Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp – HE 123/2018 vp, HE 232/2018 vp

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 talousarvioesityksen (HE 123/2018 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019 (HE 123/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 talousarvioesityksen (HE 123/2018 vp) täydentämisestä (HE 232/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa niistä yhteisen mietinnön.

Talousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esitysten yhteydessä talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Lausunnot

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin mukaan kukin erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon valtion talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- ulkoasiainvaliokunta UaVL 12/2018 vp
- tarkastusvaliokunta TrVL 10/2018 vp
- hallintovaliokunta HaVL 29/2018 vp
- lakivaliokunta LaVL 22/2018 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 24/2018 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 17/2018 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 14/2018 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 10/2018 vp

Valmis
5.1

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Yleisperustelut

- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 3/2018 vp
- talousvaliokunta TaVL 56/2018 vp
- tulevaisuusvaliokunta TuVL 4/2018 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 7/2018 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 31/2018 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Talouden näkymät

Talousarviosityksen mukaan talouden ennustetaan kasvavan 3,0 prosenttia vuonna 2018. Talousnäkymät ovat edelleen suotuisat, mutta nopeimman kasvun arvioidaan olevan jo takanapäin, sillä valtiovarainministeriön ennusteen mukaan kasvu hidastuu 1,7 prosenttiin vuonna 2019 ja noin 1,5 prosenttiin tulevina vuosina. Myös muut talousennusteita laativat tahot (mm. Suomen Pankki, Etla, PTT) arvioivat kasvun vähenevän, joskin hieman VM:n ennustetta loivemmin eli runsaan 2 prosentin tuntumaan. Talouden kasvua hidastaa mm. rakennusinvestointien supistuminen, kun poikkeuksellisen korkealle tasolle noussut asuntotuotanto supistuu.

Työllisyys on kehittynyt viime vuosina hyvin; vuosina 2016—2017 tosin vielä suhteellisen vaimeasti, mutta kuluvana vuonna työllisyyden kasvu on ollut erittäin nopeaa ja työllisiä arvioidaan olevan nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Työllisyysasteen arvioidaan nousevan vuonna 2019 yli 72 prosenttiin ja työttömyysasteen alenevan 6,9 prosenttiin.

Talouden hyvä suhdannetilanne on kohentanut myös julkista taloutta, jonka alijäämä pienenee edelleen ja julkinen velka suhteessa bruttokansantuloon alenee alle 60 prosentin vuonna 2018. Valtiovarainministeriö arvioi, että alijäämä on 0,1 prosenttia vuonna 2019 ja että julkisen talouden rahoitusasema tasapainottuu vuonna 2020. Suomen katsotaan noudattavan EU:n perussopimuksessa määriteltyä alijäämän ja julkisen velan kriteeriä sekä täyttävän vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan vaatimukset.

Talouden suotuisa suhdannevaihe peittää kuitenkin alleen julkisen talouden rakenteelliset ongelmat. Hyvästä suhdannetilanteesta huolimatta julkinen talous velkaantuu edelleen ja sen ennustetaan pysyvän rakenteellisesti alijäämäisenä yli noususuhdanteen. Julkiseen talouteen ei näin synny sellaista liikkumavaraa, jolla voidaan varautua tuleviin taantumiin ja väestön ikääntymisestä aiheutuviin mittaviin menopaineisiin. Myös EU:n finanssipoliittisessa sopimuksessa rakenteelliselle jäämälle asetettu tavoite jää täyttymättä, mikä johtuu keskeisesti veroasteen madaltumisesta ja veroluonteisten maksujen pienentymisestä.

Ennusteiden mukaan kansainvälisen talouden kasvu hidastuu vuodesta 2019 lähtien, minkä lisäksi on olemassa riskitekijöitä, jotka voivat johtaa selvästi huonompaan kehityskuvaan. Näitä ovat mm. julkisen ja yksityisen sektorin suuri velkaantuneisuus, rahoitussektorin hauraus monessa

maassa, Italian tilanne ja protektionismin leviäminen. Toisaalta kokonaistuotanto ja työllisyysaste ovat Suomessa edelleen monia verrokkimaita alhaisemmalla tasolla, mikä ennakoi Suomen talouskasvun jatkumista.

Finanssipolitiikan tavoitteiden saavuttaminen

Hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävän kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Tämän tavoitteen tueksi hallitus asetti ohjelmassaan useita työllisyyskehitystä ja julkista taloutta koskevia tavoitteita.

Jo kolmatta vuotta jatkunut hyvä suhdannetilanne on helpottanut tavoitteiden saavuttamista, ja näyttää siltä, että lähes kaikki hallituksen asettamat finanssipoliittiset tavoitteet ovat täyttymässä. Työllisyysaste nousee 72 prosenttiin (arvio 72,4 prosenttia vuonna 2019) ja työllisten määrä kasvaa hallituskauden aikana yli 110 000 henkilöllä. Hallitus on pitänyt kiinni myös hallitusohjelman linjauksesta, jonka mukaan palkansaajien verotus ei kiristy.

Myös hallituksen asettamat julkisen talouden velkaa ja rahoitusasemaa koskevat tavoitteet ovat pitkälti toteutumassa. Julkinen velka suhteessa kokonaistuotantoon laskee alle 60 prosentin kuluvana vuonna ja jatkaa laskuaan 2020-luvun alkuvuosiin saakka. Samoin julkisen talouden sektoreille eli valtionhallinnolle, paikallishallinnolle ja sosiaaliturvarahastoille asetetut rahoitusasematavoitteet ovat käytännössä toteutumassa. Valtionhallinto ja paikallishallinto pysyvät kuitenkin hieman alijäämäisinä, ja siksi euromääräinen julkinen velka kasvaa edelleen 2020-luvun alkuvuosina.

Hallituksen talouspolitiikan tavoitteena oli kestävyysvajeen umpeen kurominen. Kestävyysvajeen arvioitiin olevan hallituskauden alussa noin 10 mrd. euroa, ja sitä on kurottu umpeen noin 4 mrd. euroa, tosin mm. kuntien päätöksistä riippuvaisten toimenpiteiden vaikutukseen liittyy epävarmuutta. Valtiovarainministeriön arvion mukaan kestävyysvaje on nyt noin 3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Maakunta- ja sote-uudistus sekä muut toimet julkisen hallinnon uudistamiseksi ovat edelleen kesken, mutta onnistuessaan hallitus arvioi niiden vahvistavan julkista taloutta 4 mrd. eurolla pitkällä aikavälillä.

Kestävyysvajearvioon liittyy kuitenkin epävarmuutta, esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvosto katsoo, että menetelmäkuvausta tarkkaan noudattaen vaje olisi noin 0,5 prosenttia suurempi. Lisäksi on huomioitava, että Tilastokeskuksen marraskuussa julkaisema uusi väestöennuste voi vaikuttaa merkittävästi seuraavaan kestävyysvajearvioon.

Valiokunta korostaa, että julkisen talouden rahoitus ei ole vielä kestävällä pohjalla, sillä valtiovarainministeriön arvion mukaan julkisen talouden rakenteellisen ylijäämän tulisi olla noin kaksi ja puoli prosenttia suhteessa BKT:hen ensi vuosikymmenen alussa, jotta julkinen talous selviäisi ikääntymisen aiheuttamista menopaineista tulevina vuosikymmeninä ilman lisätoimia. Kahden ja puolen prosentin ylijäämän sijaan julkisen talouden ennakoidaan olevan rakenteellisesti noin

puoli prosenttia alijäämäinen suhteessa BKT:hen v. 2022[1]. Hallituskaudelle asetetut tavoitteet ovat siten vasta välietappeja kohti kestävää talouskasvua ja julkisen talouden rahoitusta.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että rakenteellisia uudistuksia jatketaan ja vahvistetaan näin julkisen talouden kestävyyttä pitkällä aikavälillä. Vallitseva noususuhdanne on myös otollinen ajankohta sellaisten uudistusten eteenpäin viemiselle, jotka vahvistavat julkista taloutta pysyvästi. Valiokunta painottaa myös työn tuottavuuden parantamista ja panostuksia mm. osaamisen laadun ja teknologian kehittämiseen.

Määrärahat ja painopisteet

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus on noudattanut talouden säästöohjelmaa ja menokuria myös viimeisessä talousarvioesityksessään. Talousarvioesityksen määrärahataso on noin 750 milj. euroa alemmalla tasolla kuin vuonna 2018, mikä johtuu pääosin kärkihankerahoituksen päättymisestä ja aiemmin tehdyistä menoleikkauksista. Määrärahatasoa alentaa osaltaan myös työllisyystilanteen paraneminen. Säästöistä huolimatta hallitus on pystynyt tekemään tarpeellisia panostuksia mm. osaamiseen, työllisyyteen, kasvuun, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentämiseen, turvallisuuteen sekä energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

Valiokunta pitää erityisen hyvinä *tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan* (TKI) tehtyjä lisäyksiä ja korostaa niiden keskeistä merkitystä talouden kestävän kasvun sekä Suomen menestymisen vahvistamisessa. TKI-menot ovat vähentyneet lähes koko 2010-luvun, mutta kääntyneet nyt loivaan nousuun. Menojen bkt-osuuden arvioidaan olevan 2,69 prosenttia vuonna 2018, ja vuonna 2019 se pysyy (menojen nykyisellä kasvuvauhdilla) 2,7 prosentin tasolla. Lisäpanostuksia tarvitaan edelleen, jotta TKI-menot nousevat tutkimus- ja innovaationeuvoston asettaman tavoitteen mukaisesti 4 prosentin tasolle vuoteen 2030 mennessä.

Jatkossa tarvitaan toimenpiteitä myös *työllisyyden* ja työllisyysasteen parantamiseen. Työmarkkinoilla on selkeitä kohtaanto-ongelmia, minkä lisäksi rakenteellinen työttömyys on edelleen korkealla tasolla. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että parhaassa työiässä olevien miesten työvoimaosuus alenee. Työllisyyden lisääminen edellyttää siten monipuolisia toimia ja työvoimapoliittisten resurssien lisäämistä, jotta työllisyysaste nousee ja työmarkkinoiden toimivuus paranee edelleen. Julkisen talouden kestävyyden kannalta on myös aivan keskeistä, että maakunta- ja sote-uudistus toteutetaan niin, että se vähentää julkisten menojen kasvua pitkällä aikavälillä ja vähentää näin kestävyysvajeeseen liittyvää painetta.

Olennaista on niin ikään *yritystukijärjestelmän* kehittäminen valtiontalouden kannalta kustannustehokkaammaksi ja ilmastopoliittiset tavoitteet huomioivaksi. Talousarvioesityksen mukaan ympäristölle haitallisia tukia sisältyy etenkin verojärjestelmään, mutta niitä on myös määrärahojen joukossa. Tehtyjen selvitysten pohjalta ympäristölle haitallisten tukien määräksi arvioidaan 3,5 mrd. euroa ja ne kohdistuvat pääasiassa energia-, liikenne- ja maataloussektoriin.

Valiokunta pitää tärkeänä *liikenneväylien* kunnossapidon ja kehittämisen uudistamista siten, että suunnittelu ja rahoitus pohjautuvat nykyistä pitkäjänteisempään päätöksentekoon. Liikenneväy-

1 Taloudellinen katsaus syksy 2018. Valtiovarainministeriön julkaisu 24A/2018

lät ovat keskeinen kasvun osatekijä, ja niiden tulee vastata elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin. Jatkotyölle antaa hyvän pohjan parlamentaarisen liikenneverkkotyöryhmän esitys, jonka mukaan perusväylänpidon vuosittaista rahoitusta tulee nostaa vähintään 300 milj. eurolla ja liikenneverkkoa kunnossapidetään ja kehitetään parlamentaarisesti valmistellun 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti.

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota niihin haasteisiin ja muutoksiin, joita hallitustenvälisen *ilmastonmuutospaneelin* (ICPP, Intergovernmental Panel on Climate Change) julkaisema raportti edellyttää. Raportin mukaan maapallon lämpötila on jo noussut noin asteella esiteollisesta ajasta, ja mikäli lämpeneminen jatkuu nykyistä vauhtia, 1,5 asteen kriittinen raja ylitetään jo vuosisadan puoliväliin mennessä. Yli 1,5 asteen lämpenemisestä aiheutuu merkittäviä riskejä sekä ihmisille että luonnolle, sillä elämisen mahdollisuudet häviäisivät tai ainakin heikkenisivät laajoilla alueilla merkittävästi esim. merenpinnan nousun tai kuivuuden vuoksi.

On välttämätöntä, että ilmastopolitiikan kunnianhimoa nostetaan. Tarvitaan aiempaa tehokkaampia, laaja-alaisempia ja radikaalimpia muutoksia ja suurempia päästövähennyksiä lähes kaikilla elämänalueilla. Päästövähennysten lisäksi hiilidioksidia on myös pystyttävä poistamaan ilmakehästä muun muassa hiilinielujen sekä hiilidioksidin talteenoton keinoin. Nämä muutokset tulevat vaikuttamaan mm. talouden rakenteisiin, yhteiskunnan toimintojen suunnitteluun sekä julkiseen talouteen. Valiokunta korostaa myös tässä yhteydessä tutkimusinvestointien merkitystä ilmastonmuutosta hillitsevien uusien innovaatioiden edistämiseksi.

Valiokunta pitää hyvänä, että *ilmiölähtöisen budjetoinnin* mahdollisuuksia arvioidaan valtioneuvoston kanslian käynnistämässä hankkeessa, jossa kehitetään mm. hallituspolitiikan johtamisen ja strategisen päätöksenteon työvälineitä ja tukea. Myös valtiovarainministeriössä on käynnistetty selvitystyö, jossa arvioidaan ilmiöpohjaisen budjetoinnin toteuttamistapoja ja vaikutuksia sekä huomioon otettavien ilmiöiden joukkoa. Selvitystyö on tarpeen, sillä ilmiöpohjaisesta budjetoinnista keskustellaan paljon, mutta se voidaan ymmärtää hyvin eri tavoin. Sillä voidaan tarkoittaa esim. talousarvioon sisältyvää yhteenvetoa, jossa käsitellään valittujen ilmiöiden vaikutuksia tai jopa koko talousarvion rakenteen muuttamista siten, että valitut ilmiöt muodostavat lähtökohdan talousarvion ryhmittelyille. Ilmiöpohjaisen budjetoinnin arvioidaan parantavan poikkihallinnollisten ja budjetin pääluokat ylittävien toimenpidekokonaisuuksien hahmottamista, mutta se edellyttää myös erittäin hyvää analyysiä mm. siitä, mitä ilmiöitä seurataan ja mihin rakenteisiin ja prosesseihin ilmiöpohjaisen budjetoinnin toteuttaminen vaikuttaa.

Kestävän kehityksen tarkastelussa on päästy hyvin eteenpäin. Kestävä kehitys otettiin huomioon jo vuoden 2018 talousarviossa, mutta nyt talousarvioesityksen yleisperusteluihin sisältyy erillinen kestävän kehityksen analyysi, jossa tarkastellaan Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi -painopisteen edistämistä sekä siihen liittyviä määrärahakytköksiä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että talousarvioesitykseen sisältyvä kestävän kehityksen kokonaisuus on parantanut merkittävästi kestävän kehityksen johdonmukaista toteuttamista valtionhallinnossa.

Talousarvioesityksissä on jo useana vuonna tarkasteltu lyhyesti myös *sukupuolivaikutuksia.* Vastikään valmistuneen selvityksen mukaan (Tasa-arvoa talousarvioon — talousarvion sukupuolivaikutusten arviointi ja sukupuolitietoinen budjetointi)[2] nykykäytännöt ovat kuitenkin vielä riittämättömiä ja niihin liittyy merkittäviä kehittämistarpeita. Em. selvityksen mukaan sukupuolivai-

kutusten tarkastelu tulisi mm. laajentaa koko talousarvioprosessiin ja sitä koskevaa raportointia tulisi parantaa.

Keskustelussa on ollut esillä myös *lapsibudjetointi*, jota valtiovarainvaliokunta käsitteli lapsiasiavaltuutetun kertomuksesta antamassaan lausunnossa (VaVL 6/2018 vp — K 5/2018 vp). Valiokunta piti lapsibudjetoinnin kehittämistä perusteltuna, sillä YK:n lapsen oikeuksien komitea on jo vuonna 2011 suositellut Suomelle lapsibudjetoinnin käyttöönottamista. Lapsiin kohdistuvien määrärahojen seuraaminen ja niiden vaikutusten arviointi on muutoinkin tärkeää, sillä lapset edustavat tulevaisuutta, johon kohdistuvat investoinnit ovat koko yhteiskunnan kehityksen kannalta tärkeitä. Myös hallitusohjelman mukaan tavoitteena on ottaa käyttöön päätösten lapsi- ja perhevaikutusten arviointi ja jatkaa väestölähtöisen budjetoinnin kehitystyötä.

Valtiovarainvaliokunnan tekemät muutokset

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvion kertaluonteisia menoja noin 60 milj. eurolla, joka kohdistetaan erityisesti liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen. Korjausvelkaohjelman päättyessä perusväylänpidon rahoitustaso alenee, jolloin väylien kunnostus vähenee ja etenkin alemmanasteisen tieverkon kunnon arvioidaan heikkenevän. Muut lisäpanostukset kohdistetaan mm. tutkimuksen ja osaamisen, perusopetuksen, lasten liikkumisen, ympäristönsuojelun ja turvallisuuden edistämiseen.

Valtiontalouden tasapaino, velka ja vastuut

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2019 on noin 55,5 mrd. euroa. Esitys on 1,6 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan lisälainanotolla. Vuoden 2019 lopussa valtionvelan (ml. rahastotalouden velan) arvioidaan olevan 109 mrd. euroa, mikä on noin 45 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta kiinnittää vielä huomiota julkisen talouden vastuisiin, jotka ovat kasvaneet merkittävästi etenkin viennin rahoitukseen liittyvien takausten kasvun vuoksi. Julkisyhteisöjen takauksia oli vuoden 2017 lopulla 71 mrd. euroa ja valtiontakauksia yli 50 mrd. euroa. Valtiovarainministeriön selvityksen[3] mukaan Suomen julkisen talouden vastuut ovat kansainvälisesti tarkastellen mittavat ja Eurostatin tilastojen mukaan selvästi EU-maiden suurimmat. Vaikka takauksista ei ole koitunut viime vuosina merkittäviä tappioita, niiden kasvu aiheuttaa silti kasvavan riskin julkiselle taloudelle. Toisaalta mm. takausten ansioista etenkin laivanrakennusteollisuus on pystynyt nousemaan alan kansainväliselle huipulle, mikä on lisännyt työllisyyttä, osaamista, yritystoimintaa ja näin vahvistanut osaltaan julkista taloutta.

2 Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 52/2018
3 Taloudellinen katsaus syksy 2018. Valtiovarainministeriön julkaisu 24A/2018

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 21

EDUSKUNTA

20. Eduskunnan oikeusasiamies

01. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian toimintamenot (arviomääräraha)

Ikäihmisten oikeuksien toteutumisen valvontaa ja edistämistä on tehostettava, jotta jokainen ikääntyvä henkilö saa perustuslaissa turvatut välttämättömän hoivan ja huolenpidon sekä riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Eduskunnan oikeusasiamiehellä on laaja toimivalta ja tiedonsaantioikeus, monipuoliset toimintatavat ja tehokkaat mahdollisuudet puuttua lainvastaiseen tai virheelliseen menettelyyn.

Oikeusasiamiehen toiminnassa on jo nyt pyritty painottamaan vanhusten oikeuksien ja kohtelun valvontaa. Vanhusten oikeuksien toteutumista seurataan kaikessa toiminnassa, kuten poliisi, ulosotto, vankilat, verotus ja edunvalvonta. Esimerkiksi vuonna 2017 ratkaistiin 30 kantelua, jotka koskivat omaishoitoa, kotihoitoa, palveluasumista ja asiakasmaksuja, sekä tehtiin yhdeksän ennalta ilmoittamatonta tarkastusta ympärivuorokautista hoivaa tarjoaviin asumispalveluyksiköihin ja laitoksiin. Painopiste oli kohteissa, joissa asui muistisairaita vanhuksia. Tarkastuksilla pyritään kattamaan eri suuruisia kuntia ja eri tavoin organisoituja palveluja. Vanhukset ja heidän omaisensa kantelevat kuitenkin vähän, minkä vuoksi valvonnan on oltava oma-aloitteista ja ennakoivaa. Laillisuusvalvonnan tehostamiseksi oikeusasiamiehen omien aloitteiden ja tarkastusten määrää tulee näin ollen lisätä.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa käytettäväksi ikäihmisten oikeuksien toteutumisen valvontaan ja edistämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *6 455 000* euroa.

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta poistaa momentin päätösosan kolmannen kappaleen tarpeettomana, koska kyseiseen tarkoitukseen tehtiin täydentävässä esityksessä oma momentti 23.01.26.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 232/2018 vp)

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

(Poist.)

25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)

Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelman tavoitteena on tervehdyttää julkiset rakennukset ja tehostaa sisäilmasta oireilevien hoitoa ja kuntoutusta. Sen puitteissa on käynnistetty myös Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma, jonka päätavoitteena on vähentää sisäympäristöön liittyviä terveys- ja hyvinvointihaittoja.

Valiokunta lisää Terveet tilat -hankkeen toimeenpanoon 160 000 euroa, joka osoitetaan THL:lle erityisesti sisäilmasairauksien tutkimukseen, haittojen ennaltaehkäisyyn sekä sisäilmasta oireilevien tai sisäilmaongelmia epäilevien neuvonnan, hoidon sekä hoitopolkujen kehittämiseen. Esim. kouluissa on paljon sisäilmaongelmia, jolloin tarvitaan mm. tehokkaita ensi vaiheen neuvoja ja ohjeita, jotta oireet eivät pääse kehittymään sairaudeksi. Tämä edellyttää lisäpanostuksia mm. perusterveydenhuollon henkilöstön koulutukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *860 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 225,126 milj. euroa, joka on 5,638 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Tästä noin 136 milj. euroa kohdistetaan 90 edustustoa kattavan edustustoverkon kustannuksiin.

Valiokunta pitää myönteisenä, että vuonna 2019 on tarkoitus avata uudelleen Bagdadin suurlähetystö. Paikan päällä toimimalla voidaan tehokkaammin edistää kahdenvälisten suhteiden kehittämistä Irakin kanssa, kuten myös kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden paluukysymyksiä.

Suomelle on tärkeää, että kaikki laittomasti maassa oleskelevat henkilöt palaavat tai palautetaan mahdollisimman nopeasti kotimaahansa (aihetta on käsitelty myöhemmin luvun 26.40 yhteydessä). Suomessa on useita tuhansia paperittomia henkilöitä, jotka ovat vaarassa joutua mm. kansainvälisen rikollisuuden uhreiksi tai osaksi terrorismijärjestöjen toimintaa. Myös järjestelmän uskottavuuden kannalta henkilöiden palauttaminen lähtömaahan tulee saada toimimaan. Niiden maiden kanssa, joista Suomessa on tällä hetkellä runsaasti turvapaikanhakijoita, on palautuksiin liittyviä kirjauksia sisältävä yhteisymmärryspöytäkirja ainoastaan Afganistanin kanssa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että EU ja Irak ovat solmineet elokuussa 2018 voimaantulleen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen (Partnership and Cooperation Agreement, PCA). Sopimus velvoittaa ottamaan takaisin kansalaiset, jotka eivät täytä voimassa olevia edellytyksiä päästä toisen osapuolen alueelle tai oleskella siellä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että sopimus saadaan toimimaan myös käytännössä. Tilanteen hankaluutta kuvaa se, että palautukset Irakiin eivät ole tähän asti toimineet myöskään esimerkiksi Ruotsista, jolla on kahdenvälinen palautussopimus.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kansainvälinen turvallisuustilanne on viime vuosina selvästi heikentynyt eurooppalaisesta näkökulmasta. Turvallisuusuhkia kasvattavat osaltaan myös digitaalisuuden myötä lisääntyneet vakoilu- ja häirintämahdollisuudet. Havaittuja puutteita korjataan vuonna 2019 erityisesti Moskovan ja Pekingin suurlähetystöissä. Turvallisuusuhat ovat kuitenkin kasvaneet kaikkialla, ja valiokunta pitää tärkeänä, että talousarviossa varataan riittävät resurssit kaikkien edustustojen turvallisuuden varmistamiseen.

Suomen kallein edustusto kokoonsa nähden on Kabulissa Afganistanissa. Sinänsä sen kustannuksia ei voida suoraan verrata muuhun edustustoverkkoon, koska Suomella ei ole toista samanlaisissa olosuhteissa toimivaa lähetystöä. Suomen turvallisuuspolitiikan intressinä on vakaa ja vauraampi Afganistan. Mikäli maan hauras kehitys heikkenisi, sillä olisi muuttoliikkeen ja kansainvälisen terrorismin lisääntymisen myötä suoria vaikutuksia myös Suomelle. Vallitsevassa tilanteessa valiokunta pitää läsnäoloa Kabulissa tärkeänä. Vaikuttamistyötä ja seurantaa on syytä teh-

dä paikan päällä osana muuta kansainvälistä diplomaattikuntaa. Tilanteen kehitystä tulee kuitenkin seurata tarkasti, ja ensiarvoisen tärkeää on huolehtia henkilökunnan turvallisuudesta kaikissa tilanteissa.

Ulkoministeriö on eduskunnan lisärahoituksella toteuttanut viime vuosina muuttoliikkeen lähtöalueille kohdistettua kansainvälistä viestintää, jossa on käsitelty mm. paluumuuttoa sekä ihmissalakuljetusta ja siihen liittyviä humanitäärisiä riskejä. Viestinnän jatkaminen on valiokunnan mielestä edelleen tarpeellista ja syytä on myös harkita sen jatkamista osana ministeriön vakinaista toimintaa.

Valiokunta nostaa esiin myös ulkoasiainhallinnon tärkeän tehtävän edistää Suomen kasvua tukevia taloussuhteita ja suomalaisyritysten osallistumista kansainväliseen kauppaan ja arvoketjuihin. Myönteistä on, että lähetystöjen ja muiden Team Finland -toimijoiden yhteistä viestintää sekä käytännön viennin edistämisen osaamista kehitetään edelleen vuonna 2019. Samoin tarpeen on vahvistaa edustustojen roolia elintarvikkeiden viennin edistämisessä talousarvioesityksen mukaisesti 1 milj. euron määrärahalla.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota valtionhallintoon suunnitteilla oleviin digisäästöihin vuodesta 2020 alkaen ja siihen, että ulkoasiainhallinnon osalta suurimmat digitalisoinnit, kuten viisumijärjestelmä, on jo toteutettu. Näin ollen tulevaa hallitusohjelmaa laadittaessa on syytä ottaa huomioon, että säästöt kohdistetaan siten, että ne on mahdollista toteuttaa supistamatta nykyistä edustustoverkkoa.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa laitonta maahantuloa koskevaan viestintään, jonka tarkoituksena on tarjota erityisesti nuorille tietoa terrorismiin ja väkivaltaiseen radikalisoitumiseen johtavista syistä ja herättää esimerkiksi syrjäytymiseen liittyvää keskustelua.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *225 276 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 17,570 milj. euroa, joka on 10,1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen ulkomailla omistamat kiinteistöt vaativat merkittäviä peruskorjauksia ja esitetty investointirahoitus on riittämätön yli 200 milj. euron kirjanpitoarvoisen rakennuskannan ylläpitämiseen. Valiokunta pitää siten oikeansuuntaisena, että talousarvioesitystä täydennettiin lisäämällä momentille 11,3 milj. euroa.

Valiokunta korostaa, että ulkomaan rakennuskannasta tulee huolehtia oikea-aikaisesti. Kiinteistöjen perusparannukset ovat sitä kalliimpia, mitä pidemmälle niiden toteutusta siirretään. Lisäksi on huomioitava, että rakennusten omistaminen ja siihen liittyvä kunnossapito on kuitenkin yleensä kokonaisuuden kannalta edullisempaa kuin vuokraaminen, jos läsnäolo kohteessa on pitkäaikaista.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Valtion kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan vuonna 2019 yhteensä 988,67 milj. euroa, joka vastaa ennusteiden mukaan noin 0,41 prosenttia bruttokansantulosta. Valiokunta pitää hyvänä, että kehitysyhteistyömenojen osuus bruttokansantulosta kasvaa, mutta toteaa, että se on edelleen kaukana hallituksen pitkän aikavälin tavoitteesta nostaa kehitysrahoituksen taso YK:n tavoitteen mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Lisäksi on huomioitava, että osa kasvusta johtuu pakolaisten vastaanoton kulujen uudesta laskentatavasta.

Valtiontalouden tasapainottamiseen tähtäävistä toimista johtuen myös kehitysyhteistyömenoja on jouduttu viime vuosina leikkaamaan. Korkeimmillaan Suomen kehitysyhteistyömenot ovat viimeisten kymmenen vuoden aikana olleet 0,58 % bruttokansantulosta vuonna 2011 ja 0,56 % vuonna 2012. Valtiontalous on edelleen alijäämäinen, mutta valiokunta pitää tarpeellisena, että tilanteen kohentuessa kehitysyhteistyömenoja lisätään suunnitelmallisesti kohti asetettua 0,7 prosentin tavoitetta.

Käsiteltävälle momentille eli varsinaiseen kehitysyhteistyöhön esitetään yhteensä 583,76 milj. euroa, joka on 33,51 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Käyttösuunnitelman mukaan rahoitusta kohdistetaan kasvavassa määrin monenkeskiseen kehitysyhteistyön (yhteensä 172 milj. euroa), maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyön (149 milj. euroa) ja Euroopan kehitysrahastoon (74 milj. euroa). Humanitaarinen apu (72,5 milj. euroa) ja kansalaisjärjestöille osoitettava tuki (65 milj. euroa) pysyvät vuoden 2018 tasolla.

Valiokunta korostaa kansalaisjärjestöjen osaamista kehitysyhteistyön toimeenpanossa, jota osoittavat mm. vuosina 2016 ja 2017 tehdyt evaluointihankkeet, ja pitää tarpeellisena, että vuonna 2016 leikattua rahoitusta voidaan palauttaa järjestöjen rahoitukseen. Keskeistä on myös kehittää yksityisen sektorin ja kansalaisjärjestöjen yhteistyötä siten, että järjestöjen kehitysyhteistyökokemus, -osaaminen ja kontaktit saadaan mahdollisimman laajaan käyttöön.

Suomen kehityspolitiikka ja -yhteistyö pohjautuvat Agenda 2030:n toimeenpanoon, ja alueellisesti painotetaan Afrikkaa. Valiokunta katsoo naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistamisen olevan yksi avainhaaste kestävän kehityksen näkökulmasta. Näin ollen on erittäin tärkeää, että Suomi tukee jatkossakin vahvasti naisten ja tyttöjen koulutusta, laadukkaita seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksia ja -palveluita (valistuksen tulee koskea myös miehiä) sekä naisten poliittista ja taloudellista päätöksentekoa. Samalla vahvistetaan suoraan muiden kehitystavoitteiden saavuttamista ja voidaan hillitä väestön kasvua. Maailman väestön kasvun valiokunta näkee ongelmien taustalla olevana keskeisenä uhkana, joka kiihdyttää mm. ilmastonmuutosta ja lisää eri syistä johtuvia muuttoliikkeitä.

Ilmastonmuutoksen seurauksena jopa 100 miljoonaa ihmistä voi pudota köyhyysrajan alapuolelle, mikä kääntää viime vuosien myönteisen kehityksen suunnan. Köyhät ihmiset ovat usein kaikkein haavoittuvimmassa asemassa ja kärsivät eniten ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Väestön kasvun hillitsemisen ohella on tärkeää tukea mm. ilmastorahoituksella yhteisöjen selviytymistä

muuttuvissa olosuhteissa sekä kehittää kehitysmaiden infrastruktuuria ja talouden hiilineutraaleja ja resurssiviisaita ratkaisuja.

Valiokunta korostaa myös ruokaturvan, veden ja energian saatavuuden parantamista sekä luonnonvarojen kestävää käyttöä ja painottaa erityisesti tutkimuksen merkitystä, jotta ruoantuotantoa pystytään kehittämään kohdemaiden olosuhteissa. Suomen on myös tarpeellista jatkaa kehitysmaiden työpaikkojen, elinkeinojen ja investointien tukemista sekä yhteiskuntien demokraattisuuden ja toimintakyvyn vahvistamista, mukaan lukien verotuskyvyn vahvistaminen.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin kehitysyhteistyövarojen sitomisen entistä voimakkaammin kehitysyhteistyön tavoitteisiin ja painottaa, että kohdemaiden tulee tunnistaa kehityshaasteensa, kuten väestön kasvun hillitseminen ja naisten aseman parantaminen, ja sitoutua niiden ratkaisemiseen. Suomen pitää pystyä selkeästi ilmaisemaan oma tahtonsa ja tarvittaessa myös keskeyttämään tuki, jos kohdemaan toiminta ei vastaa yhteisesti sovittuja tavoitteita. Tärkeää on esimerkiksi selvittää puolueettomasti Palestiinassa tuotetun opetusmateriaalin sisältö ja arvioida sen perusteella edellytykset tuen jatkamiselle. Valiokunta pitää tarpeellisena arvioida myös kehitysyhteistyövarojen sitomista palautussopimusten solmimiseen ja toteuttamiseen.

88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 10 milj. euron määrärahaa käyttäväksi Finnfundin uusien osakkeiden merkitsemiseen. Valtio on pääomittanut Finnfundia sen perustamisen (1980) jälkeen yhteensä 187 milj. eurolla. Yksityistä rahaa hyödyntämällä ja investointeihin uudelleen sijoitettavien tuottojen avulla Finnfund on tehnyt rahoituspäätöksiä yhteensä yli 2 mrd. eurolla. Samalla yhtiön oma pääoma on kasvanut noin 256 milj. euroon. Valtion sijoittama pääoma ei ole kulunut, vaan se on kiertänyt ja kasvanut.

Valiokunta pitää Finnfundin toimintaa tarpeellisena ja perusteltuna. Yksityissektorin rooli Suomen kehitysyhteistyössä on kasvanut Finnfundin pääomittamisen ja kehitysyhteistyön finanssisijoitusten (mom. 24.30.89) myötä kehityspoliittisen selonteon linjausten mukaisesti. Kehitysyhteistyö tarvitsee valiokunnan mielestä monenlaisia toimijoita, joita ulkoministeriö ohjaa ja valvoo kehityspolitiikan linjausten mukaisesti.

Finnfundin uusista investoinneista 87 prosenttia tehtiin kolmeen köyhimpään OECD DACin maaluokkaan sekä hauraisiin valtioihin vuonna 2017. Noin puolet sijoituksista ja rahoitussitoumuksista kohdistuu Suomen alueellisesti kehitysyhteistyössä painottamaan Afrikkaan. Vuonna 2016 Finnfundin rahoittamat yritykset loivat suoraan työpaikkoja noin 30 000 ihmiselle, joista noin kolmannes (32 prosenttia) oli naisia, ja nämä yritykset maksoivat kehitysmaiden hallituksille veroja ja muita maksuja 334 milj. euroa.

Valiokunta pitää hyvänä, että naisten aseman vahvistaminen on myös yksi tärkeimmistä Finnfundin kehityspoliittisista tavoitteista. Kunnollinen palkkatyö on keskeinen keino vahvistaa naisten asemaa kehitysmaissa. Myönteistä on myös, että Finnfund rahoittaa usein sellaisia yrityksiä, jotka tuottavat pk-yritysten kannalta tärkeitä perusrakenteita tai palveluja, kuten sähköä tai rahoituspalveluja. Lisäksi käytössä oleva yritysten hyvän hallinnon ja verovastuullisuuden arviointi vähentää korruption riskiä.

90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot

68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 3,4 milj. euroa, joka on 1,6 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018.

Valiokunta pitää momentin määrärahaa tarpeellisena. Sen avulla pystytään edistämään Suomen kansallisia tavoitteita Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyössä. Kansallisella instrumentilla voimme tehdä omia hankealoitteita ja osallistua alueellisiin kehittämishankkeisiin sekä edesauttaa EU-rahoituksen saamista Suomelle tärkeisiin kohteisiin. Määräraha tarjoaa myös mahdollisuuden jatkaa alueellista yhteistyötä Venäjän kanssa.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahataso on ensi vuonna 39 milj. euroa kuluvaa vuotta suurempi, mikäli vuosittain vaihtuvia vaalimenoja ei oteta huomioon. Määrärahojen kasvu aiheutuu mm. palkkojen tarkistuksista, mutta esitykseen sisältyy myös eräitä uusia, mm. talous- ja velkaneuvontaan liittyviä lisäpanostuksia. Hallinnonalan taloudellinen tilanne on vielä ensi vuonna tyydyttävä, mutta vuodesta 2020 eteenpäin toimeenpantavat uudet säästövelvoitteet herättävät perusrahoituksen osalta huolta siitä, miten laadukas ja riittävä oikeusturva pystytään jatkossa varmistamaan.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että käynnissä olevat uudistukset etenevät ja että niillä saavutetaan asetetut säästötavoitteet oikeudenhoidon laatua kuitenkaan vaarantamatta. Toiminnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi on aivan keskeistä, että vireillä olevat tietojärjestelmähankkeet valmistuvat ja että järjestelmien toimivuus ja käytettävyys varmistetaan. Saadun selvityksen mukaan käynnissä olevasta kuudesta laajasta tietojärjestelmähankkeesta neljä etenee pääosin suunnitelmien mukaisesti, mutta ns. AIPA- ja ROTI-hankkeet ovat viivästyneet ja niiden kustannusarviot ovat ylittyneet. Onkin tärkeää seurata hankkeiden riskejä ja käynnistää korjaavia toimenpiteitä mahdollisimman ennakoivasti.

Vaikka rakenneuudistukset ja uudet tietojärjestelmät lisäävät työn tuloksellisuutta ja tehokkuutta, on kuitenkin vaarana, että määrärahojen edelleen vähentyessä jo päätetyt uudistuksetkaan eivät tasapainota hallinnonalan rahoitustilannetta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että hallinnonalan tehostamiskeinot eivät riitä oikeusvaltion ydintehtävien turvaamiseksi, mikäli valtionhallinnon säästöjä edelleen kohdennetaan kaikille hallinnonaloille niiden rakenteita ja henkilöstökustannuksia huomioon ottamatta.

Valiokunta pitää oikeushallinnon määrärahakehitystä huolestuttavana ja pitää siksi välttämättömänä, että seuraavaa hallitusohjelmaa ja julkisen talouden suunnitelmaa laadittaessa arvioidaan huolellisesti se määrärahataso, jolla varmistetaan pitkäjänteisellä tavalla oikeudenhoidon perusrahoituksen riittävyys. Valiokunta korostaa, että oikeusvaltion on huolehdittava kaikissa tilanteissa kansalaisten oikeusturvan toteutumisesta ja varmistettava, että oikeusturva toteutuu myös niiden kansalaisten kohdalla, jotka eivät itse pysty huolehtimaan oikeuksiensa toteutumisesta. Kuten talousarvioesityksessä todetaan, oikeusjärjestelmän vakaa ja luotettava toiminta on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys.

01. Ministeriö ja hallinto

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on tyytyväinen, että talousarvioesitystä täydentävässä hallituksen esityksessä osoitetaan yhteensä 400 000 euron lisäys oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toiminnan turvaamiseen. Jatkossa on vielä syytä arvioida, voidaanko eri valtuutettujen toimistojen

hallinnollisia tehtäviä yhdistämällä saavuttaa synergiaetuja ja vähentää näin hallinnollisen työn päällekkäisyyksiä.

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan oikeusrekisterikeskuksen taloustilanne on vakautunut, kun viraston rahoitusta on vahvistettu kertaluonteisella määrärahalisäyksellä ja myös vuotuisella tasokorotuksella. Tämä antaa mahdollisuuden kansalais- ja viranomaispalveluiden tietojärjestelmien ylläpitoon.

Valiokunta pitää tärkeänä, että oikeusrekisterikeskuksen rahoitus on jatkossa sellaisella tasolla, että se pystyy huolehtimaan sen vastuulle tulevista uusista tehtävistä sekä tietojärjestelmien toimivuudesta ja luotettavuudesta.

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Saamen Kielikaltio (Sámi Giellagáldu) on yhteispohjoismainen saamen kielten ammatti- ja resurssikeskus, joka on perustettu Suomen, Ruotsin ja Norjan Saamelaiskäräjien toimesta yhdessä Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston kanssa. Kielikaltion toiminta vastaa Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen tarjoamia kielipalveluita, joita vastaavia palveluita ei ole saamen kielellä muutoin saatavina. Kielikaltion tehtäviin kuuluvat mm. kielenhuolto, sanastotyö, kielen normitus sekä saamen kieliä koskeva neuvonta. Se pyrkii myös vähentämään eri maiden enemmistökielten vaikutusta saamen kieliin, jotta eri maissa puhuttavan saman saamen kielen välinen ymmärrettävyys säilyy.

Kielikaltio on toiminut hankerahoituksella 1.8.2015—31.5.2018, jolloin Kielikaltio hyväksyi 4 131 uutta sanaa ja antoi 365 uutta saamen kieleen liittyvää normitusta. Suomen rahoitusosuus on vuosittain 370 000 euroa, josta puuttuu päättyneen hankerahoituksen vuoksi noin 190 000 euroa.

Valiokunta lisää momentille 190 000 euroa Saamen Kielikaltion toiminnan turvaamiseen ja saamen kielen kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *9 052 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	4 855
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	*3 977*
Muut avustukset (enintään)	220
Yhteensä	*9 052*

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Tuomioistuinten perusrahoitus jatkuu niukkana, ja määrärahoihin tehdään edelleen mm. hallitusohjelmaan perustuvia säästöjä, jotka edellyttävät toiminnan tehostamista. Varsinaisina uusina määrärahoina on 2 milj. euron lisäys velkomusasioiden joutuisaan käsittelyyn sekä vajaan 0,5 milj. euron lisäys uuden tiedustelulainsäädännön toimeenpanoon (25.10.03).

Hallinnonalan rahoitus on saadun selvityksen mukaan ensi vuoden osalta vielä turvattu, mutta kehyskauden myöhempinä vuosina rahoitus vähenee edelleen, mikä kiristää myös tuomioistuinten jo entuudestaan niukkoja määrärahoja. Kun menot koostuvat suurelta osin henkilöstömenoista, rahoituksen niukkuus on aiheuttanut henkilöstön vähentämistarvetta, mikä on lisännyt henkilöstön kuormitusta ja pidentänyt käsittelyaikoja. Menossa olevilla rakenneuudistuksilla ja tietojärjestelmähankkeilla pyritään saavuttamaan säästöjä, mutta niiden konkreettiset vaikutukset eivät ole vielä kaikin osin nähtävissä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on myös arvioitu, että kaikki uudistukset eivät ole tuoneet niin merkittäviä asiamäärien vähenemisiä kuin asiaa valmisteltaessa on arvioitu, eivätkä myöskään käsittelyajat ole toivotulla tavalla lyhentyneet.

Valiokunta pitää tärkeänä tuomioistuinten perusrahoituksen turvaamista pitkäjänteisesti siten, että tuomioistuimet voivat huolehtia asianmukaisesti perustuslain ja kansainvälisten velvoitteiden asettamista tehtävistä. Vaikka erilaisilla rakenne-, menettely- ja toimintatapauudistuksilla voidaan vähentää tehtävän työn määrää, yhä suurempaa osaamista vaativa oikeudellinen harkinta vaatii aina riittäviä henkilöstövoimavaroja. On myös välttämätöntä, että erilaisten lainsäädäntömuutosten vaikutukset tuomioistuinten työ- ja asiamääriin otetaan talousarviossa huomioon.

Valiokunta pitää tärkeänä myös tuomarikoulutuksen riittävää resursointia, jotta se vastaa käytännön osaamistarpeisiin. Tuomareiden ammattitaitovaatimukset ovat viime vuosina kasvaneet jatkuvasti toimintaympäristön monimutkaistumisen ja kansainvälistymisen seurauksena, minkä lisäksi henkilöstövähennykset, tuomarikunnan eläköityminen ja jutturuuhkat asettavat osaamiselle suuret vaatimukset.

Valiokunta pitää hyvänä uutta, ns. mediatuomari-toimintamallia, jossa tuomioistuin nimeää yhden tai useampia tuomareita hoitamaan yhteyksiä tiedotusvälineisiin ja vastaamaan näiden kysymyksiin. Tiedotusvälineet saavat näin oikeaa taustatietoa juridisista seikoista ja oikeusjärjestelmästä. Mediatuomarit eivät ole osallistuneet ao. juttujen ratkaisemiseen, joten he voivat tehdä tuomioistuimen toimintaa ymmärrettäväksi ilman, että selostaisivat tai kommentoisivat omia ratkaisujaan.

Valiokunta lisää 100 000 euroa momentille 25.10.03 mediatuomarijärjestelmän kehittämiseen ja laajentamiseen sekä tuomarikoulutuksen järjestämiseen.

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Edellä olevaan viitaten momentille lisätään 100 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *251 108 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

(4. kappale kuten HE 232/2018 vp)

(5. kappale kuten HE 123/2018 vp)

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talous- ja velkaneuvonnan tehtävät siirtyvät 1.1.2019 lukien aluehallintoviranomaisilta ja kunnilta valtion oikeusaputoimistoille, jolloin myös neuvontapalveluiden ohjaus ja valvonta siirtyvät oikeusministeriölle. Uudistuksella pyritään yhdenmukaistamaan talous- ja velkaneuvonnan vaihtelevia käytäntöjä ja saamaan velkaantuneet nopeammin avun piiriin, kun nykyiset kunnalliset rajat poistuvat ja asiakkaat voivat itse valita, missä oikeusaputoimistossa he asioivat. Myös toiminnan resursseja lisätään 3 milj. eurolla, jolloin talous- ja velkaneuvonnan toimintamenoihin on käytettävissä 12,7 milj. euroa. Velkaantuneiden asemaa parannetaan myös osoittamalla tuomioistuimille 2 milj. euron lisämääräraha velkomusasioiden käsittelyn nopeuttamiseen (25.10.03) ja ulosottolaitokselle (25.20.01) 1 milj. euron lisämääräraha velallisten neuvonnan tehostamiseen.

Valiokunta pitää uudistusta hyvänä ja katsoo, että se antaa hyvät mahdollisuudet parantaa palvelujen laatua ja tasapuolisuutta. Uudistuksesta ja palvelujen saatavuudesta on tärkeää tiedottaa kattavasti ja huolehtia siitä, että palvelut vastaavat mahdollisimman monipuolisesti velkaneuvontaa tarvitsevien tarpeisiin. Samalla kun tarve sähköisten palvelukanavien kehittämiseen kasvaa, on myös varmistettava henkilökohtaisen neuvonnan riittävyys.

Valiokunta painottaa ennaltaehkäisevän työn merkitystä, jotta ylivelkaantumista voitaisiin vähentää ja työn painopistettä siirtää vähitellen korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään työhön. Tämä edellyttää kiinteää yhteistyötä mm. sosiaalitoimen, koulujen ja ulosoton kanssa. Ennen kaikkea on pyrittävä vähentämään pikavippeihin ja kuluttajaluottoihin liittyvää velkaantumiskierrettä, jonka taustalla on usein korkea korkotaso ja muut luotoista aiheutuvat kustannukset. Valiokunta onkin tyytyväinen, että hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (HE 230/2018 vp), jonka tavoitteena on vähentää kalleimpien kuluttajaluottojen aiheuttamia velkaongelmia.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulosottolaitokselle osoitetaan yhden miljoonan euron lisämääräraha velallisten neuvonnan tehostamiseen, millä pyritään osaltaan parantamaan velkaantuneiden asemaa. Muutoin ulosottolaitoksen toimintaan liittyvät menot alenevat jonkin verran, sillä määrärahojen kasvu aiheutuu lähinnä palkkausmenojen noususta.

Myös ulosottolaitoksen perusrahoitus alkaa vähentyä vuodesta 2020 voimaan tulevien uusien säästövelvoitteiden myötä, ja se on kehyskauden lopussa vuosina 2022—2023 useita miljoonia euroja pienempi kuin tällä hetkellä. Jotta ulosottolaitos selviytyy tehtävistään, on tärkeää, että vuonna 2020 voimaantuleva rakenneuudistus etenee suunnitelmien mukaisesti ja että uudistukseen liittyvät taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevat tavoitteet saavutetaan. On myös tärkeää huolehtia siitä, että siirtymävaiheen rahoitus tukee osaltaan uudistuksen toimeenpanoa ja että ulosoton fiskaalisen merkityksen vuoksi varmistetaan myös toiminnan tuloksellisuus.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Syyttäjälaitoksen resurssit kasvavat hieman, mutta korotus aiheutuu pääosin uusista tehtävistä ja palkkausten tarkistuksista. Käytännössä määrärahojen sallima toiminnallinen liikkumavara kaventuu, mikä pyritään paikkaamaan pääosin henkilöstövoimavaroista säästämällä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan asiamäärät ovat kasvaneet, ja alkuvuonna 2018 saapuneiden asioiden kasvu oli jopa 10 prosenttia suurempi kuin alkuvuonna 2017. Syyttäjälaitoksen asiamäärän arvioidaan kasvavan myös vuonna 2019. Samalla asioiden laajuus ja oikeudellinen vaativuus ovat kasvaneet ja yhä suurempi osa syyttäjän voimavaroista suunnataan vaativien asioiden hoitamiseen. Nostettujen syytteiden määrä on sen sijaan vähentynyt. Kun vuonna 2006 syyte nostettiin noin 79 prosentissa saapuneista asioista, vuonna 2017 vastaava luku oli 66 prosenttia. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että voimavarojen keskittämisellä vaativien juttujen hoitamiseen ja toimenpiteistä luopumisella on todennäköisesti syy-yhteys.

Valiokunta pitää tärkeänä, että syyttäjälaitoksen resurssien riittävyyttä seurataan ja varaudutaan myös siihen työmäärän kasvuun, joka saattaa heijastua poliisin toimintamenojen lisäämisestä. On niin ikään tärkeää, että syyttäjälaitoksen uudistus tuottaa sille asetetut tavoitteet ja että tietojärjestelmät ja menettelytavat tukevat myös poliisin ja tuomioistuinlaitoksen kanssa tehtävää yhteistyötä.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Rikosseuraamuslaitokselle esitetään noin 1,8 milj. euron lisärahoitusta uusien tehtävien vuoksi, kun mm. ehdollista vankeutta sekä ehdonalaisen vapauden valvontaa on tehostettu ja maahantulokiellon rikkomista koskevia rangaistussäännöksiä kiristetty niin, että seuraamuksena voi olla sakkorangaistuksen sijasta myös vankeusrangaistus. Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahan riittävyyttä arvioidaan, sillä ehdollisen vankeuden tehostamista koskevan esityksen sisältöä muutettiin vielä työryhmätyöskentelyn päätyttyä, jolloin kaikkia talousvaikutuksia ei ole voitu ottaa huomioon määrärahakehyksessä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 25

Valiokunta on tyytyväinen, että Oulun ja Pelson vankiloiden uudisrakentamiseen liittyvä suunnittelutyö on käynnistynyt ja hankesuunnitelmien odotetaan valmistuvan keväällä 2019. Rakentamiseen liittyviin resurssitarpeisiin on varauduttu määrärahakehyksessä vuodesta 2022 alkaen.

Valiokunta pitää myös myönteisenä, että Keravalle rakennettavan uuden avovankilan paikkalukua on korotettu 90:stä 136:een, mikä vastaa avolaitospaikkojen ja kuntouttavan avolaitostoiminnan kasvavaan tarpeeseen. Parhaillaan laadittavassa toimitilasuunnitelmassa on tärkeä ottaa muutoinkin huomioon vankipaikkojen alueellinen riittävyys sekä etenkin Etelä-Suomeen keskittyvä vankimäärän nousu ja laitoksiin kohdistuva kuormitus.

Pääluokka 26
SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 752,325 milj. euroa, joka on 26,173 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää hyvänä, että poliisin rahoitusta on pystytty viime vuosina lisäämään. Esityksellä turvataan sisäisen turvallisuuden selonteossa (VNS 5/2016 vp) linjattu 7 200 poliisin taso, ja poliisien määrän väheneminen on siten saatu pysähtymään. Kevään kehyspäätöksen mukaisesti poliisin ydintoimintoihin kohdistetaan 18,044 milj. euron tasokorotus ja lisäksi osoitetaan 5,8 milj. euroa lähipoliisitoimintaan ja poliisin toiminnan kannalta haasteellisille ja harvaanasutuille alueille.

Valiokunta painottaa, että toiminnan kestävyyden kannalta on myös välttämätöntä osoittaa riittävät resurssit merkittävien lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpanoon, ja pitää siten myönteisenä, että talousarvioesitystä täydennettiin osoittamalla lisäykset reservipoliisijärjestelmän perustamiseen (2,174 milj. euroa), pankki- ja maksutilien valvontaan (0,80 milj. euroa) ja Keskusrikospoliisin rahanpesun selvityskeskuksen toiminnan aloittamiseen (0,833 milj. euroa). Lisäksi lisämäärärahaa esitettiin julkisen hallinnon turvallisuusverkon (TUVE) palveluiden turvaamiseen (2,0 milj. euroa).

Valiokunta toteaa, että tehdyistä lisäyksistä huolimatta poliisin mahdollisuus varautua ennakoimattomiin muutoksiin nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä on heikentynyt. Toiminnan ja talouden suunnittelua tulisi voida toteuttaa nykyistä pidemmällä aikajänteellä kaikkien sisäisen turvallisuuden toimijoiden osalta. Yhden vuoden kohdennetuin lisäyksin toteutettu rahoitus vaikeuttaa toiminnan pitkäkestoista suunnittelua.

Poliisin toimintavaste ja kyky reagoida äkillisiin vakaviin tilanteisiin on suoraan verrannollinen poliisien määrään, eikä operatiivisella toiminnalla kyetä vastaamaan asetettuihin tavoitteisiin koko maassa. Esimerkiksi tammi—elokuussa 2018 poliisin tulo on kestänyt hälytyksen teon jälkeen puoli tuntia tai enemmän 136 kunnassa.

Poliisihallitus katsoo, että hallintovaliokunnan (VNS 5/2016 vp — HaVM 5/2017 vp) edellyttämä 7 850 henkilötyövuoden taso on nykyisessä turvallisuustilanteessa kestävä minimivaatimus, johon tulevina vuosina olisi kansallisen turvallisuuden ja poliisin tehtävistä selviytymisen vuoksi palattava. Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan esitetty lisäys maksaa 32,9 milj. euroa vuonna 2020 ja nousee 80,2 milj. euroon vuoteen 2023 mennessä verrattuna voimassa olevaan kehystasoon. Nykyisellä kehystasolla poliisien määrä vähenee 6 650 henkilöön vuoteen 2022 mennessä.

Käytännössä kaikki poliisit ovat nykytilanteessa työllistettyjä, joten valiokunnan mielestä on edelleen tarpeellista harkita joidenkin tehtävien, kuten vartiointi- ja kuljetustehtävät, siirtämistä pois poliisilta työajan vapauttamiseksi varsinaisiin poliisitehtäviin.

Poliisikoulutuksen voi aloittaa vuosittain 400 uutta opiskelijaa, joka on koulutuksen järjestäjän näkökulmasta enimmäismäärä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että kaikki paikat saadaan täytettyä opiskelijoiden laadusta tinkimättä. Hakutilanteessa tulee kuitenkin harkita joustoa joidenkin kriteerien, kuten kielitaidon, osalta ja tukea sen kehittymistä opiskelun aikana. Myös koulutuksen houkuttelevuutta tulee harkita lisättäväksi palauttamalla opintososiaalisia etuuksia.

Valiokunta on huolestunut siitä, että poliisin toimintaa joudutaan priorisoimaan taloudellisten resurssien mahdollistamissa puitteissa. Rikoslakirikosten selvitystason arvioidaan pysyvän vuonna 2019 nykytasolla, mutta jo vuosia kestänyt tutkinta-aikojen pidentyminen tulee todennäköisesti jatkumaan. Poliisin mahdollisuudet panostaa esimerkiksi ns. pimeänä tietoon tulleiden rikosten selvittämiseen ovat entistä haasteellisemmat, ja piilorikollisuuden paljastamisen edellytysten arvioidaan heikkenevän. Rikostorjunta painottuu valiokunnan saaman selvityksen mukaan vakavien henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten, seksuaalirikosten sekä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän rakenteita murentavien rikosten tutkinnan varmistamiseen.

Valiokunta nostaa esiin myös ennalta estävän toiminnan ja pitää erityisen tärkeänä lapsiin ja nuoriin kohdistettuja toimia. Myönteistä on, että ns. Ankkuri-toimintaan kohdistetaan 2,5 milj. euroa, jonka avulla voidaan puuttua lasten syrjäytymiseen suurten asutuskeskusten alueilla yhdessä koulujen kanssa tehtävällä ennalta ehkäisevällä työllä. Tarpeen on muutoinkin panostaa edelleen poliisin ja koulujen yhteistyöhön kattavasti koko maassa. Koulupoliisitoimintaa tulee jatkaa ja kehittää mm. väkivaltaisen radikalisoitumisen, ekstremismin ja viharikosten torjumiseksi paikalliset ongelmat huomioiden. Myös poliisin aktiivinen puuttuminen lasten nettihyväksikäyttöön on edelleen ajankohtaista.

Kansainvälistymisen, digitalisaation ja teknologisen kehityksen myötä turvallisuusympäristö on vakiintumassa moniulotteiseksi ja hajanaiseksi ja sekä kansallisesti että kansainvälisesti rajattomaksi. Teknologinen kehitys voi muodostaa uhkia, joihin on varauduttava. Samalla se tarjoaa kuitenkin myös poliisille uusia mahdollisuuksia, joita voidaan hyödyntää. Keskeistä on panostaa kyberrikollisuuden torjuntaan ja riittävään suorituskykyyn. ICT-teknologiaan edelleen investoimalla mahdollistetaan myös ajasta ja paikasta riippumattomia sähköisiä poliisin palveluja kansalaisille ja yrityksille.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että vastaanottojärjestelmästä on kolmen vuoden aikana kadonnut yli 6 000 turvapaikanhakijaa. Eduskunta myönsi poliisille kuluvalle vuodelle lisämäärärahan tehostettuun ulkomaalaisvalvontaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden tavoittamiseksi. He ovat usein haavoittuvassa asemassa ja joutuvat rikollisten hyväksikäyttämiksi. Rikolliseen toimintaan liittyy monessa tapauksessa myös huumausaineiden katukauppaa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että toimenpiteitä laittoman maassa olon ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi jatketaan määrätietoisesti.

Valiokunta on lisäksi huolestunut poliisin tilakustannusten nopeasta kasvusta ja pitää tarpeellisena, että Senaatti-kiinteistöjen vuokramallia ja rakennusten elinkaarikustannusten laskentatapaa

arvioidaan kriittisesti. Tarpeellista on myös, että Poliisihallitus tuottaa yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa pitkän aikavälin toimitilasuunnitelman, joka toimii pohjana poliisin kehysrahoitusta koskeville esityksille. Toimitilakustannusten arvioidaan olevan noin 76 milj. euroa vuonna 2019, joka on 2,3 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018. Syitä toimitilakustannusten nousuun on useita, joista merkittävimpiä ovat taloteknisesti vanhentuvat toimitilat ja muut peruskorjaustarpeet.

Valiokunta lisää momentille 770 000 euroa, josta osoitetaan 300 000 euroa ulkomaalaisvalvontaan kadonneiden henkilöiden tavoittamiseksi, 250 000 euroa lasten nettihyväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja 220 000 euroa poliisilaitosten koulupoliisitoiminnan turvaamiseen ja kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *753 095 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomäärärahа 2 v)

Momentille esitetään 43,898 milj. euroa, joka on 10,557 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Suojelupoliisin ydintoiminnan turvaamiseksi ja toimintakyvyn säilyttämiseksi nykytasolla viraston rahoitusta vahvistetaan pysyvästi 2,5 milj. eurolla kehyspäätöksen mukaisesti. Talousarvioesityksessä varaudutaan myös osoittamaan 10 milj. euroa siviilitiedustelulainsäädännön toimeenpanoon.

Valiokunta pitää esitettyjä lisäyksiä tarpeellisina. Kansallisen turvallisuuden takaaminen voimakkaasti muuttuvassa toimintaympäristössä edellyttää suojelupoliisin toimintaedellytysten varmistamista ja suorituskyvyn kehittämistä pitkäjänteisesti lisäämällä henkilöstövoimavaroja ja teknisiä valmiuksia.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomäärärahа 2 v)

Rajaturvallisuus on muuttuneen turvallisuustilanteen keskiössä. Tilanteeseen vastaamiseksi hallitus on osoittanut perustellusti vuosien 2017 ja 2018 kehyspäätöksissä lisämäärärahat yli 200 rajavartijan palkkaamiseen. Näin on vahvistettu mm. itärajan valvontaa.

Momentille esitetään 234,21 milj. euroa. Aiemmin tehdyistä lisäyksistä huolimatta valiokunta on huolissaan Rajavartiolaitoksen rahoituksen riittävyydestä. Rajavartiolaitos esitti 8,6 milj. euron määrärahalisäystä vuodelle 2019 tehtäviensä hoitamiseen, mutta talousarvioesitys toimintamenoiksi on 1,082 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi tarpeita on pidemmällä aikavälillä myös teknisten valvontajärjestelmien rakentamisessa ja ilma- ja vartioalusten suorituskykyjen turvaamisessa.

Valiokunta pitää oikeansuuntaisena, että talousarvioesityksessä esitetään 1,85 milj. euroa lisärahoitusta Helsinki-Vantaan lentoaseman ennakoitua nopeamman liikenteen kasvun hallitsemi-

seen. Lisäyksellä rahoitetaan 20 rajavartijan palkkaus ja 50 uuden rajavartijan koulutus. Sujuvan rajanylitysliikenteen varmistaminen edellyttää kuitenkin lisärahoitusta myös jatkossa, koska matkustajien määrä jatkaa kasvuaan ja sen arvioidaan nousevan jo yli 20 miljoonaan henkilöön vuonna 2020.

Esitys ei sen sijaan sisällä kehyspäätöksen mukaista 2,1 milj. euron määrärahaa EU:n rajaturvallisuudelle asettamien lisävaatimusten toteuttamiseen (vuosina 2019—2020 toteutettava ns. Älykkäät rajat -hankekokonaisuus). Toimintaan tarvittavien rajavartijoiden koulutus on jo aloitettu ja hankinnat käynnistetty. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tarve otetaan huomioon vuoden 2019 lisätalousarviossa kehyspäätöksen mukaisesti.

Valiokunta nostaa lisäksi tässäkin yhteydessä esiin Senaatti-kiinteistöjen vuokramallin ja pitää tarpeellisena, että sitä arvioidaan kriittisesti uudelleen. Rajavartiolaitoksen vuokrakustannukset ovat nousseet yhteensä 0,9 milj. euroa kuluvana vuonna. Lisäksi pidemmällä aikavälillä korjausvelasta aiheutuvien vuokrankorotusten arvioidaan olevan 10 milj. euroa. Näitä vuokriin kohdistuvia paineita ei voida vähentää laitoksen muun toiminnan menoista. Rajavartiolaitoksen, kuten poliisinkin osalta tulee laatia toimitilasuunnitelma, joka toimii pohjana Rajavartiolaitoksen kehysrahoitusta koskeville esityksille.

Valiokunta lisää momentille 480 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *234 690 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 15,421 milj. euroa, joka on 521 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Pelastustoimen toimintamenoista rahoitetaan Pelastusopiston toiminta ja pelastustoimen valtakunnallinen kehittäminen. Pelastuslaitosten rahoituksesta vastaavat kunnat.

Valiokunta pitää oikeansuuntaisena, että Pelastusopistolle esitetty määräraha pitää sisällään kuluvalle vuodelle tehdyn 265 000 euron lisäyksen, jolla hätäkeskuspäivystäjiksi koulutettavien opiskelijoiden aloituspaikkojen määrä voidaan pitää korotetulla 32 henkilön tasolla vuoden 2018 tapaan. Hätäkeskuslaitoksen mukaan koulutusjärjestelmä ei kuitenkaan lisäyksestä huolimatta tuota riittävästi koulutettua henkilöstöä viraston tarpeisiin. Valiokunta pitää välttämättömänä, että koulutusmäärä nostetaan vastaamaan tarvetta, ja korostaa samalla, että koulutuksen houkuttelevuutta tulee lisätä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös palomiesten työturvallisuuden ja työterveyden huomioimiseen nykyistä paremmin metsäpalojen sammutuksessa. Tarve käytettävien menetelmien ja suo-

jauksen parantamiseen nousi esiin Ruotsin metsäpalojen yhteydessä. Valiokunta pitää tarpeellisena tutkia nykyistä toimivampien ratkaisujen käyttöönottoa.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin pelastustoimen toteuttaman Suomen ja Venäjän lähialueyhteistyön ja pitää tärkeänä sen jatkamista ja kehittämistä.

Valiokunta lisää momentille 900 000 euroa, josta osoitetaan 500 000 euroa hätäkeskuspäivystäjien koulutukseen Hätäkeskuslaitoksen henkilöstömäärän lisäämiseksi, 300 000 euroa tutkimushankkeeseen palomiesten työturvallisuuden, toiminnan ja terveyden edistämiseksi metsäpaloissa sekä 100 000 euroa pelastustoimen toteuttaman Suomen ja Venäjän lähialueyhteistyön jatkamiseen ja kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *16 321 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 51,876 milj. euroa, joka on 2,688 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Lisäyksestä 694 000 euroa johtuu konsulipalvelujen avustavien asiakaspalvelutehtävien siirrosta ulkoministeriön hallinnonalalta Hätäkeskuslaitokselle.

Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot ovat kasvussa uuden hätäkeskustietojärjestelmä ERICAn käyttöönoton myötä. Valiokunta pitää hyvänä, että talousarvioesitystä täydennettiin esittämällä tarkoitukseen 786 000 euroa. Uuden tietojärjestelmän vuosittaisten käyttökustannusten arvioidaan kuitenkin jatkossa olevan noin 3,2—3,6 milj. euroa nykyistä korkeammat.

Valiokunta on huolissaan viraston kyvystä tuottaa kansalaisille laadukkaita hätäkeskuspalveluja. Hätäkeskuslaitoksen mukaan esitetty määräraha ei mahdollista nykyisen henkilöstömäärän ja palvelutason ylläpitämistä. Virasto ei ole myöskään pystynyt rekrytoimaan riittävästi hätäkeskuspäivystäjiä koulutusmäärien vähäisyydestä johtuen. Taloudellinen tilanne vaikuttaa myös osaltaan henkilökunnan työhyvinvointiin ja lisää sairauspoissaoloja.

Viraston henkilöstön vähimmäismääräksi on useissa yhteyksissä määritelty 600 henkilötyövuotta. Vuonna 2018 toteuma on arviolta 585 henkilötyövuotta, ja sen arvioidaan laskevan noin 10 henkilöllä vuosittain. Henkilöstömäärän väheneminen näkyy jo nyt toimintavalmiuden ja palvelutason alenemana. Varautumisen vaatimia resursseja äkillisiin ruuhkatilanteisiin reagoimiseksi ei ole. Hätäkeskuslaitos voisi palkata välittömästi töihin 35 uutta hätäkeskuspäivystäjää.

Valiokunta pitää Hätäkeskuslaitoksen henkilöstön lisäämistä välttämättömänä ja painottaa, että Pelastusopistossa annettavan hätäkeskuspäivystäjän koulutuksen aloituspaikkoja on lisättävä tarvetta vastaavasti. Valiokunta lisää siten 500 000 euron määrärahan momentille 26.30.01 koulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseksi. Lisäksi valiokunta painottaa, että vuoden 2019 lisätalousarviossa on huolehdittava Hätäkeskuslaitoksen toimintamäärärahojen riittävyydestä henkilöstön palkkaamiseen.

40. Maahanmuutto

Maahanmuuttoon esitetään sisäministeriön hallinnonalalle yhteensä 193,162 milj. euroa, joka on 47,211 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Määräraha jakaantuu pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton menoihin (66 prosenttia), vastaanottotoiminnan asiakkaille maksamiin tukiin (17 prosenttia), Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskusten toimintamenoihin (15 prosenttia) ja vapaaehtoisen paluun tukeen (2 prosenttia). Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Maahanmuuttoviraston toimintamenoihin on tehty kertaluonteinen leikkaus, koska vuodelta 2018 siirtyvä erä on poikkeuksellisen suuri. Kaikilta osin ei siis ole kyse kustannustason laskusta, ja tämä on tunnistettava tulevassa kehyspäätöksessä.

Talousarvioesityksen laadinnassa on käytetty olettamuksena, että uusien hakijoiden määrä pysyy maltillisena ja vireille tulee noin 4 000 uutta turvapaikkahakemusta. Tämän lisäksi uusintahakemuksia arvioidaan jätettävän noin 1 800 kappaletta. Tilanteen ennakoimattomat muutokset ovat kuitenkin edelleen mahdollisia, ja niihin pitää varautua. Vastaanottotoiminnan kapasiteettia ja kustannustasoa tulee siten seurata aktiivisesti myös jatkossa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että sisäministeriö valmistelee muutoksia uudelleen jätettävien turvapaikkahakemusten rajoittamiseen ja rajamenettelyiden nopeuttamiseen EU:n turvapaikkamenettelydirektiivin (2013/32/EU) sallimalla tavalla. Muutokset pyritään saamaan voimaan tämän vaalikauden aikana. Valiokunta korostaa myös Dublin-sopimuksen merkitystä aina, kun hakija on pyrkimässä Suomeen toisen EU-maan kautta.

Turvapaikanhakijoita oli vastaanoton piirissä noin 11 000 syyskuussa 2018. Määrän arvioidaan laskevan 6 300 henkilöön vuonna 2019, jos hakijamäärät kehittyvät ennakoidusti. Kehitykseen vaikuttavat kuitenkin myös hallintotuomioistuinten kyky ratkaista vireillä olevat valitusasiat, kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamisen tehokkuus, vapaaehtoinen paluu sekä oleskeluluvan saaneiden kuntaan siirtymisen nopeus. Valiokunta korostaa lisäksi tässä yhteydessä, että vastaanoton piirissä on noin 3 900 henkilöä, jotka asuvat yksityismajoituksessa, ja pitää tärkeänä huolehtia siitä, että myös he ovat vastaanottopalveluiden, kuten kielikoulutuksen, piirissä.

Vapaaehtoiseen paluuseen esitetään myönnettäväksi 4,83 milj. euroa (mom. 26.40.22). Syyskuun 2018 loppuun mennessä vapaaehtoisesti kotimaahansa on palannut 555 henkilöä, joista 80 prosenttia palasi Irakiin. Vapaaehtoisesti palanneiden määrä on kuitenkin vähentynyt vuodesta 2017, jolloin se oli 1 422 henkilöä. Valiokunta pitää paluutukea perusteltuna ja painottaa edelleen sen käytön tehostamista ja kehittämistä.

Valiokunta katsoo, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden paluuta on edistettävä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Vastaanottojärjestelmästä katoaa kuukausittain 1,1 prosenttia kirjoilla olevista henkilöistä. Vuonna 2019 määrän arvioidaan olevan noin 1 100 henkilöä. Osa heistä jää Suomeen ja muodostaa rikollisuudelle alttiin paperittomien varjoyhteiskunnan. Sekä järjestelmän uskottavuuden että ihmisten itsensä vuoksi ilmiöön tulee pystyä puuttumaan pikaisesti.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään noin 3,138 mrd. euroa, joka on noin 266 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018. Pääluokan menojen osuus on 1,29 prosenttia ennustetusta bruttokansantuotteen määrästä (1,23 prosenttia vuonna 2018), ja sen osuus valtion budjettitalouden menoista nousee 5,7 prosenttiin (5,1 prosenttia vuonna 2018).

Menojen kasvu aiheutuu lähinnä Laivue 2020 -hankkeen rahoitusosuudesta ja hallitusohjelmaan perustuvasta materiaalihankintojen lisäämisestä 110 milj. eurosta 130 milj. euroon.

Puolustusministeriön hallinnonalan talousarvioesitys noudattaa valtioneuvoston puolustusselonteon linjauksia (VNS 5/2017 vp), ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitetyillä määrärahoilla kyetään suoriutumaan annetuista tehtävistä, vaikka voimavaroja joudutaan edelleen kohdentamaan ja priorisoimaan. Puolustuskyvyn ylläpidossa korostuu toimintaympäristön muutokseen ja puolustuksen pitkän aikavälin haasteisiin vastaaminen. Keskeisimmät painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittäminen, käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä tiedustelun, kyberpuolustuksen ja kaukovaikuttamisen kehittäminen.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään noin 1,940 mrd. euroa, joka on 1,365 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää oikeansuuntaisena, että toimintamenoesitykseen sisältyy 50 milj. euron lisärahoitus turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämään valmiuden parantamiseen ja suorituskyvyn ylläpitämiseen. Korotus on lähes aiemmin hyväksytyn linjauksen mukainen (55 milj. euroa, VNS 5/2017 vp), ja se on keskeinen erityisesti maavoimien taktiselle kehittämiselle.

Momentille esitetään lisäksi lisämäärärahaa puolustusvoimien henkilöstömenoihin yhteensä 5,8 milj. euroa. Tämä mahdollistaa sadan uuden tehtävän perustamisen mm. toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen sekä uusien suorituskykyjen (kuten kyberpuolustuksen) ylläpitoon ja kehittämiseen.

Myönteistä on myös, että vuodelle 2019 esitetään 2 milj. euroa sopimussotilaiden palkkaamiseen samaan tapaan kuin vuonna 2018. Sopimussotilasjärjestelmän vahvistaminen vähentää olemassa olevaa kouluttajavajetta, vaikka valiokunnan saaman selvityksen mukaan lisämäärärahasta huolimatta kouluttajien määrä jää kuitenkin edelleen joissakin joukko-osastoissa alle asetetun tavoitteen (2,5 kouluttajaa/joukkue).

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 27

Esitetyillä lisäyksillä pystytään helpottamaan henkilökunnan jaksamista, mikä on jo pitkään vaikuttanut puolustusvoimien henkilöstön työhyvinvointiin. Henkilöresurssien riittävyys suhteessa tehtäviin on kuitenkin edelleen haasteellinen.

Vuosina 2012—2015 toteutetulla puolustusvoimauudistuksella tavoiteltiin kokonaisuutta, jossa puolustusvoimien rahoitus, tehtävät ja toiminnan kustannusrakenne ovat tasapainossa. Uudistuksessa puolustusvoimien tehtävien toteuttamiseksi henkilöstön vähimmäismääräksi määriteltiin 12 000 henkilöä. Vuonna 2019 vähimmäismäärän arvioidaan suurin piirein täyttyvän. Huomioon on kuitenkin otettava, että henkilöstötarve on tosiasiallisesti lisääntynyt viime vuosina turvallisuusympäristön muutoksen sekä kansainvälisen toiminnan ja uusien syntyvien suorituskykytarpeiden ja -vaatimusten myötä.

Uskottavan puolustuksen ylläpitämisen kannalta on suuri merkitys myös sillä, että esitetyillä määrärahoilla pystytään toteuttamaan suunniteltu toiminnan taso varusmieskoulutuksessa (35 maastovuorokautta) ja reservin kertausharjoitusmäärissä (18 000 koulutettavaa reserviläistä). Samoin oleellista on, että lentotuntien (8 800 Hornet- ja 1 650 NH90-lentotuntia) ja alusvuorokausien (1 300 vrk) määrät säilyvät pääosin kuluvan vuoden tasolla.

Valiokunta on kuitenkin huolissaan tiedossa olevasta lentopolttoaineiden hinnan noususta, joka todennäköisesti aiheuttaa toimintamenopaineita vuonna 2019. Hallituksen tulee tarvittaessa ottaa tarve huomioon lisätalousarvioesityksessä, jotta asetetut lentotuntitavoitteet toteutuvat. Lisäksi valiokunta toteaa, että tarvetta on myös kertausharjoitusten lisäämiseen, mutta nykyinen henkilökunnan määrä ei sitä mahdollista.

Valiokunta on myös huolissaan puolustusvoimien tilakustannusten voimakkaasta noususta ja pitää tärkeänä, että erilaisia vaihtoehtoja kustannusten pitkän aikavälin hillitsemiseksi edelleen etsitään. Jatkotoimenpiteille antaa pohjaa helmikuussa 2019 valmistuva puolustushallinnon kiinteistöjen omistajuuden selvitys sekä valtiovarainministeriön ehdotukset mm. tyhjien tilojen irtisanomisten helpottamisesta ja asiakasnäkökulman vahvistamisesta.

Tilakustannusten nousua ei voida kompensoida vähentämällä muiden toimintojen menoja. Kokonaiskustannusten kannalta on lisäksi oleellista, että laajoja peruskorjauksia suunniteltaessa arvioidaan aina korjauskustannuksia suhteessa uuden tilan rakentamiseen, joka vastaa nykyisiin toimintavaatimuksiin. Tärkeää on myös jatkaa havaittuihin sisäilmaongelmiin puuttumista ripeästi varusmiesten ja henkilöstön terveyden turvaamiseksi.

Valiokunta korostaa lisäksi edelleen pohjoismaisten yhteishankintojen merkitystä kustannussäästöjen saavuttamiseksi. Vaikka yhteishankinnat ovat osoittautuneet melko hankaliksi, aloitteita niiden toteutumiseksi tulee silti jatkossakin esittää.

Valiokunta nostaa esiin myös Puolustusvoimien tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen riittävyyden ja kiirehtii rahoituksen lisäämistä asetettuun 2 prosentin osuuteen sotilaallisen maanpuolustuksen menoista. Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla voidaan varmistaa mm. suorituskykyjen kehittämisen tuki sekä puolustukselle tärkeän kriittisen kotimaisen osaamisen volyymi.

Keskeistä on myös turvata kansainvälisen tutkimusyhteistyön edellytykset. Tämä korostuu erityisesti suunnitteilla olevan Euroopan Puolustusrahaston myötä, jotta mahdollistetaan suomalaisten puolustusteollisuusyritysten osallistuminen hankkeisiin ja rahaston täysimääräinen hyödyntäminen Suomen kansallisen puolustuksen kehittämisessä. Parhaan mahdollisen saannon varmistamiseksi on lisäksi tarpeen tiivistää puolustushallinnon ja puolustusteollisuuden yhteistyötä.

Valiokunta pitää hyvänä, että talousarvioesityksessä puolustusministeriön tulostavoitteeksi on asetettu materiaalipoliittisten linjausten toteuttaminen keskeisten hankkeiden ja kehittämisohjelman toimeenpanossa, mikä sisältää myös huoltovarmuudesta huolehtimisen (Valtioneuvoston hyväksymä periaatepäätös Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta, huhtikuu 2016). Linjausten tulee näkyä puolustusvoimien hankintatoimessa siten, että hankinnat tehdään aina kotimaasta, kun se on huoltovarmuus- ja suorituskykysyistä perusteltua. Valiokunta korostaa myös mm. ampumatarvikehankintojen riittävyyttä suhteessa tarvikkeiden käyttöön ja tasaista jakautumista kotimaisen tuotannon turvaamiseksi pitkällä aikavälillä.

Momentin päätösosassa on edelleen tarpeen mainita myös teollisuuden viennin ja kansainvälistymisen edistäminen. Nämä toimenpiteet ovat valiokunnan saaman selvityksen mukaan elintärkeitä suomalaiselle alan teollisuudelle, ja ne tukevat siten vahvasti sotilaallista huoltovarmuutta. Suomessa toimivalla puolustusteollisuudella tulee olla riittävän volyymin ja toiminnan jatkuvuuden takaamiseksi asiakkaita myös ulkomailla. Samalla on syytä korostaa, että Suomen vientilupapolitiikan on oltava yhdenmukaista kilpailijamaiden kanssa, ja sen on tuettava luottamuksen säilymistä suomalaisiin toimijoihin.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa sopimussotilaiden palkkaamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *1 940 066 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

(1. kohta kuten HE 123/2018 vp)

(2. kohta kuten HE 232/2018 vp)

(3. —8. kohta kuten HE 123/2018 vp)

Valtuus

(1. ja 2. kohta kuten HE 232/2018 vp)

(3. ja 4. kohta kuten HE 123/2018 vp)

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista on suunniteltu käytettävän noin 1,2 mrd. euroa (44 prosenttia) materiaaliseen valmiuteen vuonna 2019. Puolustusmateriaalihankintojen osuus on tästä, Laivue 2020 -hanke mukaan lukien, 774 milj. euroa. Puolustusvoimien toimintamenomää-

rärahoista on suunniteltu käytettävän lisäksi materiaalin kunnossapitoon ja joukkojen varustamiseen noin 427 milj. euroa.

Uusista ja aiemmin myönnetyistä tilausvaltuuksista aiheutuu menoja yhteensä noin 852 milj. euroa vuonna 2019 ja talousarviovuoden jälkeisinä vuosina yhteensä 1,949 mrd. euroa. Esitykseen sisältyy kaksi uutta tilausvaltuutta vuosille 2019—2022: materiaalihankintoihin esitetään enintään 72 milj. euron valtuutta materiaalin kehittämiseen ja toimintamenoihin enintään 160 milj. euron tilausvaltuutta, jolla on tarkoitus turvata käytettävyystavoitteiden edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut.

Mittavasta kunnossapitobudjetista huolimatta kaikilla puolustushaaroilla on haasteita erityisesti varaosien osalta. Valiokunta huomauttaa puolustusvaliokunnan tavoin, että materiaalia hankittaessa tulee aina huomioida elinkaari- ja varaosakustannukset. Etenkin tulevassa HX-hankinnassa elinkaarikustannukset on pystyttävä hallitsemaan ja toteuttamaan hävittäjäkaluston käyttö ilmavoimille osoitetun budjetin puitteissa.

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille esitetään 2,052 milj. euroa. Esitykseen sisältyvä korotus (23 000 euroa) käytetään kaatuneiden muiston vaalimistyöhön.

Vapaaehtoisella maanpuolustuksella on suuri merkitys suomalaisen puolustusjärjestelmän uskottavuuden ja korkean maanpuolustustahdon kannalta. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) ja sen jäsenjärjestöjen organisoima koulutustoiminta täydentää merkittävällä tavalla reserviläisten osaamispohjaa. MPK koulutti vuonna 2017 yli 34 000 reserviläistä, joista puolustusvoimien tilaamaan sotilaalliseen koulutukseen osallistui yli 8 000 reserviläistä ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen noin 26 000 reserviläistä. Yhä tärkeämpää on myös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen ja kansalaisten valmiuksien lisäämiseen tähtäävä koulutus, johon osallistui noin 18 000 kansalaista.

Valiokunta pitää tärkeänä, että suunnitteilla olevat muutokset vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudelleen järjestelyistä eivät vaikuta kielteisellä tavalla MPK:n ja sen jäsenjärjestöjen toimintaedellytyksiin.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *2 152 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Sotilaalliseen kriisinhallintaan esitetään puolustusministeriön hallinnonalalle noin 58,5 milj. euroa, joka on 157 000 euroa enemmän kuin vuonna 2018. Kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot maksetaan ulkoministeriön hallinnonalalta (mom. 24.10.20), ja niihin esitetään noin 51,2 milj. euroa. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen suunniteltu yhteisvahvuus operaatioissa, pääosin Libanonissa, Irakissa ja Afganistanissa, tulee olemaan tämän hetken arvion mukaan noin 500 henkilötyövuotta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimien henkilöstöresurssien niukkuus vaikuttaa myös osallistumiseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Valiokunta painottaa, että Suomella tulee tarvittaessa olla valmius lähettää joukkokokoonpanoja uusiin operaatioihin. Samalla on kuitenkin myös tärkeää arvioida kriittisesti käynnissä olevien operaatioiden kustannuksia suhteessa niillä saavutettuihin hyötyihin, kuten Suomen oman puolustuskyvyn kehittämiseen, ja asetettujen ulko- ja turvallisuuspoliittisten linjausten toteutumista.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 168,168 milj. euroa, joka on 2,562 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018. Suhteessa kehyspäätökseen lisäystä on 5,693 milj. euroa, josta suurin osa osoitetaan viidennen rahanpesudirektiivin mukaisen pankki- ja maksutilirekisterin perustamiseen (HE 167/2018 vp). Esitykseen sisältyvät myös lisäykset Rajajoosepin rajanylityspaikan perusparantamiseen ja tulliselvitysjärjestelmän kokonaisuudistukseen.

Toisaalta Tullin määrärahatasoa kuitenkin alentavat edelleen yleiset virastojen toimintamenosäästöt, joiden suuruus on 1,8 milj. euroa. Lisäksi perustoimintaan käytettävissä olevia toimintamenoja pienentävät tulliselvitys- ja yhteiskunnan suojaamistehtävien turvaamiseen vuodelle 2018 myönnetyn 1 milj. euron lisäyksen poistaminen ja palautettavaksi esitetty 2 milj. euroa, joka vähennettiin Verohallinnolta vuonna 2018 Tullin toiminnan turvaamiseen.

Valiokunta pitää myönteisenä, että Tullille myönnettiin talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä rahoitusta afrikkalaisen sikaruton torjuntaa edistäviin toimiin 1,11 milj. euroa, joka kattaa välinehankinnat ja juoksevan toiminnan. Myönteistä on myös, että Tulli on saanut Euroopan naapuruusvälineen (ENI) kautta itärajan rajanylityspaikkojen kehittämishankkeisiin lähes 9,7 milj. euroa vuosille 2019—2021. Tämä edellyttää kuitenkin noin 600 000 euron kansallista maksuosuutta vuonna 2019, joka puuttuu talousarvioesityksestä. Lisäksi rahoitusvajausta syntyy Tullin mukaan arviolta 1,44 milj. euroa, jos Tullin TUVE-järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2019. Tullin toimintakyky tulee turvata pitkäjänteisesti sekä nykyisten että uusien tehtävien osalta. Tarvittaessa toimintamenojen tarkistukseen on palattava vuoden 2019 lisätalousarvioesityksissä.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevaa hallituksen esitystä (HE 167/2018 vp) ei ehditä käsitellä eduskunnassa talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa. Valiokunta poistaa siten momentilta rekisterin perustamiseen varatun määrärahan 3,94 milj. euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *164 228 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

Valtuus

(Kuten HE 123/2018 vp)

90. Kuntien tukeminen

Kuntatalouden tila. Hyvä suhdannetilanne on vaikuttanut myös kuntatalouteen, joka vahvistui edelleen vuonna 2017. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli 3,9 mrd. euroa vuonna 2017, ja se kasvoi edellisvuodesta noin 540 milj. euroa. Vuosikatteen paraneminen johtuu verotulojen kasvun lisäksi myös toimintamenojen maltillisesta kasvusta ja kuntien omista tehostamistoimista. Ennusteen mukaan myös hallituksen asettama paikallishallinnon nettoluotonantoa koskeva tavoite saavutetaan, sillä sen arvioidaan olevan -0,3 prosenttia suhteessa bruttokansatuotteeseen vuonna 2019, kun alijäämää koskeva tavoite on asetettu -0,5 prosenttiin.

Vaikka kuntatalous on kokonaisuutena tarkastellen vahvistunut, kuntien taloudellinen eriytyminen jatkuu. Ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan vuonna 2017 tilikauden tulos oli negatiivinen 51 kunnalla ja vuosikate oli negatiivinen neljässä kunnassa. Vuonna 2019 veroprosenttiaan on ilmoittanut korottavansa 46 kuntaa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuntatalouden kehitysarvio on kuitenkin muotoutumassa odotettua heikommaksi, sillä elokuun ennustepäivityksen jälkeen kunnallisveron tuottoarviota on alennettu 413 milj. eurolla. Ennusteen muutoksesta -312 milj. euroa aiheutui vuoden 2017 verotuksen valmistumisesta saaduista ennakkotiedoista, -107 milj. euroa vuoden 2018 arvioidusta jako-osuusoikaisusta ja -6 milj. euroa muista tekijöistä. Kevään kuntatalousohjelmaan verrattuna verotulojen alenema on vielä suurempi, sillä kunnallisverotilitykset ovat noin 600 milj. euroa keväällä arvioitua pienemmät.

Arviot ja ennusteet kunnallisverotilitysten suuruudesta ovat aina osittain epävarmoja, mutta tänä vuonna ennusteissa tapahtunut muutos on poikkeuksellisen suuri. Merkittävä tekijä on suuri veronpalautusten määrä, sillä verovuodelta 2017 maksettavat luonnollisten henkilöiden veronpalautukset kasvoivat edellisvuodesta yhteensä noin 325 milj. eurolla, josta kuntien osuus on noin 200 milj. euroa. Ennakonpalautusten kasvuun ovat vaikuttaneet mm. muutosverokorttien määrän kasvu ja vuositulojen arviointi siinä yhteydessä todellisuutta suuremmiksi sekä kilpailukykysopimus, joka on hidastanut palkkatulojen ja vuosiansioiden kasvua. Myös kotitalousvähennyksen määrä on kasvanut.

Valiokunta painottaa verotuottoarvioiden hyvää ennustettavuutta ja sen merkitystä kuntatalouden pitkäjänteisessä suunnittelussa. Valiokunta katsoo, että heikentyneestä ennusteesta huolimatta kuntatalouden tilanne ja lähtökohtatilanne on kuitenkin kokonaisuutena hyvä vielä vuosille 2018 ja 2019, sillä kuntatalous saavutti vuonna 2017 historiansa parhaan tuloksen. Tilanne voi kuitenkin olla vaikea etenkin niissä kunnissa, joissa taloudellinen tilanne oli heikko vuonna 2017.

Vuoden 2019 talousarvio. Valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ovat yhteensä 10,5 mrd. euroa, josta kuntien peruspalveluihin osoitetaan noin 8,5 mrd. euroa; tämä on noin 86 milj. euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Valtionosuutta alentavat mm. kilpailukykysopimukseen liittyvä 29 milj. euron lisävähennys, kuntien ja valtion välinen kustannustenjaon tarkistus 213 milj. eurolla, kuntien tehtävien vähentäminen 33 milj. eurolla hallitusohjelman liitteen 6 mukaisesti sekä 30 milj. euron siirto kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään. Lisäystä osoitetaan puolestaan lastensuojeluun ja lapsiperheiden kotiapuun sekä vanhusten kotihoitoon ja veteraanien kotiin vietäviin palveluihin. Veroperustemuutosten seurauksena kuntien ve-

rotulojen arvioidaan vähenevän ensi vuonna 224 milj. euroa, mutta tämä kompensoidaan kunnille korottamalla vastaavasti peruspalvelujen valtionosuuksia.

Vuoden 2019 talousarvioon liittyvien valtion toimenpiteiden vaikutusten arvioidaan olevan noin 254 milj. euroa kuntataloutta heikentävä. Tähän vaikuttaa ennen kaikkea valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus sekä valtionosuusindeksin jäädytys. Kuntien valtionosuusprosentti nousee 25,37 prosenttiin, mikä on 0,03 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2018. Muutos liittyy uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen, mihin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus.

Valiokunta toteaa, että hallitusohjelma sisältää useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on vahvistaa kuntataloutta. Näistä merkittävimpiä ovat erikoissairaanhoidon alueellinen keskittäminen, omais- ja perhehoidon kehittäminen sekä vanhuspalvelulain laatusuositus, joihin liittyvä valtionosuuden vähennys on ensi vuonna runsaat 30 milj. euroa. Saadun selvityksen mukaan Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön tekemän kyselyn perusteella näyttää kuitenkin siltä, ettei esim. erikoissairaanhoidon alueellinen keskittäminen ole toistaiseksi tuonut toivottuja säästöjä. Uudistus on sinänsä tuonut merkittäviä toiminnallisia muutoksia ja mahdollisuuksia mm. toiminnan laajentamiseen sekä laadun parantamiseen, mutta muutokset eivät ole välttämättä vähentäneet kustannuksia. Uudistuksen toimeenpano jatkuu vuonna 2019, jolloin myös kustannusvaikutuksia koskevat arviot tarkentuvat.

Hallitusohjelmassa asetettiin myös tavoitteeksi karsia kuntien tehtäviä ja velvoitteita miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä, mutta sittemmin hallitus laajensi reformin koskemaan koko julkisen talouden toimintaa. Tavoitteen toteutumiseksi on laadittu toimenpideohjelma, jonka säästöpotentiaalin on arvioitu olevan pitkällä aikavälillä kuntien ja maakuntien nettokustannuksiin noin 230 milj. euroa ja koko julkiseen talouteen noin 330 milj. euroa.

Valiokunta toteaa, että hallituksen kuntataloutta vahvistavien toimien vaikutus riippuu suurelta osin myös siitä, millaisia päätöksiä kunnat ja kuntayhtymät ja jatkossa maakunnat tekevät ja millä aikataululla toimien taloudelliset vaikutukset realisoituvat. Kuntatalouden kestävyyden kannalta on tärkeää, että kunnat jatkavat rakenteellisia uudistuksia, parantavat tuottavuuttaan ja elinvoimaisuuttaan ja huolehtivat investointien taloudellisesta toteuttamisesta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kunnat valmistautuvat hyvin sote-uudistuksen tuomiin muutoksiin, jotka liittyvät mm. kunnan rooliin, tehtäviin sekä johtamiseen ja henkilöstöön. Myös kuntien rahoituspohja muuttuu olennaisesti, kun suuri osa kuntien peruspalvelujen laskennallisesta valtionosuudesta siirtyy maakuntien rahoitukseen. Uudistukseen sisältyy toisaalta useita kuntataloutta vakauttavia tekijöitä, mutta samaan aikaan kuntien demografinen ja taloudellinen eriytymiskehitys asettavat haasteita kuntien rahoitukselle. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtionosuusjärjestelmän uudistuksessa turvataan kuntien vastuulle jäävien tehtävien rahoitus ja huolehditaan siitä, että järjestelmä reagoi kunnan tarpeissa ja olosuhteissa tapahtuviin muutoksiin.

32. Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaksi esitetään 30 milj. euroa, jolla on tarkoitus tukea kuntien ja kuntayhtymien digitalisaatiota edistäviä hankkeita. Momentin selvitysosan mukaan kannustintukea kohdis-

tetaan etenkin kunnan henkilöstö- ja taloushallinnon digitalisointiin. Kyseessä on uusi kannustinjärjestelmä, joka rahoitetaan vähentämällä kuntien peruspalveluiden valtionosuutta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tuettavien hankkeiden kriteerit valmistellaan huolella ja että tuki osoitetaan hankkeisiin, joilla edistetään koko kuntakenttää tukevia uudistuksia sekä kuntien yhteistyönä toteutettavia hankkeita. Valiokunta painottaa, että tuen käyttö ei saa aiheuttaa toimintojen pirstaloitumista, vaan rahoitettavien hankkeiden tulee edistää järjestelmien yhteentoimivuutta sekä kansallisesti tärkeitä digitalisaatioon liittyviä strategisia tavoitteita.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Karjalan kielen elvytysohjelma käynnistyi vuoden 2017 talousarvioon sisältyneen määrärahan turvin. Hanke on saatu alkuun, ja toimintaa ollaan nyt siirtämässä enenevässä määrin käytäntöön. Ensi vuoden aikana on tarkoitus kehittää mm. karjalan kielen koulutusta ja julkaisutoimintaa, edistää kulttuuria ja opistojen piiri- ja kerhotoimintaa sekä parantaa tiedotusta ja verkkoaineistoa. Toiminnan tavoitteena on myös matkailun lisääminen.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa karjalan kielen elvytysohjelman jatkamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 537 000* euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	573 000
2.	Paasikivi-Seura	10 000
3.	Tammenlehvän perinneliitto	63 000
4.	Ruotsinkielisen viittomakielen elvytysohjelma	131 000
5.	Vähemmistökielisen sanomalehdistön tuki	500 000
6.	OKKA-säätiö	60 000
7.	*Karjalan kielen elvytysohjelma*	*200 000*
Yhteensä		*1 537 000*

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Helsingin juutalainen seurakunta on joutunut viime vuosina panostamaan merkittävässä määrin turvallisuuteen, mikä on ollut tarpeellista mm. koulun, päiväkodin ja seurakunnan muun toiminnan ylläpitämiseksi. Tästä on aiheutunut seurakunnalle merkittäviä kustannuksia.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa Helsingin juutalaisen seurakunnan synagogan ja seurakuntakeskuksen turvallisuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *3 613 000* euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Avustus ortodoksiselle kirkolle (L 985/2006, 119 §)	2 543 000
2.	Avustukset Suomen Merimieskirkolle	134 000
	— mistä merimieskirkkojen rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon (enintään)	52 000
3.	Avustukset eräiden siirtoväen sankarihautojen hoitoon ja luovutetun alueen hautausmaiden kunnostamiseen	32 000
4.	Avustus rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille	*824 000*
5.	Avustus uskontojen vuoropuhelun edistämiseen	80 000
Yhteensä		*3 613 000*

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin määräraha on noin 703,7 milj. euroa, mutta yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus rahoitetaan suurelta osin valtiovarainministeriön pääluokasta osana kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää. Valtionosuuksien vähennykset sekä indeksikorotuksen jäädyttäminen ovat vähentäneet koulutusresursseja, mutta siitä huolimatta koulutusta on kuitenkin uudistettu monella tavalla ja uuden lainsäädännön toimeenpanoon on myös voitu osoittaa lisäresursseja.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että nimenomaan *varhaiskasvatusta* on kehitetty ja sen laatua parannettu. Keskeinen uudistus on 1.9.2018 voimaan tullut uusi varhaiskasvatuslaki (540/2018) joka vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua mm. nostamalla päiväkotien henkilöstön koulutustasoa. On siksi tärkeää, että yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien koulutusta lisätään 1 000 uudella aloituspaikalla vuosina 2018—2021. Tämän lisäksi on vielä tarpeen arvioida koulutusmäärien riittävyyttä, jotta päiväkotien henkilöstörakenne vastaa vuoteen 2030 mennessä varhaiskasvatuslain 37 §:n vaatimuksia. Saadun selvityksen mukaan yliopistokoulutuksen saaneista lastentarhanopettajista on pulaa monilla paikkakunnilla, mutta tilanteen arvioidaan vielä pahenevan eläköitymisen lisääntyessä.

Valiokunta pitää hyvänä, että 5-vuotiaiden maksutonta varhaiskasvatusta koskevaa kokeilua laajennetaan. Näin yhä useammat lapset pääsevät varhaiskasvatuksen piiriin, mikä on tärkeää mm. lasten perhetaustoista johtuvien erojen ja syrjäytymisriskin vähentämiseksi. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että kokeilu lisää osallistumista varhaiskasvatukseen, sillä 5-vuotiaiden osallistuminen varhaiskasvatukseen on Suomessa vähäisempää kuin kaikissa muissa Pohjoismaissa ja osallistumisaste jää myös alle euroalueen ja 34 OECD-maan keskiarvon.

Valiokunta pitää niin ikään myönteisenä, että positiivisen diskriminaation avustusta (10 milj. euroa) osoitetaan ensi vuonna myös varhaiskasvatukseen. Valiokunta painottaa samalla kodin ja päiväkodin vahvan yhteistyön merkitystä. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi on jo varhaisessa vaiheessa panostettava vielä nykyistä vahvemmin perheiden ja vanhemmuuden tukeen ja torjuttava näin vakavien ongelmien ilmaantumista.

Valiokunta pitää tärkeinä *perusopetuksen* tasa-arvon vahvistamiseen ja laadun kehittämiseen osoitettuja avustuksia, sillä koulujen välillä on selviä alueellisia eroja ja kunnilla erilaiset mahdollisuudet kompensoida valtion rahoitukseen tehtyjä vähennyksiä. Avustuksilla voidaan mm. tukea muita haasteellisemmassa toimintaympäristössä toimivien koulujen toimintaa. Valiokunta lisää momentille 2 000 000 euroa koulutuksellisen tasa-arvon ja laadun edistämiseen esi- ja perusopetuksessa.

Valiokunta on tyytyväinen myös siihen, että ensimmäisen vieraan kielen opiskelu alkaa vuodesta 2020 lähtien jo perusopetuksen ensimmäisen vuoden keväällä. Lasten ja nuorten hyvän kielitaidon edistämiseksi on tärkeää, että kunnat panostavat monipuoliseen kielitarjontaan ja että jatkossa valmistaudutaan aikaistamaan myös toisen vieraan kielen aloitusajankohtaa.

Elokuun alussa 2019 voimaan tulevan *lukiokoulutuksen* uudistuksen tavoitteena on lisätä lukion vetovoimaa ja sujuvoittaa siirtymistä lukio-opinnoista korkeakoulutukseen. Uuden lukiolain toimeenpanoon ja lukiokoulutuksen laadun kehittämiseen kohdennetaan avustuksina 10 milj. euroa, minkä lisäksi osoitetaan 0,38 milj. euroa ylioppilaskokeiden uusimista koskevien rajoitusten poistamiseen. Jatkossa on arvioitava myös lukiokoulutuksen perusrahoituksen riittävyyttä, sillä rahoitus on viime vuosina supistunut tuntuvasti, jolloin kuntien vastuu koulutuksen kustannuksista on vastaavasti kasvanut. Onkin tärkeää, että vastikään (14.11.2018) asetettu lukiokoulutuksen erilaisia rahoitusmallivaihtoehtoja pohtiva työryhmä löytää rahoituspohjaa vahvistavia keinoja.

Kerhotoiminta. Hallituksen esityksen mukaan kerhotoiminnan avustus vähenee vajaaseen 3 milj. euroon, koska momentin määrärahaan ei sisälly eduskunnan viime vuonna tekemää 3 milj. euron lisäystä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kerhoja toimii noin 15 000 kappaletta ja niihin arvioidaan osallistuvan lähes 250 000 oppilasta eli noin 44 prosenttia perusopetuksen oppilaista. Kerhotoiminnalla on todettu olevan monia suotuisia vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja koulumenestykseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. Toiminta on myös alueellisesti kattavaa ja osallistujille maksutonta matalan kynnyksen toimintaa, jonka puitteissa on helppo harrastaa ja tutustua uusiin harrastuksiin.

Valiokunta lisää momentille 3 000 000 euroa koulujen perinteisen kerhotoiminnan tukemiseen.

Luku- ja kirjoitustaidon parantaminen. Suomalaisnuoret ovat lukutaidossa kansainvälistä parhaimmistoa, mutta lukutaitoon liittyy myös huolenaiheita, sillä lukutaidon taso on viime vuosina heikentynyt ja taustatekijät ja asenteet määrittävät aiempaa enemmän oppilaiden lukutaidon tasoa. Suomessa tyttöjen ja poikien ero lukutaidossa on OECD-maiden suurin tyttöjen hyväksi. Myös ns. monilukutaito eli ymmärrys eri tyyppisten tekstien, kuvien ja graafisten esitysten vies-

teistä on heikentynyt. Nuorten lisäksi myös osalla aikuisista on puutteita luku- ja kirjoitustaidossa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lukutaidon parantamiseen tähtääviä toimia jatketaan ja että lukemiseen ja lukutaitoon kiinnitetään huomiota niin neuvoloissa, varhaiskasvatuksessa kuin kouluissa. Monipuolinen lukutaito on kaiken oppimisen perusta ja edellytys koulussa ja työelämässä pärjäämiselle.

Valiokunta lisää Lukukeskukselle 150 000 euroa lukutaidon edistämiseen; määräraha osoitetaan momentille 29.80.52.

Suomalainen peruskoulu ulkomailla. Valtiovarainvaliokunta katsoi kuluvan vuoden talousarviota koskevassa mietinnössään (VaVM 22/2017 vp), että ulkomailla toimivien suomalaisten peruskoulujen tarve, toimintaedellytykset ja toiminnan vaatima kestävä rahoitus on arvioitava. Valiokunta pitää tärkeänä, että asiaa selvittävä työryhmä ottaa kantaa mm. oppilaaksi ottamisen kriteereitä ja rahoitusperusteita koskeviin tulkintaepäselvyyksiin.

Kotikuntakorvaus yksityisille opetuksen järjestäjille. Valiokunta viittaa sivistysvaliokunnan budjettilausuntoon (SiVL 10/2018 vp) ja pitää tärkeänä, että yksityisten koulujen kotikuntakorvauksista tehdään sivistysvaliokunnan edellyttämä selvitys. Valtion rahoitus määräytyy tällä hetkellä eri tavoin kunnan ja yksityisen järjestäjän välillä. Kuten sivistysvaliokunta korostaa, järjestelmän tulee olla oikeudenmukainen ja siitä riippumaton, onko ylläpitäjänä kunta vai yksityinen taho tai julkinen laitos.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *708 705 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—7. kohta kuten HE 123/2018 vp)

8) enintään *32 228 000* euroa edellä mainitun lain 44 §:n 1 momentissa tarkoitettuina valtionavustuksina koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin sekä esi- ja perusopetuksen erityisopetuksen laadun kehittämiseen sekä näihin edellä mainittuihin liittyvään opetusryhmäkoon pienentämiseen, koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen ja peruskoulun alueellisen eriarvoistumisen torjuntaan

(9. kohta kuten HE 123/2018 vp)

10) enintään *5 865 000* euroa edellä mainitun lain 44 §:ssä tarkoitettuina valtionavustuksina koululaisten kerhotoiminnan tukemiseen

(11. kohta kuten HE 123/2018 vp)

(12. kohta kuten HE 232/2018 vp)

(13.—18. kohta kuten HE 123/2018 vp)

(3. ja 4. kappale kuten HE 123/2018 vp)

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valiokunta pitää hyvänä uutta koulutusmallia, jossa vapaan sivistystyön oppilaitokset järjestävät maahanmuuttajille luku- ja kirjoitustaidon sekä suomen/ruotsin kielen opetusta. Kotoutumissuunnitelman mukaisesta koulutuksesta ei peritä opiskelijamaksuja, ja oppilaitos saa siihen 100 prosentin valtionrahoituksen. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että momentin määrärahaa on vuoden 2018 lisätalousarvioissa korotettu, jolloin rahoitusta on osoitettu mm. työvoiman ulkopuolella olevien pakolaistaustaisten naisten kielikoulutukseen.

Valiokunta painottaa matalan kynnyksen koulutusta, johon mm. kotona lapsiaan hoitavat maahanmuuttajaäidit voivat osallistua. Integroitumisen ja työllistymismahdollisuuksien edistämiseksi on myös tärkeää, että koulutusmahdollisuuksia tarjotaan riittävästi myös silloin, kun kotoutumisaika on jo päättynyt. Maahanmuuttajien kotoutumisen sekä kieli- ja kulttuurikoulutuksen edistämiseksi on myös tärkeää vahvistaa vapaan sivistystyön oppilaitosten, TE-toimistojen sekä kuntien välistä yhteistyötä.

Valiokunta pitää myönteisenä, että vapaan sivistystyön oppilaitoksille on myönnetty erillisrahoitusta myös heikot digitaidot omaavien henkilöiden kouluttamiseen. Digitaalisia taitoja koskevien vaatimusten kasvaessa ja väestön ikääntyessä on jatkossa selvitettävä, miten toiminnan rahoitus saadaan kestävälle pohjalle, jotta koulutusta voidaan suunnitella ja toteuttaa pitkäjänteisesti. Vapaan sivistystyön oppilaitoksia voitaisiin hyödyntää muutoinkin aiempaa enemmän mm. heikon pohjakoulutuksen omaavien henkilöiden tietotaidon parantamisessa, sillä oppilaitoksilla on koko maan kattava verkosto ja mahdollisuudet reagoida nopeasti ja joustavasti esille nousseisiin koulutustarpeisiin. Jatkossa on myös syytä arvioida uuden lainsäädännön toimivuutta ja rahoituksen riittävyyttä.

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 1 090 000 euroa, josta osoitetaan
- 300 000 euroa Kansanvalistusseuran ylläpitämän Etäkoulu Kulkurin toimintaan ja vastaavan ruotsinkielisen etäkoulun Nomadskolanin kehittämiseen
- 250 000 euroa Suomi-koulujen toimintaan
- 450 000 euroa naisjärjestöjen toimintaan
- 50 000 euroa Karjalan Liitto ry:n toimintaan ja
- 40 000 euroa Sofian kannatusyhdistys ry:n toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *8 403 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) *768 000* euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin

2) *6 109 000* euroa avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsen-

järjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön, Karjalan Liitto ry:lle, Sofian kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle

3) *1 526 000* euroa avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kehittämiskeskus Opinkirjo ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Ympäristökasvatuksen seura ry:lle, Kesälukioseura ry:lle, Suomi-koulujen Tuki ry:lle ja Suomi-koulujen toimintaan ja kehittämiseen sekä kotiperuskoulu/hemgrundskola-toimintaan sekä vaihto-oppilasjärjestöjen ja lukiolaisten tiedeolympiatoiminnan tukemiseen.

20. Ammatillinen koulutus

Valiokunta pitää ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteita hyvinä ja uudistusta tarpeellisena, mutta toteaa, että muutoksen toimeenpano vie käytännössä runsaasti aikaa. Toimintoja on suunniteltava ja organisoitava uudella tavalla ja myös tietojärjestelmiä kehitettävä niin, että ne vastaavat uudistuksen tarpeisiin. Reformin vaikutusten kokonaisvaltaisempi arviointi onkin vielä tässä vaiheessa liian aikaista.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että jo nyt on kuitenkin nähtävissä, että uudistuksen toimeenpano vaatii eräiltä osin vahvempaa tukea. Etenkin lähiopetukselle ja opinto-ohjaukselle on selvästi suurempaa tarvetta, minkä lisäksi henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmien (HOKS) laatiminen on osoittautunut aikaa vieväksi ja vaativaksi tehtäväksi. Opetustyön haasteita lisää myös se, että erityisen tuen tarpeessa olevien opiskelijoiden määrä on kasvanut, jolloin lähiopetuksen vähäisyys voi osaltaan heikentää syrjäytymisvaarassa olevan nuoren mahdollisuuksia menestyä opinnoissaan.

Valiokunta pitää hyvänä, että uudistuksen toimeenpanoa tuetaan myös ensi vuonna 15 milj. euron lisärahoituksella. Aiempiin säästöpäätöksiin sekä reformin laajuuteen nähden uudistuksen onnistunut läpivienti on kuitenkin erittäin suuri ponnistus koulutuksen järjestäjille. Se edellyttää mm. hyvää johtamista, siihen liittyvää tukea ja koulutusta. Valiokunta painottaa erityisesti tuen ja lähiopetuksen riittävyyttä, jotta myös erityistä tukea tarvitsevat oppilaat saavat tutkintonsa suoritettua, sekä kattavaa tiedotusta uusista toimintatavoista ja mahdollisuuksista. On niin ikään tärkeää panostaa hyvään yhteistyöhön työelämän toimijoiden kanssa ja varmistaa, että työpaikoilla tapahtuva oppiminen edistää ja syventää oppimista.

Hallitus esittää talousarviota täydentävässä esityksessä uuden osakeyhtiön perustamista, millä vauhditetaan ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen kehittämistä ja koulutusvientiä. Tarkoituksena on, että valtio luovuttaa vastikkeetta 80 milj. euron arvosta pörssiosakkeita perustettavan osakeyhtiön omaan pääomaan. Perustettava yhtiö tekee hankintoja kilpailuttamalla yritysten ehdotuksia ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjä kehittävästä ja koulutusvientiä edistävästä yritystoiminnasta. Rahoitusta myönnetään useammassa erässä vuosien 2019—2021 aikana, jotta ammatillista koulutusta laaja-alaisesti tukeva yritystoiminta kehittyisi tasapainoisesti.

Valiokunta pitää uusien rahoitusmuotojen kehittämistä kannatettavana. On tärkeää, että uudella rahoitusinstrumentilla saavutetaan vaikuttavuutta, lisätään ajanmukaisten ja monipuolisten oppimisympäristöjen saatavuutta ja edistetään näin reformin toimeenpanoa.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus on parantanut osaavan työvoiman saatavuutta monin eri tavoin mm. lisäämällä lyhytkestoista ammatillista koulutusta ja jatkamalla ammatillisen koulutuksen tarjonnan lisäystä 1 000 opiskelijavuodella. Jotta työvoimapula ei olisi yritysten kasvun esteenä, hallituksella on oltava jatkossakin valmiutta osaavan työvoiman saatavuutta parantaviin toimenpiteisiin ja myös pelkän perusasteen varassa olevien osaamistason nostamiseen.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen ehdotetaan noin 3,1 mrd. euroa, joka on noin 168 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Vähennyksistä valtaosa aiheutuu määräaikaisten lisäysten ja kertaluonteisten korkeakoulujen pääomasijoitusten poistumisesta.

Ensi vuoden talousarvioesitykseen sisältyy kuitenkin merkittäviä lisäpanostuksia, kuten nuorille tutkijoille tarkoitettu Suomen Akatemian myöntövaltuuden lisäys (25 milj. euroa). Kuluvan vuoden tapaan myös vuonna 2019 on käytettävissä 25 milj. euron lisärahoitus ns. Lippulaivahankkeeseen, minkä lisäksi Business Finlandin avustusvaltuutta korotetaan 74 milj. eurolla. Tämä vahvistaa Business Finlandin mahdollisuuksia tukea erityisesti yritysten ja muiden tutkimusorganisaatioiden yhteistyönä tehtävää soveltavaa tutkimusta.

Talousarviota täydentävässä esityksessä huippututkimukseen suunnataan vielä lisäpanostuksia perustamalla lippulaivatoimintaa tukeva säätiö, johon on tarkoitus siirtää 60 milj. euron edestä valtion omistamia osinkoa tuottavia osakkeita. Säätiön myöntämällä rahoituksella pyritään vahvistamaan tutkimusrahoitusta ja tukemaan tieteellisesti korkeatasoista tutkimusta, joka on alansa kansainvälisessä kärjessä.

Valiokunta pitää em. määrärahalisäyksiä merkittävinä, sillä Suomen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopanostukset (TKI) ovat viime vuosina laskeneet. Kun TKI-menojen osuus bkt:sta oli Tilastokeskuksen mukaan 3,75 prosenttia vuonna 2009, vastaava luku oli vuonna 2017 enää 2,76 prosenttia. Nyt TKI-osuus on kääntynyt kasvuun, ja sen arvioidaan olevan ensi vuonna 2,80 prosenttia. Jatkossa sekä julkista että yksityistä TKI-rahoitusta on edelleen lisättävä, jotta TKI-rahoitus nousee mm. tutkimus- ja innovaationeuvoston asettaman tavoitteen mukaisesti 4 prosenttiin bkt:sta vuoteen 2030 mennessä. Valiokunta korostaa, että koulutuksen ja tutkimuksen laatu sekä osaavan työvoiman riittävyys ovat keskeisiä tulevaisuuden menestystekijöitä ja niillä on merkittävä rooli kansallisen hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn kehittymisessä. On myös ensiarvoisen tärkeää pitää huolta siitä, että suomalaiset korkeakoulut ja tutkimuslaitokset ovat houkuttelevia sekä Suomesta että muualta tulevien näkökulmasta.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta pitää hyvänä, että ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa tuetaan 5 milj. eurolla myös vuonna 2019. Rahoituksen reaaliarvo on muutoin vähentynyt tun-

tuvasti, sillä esim. vuoteen 2015 verrattuna vuoden 2019 rahoitus on 41 milj. euroa pienempi. Ammattikorkeakoulujen toiminta on kuitenkin tehostunut, sillä suoritettujen tutkintojen määrä on kasvanut opiskelijoiden määrän pysyessä ennallaan.

Valiokunta korostaa rahoituksen ennustettavuutta ja pitkäjänteisyyttä, sillä jatkuva hankerahoituksen hakeminen kuluttaa voimavaroja ja lisää koulujen hallinnollista työtä. Valiokunta pitää myös tärkeinä toimia, joilla edistetään ammattikorkeakoulujen, yritysten ja työelämän yhteistyötä TKI-toiminnassa.

80. Taide ja kulttuuri

Taiteen ja kulttuurin rahoitukseen esitetään noin 444 milj. euroa, joka on noin 15 milj. euroa kuluvaa vuotta vähemmän. Määrärahojen vähennys aiheutuu pääosin kertaluonteisten määrärahojen päättymisestä, mutta myös mm. valtionosuusteattereiden ja -orkestereiden rahoitus pienenee, kun henkilötyövuoden hinta alenee. Rahapelitoiminnan voittovarojen osuus kulttuurin ja taiteen rahoituksesta on noin 246 milj. euroa, jossa on 8 milj. euroa kasvua kuluvaan vuoteen verrattuna.

Kulttuurin valtionosuusjärjestelmän uudistus etenee siten, että julkisen talouden suunnitelmassa on varattu yhteensä 7 milj. euroa museoiden ja esittävän taiteen vapaiden ryhmien toimintaedellytyksien parantamiseen vuodesta 2020 lukien. Jo ensi vuoden talousarvioon sisältyy 1 milj. euron määräraha, joka kohdennetaan rahoituslain ulkopuolisen esittävän taiteen kentän avustuksiin. Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän osalta työryhmän ehdotukset ovat sen sijaan siirtyneet jatkovalmisteluun.

On myönteistä, että uudistuksen toimeenpanoon osoitetaan lisäresursseja, vaikka asiaa valmistelleen työryhmän toimeksiannon lähtökohtana oli, että uudistus toteutettaisiin valtiontaloudellisten vaikutusten kannalta kustannusneutraalisti. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin katsottu, että lisärahoitus ei vielä paranna toimintaedellytyksiä, koska toimijoita on paljon ja alan nykyisetkin resurssit ovat riittämättömät.

Valiokunta pitää tärkeänä, että esittävän taiteen vos-järjestelmän uudistustyö jatkuu ja että sen puitteissa löydetään ratkaisut, jotka parantavat toimijoiden toimintaedellytyksiä ja toiminnan monimuotoisuutta. Valiokunnan arvion mukaan uudistuksen toteuttaminen edellyttää lisäresursseja, minkä ohella on tärkeää, että uudistuksen kustannuksia ei kateta esim. vähentämällä Tampereen Työväen Teatterin rahoitusta. Ratkaisujen tulee tukea kulttuurilaitosten toimintaa, kulttuurin elinvoimaisuutta sekä esittävän taiteen eri alojen toimintamahdollisuuksia. Valiokunta katsoo, että ennen lopullisia päätöksiä on syytä laatia perusteelliset vaikutusarviot, jotta nähdään, miten ehdotetut muutokset vaikuttaisivat rahoitukseen.

Valiokunnan lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että esittävän taiteen valtionosuusuudistuksen valmistelu etenee laaja-alaisesti ja että valmistelun yhteydessä arvioidaan huolellisesti eri mallien vaikutukset esittävän taiteen rahoitukseen ja toiminnan kehitykseen ja turvataan uudistukselle riittävät resurssit.

Kulttuurin kärkihankkeet. Kulttuurin kärkihankkeet päättyvät vuoden 2018 lopussa, mutta on myönteistä, että talousarvioesitykseen sisältyy 1 milj. euron määräraha kärkihankkeissa tehtyjen toimien vakiinnuttamiseksi. Saavutettujen tulosten juurruttaminen on tärkeää, sillä esim. kouluissa käynnistetyn harrastustunti-mallin tulokset ovat olleet erinomaisia. Myös prosenttitaiteen periaatteen laajentaminen sosiaali- ja terveydenhuoltoon on kärkihankkeen myötä edennyt, mutta toiminnan vakiinnuttaminen vaatii vielä jatkotyötä. Valiokunta korostaa kulttuurin merkitystä kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä sekä myös alueellisen toimeliaisuuden ja työllisyyden vahvistajana.

Audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmä. Audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmä käynnistettiin vuoden 2017 talousarviossa, ja sen vuosibudjetti on 10 milj. euroa vuosina 2017—2019. Saadun selvityksen mukaan järjestelmästä on saatu hyviä kokemuksia. Sillä on ollut selkeä työllistävä vaikutus, ja se on parantanut osaamista, verkostoitumista sekä suomalaisten yritysten pääsyä kansainvälisiin yhteistuotantoihin. Tuotantokannustimen avulla tehtyjä tuotantoja on tehty eri puolilla maata ja ne ovat olleet siten myös alueellisesti tärkeitä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kannustinjärjestelmän jatkuvuus varmistetaan ja huolehditaan siitä, että kannustin on kilpailukykyinen muiden maiden vastaaviin kannustimiin nähden.

06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI) määrärahat ovat vähentyneet viime vuosina tuntuvasti ja sen toimintaa on sopeutettu monin eri tavoin. KAVIn resursseja on lisätty hieman vuosien 2019—2022 kehyspäätöksessä, mutta tämä ei riitä kattamaan kaikkia välttämättömiä uudistustarpeita. Valiokunta lisää momentille 80 000 euroa KAVIn palvelutoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *6 750 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Kirjastot ovat saaneet uuden kirjastolain myötä merkittävän yhteiskunnallisen roolin, johon sisältyy lukemisen ja kirjallisuuden edistäminen sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen. Kirjaston tulee lain mukaan tarjota myös opastusta digitaalisten palvelujen käyttöön. Kirjastot palvelevat henkilöasiakkaiden lisäksi myös yhteisöjä, ja ne ovat merkittävin järjestöjen vapaaehtoistyön tila.

Kirjastoilla on tärkeä rooli digituen tarjoajana paikallistasolla, mutta kirjastoilla on suuria haasteita tuen tuottamisessa, sillä laitekanta, henkilöstön osaaminen ja henkilöresurssit eivät useinkaan vastaa tuen ja opastuksen suureen tarpeeseen. Myös kuntakohtaiset resurssit ovat erilaisia.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 29

Valiokunta lisää momentille 860 000 euroa kirjastojen digihankkeesen, jolla kehitetään kirjastojen henkilöstön osaamista ja vahvistetaan valtiovarainministeriön AUTA-hankkeen yhteydessä luotua toimintamallia, jossa korostuu mm. laaja yhteistyö eri toimijoiden kanssa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *4 560 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valiokunta viittaa momentin 29.80.52 kohdalla todettuun ja lisää momentille 595 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *47 077 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesityksen mukaan yksityisen kopioinnin hyvitykseen osoitettu määräraha alenee kopioinnin vähenemisen vuoksi nykyisestä 11 milj. eurosta 9 milj. euroon. Tämän lisäksi julkisen talouden suunnitelmassa on linjattu, että hyvitys alenee 4 milj. eurolla vuodesta 2020 lähtien.

Yksityisen kopioinnin hyvityksellä korvataan tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille sitä, että teoksia ja lähioikeuksien suojan kohteita kopioidaan yksityiseen käyttöön. Aiemman laitemaksujärjestelmän jälkeen Suomessa siirryttiin budjettipohjaiseen hyvitykseen vuoden 2015 alussa, jolloin hyvityksen taso asetettiin 11 milj. euroon. Päätös ei perustunut tutkittuun tietoon, vaan kyse oli lähinnä poliittisesta kompromissista. Hyvityksen edunsaajat katsovat, että hyvityksen taso oli jo alusta lähtien liian matala ja että nyt tehty ratkaisu ei ota huomioon oikeudenhaltijoiden lakiin ja direktiiviin perustuvaa etua eikä päätöksestä aiheutuvaa haittaa.

Tekijänoikeuslain 26 a §:n mukaan valtion talousarvioon sisältyvän määrärahan tulee olla määrältään sellainen, että sitä voidaan pitää kohtuullisena hyvityksenä teosten kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön. Myös EU:n tekijänoikeutta koskeva tietoyhteiskuntadirektiivi velvoittaa jäsenvaltioita sopivaan hyvitykseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yksityisen kopioinnin määrää tutkitaan vuosittain ja tutkimustulosten pohjalta arvioidaan vuosittaista määrärahatarvetta. Kopioinnin määrä on tutkimuksen mukaan vähentynyt, mutta toisaalta kopiointi on muuttunut, kun teknologiakehityksen myötä oikeudenhaltijoiden materiaalia käytetään yhä kasvavassa määrin internetin kautta. Taloustutkimuksen arvion mukaan musiikin ja av-tuotteiden yksityisen kopioinnin aiheuttama haitta myynnin menetyksinä on noin 32—44 milj. euroa vuodessa. Arvio on suuntaa antava, mutta se osoittaa selkeästi, että yksityisen kopioinnin aiheuttama haitta oikeudenhaltijoille on merkittävä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 29

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hyvitysmaksujärjestelmä uudistetaan mahdollisimman pikaisesti ja että se saatetaan kestävälle pohjalle. Määrärahan mitoituksessa tulee pyrkiä arvioimaan myös sitä, mikä on kokonaisuutena katsoen kohtuullinen hyvitys oikeudenhaltijoille, kun otetaan huomioon yksityisen kopioinnin määrä ja kopioinnista ja siihen verrattavasta muusta yksityisestä käytöstä oikeudenhaltijoille aiheutuva todellinen haitta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö esittää vuosia 2020—2023 koskevan kehyspäätöksen valmistelussa, että määräraha säilyy 11 milj. eurossa, kunnes ratkaisu hyvitysjärjestelmän uudistamisesta on mahdollista tehdä.

Valiokunta lisää momentille 2 000 000 euroa ja ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

> ***Valiokunnan lausumaehdotus 2***
>
> *Eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää hyvitysmaksujärjestelmän uudistamisen vaihtoehdot siten, että asia voidaan ottaa huomioon seuraavassa hallitusohjelmassa ja järjestelmän vaatima rahoitus vuosia 2020—2023 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa.*

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *26 648 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) enintään *11 000 000* euroa tekijänoikeuslain (404/1961) mukaiseen yksityisen kopioinnin hyvitykseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen

(2. kohta kuten HE 123/2018 vp)

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 455 000 euroa, josta osoitetaan
- 55 000 euroa Ihmisoikeusliitto ry:n toimintaan
- 100 000 euroa rauhantyön järjestöjen avustuksiin
- 100 000 euroa Suomalaisuuden liitto ry:n toimintaan ja
- 200 000 euroa Suomi-Venäjä-seuran toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 370 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—3. kohta kuten HE 123/2018 vp)

4) Suomalaisuuden liitto ry:n toimintaan (Uusi)

5) Suomi-Venäjä-seuran toimintaan. (Uusi)

52. Rahapelitoiminnan tuotot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Lukutaidon parantaminen. Valiokunta viittaa edellä momentin 29.10.30 kohdalla esitettyyn ja lisää momentille 150 000 euroa Lukukeskukselle lukutaidon parantamista edistäviin hankkeisiin.

Kuhmon Kamarimusiikki. Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Kuhmon Kamarimusiikin 50-vuotisjuhlavuoden erikoisjärjestelyihin, joita ovat mm. festivaalin historiikki, valokuvanäyttely ja tilataideteos.

Sorin Sirkus. Saadun selvityksen mukaan Sorin Sirkukselle ei myönnetty nuorisolain mukaisen osaamiskeskuksen valtioapukelpoisuutta ohjelmakaudelle 2017—2019 mm. sen vuoksi, ettei sen hakemuksesta käynyt riittävällä tavalla ilmi toiminnan valtakunnallinen laajuus. Sirkuksen valtionavustus on siksi vähentynyt ensin 48 prosentilla ja edelleen 100 prosentilla vuodesta 2019 alkaen, mikä asettaa merkittäviä sopeutustarpeita sirkuksen toiminnalle.

Saadun selvityksen mukaan Sorin Sirkus toimii mm. sosiaalisen sirkuksen keinoin syrjäytymisen ehkäisyssä ja se on ainoa toimija Suomessa, joka tällä hetkellä kouluttaa sosiaalisen sirkuksen ohjaajia. Sirkus on myös aktiivinen nuorisosirkus ja keskeinen toimija alan kansainvälisessä kehityksessä. Valiokunta pitää toiminnan turvaamista tärkeänä ja lisää momentille 155 000 euroa.

Taide Boxissa. Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Taide Boxissa -hankkeen toteuttamiseen. Kyseessä on Keski-Pohjanmaan maakuntamuseon ideoima hanke, jolla pyritään parantamaan taiteen saavutettavuutta viemällä taidetta museoiden ja näyttelytilojen ulkopuolelle, kuten kouluihin, hoitolaitoksiin, virastoihin ja vankiloihin. Näin pyritään tavoittamaan niitä henkilöitä, jotka eivät esim. elämäntilanteensa vuoksi pääse käyttämään museo- ym. taidepalveluita.

Kemijärven kuvanveisto- ja kulttuurisäätiö. Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Kemijärven kuvanveisto- ja kulttuurisäätiön kulttuurivaihtoon, kuten taidekokoelman näytteille asettamisen valmisteluun ja toteutukseen muissa Pohjoismaissa, kansainväliseen taiteilijavaihtoon sekä Kemijärven kuvanveistoviikkojen kansainvälistymisen edistämiseen.

Ruokatietonäyttely. Suomen maatalousmuseo Sarkaan on vuonna 2016 valmistunut uusi perusnäyttely ja kuluvana vuonna valmistuu uusi Viikki-halli, johon sijoitetaan Helsingin Viikistä saatava Helsingin yliopistomuseon aikaisemmin hallinnoima vanhan Viikin maatalousmuseon kokoelma. Näiden lisäksi museolla on näyttelyhalli, jossa on esillä Suomen maatalouden koneistumista kuvaava näyttely. Näiden näyttelyiden sisälle on tarkoitus rakentaa ruokamuseo, joka keskittyisi ruokaan ja ruoan tuotantoon. Sen rinnalle on tarkoitus tehdä myös digitaalinen virtuaalinäyttely, joka sisältäisi kattavat ja perusteelliset tiedot näyttelystä ja joka palvelisi erityisesti lapsia ja nuoria.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa Suomen maatalousmuseo Sarkaan pystytettävän ruokatietonäyttelyn kustannuksiin.

Lisäksi valiokunta lisää momentille 20 000 euroa *Hetan Musiikkipäivien* 50-vuotisjuhlajärjestelyihin ja 20 000 euroa *Sata Häme soi* -festivaalin kehittämiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 29

Yhteenveto

Momentille lisätään yhteensä 595 000 euroa, josta osoitetaan
— 150 000 euroa Lukukeskukselle lukutaidon edistämiseen
— 50 000 euroa Kuhmon Kamarimusiikki -tapahtuman 50-vuotisjuhlan erikoisjärjestelyihin
— 155 000 euroa Sorin Sirkuksen toiminnan turvaamiseen
— 50 000 euroa Taide Boksissa -hankkeen toteuttamiseen
— 50 000 euroa Kemijärven kuvanveisto- ja kulttuurisäätiön kulttuurivaihtoon ja -vientiin
— 20 000 euroa Sata Häme soi -festivaalin kehittämiseen
— 20 000 euroa Hetan Musiikkipäivien 50-vuotisjuhlan erikoisjärjestelyihin ja
— 100 000 euroa ruokatietoa ja historiallista ruokataloutta koskevan näyttelyn toteuttamiseen Suomen maatalousmuseo Sarkaan.

Momentilta vähennetään 595 000 euroa, joka lisätään momentille 29.80.31. Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

90. Liikuntatoimi

30. Avustus Liikkuva opiskelu -ohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää hyvänä, että Liikkuva koulu -hankkeen jatkona käynnistetään Liikkuva opiskelu -ohjelma, joka on tarkoitettu toisen asteen koulutukseen. Kohderyhmä on hyvä, sillä erityisesti ammattiin opiskelevien nuorten tiedetään liikkuvan varsin vähän. Kiinnostus ohjelmaa kohtaan on jo ollut suurta, sillä Liikkuva opiskelu -ohjelmaa on pilotoitu vuodesta 2017 lähtien, ja siihen on saatu mukaan jo 150 000 oppilasta. Liikunnan lisääminen edistää myös oppimista, kouluviihtyvyyttä ja työrauhaa ja tukee siten koulujen ja oppilaitosten perustehtävää. Liikkuva opiskelu -ohjelman puitteissa on tarkoitus käynnistää pilotteja myös korkea-asteella.

Liikkuva koulu -ohjelma onnistui alustavien arvioiden mukaan erittäin hyvin; se saavutti noin 90 prosentin kattavuuden kunnista, peruskouluista ja peruskoululaisista. On erittäin tärkeää, että ohjelman puitteissa luodut käytännöt ja toimintatavat jatkuvat ja että kunnat ottavat vastuun toiminnan järjestämisestä ja rahoituksesta. On niin ikään tärkeää, että kärkihankerahoituksen päättyessä kunnille tarjotaan riittävää tukitoimintaa toiminnan jatkamiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että liikunnan roolia lisätään myös varhaiskasvatuksessa, sillä liikuntatottumukset alkavat vakiintua jo kolmen ikävuoden jälkeen. Valtion liikuntaneuvoston mukaan (VLN:n julkaisuja 2018:6) jo alle kouluikäisistä lapsista moni liikkuu liikuntasuosituksiin nähden liian vähän, eikä myöskään perheiden elämäntapa tue riittävästi alle kouluikäisten lasten liikkumista ja liikuntaa. Kun suurin osa 2—6-vuotiaista lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen, on päiväkoti oivallinen paikka kehittää lasten liikkumista.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa lasten liikuntaa edistävien pilottien käynnistämiseen varhaiskasvatuksessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 29

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *3 800 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

50. Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Liikunnalle esitetään noin 158 milj. euroa, josta noin 155 milj. euroa koostuu rahapelitoiminnan tuotoista.

Valiokunta korostaa, että valtion liikuntapolitiikan keskeinen päämäärä on edistää koko väestön liikunnallista elämäntapaa. Saadun selvityksen mukaan lapsista ja nuorista vain noin kolmannes, aikuisista viidennes ja ikäihmisistä vain muutama prosentti liikkuu terveytensä kannalta riittävästi.

Liikunnan puute ja siitä aiheutuvat väestön terveyshaitat ovat kansantalouden näkökulmasta tulevaisuuden suuria uhkakuvia. Liikkumattomuuden vuosittaiset yhteiskunnalliset kustannukset ovat useita miljardeja euroja, ja kustannukset kasvavat vuosittain väestön ikääntymisen ja sairastavuuden kasvun vuoksi. Kustannuksista on erilaisia arvioita, mutta esim. huhtikuussa 2018 julkaistun valtioneuvoston raportin (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31/2018) mukaan liian vähäisen liikkumisen kustannukset yhteiskunnalle ovat vuositasolla laskentamallista riippuen 3,2—7,5 mrd. euroa.

Liikunnan edistäminen edellyttää kaikkien hallinnonalojen johdonmukaisia toimia ja liikunnan sekä liikuntaneuvonnan lisäämistä mm. sosiaali- ja terveydenhuollossa, kouluissa, päiväkodeissa ja ikääntyneen väestön palveluissa. Myös kävelyn ja pyöräilyn sekä ulkoilun ja luonnon virkistyskäytön edistäminen sekä monet muut matalan kynnyksen toiminnot tukevat liikunnallista elämäntapaa.

Valiokunta painottaa samalla liikuntapaikkarakentamisen merkitystä ja toteaa, että sille olisi selvästi suurempi tukitarve kuin mihin talousarvio antaa mahdollisuuden. Liikuntapaikkarakentamisen lisäämiseksi ja vauhdittamiseksi on tärkeä löytää myös vaihtoehtoisia rahoitus- ja yhteistyömalleja yksityisten toimijoiden kanssa. On kuitenkin samalla huolehdittava siitä, että harrastamisen hinta pysyy kohtuullisena.

Valiokunta viittaa liikuntapoliittiseen selontekoon (VNS 6/2018 vp), jonka mukaan lapsista ja nuorista jopa kaksi kolmasosaa liikkuu seuratoiminnassa. Seuratoiminta on siten merkittävä liikuttaja Suomessa, mutta liikunnan kustannukset ovat nousseet, ja osa lapsista jää toiminnan ulkopuolelle perheen huonon taloudellisen tilanteen vuoksi. Selonteon mukaan tutkimustulokset osoittavat, että urheiluseuraharrastuksella on keskeinen vaikutus siihen, onko lapsella myös aikuisena liikunnallinen elämäntapa.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa seuratukeen, joka kohdennetaan vähävaraisten lasten liikuntamahdollisuuksien lisäämiseen.

Momentilta vähennetään 1 000 000 euroa, joka lisätään momentille 29.90.52. Momentin määräraha ei edellä esitetyn johdosta muutu.

52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin (kiinteä määräraha)

Edellä momentin 29.90.50 kohdalla esitettyyn viitaten momentille lisätään 1 000 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 474 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahasta osoitetaan *työpajatoimintaan* 13,5 milj. euroa, mikä vastaa kuluvan vuoden tasoa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että avustus ei kuitenkaan riitä kaikille sitä hakeville, sillä valtionavustusten hakijoita on nyt aiempia vuosia enemmän. Kun vuonna 2013 valtionavustuskelpoisia työpajaorganisaatioita oli 204, vuonna 2018 niitä oli 239. Tämän lisäksi vireillä on vielä seitsemää uutta toimijatahoa koskeva hakemus päästä valtionavustuksen piiriin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu myös esille huoli siitä, miten maakunta- ja soteuudistus ja kasvupalveluja koskeva uudistus heijastuvat työpajatoiminnan jatkuvuuteen ja työpajojen mahdollisuuteen tuottaa palveluja. Kriittiset vaikutukset liittyvät mm. kuntouttavan työtoiminnan asemaan ja kuntien mahdollisuuksiin tuottaa kasvupalveluita.

Työpajatoiminnalla on saatu hyviä tuloksia, sillä noin 80 prosenttia nuorista sijoittuu työpajajakson jälkeen koulutukseen, työhön tms. aktiivitoimintaan. Työpajoilla on siten tärkeä rooli mm. syrjäytymisvaarassa oleville tai muuten heikossa työmarkkina-asemassa oleville nuorille ja myös työllistymiseensä tukea tarvitseville aikuisille. Valiokunta pitää siksi tärkeänä, että työpajatoiminnan rahoituspohja turvataan ja että työpajojen toiminta organisoidaan uudistusten yhteydessä niin, että ne pystyvät jatkossakin tarjoamaan monipuolisia palveluja. On myös tärkeää, että työpajoja hyödynnetään osaamisen hankkimista tukevina oppimisympäristöinä ja että työpajojen ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä kehitetään.

Etsivän nuorisotyön ja nuorten sosiaalisen vahvistamisen edellytyksiä parannetaan nostamalla tätä määrärahakokonaisuutta 0,5 milj. eurolla. Kun etsivään nuorisotyöhön käytetään budjettivarojen lisäksi myös rahapelitoiminnan tuottoja, on siihen kaiken kaikkiaan käytettävissä 12,65 milj. euroa.

Etsivää nuorisotyötä tehdään lähes kaikissa Suomen kunnissa, ja se tarjoaa nuorille varhaista tukea ja vahvistaa nuoren valmiuksia päästä eteenpäin. Etsivän nuorisotyön tulokset ovat hyviä,

mutta syrjäytymisen ja siitä aiheutuvien inhimillisten ja taloudellisten menetysten vähentämiseksi tarvitaan edelleen yhä vaikuttavampia toimia, kuten laadukkaita peruspalveluja, matalan kynnyksen palveluja sekä oikea-aikaisia ehkäiseviä toimia. Etsivän nuorisotyön tuloksellisuuden parantamiseksi on myös tärkeää kehittää tiedontuotantoa, vaikuttavuusmittareita ja rahoituksen läpinäkyvyyttä.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan -kärkihankkeeseen liittyvät uudet vaikuttavat toimintamuodot vakiintuvat ja vähentävät osaltaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää. Esimerkiksi alle 30-vuotiaille tarkoitetut Ohjaamot ovat osoittautuneet toimiviksi matalan kynnyksen palvelupisteiksi.

Valiokunta lisää momentille 1 500 000 euroa, josta osoitetaan 800 000 euroa työpajatoimintaan, 500 000 euroa Nuotta-valmennukseen ja 200 000 euroa etsivään nuorisotyöhön haja-asutusalueilla.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *21 023 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

52. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Kielipesätoimintaan esitetään yhteensä 1,1 milj. euroa, josta 250 000 euroa rahoitetaan momentilta 29.91.50. Kielipesä on uhanalaisen vähemmistökielen ja kulttuurin elvytykseen tarkoitettu toimintamuoto, jolla on keskeinen merkitys inarin-, koltan- ja pohjoissaamen kielten säilymisen kannalta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kulttuuri- ja kielipesien rahoitustarve vuodelle 2019 on noin 1,2 milj. euroa, mikä turvaisi olemassa olevien kielipesien toiminnan ja antaisi mahdollisuuden kielipesätoiminnan kehittämiseen.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa kielipesien toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 750 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja tutkimus

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 72,655 milj. euroa. Valiokunta pitää myönteisenä, että määrärahaa esitetään nostettavaksi 2,085 milj. eurolla vuoteen 2018 verrattuna. Luonnonvarakeskus on joutunut supistamaan toimintaansa nopeassa tahdissa vuodesta 2015 alkaen. Ennen Luonnonvarakeskusta toimineiden, fuusiossa yhdistyneiden laitosten määrärahat olivat yhteensä 94,9 milj. euroa, joten määrärahoja on vähennetty yli 22 milj. euroa (23 prosenttia) talousarvioesitykseen verrattuna.

Valtioneuvoston periaatepäätös (5.9.2013) valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksesta on alentanut Luonnonvarakeskuksen perusrahoitusta 19 milj. eurolla. Vastaava lisäys tehtiin tutkimuksen uusiin rahoitusinstrumentteihin: Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitukseen sekä valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaan selvitys- ja tutkimusrahoitukseen. Uusien instrumenttien rahoitus koottiin lähes yksinomaan tutkimuslaitoksilta (osuus 1/3 julkisesta tutkimuksesta), mutta sitä ovat jakamassa kaikki, ml. yliopistot (osuus 2/3 julkisesta tutkimuksesta). Aktiivisuudesta huolimatta Luonnonvarakeskus on saanut uusista instrumenteista vuositasolle kohdistettuna keskimäärin vain noin 2 milj. euroa.

Rakenteellisten uudistusten ansiosta Luonnonvarakeskus on onnistunut uudistumaan siten, että se on edelleen biotalouden johtava, kansainvälisesti tunnustettu ja kansallisesti hyvin palveleva tutkimusorganisaatio. Tämä on edellyttänyt tulorahoituksen kasvattamista 31 prosentista 39 prosenttiin kokonaismenoista vuosina 2015—2018.

Valiokunta on kuitenkin huolissaan Luonnonvarakeskuksen rahoituksen riittävyydestä. Mikäli ulkopuolisen rahoituksen kasvu ei toteudu tavoitteen mukaisesti ja tulevien vuosien talousarviorahoitukseen kohdistuvat leikkaukset toteutuvat, niin nykyistä toimintakykyä ei pystytä turvaamaan. Lisäksi on huolehdittava uusien tehtävien, kuten ilmastonmuutokseen liittyvien vaikutusarviointien edellyttämästä rahoituksesta.

Valiokunta korostaa, että bio- ja kiertotalouden kasvu tarvitsee yhä vahvempaa tutkimuspohjaista tietoa tukemaan esimerkiksi biotalousinvestointeja koskevaa päätöksentekoa.

Turvemaan käyttö. Turvemaan peltojen osuus on suurin Pohjois-Pohjanmaalla (28 prosenttia viljelyalasta). Turvemaiden viljelyn katsotaan kiihdyttävän ilmaston lämpenemistä, ja esillä on ollut niiden viljelykäyttöä rajoittavat toimet. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan päätöksenteon tueksi tarvitaan kuitenkin lisää tutkimustietoa erityisesti peltojen turvekerroksen paksuuden vaikutuksesta ravinteiden kulkeutumiseen ja hiilen sitoutumiseen. Luonnonvarakeskus on tehnyt tutkimuksesta hankesuunnitelman, mutta budjettirahoitus ei riitä sen toteuttamiseen. Myöskään yksittäiset yritykset eivät ole halukkaita rahoittamaan vahvasti yleishyödyllistä hanketta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 30

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa, josta osoitetaan 300 000 euroa luomututkimukseen ja 200 000 euroa turvemaan hiilidioksidipäästöjen tutkimiseen ja ehdottaa lisäksi seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että Luonnonvarakeskuksen perusrahoitusta vahvistetaan, jotta turvataan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvien vaikuttavuusarviointien laatiminen sekä maatalouden tutkimus- ja jalostustoiminta, jolla vastataan ilmastonmuutoksen myötä muuttuviin viljelyolosuhteisiin, sekä virastolle osoitettujen muiden tehtävien suorittaminen.

Susitutkimus ja -seuranta. Momentille esitetään 300 000 euron lisäystä susitutkimukseen ja -seurantaan. Susien määrä on viime aikoina lisääntynyt erityisesti Länsi-Suomessa, ja esimerkiksi Pohjanmaalla yhteydenotot poliisiin ovat kasvaneet nopeasti. Poliisi on myös ilmoittanut tarvitsevansa tukea muilta viranomaisilta aiheen käsittelyyn kansalaisten kanssa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että susien aiheuttamat vahingot ja kansalaisten susia koskeva huoli otetaan vakavasti. Näin ollen on tarpeellista, että määräraha mahdollistaa kenttähenkilön palkkaamisen alueen susikannan seurantaan sekä osallistumiseen paikalliseen keskusteluun ja tilaisuuksiin asukkaiden huolten vähentämiseksi. Vastaavasta susiyhdyshenkilöstä on ollut hyötyä mm. Lounais-Suomessa. Samoin myönteistä on, että vahinkoperusteisten sudenkaatolupien myöntämiselle ei enää tänä vuonna aseteta ylärajaa ja lisäksi uuden sudenhoitosuunnitelman on tarkoitus valmistua keväällä 2019.

Määräraha mahdollistaa myös susien pannoituksen, jolla pyritään saamaan tietoa laumojen liikkeistä ja siten ehkäistä mm. metsästyskoiravahinkoja. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pannoitus ei ole saanut varsinkaan Pohjanmaalla tukea ja se ei toteudu suunnitellussa mittakaavassa.

Valiokunta katsoo, että esitetyn määrärahan käytön tulee edellä olevan perusteella painottua Luonnonvarakeskuksen tekemään kenttätyöhön, kuten havaintojen vahvistamiseen ja DNA-näytteiden keräämiseen sekä poliisin työn tukemiseen susivahinkojen vähentämiseksi ja kansalaisten kokeman turvallisuudentunteen lisäämiseksi. Tämän suuntaisen työn tarve on suuri.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *73 155 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 3,466 milj. euroa, joka on 1,8 milj. euroa (34 prosenttia) vähemmän kuin vuonna 2018. Vielä vuonna 2011 valtionapu oli yli 10 milj. euroa, johon verrattuna vähennystä olisi lähes 70 prosenttia. Neuvonnan valtionapu kohdennetaan kattavan valtakunnallisen neuvonnan saatavuuteen ja neuvontapalveluiden hintojen alentamiseen.

Määrärahan leikkaus ei ole valiokunnan mielestä perusteltua, koska neuvontaan käytetyllä rahalla saavutetaan moninkertainen vipuvaikutus maatilojen ja maaseutuyritysten kannattavuuteen. Toimintaympäristön haasteista huolimatta tilan kannattavuuteen vaikuttavat eniten maatilan omat päätökset ja toimenpiteet. Tuotanto-, talous- ja johtamisasiantuntijapalveluilla voidaan tukea näitä toimenpiteitä ja parantaa maatilojen tuottavuutta ja kannattavuutta sekä pelastaa tiloja konkursseilta. Määrärahan avulla autetaan maatilayrityksiä myös jaksamaan henkisesti taloudellisesti vaikeina aikoina. Valiokunnan saamien selvitysten perusteella markkinahintojen alentumisesta ja sääoloista johtuva maatilatalouden kannattavuuskriisi olisi nykyistä suurempi ilman neuvonnan työtä.

Valiokunta korostaa neuvontajärjestöjen kiinteää ja saumatonta yhteistyötä sekä maa- ja metsätalousministeriön vastuuta määrärahan jaossa. Suomen kokoisella pienellä toimijalla ei ole varaa kehittää päällekkäisiä järjestelmiä tai tukea useiden eri tahojen organisoimaa samankaltaista toimintaa.

Valiokunta lisää momentille 1 800 000 euroa, josta 50 000 euroa osoitetaan Suomen Hevostietokeskus ry:lle.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *5 266 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 3,305 milj. euroa, joka on 600 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2018. 4H-nuorisotyö tukee lasten ja nuorten kasvua sekä kykyä ja halua ansaita toimeentulonsa omalla työllään. Samalla ennaltaehkäistään syrjäytymistä koko Suomessa.

Toiminta luo tulevaisuuden uskoa erityisesti maaseudun lapsille ja nuorille, vaikka enenevässä määrin toimintaa on myös kaupungeissa. Harvaan asutuilla seuduilla 4H-toiminta on yhä useammin ainoa harrastus lähellä kotia. Yhdistyksissä on yhteensä noin 50 000 nuorisojäsentä. Järjestö työllistää vuosittain 7 000 nuorta,joten se on merkittävä nuorten kesätyöpaikkojen järjestäjä, ja lisäksi mukana on lähes 1 500 nuorta 4H-yrittäjää. Nuorille maksettiin palkkoja 4,1 milj. euroa ja 4H-yrittäjien liikevaihto oli 1 milj. euroa vuonna 2017. Lisäksi yhteistyötä tehdään mm. Suomen Metsäsäätiön kanssa ja siten on mahdollistettu vuosittain yli 30 000 koululaisen tutustuminen metsäluontoon ja metsäalan ammatteihin.

Valiokunta pitää 4H-järjestön toimintaa vaikuttavana ja tarpeellisena. Valtionavulla on ratkaiseva vaikutus toiminnan organisointiin eri puolilla Suomea, ja sillä voidaan myös edesauttaa nuorten työllistymistä ja yritystoimintaa.

Valiokunta lisää momentille 600 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *3 905 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta esitetään myönnettäväksi kylätoiminnan valtionapuun 1,1 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2018 tasoa.

Kylätoiminnan valtionavulla on keskeinen vipuvaikutus kyläyhdistysten tekemään vapaaehtoistyöhön, johon osallistuu jopa 600 000 maaseudun vakinaista ja vapaa-ajan asukasta laaja-alaisesti ammateista, elinkeinoista, sukupuolesta ja iästä riippumatta. Kylätoiminnan tavoitteena on mm. kehittää uusia palveluratkaisuja, edistää pitkäaikaistyöttömien työllistämistä ja maahanmuuttajien kotouttamista sekä aktivoida asukkaita elinympäristönsä parantamiseen. Myös kyläyhdistysten ylläpitämät lukuisat kylätalot muodostavat erittäin merkittävän yhteisöllisen kohtaamispaikan ja palvelualustan paikallistoiminnalle.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *3 100 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

20. Maa- ja elintarviketalous

Maatalouden kannattavuus

Maatalouden suurin yksittäinen ongelma on edelleen tuotannon heikko kannattavuus, jonka taustalla on tuottajahintojen jyrkkä aleneminen vuosina 2013—2014 ja säilyminen sen jälkeen matalalla tasolla. Samanaikaisesti tuotantokustannukset ovat pysyneet korkeina, ja viime kuukausina erityisesti lannoitteiden ja energian hinnat ovat nousseet. Kannattavuutta ja maksuvalmiutta heikensivät lisäksi kasvukausien 2017—2018 heikot sääolosuhteet.

Vuonna 2018 maatalouden kannattavuus alenee 2000-luvun heikoimmaksi. Luonnonvarakeskus arvioi päätoimisten ja suurempien tilojen vuosittaisen yrittäjätulon laskevan 7 200 euroon (11 200 euroa vuonna 2017). Kokonaislaskennan perusteella, jossa otetaan huomioon myös pienimmät tilat, yrittäjätulon arvioidaan olevan yhteensä 162 milj. euroa. Tämä on noin 50 prosent-

tia vähemmän kuin vuonna 2017, ja 15 vuoden aikana yrittäjätulo on supistunut yhteensä yli 1 mrd. eurolla. Oman pääoman tuottoprosentti on ollut viime vuosina negatiivinen, eli pelkästään tuotannon pitäminen ennallaan vaatii jatkuvasti ulkopuolista rahoitusta. Myös tilojen velkaantuneisuus on kasvanut 94 prosenttiin (78 prosenttia vuonna 2012) ja velat ovat kasaantuneet erityisesti investointeja tehneille tiloille. Suuri velkamäärä lisää rahoitusriskiä, jota matalat lainakorot ovat toistaiseksi helpottaneet.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus on syyskuussa 2018 päättänyt kansallisista toimista, joilla pyritään helpottamaan vaikeaa kannattavuus- ja maksuvalmiustilannetta. Kansallisiin tulotukityyppisiin toimenpiteisiin (mom. 30.10.41) lisätään yhteensä 30 milj. euroa käytettäväksi vuosina 2018—2019 ja luonnonhaittakorvauksiin 37,5 milj. euroa, joka mahdollistaa hieman vuotta 2018 korkeamman tuen maksamisen. Lisäksi maatilojen pankkilainojen saamista on tarkoitus helpottaa Maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera) myönnettävillä valtiontakauksilla.

Myönteistä on, että viljelijöiden tilannetta helpotetaan myös muiden hallinnonalojen (STM ja VM) toimenpitein. Välitä viljelijästä -projektille esitetään 3 milj. euron jatkorahoitusta (mom. 33.80.50) ja maatalousyrittäjän eläkelain maksujen viivästyskoron tilapäistä alentamista jatketaan vuosina 2019—2020 (mom. 33.40.51). Lisäksi maataloudessa käytetyn kevyen polttoöljyn energiaverosta vuodelta 2018 maksettavaa palautusta korotetaan 20 milj. eurolla ja satovahinko- ja kasvintuhoojavahinkovakuutusten verosta luovutaan.

Tarpeellisia ovat myös talousarvioesitykseen sisältyvät toimenpiteet, joiden tavoitteena on maatalouden kannattavuuden kohentaminen pitkällä aikavälillä. Alkutuottajan asemaa elintarvikeketjussa pyritään parantamaan mm. perustettavan elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston avulla (HE 121/2018 vp) sekä vahvistamaan elintarvikeviennin osaamista (mom. 30.20.47) ja asiantuntijaverkostoa (mom. 24.01.01). Valiokunta odottaa lisäksi konkreettisia toimenpiteitä maatalouden kannattavuutta selvittävältä työryhmältä, jonka tavoitteena on lisätä vuosittaista yrittäjätuloa 500 milj. eurolla.

Valiokunta katsoo, että maatilojen akuutti kannattavuus- ja maksuvalmiusongelma on vakava ja sitä voidaan jonkin verran helpottaa hallituksen esittämin tukitoimin. Pysyvä ratkaisu kannattavuuden parantamiseen voidaan kuitenkin löytää vain maatalouden tuottavuuden kehittämisen, markkinahintojen nousun ja kustannuskehityksen kautta. Maatalouden kustannustasoa tulee pystyä alentamaan mm. maatilojen välisen yhteistyön ja parhaiden käytänteiden laajalla käyttöönotolla.

Valiokunta katsoo, että vain taloudellisesti kestävällä pohjalla toimiva maatalous turvaa maamme huoltovarmuuden ja kykenee tuottamaan kuluttajille lähi- ja luomuruokaa. Tuotannon kannattavuus, reiluus ja kriisiaikoina riittävä valtion tuki turvaavat parhaiten kotimaisen ruoantuotannon.

Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallitus esittää momentin 30.20.61 (Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon) poistamista talousarviosta, koska talousarvioesitykseen ei sisälly siirtoa Makeraan. Maa- ja metsätalousministeriö arvioi rahaston varojen riittävän vuoden 2019

tarpeisiin, mutta sen jälkeen rahaston taloudellinen tilanne heikkenee nopeasti. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Makeran pääomaa lisätään viimeistään vuonna 2021.

47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 2,495 milj. euroa, joka on 624 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahaa käytetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteita tukevien toimien rahoittamiseen, luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien mukaisten toimenpiteiden toteuttamiseen sekä luomu- ja lähiruokasektoreille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen[4]. Tarpeellista on rahoittaa edelleen myös luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia toimia ja vahvistaa viennin edellytyksiä.

Valiokunta korostaa, että lähi-, luomu- ja luonnontuotealoja tulee jatkossakin kehittää määrätietoisesti sekä lisätä aktiivisesti kuluttajien ja päättäjien tietoisuutta kestävästä suomalaisesta ruoantuotannosta ja Suomen elintarvikeketjun vahvuuksista. Ruoan arvostusta tulee edelleen lisätä siten, että ostopäätösten perusteena on hinnan ja tuoreuden lisäksi kasvavassa määrin kotimaisuus, ekologisuus sekä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat. Erityisen tärkeää on rahoittaa edelleen myös lapsille ja nuorille suunnattua ruokakasvatusta.

Valiokunta nostaa esiin Työtehoseura ry:n valmisteleman ja koordinoiman Päättäjien Ruoka-akatemia -hankkeen, jonka tarkoituksena on lisätä suomalaisten päättäjien ja avainsidosryhmien kiinnostusta ja tietämystä suomalaisen ruokaketjun toiminnasta ja parantaa kotimaisen maa- ja elintarviketalouden hyväksyttävyyttä. Valiokunta pitää hankkeen käynnistämistä tarpeellisena ja korostaa erityisesti uudenlaista vuorovaikutusta ruokaketjun ja yhteiskunnan toimijoiden, myös median, välillä.

Valiokunta lisää momentille 450 000 euroa, josta osoitetaan
- 200 000 euroa Työtehoseura ry:lle Ruoka-akatemian käynnistämiseen
- 200 000 euroa Arktiset Aromit ry:lle luonnontuotealan kehittämiseen
- 50 000 euroa ProPakuri ry:lle erikoissienten tuotannon ja arvoketjun kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *2 945 000* euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 123/2018 vp)

4 Valtioneuvoston periaatepäätös 29.6.2016 julkisten elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen arviointiperusteista (ympäristömyönteiset viljelytavat, elintarviketurvallisuutta ja eläinten hyvinvointia edistävät tuotanto-olosuhteet). Valtioneuvoston periaatepäätös 16.5.2013 lähiruokaohjelmaksi ja luomualan kehittämisohjelmaksi.

40. Luonnonvaratalous

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 6,45 milj. euroa, joka on 8,43 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Vähennys aiheutuu pääasiassa kärkihankkeiden rahoituksen päättymisestä (-10 milj. euroa).

Valiokunta pitää tarpeellisena, että hallitus esittää momentille 1,1 milj. euron erillismäärärahaa biotalouteen liittyvien innovaatioiden edistämiseen maatalouden kannattavuuden parantamiseksi pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on tukea resurssiviisaan ruokatalouden kehitystä ja maatalouden uudistumista. Varoja käytetään hankkeisiin, jotka kohottavat alan kestävää arvontuotantoa ja auttavat viljelijöitä tehokkaammin hyödyntämään tutkimuksen tuloksia sekä hallitsemaan paremmin ilmastonmuutoksen riskejä.

Momentin määrärahalla toteutetaan lisäksi kansallista biotalousstrategiaa avustamalla mm. luonnonvara- ja biotalouden kokeilu- ja kehittämishankkeita (2,49 milj. euroa). Luonnonvaratalouden kasvu edellyttää vahvaa panostusta tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja toteutettu hanketoiminta on osoittautunut vaikutuksiltaan myönteiseksi. Valiokunta nostaa esiin erityisesti hajautettuun energiatuotantoon liittyvät hankkeet ja pitää tärkeänä niiden rahoittamista myös jatkossa. Hankkeiden yhteydessä havaitut mahdolliset lainsäädännölliset ja hallinnolliset esteet tulee poistaa pikaisesti. Tarpeellista on jatkaa myös veteen perustuvien liiketoimintojen (sininen biotalous) kehittämistä sekä veden ja vesiosaamisen viennin edistämistä.

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 4,636 milj. euroa. Määrärahan väheneminen 3,85 milj. eurolla vuoteen 2018 verrattuna johtuu lähinnä kärkihankerahoituksen päättymisestä.

Momentilta tuettavia vesitaloushankkeita arvioitaessa painotetaan perustellusti mm. tulvariskien hallintaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tulvariskien hallintasuunnitelmiin sisältyvien toimenpiteiden toteuttamiseen tarvittava valtion tuki on nykyisellä tukitasolla noin 50 milj. euroa vuosina 2019—2021. Tarpeellista on myös jatkaa kalakantojen elinvoimaisuutta parantavien kalan kulkua ja kalakantojen luontaista lisääntymistä edistävien hankkeiden rahoitusta.

Valiokunta kiinnittää huomiota kuntien vesihuolto- ja ympäristöhankkeisiin, joihin ei ole enää viime vuosina varattu valtion avustusta kevään 2014 kehyspäätöksen[5] mukaisesti. Valtion tuella voitiin vaikuttaa ratkaisevasti kokonaistaloudellisesti järkevien hankkeiden käynnistymiseen, ja tuen poistuminen voi vaikuttaa siten epäedullisesti vesihuollon alueelliseen kehitykseen. Valiokunta katsoo, että valtion osittainen tukirahoitus alueellisille vesihuoltohankkeille olisi edelleen tarpeellista erityisesti alueilla, joissa väestö kasvaa tai teollisuuden tarpeet lisääntyvät.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin vesihuoltolaitosten toimintavarmuuden ja puhtaan veden saannin varmistamisen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vesihuoltolaitosten on tärkeää panostaa nykyistä enemmän omaisuuden hallintaan, uuden teknologian käyttöönottoon, osaamiseen,

5 Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2015—2018. VNS 4/2014 vp.

hyvään taloudenpitoon ja johtamiseen. Myös maa- ja metsätalousministeriön on tarkoituksenmukaista edesauttaa laitosten yhteistyökehitystä ja mahdollisuuksien mukaan niiden kokoamista nykyistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Erityisen tärkeää on jatkossakin varmistaa vesihuoltolaitosten omistuspohjan säilyminen kotimaassa. Tulevaisuudessa puhtaan veden arvo tulee väistämättä nousemaan, jolloin myös kansainvälinen kiinnostus sitä kohtaan kasvaa entisestään.

Valiokunta lisää momentille 950 000 euroa, josta osoitetaan
— 600 000 euroa talousarvioaloitteen TAA 470/2018 vp perusteella runkovesijohdon rakentamiseen Haapavedellä välillä Karhunkangas—Haapaveden taajama
— 200 000 euroa Kauhajoella sijaitsevan Kainastonjoen perkuuseen ja kunnostukseen
— 100 000 euroa Pohjois-Karjalassa sijaitsevien Onkamojärvien valuma-alueiden ja kalastorakenteen kunnostukseen ja
— 50 000 euroa Haapavedellä sijaitsevan Myllyojan kunnostukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *5 586 000* euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 123/2018 vp)

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 8,85 milj. euroa, joka käytetään vuonna 2018 tapahtuneiden petovahinkojen korvaamiseen ja vahinkojen ennaltaehkäisemiseen (0,5 milj. euroa). Vuoden 2018 vahinkojen arvioidaan olevan vuoden 2017 tasolla, jolloin vahinkojen määrä oli 11,9 milj. euroa. Tästä porovahinkoja oli 11,3 milj. euroa ja kotieläinvahinkoja 0,6 milj. euroa. Nykyisen lain mukaan kuluvan vuoden porovahinkojen korvauksia jouduttaisiin leikkaamaan noin 3,6 milj. euroa.

Valiokunta pitää korvausten maksamista tasapuolisesti ja täysimääräisesti välttämättömänä. Näin ollen on hyvä, että hallituksen on tarkoitus antaa eduskunnalle esitys riistavahinkolain muutokseksi, jolla porovahinkojen korvauselementti ”poikkeuksellisen suuret porovahingot” poistettaisiin jo vuoden 2018 vahingoista. Korvaukset voitaisiin siten maksaa ilman leikkausta poronomistajille löydetyistä poroista 1,5-kertaisena ja kotieläinvahingoissa aina täysimääräisenä. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että ministeriö yhdessä EU-tason toimijoiden kanssa etsii edelleen mahdollisuuksia korvausten nykyistä nopeampaan maksamiseen.

44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille esitetään 56,23 milj. euroa, joka vastaa kuluvan vuoden tasoa. Myöntämisvaltuutta esitetään 44 milj. euroa, joka on 15 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Maa- ja metsätalousministeriö arvioi, että Kemera-tukea jää käyttämättä noin 8—10 milj. euroa kuluvana vuonna ja myöntämisvaltuutta 30 milj. euroa.

Valiokunta pitää huolestuttavana, että tilojen yhteisinä toteutettavien suometsänhoidon ja metsätien perusparannushankkeiden kysyntä ei vastaa näiden toimenpiteiden alueellisissa metsäohjelmissa arvioitua tarvetta. Metsätieverkoston kunnon heikentyminen vaikuttaa pitkällä aikavälillä korjuukustannuksiin ja kantohintoihin sekä lopulta puun saatavuuteen. Sillä on tärkeä merkitys

myös metsäpalojen torjunnassa ja virkistyskäytössä. Yhteishankkeisiin liittyviä pullonkauloja on vähennettävä seuraavan rahoituskauden kannustejärjestelmää suunniteltaessa. Järjestelmän on oltava riittävän yksinkertainen ja kannustava ja sen on hyödynnettävä digitalisoinnin tuomat mahdollisuudet täysimääräisesti.

Myös taimikon varhaishoidon määrä on pudonnut lähes puoleen vuodesta 2017, mikä vaikuttaa pitkällä tähtäimellä metsien kasvukuntoon ja hakkuumahdollisuuksiin. Metsänomistaja-asiakkaille ei ole valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarjolla riittäviä ja monipuolisia metsänhoitopalveluita hakkuupinta-alojen kasvaessa. Tilanne edellyttää toimijoilta käytettävissä olevien varojen markkinointia ja työvoiman pitkäjänteisestä rekrytoinnista huolehtimista.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että momentilta käyttämättä jääneet varat ovat käytössä myös vuonna 2019, joten valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että vuoden 2019 lisätalousarvioesityksessä momentille 30.40.44 lisätään vastaava summa kuin puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen osoitetusta tuesta jää käyttämättä vuonna 2018.

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 5,027 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2018 tasoa. Määräraha mahdollistaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO-ohjelma) mukaiset talousmetsiin kohdistuvat toimenpiteet noin 2 800 hehtaarilla. Lisäksi määrärahaa käytetään vajaat 500 000 euroa METSOn valtakunnallisten kehittämishankkeiden sekä verkostohankkeiden rahoittamiseen. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on tavoitteena suojella vuoteen 2025 mennessä yhteensä 82 000 hehtaaria, josta vuoden 2017 loppuun mennessä on toteutettu noin 42 700 hehtaaria.

Valiokunta toteaa, että puunkäytön lisääntyessä myös metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen on entistä tärkeämpää. Rahoitusta luonnonhoidon edistämiseen on siten edelleen lisättävä. METSO-ohjelmalle maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää momentin vuosittaista 9 milj. euron tasoa vuodesta 2020 alkaen, ja samalla on lisättävä myös toiminnan edellyttämät henkilöresurssit Suomen metsäkeskukseen.

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 39,16 milj. euroa, joka on 0,74 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Vähennyksenä on huomioitu hallitusohjelman mukainen 1 milj. euron vähennys ja Kemera-ruuhkan purkamiseen vuonna 2018 osoitettu 0,5 milj. euron lisäys.

Valiokunta korostaa, että Suomen metsäkeskuksella on keskeinen rooli metsävaratiedon tuottamisessa ja sen hyödyntämisen tehostamisessa. Ajantasainen ja laadukas metsävaratieto on metsätalouden digitalisoinnin ja uusien palvelujen ja toimintamallien perusedellytys. Suomen metsä-

keskuksella on myös merkittävä asema metsänomistajien aktivoinnissa hyvään metsänhoitoon, metsien taloudelliseen hyödyntämiseen ja monimuotoisuuden säilyttämiseen.

Suomen metsäkeskuksen resurssit tulee turvata ja huolehtia sähköisten palveluiden ja tietojärjestelmien määrätietoisesta kehittämisestä Kansallisen metsästrategian 2025 mukaisesti. Huomioitava on myös, että digitalisointi ei lyhyellä tähtäimellä välttämättä vähennä henkilötyövuosia, esimerkiksi metsälain valvonnan kehittäminen voi alkuvaiheessa lisätä maastokäyntien tarvetta.

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kaupallisesti pyydetyn kotimaisen kalan osuus kokonaiskulutuksesta on noin 6 prosenttia, ja vähittäiskaupassa oleva kala on pääosin tuontikalaa. Kotimaisen kalan kulutuksen lisääminen on mahdollista, ja siihen tulee panostaa entistä enemmän.

Esimerkiksi vesiviljely tarjoaa merkittävän mahdollisuuden lisätä kotimaisen kalan tarjontaa. Valiokunta painottaa, että toimintaa tulee edistää ja sujuvoittaa erityisesti siihen liittyvää lupamenettelyä.Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) toimintaohjelman rahoittamilla (mom. 30.40.62) toimenpiteillä on rakennettu mm. Varkaudessa suuri kiertovesilaitos kirjolohen tuotantoon ja Perämerelle avomerilaitos. Myös Selkämerellä ja Merenkurkussa on vireillä avomerilaitoshankkeita. Yhdessä nämä laitokset lisäisivät kalan tuotantoa noin 5 miljoonaa kg vuodessa.

Keskeistä on myös huolehtia kalastuselinkeinon kannattavuudesta, jotta elinkeino olisi houkutteleva myös nuorille. Kannattavuuteen voidaan vaikuttaa mm. parantamalla kalakantojen elinvoimaisuutta ja vähentämällä hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamia vahinkoja. Valiokunta pitää tärkeänä myös kalastuselinkeinon itsensä harjoittamaa elinkeinokalatalouden edistämistoimintaa.

Eduskunnan lisärahoitusta on useana vuonna osoitettu Säkylän Pyhäjärven hoitokalastukseen veden laadun parantamiseksi, ja pitkällisen kehitystyön tuloksena toiminta on saatu taloudellisesti kannattavaksi. Kohde toimii valtakunnallisena esimerkkinä. Tarpeen on kuitenkin vielä tarkentaa arviot kalakannoista ja jatkaa vedenlaadun seurantaa, jotta kalastus on jatkossakin kestävällä pohjalla. Merialueen ja tiettyjen rehevöityneiden sisävesialueiden kestävää hoitokalastusta fosforin vähentämiseksi ja särkikalojen jalostusta kaupallisesti hyödynnettäviksi tuotteiksi tulee siten pyrkiä edelleen laajentamaan.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Säkylän Pyhäjärven hoitokalastukseen, 100 000 euroa Pohjois-Karjalan Kalatalouskeskus ry:lle kalastuksen valvontatoimenpiteisiin ja 50 000 euroa avustuksena Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle. Lisäksi valiokunta palauttaa momentin päätösosaan maininnan, että määrärahaa saa käyttää Suomen Ammattikalastajaliitto ry:n avustukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *10 536 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

Määrärahasta käytetään 50 000 euroa avustuksena Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle. (Uusi)

(4. kappale kuten 3. kappale HE 123/2018 vp)

53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta pitää tärkeänä Työtehoseura ry:n tekemää metsätalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävää koulutus- ja kehittämistoimintaa. Työtehoseura ry on toteuttanut lukuisia metsäalan kehittämishankkeita liittyen mm. yrittäjien ja metsänomistajien liiketoimintavalmiuksien parantamiseen. Esimerkiksi noin 200 kasvuyrittäjää on jo osallistunut metsäalan korjuu- ja kuljetusyrittäjien liiketoiminta- ja yrittäjäkoulutukseen, joka järjestetään yhteistyössä alan yritysten kanssa.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Työtehoseura ry:lle metsätalouden kehittämishankkeisiin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 332 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

64. Metsähallitus

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 7,341 milj. euroa, joka on 213 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahalla rahoitetaan retkeilypalveluja valtion retkeilyalueilla ja muilla virkistyskäyttökohteilla luonnonsuojelualueiden ulkopuolella sekä metsäpuiden siementen hankintaa ja varmuusvarastointia. Budjettirahoituksen ohella toiminnassa käytetään runsaasti hankerahoitusta, ja lisäksi eräpalveluissa metsästys- ja kalastuslupatulot muodostavat merkittävän osan rahoituksesta.

Valiokunta pitää oikeansuuntaisena momentille esitettävää 0,4 milj. euron lisämäärärahaa retkeily- ja virkistysalueiden reittien korjaukseen ja kunnossapitoon. Metsähallitus arvioi kuitenkin korjausvelan olevan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla yhteensä 6,7 milj. euroa, jonka purkamiseen tarvitaan lisärahoitusta ensimmäiselle 5-vuotiskaudelle vuosittain 0,9 milj. euroa. Ilman lisäpanostuksia korjausvelan arvioidaan kasvavan vuosittain noin 4 prosenttia, koska korjaaminen on sitä kalliimpaa, mitä huonokuntoisempia rakenteet ovat.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että Metsähallituksen erävalvonnan kehittäminen, koordinointi ja yhteistoiminta muiden valvontaviranomaisten kanssa on ollut suunnitelmallisen kehitystyön alla vuosina 2017—2018. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan nykyinen budjettikehys ei ole kuitenkaan riittävä kehitystyön jatkamiseen eikä ylläpitoon. Metsähallitus katsoo, että sen lakisääteinen erävalvonta vaatii toimintaympäristön muutoksen myötä kehittämistä ja modernisointia, joka edellyttää noin 10 prosentin tasokorotusta budjettirahoitukseen.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa erävalvontaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi

Momentille myönnetään *7 491 000* euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 123/2018 vp)

Valtuus

(Kuten HE 123/2018 vp)

70. Maanmittaus ja tietovarannot

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille esitetään 3,5 milj. euroa, joka on 700 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Määrärahaan sisältyy sen vähenemisestä huolimatta budjettineuvotteluissa lisätty 1 milj. euroa ja tilapäinen 0,5 milj. euron lisäys, joka käytetään peltotilusjärjestelyissä uuden tilussijoituksen kannalta välttämättömiin mukautustoimenpiteisiin, kuten ojituksiin ja tieverkostoon. Määrärahasta palautuu valtiolle noin puolet maanomistajien maksuosuuden myötä tilusjärjestelyiden valmistumisen jälkeen.

Valiokunta pitää tarpeellisena tilusjärjestelytoiminnan pitkäjänteistä vahvistamista ja nopeuttamista maa- ja metsätalouselinkeinojen kannattavuuden parantamiseksi. Muilla keinoin pirstoutuneen kiinteistörakenteen parantamiseen voi kulua useita sukupolvia. Jatkossa on tärkeää selvittää myös mahdollisten uusien rahoituslähteiden toimivuus maa- ja metsätalousministeriölle luovutetun selvitysraportin mukaisesti.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Pääluokan määrärahat ovat noin 2,9 mrd. euroa, josta noin puolet käytetään liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen ja vajaa viidennes viestintäpalveluihin ja -verkkoihin. Määrärahataso alenee kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 540 milj. eurolla, mikä aiheutuu suurelta osin perusväylänpitoon liittyneen korjausvelkarahoituksen päättymisestä.

Talousarvioesitykseen sisältyy myös toimenpiteitä kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteuttamiseksi. Näitä ovat mm. sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatukeen ja konversioihin kaasu- ja etanolikäyttöiseksi tarkoitettu 6 milj. euron tuki sekä junaliikenteen ostoihin esitetty 2 milj. euron lisäys, joka on tarkoitettu liikkumistottumusten muutokseen. Myös kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelmaa jatketaan ja siihen osoitetaan yhteensä 7 milj. euroa, josta puolet sisältyi jo vuoden 2018 toiseen lisätalousarvioon ja puolet vuoden 2019 talousarvioesitykseen.

Valiokunta toteaa, että liikenteelle asetettu päästövähennystavoite on erittäin kunnianhimoinen, sillä EU:n asettamien päästövähennystavoitteiden sekä kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaan liikenteen päästöt on vähennettävä puoleen vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Pitkän aikavälin tavoitteena on hiilivapaa liikenne vuoteen 2045. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää selkeitä lisätoimenpiteitä liikenteen päästöjen vähentämiseksi jo lähivuosina. Tällöin rahoitusta tulee ohjata paitsi vähäpäästöisten liikennevälineiden hankintojen tukemiseen myös kestävien liikennemuotojen investointihankkeisiin.

Hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen mukaan tarkoituksena on ottaa käyttöön raskaan liikenteen tienkäyttömaksu (Vinjetti), jonka kustannus kompensoidaan ammattiliikenteelle EU-maksimin mukaisesti. Valiokunta pitää välttämättömänä, että asia etenee, mutta korostaa samalla, että muutokset eivät saa lisätä kotimaisen raskaan liikenteen verotusta.

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Perusväylänpitoon esitetään noin 1,04 mrd. euroa, josta on tarkoitus käyttää tienpitoon 569 milj. euroa, radanpitoon 364 milj. euroa ja vesiväyliin 104 milj. euroa. Momentin määrärahaan sisältyy myös osa (19 milj. euroa) budjettiriihessä sovitusta 49 milj. euron liikennepaketista, joka on tarkoitettu liikenneturvallisuuden ja maanteiden talvikunnossapidon parantamiseen. Loppuosa (30 milj. euroa) sisältyi jo vuoden 2018 toiseen lisätalousarvioon, ja se osoitettiin pääosin talvikunnossapitoon ja tasoristeysten poistamiseen. Lisäbudjettiin sisältyi myös 16,15 milj. euron lisäys korjausvelan vähentämiseen, joka kohdennetaan mm. siltojen kunnostamiseen.

Kun 1.12.2018 voimaan tulleen lisäbudjettirahoituksen käyttö jää suurelta osin ensi vuoden puolelle, nousee perusväylänpidon rahoitus käytännössä noin 1,09 mrd. euroon. Rahoitustaso jää kuitenkin noin 300 milj. euroa kuluvaa vuotta pienemmäksi, koska kolmivuotinen korjausvelkaohjelma ja siihen liittynyt lisärahoitus päättyvät. Korjausvelkaohjelmaan sisältynyttä rahoitusta on

tosin vielä käyttämättä noin 100 milj. euroa, mutta se on sidottu jo aiemmin päätettyihin hankkeisiin.

Parlamentaarinen liikenneverkkotyöryhmä ehdotti 28.2.2018 jättämässään loppuraportissa vähintään 300 milj. euron tasokorotusta perusväylänpitoon, mutta määrärahakehyksessä ei ollut tällaista varausta eikä ehdotusta otettu tässä vaiheessa huomioon. Rahoituksen supistuessa resurssit joudutaan kohdentamaan selkeämmin vilkasliikenteisille ja elinkeinoelämän kannalta tärkeimmille väylille, jolloin erityisesti vähäliikenteisten päällystettyjen teiden ja sorateiden kunnon ennustetaan heikkenevän. Päällysteiden korjausmäärien arvioidaan vähenevän noin puoleen vuoden 2018 tasosta.

Suomen liikenneverkossa on arvioitu olevan 2,5 mrd. euron korjausvelka. Noin 100 milj. euron vuosivauhdilla edennyt korjausvelan kasvu saatiin lisärahoituksella pysähtymään, mutta jos rahoitustaso jää jatkossakin vuoden 2019 tasolle, korjausvelan määrän arvioidaan kasvavan nopeasti.

Valiokunta katsoo, että hallituksella on oltava valmiutta arvioida perusväylänpidon rahoitustarpeita jo vuoden 2019 lisätalousarviossa, minkä lisäksi on välttämätöntä, että seuraavassa hallitusohjelmassa ja julkisen talouden suunnitelmassa varmistetaan perusväylänpidon riittävä rahoitus liikenneverkkotyöryhmän ehdottamalla tavalla. Tällöin perusväylänpidon vuotuinen rahoitustaso olisi noin 1,3 mrd. euroa, mikä edistäisi väyläverkon pitkäjänteistä ja kestävää kunnossapitoa. Näin parannettaisiin mm. liikenteen sujuvuutta ja kuljetusketjujen toimivuutta ja niiden myötä myös elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Väyläverkon kuntoa on parannettu monin osin korjausvelkaohjelman puitteissa, mutta tieverkolla on edelleen runsaasti tieosuuksia, risteyksiä, liittymäjärjestelyjä ym., joiden liikenneturvallisuus on heikentynyt esimerkiksi tien huonon kunnon tai kevyen liikenteen väylien puuttumisen vuoksi. Kun rahoitus ensi vuonna alenee, mahdollisuudet korjausvelan vähentämiseen heikkenevät ja etenkin alemman asteisen tieverkon kunnon arvioidaan huononevan.

Valiokunta lisää perusväylänpidon rahoitukseen 25 300 000 euroa, jolloin perusväylänpitoon on ensi vuonna käytettävissä (vuoden 2018 toinen lisätalousarvio huomioon ottaen) yhteensä noin 1,1 mrd. euroa. Määräraha osoitetaan eri puolilla maata sijaitseviin pienehköihin, liikenneturvallisuutta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä myös kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin, joiden kustannusarviot vaihtelevat 50 000 eurosta eurosta 5,75 milj. euroon.

Kunnostettavat kohteet ovat:
— Vt 5 Siilinjärvi—Lapinlahti, ohituskaistaparin rakentaminen, 5 750 000 euroa
— Vt 2, Haistilan liittymän parantaminen Ulvilassa, 1 300 000 euroa
— Tien 3192 Liesontie—Porraskoskentie parannus ja asfaltointi Hämeenlinnassa, 900 000 euroa
— Terrafamen alueelle vievän tien 870 liikenneturvallisuuden parantaminen Kainuussa, 400 000 euroa
— Tien 870 parantaminen Rautavaaralla, 850 000euroa
— Tien 3864 Sipari—Pulsa perusparannuksen jatko Kaakkois-Suomessa, 800 000 euroa
— Järventaustantie 13611, soratien parantaminen Hämeessä, 60 000 euroa

— Hirvijärventie 13619, soratieosuuden parantaminen ja päällysteen korjauksia Hämeessä, 70 000 euroa
— Tanttalantien 13851 parantaminen Hämeessä, 210 000 euroa
— Selänojantie 13822 parantaminen Riihimäellä, 400 000 euroa
— Auttoinen—Porasa välisen tien 3200 parantaminen Hämeessä, 100 000 euroa
— Ojajärventie 13659, soratien parantaminen Tammelassa, 50 000 euroa
— Riista-aidan uudistaminen ja laajentaminen vt 9:llä välillä Nuutajärvi—Urjala—Kylmäkoski, 220 000 euroa
— Riista-aidan rakentaminen kt 54:llä välillä Riihimäki—Vojakkala, 370 000 euroa
— Vt 3, liityntäpysäköinnin parantaminen Riihimäellä, 200 000 euroa
— Porokylänkadun ja Pappilansuoran liittymän parantaminen kantatiellä 75 Nurmeksessa, 350 000 euroa
— Tien 5910 parantaminen Vieremällä välillä tie 88 — tehdasalue, 100 000 euroa
— Kaartusentien parantaminen Alajärvellä, 50 000 euroa
— Kevyen liikenteen väylän rakentaminen tieosuudelle Lintukangas—Rannilantien liittymä Keski-Suomessa, 620 000 euroa
— Tieyhteyden rakentaminen välille Yrityslaakso—Karstulantie Soinissa, 400 000 euroa
— Maantien 17109 päällystäminen Jalasjärvellä, 400 000 euroa
— Alikulkutunnelin rakentaminen Repolantielle Nousiaisissa, 150 000 euroa
— Kevyen liikenteen väylän rakentaminen vt 23:n viereen välillä Söörmarkku—Noormarkku Satakunnassa, 400 000 euroa
— Kevyen liikenteen väylän parantaminen Kontiolahdella välillä Tuppihaantie—Urheilukentäntie, 500 000 euroa
— Maantien 13343 (Koskenkyläntie) parantaminen Pirkanmaalla, 450 000 euroa
— Asikkalan Rutalahdentien parantaminen Hämeessä, 300 000 euroa
— Maantien 13353 (Korhusvalli—Ylivalli) kantavuuden lisääminen Pirkanmaalla, 300 000 euroa
— Harjumaan—Luusniementien 15254 parantaminen Etelä-Savossa, 500 000 euroa
— Kevyen liikenteen väylän rakentaminen maantielle 933 välille Häkinvaara—Valajaskoski Rovaniemellä, 500 000 euroa
— Kevyen liikenteen väylän rakentaminen maantielle 934 välille Vitikanpää—Ketavaara Rovaniemellä, 1 600 000 euroa
— Oripää—Hirvikoski-välisen tieosuuden parantaminen maantiellä 210 Loimaalla, 800 000 euroa
— Oulaisten alueen liikenneturvallisuuden parantaminen, 600 000 euroa
— Saikarintien 5460 peruskorjaus Sisä-Savossa välillä Vaajasalmi—Tervamäki, 800 000 euroa
— Valtimontien 5284 parantaminen Pohjois-Karjalassa, 550 000 euroa
— Vt 18 liittymäjärjestelyjen suunnitteluun ja rakentamiseen Niemisvedentien ja Karhunkierroksen risteysalueilla Ähtärissä, 300 000 euroa
— Kevyen liikenteen väylän rakentaminen Inkeroistentielle (354) osuudelle Päätie—Valtatie 15 Kouvolassa, 300 000 euroa
— Riista-aidan rakentaminen Helsinki—Turku-moottoritielle välille Vihti—Kirkkonummi, 350 000 euroa
— Laihian Länsitien 6871 parantaminen ja päällystäminen välillä Isokylä—Kylänpää, 200 000 euroa

— Mustavirrantien 5571, Haatalantien 16205 ja Tuovilanlahdentien 16172 peruskunnostus Maaningalla, 500 000 euroa
— Kevyen liikenteen väylän rakentaminen Mt 17517 välille Tepontie—Latikan asemakaava-alue Seinäjoella, 250 000 euroa
— Vt 13 parantaminen Saarijärven Asemankannaksella, 200 000 euroa
— Liikenneturvallisuuden parantaminen tieosuudella Kurhila—Hillilä—Asikkalan kirkonkylä, 650 000 euroa
— Yhdystien 9005 parantaminen välillä kt 76—Sotkamo Silver Oy:n kaivos, Sotkamo, 500 000 euroa
— Kevyen liikenteen väylän rakentaminen seututielle 672 (Tokerotie) välille kt 67—Vennanmäentie Kauhajoella, 400 000 euroa ja
— Rekikoskentien 12831 kunnostaminen Huittisissa, 600 000 euroa.

Rautatiet. Valiokunta kiinnittää huomiota myös rataverkon kuntoon, johon kohdistuu noin 1 mrd. euron korjausvelka. Mm. turvalaitejärjestelmät ovat monin osin vanhoja ja elinkaaressa päässä, mistä aiheutuu korjaustarpeita, jotka ovat omiaan hidastamaan liikenteen toimivuutta ja lisäämään junaliikenteen myöhästymisiä. Valiokunta korostaa, että liikenteen päästöjen vähentäminen edellyttää mm. sitä, että raideliikenteen houkuttelevuutta kuljetusmuotona lisätään niin henkilö- kuin myös tavaraliikenteessä. Tämä edellyttää lisäpanostuksia rataverkon kuntoon ja turvallisuuteen sekä turvalaitteiden digitalisointiin.

Valiokunta kiirehtii myös tasoristeysten turvallisuuden parantamista, sillä valtion rataverkolla on edelleen lähes 2 000 vartioimatonta tasoristeystä. On myönteistä, että liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistänyt vuosille 2018—2021 ajoittuvan tasoristeysturvallisuuden parantamisohjelman, johon sisältyy 65 kohdetta ja jonka toimeenpanoon on varattu 28 milj. euroa. Resursseja tulee kuitenkin kasvattaa selvästi enemmän, jotta tasoristeysten turvallisuuden parantaminen etenee nykyistä nopeammin. Matka-aikojen lyhentämiseksi olisi tärkeää, että vartioimattomat tasoristeykset poistettaisiin esim. rataosa kerrallaan, jolloin junien nopeutta voitaisiin nostaa.

Asetus pääväylistä ja niiden palvelutasosta. Valiokunta on tyytyväinen, että liikenne- ja viestintäministeriö on antanut 21.11.2018 asetuksen maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta (933/2018). Näin yli 10 vuotta vireillä ollut runkoverkon valmistelutyö on saatu päätökseen. Asetuksen mukaisesti kaikkiin maakuntakeskuksiin ulottuu maanteiden ja rautateiden valtakunnallinen pääväylä, jota pidetään hyvässä kunnossa läpi vuoden. Pääväylät yhdistävät myös valtakunnallisesti ja kansainvälisesti suurimmat keskukset ja solmukohdat.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *1 065 361 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. kohta kuten HE 232/2018 vp)

(2.—5. kohta kuten HE 123/2018 vp)

(3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 31

Valtuus

(Kuten HE 123/2018 vp)

37. Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja kuntien joukkoliikennehankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta on tyytyväinen, että parlamentaarisen liikenneverkkotyöryhmän ehdotuksen mukaisesti talousarvioesitykseen sisältyy määräraha kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. Jo vuoden 2018 toiseen lisätalousarvioon sisältyi 3,5 milj. euron määräraha, ja talousarviota täydentävään esitykseen sisältyy niin ikään 3,5 milj. euron määräraha. Kyse on vuoteen 2023 ulottuvasta ohjelmasta, jonka tavoitteena on 30 prosentin kasvu kävely- ja pyöräilymatkojen määrissä vuoteen 2030 mennessä. Valiokunta pitää hyvänä, että määrärahaa voi käyttää myös hankkeisiin, joilla parannetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, kuten esim. liityntäpysäköintialueen rakentamiseen.

50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää myönteisenä, että momentin määrärahaan esitetään 4 milj. euron tasokorotusta, jolloin määräraha nousee 17 milj. euroon. Korotus on tarpeellinen, sillä etenkin viime talven vaikea kelirikko on lisännyt tuntuvasti kunnostustarpeita. Yksityistiet ovat keskeinen osa elinkeinoelämän kuljetuksissa, kun esim. kaikki raakapuu lähtee metsästä kumipyöräkuljetuksina.

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesitykseen ei sisälly uusia kehittämishankkeita, vaan momentin määräraha (noin 298 milj. euroa) käytetään käynnissä oleviin tie-, rautatie- ja vesiväylähankkeisiin, joita on käynnissä yhteensä 13 kpl. Liikenneinvestoinnit (momentit 31.10.76, 31.10.77 ja 31.10.79) ovat yhteensä 446 milj. euroa, minkä lisäksi talousarviosta rahoitetaan eräitä joukkoliikennehankkeita (Länsimetron jatko, Raide-Jokeri-pikaraitiotie ja Tampereen raitiotiehanke) yhteensä noin 37 milj. eurolla. Myös nopeiden junayhteyksien suunnittelua jatketaan Helsingistä Turkuun, minkä lisäksi pääradan suunnittelun valmisteluun osoitetaan 1 milj. euron aloitusraha momentilla 31.10.20.

Valiokunta pitää raideyhteyksien kehittämistä erittäin tärkeänä mm. liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja korostaa Turun ja pääradan (Helsinki—Tampere—Oulu—Tornio) kehittämistarpeiden rinnalla myös Itäradan eli Itä-Suomeen suuntautuvien nopeiden ratojen merkitystä sekä alueellisen kehityksen että Venäjälle suuntautuvien raideyhteyksien parantamiseksi. Nopeita junayhteyksiä suunniteltaessa on samalla panostettava myös seudullisen liikenteen kehittämiseen, jotta mm. työmatkaliikenne ja työvoiman liikkuvuus ja saatavuus paranevat ja ns. tunnin työssäkäyntialue laajenee.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että jatkossa liikennehankkeiden suunnittelu ja rahoitus pohjautuvat nykyistä pitkäjänteisempiin suunnitelmiin. Hyvänä pohjana tuleville ratkaisuille on parlamentaarisen liikenneverkkotyöryhmän loppuraportti, jossa ehdotettiin 12-vuotisen, parlamentaariseen valmisteluun pohjautuvan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimista. Valtakunnalli-

nen liikennejärjestelmäsuunnitelma sisältäisi mm. kehittämisen ja kunnossapidon kannalta keskeiset hankkeet ja liikenteen palveluiden kehittämisen.

Valiokunta pitää niin ikään välttämättömänä, että infrahankkeiden rahoitusta kehitetään ja löydetään myös uusia malleja, sillä valtion budjettirahoitus ei riitä kaikkiin niihin kehittämishankkeisiin, jotka ovat mm. liikenteen sujuvuuden, elinkeinoelämän kuljetusten ja työllisyyden kannalta perusteltuja. Esim. nopeat junayhteydet Helsingistä Turkuun, Tampereelle ja Itä-Suomeen vaativat erittäin suuria panostuksia, joiden rahoitus on vaikea sovittaa valtiontalouden kehyksiin. Siksi on löydettävä uusia rahoitusmalleja ja selvitettävä mahdollisuudet mm. liikenneverkkotyöryhmän ehdottamaan hankeyhtiömalliin, jossa omistajina voisivat olla valtion lisäksi esim. eläkeyhtiöt, yritykset sekä yhteyksistä hyötyvät kunnat ja muut tahot.

Valiokunta painottaa myös EU-rahoituksen hyödyntämistä ja korostaa hyvän suunnittelun ja kansallisen tason sitovien päätösten merkitystä. Tämä on lähivuosina erityisen tärkeää, sillä komissio on ehdottanut ydinverkkokäytävien laajentamista siten, että yhteys Helsingistä Tornioon tulisi tukikelpoiseksi. Ilman kansallisia investointipäätöksiä EU-rahoitusta ei kuitenkaan voida hyödyntää.

Uusien kehittämishankkeiden osalta valiokunta korostaa liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden edistämistä sekä teollisuuden ja elinkeinoelämän käyttämien kuljetusketjujen toimivuutta. Valiokunta nostaa esille erityisesti Ylivieska—Iisalmi-radan sähköistyksen, jonka sähköistyksestä päätettiin jo keväällä 2012, mutta joka on edelleen toteuttamatta. Rata palvelee erityisesti raskasta liikennettä, ja sen käytön arvioidaan edelleen kasvavan mm. metsä- ja kaivosteollisuuden kuljetusten sekä Vartiuksen ja Kokkolan välisen transitoliikenteen lisääntyessä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että väyläverkko toimii luotettavasti myös niillä tie- ja rataosuuksilla, jotka palvelevat tehtaiden ja teollisuuden päivittäistä raaka-ainehuoltoa ja tavarakuljetuksia.

20. Liikenteen ja viestinnän viranomaispalvelut

01. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Liikenteen viranomaispalveluissa tapahtuu merkittävä virastouudistus, kun uusi liikenne- ja viestintävirasto aloittaa toimintansa ensi vuoden alussa. Uusi virasto vastaa kaikkien liikennemuotojen viranomaispalveluista sekä viestintätoimialan viranomaissääntely-, valvonta-, ohjaus-, hallinto- ja palvelutehtävistä. Liikenteen ja viestinnän viranomaispalveluiden määrärahataso säilyy vuonna 2019 edellisen vuoden tasolla, kun virastouudistuksesta johtuvia määrärahasiirtoja virastojen toimintamenomomenttien välillä ei oteta huomioon.

Valiokunta pitää tärkeänä, että virastouudistus luo uusia toimintamalleja, joilla voidaan saavuttaa synergiaetuja ja tehostaa resurssien käyttöä.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota Kyberturvallisuuskeskuksen rahoituksen riittävyyteen. Toistaiseksi resurssit eivät ole olleet riittävällä tasolla, mutta talousarvioesitykseen sisältyy nyt kehyspäätöksen mukainen 2 milj. euron määrärahakorotus. Kehyskauden muina vuosina (2020—2022) mainittu lisäys nousee 3 milj. euroon. Valiokunta pitää tätä hyvänä, mutta kiinnittää samal-

la huomiota niihin merkittäviin haasteisiin, joita nopeasti etenevä teknologiakehitys tuo mm. tietoturvallisuudelle, järjestelmien toimintavarmuudelle ja yksityisyydensuojan varmistamiselle. Kyberturvallisuuskeskuksen merkitys ja toimintavarmuus ovat keskeisiä tekijöitä yhteiskunnan kriittisten ja elintärkeiden toimintojen sekä turvallisuuden kannalta. Rahoituksen riittävyyttä on siksi seurattava ja sen tasoa tarvittaessa arvioitava uudelleen.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen esitetään noin 89 milj. euroa, mikä vastaa edellisvuosien tasoa. Määräraha käytetään pääosin junaliikenteen ostoihin, alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin sekä suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että joukkoliikenteen houkuttelevuutta edelleen edistetään, sillä joukkoliikenne on eräs keskeinen keino vähentää liikenteen päästöjä. Kaupunkiseuduilla joukkoliikenteen suosio onkin kasvanut merkittävästi, mikä on edellyttänyt palvelutarjonnan lisäämistä. Valiokunta pitää myös hyvänä, että suurille kaupungeille osoitetaan 3,5 milj. euron lisärahoitus vuosina 2018—2021 joukkoliikenteen kehittämiseen ja että rahoitusta (0,9 milj. euroa) osoitetaan myös liikkumisen ohjaukseen, jolla myötävaikutetaan joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiseen.

Joukkoliikenteen toimivuuden parantamiseksi olisi myös syytä selvittää, missä määrin digitaalisten liikkumispalveluiden ja yhteen toimivien lipputuotteiden vauhdittaminen tarvitsevat vahvempaa koordinaatiota valtakunnan tasolla ja eri toimijoiden yhteistyötä. Tärkeää olisi myös ratkaista, minkälaisella toteutusmallilla laaditaan valtakunnallinen reittiopas, sillä ajantasaiset ja helposti löydettävät tiedot reiteistä ja aikatauluista lisäävät osaltaan joukkoliikenteen käytettävyyttä ja houkuttelevuutta. Myös maaseudun joukkoliikenteen kutsupalveluja tulee kehittää ja löytää ratkaisuja, jotka luovat yksityisautoilulle vaihtoehtoisia kulkumuotoja.

Valiokunta on tyytyväinen, että vuoden 2018 toisessa lisätalousarviossa osoitettiin 10 milj. euroa Merenkurkun laivaliikenteen palvelujen ostoihin sekä laivaliikenteen kehittämiseen ja ylläpitoon. Kyseessä on Vaasan ja Uumajan kaupunkien sekä Länsipohjan alueen toteuttama investointiohjelma, jolla kehitetään kaupunkien välistä liikenneyhteyttä ja pyritään varmistamaan sen jatkuvuus.

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ei myönnetä määrärahaa, vaan laajakaistahanke jatkuu vielä käyttämättä olevan valtuuden ja määrärahojen turvin. Saadun selvityksen mukaan laajakaistan saatavuus ulottuu noin 83 000 kotitalouteen, kun hankkeen tavoitteena oli laajakaistan ulottaminen 130 000 kotitalouteen. Hankkeet ovat edenneet ennakoitua hitaammin, ja osa toimijoista on ajautunut taloudelli-

siin vaikeuksiin, minkä vuoksi tuen ehtoja on osin helpotettu ja tukihakemusten jättöaikaa ja hankkeiden rakentamisaikaa on pidennetty.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa selvitetään vielä mahdollisuudet tukea niitä laajakaista-hankkeita, jotka ovat joutuneet kohtuuttoman suuriin taloudellisiin vaikeuksiin.

Valiokunta pitää haja-asutusalueiden verkkoyhteyksien toimivuutta tärkeänä mm. kansalaisten yhdenvertaisuuden ja palvelutason alueellisen tasapuolisuuden turvaamiseksi. On myös tärkeää, että eri teknologioita hyödynnetään tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 920 000 euroa, josta osoitetaan
— Kainuun Etu Oy:n kautta toteutettaviin Kainuun yritysten kansainvälistymistä tukeviin hankkeisiin 200 000 euroa
— Viexpon Eurooppaan suuntautuvien vientihankkeiden edistämiseen 170 000 euroa
— vaikeuksiin joutuneille yrittäjille tarjottavien tukipalveluiden laajentamiseen ja kehittämiseen 100 000 euroa
— Jämin alueen matkailua edistäviin ja tukeviin hankkeisiin 150 000 euroa
— Kivijärven matkailualueen kehittämiseen 200 000 euroa ja
— Räyskälän alueen matkailun kehittämiseen Lopella 100 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *5 171 000* euroa.

(2.—6. kappale kuten HE 123/2018 vp)

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus jatkaa toimenpiteitä Suomen viennin ja yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi ja tasavertaisten toimintaedellytysten turvaamiseksi suomalaisille yrityksille kilpailijamaiden kanssa. Valtiovarainministeriön syksyllä 2018 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan viennin odotetaan vuonna 2018 kasvavan vajaan viiden prosentin vauhdilla. Suomen ulkomaankaupan kasvu jatkui alkuvuonna 2018, mutta vuosina 2019 ja 2020 maailmankauppa kasvaa hitaammin kuin tänä vuonna. Riskin maailmankaupan ennustettua hitaammalle kasvulle luo kauppasodan uhka. Valiokunta katsoo, että Suomen viennin kehitystä varjostavat myös näkymät maltillisemmasta euroalueen talouskehityksestä, kotimaiset resurssikapeikot, osaavan työvoiman saatavuusongelmat ja ammatillisen koulutuksen ongelmat.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikalla vahvistetaan elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja talouden kasvun edellytyksiä erityisesti meneillään olevassa elinkeinorakenteen murroksessa. Valiokunta esittää huolensa siitä, että Suomen asema tki-intensiivisenä maana on tilastojen valossa merkittävästi heikentynyt. Suomi on jäänyt jälkeen aikaisemmista kärkisijoistaan tutkimus- ja innovaatiopanostuksissa. Suomen kestävä kasvu perustuu uudistumiseen ja jalostusarvon lisäämiseen, jossa tutkimuksella, osaamisen kehittämisellä ja innovaatioilla on keskeinen rooli. Valiokunta katsoo, että hallituksen esittämät lisäykset määrärahoihin kääntävät kehityksen oikeaan suuntaan, mutta toimenpiteiden tulisi entistä selkeämmin tähdätä tuottavuuden ja innovaatioiden kasvuun.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus tukee yritysten toimintaedellytyksien parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä Venäjän kaupassa. Vienti Venäjälle on lähes puolittunut huippuvuodesta 2008 nykyiseen 3,4 mrd. euroon. Merkittävimpinä kaupanhaasteina suomalaisviejät ovat kyselyssä tuoneet esiin poliittiset riskit ja tullaukseen liittyvät ongelmat. Vientiä hidastavat myös venäläisten heikentynyt ostovoima, protektionismi ja pakotteiden aiheuttama epävarmuus.

06. Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaksi esitetään 97,5 milj. euroa, joka on 13,5 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa.

Tekesin ja Finpron yhdistämisen seurauksena muodostettu Business Finland aloitti toimintansa 1.1.2018. Business Finlandin toimintamenoihin on yhdistetty Tekesin toimintamenot ja Finpron valtionavustus. Vuoden 2019 talousarvioesityksessä toimintamenoihin on sisällytetty myös ns. Team Finland -kasvuohjelmarahoitus.

Kansainvälistyminen on yrityksille keskeinen kasvuväylä. Haasteena on ollut, että yritysten kansainvälistymispalveluita ja -rahoitusta on tarjolla useasta lähteestä. Valiokunta pitää hyvänä uuden Business Finlandin perustamista vuoden 2018 alusta, mikä selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityksille tarjottavia julkisia kansainvälistymispalveluja. Business Finland -kokonaisuuteen on koottu innovaatiorahoituksen, kansainvälistymisen ja viennin edistämisen, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien sekä matkailun edistämisen palvelut. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että uudistuksessa onnistuttaisiin hallinnon keventämisellä ja päällekkäisyyksien poistamisella ohjaamaan resursseja asiakastyöhön.

Valiokunta tukee kehitystä, jossa kansainvälistymispalveluja suunnataan erityisesti pk-yritysten kansainvälisten toimintaedellytysten kehittämiseen Suomessa ja ulkomailla. Innovaatiorahoituksella on havaittu olevan selvä vaikutus pk-yritysten kansainväliseen menestykseen. Saadun selvityksen mukaan Business Finlandin kautta rahoitetuissa pk-yrityksissä sekä vienti että liikevaihto kasvoivat merkittävästi enemmän (35 %) vuosina 2013—2016 kuin muissa teollisuus- ja palvelualojen pk-yrityksissä (4 %). Valiokunta katsoo, että valtion tulee pitkäjänteisesti sitoutua kansainvälistymisen edistämiseen. Pk-yritysten kansainvälistymistä edistävien palvelujen rahoituksen jatkuvuus tulee turvata myös tulevalla hallituskaudella. Valiokunta tukee myös suunnitelmia digitaalisten kansainvälistymispalvelujen kehittämisestä, koska niiden avulla palveluja voidaan tarjota laajalle yritysten joukolle kustannustehokkaasti.

Valiokunta on aikaisemmin kiinnittänyt huomiota yritysten vientiä ja kansainvälistä kasvua tukevan ulkomaanverkoston vahvistamiseen, koska Suomen panostukset ovat olleet tällä saralla useita kilpailijamaita heikompia. Valiokunta on pitänyt tärkeänä verkoston vahvistamista pk-yritysten tarvitsemilla alueilla, kuten Euroopan markkinoilla. Näin ollen on myönteistä, että ulkomaanverkoston henkilöstöä tullaan vahvistamaan jo vuoden 2019 loppuun mennessä 25 hengellä sekä vielä lisää pidemmällä aikavälillä. Lisäksi valiokunta on tyytyväinen Team Finlandia vahvistavista asiantuntijaresursseista mm. ulkoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön toimialoilla sekä yhteistyöstä ulkoasiainhallinnon edustustojen kanssa.

Valiokunta toteaa, että Business Finlandin ulkomaanverkostoa voidaan hyödyntää nykyistä selvästi enemmän osaavan ulkomaisen työvoiman houkuttelussa Suomeen esimerkiksi henkilöstövuokrausyrityksien ponnisteluja tukemalla. Talent Boost -toimintaohjelmassa aloitettua kansainvälisten osaajien palvelun kehittämistä on myös hyvä jatkaa tulevaisuudessa.

Valiokunta kiinnittää huomiota matkailun merkitykseen talouskasvulle ja työllisyydelle ja näkee siinä merkittävää kasvupotentiaalia. Kasvun aikaansaamiseksi tarvitaan pitkäjänteistä ja innovatiivista yhteistyötä matkailun eri toimijoiden kesken. Valiokunta nostaa esiin erityisesti digitalisaation matkailulle luomat mahdollisuudet ja tukee matkailun valtakunnallisen digitiekartan toimeenpanoa. Tällä hetkellä matkailutoiminnan haasteena on kehittää mobiilipalveluja. Esimerkiksi kiinalaiset matkailijat, joiden yöpymiset lisääntyivät viime vuonna eniten, edellyttävät mobiilipalveluja. Hyvänä osoituksena tästä on kiinalaisten matkailijoiden kulutuksen lisääntyminen heille tarjotun digitaalisen maksujärjestelmän käyttöönoton myötä. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että matkailua kehitetään kestävällä tavalla ja otetaan huomioon ilmastonmuutoksen edellyttämien toimien asettamat reunaehdot.

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentin avustusvaltuudeksi esitetään 344,4 milj. euroa, joka on 74 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että tk-toiminnan kokonaismenot kääntyivät nousuun vuonna 2017. Tutkimusmenojen viiden vuoden mittainen supistuminen päättyi, kun edellisen kerran kasvua kirjattiin vuonna 2011. Tilastokeskuksen mukaan menot olivat 6,2 mrd. euroa vuonna 2017. Kasvua oli kaikilla sektoreilla, yrityksissä kolme prosenttia, julkisella sektorilla kahdeksan ja korkeakouluissa viisi prosenttia vuoteen 2016 verrattuna. Tk-menojen arvioidaan kasvavan myös vuonna 2018, vaikka kasvu hidastuu noin 140 milj. euron tasolle. Kasvu johtuu lähinnä yrityssektorin lisäpanostuksista.

Positiivisesta käänteestä huolimatta valiokunta tuo esiin, että yritysten panostukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan ovat jääneet jälkeen verrokkimaista. Tilastokeskuksen mukaan Suomen tutkimus- ja kehittämismenojen bruttokansantuoteosuus vuonna 2017 oli 2,76 prosenttia, kun osuus oli korkeimmillaan 3,75 prosentissa vuonna 2009. Vaikka Suomen osuus on pudonnut viime vuosina, on se edelleen OECD- ja EU-maiden keskitasoa korkeampi. OECD-alueen tk-intensiivisimmät maat ovat vuoden 2016 tietojen perusteella Israel (4,3 %) ja Etelä-Korea (4,2 %). Ruotsi on 3,25 prosentin bkt-osuudellaan ohittanut Suomen. European Innovation Scoreboard 2018:n mukaan uusien innovaatioiden osuus yrityksien liikevaihdosta Suomessa on laskenut 16 prosentista (2011) 7 prosenttiin (2015). Vastaavasti yritysten tk-menot ovat vähentyneet reaalisesti 28 prosenttia viimeisen yhdeksän vuoden aikana. Ylivoimainen pääsyy laskulle on ollut Nokian matkapuhelinliiketoiminnan kuihtuminen.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitus vahvistaa tutkimus- ja innovaatiotoimintaa lisäämällä sen rahoitusta. Valiokunta kuitenkin huomauttaa, että nykyiset panostukset eivät yksin riitä turvaamaan innovaatioperusteista kasvua ja kilpailukykyä, vaan merkittäviä lisäpanostuksia tkitoimintaan tarvitaan myös tulevina vuosina.

OECD:n kansainvälinen arviointi Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän toimivuudesta vuonna 2017 toi esiin merkittäviä puutteita, mutta toisaalta OECD antoi useita rakentavia toimenpidesuosituksia. Suomelle suositeltiin mm. yritysten tuottavuuden ja innovatiivisuuden edistämistä, julkisen panostuksen lisäämistä mahdollistaviin teknologioihin ja soveltavaan tutkimukseen sekä kansainvälisyyden lisäämistä tki-toiminnassa. Valiokunta pitää myönteisenä uudistustoimenpiteitä, joihin on ryhdytty. Oikeasuuntaisia ovat olleet päätökset tk-rahoituksen lisäämisestä vuosille 2018 ja 2019 sekä Finpron ja Tekesin yhdistäminen Business Finlandiksi. Kannatettavaa on myös Business Finlandin avustusrahoituksen lisäyksen suuntaaminen laajoihin verkosto- ja ekosysteemihankkeisiin, joissa tutkimusorganisaatiot ja yritykset tekevät tiivistä yhteistyötä.

Valiokunta katsoo, että tk-rahoitukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista, kuten tukea saaneiden yritysten viennin ja tk-panostusten kasvua, tulisi arvioida paremmin. Arviointeja voitaisiin toteuttaa yritystukiohjelmiin liitetyissä tieteellisiin koeasetelmiin perustuvissa tutkimuksissa. Tällaisista arvioinneista on hyviä kansainvälisiä esimerkkejä.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että viime aikoina on saatu merkittäviä investointiuutisia kaivosteollisuudesta. Suomessa tapahtuvaa metallien jalostusta viedään pidemmälle akkuteollisuuden käyttämien kemikaalien suuntaan, ja näin luodaan kaivannaisiin perustuvaa arvonlisää. Valiokunta katsoo, että akkutoimiala voi tuoda Suomelle tuntuvaa menestystä, koska Suomen kallioperä on otollinen akuissa käytettävien raaka-aineiden löytämiselle ja maassamme on korkealuokkaista laite- ja teknologiaosaamista esiintymien hyödyntämiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että raaka-aineet myös jalostetaan Suomessa mahdollisimman pitkälle. Tämä tavoite edellyttää alkutuotannon strategista kehittämistä ja tämän alan osaamisen vahvistamista tulevaisuudessa.

44. Kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 530 000 euroa, josta osoitetaan
— Kainuun metsäbiotalouden kehittämishankkeeseen, jossa edistetään uusiutuvien raaka-aineiden, sivuvirtojen ja jätteiden jalostusta, 160 000 euroa
— Paimion ja Sauvon alueella toteutettavaan, yritysten ja maatilojen hukkamateriaalia ja jätettä vähentävien prosessien selvityshankkeeseen 170 000 euroa
— Satakunnan metsätalouden ja -teollisuuden sivuvirtoja selvittävään ja kehittävään hankkeeseen 100 000 euroa ja
— elintarviketeollisuuden sivutuotteiden hyötykäyttöä tehostamaan tarkoitetun raaka-ainepörssin kehittämishankkeeseen 100 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavasti:

Momentille myönnetään *2 530 000* euroa.

(2.—5. kappale kuten HE 123/2018 vp)

49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 7 milj. euroa lisämäärärahaa strategisen tutkimuksen vahvistamiseen.

Valiokunta pitää hyvänä VTT:n rahoituksen lisäystä, koska se vahvistaa innovaatiotoimintaa. VTT:llä on merkittävä rooli suomalaisten pk-yritysten verkottamisella EU:n tki-ohjelmiin. VTT käyttää valtionavustusta EU-tukirahoituksen kansallisena vastinrahoituksena, joka näin vaikuttaa suoraan Suomen mahdollisuuksiin osallistua EU-rahoituksen kotiuttamiseen.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa hankkeeseen, jolla päivitetään digitaalinen energialaboratorio vastaamaan alan uusimpiin haasteisiin. Energialaboratorio mahdollistaa tulevaisuuden energiaratkaisujen tutkimuksen yhdessä yritysten kanssa.

Momentti muuttuu seuraavasti:

Momentille myönnetään *94 403 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahaksi esitetään 171,6 milj. euroa, joka on 8,5 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa.

Aktiivimallin toimeenpanon lisäresursseiksi on esitetty 10,3 milj. euroa. Valiokunta pitää hyvänä, että lisäresursseja on osoitettu TE-toimistoille sellaisten palvelujen järjestämiseksi, joihin osallistumalla työtön voi täyttää aktiivimallin aktiivisuusehdon. Kannatettavaa on myös se, että asiakasohjauksen resursointia vahvistetaan osana aktiivimallia tukevia toimia.

Työttömien määräaikaisilla haastatteluilla pyritään nopeuttamaan työllistymistä ja ehkäisemään pitkäaikaistyöttömyyttä. Valiokunta pitää hyvänä työttömien määräaikaishaastattelujen määrän kasvattamista sekä niiden vaikutusten selvittämistä. Määräaikaishaastattelujen vaikutuksista on käynnistetty laaja-alainen tutkimus, joka valmistuu vuoden 2019 alussa.

Valiokunta esittää kuitenkin huolensa siitä, että määrärahojen määräaikaisuuteen liittyy epävarmuutta rahoituksen jatkosta, mikä johtaa TE-keskuksissa määräaikaisen henkilöstön käyttöön. Määräaikaisen henkilöstön tehtävien päättyminen merkitsee samalla osaamisen katoamista ja vähentää tehokkuutta. Valiokunta korostaa, että työllistämispalveluista tavoitellut positiiviset vaikutukset työllisyyteen ja kasvuun edellyttävät pitkäjänteistä panostusta resursseihin.

Valiokunta katsoo, että Suomen olisi tärkeää saavuttaa pohjoismainen taso työllisyysasteessa. Tulevaisuudessa tulisi edelleen panostaa työmarkkinoita tukevaan aktiiviseen työvoimapolitiikkaan. Esimerkiksi palkkatukimäärärahat ovat Suomessa noin 0,12 % BKT:stä, ja esimerkiksi Ruotsissa vastaava osuus on 0,6 % ja Tanskassa 0,28 %.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahoiksi esitetään 244,06 milj. euroa, mikä on 83 milj. euroa vähemmän vuoden 2018 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Vähennys johtuu pääosin hallitusohjelman mukaisista 20 milj. euron sopeutustoimista ja sitomattomiin eriin liittyvästä 50 milj. euron kertaluonteisesta vähennyksestä. Vuoden 2019 talousarvioesityksen mukaisilla määrärahoilla arvioidaan saavutettavan noin 30,1 prosentin aktivointiaste vuonna 2019, mikäli työttömyysaste olisi 7,5 % ja muilta momenteilta rahoitettavissa palveluissa olisi keskimäärin runsaat 80 000 henkilöä.

Talouskasvun ansiosta työllisyys on parantunut. Työllisyysaste oli 2018 lokakuussa 71,5 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 70,0 prosenttia. Työttömyysaste oli puolestaan lokakuussa 6,3 prosenttia, mikä on 1,0 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin. Työttömyysasteen trendi, josta on poistettu kausi- ja satunnaisvaihtelu, oli lokakuussa 7,2 prosenttia. Trendin aleneminen on hidastunut. Valtiovarainministeriön syksyllä 2018 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan työllisyysasteen trendi ylitti kesäkuussa vuoden 2008 suhdannehuipun lukemat. Vahvana jatkuva talouskasvu nostaa katsauksen mukaan v. 2018 työllisten määrän 2,6 % edellisvuotta korkeammaksi ja työllisyyden kasvu jatkuu nopeana. Työllisyysasteen ennustetaan nousevan 73 prosenttiin v. 2020.

Talouskasvu on lisännyt työllisyyttä, mutta työttömyyden aleneminen on ollut hidasta. Nopean työllisyyden kasvun ohella on huomattava, että työttömien määrä on edelleen korkea ja yhä useammalla toimialalla on pulaa työvoimasta. Valiokunta pitää tärkeänä, että kestävään talouskasvuun, korkeampaan työllisyyteen ja työmarkkinoiden toiminnan kohentamiseen tähtääviä toimia jatketaan edelleen.

Osaavan työvoiman saatavuus on muodostumassa yritysten kasvun esteeksi. Selvitysten mukaan jo yli 40 prosenttia työvoimaa hakeneista toimipaikoista on kokenut vaikeuksia löytää sopivaa työvoimaa. Yrityksillä on työvoiman saatavuudessa ongelmia kaikkialla Suomessa ja kaikilla ammatti- ja koulutustasoilla. Rekrytointivaikeudet ovat olleet Suomen keskimääräistä tasoa yleisempiä Kainuussa, Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Pohjois-Savossa. Eniten rekrytointiongelmia on informaatio- ja viestintäalalla, majoitus- ja ravitsemisalalla sekä rakennusalalla. Eri alojen rekrytointiongelmien esiintyminen on yhteydessä myös alan työvoiman kysynnän muutoksiin.

Valiokunta pitää hyvänä, että yritysten työvoiman saatavuuden parantamiseksi hallitus on ryhtynyt useisiin toimenpiteisiin. Osaavan työvoiman saatavuus ei saa muodostua taloudellisen kasvun esteeksi. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä on kyettävä nostamaan koulutus- ja osaamistasoa ja saatava käyttöön koko työvoima, mukaan lukien maahanmuuttajat, työvoiman ulkopuolella olevat ja työttömät. Työvoiman saatavuus- ja kohtaanto-ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan erilaisia työ- ja elinkeinopolitiikkaa yhdistäviä toimenpiteitä, joilla parannetaan tai helpotetaan työvoiman liikkumista, osaamista ja työkykyä sekä työnteon taloudellisia kannusteita.

Hallituksen esityksen mukaan palkkatuen käyttöä yrityksissä lisätään ja otetaan käyttöön yritykselle maksettava työllistämispalkkio palkkatuella työskentelevän henkilön pysyvästä työllistämisestä. Lisäksi yleishyödyllisille yhteisöille suunnatun sataprosenttisen palkkatuen vuosittainen enimmäismäärä nostetaan 4 000 henkilötyövuoteen. Valiokunta pitää hyvänä, että palkkatuen käyttöä suunnataan erityisesti yrityksiin, koska yrityksiin työllistyminen edistää selvitysten mu-

kaan hyvin työllistyvyyttä. Palkkatuki madaltaa kynnystä palkata heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevia työttömiä ja tehostaa rakenteellisen työttömyyden purkamista. Esityksen mukaan myös palkkatuen maksatusta nopeutetaan ja prosessia yksinkertaistetaan. Valiokunta tukee sitä, että palkkatuen ruuhkautuneen maksatuksen korjaamiseksi on osoitettu resursseja.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että positiivisten työllisyysvaikutuksien lisäämiseksi tulee kasvattaa palkkatuen ja koulutuspalveluiden kysyntää, koska saadun selvityksen perusteella palkkatukea voitaisiin myöntää enemmän ja koulutuksissa on havaittu pulaa hakijoista. Valiokunta katsoo, että palkkatuen, koulutuksien ja muiden osaamisen kehittämispalveluiden kysyntää tulee edistää entistä tehokkaammalla markkinoinnilla ja viestinnällä työnantajille ja työnhakijoille.

Nykyisessä tilanteessa, jossa on käytössä useita toimenpiteitä, kannustimia, kokeiluja ja pilotteja työllisyyden parantamiseksi valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa työvoimapoliittisten toimien vaikutuksia sekä määrärahojen käytön tuloksellisuutta tarkasti. Ennakoidulla ja systemaattisella seurannalla saadaan myös arvokasta tietoa toimenpiteiden jatkokehitystä varten.

Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi valiokunta kiinnittää huomiota ulkomaalaisten työntekijöiden työlupa- ja oleskeluprosessien joustavuuteen ja nopeuteen. Yritysten tulisi voida tarvittaessa joustavasti ja nopeasti palkata työvoimaa ulkomailta. Valiokunta pitää hyvänä laadittua esiselvitystä työnteon perusteella myönnettävien oleskelulupien pullonkauloista (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 28/2018) sekä selvityksen johdosta eri ministeriöissä käynnistettyjä toimia prosessien parantamiseksi.

Vuonna 2018 voimaan tulleen aktiivimallin tavoitteena on lisätä työllisyyttä kannustamalla työttömiä työnhakijoita aktiivisuuteen ja omatoimisuuteen työnhaussa koko työttömyyden ajan. Saadun selvityksen perusteella voidaan sanoa, että palveluiden kysyntä on lisääntynyt aktiivimallin myötä, mutta aktiivimallin suoraa vaikutusta kysyntään ei pystytä arvioimaan. Muista vaikutuksista voidaan todeta, että aktiivimallin mahdollinen pätkätöiden osuutta lisäävä vaikutus näyttäisi jäävän pieneksi, sillä valtaosa alkuvuoden työllisyyskasvusta on työvoimatutkimuksen mukaan tapahtunut kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Kelan ja Finanssivalvonnan keräämien tilastojen mukaan aktiivimallin vuoksi alennettua työttömyysetuutta sai huhti—kesäkuussa 2018 noin 150 000 henkilöä. Heistä 97 000 sai Kelan maksamaa työttömyysetuutta ja 54 000 ansiopäivärahaa. Tilastojen mukaan aktiivimalli on alentanut erityisesti iäkkäiden työttömien etuutta. Alennetun ansiopäivärahan saajista joka kolmas oli täyttänyt 60 vuotta. Myös Kelan etuuksien saajissa alennetun etuuden saaminen oli sitä yleisempää, mitä vanhemmasta ikäluokasta oli kyse.

Valiokunta tukee aktiivimallin tavoitteita ja korostaa, että työllistymistä edistävien palvelujen on oltava tarkoituksenmukaisia henkilön työllisyyden edistämiseksi eikä palvelun järjestämisen perusteena tule olla työttömyysetuuksien säilyttäminen.

Valiokunta toteaa, että aktiivimallin myötä heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien tilanteet ovat nousseet päivänvaloon. Erityisiä haasteita aktiivisuusehdon täyttämisessä on havaittu henkilöillä, joilla on rajoittunut työkyky ja/tai työ- ja toimintakyvyn rajoitteita ei ole tunnistettu.

Tämän vuoksi valiokunta on tyytyväinen, että hallitus selvitti osatyökykyisten ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien tilannetta kattavasti. Selvityshenkilöiden raportissa Osatyökykyisten reitit työllisyyteen — etuudet, palvelut, tukitoimet (STM:n raportteja ja muistioita 43/2018), todetaan, että työllisyysasteen nostaminen ei onnistu, ellemme pysty saamaan työelämän ulkopuolella olevia työelämään sekä parantamaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edellytyksiä. Selvityshenkilöt ehdottavat, että Suomeen perustetaan kokonaisvaltainen työkykyohjelma, jonka tarkoituksena on vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien henkilöiden työelämäosallisuuden lisääminen ja heidän palveluidensa ja etuuksiensa varmistaminen. Valiokunta pitää tärkeänä, että selvityksessä esille nostetut epäkohdat korjataan, koska Suomelle on ensiarvoisen tärkeää saada tulevaisuudessa käyttöön koko työvoima.

40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Kuluttajaliiton toiminnan tukemiseen. Valiokunta toteaa, että Kuluttajaliitto tekee arvokasta työtä kuluttajien etujen ja oikeuksien puolustamisessa.

Momentti muuttuu seuraavasti:

Momentille myönnetään *872 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

40. Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa Pyhännän kunnassa sijaitsevan Leiviskäkankaan teollisuusalueen kehittämiseen ja 100 000 euroa Sastamalassa sijaitsevan Syke-yrityspuiston kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavasti:

Momentille myönnetään *3 300 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

70. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämisen määrärahaksi esitetään 1 631 000 euroa. Määräraha on 570 000 euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys aiheutuu kertaluonteisten siirtojen palautuksesta.

Valiokunta korostaa kotoutumisen tuloksellisuuden arvioinnin tärkeyttä. Kotouttamistoimenpiteiden seurantatieto ja taloudellisten vaikutusten analysointi on tarpeen toimenpiteiden kehittämisessä sekä niiden tehokkaammassa kohdistamisessa. Toistaiseksi kotouttamistoimenpiteiden kustannustehokkuudesta on vähän tutkittua tietoa. Käynnissä olevien toimenpiteiden kustannustehokkuutta on mahdollista arvioida vasta, kun mukana olevien henkilöiden työmarkkinoille kiinnittymistä kyetään analysoimaan pidemmän ajan päästä. Valiokunta kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että kotouttamistoimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arvioimiseksi tarvittaisiin indikaattoreita ja verrokkiryhmiä, jotka nykyisin puuttuvat. Valiokunta kehottaa hallitusta jatkossa suunnittelemaan toimenpiteitä siten, että tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointi olisi mahdollista nykyistä paremmin. Valiokunta tuo myös esiin, että kotoutumisen vaikuttavuuden seurannassa tulisi olla mukana kaikki alalla toimivat tahot valtio, kunnat, yritykset ja järjestöt.

Valiokunta pitää hyvänä, että vuoden 2019 määrärahalla vahvistetaan kotouttamisen tietopohjaa toteuttamalla kotouttamisen kokonaiskatsaus sekä erillisselvityksiä maahanmuuttajien kotoutumisesta ja työllistymisestä.

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Valtion kotouttamiskorvausten määräksi esitetään 222 milj. euroa, jossa on 21,0 milj. euroa vähennystä vuoden 2018 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Vähennys johtuu oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän muutoksesta. Vuonna 2019 turvapaikanhakijoiden määrä arvioidaan 4 000 henkilöksi, joista myönteisen turvapaikkapäätöksen arvioidaan saavan 41 prosenttia hakijoista.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että maahanmuuttajien työttömyys on laskussa. Toukokuussa 2018 ulkomaalaisten työttömyysaste oli 20,7 %, mikä tarkoittaa reilun neljän prosenttiyksikön laskua verrattuna edellisen vuoden toukokuuhun (25,1 %). Valiokunta tuo esiin, että tutkimusten mukaan Suomessa hankittu työkokemus lisää selvästi maahanmuuttajien työllistymistä. Toimenpiteistä vaikuttavimmiksi on todettu ammatillinen koulutus. Lisäksi muilla työelämää lähellä olevilla, työllisyyttä edistävillä toimenpiteillä, kuten palkkatuella, on todettu selkeä positiivinen vaikutus. Valiokunta katsoo, että suositeltavaa olisi edistää vaikuttaviksi arvioitujen toimenpiteiden kuten kotoutumiskoulutuksen, työhönvalmennuksen ja palkkatuen käyttöä.

Valiokunta pitää hyvänä, että eduskunnan tarkastusvaliokunta selvitti tutkimushankkeella monimenetelmäinen tutkimus kotouttamistoimenpiteiden toimivuudesta (eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisuja 1/2018), mitkä ovat kannattavia ja toteuttamisen arvoisia kotouttamistoimenpiteitä maahanmuuttajien työllistymisen kannalta. Tutkimuksen mukaan olennaista olisi kehittää kotouttamispalveluista sellainen kokonaisuus, jossa yksittäiset hyvät käytännöt kotouttamisen eri vaiheissa ovat osa samaa palvelukokonaisuutta. Tutkimuksen mukaan suomalainen kotouttamispolitiikka ja sen toimeenpano eivät poikkea merkittävästi vertailumaista ja keskeisin kehittämiskohde liittyy niissä Suomen tavoin yhteistyön ja koordinoinnin kehittämiseen. Tutkimuksessa myös suositellaan, että valtakunnallisten maahanmuutto-ohjelmien seurantaa ja arviointia lisätään ja laaditaan seurantaa varten yhdenmukaiset indikaattorit.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 32

Valiokunta pitää tärkeänä, että työelämälähtöisyys tuodaan mukaan kotoutumiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tämä tarkoittaa sitä, että työnantajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä alusta alkaen. Valiokunta on tyytyväinen, että kotoutumiskoulutusta on uudistettu siten, että kielitaitoa sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia taitoja opetetaan rinnakkain.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lähivuosina suuret ikäluokat poistuvat työmarkkinoilta, minkä myötä maahanmuuttajien kantaväestöä nuoremmalla ikärakenteella ja osaamisella on suuri merkitys työmarkkinoiden toimivuuteen, talouden ja yritysten kasvuun sekä alueiden kehitykseen. Valiokunta katsoo, että maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkujen nopeuttamisella on laajaa yhteiskunnallista merkitystä, sillä maahanmuuton vaikutus huoltosuhteeseen ja julkiseen talouteen on sitä myönteisempi, mitä tehokkaammin maahanmuuttajat pääsevät työmarkkinoille. Valiokunta tuo myös esiin, että kotoutumisen onnistumiseen vaikuttaa merkittävästi yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy, koska kotoutuminen ei onnistu rasistiseen tai syrjivään yhteiskuntaan.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallinnonalan määrärahat ovat 15 mrd. euroa, joka on lähes sama määrä kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Suurimmat vaikutukset määrärahan suuruuteen on parantuneella työllisyystilanteella, mikä vähentää työttömyysturvan menoja lähes 300 milj. eurolla. Määrärahalisäykset aiheutuvat suurelta osin tarvearvioiden muutoksista sairausvakuutuksessa, asumistuessa ja eläkkeissä. Eriarvoisuuden vähentämiseksi vähimmäismääräisiä päivärahoja ja takuueläkettä korotetaan, minkä lisäksi talousarvioesitykseen sisältyy myös lisäyksiä, jotka parantavat mm. adoptio- ja monikkoperheiden ja rintamaveteraanien asemaa sekä yrittäjien perheenjäsenten oikeutta työttömyysturvaan.

Pääluokan määrärahoista käytetään eläkemenoihin 31 prosenttia, perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen sekä perustoimeentulotukeen 29 prosenttia sekä työttömyysturvaan 16 prosenttia. Sairausvakuutuksen osuus määrärahoista on 16 prosenttia.

Yleishyödyllisten yhteisöjen ja säätiöiden avustuksiin esitetään 362 milj. euroa, joka on tarkoitettu terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Määräraha on 3,9 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018, mikä aiheutuu tarkentuneesta tuottoarviosta ja muiden Veikkaus Oy:n tuotolla rahoitettavien momenttien määrärahatarpeen laskusta.

02. Valvonta

08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sosiaali- ja terveystietojen toissijaista käyttöä ym. koskevaa hallituksen esitystä (HE 159/2017 vp) ei ehditä käsitellä eduskunnassa talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa, joten momentti poistetaan talousarviosta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(Poist.)

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Terveydenhuollon laaturekisteri. Eduskunta lisäsi kuluvan vuoden talousarvioon 1,5 milj. euroa terveydenhuollon laaturekistereiden pilottihankkeen valmisteluun ja käynnistämiseen. Hankkeen eteneminen on tärkeää, sillä kansalliset laaturekisterit parantavat potilaiden saaman hoidon laatua, hoidon vaikuttavuutta ja potilasturvallisuutta. Suomi on kuitenkin selvästi jäljessä esim. muista Pohjoismaista, joissa on jo käytössä laajat laaturekisterijärjestelmät.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 33

Valiokunta lisää momentille 1 200 000 euroa terveydenhuollon kansallisten laaturekistereiden kehittämistä koskevien pilottien jatkamiseen ja laajentamiseen.

Väsymysoireyhtymää koskevan Hyvä käytäntö -suosituksen laatiminen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan krooninen väsymysoireyhtymä (CFS) on etiologialtaan tuntematon oireyhtymä, johon liittyy vakava toimintakyvyn heikentyminen. Kansalliset linjaukset taudin tunnistamisessa, hoidossa ja sosiaalietuuksien myöntämisessä puuttuvat, mutta niiden tarve on ilmeinen. Hyvä käytäntö -suositus parantaisi kroonisesta väsymysoireyhtymästä kärsivien potilaiden hoitoa, kuntoutusta ja yhdenvertaisuutta sosiaalietuuksien myöntämisessä.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa, joka osoitetaan väsymysoireyhtymää koskevan Hyvä käytäntö -suosituksen laatimiseen ja kansallisten Käypä hoito -suositusten päivittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *53 708 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Ruoka-apu. Saadun selvityksen mukaan eduskunnan aiemmin myöntämillä ruoka-apuavustuksilla on saatu myönteisiä tuloksia ja mm. toiminnan laatua ja kattavuutta on pystytty parantamaan. Ruoka-apupisteitä arvellaan olevan jo noin 1 000, ja ruoka-avun tarve on edelleen suuri.

Valiokunta lisää momentille 1 200 000 euroa ruoka-aputoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen ja järjestämiseen erityisen tuen tarpeessa oleville.

Avustajakoiratoiminnan kehittäminen. Avustajakoira on fyysisesti toimintarajoitteisia henkilöitä avustava, yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi koulutettu koira, joka avustaa käyttäjäänsä erilaisissa päivittäisissä toimissa. Koira edistää ja ylläpitää käyttäjänsä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, ja se voi auttaa mm. itsenäisessä kävelyssä, noutaa avustettavan ulottuville tavaroita ja myös muistuttaa lääkkeiden otosta ja kutsua tarvittaessa apua. Koulutettu koira lisää siten vammaisen mahdollisuuksia itsenäiseen elämään ja liikkumiseen. Saadun selvityksen mukaan avustajakoiria on kuitenkin liian vähän ja tarve on jopa monikymmenkertainen koulutettujen koirien määrään nähden.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa avustajakoiratoiminnan laajentamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *4 852 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää talousarviota täydentävässä esityksessä momentin määrärahaksi 377,8 milj. euroa, mikä on 11,4 milj. euroa enemmän kuin talousarvioesityksessä.

Valiokunta on tyytyväinen, että määrärahan riittävyyttä on arvioitu uudelleen, mutta se ei vielä vastaa Kansaneläkelaitoksen (Kela) omaa arviota määrärahatarpeesta, joka on edelleen 6,6 milj. euroa esitettyä enemmän. Saadun selvityksen mukaan tilannetta pahentaa erityisesti se, että vuodelta 2018 ei arvioida jäävän ylijäämää, koska toimintamenot ovat nousseet nopeasti mm. perustoimeentulotukeen ja työttömyysturvan aktiivimalliin liittyvän työmäärän kasvun vuoksi. Samalla Kelalle on tulossa uusia tehtäviä, minkä lisäksi Kelan on jo ensi vuonna tehtävä järjestelmämuutoksia ja muita valmistavia toimenpiteitä, jotka liittyvät vuoden 2020 jälkeen alkaviin uusiin tehtäviin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahan riittävyyttä seurataan ja huolehditaan siitä, että Kelan resurssit ovat sellaisella tasolla, että se pystyy suoriutumaan asianmukaisesti lakisääteisistä tehtävistään säädettyjen määräaikojen puitteissa.

50. Veteraanien tukeminen

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on tyytyväinen, että veteraanien kuntoutustoiminnan määrärahoja lisätään ja momentin määräraha nousee 58,4 milj. euroon, mikä on noin 16,7 milj. euroa kuluvaa vuotta enemmän. Lisäksi vuoden 2018 toisessa lisätalousarviossa momentille lisättiin 19,3 milj. euroa pääosin kotona asumista tukeviin palveluihin.

Veteraanipalveluita vahvistetaan edelleen 1.11.2019 lukien, josta lähtien veteraanit saavat samat kotiin vietävät palvelut kuin sotainvalidit. (StVM 21/2018 vp — HE 207/2018 vp). Ensi vuoden määräraha on tältä osin 19,5 milj. euroa, ja se osoitetaan talousarvion uudelle momentille 33.50.58. Kaiken kaikkiaan veteraanien ja sotainvalidien tukemiseen ehdotetaan ensi vuodelle 218,7 milj. euroa, mikä on 28 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa.

On tärkeää, että veteraanien palvelut ovat parantuneet ja että nimenomaan kotiin vietäviin palveluihin on osoitettu selkeitä lisäpanostuksia, millä edistetään veteraanien kotona asumista. Myös kunnat ovat aiempaa aktiivisemmin järjestäneet veteraanipalveluja. Jotta veteraaneilla on mahdollisuus samankaltaisiin palveluihin asuinpaikasta riippumatta, on edelleen pyrittävä ohjaamaan kuntien toimintaa niin, että kaikilla veteraaneilla on yhtäläiset mahdollisuudet laadukkaisiin palveluihin. Myös tietojärjestelmiä tulee kehittää niin, että kunnilla on mahdollisuus saada alueellaan asuvien veteraanien yhteystiedot palvelujen järjestämiseksi.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Päihdeäitien hoito. Eduskunta on useina vuosina lisännyt talousarvioon vuotuisen määrärahan päihdeäitien hoitoon, mutta nyt rahoitus on saatu pysyvämmälle pohjalle, kun vuosien 2018 ja 2019 talousarvioesityksiin on sisältynyt tähän tarkoitukseen tarkoitettu 3 milj. euron määräraha. Tarkoituksena on turvata päihteitä käyttävien äitien hoito ja kuntoutus siirtymäkauden aikana, kunnes sote-uudistus astuu voimaan. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on hoitanut valtionavustuksen käytäntöjä, ja toiminta on nyt laajentunut 12 maakunnan alueelle, minkä arvioidaan helpottavan toiminnan siirtymistä perustettavien maakuntien vastuulle.

Valiokunta pitää järjestelyä hyvänä ja korostaa, että toiminnan ja sen rahoituksen jatkuvuus on turvattava aina maakunta- ja sote-uudistuksen voimaantuloon saakka.

Lastensuojelu. Valiokunta on tyytyväinen, että lastensuojelua on viime vuosina kehitetty monin eri tavoin ja että vuoden 2019 talousarvioesitykseen sisältyy 15 milj. euron lisäys lastensuojeluun sekä perheille annettavaan kotipalveluun. Myös lastensuojelun valvontaa tehostetaan osoittamalla aluehallintovirastoille lisärahoitusta uusien valvojien palkkaamiseen. Valiokunnan mielestä lastensuojelun resursseja on kuitenkin edelleen vahvistettava, sillä saadun selvityksen mukaan mm. lastensuojeluilmoitukset, yhteydenotot sosiaalihuoltoon lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi sekä ennakolliset lastensuojeluilmoitukset ovat kaikki lisääntyneet vuosina 2015—2017. Myös kiireellisten sijoitusten määrät ovat kasvaneet. Tästä huolimatta lastensuojelun asiakasmäärät työntekijää kohden ovat kohtuuttoman suuret ja työ kuormittavaa, mikä ei voi olla heijastumatta työn laatuun ja henkilöstön jaksamiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että toimintakulttuuria uudistetaan ja ennaltaehkäisevää ja varhaisen tuen työtä vahvistetaan. On niin ikään lisättävä vanhemmuuden tukea ja huolehdittava siitä, että palvelujärjestelmä tavoittaa tukea tarvitsevan lapsen, nuoren ja perheen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että lasten ja perheiden palvelujen kehittämisohjelmaan (LAPE) sisältyvä kehitystyö jatkuu ja että sen puitteissa syntyneet toimintamallit vakiintuvat käytännön toiminnaksi ja siirtyvät jatkossa uuteen sote-rakenteeseen. On myös tärkeää löytää ratkaisuja lastensuojelutyön kuormittavuuden vähentämiseen.

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että momentin määräraha on kuluvan vuoden talousarviota vastaavalla tasolla (21 milj. euroa) ja että eduskunnan viime vuonna tekemää määrärahalisäystä ei ole poistettu. Määräraha on erittäin tarpeellinen, sillä tutkitun tiedon avulla voidaan hillitä kustannuksia, tehostaa hoitoa ja parantaa sen vaikuttavuutta. Valtion tutkimusrahoituksella (VTR) edistetään erityisesti näyttöön perustuvan hoidon ja palvelujärjestelmän kehittämistä, jota mikään muu taho ei Suomessa rahoita. VTR-rahoituksella on tuettu myös kliinistä lääketieteellistä tutkimusta, joka on yksi suomalaisen lääketieteen vahvuusalueista, sekä terveys- ja hoitotieteellistä tutkimusta. Nämä edistävät palvelujärjestelmän näyttöön perustuvaa kehittämistä sekä tutkimustulosten hyödyntämistä käytännössä.

Tutkimusrahoituksen taso on kuitenkin laskenut viime vuosina tuntuvasti, sillä vuonna 1997 se oli 91 milj. euroa, toisin sanoen 70 milj. euroa nykytasoa enemmän.

Valiokunta painottaa tutkimuksen merkitystä ja siihen tarvittavan rahoituksen riittävyyttä ja pitkäjänteisyyttä. Erityisesti palvelujärjestelmän muuttuessa on tärkeää, että muutoksen vaikutuksia ja sen tavoitteiden saavuttamista, kuten väestön palvelutarpeeseen vastaamista ja palvelujen integraatiota, arvioidaan ja seurataan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös sosiaalityön tutkimusta vahvistetaan ja että maakunta- ja sote-uudistuksen yhteydessä korvaus laajenee kattamaan myös sosiaalitieteellistä yliopistotasoista tutkimusta. Sosiaalityön tutkimuksessa ei ole vastaavaa VTR-rahoitusta, mistä johtuen sosiaalityön käytäntöjä kehittävä tutkimus on toteutunut heikosti ja hajanaisesti. Alalta puuttuvat myös systemaattiseen tutkimusnäyttöön perustuvat työmenetelmät.

Valiokunta pitää myös tärkeänä kansallisen genomi-, syöpä- ja neurokeskuksen perustamista sekä biopankkien toiminnan vakiinnuttamista, millä edistetään tutkimusta ja parannetaan Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten tutkimusinvestointien kohteena. Terveydenhuollon kasvustrategian edistäminen on muutoinkin tärkeää mm. terveysalan investointien lisäämiseksi ja alan talouskasvun aikaansaamiseksi.

Valiokunta lisää momentille 2 800 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *23 800 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa ym. koskevaa hallituksen esitystä (145/2018 vp) ei ehditä käsitellä eduskunnassa talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa, joten momentti poistetaan talousarviosta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(Poist.)

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määräraha on 19,6 milj. euroa, joka on 2 milj. euroa kuluvaa vuotta enemmän. Määrärahaa on korotettu suunnitelmallisesti aina vuodesta 2015 lukien, jolloin turvakotitoiminnan rahoitus siirtyi valtion vastuulle. Lain voimaantulon jälkeen rahoitus on noussut lähes 70 prosenttia, minkä turvin turvakotien määrä on kasvanut 19:sta 27 turvakotiin ja perhepaikat ovat lisääntyneet 114:stä 179 perhepaikkaan. Tällä hetkellä jokaisessa maakunnassa on vähintään yksi turvakoti, kuten myös kymmenessä suurimmassa kaupungissa.

Vaikka turvakotipaikkojen määrää on lisätty, Suomi on vielä kaukana Euroopan neuvoston työryhmän suosituksista, jotka edellyttäisivät asukaslukuun suhteutettuna 550 perhepaikkaa. Kyseinen suositus on kuitenkin laskennallinen, eikä siinä ole otettu huomioon kunkin maan ominaispiirteitä. Onkin mahdollista, että Suomen osalta riittävä paikkamäärä on suositusta matalampi, sillä turvakotiverkostossa on keskimäärin 50 vapaata paikkaa joka päivä. Toisaalta turvakotipaikkojen tarve on hyvin erilainen maan eri osissa ja etenkin pääkaupunkiseudulla ja muissa suurissa kaupungeissa on vielä tarvetta paikkojen lisäämiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että turvakotiverkoston maantieteellistä kattavuutta parannetaan edelleen ja että samalla lisätään niiden alueiden turvakotien kapasiteettia, missä paikkoja ei ole tarpeisiin nähden riittävästi.

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentin määräraha on vajaat 3 milj. euroa (2 950 000 euroa), mikä on hieman (50 000 euroa) kuluvaa vuotta vähemmän. Valtionavustus on sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan perusrahoitus, joka on ollut noin 3 milj. euroa aina vuodesta 2002 lähtien, jolloin osaamiskeskukset aloittivat toimintansa. Perusrahoituksen lisäksi osa osaamiskeskuksista saa toimintansa tueksi kuntarahoitusta ja ne ovat hankkineet erillisrahoituksia myös mm. sosiaalipalvelujen tuottamista ja kehittämistä tukevalla palvelutoiminnalla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan osaamiskeskusten rahoitus on tarkoitus turvata vähintään vuoden 2019 tasoisena maakunnalliseen sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenteeseen siirtymiseen saakka.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sosiaalialan osaamiskeskusten osaamista hyödynnetään maakunnallisen palvelurakenteen muutoksen läpiviemisessä ja että osaamiskeskuksiin kertynyt osaaminen siirtyy uusiin rakenteisiin. Uudistuksessa on myös varmistettava sosiaalialan tutkimus- ja kehittämistyön jatkuvuus, sen alueellinen kattavuus sekä toiminnan riittävä resursointi.

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Rikos- ja riita-asioiden sovitteluun ohjattujen asioiden määrä on kasvanut jatkuvasti, sillä vuonna 2006 käynnistyneen toiminnan ensimmäisinä vuosina sovittelumäärä oli alle 10 000 kappaletta, mutta vuonna 2016 soviteltiin jo yli 13 000 riita- ja rikosasiaa ja vuonna 2017 yli 15 000. Soviteltavien asioiden määrän kasvusta huolimatta valtionapu on pysynyt vuoteen 2017 saakka samalla tasolla. Ensi vuodelle esitetään 7 milj. euron määrärahaa, joka on 150 000 euroa kuluvan vuoden varsinaista talousarviota enemmän.

Valiokunta toteaa, että sovittelu on erittäin kustannustehokasta, ja pitää tärkeänä, että resurssien puute ei ole esteenä sovittelun käynnistämiselle. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin arvoitu, että nykyinen valtionkorvaus ei riitä sovittelutoiminnan kasvavien kustannusten kattamiseen, sillä asiamäärien arvioidaan edelleen kasvavan, minkä lisäksi toiminnan kehittäminen edellyttää mm. sovittelijoiden perus- ja täydennyskoulutusta, sidosryhmäyhteistyötä ja tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitotyötä.

Sovittelutyö on suurelta osin vapaaehtoistoimintaa, sillä 100 ammattihenkilön rinnalla käytännön työtä hoitaa noin 1 200 vapaaehtoissovittelijaa. Heille maksettu kulukorvaus on ollut lain

voimaantulosta lähtien samalla tasolla eli perusmuodossaan 25 euroa tapausta kohden. Sovittelu on muuttunut vaativammaksi, mikä edellyttää parempaa osaamista, minkä lisäksi erilaiset kulut (mm. matkakustannukset) ovat nousseet. Valiokunta pitää perusteltuna, että kulukorvaus nostetaan 30 euroon, ja lisää siksi momentille 100 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *7 100 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on 2,2 milj. euroa, jota on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa pidetty varsin vaatimattomana terveyden edistämiseen liittyviin haasteisiin nähden. Terveyden edistäminen on kustannustehokasta, sillä sen avulla voidaan mm. edistää työllisyyttä ja hyvinvointia ja vähentää sairastavuutta ja sen yhteiskunnalle aiheuttamia kustannuksia. Saadun selvityksen mukaan terveyden edistämisen määräraha on todettu myös tärkeäksi paikallisen ja alueellisen kehittämisen työkaluksi ja sillä rahoitetut hankkeet ovat osaltaan kaventaneet hyvinvointi- ja terveyseroja.

Valiokunta painottaa, että terveysvaikutukset ja terveyden edistäminen tulee ottaa huomioon kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, mikä velvoittaa kaikkia hallinnonaloja. Tarvitaan myös monialaisia ohjauskeinoja sekä luotettavaa ja ajantasaista tietoa alueen väestön terveydestä ja terveyteen vaikuttavista tekijöistä. On niin ikään tärkeää hyödyntää työterveyshuollon osaamista työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Maakunta- ja sote-uudistuksessa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen jää kuntien vastuulle, mutta vastuu jakautuu myös maakunnille, joiden tehtävänä on mm. tukea kuntia ja tarjota niille asiantuntemusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. On tärkeää, että kuntien, maakuntien ja järjestöjen tuottamien palveluiden yhteensovittamiseksi luodaan selkeät hallinnonalarajat ylittävät rakenteet ja huolehditaan myös siitä, että palveluketjut ovat toimivia ja tukevat osaltaan eri sektoreiden yhteistyötä. Toiminnan kehittämiseksi onkin perusteltua, että momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää mm. kuntien ja tulevien maakuntien hyvinvointijohtamisen kehittämiseen.

Valiokunta pitää hyvänä, että jatkossa kuntia ja maakuntia kannustetaan terveyden edistämiseen rahallisin kannustein, jotka perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimiin eli ns. HYTE-kertoimiin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulee kaiken kaikkiaan nousta aiempaa näkyvämpään rooliin, jotta se voi osaltaan tukea sote-uudistuksen tavoitteiden toteutumista ja hillitä kustannusten kasvua. Tässä työssä myös järjestöillä on keskeinen rooli.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 22,784 milj. euroa, joka on 447 000 euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella Suomen ympäristökeskuksen rahoitus on kuitenkin edelleen melko kireä. Tilannetta helpotti osaltaan vuoden 2018 toisessa lisätalousarviossa myönnetty 1,26 milj. euron lisärahoitus pääkaupunkiseudun toimitilojen muutoksista aiheutuneiden kertaluonteisten kustannusten kattamiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että momentille lisätään kokonaisuudessaan edellä mainittujen kustannusten kattamiseen tarvittava määräraha.

Valiokunta kiinnittää huomiota Suomen ympäristökeskuksen hallinnoiman tutkimusalus Arandan rahoitukseen. Aluksen peruskorjaus valmistui kesällä 2018, jonka myötä sen tekninen käyttöikä piteni ja käytettävyys erilaisiin merialueella suoritettaviin tehtäviin parani. Peruskorjauksesta huolimatta lähivuosina on syytä varautua mm. huoltokorjauksiin ja aluksen käytettävyyttä edelleen parantaviin laitehankintoihin. Valiokunta toteaa lisäksi saamansa selvityksen perusteella, etteivät Arandan käyttöön liittyneet ongelmat kesällä 2018 johtuneet rahoituksen puutteesta, vaan hallinnollisista ongelmista.

Valiokunta lisää momentille 240 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *23 024 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 1,73 milj. euroa, joka on 105 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi vuoden 2018 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnettiin 500 000 euroa Pidä Saaristo Siistinä ry:n alushankintaan ja 100 000 euroa Metsästäjäliiton avustukseen.

Valiokunta pitää määrärahaa tarpeellisena ja kustannustehokkaana tapana tukea järjestöjen ympäristöön, luonnonsuojeluun sekä asumiseen ja rakentamiseen liittyvää arvokasta työtä. Ympäristöhallinto toteuttaa myös useita laajoja lainsäädäntö- ja kehittämishankkeita, joita koskevaa tiedottamista ja neuvontaa hoidetaan avustusta saavien järjestöjen kautta.

Valiokunta pitää edelleen (kuten VaVM 35/2016 vp ja VaVM 8/2018 vp) tärkeänä, että ympäristöministeriö avustaa myös Suomen Metsästäjäliitto ry:tä, jonka piirissä tehtävä ympäristötyö on

laajuudeltaan ja vaikuttavuudeltaan merkittävää mm. kosteikkojen rakentamisessa. Momentin harkinnanvaraista avustusta tulee jakaa kaikille valtakunnallisesti laajaa ympäristö- ja luonnonsuojelutyötä tekeville toimijoille järjestön nimestä riippumatta. Myös järjestön toimiala voi jakaantua vahvasti eri hallinnonaloille. Ympäristötyön osuutta ei tule suhteuttaa tai tarkastella järjestön koko toimintaan verraten, vaan katsoa sen laajuutta ja merkitystä omana kokonaisuutenaan.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Metsästäjäliitto ry:lle ja 100 000 euroa muiden järjestöjen avustuksiin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 930 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 123/2018 vp)

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota antamaansa lausumaan (VaVM 5/2017 vp — HE 60/2017 vp) ja kiirehtii toissijaisten ympäristövastuujärjestelmien kehittämistä. Kaivostoimintaan, eikä myöskään muihin ympäristövahinkoihin, liittyvät vastuut eivät saa jäädä valtion kannettaviksi.

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää tärkeänä, että vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitoon voidaan ohjata valtion tukea ja lisää momentille 50 000 euroa Heinolan Lintutarhan toiminnan jatkon varmistamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *2 690 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 18,025 milj. euroa, joka on 2 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018.

Itämeren ja sisävesien ravinne- ja kiintoainekuormitusta on saatu alennettua viime vuosikymmeninä toteutetuilla vesien- ja merenhoidon toimilla. Vanha kuormitushistoria ja nykykuormitus eivät kuitenkaan mahdollista sisä- ja rannikkovesien hyvän tilan saavuttamista vuoteen 2027 mennessä ilman lisätoimenpiteitä. Ravinnekuormitusta kasvattavat myös lisääntyneet sateet ja leudot talvet.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus esittää vesiensuojelun tehostamisohjelman käynnistämistä 15 milj. euron lisämäärärahalla. Tarkoitus on erityisesti nopeuttaa vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden toteuttamista. Lisäyksestä 4,5 milj. euroa sisältyy käsiteltävälle momentille käytettäväksi mm. maatalouden ravinnekuormitusta vähentäviin toimiin, 10 milj. euroa momentille 35.10.61 (Vesien ja ympäristön hoidon edistäminen, käsitellään jäljempänä) ja 0,5 milj. euroa momentille 35.10.20 (Ympäristövahinkojen torjunta). Arvio ohjelman kokonaiskustannuksista on 45 milj. euroa vuosina 2019—2021.

Momentilta jatketaan lisäksi ravinteiden kierrätysohjelman (RAKI) rahoitusta. RAKI-hankkeiden tulokset ovat olleet valiokunnan saaman selvityksen mukaan rohkaisevia. Ohjelman tavoitteet, kuten yhdyskuntajätevesien tehokas hyödyntäminen, ravinneneutraalin kunnan konseptin edistäminen, ruokahävikin vähentäminen, biojätteiden hyödyntäminen sekä yhteistyöverkostojen ja -muotojen kehittäminen, ovat valiokunnan mielestä edelleen ajankohtaisia.

Tarpeellista on myös Itämeren vedenalaisen meriluonnon kartoitusohjelman (VELMU) inventointien jatkaminen monimuotoisuudeltaan arvokkailla alueilla. Samoin perusteltua on jatkaa vesi- ja meriseurantaa sekä sen kehittämistä ja modernisointia.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin IPCC:n (Intergovernmental Panel on Climate Change) raportin linjaaman päästövähennystavoitteiden nopean kiristämistarpeen. Tämä edellyttää monipuolisten vaikuttavuusarviointien tekemistä mahdollisista toimintapoluista päästöjen vähentämiseksi. Momentilta rahoitettaville selvityksille on siten aiempaa enemmän tarvetta, ja myös Ilmastopaneelin rahoitukseen kohdistuu paineita.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa Ilmastopaneelin sihteeristön palkkaukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *18 175 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—9. kohta kuten HE 123/2018 vp)

10) enintään *114* henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta enintään 22 henkilötyövuotta määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 6) sekä *53* henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen ja 39 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen muiden kohtien tehtäviin.

(3.—5. kappale kuten HE 123/2018 vp)

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 31,639 milj. euroa, joka on 167 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa.

Metsähallituksen Luontopalvelujen hoitovastuulla olevien kohteiden määrä on viime vuosina kasvanut nopeasti, kun uusia kansallispuistoja ja luontokohteita on perustettu ja sen hallintaan on

siirretty mm. muilta valtion toimijoilta suuri määrä arvokasta kulttuuriperintöä, kuten linnoituksia. Myös kohteiden kävijämäärien kasvu jatkuu. Vuonna 2017 niihin tehtiin jo noin 6,7 miljoonaa käyntiä ja alueiden vaikutusten paikallistalouteen arvioidaan olleen noin 258 milj. euroa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että esitykseen sisältyy 1,24 milj. euron lisäys Matkailu 4.0 -kärkihankkeeseen luontomatkailua edistäviin toimenpiteisiin ja 1,5 milj. euron lisämääräraha korjausvelan vähentämiseen. Valiokunta toteaa kuitenkin, että korjausvelka on niin mittava, että sen hoitaminen budjettirahoituksella on käytännössä hyvin haasteellista. Virkistys- ja matkailukäytössä olevien kohteiden osalta korjausvelan arvioidaan olevan noin 44 milj. euroa (josta 37,5 milj. euroa on ympäristöministeriön ja 6,7 milj. euroa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vastuulla) ja kulttuuriperintökohteissa noin 72 milj. euroa[6].

Valiokunta painottaa, että valtion talousarvion rahoituksella tulee ensisijaisesti keskittyä virkistys- ja matkailukäytössä olevien luontokohteiden perusrakenteiden, kuten opasteiden, autiotupien, pitkospuiden ja nuotiopaikkojen kunnossapitoon. Tämän lisäksi tulee aktiivisesti etsiä muita rahoitusmalleja. Esimerkiksi vuokrattavien kiinteistöjen osalta valiokunta pitää tärkeänä, että maaliskuun 2019 loppuun mennessä selvitetään mahdollisuudet pitkiin vuokrasopimuksiin nimellisellä vuokralla ja kiinteistön korjausvelvoitteella.

Valiokunta korostaa myös, että jatkossa uusia kohteita avattaessa tulee aina arvioida ja ottaa huomioon perustamiskustannusten lisäksi vuotuiset käyttö- ja ylläpitomenot. Kohteiden kunnosta ja samalla turvallisuudesta sekä palveluiden riittävyydestä ja korkeasta tasosta tulee huolehtia pitkäjänteisesti, jotta voidaan vastata kävijämäärien kasvuun ja kansainvälistymisen haasteisiin. Vain näin voidaan saavuttaa matkailu-, työllisyys- ja paikallistaloudelle tarjolla olevat merkittävät hyödyt.

Saimaannorpan suojelu. Valiokunta on huolissaan saimaannorpan suojelutyön rahoituksesta vuonna 2019. Metsähallitus on saanut työhön rahoitusta viimeiset viisi vuotta EU:n LIFE-rahastosta. Mahdollisen jatkohankkeen rahoituspäätös saadaan kuitenkin vasta siten, että toiminta käynnistyisi aikaisintaan syksyllä 2019, kun suojelutoimenpiteet tulisi tehdä pääosin jo keväällä. Metsähallituksen koordinoima suojelutyö on ollut tuloksellista. Saimaannorppakanta on saatu 40 vuoden pitkäjänteisellä työllä kasvamaan lähes 400 yksilöön. Viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa se luokiteltiin erittäin uhanalaiseksi, kun aiemmin luokitus oli kriittisesti uhanalainen.

Valiokunta lisää momentille yhteensä 3 730 000 euroa, josta osoitetaan
- 200 000 euroa Aulangon näkötornin peruskorjaukseen
- 400 000 euroa Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
- 200 000 euroa Repoveden kansallispuistoon vain pitkospuiden, nuotio- ja taukopaikkojen sekä rantautumispaikkojen peruskorjauksiin ja kehittämiseen
- 300 000 euroa Urho Kekkosen kansallispuistoon Nuorttijoen riippusillan rakentamiseen
- 250 000 euroa Patvinsuon kansallispuiston ja Ruunaan luonnonsuojelualueen kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen

6 Metsähallituksen Luontopalvelujen korjausvelkaselvitys 2017. Metsähallitus.

— 200 000 euroa Kurjenrahkan kansallispuiston kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
— 130 000 euroa Hämeenkankaan monikäyttö- ja harjoitusalueen kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
— 100 000 euroa Säpin majakan ylläpitoon ja alueen kehittämiseen
— 100 000 euroa Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuiston kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
— 100 000 euroa Lauhanvuoren kansallispuiston ja Katikan kanjonin kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
— 150 000 euroa Helvetinjärven kansallispuiston kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
— 300 000 euroa Seitsemisen kansallispuiston kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
— 60 000 euroa Salamajärven kansallispuiston kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
— 50 000 euroa Pyhä-Häkin kansallispuiston kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen
— 150 000 euroa Evon luonnonsuojelualueen kehittämiseen
— 50 000 euroa Komion suojelualueen rakenteiden kehittämiseen sekä Melkuttimen ja Luutaharjun teiden perusparannukseen
— 30 000 euroa Maskun Oukkulanlahden lintuvesialueen pitkospuiden ja lintutornin rakentamiseen
— 360 000 euroa kansallispuistojen ja muiden luonnonsuojelukohteiden reitistöjen opasteisiin ja taukopaikkoihin
— 300 000 euroa esteettömien luontokohteiden lisäämiseen Luontopalveluiden kohteisiin
— 200 000 euroa autiotupien kehittämiseen ja korjausvelan vähentämiseen ja
— 100 000 euroa saimaannorpan suojeluun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *35 369 000* euroa.

(2.—6. kappale kuten HE 123/2018 vp)

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 15,542 milj. euroa, joka on 6,950 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa.

Suurin osa momentin määrärahasta muodostuu vesiensuojelun tehostamisohjelman 10 milj. euron lisämäärärahasta. Määräraha on tarkoitus myöntää avustuksina hankkeisiin, joissa otetaan käyttöön etenkin ravinteiden ja haitallisten aineiden vesistökuormitusta vähentäviä ja raaka-aineiden talteenottoa kehittäviä menetelmiä. Avustusta myönnetään myös innovatiivisten vesiensuojelumenetelmien käyttöönottoon maatalouden vesiensuojelussa. Valiokunta korostaa, että määrärahan käyttöä on arvioitava ja koordinoitava tarkasti sekä valvottava, että toteutettavilla hankkeilla on todellista vaikuttavuutta.

Momentin määrärahalla on perusteltua avustaa lisäksi käytännön toimenpiteitä, jotka sisältyvät vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmiin. Hankkeissa toteutetaan paikallisia vesiensuojelutoimenpiteitä usein kuntien, asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen yhteistyönä. Avustuksilla tuetaan

myös rehevöityvien järvien ja merenlahtien tilaa ja vaelluskalojen luontaista lisääntymistä parantavia sekä lajien monimuotoisuuden kannalta tärkeiden vesien kunnostushankkeita.

Valiokunta pitää tarpeellisena edistää edelleen myös pohjavesien suojelua avustamalla kuntia laatimaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmia. Suunnitelmien avulla pyritään suojelemaan pohjavettä rajoittamatta tarpeettomasti muuta maankäyttöä. Samoin tarpeellisia ovat edelleen pilaantuneiden alueiden kunnostustoimenpiteet ja haja-asutuksen jätevesineuvonta.

Lisäksi momentille esitetään 2 milj. euroa puurakentamisen ohjelman jatkamiseen. Rahoituksen turvin on mahdollista toteuttaa kehitystyötä liittyen mm. puun käytön erityiskysymyksiin tiivistyvien kaupunkien rakentamisessa ja suurten puurakenteiden käytössä, alueellisten osaamiskeskittymien muodostumiseen sekä lisätä muuttuneisiin rakennusmääräyksiin liittyvää viestintä- ja koulutustyötä. Puurakentamista tulee edistää sekä uudis- että täydennysrakentamisessa. Valiokunta korostaa myös saavutettavia myönteisiä ilmasto- ja terveysvaikutuksia. Hiilensidonnan kannalta puun käytön pitäisi kohdistua mahdollisimman pitkäikäisiin tuotteisiin, kuten puurakentamiseen.

Valiokunta lisää momentille 480 000 euroa, josta osoitetaan
- 200 000 euroa talousarvioaloitteen TAA 474/2018 vp perusteella Himanganjokisuun ruoppaukseen
- 100 000 euroa Lappajärven Hietaojanlahden kunnostukseen
- 100 000 euroa Evijärven kunnostukseen
- 50 000 euroa Savonlinnan Mertajärven kunnostukseen ja
- 30 000 euroa Perhon kunnan Jängänjärven kunnostukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *16 022 000* euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 123/2018 vp)

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta on tyytyväinen, että maanomistajien vapaaehtoisiin suojelutarkoituksiin perustuva METSO-ohjelma on edennyt ympäristöministeriön hallinnonalalla aikataulussaan. Valtioneuvoston vuonna 2014 hyväksymän periaatepäätöksen mukaan tavoitteena on suojella 96 000 hehtaaria arvokkaita metsäalueita vuoteen 2025 mennessä. Syyskuussa 2018 tavoitteesta on toteutettu noin 70 prosenttia (66 830 hehtaaria).

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan momentin määrärahalla saavutetaan asetetut tavoitteet vuonna 2019. Ohjelman vuosittaista rahoitusta lisättiin kevään 2018 kehyspäätöksessä 3 milj. eurolla, jonka lisäksi talousarvioesitykseen sisältyy kuluvan vuoden tavoin erillinen 5 milj. euron lisärahoitus. METSO-ohjelman toteutukseen esitetään siten 16 milj. euroa. Kun huomioidaan aiempien vuosien siirtomäärärahat, vuonna 2019 ohjelmaan on käytettävissä yhteensä noin 25 milj. euroa.

Valiokunta toteaa kuitenkin, että vuodesta 2020 alkaen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää voimassaolevan kehyspäätöksen korottamista noin 5 milj. eurolla vuosina 2020—2025. Ilman korotusta ympäristöministeriön osalta kokonaistavoitteesta toteutuu noin 95 prosenttia.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa suo- ja kosteikkoalueiden suojeluun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *26 830 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

Valtuus

(Kuten HE 123/2018 vp)

65. Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)

Ympäristöministeriön esityksestä valiokunta muuttaa momentin päätösosaa siten, että tukimäärä lasketaan arvonlisäverottomasta kokonaiskustannuksesta. Muutoksen myötä tuen saajan ei tarvitse soveltaa hankintalakia, koska tukimäärä ei ylitä 50 prosenttia hankinnan arvosta (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016 5 §:n 1 momentin kohta 5).

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 123/2018 vp)

(2. ja 3. kappale kuten HE 232/2018 vp)

Avustusta myönnetään 50 % investoinnin, hankkeen tai tiedotuskampanjan toteutuneesta *arvonlisäverottomasta* kokonaiskustannuksesta. Yhdelle yritykselle myönnettyjen vähämerkityksisten tukien kokonaismäärä voi kuitenkin olla enintään 200 000 euroa kolmen peräkkäisen verovuoden aikana. Valtionavustus maksetaan jälkikäteen toteutuneiden kustannusten perusteella.

(5. ja 6. kappale kuten HE 232/2018 vp)

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta kiinnittää huomiota (kuten VaVM 22/2017 vp) siihen, ettei Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) rahoitusta ole nostettu sille osoitettujen uusien tehtävien (esimerkiksi ikääntyneiden ja vammaisten korjausavustusten myöntäminen sekä tuetun asuntokannan riskienhallintaan liittyvät tehtävät) myötä. Valiokunta korostaa, että viraston resurssit tulee turvata ja ottaa mahdolliset tarpeet huomioon vuoden 2019 lisätalousarvioesityksissä.

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 15,5 milj. euroa. Asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) mukaisia avustuksia saa myöntää yhteensä 35,5 milj. euroa, josta 20 milj. euroa voidaan maksaa valtion asuntorahastosta (mom. 35.20.60). Kuluvana vuonna korjausavustuksiin on käytettävissä yhteensä 24,17 milj. euroa.

Pääosa korjausavustuksista myönnetään uusien hissien rakentamiseen. Vuodesta 2018 alkaen avustusta on voinut saada myös hissien korjaamiseen esteettömiksi. Valtiovarainvaliokunnan linjaama muutos on kuitenkin toteutettu liian rajoitetusti, ja valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että avustusta suunnataan toteutettua laajemmin vanhojen hissien korjaamiseen ja muuttamiseen esteettömiksi. Tämä edistää ikääntyvän ja liikuntarajoitteisen väestön kotona asumista. Olemassa olevassa rakennuskannassa on esimerkiksi paljon 60- ja 70-luvuilla rakennettuja taloja, joiden hissikuiluihin on kohtuullisilla kuluilla mahdollista asentaa uusi entistä tilavampi hissikori.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että korjausavustushakemukset ovat vähentyneet vuodesta 2017 alkaen, minkä vuoksi vuoden 2018 toisessa lisätalousarviossa avustusten määrää vähennettiin 12,33 milj. eurolla. Tämä johtuu osittain siitä, että useat taloyhtiöt joutuivat tekemään uudet päätökset korjauksen toteuttamisesta, koska hissiavustuksen tukiprosentti alentui 50 prosentista 45 prosenttiin. Avustusprosentin alentamista ei sinänsä pidetä hallinnonalalla syynä kysynnän pienenemiseen, vaan siitä johtuvaa taloyhtiöiden päätöksentekoa. Myös ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden korjausavustusten hakeminen on vähentynyt, ja niiden käyttöä on pyritty edistämään mm. korottamalla avustusten tulorajoja ja avustusprosenttia, sekä viestinnällisillä toimenpiteillä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarve korjausavustuksille on kuitenkin hakemusten vähentymisestä huolimatta edelleen suuri. Hakemusten käsittelyprosessi tulee siten saada ARA:ssa kuntoon ja jatkaa tehostettua viestintää avustusten hakemiseen liittyen.

Valiokunta edellyttää lisäksi, että maaliskuun 2019 loppuun mennessä selvitetään hissikorjausten avustusprosentin korottamismahdollisuus väestöltään vähenevillä alueilla. Korjausten on oltava kannattavia suhteessa asunnon arvoon, mikä hillitsee osaltaan myös alueiden välistä muuttoliikettä.

Valiokunta korostaa myös, että ilmastonmuutoksen torjumiseksi asuinrakennusten energiakorjaukset ja lämmitysjärjestelmien muuttaminen ilmastoystävälliseksi on välttämätöntä. Tätä muutosta ei voi jättää yksin asukkaiden vastuulle. Valiokunta katsoo, että jatkossa energia-avustukset tulisi palauttaa korjausavustusten piiriin.

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Suhdannetilanne. Asuntorakentaminen on edelleen suhdannehuipussaan, kun vuonna 2018 arvioidaan aloitettavan noin 43 000 asunnon rakentaminen. Tuotanto pysyy korkeana myös vuonna 2019, vaikka aloitusten arvioidaan alenevan noin 40 000 asuntoon. Asuntotuotannon korkeasta

tasosta huolimatta asunnoista on edelleen alitarjontaa etenkin pääkaupunkiseudulla samaan aikaan, kun väestöltään vähenevillä alueilla ongelmana on asuntojen jääminen tyhjilleen.

Rakennusmarkkinoiden korkeasuhdanne on nostanut urakkatarjoushintoja pääkaupunkiseudulla noin 7 prosenttia vuodesta 2017, kun rakennuskustannusindeksi on kasvanut samaan aikaan noin 2,5 prosenttia. Valtion tukemassa asuntotuotannossa rakennushankkeiden tuotantokus-tannukset olivat elokuussa 2018 pääkaupunkiseudulla 16 prosenttia korkeampia ja muualla maas-sa 6,5 prosenttia korkeampia kuin vuotta aiemmin. Pääkaupunkiseudun tuotantokustannusten erittäin voimakas nousu johtuu osittain Helsingin uusien alueiden muuta pääkaupunkiseutua kalliimmista hankkeista.[7]

Valiokunta korostaa, että vallitsevassa suhdanteessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota valtion tukemien asuntohankkeiden kustannuskehitykseen. Sosiaalisen asuntotuotannon toteuttaminen on kustannusnäkökulmasta tarkoituksenmukaisempaa voimakkaan noususuhdanteen taituttua, ja taantumassa sillä voidaan tukea myös rakennusalan työllisyyttä. Rakentamisen ajoittaminen laskusuhdanteeseen on kuitenkin haastavaa rakentamisen pitkän aikajänteen vuoksi.

Työvoiman liikkuvuuden, elinkeinoelämän toimivuuden ja taloudellisen kasvun mahdollistamiseksi on tärkeää, että tarjolla on riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja. Kasvukeskuksissa ja erityisesti pääkaupunkiseudulla myös valtion tukemaa asuntotuotantoa tulee siten lisätä pitkäjänteisesti, jotta asuntojen kysynnän ja tarjonnan epäsuhtaa saadaan tasattua. Myönteistä on myös, että vuokrantasauksen piiriin kuuluvissa hankkeissa yksittäisen kohteen kustannukset eivät mekaanisesti estä hankkeen toteutumista korkotukikohteena. Kaupunkien kannalta jousto on tärkeää, sillä se mahdollistaa monipuolisten korttelien rakentamisen myös uusille, vetovoimaisille asuinalueille.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että kerrostaloasuntojen tuotanto on keskittynyt viime vuosina yksiöiden ja kaksioiden rakentamiseen. Pelkästään yksiöiden tuotanto-osuus on noussut 15 prosentista yli 40 prosenttiin vuosina 2000—2017[8]. Valiokunta korostaa, että asuntotuotannon tulee vastata kysyntää, mutta samalla on kuitenkin edelleen pidettävä huolta monipuolisesta ja erilaisia sosiaalisia ryhmiä sekoittavasta rakentamisesta, mikä on ollut myös keskeinen keino ehkäistä asuinalueiden eriytymiskehitystä.

Valtion asuntorahaston korkotukilainat ja valtiontakaukset. Vuonna 2019 lainavaltuudeksi esitetään yhteensä noin 1,8 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2018 tasoa. Tästä korkotukilainavaltuuden osuus on 1,410 mrd. euroa, vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtiontakausten enimmäismäärä 285 milj. euroa ja asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen valtiontakausten enimmäismäärä 100 milj. euroa. Valiokunta pitää saamiensa selvitysten perusteella valtuuksia riittävinä. Ne mahdollistavat 9 000 korkotukiasunnon (vuokra- ja asumisoikeusasunnon) ja 2 000 takauslainoitetun vuokra-asunnon rakentamisen. Perusparannuksia voidaan tehdä 4 500 vuokra- ja omistusoikeusasuntoon ja 8 000 asunto-osakeyhtiöasuntoon.

---

7 Valtiovarainministeriön julkaisu 31/2018. Rakentaminen 2018—2019. Rakennusalan suhdanneryhmä, syksy 2018.

8 Tilastokeskus. Kerrostalohuoneistojen keskipinta-alat huoneluvun mukaan Suomessa 2000—2017 rakennusluvista laskettuna.

Valtion tukemaa asuntotuotantoa rakentavat lähinnä kunnat ja valtion omistama A-Kruunu. Talousarvioesityksessä esitetään 50 milj. euron valtuutta A-Kruunun pääomasijoituksen korottamiseen, minkä myötä yhtiö voi kaksinkertaistaa kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotantonsa 800 asuntoon vuodessa. Samalla se pystyy lisäämään puurakentamista ja asuntomarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin luotuja konseptikohteita. Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että A-Kruunu suuntaa asuntorakentamistaan myös ns. kasvukäytävien varsille, missä rakentamisen suhdannetilanne on kasvukeskuksia maltillisempi.

Kysyntää vastaava asuntotuotanto. Valtion ja suurten kaupunkiseutujen väliset maankäytön, liikenteen ja asumisen sopimukset (MAL-sopimukset) ovat olleet hyvä väline suurten kaupunkiseutujen kehittämisessä ja parempien asuntotuotantoedellytysten luomisessa. Valiokunta korostaa (kuten TrVM 3/2018 vp), että vuoden 2019 lopussa päättyviä MAL-sopimuksia tulee jatkaa ja niiden sisältöä ja sitovuutta tulee edelleen kehittää. Myös valtion on voitava sitoutua niihin entistä pidemmällä aikavälillä. Samoin sopimusten yhteyttä valtakunnalliseen liikenneverkkosuunnitelmaan ja ns. kasvukäytäviin on edelleen tarpeellista vahvistaa, jotta asuntotuotannon määrät ja niihin liittyvät kannusteet voidaan jatkossakin sovittaa yhteen.

Valiokunta tukee myös yli hallituskausien ulottuvan asuntopoliittisen ohjelman laatimista, joka on syytä valmistella parlamentaarisesti yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Asuntopolitiikan keskeisenä tavoitteena tulee olla asuntojen kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelman lievittäminen asumisen kustannusten ja alueellisen eriytymiskehityksen hillitsemiseksi sekä talouskasvun edellytysten turvaamiseksi. Tuekseen tämä vaatii tehokasta elinkeino-, alue- ja koulutuspolitiikkaa.

Valiokunta pitää hyvänä, että maankäyttö- ja rakennuslain uudistus on käynnistynyt. On tärkeää, että maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa kyetään pitkällä aikavälillä ennakoimaan toimintaympäristössä ja asuntojen kysynnässä tapahtuvat muutokset. Erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla asuntotuotannon ja riittävän tarjonnan pullonkauloina ovat olleet kaavoitus ja rakentamiskelpoisten tonttien saatavuus. Valtioneuvoston selvityksen[9] mukaan tonttimaasta ei ole kuitenkaan tosiasiallista pulaa suurimpien kaupunkiseutujen sisällä ja välittömässä läheisyydessä.

Valiokunta nostaa esiin myös akuutin tarpeen parantaa rakentamisen laatua ja kiirehtii mm. Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelman toimeenpanoa. Erityisen tärkeää on rakentamisen osaamisen lisääminen ja ympäristöministeriön selkeät ohjeet, joilla koko rakentamisen ketju suunnittelusta ja urakoiden kilpailuttamisesta lähtien valmiin rakennuksen ylläpitoon saakka otetaan mahdollisimman nopeasti haltuun uusien kosteus- ja sisäilmaongelmien välttämiseksi.

Asuntorahoituksen riskejä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtion asuntorahoitukseen myöntämä takauskanta on kasvanut vuodesta 2010 alkaen erittäin nopeasti (noin 8,3 prosenttia/vuosi). Vuoden 2017 lopussa aravalainakanta oli noin 4,6 mrd. euroa ja korkotukilainakanta noin 14,2 mrd. euroa. Lainakantaan liittyvät tappiot ovat pysyneet pieninä. Aravalainoja maksetaan myös ennenaikaisesti takaisin liittyen mm. rajoituksista vapauttamiseen.

9 Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 9/2018. Vuokra-asuntosijoitusalan kannattavuus, kilpailutilanne ja kehittämistarpeet.

Väestöltään vähenevien alueiden takauskanta on jonkinasteinen riski valtion asuntorahoitukselle. Tyhjilleen jäävien vuokra-asuntojen lisäksi sote-rajapintaan liittyvät valtion takaamat korkotukilainat ovat kuitenkin jo nousseet muutamissa kunnissa ongelmiksi, kun esimerkiksi kuntaliitosten kautta on luovuttu alueen palveluasuntotoiminnoista.

Osaan lainakannasta liittyy myös korkoriski, jonka suuruutta arvioidaan valtion asuntorahaston tilinpäätöksessä. Nykyisellä korkotasolla korkotukimaksujen yhteismäärä on 30 milj. euroa vuosina 2018—2041. Korkotukimaksut kasvavat kuitenkin selvästi, kun lainojen korkotaso ylittää yleisimmän omavastuukoron rajan eli 3,4 prosenttia. Jos kaikkien nykyisten lainojen korko olisi vastaavana ajanjaksona esimerkiksi 5 prosenttia, niin korkotukimaksujen yhteismäärä kasvaisi lähes 1,9 mrd. euroon.

Valiokunta nostaa lisäksi tässä yhteydessä esiin huolensa kotitalouksien velkaantumisen kasvusta ja sen aiheuttamasta riskistä talouskehitykselle ja valtiontaloudelle. Kotitalouksien velkaantumisaste nousi vuoden 2017 lopussa 128 prosenttiin suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin. Velkaantumista on osaltaan kiihdyttänyt asuntosijoitustoiminnan yleistyminen, ja vastuita lisää myös välillisesti taloyhtiölainakannan nopea kasvu. Kotitalouksien velkaantumiseen liittyvät riskit kasvavat erityisesti taantumassa tai korkojen kääntyessä nousuun. Lisäksi taloyhtiölainojen pitkien lyhennysvapaiden myötä myöhemmin kohoava asumiskustannus voi tulla yllätyksenä ja hämärtää yksittäisen kotitalouden vastuulla olevaa kokonaisvelkamäärää.

Avustukset. Valtion asuntorahastosta esitetään myönnettäväksi avustuksia yhteensä noin 170 milj. euroa, josta suurin osa kohdistuu perustellusti erityisryhmien investointiavustukseen (110 milj. euroa, jota käsitellään seuraavan otsikon alla). Helsingin MAL-alueella myönnettäviä käynnistysavustuksia (20 milj. euroa) valiokunta pitää edelleen tarpeellisina, ja tarkoituksenmukaista on harkita niiden käytön laajentamista alennettuna myös muille MAL-alueille. Samoin toimivaksi avustusmuodoksi on todettu kaikilla MAL-alueilla myönnettävät infra-avustukset (15 milj. euroa). Tarpeellisia ovat myös asumisneuvontaan (0,9 milj. euroa) sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan (0,7 milj. euroa) esitettävät avustukset.

Valiokunta pitää hyvänä, että purkuavustuksen määrä (3,0 milj. euroa) on vuoden 2018 toisen lisätalousarvion mukaisella korotetulla tasolla, ja korostaa samalla, että sen riittävyyttä on seurattava ja tarvittaessa edelleen nostettava. Purkuavustusten kysyntä on kasvanut, kun tyhjien valtion tukemien vuokra-asuntojen määrä on kaksinkertaistunut 2000-luvulla väestön ja työpaikkojen vähenemisen myötä kasvukeskusten ulkopuolella. Akordit kannustavat vuokrayhtiöitä huolehtimaan kiinteistökannastaan ajoissa ennen kuin taloudelliset ongelmat kasaantuvat.

Myönteistä on myös, että avustuksia asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (1,5 milj. euroa, mom. 35.20.52) ja vuokra-asukkaiden taloudellisten ongelmien ehkäisemiseen (1,0 milj. euroa, mom. 35.20.30) esitetään jatkettavaksi pääluokan muilta momenteilta.

Erityisryhmien investointiavustukset

Valiokunta pitää erityisryhmille tarkoitettujen asuntojen rakentamiseen, hankintaan ja perusparantamiseen esitettävää investointiavustuksen myöntämisvaltuutta (110 milj. euroa) riittävänä.

Valtuus on saman suuruinen kuin vuonna 2018. Avustuksia myönnettäessä etusijalla ovat kaikkein vaikeimmassa asuntotilanteessa oleville erityisryhmille tarkoitetut asunnot. Näitä ryhmiä ovat pitkäaikaisasunnottomat, kehitysvammaiset, mielenterveyskuntoutujat ja muistisairaat ikääntyneet henkilöt.

Asunnottomat. Suomi on ainoa Euroopan maa, jossa asunnottomuus ei ole kasvanut viime vuosina. Lisääntyneestä asuntotarjonnasta johtuen asunnottomuus on pystytty pitämään suurin piirtein määrällisesti ennallaan. Vuoden 2017 lopussa Suomessa oli 6 615 asunnotonta, joista maahanmuuttajia oli 1 742. Erityisen tärkeänä valiokunta pitää nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan uusia pitkäaikaisasunnottomuutta tai muiden asunnottomien asuntohankkeita koskevia avustushakemuksia ei ole enää tullut vuonna 2018. Asunnottomille tarkoitetut raskaan tuen kohteet on siten jo rakennettu, ja Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman (AUNE) mukaisesti painopiste on nyt hajautetussa asumisessa ja tavallisen asuntokannan käyttämisessä asunnottomien asumiseen.

Kehitysvammaiset. Valtioneuvosto teki vuonna 2012 periaatepäätöksen, jonka mukaan jokaisella kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus asua samoin kuin muutkin kuntalaiset ja saada tarvitsemansa palvelut. Päämääränä on, että kukaan vammainen henkilö ei asu laitoksessa vuoden 2020 jälkeen. Vuoden 2017 lopussa laitoksissa oli kuitenkin edelleen pitkäaikaisesti noin 7 000 kehitysvammaista, joista noin 100 oli lapsia. Lisäksi noin 8 000 henkilöä asuu vielä aikuisenakin vanhempiensa tai muiden omaisten kanssa.

Valiokunta toteaa, että asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa on suuria alueellisia eroja ja joillakin alueilla laitosasuminen on vielä yleistä. Investointiavustus on siten edelleen tarpeellinen. Jatkossa tarvitaan myös uudenlaisia asuntoryhmä- ja asuntoverkostoratkaisuja, joissa voidaan varmistaa riittävä yksilöllisen tuen ja palveluiden saanti.

Muistisairaat ja huonokuntoiset ikääntyneet. Ikääntyneiden palveluasumisen hankkeisiin on myönnetty yli puolet vuosien 2010—2018 investointiavustuksista. Avustus on suuntautunut erityisesti muistisairaille tarkoitettuihin tehostetun palveluasumisen asuntoihin ja painottuu uustuotantoon vähentäen siten hallitusohjelman mukaisesti laitoshoidon tarvetta. Tarpeen on avustaa myös ns. palvelukortteliratkaisuja, joissa on erilaisia asumismuotoja ikääntyneille.

Nuoret ja opiskelijat. Opiskelija-asuntojen kysynnässä on huomattavia alueellisia eroja. Kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, kysyntä on edelleen voimakasta, mutta joillakin alueilla vajaakäyttö on selvästi kasvanut.

Muuta. Valiokunta pitää tärkeänä, että investointiavustuksia myönnetään pitkäkestoisen tarpeen perusteella. Valtion tukemat tavalliset vuokra-asunnot keskittyvät kasvukeskuksiin, mutta erityisryhmien asuntoja tarvitaan myös muille paikkakunnille. Kuntien tarpeen arvioinnissa on oleellista ottaa huomioon tavallisen asuntokannan hyödyntäminen ja mahdollisuudet rakennusten peruskorjaamiseen erityisryhmien käyttöön.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Pääluokka 35

Valiokunta esittää lisäksi huolensa erityisryhmille suunnatun vapaarahoitteisen rakentamisen lisääntymisestä. Kuntien tulisi suhtautua hankkeisiin kriittisesti huomioiden kunnan todelliset tarpeet. Jo nyt joillakin alueilla on nähtävissä turhaa rakentamista ja kohteiden tyhjäkäyntiä.

TULOARVIOT

Osasto 15
LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Valiokunta ehdottaa momentille lisättäväksi 50 140 000 euroa nimellisarvoiseen nettolainanottoon, jolloin nimellisarvoinen nettolainanotto on 1 705 024 000 euroa.

Lisäys johtuu valiokunnan menomomenteille ehdottamista muutoksista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään nettotuloa *1 655 024 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 123/2018 vp)

YHTEENVETO

Valiokunnan ehdotuksen mukaan sekä tuloarviot että määrärahat päätyvät 55 495 469 000 euroon.

Valiokunta on lisännyt määrärahoja 50 140 000 euroa. Vastaava lisäys on tehty tuloarvioihin momentille 15.03.01.

Tuloarvioiden eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Os. 11	45 816 025 000	45 816 025 000
Os. 12	5 745 939 000	5 745 939 000
Os. 13	2 213 367 000	2 213 367 000
Os. 15	1 669 998 000	1 720 138 000
Yhteensä	55 445 329 000	55 495 469 000

Määrärahojen eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Pl. 21	124 339 000	124 589 000
Pl. 22	20 076 000	20 076 000
Pl. 23	268 183 000	268 343 000
Pl. 24	1 135 445 000	1 135 595 000
Pl. 25	978 203 000	978 493 000
Pl. 26	1 494 695 000	1 496 845 000
Pl. 27	3 137 872 000	3 138 172 000
Pl. 28	17 498 307 000	17 494 367 000
Pl. 29	6 408 375 000	6 422 555 000
Pl. 30	2 616 316 000	2 621 316 000
Pl. 31	2 848 476 000	2 873 776 000
Pl. 32	2 498 699 000	2 500 599 000
Pl. 33	15 036 599 000	15 035 949 000
Pl. 35	199 334 000	204 384 000
Pl. 36	1 180 410 000	1 180 410 000
Yhteensä	55 445 329 000	55 495 469 000

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 123/2018 vp ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 232/2018 vp sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2019 edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hyväksyy edellä ehdotetut 4 lausumaa.

Eduskunta hyväksyy talousarvioaloitteen TAA 474/2018 vp.

Eduskunta hylkää talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—473, 475—617/2018 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2019 talousarviota sovelletaan 1.1.2019 alkaen.

Helsingissä 14.12.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Kari Kulmala si
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mats Nylund r
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Matti Torvinen si
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
varajäsen Li Andersson vas
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Lasse Hautala kesk

varajäsen Reijo Hongisto sin
varajäsen Ari Jalonen sin
varajäsen Emma Kari vihr
varajäsen Timo V. Korhonen kesk
varajäsen Riitta Myller sd
varajäsen Mika Niikko ps
varajäsen Markku Pakkanen kesk
varajäsen Sari Raassina kok
varajäsen Eero Reijonen kesk
varajäsen Joona Räsänen sd
varajäsen Joakim Strand r
varajäsen Raija Vahasalo kok
varajäsen Harry Wallin sd
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen
tutkija Tanja Nurmi

VASTALAUSE 1 sd

Yleisperustelut

Suomen talous on tällä hetkellä vahvassa myötätuulessa — peräti kymmenen vuotta kestäneen taantumavaiheen jälkeen. Vuonna 2008 alkanut finanssikriisi ja siitä seurannut eurokriisi koettelivat Suomen vientiä pahemmin kuin minkään muun euromaan, ja kansantuotteella mitattuna lama oli syvempi ja sitkeämpi kuin 1990-luvun alussa.

Suomi on siis päässyt viimeisenä maailmantalouden vahvan vedon imuun. Samalla Euroopan kasvun rakenne on muuttunut Suomen vientiä tukevaksi. Sen taustalla on erityisesti Euroopan keskuspankin pitkään jatkunut keveä rahapolitiikka ja kireän finanssipolitiikan asteittainen keveneminen. Vientivetoinen kasvu on päässyt vauhtiin.

Talouden hyvät suhdanteet eivät kuitenkaan kestä ikuisesti. Suhdanteen heikentyminen Euroopassa, kauppasodat ja rahapolitiikan asteittainen kiristyminen varjostavat myös Suomen kasvunäkymiä. Valtiovarainministeriö arvioi ensi vuonna kasvun jo lähes puolittuvan. Työllisyys ei ole noususuhdanteen huipullakaan kestävällä tasolla. Väestön ikääntymiseen liittyvät menot jatkavat kasvuaan tulevina vuosina.

Talouspolitiikan valinnat syksyllä 2018

Suomen talous elää suhdannehuippua. Samaan aikaan useat ennustelaitokset arvioivat kuitenkin kasvun jäävän lähivuosina reilun prosentin tuntumaan. Talouspolitiikan kannalta tästä seuraa kaksi johtopäätöstä: finanssipolitiikka on mitoitettava oikealla tavalla suhdannetilanteeseen, eli kiristävämmäksi. Samalla politiikan on luotava edellytyksiä tulevaisuuden kasvulle. Se tarkoittaa erityisesti tuottavuuskasvun edellytysten vahvistamista. On huolehdittava siitä, että kasvu on sosiaalisesti ja ekologisesti kestävällä pohjalla ja että julkisen talouden kestävyys on turvattu.

Hallituksen politiikka on tätä taustaa vasten väsähtänyttä ja välinpitämätöntä. Talouspolitiikkaa ovat leimanneet leikkaukset koulutuksesta, sosiaaliturvasta ja palveluista. Samalla hallitus on tehtaillut omia taustaryhmiä suosivia ideologisia veronalennuksia. Tässä mielessä hallituksen budjetti on vaalibudjetti: julkisen talouden tulopohjaa heikentävä ja vastuullisen verolinjan vastainen politiikka jatkuu. Samaan aikaan julkisen talouden rakenteellinen alijäämä pysyy.

Seurauksena valtava joukko ihmisiä jää osattomaksi talouden kasvusta, tulevan kasvun edellytykset heikentyvät ja julkisen talouden kestävyyden vahvistaminen jää puolitiehen. Vastakkainasettelut ovat kärjistyneet. Hallituksen ensi vuoden budjettiesitys ei muuta tätä koko kauden kuvaa. Pieni paikkaus ei auta, kun vene vuotaa.

Jotta pystymme turvaamaan julkisen talouden kestävyyden ja hyvinvointivaltion myös tulevaisuudessa, Suomen työllisyysasteen on noustava Pohjoismaiselle tasolle. Se edellyttää investointeja ja uudistuksia. On luotava uskoa tulevaan ja vahvistettava yhteiskunnan eheyttä ja kaikkien osallisuutta. Talouslinjan on oltava ekologisesti kestävää.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Pohjoismaiden menestys perustuu toimivaan hyvinvointivaltioon, julkisiin palveluihin, koulutukseen ja fiksun valtion tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksiin (TKI). Tulevaisuusinvestoinnit vahvistavat julkista taloutta pitkällä aikavälillä, kun työllisyys vahvistuu ja yhteiskunnallisten ongelmien korjaamisen kustannukset vähenevät. On tehtävä ero kestävyysinvestointien ja käyttömenojen välillä, ja perusteltava parhaat panostukset 2020-luvulle. Yhteiskunnallisten investointien laiminlyöminen tulee pitkällä aikavälillä kalliiksi.

Osaaminen, osaaminen, osaaminen

Laadukas koulutus, korkeasti koulutettu väestö ja määrätietoiset panostukset tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatioihin ovat mahdollistaneet Suomen talouden menestyksen. Nyt tämä perusta on rapautumassa.

Ensimmäistä kertaa olemme tilanteessa, jossa tulevien sukupolvien koulutustaso uhkaa jäädä aiempia matalammaksi. Lähes 15 % ikäluokasta jää yhä vaille toisen asteen koulutusta. Kehitys on huolestuttava tilanteessa, jossa kansainvälinen kilpailu ja työmarkkinoiden murros edellyttävät entistä korkeampaa osaamista.

Oppiminen on seuraavien hallitusten tärkein teema. Jotta voimme jatkossakin pärjätä kansainvälisessä kilpailussa, osaamisesta ja talouden uusiutumiskyvystä on pidettävä huolta. On luotava kestävä koulutuspolku, jossa kaikille tarjottava varhaiskasvatus, laadukas peruskoulu ja aidosti maksuton toinen aste takaavat tasa-arvoiset mahdollisuudet jokaiselle lapselle sekä keräävät kaiken lahjakkuuden kansantalouden hyödyksi. Nuoren suomalaisen polku jatkuu vielä joko korkeakouluun tai työelämään, jonne hän astuu ammattitaitoisena ja koko työuransa ajan valmiina oppimaan uutta.

Samaan aikaan tutkimus- ja tuotekehityspanoksia on lisättävä. Tarvitsemme tieteen kunnianpalautuksen. Tieteen ja tutkimuksen rahoituksen tulee olla vakaata ja ennakoitavaa ja sitä on lisättävä. TKI-investointien on kasvettava selvästi nykyistä korkeammalle tasolle.

SDP:n vaihtoehto: 5 uudistusta ja 5 investointia

Suomi tarvitsee uudistuksia nyt. 2020-luvulla työllisyysastetta on nostettava kestävällä tavalla, vahvistettava yhteiskunnan eheyttä ja yhteenkuuluvuutta ja varmistettava julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä.

Pitkällä aikavälillä talouskasvu perustuu ennen kaikkea tuottavuuden kasvuun. Sen ytimessä ovat korkea osaaminen ja koulutus, riittävät tutkimus- ja tuotekehityspanostukset sekä aktiivinen, uusiutumista tukeva kaupunki-, elinkeino- ja kilpailupolitiikka. Ne edellyttävät investointeja.

Koulutus ja läpi elämän jatkuva osaamisen kehittäminen ovat paras vakuutus työmarkkinoiden riskejä vastaan, ja samalla ne ovat pitkällä aikavälillä parhaita keinoja vähentää eriarvoisuutta.

Kasvua ja työllisyyttä tukevat uudistukset on toteutettava oikeudenmukaisella tavalla niin, että ne vahvistavat ihmisten osallisuutta yhteiskunnassa, vähentävät turvattomuutta ja epävarmuutta ja luovat uskoa tulevaan. Kaikki on pidettävä mukana. Jos tässä ei onnistuta, taloudellinen ja sosi-

aalinen epävarmuus kasvavat ja luottamus poliittisiin sekä muihin yhteiskunnan instituutioihin rapautuu. Sellaisen kehityksen seuraukset voivat olla yllättäviä ja vakavia, kuten olemme viime vuosina eri puolilla maailmaa nähneet. Kyse on ennen kaikkea talouspolitiikan arvovalinnoista.

Ilmastonmuutoksen torjumisessa ei voida enää hukata aikaa. YK:n ilmastopaneelin IPCC:n viimeisimmän raportin mukaan ilmastonmuutoksen vakavimmat uhat voidaan vielä välttää, ja se edellyttää määrätietoista politiikkaa. Päästöjen vähentämiseen ja biodiversiteetin vähenemisen pysäyttämiseen tähtäävän politiikan kunnianhimon tasoa on nostettava.

SDP esittää viittä suurta uudistusta ja viittä investointia, joilla vahvistetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän talouskasvun pohjaa, ihmisten osallisuutta ja yhteiskunnan eheyttä.

Viisi uudistusta:
1. Laajennetaan oppivelvollisuutta ja tehdään toinen aste aidosti maksuttomaksi — estetään nuorten syrjäytyminen.
2. Uudistetaan varhaiskasvatus.
3. Tehdään perhevapaauudistus heti.
4. Uudistetaan sosiaaliturva yleisturvan pohjalta.
5. Tehdään työllisyyttä ja kestävää kehitystä tukeva verouudistus.

Viisi investointia:
1. Panostetaan koulutukseen, tutkimukseen, sivistykseen ja kulttuuriin.
2. Pysäytetään ilmastonmuutos, panostetaan aktiiviseen elinkeinopolitiikkaan. Panostetaan tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatioihin.
3. Poistetaan köyhyyttä ja vahvistetaan osallisuutta.
4. Vahvistetaan työllisyyspolitiikkaa.
5. Panostetaan työssäkäynnin infraan ja tehdään liikenteestä päästötöntä.

Suomella ei ole varaa jättää uudistuksia ja investointeja tekemättä. Investoinnit maksavat itsensä takaisin tulevaisuudessa. Ilman niitä Suomen talous uhkaa ajautua hitaan näivettymisen tielle.

SDP:n esittämät uudistukset ovat hyötyihinsä nähden edullisia. Esimerkiksi oppivelvollisuuden laajennuksen ja toisen asteen maksuttomuuden kustannusten mittaluokka on eri arvioiden mukaan 100 miljoonan euron tuntumassa. Hyödyt ovat selvästi tätä suuremmat.

SDP:n vaihtoehdossa uudistukset ja investoinnit rahoitetaan pääosin veropohjia tiivistämällä. Vaihtoehto nojautuu hyvän veropolitiikan tärkeimpään periaatteeseen: tiiviit veropohjat mahdollistavat alhaisemmat verokannat. Vaikka verotulot kasvavat, voimme silti keventää pieni- ja keskituloisten palkansaajien, eläkeläisten ja muita etuuksia saavien ihmisten verotusta.

Harmaan talouden, aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron torjunta ovat keskeinen osa veropohjan tiivistämistä. Hallitus ei ole puuttunut niihin tehokkaasti, eikä se ole osallistunut aktiivisesti veronkierron torjunnan estämiseen EU-tasolla. Myös viranomaisten veronkierron valvonnan resursseja on syytä lisätä. Harmaan talouden ja aggressiivisen verosuunnittelun aktiivisella torjumisella voitaisiin saada merkittäviä taloudellisia hyötyjä ja samalla edistää tervettä ja reilua kilpailua yritysten välillä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

SDP:n vaihtoehto on vastuullinen. Se on mitoitettu oikein suhdannetilanteeseen: velkaantuminen on pienempää kuin hallituksen budjettiesityksessä. Se vahvistaa ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän kasvun edellytyksiä.

SDP:n vaihtoehto on oikeudenmukainen

SDP:n vaihtoehtobudjetin etuus- ja veroreformit kaventavat tuloeroja. Etuuksien indeksikorotukset, eläkepaketti ja opintorahan korotus, varhaiskasvatusmaksujen alennus ja veromuutokset suosivat pieni- ja keskituloisia. Eduskunnan tietopalvelu on laskenut laskettavissa olevien muutosten vaikutukset tuloeroihin ja niiden kohdentumisen tulokymmenyksiin. Kaikkein pienituloisimpien tulot kasvaisivat eniten. SDP:n vaihtoehdossa tuloeroja kuvaava Gini-kerroin pienenisi 0,4 prosenttiyksikköä ja pienituloisuusaste alenisi saman verran. Miesten ja naisten väliset tuloerot pienenisivät.

Kohti ilmiöpohjaista budjetointia

Ilmiöpohjaisessa budjetoinnissa on kyse lähestymistavasta, jossa budjettia ja laajemmin harjoitettua politiikkaa tarkastellaan jonkin ilmiön tai asiakokonaisuuden näkökulmasta. Ilmiöpohjaisessa tarkastelussa kootaan yhteen samaan ilmiöön tai asiakokonaisuuteen liittyvät määrärahat ja politiikkatoimet. Se helpottaa kokonaisuuden hahmottamista ja arviointia.

Tärkeä osa ilmiöpohjaista budjetointia on politiikan vaikutusten arviointi kokonaisuutena. Budjetin yhteydessä se tarkoittaa, että arvioidaan kaikkien määräraha- ja muiden relevanttien päätösten vaikutus tiettyyn ilmiöön tai asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi päätösten vaikutus ilmastonmuutoksen torjuntaan, lapsiperheisiin tai hyvinvointiin.

Ilmiölähtöisessä tarkastelussa ymmärretään politiikan investointiluonne ja sen vaikutukset pitkällä aikavälillä. Investoinnit tuovat hyötyjä, jotka eivät yksittäisen vuoden budjetissa näy, mutta jotka täytyy tuoda silti näkyviksi ja huomioida päätöksenteossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

> Eduskunta edellyttää, että hallitus kääntää eriarvoistavan ja osattomuutta ruokkivan politiikkansa suunnan ja tunnistaa nykyisen toimintansa virheet ja sen tuloeroja kasvattavat vaikutukset. Hallituksen tulee kaikissa toimissaan huomioida työllisyyden ja kasvun edistäminen, kasvun oikeudenmukainen jakautuminen sekä tuloerojen kaventaminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

> Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa talous- ja finanssipoliittista linjaansa oikeudenmukaisuutta, työllisyyttä ja tulevaisuuden kasvun edellytyksiä vahvistavaksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa uudistuksia, jotka vahvistavat työllisyyttä pitkällä aikavälillä ja että se toteuttaa uudistukset eriarvoisuutta ja epävarmuutta vähentävällä ja osallisuutta vahvistavalla tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa tuottavuuden kasvun edellytyksiä lisäämällä investointeja koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen pitkäjänteisellä tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus tasapainottaa julkista taloutta oikeudenmukaisella tavalla sekä lisäämällä tuloja että vähentämällä menoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa epäoikeudenmukaiset ja jo valmiiksi heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin kohdistuvat tulonsiirtojen leikkaukset ja maksujen korotukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin julkisen sektorin työntekijöitä epäoikeudenmukaisesti kohdelleen lomarahojen leikkauksen kompensoimiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin perhevapaauudistuksen toteuttamiseksi. Uudistuksen on lisättävä perhevapaiden joustavuutta perheiden ja lasten ehdoilla, tarjottava isille paremmat mahdollisuudet lasten hoitoon ja parannettava tasaarvoa työelämässä.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa viipymättä sosiaaliturvan uudistamisen yleisturvamallin pohjalta tavoitteina sosiaaliturvan ja työtulojen yhteensovituksen helpottaminen, byrokratian keventäminen, etuuksien yksinkertaistaminen ja yhdenmukaistaminen, turvan toimeenpanon sujuvoittaminen ja köyhyyden vähentäminen. Uudistus rakennetaan yhdessä palveluiden ja jatkuvan oppimisen kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa viipymättä Suomen ilmastotiekartan valmistelun ja nopean toimeenpanon siitä lähtökohdasta, että päästöjen ja nielujen on oltava tasapainossa vuoteen 2035 mennessä ja yhteiskunnan hiilinegatiivinen pian sen jälkeen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa viipymättä maankäyttösektorin ilmastopolitiikan valmistelun tavoitteena maankäyttösektorin nielujen vahvistaminen hiilensidonnan tehostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelemaan verotuksen kokonaisuudistusta, jossa veropohjaa tiivistetään ja verotuksen painopistettä siirretään oikeudenmukaisesti työn ja ansiotulojen verotuksesta omistamisen verotukseen sekä varmistetaan, että verotus edistää kestävää kehitystä.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa harmaan talouden ja aggressiivisen verosuunnittelun sekä verokeidasvilpin torjuntaa ja antaa niihin liittyvät esitykset sekä varmistaa viranomaisille riittävät resurssit.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi vaikuttaviin toimiin työttömyyden edelleen vähentämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi kolmikantaisen valmistelun passiivisen työttömyysturvan uudistamisesta aktiivisuutta ja työllisyyttä tukevaksi ns. Rinteen mallin mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi valmistelemaan aktiivisen työvoimapolitiikan uudistusta, jossa kunnat saavat aikaisempaa suuremman vastuun työllisyyden hoidosta ja kunnille turvataan myös tähän tarvittavat voimavarat.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa tehokkaan työllisyyspolitiikan ja nuorisotakuun toteuttamisen edellyttämät määrärahat.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa kansalaisten oikeustajua loukkaavan aktiivimallin etuusleikkurin.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa Suomen tulevaisuudelle tuhoisat koulutukseen ja tutkimukseen liittyvät leikkaukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohtelee yliopistoja ja ammattikorkeakouluja yhdenmukaisella tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus pienentää lainsäädäntötoimin varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että kulttuurin rahoitus turvataan ja rahoituspohjaa vahvistetaan kulttuuripalvelujen tasa-arvoisen saatavuuden turvaamiseksi ja että luovan talouden kasvua edistetään.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi valmistelemaan asunto- ja infrastruktuuripolitiikan merkittävää tehostamista kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämiseksi, kuten tarkastusvaliokunta perusteellisessa asuntopolitiikkaa käsittelevässä mietinnössään toteaa, ja merkittävien liikennehankkeiden käynnistämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa. Politiikan tulee olla pitkäjänteistä ja yli vaalikausien ulottuvaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viivyttelemättä eduskunnalle esityksen ansiotuloverotuksen yhteydessä toteutettavasta työtulotuesta, joka kannustaisi kaikkein pienituloisimpia työllistymään muun muassa osa-aika- ja keikkatyöhön.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa valmistelun uudistuksesta, jossa arvonlisäverosta kehitetään kokonaisvaltaisesti kestävää kehitystä edistävä veromuoto.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ilmiöpohjaisen budjetoinnin kehittämiseksi ja kokeilemiseksi niin, että sillä edistetään johdonmukaista ja kokonaisvaltaista talouspoliittista päätöksentekoa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi talouspolitiikan vaikutukset eri sukupuolten, sukupolvien, alueiden ja väestöryhmien sekä tulonjakovaikutusten kannalta niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä.

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa talouspoliittisia toimiansa, jotta velkaantumiskehitys voidaan taittaa kestävällä tavalla.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallituksen talouspolitiikan arvovalintojen kohtuuttomuus korostuu hyvässä taloustilanteessa. Ne lisäävät eriarvoisuutta ja vähentävät luottamusta yhteiskunnassa. Politiikka laiminlyö tulevaisuuden talous- ja työllisyyskasvun. Tulevaisuuden työllisyyttä ja osaamista vahvistavat uudistukset jäävät tekemättä. Kasvun tulee kuulua kaikille. Näin ollen eduskunta vaatii, että hallitus tuo välittömästi eduskunnan käsiteltäväksi uusia korjaavia toimia, jotka edistävät kasvun oikeudenmukaista jakautumista, vähentävät eriarvoisuutta ja vahvistavat talouskasvua ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)

Terve sisäilma on jokaisen oikeus

Sisäilman huono laatu on arvioitu yhdeksi maamme suurimmista ympäristöterveysongelmista. Suomessa on kymmeniätuhansia huonosta sisäilmasta oireilevia ja sairastuneita.

Terveydelliset ja taloudelliset vaikutukset ovat mittavia ja pitkäaikaisia. Arviot merkittävien kosteus- ja homevaurioiden kertaluontoisista korjauskustannuksista vaihtelevat 1,2 mrd. eurosta 14,5 mrd. euroon. Korjausvelan suuruudeksi on arvioitu 3 050 mrd. euroa. Merkittävien kosteus- ja homevaurioiden terveyshaittakustannukset ovat 450 milj. euroa vuodessa. SDP ennaltaehkäisisi uudet ongelmat, korjaisi olemassa olevat ongelmat ja tukisi sairastuneita vaikeassa tilanteessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Tärkeintä on ennaltaehkäistä uudet ongelmat. Valitettavasti myös uusissa rakennuksissa ilmenee jatkuvasti ongelmia.

— Velvoitetaan kuntia laatimaan kiinteistöstrategiat, joiden perusteella julkiset kiinteistöt pidetään kunnossa ja peruskorjaukset sekä muut huollot tehdään oikea-aikaisesti.
— Lisätään neuvonnan ja tiedotuksen avulla osaamista rakennusten käyttöönottoon ja huoltoon liittyen.
— Parannetaan rakentamisen laatua velvoittavan lainsäädännön avulla mm. vastuita selkeyttämällä.
— Tiukennetaan rakentamisen materiaalien turvallisuuden valvontaa.

On tärkeää korjata ongelmat ajoissa ja kerralla kuntoon -periaatteella, ennen niiden paisumista. Valtaosa sisäilmaongelmiin liittyvistä oireista on lieviä, ja niistä voidaan päästä eroon, kun tilanteeseen puututaan nopeasti. Työtä rakennus- ja korjaustapojen kehittämiseksi on tehty paljon ja olemassa oleva tietoa tulee saattaa näkyväksi ja ottaa laajasti käyttöön ennen uusien ohjelmien perustamista.

— Velvoitetaan kuntia selvittämään julkisten rakennusten kunto, tilastoimaan ongelmien laajuus ja laatimaan korjausohjelmat ja tarvittaessa purkuohjelma.
— Uudistetaan asunto- ja kehittämisrahaston korjausavustusjärjestelmä.
— Laajennetaan työsuojeluviranomaisten ja terveystarkastajien toimivaltuuksia korjauksiin velvoittamisessa.

Sisäilmasta sairastuneet on otettava vihdoin vakavasti. Tällä hetkellä sisäilmasta sairastuneiden kohtalona on usein vähättely Ihminen voi olla työpaikkakyvytön, muttei työkyvytön.

Kodin sisäilmaongelman paljastuessa asukkaiden edessä voi olla muuttokierre, asunnon mittavat ja kalliit korjaukset, irtaimiston uusiminen, ja pahimmassa tapauksessa koti saattaa paljastua jopa korjauskelvottomaksi, mistä saattaa seurata jopa hometaloksi osoittautuneen kodin ja samalla koko omaisuuden menetys sekä henkilökohtaisen talouden romahdus.

— Lisätään terveydenhuollon henkilökunnan sekä terveyden ja työsuojeluviranomaisten osaamista sisäilmasairauksissa ja ajantasaistetaan suositukset diagnosoinnista, hoidosta ja kuntoutuksesta.
— Perusturvauudistuksen yhteydessä on tarpeen ottaa uudistamisen kohteeksi myös sisäilmasairaiden sosiaaliturvan puutteet (mm. työpaikanvaihdostuki) myös asumistuen osalta (mahdollisuus evakkoasuntoon).
— Lisätään työnantajan vastuuta taata työntekijän terveelliset ja turvalliset olosuhteet. Tarkennetaan kuntotarkastustoiminnan menetelmiä ja kuntotarkastajien kelpoisuusvaatimuksia sekä puretaan asuntotarkastuksen jonot.
— Tarkennetaan myös rakennusvalvontaviranomaisten roolia ja vastuita ja palautetaan rakennusvalvontaviranomaisen opastus- ja neuvontavelvollisuus.
— Parannetaan asunnon tai talon ostajan oikeusturvaa.
— Taataan lapsen oikeus opetukseen tilanteessa, jossa lapsi on sairastunut koulun sisäilmasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 23.01.25 lisätään 5 000 000 euroa Terveet tilat -ohjelmaan ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää koulujen, päiväkotien ja muiden julkisten rakennusten korjaamista ilmanlaadultaan terveellisiksi tiloiksi yhteistyössä kuntien kanssa ja että hallitus valmistelee rakentajien ja rakennusten ylläpitäjien vastuuta selkeyttävää säännöstöä tarkastusvaliokunnan raportin linjaamalla tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa välittömästi uusien, helpommin sovellettavien terveyshaitta- ja energia-avustusten kehittämiseen tähtäävän valmistelutyön.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

YK:n Agenda 2030:n mukaisten kestävän kehityksen tavoitteiden kantavana teemana on, ettei ketään jätetä kehityksessä jälkeen. Keskinäisriippuvuuksien maailmassa haasteet edellyttävät valtioilta määrätietoista sitoutumista kansainväliseen yhteistyöhön ja yhteisesti laadittuihin sopimuksiin. Kasvattamalla tukeaan monenkeskiseen yhteistyöhön Suomi osallistuu aktiivisesti kansainvälisten sitoumusten toimeenpanoon sekä tukee sääntöperusteisen järjestelmän vakautta ja legitimiteettiä. Aktiivinen rooli kehitysyhteistyön toimijana on osa globaalia vastuunkantoa, jota kehitysyhteistyön määrärahaleikkaukset ovat horjuttaneet.

Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että Suomi ja muut maat osoittavat 0,7 prosenttia BKTL:sta kehitysyhteistyöhön. Ilman näitä satsauksia kestävän kehityksen Agenda 2030 uhkaa jäädä toteutumatta asetetussa aikataulussa. Hallituksen tuoreen esityksen mukaan varsinaisen kehitysyhteistyön osuus vuonna 2019 on 583,7 miljoonaa euroa merkiten vain 0,41 %:n tasoa BKTL:sta. Suomen vähiten kehittyneille maille kohdennettu tuki tulee nostaa nykyisestä 0,13 %:n osuudesta Addis Abeban kehitysrahoituskokouksessa sovittuun 0,2 %:n tasoon kansantulosta. Yli hallituskausien ulottuvaa pitkäjänteistä työtä on jatkettava myös rahoituksen sukupuolisensitiivisyyden lisäämiseksi siten, että EU:n tavoitteiden mukaisesti 85 % kaikista uusista ohjelmista täyttää sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävät tavoitteet.

Ilmastonmuutoksen seuraukset uhkaavat voimakkaimmin heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä ja maita, kuten esimerkiksi Afrikan maita, joista monet kamppailevat voimakkaan väestönkasvun sekä kasvavan nuorisopullistuman kanssa. Tulevalla puheenjohtajuuskaudella Suomella on mahdollisuus ottaa keskeinen rooli Euroopan unionin jäsenmaiden kehitysyhteistyön koordinoijana ja nostaa Afrikka keskeiseksi kehitysyhteistyön kohdealueeksi. Huolehtimalla kehityspolitiikan sosiaalisesta ulottuvuudesta työmarkkinoita, koulututusta ja sosiaaliturvarakenteita kehittämällä valetaan yhteiskunnille kestävämpää pohjaa sekä ehkäistään nuorten syrjäytymistä. Kestävän kehityksen toimet ovat tekoja myös naisten tasa-arvoisemman aseman puolesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Viime vuosien kehitysyhteistyörahoitukseen tehdyt leikkaukset ovat kaventaneet merkittävästi kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia. Järjestökentän kansainväliset verkostot ovat kuitenkin merkittävässä roolissa ruohonjuuritason vaikuttamistyössä, minkä vuoksi järjestöjen kehitysyhteistyötukea on nostettava 15 prosenttiin määrärahoista. Tarvitsemme myös uusia keinoja vapaaehtoisuuteen perustuvan pienimuotoisen kansalaisjärjestöyhteistyön tukemiseksi. Valtioiden rajat ylittävällä sekä yhteiskunnan eri tasoja läpäisevällä yhteistyöllä kasvatamme ymmärrystä kulttuureja kohtaan, joista on tullut osa arkeamme. Avoin dialogi purkaa ennakkoluuloja ja lisää ihmisten välistä luottamusta ehkäisten yhteiskunnallisen eriarvoistumisen kierrettä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 24.30.66 lisätään 130 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 31

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahan korottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 32

> Eduskunta edellyttää, että kansalaisjärjestöjen tekemän kehitysyhteistyön resursseja vahvistetaan ja että järjestöjen nykymuotoisen viestintä- ja globaalikasvatustuen jatkuvuus ja riittävät määrärahat turvataan.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus on nostanut kehitysyhteistyön finanssisijoitukset viime vuosina yhteensä yli 200 miljoonaan euroon vuodessa. Varsinainen kehitysyhteistyön finanssisijoitusmomentti on nostettu 130—140 miljoonaan euroon vuodessa, minkä lisäksi finanssisijoituksia on kanavoitu muilta momenteilta muun muassa Euroopan kehitysrahastolle, Finnfundille sekä korkotukina muiden rahoi- tusinstrumenttien kautta.

Finanssisijoitukset eivät ole ongelmattomia. Keskeinen ongelma on, ettei niiden vaikuttavuudesta ole luotettavaa näyttöä. Ulkoasianministeriö nosti tämän esiin raportissaan vuonna 2016. Ongelma on kansainvälinen, minkä vuoksi finanssisijoituksia on arvosteltu läpinäkymättömyydestä muun muassa Euroopan parlamentin tutkimuksissa. Niissä on esitetty näyttöä, että finanssisijoitukset ovat johtaneet rahavirtoihin kehitysmaista kehittyneisiin maihin, joukossa myös veronkiertoon viittaavia rahansiirtoja. Finanssisijoitukset ovat myös tehottomia varojen ohjaamisessa kaikkein kehittymättömimpiin maihin.

Finanssisijoitusten kasvu on kansainvälinen ilmiö. Se on johtanut rahoituksen ylitarjontaan, minkä vuoksi riskit ovat kasvaneet ja sijoitukset ovat syrjäyttäneet yksityistä rahoitusta sen sijaan, että ne olisivat luoneet uutta. Tällaisesta on näyttöä esimerkiksi Ruotsissa.

Hallituksen linjan muutos on johtanut leikkauksiin varsinaisesta kehitysyhteistyöstä: monen- ja kahdenvälisestä kehitysyhteistyöstä sekä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöstä, vaikka ne on todettu tehokkaimmiksi työkaluiksi kaikkein köyhimpien maiden ja niissä asuvien ihmisten tukemiseen sekä julkisen sektorin vahvistamiseen. On jopa nähtävissä merkkejä siitä, että kehitysyhteistyörahoja on ohjattu yritysten tukemiseen, jolloin on vaarana, että kehitystavoitteet jäävät sivuosaan. Esimerkiksi viime vuonna sijoitettiin 114 miljoonaa euroa Suomi-IFC-rahastoon, jonka kautta tehtyä rahoitusta markkinoitiin erityisesti suomalaisille yrityksille.

Finanssisijoitusmäärärahoja olisi syytä leikata, kunnes niiden vaikuttavuudesta saadaan uskottavaa näyttöä. Kansainvälisiltä kehitysrahastoilta, tukia saavilta yrityksiltä ja Finnfundilta on vaadittava läpinäkyvää raportointia, jotta Suomi voi varmistaa varojen tehokkaan käytön. Esimerkiksi Finnfundissa on parhaillaan käynnissä evaluaatio, jonka tulokset ovat tiedossa loppuvuodesta.

Rahoitusta olisi syytä suunnata finanssisijoitusten sijaan monen- ja kahdenväliseen yhteistyöhön sekä kansalaisjärjestöille, sillä tällainen yhteistyö tukee tehokkaasti heikompia maita ja luo edellytyksiä kehitysmaiden omaehtoiselle kehitykselle. Esimerkiksi veronkantokyvyn vahvistuminen asettaa kehitysmaiden hallitukset vastuuseen kansalaisilleen varojen tehokkaasta käytöstä. Kansalaisjärjestöjen toiminta on todettu evaluaatioissa tehokkaaksi kehitysyhteistyön muodoksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 24.30.89 vähennetään 30 000 000 euroa kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ehdotetusta määrärahasta ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

> Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin suunnattuja määrärahoja ja vahvistaa sen sijaan monen- ja kahdenväliseen yhteistyöhön sekä kansalaisjärjestöille osoitettua kehitysrahoitusta.

90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Laaja-alainen yhteisymmärrys tuo Suomen ulkopoliittiseen toimintaan vakautta ja pitkäjänteisyyttä, mikä lisää uskottavuutta kansainvälisillä areenoilla. Tuloksellisen kehitysyhteistyön edellytyksenä on johdonmukaisuus ja suunnitelmallisuus. Viime vuosina tehdyt arvioinnit ovat myös nostaneet ennustettavuuden ja pitkäjänteisyyden laadun ja vaikuttavuuden keskeiseksi edellytykseksi, ja sen seurauksena onkin siirrytty pidempiin, vähintään 3-vuotisiin kumppanuus- ja yhteistyösopimuksiin.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla toimivien järjestöjen tuki-instrumentit ovat kuitenkin kehittyneet päinvastaiseen suuntaan. Tällä hallituskaudella rahoitusta on leikattu merkittävästi, ja moniin kansainvälisiin yhteistyörakenteisiin ja sitoumuksiimme liittyvää koulutusta ja viestintää tekevien järjestöjen tuki on vuosittain päätettävien tukien varassa. Toimintatapa on järjestöjen ja niiden yhteistyötahojen, esimerkiksi koulujen, yliopistojen ja yritysten kannalta epävarma ja oh-

jaa lyhytaikaisiin, nopeita tuotoksia tuottaviin hankkeisiin heikentäen samalla vaikuttavuutta sekä hyviksi havaittujen toimintojen skaalausmahdollisuuksia.

Kansalaisjärjestökenttämme tekee tärkeää työtä, ja siellä on valtava määrä asiantuntemusta, jota valtionhallinnolta ei löydy. Järjestöt tarjoavat kansalaisille mahdollisuuksia tulla mukaan ulkopoliittiseen vaikuttamiseen ja kasvattaa siten uusia vastuullisia ja tiedostavia globaalikansalaisia. Tässä työssä laaja-alaisesti globaaliagendan kanssa työskentelevillä järjestöillä, kuten Suomen YK-liitolla ja rauhanjärjestöillä, on merkittävä rooli.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 24.90.50 lisätään 1 000 000 euroa Suomen ulkopolitiikan keskeisten teemojen parissa toimivien järjestöjen tukemiseen mm. YK:n ja kansainvälisen sääntöpohjaisen yhteistyön tukemiseen.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ulosottoon joutuneiden asemaa on parannettava

Yli puolella miljoonalla suomalaisella on tällä hetkellä velkaa ulosotossa. Ulosottoon joutuneiden asemaa on parannettava ja heille tarjottavaa neuvontaa ja palveluita on kehitettävä. Vahvistamalla ulosoton kohteena olevien asemaa voidaan myös vahvistaa heidän kannustimiaan työllistyä ja hoitaa velkaansa.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen perintään ulosoton kautta. Vuosittain noin 300 000 sosiaali- ja terveydenhuollon maksua ja yli 30 000 varhaiskasvatuksen maksua päätyy ulosottoon. Tilanne on pahentunut hallituksen toteuttaman asiakasmaksujen korotuksen myötä. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen kohdalla on tarkasteltava velkaan kohdistuvien perintätoimenpiteiden tarkoituksenmukaisuutta ja kohtuullisuutta ja mahdollistettava nykyistä paremmin velan perimisestä luopuminen, kun sitä mainituista syistä on pidettävä perusteltuna.

Voimassa olevan asiakasmaksulain 11 § velvoittaa luopumaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksusta, jos maksu johtaa kohtuuttomiin seurauksiin. Jos olemassa oleva sääntely tai sen soveltaminen ei ole riitävän tehokasta, on syytä tiukentaa lakia.

Oikeusturvan yhdenvertaisuutta on vahvistettava

Oikeusprosessien kustannuksiin on kiinnitettävä huomiota osana oikeusturvan toteutumista ja oikeuspalveluiden saatavuutta (access to court). Oikeudenkäyntien kustannukset ja kuluriskit kasvavat helposti niin suuriksi, että kansalainen ei todellisuudessa pysty hakemaan oikeuksiaan tuomioistuimissa — varsinkin jos tulot ovat hiukan liian suuret maksuttoman oikeudenkäynnin ja oikeusavun saamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Kohtuullisten oikeudenkäyntimaksujen lisäksi on säädettävä nykyistä tarkemmin siitä, miltä osin vastapuolen oikeudenkäyntikulut voivat tulla hävinneen osapuolen kannettaviksi. Korvattaviksi voitaisiin pääsääntöisesti määrätä vain määrältään ja hinnoittelultaan kohtuulliset ja perustellut oikeudenkäyntikulut suhteessa asian luonteeseen ja intressiin. Näin voitaisiin vaikuttaa myös yleisemmin oikeudellisten palveluiden hintakehitykseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosottoon joutuneiden taloudellisen aseman parantamiseksi ja neuvonnan ja palvelujen kehittämiseksi. Erityinen huomio on kiinnitettävä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen perintätoimien tarkoituksenmukaisuuteen ja kohtuullisuuteen. Maksuista ja niistä aiheutuneen velan perinnästä on luovuttava, jos maksu johtaa kohtuuttomiin seurauksiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 35

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeusturvan yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi niin, että oikeudenkäyntien kustannukset ja kuluriskit eivät vaaranna oikeusturvan toteutumista ja oikeuspalvelujen saatavuutta kenenkään kohdalla.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden tehokkaalla torjunnalla voidaan saada merkittäviä valtiontaloudellisia hyötyjä. Panostukset harmaan talouden torjuntaan ovat valitettavasti jääneet riittämättömiksi myös käsiteltävänä olevassa talousarvioesityksessä.

Talousrikosten käsittely vaatii resursseja myös tuomioistuimissa. Tuomioistuinten ruuhkautuminen ja käsittelyaikojen pidentyminen on tunnustettu ongelma, joka korostuu erityisesti suuremmissa yleisissä tuomioistuimissa. Suuri osa tuomioistuimia ruuhkauttavista hyvin pitkistä ja laajoista oikeudenkäynneistä koskee juuri laajoja talousrikoskokonaisuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.10.03 lisätään 3 100 000 euroa tuomioistuimille harmaan talouden torjuntaan.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden tehokkaalla torjunnalla voidaan saada merkittäviä valtiontaloudellisia hyötyjä. Panostukset harmaan talouden torjuntaan ovat valitettavasti jääneet riittämättömiksi myös käsiteltävänä olevassa talousarvioesityksessä.

Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan tehokas ja riittävästi resursoitu toiminta ennaltaehkäisee osaltaan talousrikollisuutta ja harmaata taloutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.20.01 lisätään 2 000 000 euroa ulosottolaitokselle harmaan talouden torjuntaan.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden tehokkaalla torjunnalla voidaan saada merkittäviä valtiontaloudellisia hyötyjä. Panostukset harmaan talouden torjuntaan ovat valitettavasti jääneet riittämättömiksi myös käsiteltävänä olevassa talousarvioesityksessä.

Harmaan talouden torjuntatyö on syyttäjälaitoksessa ollut tuloksellista. Talousrikossyyttäjien ajamissa harmaan talouden rikosjutuissa on ollut viime vuosina kyse noin sadasta miljoonasta eurosta vuodessa, mikä tekee panos-tuotossuhteesta valtiontalouden kannalta erittäin hyvän. Käytännössä kyse on törkeistä vero-, velallisen- ja kirjanpitorikoksista, joissa talousrikostutkinnan tehokkuus riippuu olennaisesti siitä, missä määrin syyttäjälaitos kykenee hoitamaan käsiteltäväksi valmistuvia juttuja. Lisärahoitus syyttäjälaitokselle harmaan talouden torjuntaan vahvistaisi rikosvastuun toteutumista ja toisi myös lisätuloja valtiolle konfiskoitavan rikoshyödyn muodossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.30.01 lisätään 2 100 000 euroa syyttäjälaitokselle harmaan talouden torjuntaan.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansalaisten turvallisuudesta huolehtiminen on yksi yhteiskunnan päätehtävistä. Tärkeintä on tunnistaa ja ennaltaehkäistä kriisitilanteita. Kansalaisten luottamusta viranomaisiin tulee ylläpitää avoimella, laadukkaalla ja kustannustehokkaalla viranomaistoiminnalla.

Turvallisuus tarvitsee tekijänsä. Se on yhteiskunnan lohko, jota ei voi automatisoida. Viranomaisvastuuta ei voi myöskään ulkoistaa. Siksi edellytämme, että niin Poliisin, Suojelupoliisin, Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, Hätäkeskuksen, Pelastustoimen kuin Tullinkin riittävät henkilömäärät turvataan pitkäjänteisesti.

Kannamme erityistä huolta piilorikollisuuden, huumerikostutkinnan, harmaan talouden torjunnan ja talousrikostutkinnan resursseista. Usein tämänkaltaiset toiminnot kärsivät, kun viranomainen pakotetaan tekemään tehtäviensä priorisointia. Mitä enemmän rikoksia jää selvittämättä, sitä enemmän niitä tehdään ja sitä enemmän kansalaisten luottamus oikeusvaltioon rapistuu. Tähän kehitykseen meillä ei ole varaa.

Taloudellisesti ahtaiden vuosien ja leikkauspolitiikan myötä miltei kaikkien turvallisuusviranomaisten toimintaan on syntynyt krooninen resurssipula. Perustoiminnan resurssit on jatkossa määriteltävä pitkäjänteisesti tarpeen, ei taloustilanteen mukaan ja linjauksiin on kyettävä poliittisesti sitoutumaan yli vaalikausien. Turvallisuuden korjausvelka on kurottava umpeen.

Miltei kaikilla turvallisuusaloilla on pulaa koulutetuista työntekijöistä, mikä hankaloittaa henkilöstöresurssien nostamista riittävälle tasolle. Siksi turvallisuusalan koulutuksia tulee yhtenäistää ja alan työpaikkojen houkuttelevuutta lisätä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin poliisin, suojelupoliisin, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen, hätäkeskuksen, pelastustoimen ja tullin riittävien henkilöstöresurssien turvaamiseksi ja osoittaa tarkoitukseen 20 000 000 euron määrärahan vuoden 2019 lisätalousarvioesityksessä.

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden tehokkaalla torjunnalla voidaan saada merkittäviä valtiontaloudellisia hyötyjä. Panostukset harmaan talouden torjuntaan ovat valitettavasti jääneet riittämättömiksi myös käsiteltävänä olevassa talousarvioesityksessä. Harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi poliisitoimen resursseja tulee lisätä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.10.01 lisätään 3 000 000 euroa poliisille harmaan talouden torjuntaan.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Yleinen asevelvollisuus ja koulutettu reservi ovat puolustusvoimien tehtävien hoidon kannalta kriittisiä tekijöitä. Puolustuskyvyn kannalta olennaista on paitsi varusmiesten ja reservin määrä myös heidän saamansa koulutuksen kesto ja taso. Puolustusvoimien uudistuksen yhteydessä reservin kertausmäärärahoja leikattiin. Vuonna 2014 parlamentaarisen työryhmän yhteinen tahto oli, että määrärahojen tasoa nostetaan.

Puolustusvoimien henkilöstö

Maanpuolustuksen toimintaympäristö on muuttunut monin tavoin viime vuosina, ja nykyinen työmäärä aiheuttaa kohtuutonta kuormitusta Puolustusvoimissa. Henkilöstövajeen ammottavaa railoa on tällä vaalikaudella paikattu sopimussotilaita palkkaamalla. Tämä väliaikaisratkaisu ei ole lieventänyt painetta, jonka alla Puolustusvoimien henkilöstö työtään nykyisin tekee.

Puolustusvoimien tehtävien lisääntymiseen on useita syitä. Puolustusvoimille on muun muassa säädetty uusi lakisääteinen tehtävä eli osallistuminen kansainvälisen avun antamiseen, ja myös valmiusvaatimus on noussut huomattavasti. Kouluttajatavoitetta — 2,5 kouluttajaa peruskoulutuskaudella joukkuetta kohti — ei ole saavutettu, mikä vaikuttaa kiistatta henkilöstön toimintakykyyn ja jaksamiseen.

Nykyinen työmäärä aiheuttaa kohtuutonta kuormitusta Puolustusvoimissa, mistä yksi hälyttävä esimerkki on, että upseereista 43 % on kertonut tuntevansa työuupumusta. Myös ammattisotilaat ja Puolustusvoimien siviilit voivat uupua, kun heitä jatkuvasti ajetaan työssään yhä ahtaammalle. Puolustusvoimat on tunnustanut, että sen henkilöstö uupuu työssään.

Hyvä taloudellinen suhdanne on oikea hetki laittaa Puolustusvoimien henkilöstötilanne ja kouluttajavaje kerralla kuntoon. Korjaus on tehtävä lisäämällä Puolustusvoimiin 400 uutta vakinaista virkaa, sillä sopimussotilailla ei ole täysimittaiseen viranhoitoon vaadittavaa osaamista, toiminnan vaatimia kelpoisuuksia ja käyttöoikeuksia, eikä näitä heiltä voi edes edellyttää.

Puolustusvoimien kansainvälisen koulutus- ja harjoitustoiminnan vaikutus perustoiminnan rahoitukseen

Puolustusvoimien osallistuminen kansainväliseen koulutus- ja harjoitustoimintaan perustuu pitkäjänteiselle yhteistyön kehittämiselle. Harjoitustoiminnan päämääränä on valmiuden, suorituskyvyn, yhteistoimintakyvyn sekä henkilöstön osaamisen ja toimintakyvyn kehittäminen. Tämä tukee myös Suomen osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan. Osallistumisen painopiste on vaativissa kansainvälisissä harjoituksissa, joissa vuosina 2017—2019 korostuu puolustusvoimien keskeisten suorituskykyjen ja kansainvälisen sotilaallisen yhteistyön kehittäminen. Kansainvälisen koulutus- ja harjoitustoiminnan kustannukset katetaan puolustusvoimien toimintamenoista. Painopiste vaativiin harjoituksiin osallistumisesta on oikea. Tulee kuitenkin muistaa, että mikäli samalla on tavoitteena kasvattaa harjoitusten mittakaavaa, tulee tämä todennäköisesti näkymään myös kohonneina kustannuksina. Kun vaativille isoille sotaharjoituksille ei ole varattu erillisiä määrärahoja, on huolena, että niihin käytetyt resurssit voivat olla pois puolustusvoimien perustoiminnasta. Suuret sotaharjoitukset eivät saa vaarantaa puolustusvoimien perustoimintojen rahoitusta ja toimintamenojen tasapainoa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät resurssit reservin kertausharjoitusten tason ja määrän pitämiseksi riittävällä tasolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin uusien vakituisten virkojen lisäämiseksi Puolustusvoimissa, jotta henkilöstövaje ja kouluttajapula saadaan korjattua pysyvällä tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 39

Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää huolen siitä, että puolustusvoimien osallistuminen kansainväliseen koulutus- ja harjoitustoimintaan ei vaaranna perustoimintojen rahoittamista.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Harmaa talous, talousrikollisuus, veronkierto sekä niihin liittyvät lieveilmiöt haittaavat taloutta ja uhkaavat oikeudenmukaista yhteiskuntaa monin tavoin. Ne pienentävät verotuloja, vääristävät kilpailua, heikentävät työntekijöiden asemaa ja viime kädessä uhkaavat oikeusvaltion uskottavuutta. Harmaan talouden aiheuttama verovaje on eduskunnan tarkastusvaliokunnan teettämän selvityksen mukaan arviolta 4—8 miljardia euroa vuodessa.

Harmaan talouden ohella Suomi menettää vuosittain satoja miljoonia euroja monikansallisten yritysten aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron vuoksi. Myös kansainväliseen sijoitustoimintaan liittyvä verovilppi aiheuttaa Suomelle satojen miljoonien eurojen veromenetykset.

SDP on ollut aktiivisessa roolissa, kun harmaaseen talouteen ja kansainväliseen veronkiertoon on puututtu viime vuosina. On syntynyt myös tuloksia. Esimerkiksi Verohallinnon tutkimuksen mukaan pelkästään rakennusalalla tehdyt uudistukset ovat vähentäneet harmaata taloutta ja lisänneet verotuottoja vuositasolla 100 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 voimaantullut aggressiivista verosuunnittelua suitsiva korkovähennysrajoitus on lisännyt verotuloja vähintään kymmenillä miljoonilla euroilla vuosittain.

Aktiivisia toimia veronkierron torjumiseksi on jatkettava. SDP:n vaihtoehtobudjettiin sisältyy syksyllä 2017 julkaistu aggressiivisen verosuunnittelun ja verokeidasvilpin vastainen ohjelma sekä harmaan talouden vastainen 13-kohtainen toimenpideohjelma. Ohjelmat sisältävät konkreettisia esityksiä harmaaseen talouteen ja kansainväliseen veronkiertoon puuttumiseksi. Säädösmuutosten ja muiden toimenpiteiden ohella on tärkeää, että viranomaisilla on riittävät resurssit harmaan talouden vastaiseen työhön. SDP esittää, että harmaan talouden torjunnan resursseja li-

sätään valtionhallinnon eri aloilla yhteensä 20 miljoonaa euroa. Toimilla kertyisi satojen miljoonien verotuotto. Valtiovarainministeriön arvion mukaan yksin aggressiivisessa verosuunnittelussa käytettyjen korkojen vähennyskelpoisuuden rajaamisesta kertyisi 140 miljoonan euron lisäverotuotto. Verohallinnon arvion mukaan sähköiset kassajärjestelmät lisäisivät verotuloja 120—140 miljoonaa euroa vuositasolla.

Veronkierron torjunta on kiinteässä yhteydessä viranomaistoiminnan ja hallinnon tehostamiseen sekä hallinnon digitalisaatioon. SDP varmistaisi, että verotuksen kannalta tarpeelliset tiedot saadaan alustoilta ja muilta palveluntarjoajilta automaattisesti verotuksen käyttöön. Esimerkiksi vuokratulot ja tiedot arvonlisäverollisista myynneistä voitaisiin kerätä suoraan alustoilta veroilmoituksille, jolloin niitä ei tarvitsisi ilmoittaa erikseen. Tämä paitsi varmistaa tietojen tehokkaan käytön myös vähentää harmaan talouden riskiä. Alustatalouden tietojen hyödyntäminen yhdessä sähköisten kassajärjestelmien kanssa mahdollistaa tulevaisuudessa sen, että verotus on yhä laajemmin automatisoitua. SDP esittää, että hallinnon digitalisaatio varmistetaan 10 miljoonan euron lisämäärärahalla. Uudet työkalut edellyttävät myös investointeja riittäviin resursseihin sekä hallinnon koordinaatiota. Vastuu harmaan talouden torjunnan koordinaatiosta keskitettäisiin valtiovarainministeriöön. Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 40

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin digitalisaation johtamisen parantamiseksi ja digitalisaation edellyttämien investointien tekemiseksi julkisella sektorilla, hankintaosaamisen parantamiseksi ja päällekkäisen työn vähentämiseksi ja osoittaa tätä varten riittävät resurssit.

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjunta on yksi verohallinnon tärkeimmistä painopistealueista. Verottaja torjuu harmaata taloutta muun muassa verotarkastuksin, erilaisin hankkein, kampanjoin sekä verotuksen yhteydessä tehtävällä ohjauksella ja valvonnalla. Toimia on tehostettu erityisesti toimialoilla, joihin on todettu liittyvän suuria veroriskejä, kuten majoitus- ja ravintola-ala, kuljetusala sekä rakennusala. Verohallinnon riittävien resurssien turvaaminen on harmaan talouden ja veronkierron torjunnan kannalta ehdottoman tarpeellista. Verohallinnon määrärahoja on lisättävä 3 700 000 eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 28.10.01 lisätään 3 700 000 euroa Verohallinnon toimintamenoihin.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden torjunta läpäisee Tullissa koko organisaation. Tulli torjuu harmaata taloutta ennaltaehkäisevin toimin ja harjoittamalla sekä reaaliaikaista että jälkikäteistä valvontaa. Tullin

harmaan talouden torjunnalle on hyvät edellytykset, ja on tärkeää, että sillä on riittävät kokonaisresurssit toteuttaa strategian mukaista toimintamallia painopisteitten mukaisesti. Tullilaitoksen määrärahojen turvaaminen on ehdotonta myös kansainvälisen rikollisuuden ja salakuljetuksen torjunnassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 28.10.02 lisätään 2 100 000 euroa Tullin toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 41

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin tullin riittävien henkilöstöresurssien turvaamiseksi.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Vuonna 2019 valtion päätökset heikentävät kuntien tulopohjaa yli 250 miljoonaa euroa. Vuodesta 2019 on tulossa kuntataloudessa hyvin kireä. Kuntien valtionosuuksia pienentävät mm. peruspalvelujen valtionosuuden indeksijäädytys (91 milj.), lomarahaleikkausta vastaavan säästön kahdenkertainen leikkaus kustannustenjaon tarkistuksen kautta (59 milj.), uusi kiky-leikkaus 29 milj., ja lisäksi erikoissairaanhoidon keskittämisen, omais- ja perhehoidon ym. ennakolliset VOS-leikkaukset pienentävät valtionosuutta 33 miljoonaa, vaikka vastaavaa säästöä ei ole kunnissa syntynyt. Näiden ohella peruspalvelujen yleiskatteista valtionosuutta pienentävät uudelleenkohdennukset digitalisaation edistämiseen (30 milj.) ja harkinnanvaraiseen kuntien yhdistymisavustukseen (10 milj.). Lisäksi opetussektorin indeksit ovat jäädytettyinä myös vuonna 2019.

SDP:n vaihtoehdossa kuntatalous vahvistuu vuonna 2019. Indeksikorotukset peruspalvelujen sekä koulutuksen valtionosuuksiin tehdään normaalisti, eikä ylimääräisiä leikkauksia toteutettaisi. Veromuutoksista ja varhaiskasvatuksen maksujen alennuksesta kunnille aiheutuvat menetykset kompensoidaan. Lisäksi kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korotetaan niin, että se mahdollistaa sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksujen alentamisen.

Erityisen haitallista ensi vuoden budjetissa on myös kuntien näkökulmasta toimiviksi osoittautuneiden työllisyyskokeilujen alasajo. Työllisyyskokeilut loppuvat, vaikka niistä on saatu kunnissa hyviä kokemuksia ja niiden puitteissa on onnistuttu vähentämään erityisesti pitkäaikaistyöttömyyttä. Kokeilujen päättymisen myötä palvelut heikentyvät monilta ihmisiltä, joiden on vaikea löytää työpaikkaa. SDP on esittänyt kokeilujen jatkamista.

SDP on esittänyt vaihtoehtobudjetissaan mm:

— Korotetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuutta 250 miljoonaa euroa, jolla toteutetaan indeksikorotukset täysimääräisesti, jätetään uudet valtionosuusleikkaukset tekemättä ja alennetaan sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuja sekä vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluita.

— Koulutuksen valtionosuuksien indeksikorotukset toteutetaan täysimääräisesti.
— SDP:n vaihtoehtobudjetissa esitettyjen pieni- ja keskituloisten veronalennusten sekä varhaiskasvatusmaksujen alennusten tulonmenetykset kompensoidaan kunnille täysimääräisesti valtionosuuksissa. Veromuutosten kompensaatio on 160 miljoonaa ja varhaiskasvatusmaksujen kompensaatio 82 miljoonaa euroa.
— Jatketaan toimiviksi osoittautuneita työllisyyden hoidon kuntakokeiluja.

Tuhat lääkäri-hoitaja-tehtävää lisää

Hallituksen ajama sote-malli on osoittautumassa toteuttamiskelvottomaksi, joten viimeistään nyt on tärkeää tehdä tarvittavat kiireelliset ja välttämättömät satsaukset kuntien — ja myöhemmin itsehallinnollisten sote-alueiden — peruspalveluiden turvaamiseksi.

Hoito- ja hoivatakuun mukaisen palveluun pääsyn on aidosti ja nykyistä tiukempien määräaikojen puitteissa toteuduttava sote-palveluissa. Perustason palveluita pitää vahvistaa niin, että esim. lääkäriin, palvelutarpeen arviointiin tai kotihoidon palveluiden piiriin päästään nykyistä nopeammin, oikeaan aikaan ja tarpeen mukaisesti.

Tasapuoliseen palveluiden parantamiseen on vaikuttavampi ja varmempi tapa kuin hallituksen kyseenalainen sote-rakennelma. Esitämme välittömästi lisättäväksi 1 000 lääkäri-hoitaja-tehtävää peruspalveluihin.

Terveyskeskuskäynnit maksuttomiksi, asiakasmaksujen kattoa alennettava

Kotitalouksien rahoitusosuus on Suomessa erityisesti terveydenhuollossa kansainvälisesti vertaillen korkea. Korkeat asiakasmaksut toimivat esteenä palveluihin hakeutumiselle, ja monilla maksut ovat johtaneet velkaantumiseen.

Asiakasmaksuja voi alentaa tai jättää perimättä, jos periminen vaarantaisi henkilön toimeentulon edellytyksiä. Käytännössä kunnat eivät tätä mahdollisuutta juurikaan käytä, jolloin maksuja korvataan toimeentulotuesta. Vuonna 2017 toimeentulotuesta maksettiin terveydenhuollon asiakasmaksuja suoraan laskuttajalle yli 10,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 lähes 400 000 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksua päätyi ulosottoon. Kulut voivat nousta moninkertaisiksi, jos ihmiset jättävät korkeiden maksujen vuoksi hakematta apua sosiaali- ja terveysasioissa.

Esitämme, että asiakasmaksulakia on tiukennettava niin, että asiakasmaksuja huojennetaan automaattisesti lain edellyttämällä tavalla, jos asiakkaan elämäntilanne sitä vaatii. Huojennuksen tai perimättä jättämisen kriteerien tulisi olla selkeät ja valtakunnalliset. Esitämme, että toimeentulotuen asiakkuus on aina riittävä peruste asiakasmaksujen perimättä jättämiseen. Tulevaisuudessa huojennuksen määrittelyssä voidaan hyödyntää myös kansallista tulorekisteriä.

Muutoinkaan asiakasmaksut eivät saa olla esteenä tarvittavien sote-palveluiden saamiselle.

Esitämme, että maksukattojen yhdistämisen valmistelu aloitetaan pikaisesti. Valmistelun tavoitteena tulee olla nykyisten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen sekä lääke- ja matkakus-

tannusten maksukattojen yhdistäminen ja yhdistetyn katon laskeminen kohtuulliselle tasolle. Maksujen kertymisen seurantaa on kehitettävä.

Esitämme, että terveyskeskuslääkärin ja -hoitajan vastaanotot muutetaan maksuttomiksi.

Lähimpiin peruspalveluihin kunnon satsaus

Hallitus on kaudellaan tehnyt useita lapsiperheiden eriarvoisuutta lisääviä päätöksiä mm. etuusleikkauksin ja varhaiskasvatuspalveluiden heikennyksin. Lapsiperheet tarvitsevat monipuolista tukea. Sosiaalihuoltolain mukainen välttämätön kotipalvelu muutettiin viime hallituskaudella jokaisen lapsiperheen oikeudeksi. Oikeus on kuitenkin edelleen huonosti tunnettu: palvelua ei osata hakea eikä tarjota.

Pidämme tärkeänä, että kaikki palveluja tarvitsevat perheet myös pääsevät tuen piiriin. Jotta matalan kynnyksen palvelut ja oikea-aikainen tuki lapsiperheiden arkeen voidaan taata koko maassa, pidämme välttämättömänä hallituksen lisäsatsausta kotipalveluihin.

Lastensuojelun tilanne on vakava. Kunnista saadaan huolestunutta viestiä siitä, että lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvussa ja sosiaalityöntekijöiden määrä on riittämätön. Esitämme panostuksia lastensuojelun henkilöstöön ja kehittämiseen lastensuojelun laadun parantamiseksi.

Eläkeläisten elämässä palveluilla on erityisen merkittävä rooli. Hallituksen leikkaukset kuntien vanhuspalveluiden rahoituksesta ja vanhuspalvelulain heikennykset näkyvät palveluiden laadun ja saatavuuden heikkenemisenä. Vanhuspalveluiden osaamisen ja asiantuntemuksen heikentäminen vaikeuttaa koko palvelun organisointia, mikä taas näkyy työn kuormittavuutena ja esim. kotihoidon kiireenä.

Emme hyväksy hallituksen esittämiä heikennyksiä. Lisäksi haluamme satsata erityisesti vanhusten kuntouttamiseen parhaiden käytäntöjen mukaisesti.

Omaishoitotilanne koskee tyypillisesti iäkkäiden ihmisten perheitä, ja tukea onkin kehitetty erityisesti näistä lähtökohdista. Kuitenkin osa omaishoidettavista on lapsia, yleensä kehitysvammaisia, joiden hoitajana toimii lähes aina äiti. Kyse on usein tavallisista lapsiperheistä, joissa on muitakin hoivaa tarvitsevia lapsia. Kelan kyselytutkimuksen mukaan yli 60 % hoitajista käy työssä, mutta työn ja hoidon yhdistäminen voi olla vaikeaa. Monessa kunnassa lapsiperheille sopivia tukipalveluita ei ole tarjolla tai palveluista osa on saatavilla vain työaikana. Työikäisen omaishoitajan palkkatulojen väheneminen voi vaikeuttaa perheen toimeentuloa monella tavalla, ja se näkyy myös tulevan eläkkeen määrässä. Hoito voi myös vaikeuttaa työttömyysturvan saamista. Ongelmat on tiedostettu, mutta hallitus ei ole ryhtynyt toimiin niiden ratkaisemiseksi.

Suomi ratifioi kesäkuussa 2016 vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen, joka korostaa vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta ja osallisuutta kaikessa päätöksenteossa. Sopimuksen mukaan vammaisella ihmisellä on oikeus valita asuinpaikkansa eikä häntä saa velvoittaa käyttämään tiettyä asumisjärjestelyä. Vammaisten asumispalveluiden kilpailuttaminen aiheuttaa suurta huolta etenkin vammaisten ihmisten ja heidän omaistensa elämässä. Hankintalain uudistuksesta päätetiin eduskunnassa joulukuussa 2016. Tuolloin vaadimme, että vam-

maisten elinikäisten palveluiden erityisyyden vuoksi ja niiden kilpailuttamisen inhimillisesti kohtuuttomien seurausten vuoksi näitä palveluita ei tulisi lähtökohtaisesti kilpailuttaa. Hallitus ei kuitenkaan yhtynyt vaatimukseemme, vaikka ongelmat tunnetaan hyvin. Eduskunnan käsittelyssä on tällä hetkellä Ei myytävänä! -kansalaisaloite, jossa edellytetään, että vammaisten ihmisoikeudet taataan ja elämälle välttämättömät palvelut rajataan hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että kuntien peruspalvelujen järjestämiseen osoitettua valtionosuutta nostetaan indeksi-, kiky- ja muiden leikkausten perumiseksi, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen alentamiseksi ja uusien hoitajien ja lääkärien palkkaamiseksi sekä verotulomenetysten ja varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensoimiseksi. Lisäksi koulutuksen valtionosuuksien indeksikorotukset on toteutettava täysimääräisesti ja työllisyyden kuntakokeiluja on jatkettava.

Vastalauseen lausumaehdotus 43

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, jotta hoito- ja hoivatakuun mukainen palveluun pääsy toteutuu aidosti ja nykyistä tiukempien määräaikojen puitteissa sote-palveluissa. Perustason palveluita pitää vahvistaa niin, että esimerkiksi lääkäriin, palvelutarpeen arviointiin tai kotihoidon palveluiden piiriin päästään nykyistä nopeammin, oikeaan aikaan ja tarpeen mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 44

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, jotta perustason terveydenhuollon vastaanottotoimintaan palkataan 1 000 uutta hoitajaa/lääkäriä.

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, jotta avoterveydenhuollon lääkäri- ja hoitajavastaanotot muutetaan maksuttomiksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 46

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin parantaakseen lapsiperheiden asemaa ja turvatakseen lasten oikeuksien toteutumisen lisäämällä rahoitusta etenkin sosiaalihuoltolain mukaiseen kotipalveluun ja turvaamalla lastensuojelun resurssit.

Vastalauseen lausumaehdotus 47

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiperheellisten omaishoitajien toimeentulon turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 48

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin turvatakseen vanhuspalveluiden laadun ja alan osaamisen ja houkuttavuuden. Vanhuspalvelulakia tulee toteuttaa johdonmukaisesti eikä laskea ikäihmisten hoidon ja hoivan tasoa. Vanhusten kuntouttamiseen on erityisesti satsattava.

Vastalauseen lausumaehdotus 49

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen siitä, että vammaisten elinikäiset palvelut rajataan hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle tai järjestetään lähtökohtaisesti muutoin kuin hankintalain mukaisella kilpailuttamismenettelyllä.

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti niin, että terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat, palveluiden yhdenvertaisuus toteutuu ja palveluintegraatio turvataan niin, että kustannusten hillintä on mahdollista kansalaisten yhdenvertaisuutta vaarantamatta. Selkeimmin tämä voidaan toteuttaa, kun palveluiden tuottamisen ensisijainen vastuu säilyy julkisella sektorilla, jota yksityinen ja kolmas sektori täydentävät, ja luovutaan hallituksen esittämästä palveluita pirstovasta monituottajamallista.

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

SDP esittää myös energiaveron palautukseen väliaikaista 20 miljoonan euron lisäystä EU-lainsäädännön sallimalle enimmäistasolle, millä estettäisiin suomalaisen työn siirtymistä halvemman tuotannon maihin. Energiaverotuksen osalta (teollisuuden alennettu verokanta ja nk. energiaveroleikkuri) tukien rakennetta tulee uudistaa niin, että osa tuista kohdistuu energiatehokkuutta, tuottavuutta ja uusia energiaa säästäviä investointeja tukemaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmän uudistuksesta, jolla vahvistetaan vientisektorin kilpailukykyä ja innovaatiokykyä.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Laadukas koulutus, korkeasti koulutettu väestö ja määrätietoiset panostukset tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatioihin ovat mahdollistaneet Suomen talouden menestyksen. Nyt tämä perusta on rapautumassa.

Ensimmäistä kertaa olemme tilanteessa, jossa tulevien sukupolvien koulutustaso uhkaa jäädä aiempia matalammaksi. Lähes 15 % ikäluokasta jää yhä vaille toisen asteen koulutusta. Kehitys on huolestuttava tilanteessa, jossa kansainvälinen kilpailu ja työmarkkinoiden murros edellyttävät entistä korkeampaa osaamista.

Jotta voimme jatkossakin pärjätä kansainvälisessä kilpailussa, osaamisesta ja talouden uusiutumiskyvystä on pidettävä huolta. On luotava kestävä koulutuspolku, jossa kaikille tarjottava varhaiskasvatus, laadukas peruskoulu ja aidosti maksuton toinen aste takaavat tasa-arvoiset mahdollisuudet jokaiselle lapselle sekä keräävät kaiken lahjakkuuden kansantalouden hyödyksi. Nuoren suomalaisen polku jatkuu vielä joko korkeakouluun tai työelämään, jonne hän astuu ammattitaitoisena ja koko työuransa ajan valmiina oppimaan uutta.

Samaan aikaan tutkimus- ja tuotekehityspanoksia on lisättävä. Tarvitsemme tieteen kunnianpalautuksen. Tieteen ja tutkimuksen rahoituksen tulee olla vakaata ja ennakoitavaa, ja sitä on lisättävä. TKI-investointien on kasvettava selvästi nykyistä korkeammalle tasolle.

Talouspolitiikan arviointineuvosto ja monet tutkijat ovat viime aikoina esittäneet huolensa siitä, että suomalaisten osaaminen on heikentynyt. Koulutus ja sivistys kaipaavat puolustajaa. Työn murros ja neljänneksi teolliseksi vallankumoukseksi luonnehdittu muutos haastavat jokaisen meistä. Yleisin johtopäätös on, että osaamisen merkitys korostuu tulevaisuudessa entisestään.

SDP on esittänyt Osaamispolku 2030 -vision tulevaisuuden koulutuksen ja sivistyksen kehittämiseksi. Koulutus on tehokkain tapa muuttaa maailmaa. Tarvitsemme kattavan näkemyksen siitä, miten saamme suomalaisten koulutustason jälleen kasvavalle käyrälle. Siksi tarvitaan Osaamispolku 2030. Vuonna 2030 Suomen menestys ja globaali rooli rakentuvat koulutuksen, sivistyksen, tutkimuksen, osaamisen ja uusien innovaatioiden varaan.

Jokaiselle nuorelle tulee varmistaa nyky-yhteiskunnan vaatima koulutus ja osaaminen. Perusasteen koulutuksen varassa olevien työpaikat katoavat kovaa vauhtia. Tämän vuoksi tarvitaan oppivelvollisuuden laajentaminen nykyisestä yhdeksänvuotisesta peruskoulusta koskemaan koko toisen asteen tutkinto. Samalla oppimateriaaleista tulisi maksuttomia, mikä osaltaan poistaa esteitä kouluttautumisen tieltä. On myös tärkeää huolehtia siitä, että ne, joilla on erilaisia haasteita oppimisessa, saavat tarvittavan tuen.

Pelkkä tutkinnon suorittaminenkaan ei silti riitä. Tarvitaan jatkuvan oppimisen reformi, jossa jokaiselle suomalaiselle tehdään mahdolliseksi osaaminen ja sen päivittäminen muuttuvan työelämän mukana. Suunnataan siis askeleet osaamispolulle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa koulutusleikkausten vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.

Oppivelvollisuutta on laajennettava ja nuorisotakuuta on vahvistettava

Pelkän peruskoulun varassa olevien ihmisten asema heikkenee jatkuvasti työmarkkinoilla. Työelämän osaamistason vaatimukset kasvavat ja työmarkkinat elävät murroksessa. Nuorten eriarvoisuus ja syrjäytyminen kasvavat ilman tehokasta koulutuspolitiikkaa.

Viimeisten 30 vuoden aikana Suomen työmarkkinoilta on hävinnyt 600 000 työpaikkaa, joihin on riittänyt pelkkä perusasteen koulutus. Tällä hetkellä Suomessa on edelleen lähes 100 000 alle 30-vuotiasta ihmistä ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa. Heidän asemansa työmarkkinoilla on heikko, mikä johtaa eriarvoisuuden ja syrjäytymisen kasvuun. Erityisesti nuorten miesten syrjäytyminen on merkittävä ongelma.

Oppivelvollisuusikää nostamalla parannetaan nuorten tulevaisuuden työllisyys- ja tulokehitystä. Pelkän perusasteen suorittaneiden ihmisten työllisyysaste on vain noin 40 prosenttia, kun taas toisen asteen suorittaneiden on yli 70 prosenttia ja korkeakoulutettujen on yli 85 prosenttia. Koulutus parantaa merkittävästi työllisyyttä, mutta myös työuran kestoa. Korkeakoulutettujen työurat kestävät jopa 15 vuotta perusasteen varassa olevia pidempään. Koulutustason nostaminen on välttämätöntä, jos haluamme nykyistä merkittävästi korkeampaa työllisyyttä.

Tehokkain keino koulutustason nostoon on oppivelvollisuuden laajentaminen. Tällä hetkellä noin kahdeksan prosenttia nuorista ei jatka seuraavana syksynä tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Opintoja jatkavista nuorista moni ei myöskään vie opintojaan loppuun. Laajentamalla oppivelvollisuutta kasvatamme merkittävästi toisen asteen tutkinnon suorittavien osuutta.

Toisen asteen koulukseen siirtyminen on tärkeä nivelvaihe, jossa nuoret joutuvat ensimmäistä kertaa tekemään koko koulutusuraansa koskevia valintoja. 16- ja 17-vuotiaana koulutuksen ulkopuolelle jääneet ovat ikätovereitaan heikommassa asemassa läpi elämän. Pelkkä peruskoulu ei nykyisin eikä varsinkaan tulevaisuudessa riitä pohjakoulutukseksi. Tavoitteeksi onkin asetettava, että koko ikäluokka suorittaa vähintään toisen asteen koulutuksen. Oppivelvollisuuden laajentaminen on kuitenkin tärkeintä nuorille itselleen.

Toisen asteen koulutus on muutettava maksuttomaksi, eivätkä opiskelusta koituvat kustannukset saa estää ketään suorittamasta tutkintoa. Oppivelvollisuuden laajentaminen ja sitä seuraava toisen asteen muuttuminen maksuttomaksi on hyötyihinsä nähden kohtuullisen edullinen uudistus. VATT on arvioinut, että yksi vuosi oppivelvollisuutta lisää kustannuksia 17—27 miljoonaa euroa vuodessa. Haarukka johtuu erilaisista oletuksista oppimateriaalien kierrättämisestä. Tällainen panostus maksaa aikaa myöten itsensä moninkertaisesti takaisin paranevan työllisyyden ja vähenevän syrjäytymisen kautta.

Oppivelvollisuuden laajentamisen ohella on edistettävä nuorten ja nuorten aikuisten kiinnittymistä työmarkkinoille myös muilla keinoilla, jotka myös estävät syrjäytymistä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Hallitus on ajanut nuorisotakuun alas ja korvannut sen yhteisötakuulla, joka on yksi sen kärkihankkeista. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että nuorisotakuun rahoituksesta viedään jopa 96 %. Tässä, kuten niin monessa muussakin asiassa, hallituksen kärkihanke toimii sumuverhona, jolla yritetään kätkeä se tosiasia, että toimiva järjestelmä ajetaan pelkästään ideologisista syistä alas ja tilalle tarjotaan murusia. SDP esitti oman mallinsa nuorisotakuun kehittämiseksi talvella 2017.

Hallitus on lopettanut kokonaan nuorten aikuisten osaamisohjelman. Ohjelman alasajon seurauksena moni vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa oleva nuori aikuinen jää tosiasiallisesti tyhjän päälle. Ohjelma on onnistunut hyvin räätälöityjen opintopolkujen toteuttamisessa, jonka takia se on käynnistettävä uudelleen ja sen resurssit tulee turvata.

Oppivelvollisuutta laajentamalla sekä nuorisotakuuta vahvistamalla nostetaan työllisyyttä sekä vauhditetaan kasvua. Kyse ei kuitenkaan ole pelkästään julkisen talouden hyödyistä ja kustannuksista. Uudistukset hyödyttäisivät eniten heikoimmassa asemassa olevia nuoria. Läpi elämän jatkuva koulutus antaa parhaimmat edellytykset kiinnittyä työmarkkinoille sekä tehokkaan keinon vähentää eriarvoisuutta ja syrjäytymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 53

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen, jossa laajennetaan oppivelvollisuus koskemaan toinen aste ja toisen asteen koulutus muutetaan täysin maksuttomaksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 54

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin nuorten osallistumisen vahvistamiseksi, syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä koulutus- ja työllisyysasteen nostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 55

> Eduskunta edellyttää, että Suomessa on alueellisesti riittävän kattavasti toisen asteen aloituspaikkoja.

Varhaiskasvatus on uudistettava

Laadukas varhaiskasvatus on vaikuttavimpia investointeja, jonka yhteiskunta voi tehdä. Taloustieteen nobelisti James Heckman on todennut, että koulutusinvestointien tuotto on suurimmillaan, kun ne tehdään elinkaaren varhaisessa vaiheessa. OECD on arvioinut, että varhaiskasvatukseen panostettu euro tuottaa itsensä vähintään seitsenkertaisesti takaisin. Laadukas varhaiskasvatus pystyy tehokkaasti pysäyttämään huono-osaisuuden kierteen ja parantaa lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä.

Suomessa lasten varhaiskasvatukseen osallistuminen on eurooppalaisittain tarkasteltuna alhaisella tasolla. Varsinkin eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten ja heikommassa asemassa olevien las-

ten kehitykselle varhaiskasvatuksella on ratkaiseva merkitys kielen oppimiselle, kotoutumiselle ja myöhemmälle koulumenestykselle.

Laadukkaassa varhaiskasvatuksessa lasten ja varhaiskasvatuksesta vastaavan henkilöstön välinen suhde on järkevällä tasolla. Liian isossa ryhmässä aikuisen ei ole mahdollista huomioida jokaista lasta ja vastata lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen lapselta perheen vanhempien työ- tai perhetilanteen perusteella ei kohtele lapsia yhdenvertaisesti.

SDP:n pidemmän aikavälin tavoitteena on kaikille maksuton varhaiskasvatus. Kohti maksutonta varhaiskasvatusta edetään vaiheittain, ja ensi vuodelle esitämme varhaiskasvatuksessa 0-maksuluokan alarajan nostoa.

Haluamme parantaa varhaiskasvatuksen laatua ja nostaa varhaiskasvatukseen osallistumisastetta. Lapsen edun lisäksi toimiva varhaiskasvatus on edellytys pienten lasten vanhemmille työn ja perhe-elämän sujuvaan yhteensovittamiseen.

Sosialidemokraattien mielestä varhaiskasvatus koostuu erottamattomasti leikin, hoivan, kasvatuksen ja opetuksen muodostamasta kokonaisuudesta. Lapsen yksilölliset tarpeet huomioon ottava varhaiskasvatus tarjoaa parhaat edellytykset tasapainoiselle kehitykselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 56

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa varhaiskasvatuksen ryhmäkoot entiselleen.

Vastalauseen lausumaehdotus 57

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa subjektiivisen oikeuden varhaiskasvatukseen kaikille.

Vastalauseen lausumaehdotus 58

Eduskunta edellyttää, että hallitus edelleen alentaa tuntuvasti varhaiskasvatusmaksuja ja että maksut poistetaan kokonaan asteittain tavoitteena pitkällä tähtäimellä kokonaan maksuton varhaiskasvatus.

Vastalauseen lausumaehdotus 59

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 60

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin varhaisen tuen kehittämiseksi varhaiskasvatuksessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Osaamistasoa on nostettava, korkeakoulutusta lisättävä

Koulutustason nousu on pysähtynyt Suomessa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että nuorempien ikäluokkien koulutustaso ei enää ylitä aikaisempien ikäluokkien ja sukupolvien koulutustasoa. Samanaikaisesti monet muut Euroopan maat sekä muut korkean osaamisen yhteiskunnat ovat ohittaneet Suomen koulutustason. Suomi oli 1990-luvulla maailman kärjessä koulutustasossa, Sipilän hallituksen aikana olemme pudonneet OECD:n keskiarvon alapuolelle.

Koulutustaso liittyy olennaisesti Suomen valitsemaan menestysstrategiaan, jossa valitsimme osaamisen ja laadun kilpailuvalteiksemme kansainvälisillä markkinoilla. Korkeasta osaamisesta hyötyy koko yhteiskunta, sillä se edesauttaa innovaatioiden kehittämistä sekä niiden käyttöönottoa. Ei ole sattumaa, että Suomi oli vielä 2000-luvun alussa digitalisaation kärkimaa maailmassa. Koulutustason nostaminen on tärkeää myös sen tähden, että työmarkkinat ovat Suomessa kulkeneet jatkuvasti suuntaan, jossa uusissa työpaikoissa vaadittava osaaminen on korkeampaa kuin katoavissa työpaikoissa.

Korkeakoulut ovat myös alueellisen elinvoimaisuuden moottoreita sekä tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden (TKI) solmukohtia ympäri Suomen. Valituilla aloilla suomalainen TKI voi olla maailman huippua, mutta kaikkien alojen on kyettävä tekemään kansainvälistä yhteistyötä.

SDP:n tavoite on, että nuorista ikäluokista puolet suorittaa korkeakoulututkinnon vuonna 2030. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää sitä, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkintopaikkoja on kyettävä jakamaan entistä useammalle opiskelijalle.

Ikäluokkatavoitteen toteuttaminen edellyttää myös sitä, että korkeakouluun pyrkivien noin 60 000 henkilön sumaa puretaan määräaikaisesti kasvattamalla korkeakoulujen sisäänottoa. Tämä toimenpide parantaa pidemmällä aikavälillä työllisyyttä ja koko sisäänpääsyjärjestelmän toimivuutta. Korkeakoulutuspaikkojen lisääminen on tärkeää myös elinkeinoelämälle, sillä monella alalla kärsitään tällä hetkellä osaajapulasta.

Opiskelijamäärän määräaikainen kasvattaminen edellyttää sitä, että korkeakoulujen resursseja pitää lisätä vastaavasti. Opiskelijamääriä tulee kasvattaa määräaikaisesti erityisesti niillä aloilla, joissa on työntekijäpula tai ennakointitiedon valossa tuleva tarve lisätyövoimalle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 61

> Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää korkea-asteen aloituspaikkoja hakijasuman purkamiseksi ja koulutustason nostamiseksi.

Perustutkimukseen riittävä ja ennakoitava rahoitus

Suomi on ollut tiede- ja innovaatiointensiivinen yhteiskunta, jossa tiede ja tutkimus on tukenut päätöksentekoa. Päättäjät ovat osoittaneet arvostavansa koulutusta ja tutkimusta myös käytännössä asianmukaisilla resursseilla.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Valitettavasti 2010-luvulla yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta on vähennetty suorin leikkauksin sekä jäädyttämällä yliopisto- ja ammattikorkeakouluindeksit. Yliopistojen rahoitusta käsittelevä talouspolitiikan arviointineuvoston taustaraportti osoittaa, että yliopistojen reaalinen perusrahoitus ei tällä hetkellä ole edes vuoden 2002 tasolla. Ammattikorkeakoulujen rahoituksen reaaliarvo on laskenut vuoden 2012 jälkeen kumulatiivisesti 23 prosenttia. Emme ole saavuttamassa tavoitetta, jonka mukaan Suomessa käytetään TKI-toimintaan 4 % suhteessa kansantuotteeseen.

Korkeakoulutuksen resurssien supistaminen on kansainvälisesti harvinainen ilmiö. Muut Euroopan maat ovat taantuman yhteydessä pitäneet huolta erityisesti tutkimusrahoituksen säilymisestä, jotta tulevaisuus olisi valoisampi. Suomessa on kohdistettu kovia rahoitusleikkauksia myös tutkimuslaitoksiin.

Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja tutkimuslaitokset tarvitsevat vakaan ja ennustettavan toimintaympäristön, jossa voidaan keskittyä pääasiaan eli tutkimukseen ja uuden luomiseen. Tutkijoiden on pystyttävä keskittymään tieteen tekemiseen, mikä edellyttää riittävää perusrahoitusta, joka vapauttaa myös ajankäyttöä muuhun kuin projektirahoituksen haalimiseen.

Suomalainen tutkimusrahoitus koostuu nykyisin hyvin monista sirpaleisista lähteistä. Viime vuosina strategisen tutkimuksen rahoituksen osuutta on lisätty. Jotta vääristävältä poliittiselta ohjaukselta vältytään, rahoituksen läpinäkyvyyttä tulee kohentaa sen kaikissa vaiheissa tutkimuskohteiden valinnasta lopputulosten raportointiin.

Jotta korkeakoulujen tutkimusrahoituksen riittävä taso ja oikea kohdentuminen varmistetaan, kokonaisuuden arvioinnissa on huomioitava perusrahoituksen ja kilpaillun rahoituksen suhde. Arvioinnissa käydään läpi ennustettavan ja pitkäaikaisen rahoituksen osuus sekä tuodaan mukaan ns. vakauttavan rahoituksen elementti. On huomioitava myös valtion talousarvion ulkopuoliset rahoituslähteet sekä kilpaillun rahoituksen hallinnointikäytännöt, kuten työsuhteiden kestot.

Samalla tulee valmistella rahoitusmalli jatkuvan oppimisen lisäämisen resursoinnista korkeakouluissa.

Yliopistojen rahoituksen kehittämisen yhteydessä selvitetään myös, onko Suomen Akatemian jaettavissa oleva rahoitus (a) riittävää Akatemialle osoitettujen tiedepoliittisten tehtävien ja tavoitteiden kannalta ja (b) tarkoituksenmukaisesti ohjattua niin, että tarpeellinen tasapaino ensisijaisesti tieteen sisäiseen vaikuttavuuteen tähtäävien tutkijalähtöisten hankkeiden ja laajempaan yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen pyrkivien, temaattisesti suunnattujen hankkeiden välillä säilyy.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 62

> Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten perustutkimuksen resursseja ja turvaa rahoituksen ennakoitavuuden ja läpinäkyvyyden.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Kulttuuri ja luova talous - sivistyksen ja osallisuuden pohja, talouskasvun lähde

Kulttuurin valtionosuusjärjestelmän uudistaminen epäonnistui Sipilän hallitukselta. Siitä toteutetaan ainoastaan museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistus, lisäksi esittävän taiteen vapaan kentän harkinnanvaraisiin tukiin ehdotettuja muutoksia. Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän osalta uudistus jää seuraavalle hallitukselle. SDP kannattaa kulttuurin valtionosuusjärjestelmän uudistamista kokonaisuudessaan.

Kulttuurilla on merkittäviä hyvinvointivaikutuksia: se tukee syrjäytymisen ehkäisyä, lisää kansalaisten osallisuutta ja vahvistaa yhteisöjä. Taide ja kulttuuri ovat erittäin työintensiivisiä aloja: kohtalaisen pienillä panostuksilla voidaan saavuttaa huomattavia työllisyysvaikutuksia. Kulttuurilla on myös taloudellisia vaikutuksia sekä kulttuuriviennin että matkailijatulojen puolelta. Suomi jää kulttuuriasioissa verrokkimaista jälkeen.

Kulttuuripalveluiden saatavuuden suurin este on rahan puute. Eurot vaikuttavat jokaisen paikkakunnan kulttuuritarjontaan, hintaan ja harrastusmahdollisuuksiin niin harrastajan kuin toteuttajan näkökulmasta. Voimavarat vaikuttavat suoraan teattereiden, orkestereiden ja museoiden tarjontaan. Taiteen ja kulttuurin arvo yhteiskunnalle, yhteenkuuluvuudelle ja hyvinvoinnille on kuitenkin kiistaton. Siksi SDP:n tavoitteena on kulttuurin riittävä rahoitus, joka painottaa saavutettavuutta ja kaikkien kulttuurillisia oikeuksia.

Luovat alat ovat kansainvälisesti kovassa kasvussa. Luovien alojen liiketoiminta voidaan moninkertaistaa, kunhan löydetään oikeat liiketoiminta-aihiot, saatetaan yhteen tekijät ja tuotteistajat sekä opitaan luomaan arvoa tekijänoikeuksille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 63

> Eduskunta edellyttää, että kulttuurin rahoituspohjaa vahvistetaan niin, että kulttuuripalvelujen saavutettavuus turvataan eri alueilla ja kaikille väestöryhmille. Kulttuurin valtionosuusjärjestelmä tulee uudistaa siten, että se ottaa huomioon taidekentän ja yhteiskunnan muutokset.

Vastalauseen lausumaehdotus 64

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin luovien alojen kasvuohjelman perustamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 65

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin maksuttoman museokuukauden järjestämiseksi.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Joustava koulupäivä

Oppimistulokset ovat Suomessa laskeneet merkittävästi. Myös lasten opiskelumotivaatiossa ja kouluviihtyvyydessä on ongelmia. Koululaiset toivovat lisää harrastetunteja ja omatoimista harrastamista koulupäivän yhteyteen. Tällä olisi suuri merkitys kouluviihtyvyyden paranemiseen. Kouluviihtyvyyden kannalta on myös tärkeää, että oppimisessa otetaan huomioon oppijan yksilöllinen kehitys ja motivaatio siten, että oppiminen saa aina aikaan onnistumisen kokemuksia.

Erot koulussa pärjäämisessä riippuvat yhä useammin lapsen vanhempien sosioekonomisesta taustasta ja koulun ulkopuolisesta ajasta. Kaikilla lapsilla ei ole mahdollisuutta harrastaa ja kehittää itseään vapaa-ajalla ohjatussa ympäristössä, koska harrastukset ovat kallistuneet valtavasti. Koko Suomessa on 126 000 vähävaraista lasta, enemmän kuin Lahdessa asukkaita. Liikuntaa harrastavilla perheillä oli vuonna 2014 keskimäärin 87 000 euron tulot vuodessa. Vain kolmasosa perheistä yltää tähän tulotasoon Suomessa.

Suomessa tehdyn joustavan koulupäiväkokeilun ja ns. Islannin mallin perusteella on ilmeistä, että harrastustoiminnan tukeminen välittömästi koulupäivän yhteydessä, sitä ennen ja välittömästi sen jälkeen vaikuttaa merkittävällä tavalla sekä oppilaiden että opettajien kouluviihtyvyyteen.

Joustavan koulupäivän kokeilussa havaittiin, että oppilaiden kouluviihtyvyys lisääntyi, koulukiusaaminen väheni ja opettajien viihtyvyys parani. Oppilaiden harrastuskerhoihin osallistuminen oli yhteydessä koulumotivaatioon, opiskelun jatkamishaluihin, vähäisempään tupakointiin, vähäisempään muiden kiusaamiseen ja vähäisempään koulupinnaukseen.

Islannin mallissa nuoret saavat vuosittain noin 420 euron arvosetelin koulun jälkeisiin harrastuksiin, kuten urheiluun. Urheiluseurat ja muut järjestäjät ovat mukana ohjelmassa. Kunnat tarjoavat ilmaiseksi harjoitustiloja, ja koko kansa maksaa eräänlaisina veroina harrastusmaksua.

Islantilaisista lapsista 99 prosenttia harrastaa jotakin tarjolla olevista 571 aktiviteetista. Harrastukset ovat heti koulupäivän jälkeen, ja pienimmät kuljetetaan esimerkiksi pallokentille bussilla suoraan koulusta.

Sosialidemokraatit esittävät, että Suomessa siirrytään joustavaan koulupäivään, minkä vuoksi budjettiin varataan riittävä summa asian kokeilemiseksi. Lisäksi määrärahaa voidaan käyttää harrastusten järjestäjille maksettavaan tukeen osallistujien turvallisen ja tehokkaan kuljetuksen hoitamiseksi.

Oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuton toinen aste

Suomi oli koulutuksen mallimaa vielä 2000-luvun alussa. Nuorten oppimistulokset olivat erinomaisia, ja suomalaisten koulutustaso oli nousussa. Sen jälkeen menestys on hiipunut. Kansainvälisessä vertailussa suomalaisten nuorten koulutustaso on 2000-luvulla pudonnut maailman kärjestä kehittyneiden maiden keskikastiin. Koko työikäisen väestön koulutustason osalta vertailu

on synkempi. Suomalaisen työvoiman koulutustason nousu tulee pysähtymään lähivuosina, 20 vuotta ennen muita kehittyneitä maita. Kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet, että koulutustason putoamisen lisäksi oppimistulokset ovat heikentyneet Suomessa 2000-luvulla. Perusopetuksessa oppimistulosten ero heikoimmin ja parhaiten pärjäävän kymmenyksen välillä on kasvanut huimasti. Arviolta joka kymmenes perusasteen päättävistä ei saavuta sellaista lukutaidon tasoa, jota yhteiskunnassa pärjääminen edellyttää. Myös tyttöjen ja poikien väliset erot lukutaidossa ovat kansainvälisesti vertailtuna suuria.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän menestys on heikentynyt samanaikaisesti, kun yhteiskunnan ja työelämän muutos edellyttäisivät kaikilta suomalaisilta yhä enemmän ja yhä parempaa osaamista. Työelämässä tarvittavien taitojen merkitys korostuu entisestään.

Jokainen nuori tarvitsee riittävät tiedot ja taidot muuttuvassa maailmassa pärjäämiseen. Kyse on ennen kaikkea mahdollisuudesta työelämässä menestymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Tällä hetkellä toisen asteen koulutuksesta syrjäytyminen ennustaa korkeasti koulutettuihin verrattuna heikompaa terveydentilaa, useampia työttömyysjaksoja sekä merkittävästi lyhempää työuraa. Tämä kehitys saattaa edelleen voimistua työelämän osaamisvaatimusten kasvun myötä.

Opiskelun jatkaminen toisella asteella tulee olla kaikkien perusasteen päättävien nuorten oikeus. Myös erityistä tukea tarvitsevilla vammaisilla sekä muilla tuen tarpeessa olevilla on oikeus toisen asteen opintoihin. Opinto-ohjauksella on ratkaiseva rooli jatko-opintoihin hakeutumisessa. Nuoren on tärkeää saada ohjausta eri ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen vaihtoehdoista. On myös tärkeää tunnistaa ja tarjota moniammatillista tukea niille nuorille, joilla ei ole edellytyksiä siirtyä suoraan peruskoulusta toisen asteen tutkintoa suorittamaan. Erityisen tärkeää ohjaus on niille nuorille, joiden lähipiirillä ei ole opiskeluun liittyvää tietoa tai jotka eivät saa tukea kotoa koulutusvalintojen tekemiseen.

Jotta oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa, tulee meidän yhteiskuntana pystyä vaatimaan nuorilta panostamista omaan osaamiseensa ja tarjota tukea tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Tämän vuoksi oppivelvollisuus tulee pidentää kattamaan toisen asteen koulutusta. Oppivelvollisuuden pidentyessä toisen asteen koulutuksen maksuttomuus toteutuu.

Perusopetuksen laatu ja tasa-arvo

Suomalainen koulujärjestelmä on tunnettu korkeatasoisen osaamisen, tasa-arvon ja tehokkuuden onnistuneesta yhdistämisestä. Nuorten oppimistuloksissa, kouluviihtyvyydessä, oppimismotivaatiossa ja asenteissa on kuitenkin tapahtunut selvä lasku viime vuosien aikana. Epätoivotun kehityksen pysäyttämiseksi ja peruskoulun uudistamiseksi toteutettiin kaikkien eduskuntaryhmien ja satojen asiantuntija- ja intressitahojen kanssa parlamentaarinen peruskoulun kokonaisuudistus. Tässä kaikkien eduskuntaryhmien hyväksymässä tiekartassa linjataan vahvaan tutkimusnäyttöön ja yhteiseen poliittiseen tahtoon perustuen tarve mm. ryhmäkoko- ja tasa-arvorahoituksen jatkuvuudelle sekä peruskoulun kehittämisen erillisrahoitukselle.

Oppimistulokset ovat kansainvälisten tutkimustulostenkin mukaan heikentyneet ja koulujen väliset erot kasvamassa. Hallitus on kuitenkin ajanut alas edellisen hallituksen perusopetuksen laatuun ja ryhmäkokojen pienentämiseen tarkoitetut määrärahat. Tämä heikentää koulujen välistä

tasa-arvoa mm. sillä, että kouluihin, missä on paljon maahanmuuttajia ja lapset tarvitsevat enemmän huomiota esimerkiksi suomen kielen opinnoissa, voidaan palkata vähemmän opettajia ja muuta henkilökuntaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.30 lisätään 50 000 000 euroa avustuksena joustavaa koulupäivää ja harrastustakuuta koskeviin kokeiluihin (suomalainen Islannin malli).

että momentille 29.10.30 lisätään 15 000 000 euroa perusopetuksen laatuun ja tasa-arvoon suunnattuun avustukseen ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin joustavaan koulupäivään siirtymiseksi ja Islannin mallin mukaisen harrastustakuun toteuttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että perusopetukseen ja muuhun yleissivistävään koulutukseen tehdyt indeksileikkaukset sekä ryhmäkokojen pienentämiseen, tasa-arvon edistämiseen ja peruskoulun kehittämiseen varattuihin määrärahoihin tehdyt leikkaukset perutaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kansallisen ohjelman kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 69

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa ryhmäkokojen pienentämiseen erillisen rahoituksen, jotta ryhmäkokojen pienennys ei vähennä laajasti eri tarkoituksiin kohdistuvaa tasa-arvorahoitusta, josta on saatu vaikuttavimmat tulokset.

Vastalauseen lausumaehdotus 70

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa hyvinvointilupauksen ja ryhtyy konkreettisiin toimiin kouluterveydenhuollon vahvistamiseksi, jotta lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin voidaan puuttua ajoissa ja moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen.

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Vapaa sivistystyö pyrkii lisäämään tasa-arvoa koulutuksen saavutettavuudella. Avoimuutta korostava tietoyhteiskunta uhkaa sulkeutua erityisesti siirtolaisilta, senioreilta, alhaisen koulutuksen saaneilta ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle jääneiltä.

Vapaa sivistystyö ei tuota suoraan validoitua osaamista jatkokoulutukseen tai työelämän käyttöön, joten sille on tarjottu tehtäviä työelämän ulkopuolelle jääneiden koulutustehtävän hoitamisessa, mm. työttömien työkyvyn säilyttäjänä ja syrjäytymisen ehkäisijänä sekä vanhusten toimintakykyisyyden ylläpitäjänä ja yksinäisyyden lievittäjänä.

Kansainvälisen muuttoliikkeen myötä vapaalle sivistystyölle on myös palannut osa sen alkuperäisistä kansansivistystehtävistä. Suomessa elää ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin kokonainen kansanryhmä, jonka koulutustaso on heikko ja josta osalla ei ole edes peruskoulutusta, siirtolaiset. Tietotekniikan nopean kehittymisen vuoksi Suomessa on paljon myös kantaväestöön kuuluvia ihmisiä, jotka eivät ole tietoyhteiskunnassa tiedoiltaan ja taidoiltaan tasavertaisessa asemassa muiden kanssa.

Kansanopistojen vuosiopiskelijoista yli 15 % eli lähes 2 000 henkeä on tällä hetkellä maahanmuuttajia. Heistä valtaosa on kotouttamislain mukaisissa koulutuksissa, jotka rahoitetaan vapaan sivistystyön valtionosuuksilla. Kansanopistot eivät kuitenkaan voi periä näiltä kurssilaisilta opiskelijamaksuja, kuten muilta vapaan sivistystyön koulutusten opiskelijoilta. Valtionosuuden ja todellisten kustannusten eroa on voitu kattaa opintoseteliavustuksilla, mutta vain vähäisessä määrin ja vain osassa opistoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.10.31 lisätään 1 000 000 euroa kansanopistojen opintoseteliavustukseen.

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Valtakunnalliset naisjärjestöt edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhteiskunnallista vaikuttamista. Järjestöjen työllä on pitkä historia, ja niiden työ on saanut aikaan toivottuja muutoksia sekä säädöksiin, julkisen vallan toimintaan muutoinkin että yhteiskunnan yleiseen kehitykseen. Hyvästä kehityksestä huolimatta järjestöjen työ on kesken eikä tulevaisuuden kehityssuunta ole välttämättä kohti tasa-arvoa ja naisten ja miesten yhtäläistä vaikuttamista. Tästä syystä naisjärjestöt tarvitsevat valtion tukea työlleen.

Valtion taloudellisesta tuesta, valtionavustusten myöntämisen perusteista ja menettelystä säädetään laissa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta (663/2007). Lain 1 §:n 2 momentissa sen tarkoittamiksi järjestöiksi määritellään Naisjärjestöjen Keskusliitto — Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y Naisjärjestöt yhteistyössä — Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto ry., jotka kaikki tekevät tärkeää ja tuloksellista tasa-arvotyötä. Päätös tuen tasosta tehdään vuosittain valtion talousarviosta päätettäessä. Ensi vuoden talousarvioon on hallituksen esityksessä varattu 318 000 euroa. Esitys ei riitä kattamaan lain tarkoittamaa työtä, ja määrärahaa on perusteltua korottaa 450 000 eurolla vuonna 2019.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Suomi oli koulutuksen mallimaa vielä 2000-luvun alussa. Nuorten oppimistulokset olivat erinomaisia, ja suomalaisten koulutustaso oli nousussa. Sen jälkeen menestys on hiipunut. Kansainvälisessä vertailussa suomalaisten nuorten koulutustaso on 2000-luvulla pudonnut maailman kärjestä kehittyneiden maiden keskikastiin. Koko työikäisen väestön koulutustason osalta vertailu on synkempi. Suomalaisen työvoiman koulutustason nousu tulee pysähtymään lähivuosina, 20 vuotta ennen muita kehittyneitä maita. Kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet, että koulutustason putoamisen lisäksi oppimistulokset ovat heikentyneet Suomessa 2000-luvulla. Perusopetuksessa oppimistulosten ero heikoimmin ja parhaiten pärjäävän kymmenyksen välillä on kasvanut huimasti. Arviolta joka kymmenes perusasteen päättävistä ei saavuta sellaista lukutaidon tasoa, jota yhteiskunnassa pärjääminen edellyttää. Myös tyttöjen ja poikien väliset erot lukutaidossa ovat kansainvälisesti vertailtuna suuria.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän menestys on heikentynyt samanaikaisesti, kun yhteiskunnan ja työelämän muutos edellyttäisivät kaikilta suomalaisilta yhä enemmän ja yhä parempaa osaamista. Työelämässä tarvittavien taitojen merkitys korostuu entisestään.

Jokainen nuori tarvitsee riittävät tiedot ja taidot muuttuvassa maailmassa pärjäämiseen. Kyse on ennen kaikkea mahdollisuudesta työelämässä menestymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Tällä hetkellä toisen asteen koulutuksesta syrjäytyminen ennustaa korkeasti koulutettuihin verrattuna heikompaa terveydentilaa, useampia työttömyysjaksoja sekä merkittävästi lyhempää työuraa. Tämä kehitys saattaa edelleen voimistua työelämän osaamisvaatimusten kasvun myötä.

Opiskelun jatkaminen toisella asteella tulee olla kaikkien perusasteen päättävien nuorten oikeus. Myös erityistä tukea tarvitsevilla vammaisilla sekä muilla tuen tarpeessa olevilla on oikeus toisen asteen opintoihin. Opinto-ohjauksella on ratkaiseva rooli jatko-opintoihin hakeutumisessa. Nuoren on tärkeää saada ohjausta eri ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen vaihtoehdoista. On myös tärkeää tunnistaa ja tarjota moniammatillista tukea niille nuorille, joilla ei ole edellytyksiä siirtyä suoraan peruskoulusta toisen asteen tutkintoa suorittamaan. Erityisen tärkeää ohjaus on niille nuorille, joiden lähipiirillä ei ole opiskeluun liittyvää tietoa tai jotka eivät saa tukea kotoa koulutusvalintojen tekemiseen.

Jotta oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa, tulee meidän yhteiskuntana pystyä vaatimaan nuorilta panostamista omaan osaamiseensa ja tarjota tukea tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Tämän vuoksi oppivelvollisuus tulee pidentää kattamaan toisen asteen koulutusta. Oppivelvollisuuden pidentyessä toisen asteen koulutuksen maksuttomuus toteutuu.

Ammatillisen koulutuksen resursseja on vahvistettava

SDP esittää, että kunnille varataan riittävät resurssit ammatillisen koulutuksen toteuttamiseen. Kuntien valtionosuuksia on nostettava aiemmin kuntien rahoitusosuuteen kohdistuneen 190 miljoonan euron perumiseksi ja sen lisäksi ammatilliseen koulutukseen tehdyt indeksileikkaukset tulee perua.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Ammatillinen työvoima- ja kotouttamiskoulutus

Työvoiman tarjonta ja tarpeet eivät kohtaa. Työmarkkinoille on syntynyt kapeikko, jonka leventämiseksi tarvitaan eri alueilla erilaisia ketteriä toimia työvoiman saamiseksi. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen leikkausten myötä tarvitaan erillinen määräraha, joka voidaan kohdentaa alueille ja kunnille, joissa työvoiman saatavuuden tarpeeseen pystytään vastaamaan ripeästi täsmäkouluttamalla työttömiä, lomautettuja tai alanvaihtajia. Samalla pystytään ylläpitämään alueiden omaleimaisia osaamisalueita elinvoimaisina ja kilpailukykyisinä sekä siirtämään hiljaista tietoa uusille sukupolville. Myös oppimisympäristö pysyy ajantasaisena alueen elinkeinoelämän ja kuntien yhteistyössä toteuttamana.

Ammatillinen koulutus

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi on vaikutuksiltaan erittäin merkittävä uudistus. Perusopetuksen päättävien ikäluokasta noin puolet jatkaa ammatillisessa koulutuksessa. Asiantuntijat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että reformin valmistelussa ja lainsäädännössä olisi tullut katsoa ja arvioida enemmän koko toista astetta yhdessä. Nuorten koulutuksessa lukio- ja ammatillisen koulutuksen tulisi muodostaa perusopetuksen päättäneille saumaton jatkumo duaalimalli säilyttäen. Mm. Kuntaliitto kantoi huolta siitä, että mahdollinen koulutusjärjestelmärakenteen eriytyminen nuorten toisen aseen koulutuksessa saattaa pidemmällä aikavälillä heikentää perusopetuksen päättävien ikäluokan kouluttautumismahdollisuuksia. Koko toista astetta olisikin pitänyt käsitellä lainsäädännössä laajemmin ja syvällisemmin.

SDP pitää toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistuksen tavoitteita pääosin kannatettavina, mutta niiden onnistunut toteuttaminen olisi edellyttänyt merkittävää kohennusta ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Nykyisessä rahoitustilanteessa reformin tavoitteiden toteutuminen on epävarmaa, ja siksi esitämme, että ammatillisen koulutuksen rahoituksen riittävyys tulisi ottaa uudelleen tarkasteluun.

Jos rahoitusta halutaan vähentää, leikkaukset olisi pitänyt toteuttaa strategisemmin reformin yhteydessä ja useammalle vuodelle jaksottaen siten, että ne olisivat aiheuttaneet mahdollisimman vähän haittaa ammatillisen koulutuksen uudistamiselle. Nyt reformin synonyymiksi tulee helposti leikkaus, ja hyvätkin tavoitteet uhkaavat jäädä rahoitusleikkauksen varjoon.

Ammatillisen koulutuksen reformin tärkein tavoite tulisi olla koulutuksellisen eriarvoisuuden vähentäminen — ei sen lisääminen luomalla eriarvoisuuden syntymiselle sokeita rakenteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.20.30 lisätään 20 000 000 euroa ammatilliseen työvoimapoliittiseen koulutukseen.
>
> että momentille 29.20.30 lisätään valtionavustuksena 190 000 000 euroa ammatilliseen koulutukseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 71

Eduskunta edellyttää, että ammatillisen koulutuksen leikkaukset perutaan ja kunnille varataan riittävät valtionosuudet laadukkaan ammatillisen koulutuksen järjestämiseen.

33. Nuorten aikuisten osaamisohjelma (kiinteä määräraha)

Nuorisotyöttömyyden kasvu ja nuorten syrjäytyminen ovat erittäin huolestuttavia ilmiöitä. Edellisellä hallituskaudella Suomeen luotiin nuorisotakuu, jonka toteuttamiseen varattiin 60 miljoonaa euroa joka vuosi. Nykyisen hallituksen yhden kärkihankkeen tavoitteena on kehittää nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan. Tähän kärkihankkeeseen on varattu koko vaalikaudelle 10 miljoonaa euroa.

Valitettavasti hallitus ei näytä panostavan nuorisotakuun toteuttamiseen ja työllisyysasteen nostamiseen, vaan päinvastoin luopuu peruskoulun varaan jääneiden osaamistason nostamisesta. Suomessa on yhä 300 000 aikuista, joiden osaaminen on peruskoulun varassa. Vieläkin 100 000:lta alle 30-vuotiaalta nuorelta aikuiselta puuttuu toisen asteen tutkinto. Työllisyysasteen nosto on mahdollista toteuttaa takaamalla kaikille vähintään toisen asteen tutkinto, jolloin jokaisella on mahdollisuudet ylläpitää ja kehittää osaamistaan ja yleissivistystään iästä, sukupuolesta ja varallisuudesta riippumatta.

Nuorten aikuisten osaamisohjelmassa 20—29-vuotiaiden, pelkän peruskoulun varassa olevien nuorten on mahdollisuus suorittaa ammatti- tai erikoisammattitutkinto tai ammatillinen perustutkinto.

Nyt hallitus on lopettamassa ohjelman kokonaan tämän vuoden loppuun mennessä, eli suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevien asemaa halutaan vaikeuttaa entisestään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentti 29.20.33 palautetaan valtion talousarvioon ja momentille lisätään 20 000 000 euroa nuorten aikuisten osaamisohjelmaan.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Jokaiselle nuorelle tulee varmistaa nyky-yhteiskunnan vaatima koulutus ja osaaminen. Perusasteen koulutuksen varassa olevien työpaikat katoavat kovaa vauhtia. Tämän vuoksi tarvitaan oppivelvollisuuden laajentaminen nykyisestä yhdeksänvuotisesta peruskoulusta koskemaan koko toisen asteen tutkinto. Samalla oppimateriaaleista tulisi maksuttomia, mikä osaltaan poistaa esteitä kouluttautumisen tieltä. On myös tärkeää huolehtia siitä, että ne, joilla on erilaisia haasteita oppimisessa, saavat tarvittavan tuen.

Pelkkä tutkinnon suorittaminenkaan ei silti riitä. Tarvitaan jatkuvan oppimisen reformi, jossa jokaiselle suomalaiselle tehdään mahdolliseksi osaaminen ja sen päivittäminen muuttuvan työelämän mukana.

Samalla tulee valmistella rahoitusmalli jatkuvan oppimisen lisäämisen resursoinnista korkeakouluissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.40.20 lisätään 1 000 000 euroa korkeakoulujen jatkuvan oppimistehtävän selvittämiseen ja rahoitusmallin valmisteluun.

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Innovaatiovetoinen, osaamisperustainen talous ei voi toimia ilman menestyviä yliopistoja. Leikkauksilla vaarannetaan yliopistojen mahdollisuudet tarjota laadukasta koulutusta, lasketaan osaamistasoa ja ennen kaikkea kavennetaan resursseja elintärkeältä perustutkimukselta, jonka pohjalta kehitetään tulevaisuuden innovaatioita. Koulutustason nousun pysähtymisellä on merkittävät seuraukset elinkeinorakenteen sekä korkean osaamisen työpaikkojen syntymisen kannalta.

Hallitus kuitenkin peräänkuuluttaa Suomen nousua innovaatioilla ja samaan aikaan leikkaa perustutkimuksesta ja tieteestä. Opetuksesta ja tutkimuksesta leikattu euro heikentää talouden ja työllisyyden kasvun edellytyksiä. Koulutustason nousu on Suomen väestön keskuudessa hiljalleen pysähtynyt. Korkeasti koulutettujen määrässä olemme tippuneet Euroopan kärjestä keskikastiin. Kärkihankerahoitukset ja yksittäiset määrärahalisäykset eivät poista sitä tosiasiaa, että yliopistojen rahoitusta on leikattu yli sietorajan tällä hallituskaudella. Siksi yliopistojen perusrahoitukseen tulee tehdä indeksikorotukset täysimääräisesti.

Korkeakoulujen aloituspaikkoja on lisättävä

Nuoret opiskelijat tekevät paljon töitä opintojensa ja toimeentulonsa eteen rakentaakseen omaa tulevaisuuttaan ja tätä yhteiskuntaa. Maksuttomalla koulutuksella, opintojen taloudellisella tukemisella ja fiksuilla opintojärjestelyillä tuemme kaikista taustoista tulevien opiskelijoiden mahdollisuuksia suorittaa korkeakouluopintoja. Koulutuspolitiikalla tulee turvata kaikkien mahdollisuudet taustasta huolimatta päästä korkeimman opetuksen piiriin.

Kansainväliset vertailut ovatkin jo pitkään osoittaneet, että Suomi on jäämässä jälkeen sekä nuorten että työikäisen väestön osaamisessa ja koulutustasossa. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2015 korkeimmin koulutettuja olivat 40—44-vuotiaat, joista 46 prosentilla oli korkea-asteen tutkinto. Ikäryhmässä 35—39-vuotiaat vastaava osuus oli 45 ja ikäryhmässä 30—34-vuotiaat 40 prosenttia.

Samanaikaisesti koulutustason nousu on lakannut ja Suomi on vajonnut tältä osin OECD-maiden keskikastiin. Pisa-tulokset viittaavat nuorison perusvalmiuksien heikentymiseen ja heikosti suoriutuvien osuuden kasvuun. Suomessa nuorten ikäluokkien osaamisen arvioidaan yleisemminkin olevan laskussa.

Niin sanottu hakijasuma toisen ja kolmannen asteen opintojen välissä hidastaa opintojen aloittamista joskus useilla vuosilla. Hakijasuman purkamiseksi ja suomalaisten koulutustason nostamiseksi korkea-asteen aloituspaikkoja tulee lisätä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 lisätään 53 700 000 euroa yliopistojen toiminnan rahoittamiseen,

että momentille 29.40.50 lisätään 10 000 000 euroa korkea-asteen aloituspaikkojen lisäämiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 72

Eduskunta edellyttää, että yliopistojen perusrahoitukseen tehdyt indeksileikkaukset perutaan.

53. Rahapelitoiminnan tuotot tieteen edistämiseen (arviomääräraha)

Talousarvioesityksessä momentilla 29.80.16 hallitus esittää 19 225 000 euroa ylimääräisiin taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeisiin. Vastaavasti momentilta 29.90.50 kohdennetaan ylimääräisiin urheilijaeläkkeisiin 370 000 euroa.

Suomessa apurahan turvin tieteellistä tai taiteellista työtä tekevien eläkekertymä muuttui vuonna 2009, kun oikeus maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL) mukaiseen työeläke- ja tapaturmavakuutukseen laajeni myös apurahan saajiin. Lakiuudistus toi tuolloin kovasti kaivatun parannuksen apurahan saajien sosiaaliturvaan.

Moni tutkija on kuitenkin työskennellyt apurahan turvin jopa vuosikausia ennen vuoden 2009 lakiuudistusta, ja tällä on suuri vaikutus eläkekertymään. Tiedetään, että eläkekertymä lähes 40 vuoden tutkijanuran jälkeen voi professorina eläköityvälle olla vain kaksi sataa euroa. Olisi kohtuullista, että heille myönnettäisiin esimerkiksi taiteilijaeläkettä vastaava tutkijaeläke.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 73

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tutkijoiden eläketurvan vahvistamiseksi.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Innovaatiovetoinen, osaamisperustainen talous ei voi toimia ilman menestyviä ammattikorkeakouluja. Hallituksen linja ammattikorkeakoulujen rahoituksen leikkaamisesta jatkuu. Leikkauksilla vaarannetaan ammattikorkeakoulujen mahdollisuudet tarjota laadukasta koulutusta, lasketaan osaamistasoa. Koulutustason nousun pysähtymisellä on merkittävät seuraukset elinkeinorakenteen sekä korkean osaamisen työpaikkojen syntymisen kannalta.

Hallitus kuitenkin peräänkuuluttaa Suomen nousua innovaatioilla ja samaan aikaan leikkaa laajasti koko koulutuskentältä. Opetuksesta ja tutkimuksesta leikattu euro supistaa taloutta ja työpaikkojen määrää kuuden euron verran yhteiskunnassa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Suomen kilpailukyky edellyttää vahvaa maailmanluokan korkeakoululaitosta: ammattikorkeakoulut ovat sen olennainen osa. Hallituksen lyhytnäköinen leikkauslinja on vaarantanut ammattikorkeakoulujen pitkäjänteisen kehittämisen. Ammattikorkeakoulujen toiminnan valtionrahoituksen indeksikorotukset on näin ollen toteutettava täysimääräisesti ja niiden lisäksi rahoitukseen on tehtävä tasokorotus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.40.55 lisätään 30 600 000 euroa ammattikorkeakoulujen toiminnan rahoittamiseksi ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 74

> Eduskunta edellyttää, että ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen tehdyt indeksileikkaukset perutaan.

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Opintososiaaliset edut ovat osa sosiaaliturvaa, eivät opiskelijoiden palkkaa. Etuuksien tarkoitus on tarjota kaikille mahdollisuus täysipäiväiseen opiskeluun. Jotta tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet toteutuisivat, tulee opintososiaalisen tukijärjestelmän olla kunnossa ja opintotuen olla indeksiin sidottu. Opintoraha on tasoltaan erittäin matala, ja varsinkin kaikista heikoin toisen asteen opiskelijan tuki ei riitä turvaamaan perustoimeentuloa. Opintorahan tason jäädessä jälkeen yleisestä kustannustason noususta joutuvat opiskelijat osallistumaan entistä enemmän palkkatyöhön opintojen ohella, jolloin opiskeluajat pitenevät.

Tämä ei ole linjassa hallituksen kaavailemien opintoaikojen lyhennysten kanssa. On selvää, että opintorahan raju leikkaaminen heikentää pidemmällä aikavälillä opintotuen riittävyyttä ja voi vaikuttaa perustuslaissa turvattuun mahdollisuuteen saada varattomuudesta huolimatta kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti opetusta, kun kustannustaso nousee.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 75

> Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu opintorahan leikkaukset.

80. Taide ja kulttuuri

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Taide tuo merkityksiä elämään. Taidetta ovat ihmisten luomat teokset, jotka tuottavat esteettisiä elämyksiä. Taide on ilmaisun, kannanoton ja mielihyvän tuottamisen väline. Taide voi saada ih-

misen hetkeksi unohtamaan arjen ja kokemaan, että elämässä on jotakin suurempaa. Taide liittyy ihmisten elämässä arvoihin ja merkityksiin. Taide voi opettaa inhimillisyyttä ja toisista välittämistä. Taide ei avaudu, jos sen ääressä ei pysähdy ja anna mahdollisuuksia sen kokemiseen.

Teattereiden, orkestereiden ja museoiden merkitys koko maan kattavan kulttuuritarjonnan, saatavuuden ja kansankunnan yhteisen muistin kannalta on merkittävä. Toistuvilla leikkauksilla on ollut huomattava negatiivinen vaikutus kulttuurilaitosten työllisyyteen ja tuotantoon. Lisärahoituksen turvin pystytään vahvistamaan merkittävästi esittävän taiteen ja museoalan toimintaa. Sosialidemokraatit haluavat myös, että kulttuurin valtionosuusjärjestelmän uudistus toteutetaan kokonaisuutena ja siten, että se ottaa huomioon taidekentän ja yhteiskunnan muutokset.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.80.31 lisätään 12 000 000 euroa museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuuteen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 76

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa käyttöön taiteelle ja kulttuurille työllisyysperusteisen avustuksen veikkauksen jakamattomista varoista.

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esitti, että budjetin kautta rahoitettua yksityisen kopioinnin hyvityksen määrärahaa olisi alennettu nykyisestä 11 miljoonasta eurosta vuonna 2019 yhdeksään miljoonaan. Sivistysvaliokunta otti maksun alentamiseen kriittisen kannan. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä määrärahaan ehdotetaan 2 miljoonan lisäystä talousarvioesitykseen verrattuna.

On syytä todeta, että Opetus- ja kulttuuriministeriön Taloustutkimus Oy:llä teettämien vuosittaisten hyvitysmaksututkimusten mukaan yksityisen kopioinnin aleneminen on taittunut ja kääntynyt jopa lievään nousuun. Tutkimusten mukaan vuonna 2017 kopioitiin 241—261 miljoonaa ja vuonna 2018 puolestaan 242—264 miljoonaa teosta yksityiseen käyttöön. Näin ollen hyvitysmaksujen alentamiselle ei ole perustetta. Luoville aloille yksityisen kopioinnin hyvitys eli hyvitysmaksu on tärkeä.

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Kansalaisyhteiskunnan tilaan on alettu maailmanlaajuisesti kiinnittää huomiota osana demokratiaa, ihmisoikeuksia, osallisuutta ja hyvinvointia. Euroopan yhteisössäkin tunnustetaan voittoa tavoittelemattomien kansalaistoimijoiden, palveluntarjoajien ja vapaaehtoistyöntekijöiden merkitys kansalaisaktiivisuuden ilmentäjinä.

Kansalaisaktiivisuudella voidaan edistää osallisuutta, paikallisyhteisöjen sosiaalista koheesiota ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Toiminta edistää EU:n kestävää kehitystä, työllisyyttä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta, talouskasvua ja ympäristön laatua. Myös Suomessa on kannet-

tu huolta demokratian ja kansalaisyhteiskunnan tilasta kaikkien muutosten keskellä. Mitä monimuotoisempi kansalaisyhteiskunta on, sen paremmat valmiudet sillä on selviytyä kriiseistä.

Samaan aikaan, kun OKM on yhdistänyt eri momenteilla olevaa järjestöjen tukemista yhdelle momentille, on myös määrärahoja vähennetty. Lisäksi selvitysosassa avustusten käyttötarkoitusperusteluissa on menty epämääräisempään suuntaan. Esimerkiksi rauhantyötä ei enää mainita erikseen.

Erityistä huolta aiheuttaa Ihmisoikeusliiton tilanne. Ihmisoikeusliitto on Suomen ainoa kokonaisvaltaisesti Suomen ihmisoikeustilannetta seuraava järjestö. Suomi korostaa ulkopolitiikassaan ihmisoikeusjärjestöjen ja ihmisoikeuspuolustajien työn turvaamisen tärkeyttä. Ihmisoikeusliitto on tuottanut tärkeää tietoa mm. syrjinnästä Suomessa ja tutkii parhaillaan Suomessa äärimmäisen ajankohtaista nk. kunniaan liittyvää väkivaltaa monen viranomaisenkin toiveen mukaisesti. Useat ministeriöt nojaavat järjestön asiantuntemukseen, ja siltä pyydetään runsaasti virallisia lausuntoja. Järjestö tekee arvioita Suomessa vieraileville kansainvälisille elimille (ETYJ, Euroopan Neuvosto jne.) Suomen tilanteesta ja raportoi YK:n ihmisoikeussopimuksia valvoville komiteoille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.80.50 lisätään 1 700 000 euroa järjestöjen valtionavustuksiin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 77

> Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa monimuotoisen kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisjärjestöjen toiminnan edellytykset ja lisää kansalaisjärjestöjen toiminnan rahoitusta.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Nuorisotyöttömyyden kasvu ja nuorten syrjäytyminen ovat erittäin huolestuttavia ilmiöitä. Edellisellä hallituskaudella Suomeen luotiin nuorisotakuu, jonka toteuttamiseen varattiin 60 miljoonaa euroa joka vuosi. Nykyisen hallituksen yhden kärkihankkeen tavoitteena on kehittää nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan. Tähän kärkihankkeeseen on varattu koko vaalikaudelle vain 10 miljoonaa euroa.

Valitettavasti hallitus ei näytä panostavan nuorisotakuun toteuttamiseen ja työllisyysasteen nostamiseen, vaan päinvastoin luopuu peruskoulun varaan jääneiden osaamistason nostamisesta. Vieläkin 100 000:lta alle 30-vuotiaalta nuorelta aikuiselta puuttuu toisen asteen tutkinto. Työllisyysasteen nosto on mahdollista toteuttaa takaamalla kaikille vähintään toisen asteen tutkinto, jolloin jokaisella on mahdollisuudet ylläpitää ja kehittää osaamistaan ja yleissivistystään iästä, sukupuolesta ja varallisuudesta riippumatta.

Etsivä nuorisotyö auttaa kaikkein suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten määrä on kasvanut selkeästi 2010-luvulla, joten sen rooli ennaltaehkäisevässä työssä on lisääntynyt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.91.51 lisätään 3 000 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja tutkimus

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus ei ole jatkanut määräaikaisena alun perin perustetun eläinsuojeluasiamiehen virkaa. Virka päättyi vuoden 2015 lopussa. Eläinsuojeluasiamiehen virka perustettiin viime hallituskaudella SDP:n aloitteesta koordinoimaan valtakunnallista eläinsuojelupolitiikkaa. Eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen (laki eläinten hyvinvoinnista) yhteydessä on selvitettävä eläinten hyvinvointia parantavan viranomaisen perustaminen. Eläinsuojeluasiamies oli hallinnollisesti maa- ja metsätalousministeriössä toimiva itsenäinen viranomainen, jonka tehtävänä oli eläinten hyvinvoinnin parantaminen yhteiskunnassamme yleisellä tasolla. Suomi on ollut asiassa edistyksellinen, ja vain harvassa muussa maassa on eläinsuojeluasiamiestä. Tämä virka ansaitsee tulla uudelleen perustettavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 30.01.01 lisätään 100 000 euroa eläinsuojeluasiamiehen toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 78

> Eduskunta edellyttää, että eläinsuojeluasiamiehen virka perustetaan uudelleen.

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

4H-järjestö tekee valtakunnallisesti merkittävää nuorisotyötä ja on maan suurin nuorisojärjestö. 4H-toiminta tukee nuoren elämänhallintaa, tukee nuorison työllistymistä ja kannustaa yritteliäisyyteen. Järjestön resurssit on tärkeää pyrkiä pitämään kohtuullisella tasolla. On tärkeää turvata 4H-toiminnan resurssit myös vuodelle 2019.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Hallitus on omassa ohjelmassaan painottanut korjausvelan lyhentämistä kärkihankkeenaan ja rahoittanut tätä osin valtiontalouden kehysten uusista nimeämättömistä hankkeista. Olemme aikaisempinakin vuosina arvostelleet tätä menettelyä, jossa korjausvelan kasvu on saatu pysäytettyä, mutta samalla uusia investointeja on aloitettu ennätyksellisen vähän. Hallituksen väyläinvestointien kokonaismäärä on edellisiin hallituksiin nähden 1—1,5 miljardia euroa matalampi.

Uusia talouskasvua ja työllisyyttä tukevia hankkeita ei ole päästy aloittamaan, vaan tuleville hallituskausille on syntynyt investointisuma purettavaksi. Tässä mielessä hallitus ei, ainakaan liikennesektorin osalta, ole saanut valtiontaloutta kestävään tasapainoon. Korjausvelkarahoitus päättyy kuluvaan vuoteen, ja parlamentaarinen sopimus korjausvelan taittamiseksi jää hallituksen kärkihankkeelta viimeisenä vuonnaan toteutumatta perusväylänpidon rahoituksen laskiessa Liikenneviraston mukaan 370 miljoonaa euroa. Väyläverkkomme korjausvelka lähtee taas kasvuun todisteena hallituksen tempoilevasta väyläpolitiikasta.

Pidämme edelleen arviointivirheenä, ettei hallitus tehnyt tällä kaudella pitkän tähtäimen suunnitelmaa edustavaa liikennepoliittista selontekoa, ja toivomme uuden 12-vuotisen suunnitelman saavan huolellisen ja realistisen valmistelun sekä laajan parlamentaarisen tuen taakseen. Tällä hallituskaudella toteutettu linja ei ole kestävä liikennesektorilla, jolla on hyvin lyhyenkin aikavälin tavoitteessaan suuret ilmastotavoitteet samalla, kun yhteiskunta ja teknologia ympärillä muuttuvat.

Siksi pidämme valitettavana, ettei hallitus toteuttanut talousarvioesityksessään liikenne- ja viestintäministeriön esittämää uutta 3 miljoonan euron momenttia kunnille myönnettäviin avustuksiin kävelyä ja pyöräilyä edistäviin infra- ja muihin hankkeisiin. Yhdessä joukkoliikenteen kanssa kevyt liikenne muodostaa liikenteen kannalta tärkeitä työkaluja ilmastonmuutoksen vastaiseen työhön.

Kun suuria julkisia tietovarantoja kerätään yhteen toiminnan tehostamiseksi ja uusien palveluiden kehittämiseksi, korostuu tietoverkkojemme turvallisuus. Yhä useampi kriittinen palvelumme vaatii tietoverkkojen luotettavaa toimintaa. 5G-verkkojen tullessa käyttöön ja esineiden internetin yleistyessä olemme yhä haavoittuvaisempia kyberhyökkäyksille ja -häirinnälle. Nämä uhat on huomioitava ajoissa ja vahvistettava Kyberturvallisuuskeskuksen toimintaa.

Puhtaan liikenteen ohjelma käyntiin

Eduskunnan hyväksymä liikenteen päästövähennystavoite edellyttää, että Suomen liikenteen päästöistä on leikattava noin puolet vuoteen 2030 mennessä. Kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttaminen vaatii uudenlaista ajattelutapaa, jossa tutut arjen toimintamallit haastetaan. Suomen hajanainen yhteiskuntarakenne vaatii ratkaisujen etsimistä useaa reittiä pitkin.

Vaikeuskerrointa lisää, että päästövähennysten ohella myös liikennesuoritetta on laskettava kuitenkaan vahingoittamatta vakavasti taloutta. Ilmastonmuutosta on torjuttava panostamalla myös infrastruktuuriin ja tekniikkaan. Digitalisaatio ja yhdyskuntasuunnittelu tarjoavat työkaluja fyysisen liikkumistarpeen vähentämiseen samalla, kun kevyttä liikennettä ja joukkoliikennettä kehittämällä luodaan toimivia vaihtoehtoja yksityisautoilulle.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Liikenteen teknologian kehitys on nopeaa digitalisaation, robotiikan ja automaation myötä. Uusi teknologia luo mahdollisuuksia joustavaan liikkumiseen. Kehittyvät tietoliikenneratkaisut ja tiedon parempi hyödyntäminen tuovat älykkäämpiä mahdollisuuksia liiketoimintaan ja liikennejärjestelmän kehittämiseen. Meidän tulee syventää ymmärtämystämme siitä, miten arjesta muodostetaan helpompi jokaiselle suomalaiselle uusien teknologioiden avulla.

Suomen teillä liikkuu tällä hetkellä noin 2,7 miljoonaa henkilöautoa, joiden keski-ikä on 11,5 vuotta ja keskimääräinen CO_2-päästö 160 g/km. Uusien autojen osalta CO_2-päästö on keskimäärin 116 g/km. Jotta päästäisiin EU-tavoitteeseen, että uusien henkilöautojen ominaispäästöt ovat enintään 95 g/km vuonna 2020, on autoveron päästöperusteinen progressio pidettävä tiukkana.

Hallituksen aiemmin tekemän autoveropäätöksen mukaisesti progressiivinen autovero laskee vähäpäästöisempien autojen osalta portaittain alimmalle tasolleen ja täyssähköautojen 2,7 prosenttiin. Sähköautojen tukiohjelmalla ei ole ollut merkittävää vaikutusta. Hallitus on täysin tämän tavoitteen vastaisesti päättänyt myös laskea ajoneuvoveroa vuodesta 2020 lähtien 50 miljoonalla eurolla. Pienipäästöisiä autoja ei suosita tarpeeksi, kun keskipäästöisenkin ajoneuvon omistaja saa alennuksen.

Haluamme tukea Suomen yksityisautokannan uudistumista vähäpäästöiseksi. Siinä on ensinnäkin huolehdittava mahdollisuuksista olemassa olevan autokannan konvertoimiseksi vähäpäästöisemmille polttoaineille, kuten biokaasu ja bioetanoli, sekä selvitettävä verotuskäytäntöjen muuttamista ympäristövaikutusten mukaisiksi.

Haluamme saada täyssähköautojen ja ns. plug-in-hybridien määrän kasvuun, jotta Suomen autokantaan saataisiin nopeasti vaikuttava määrä vähäpäästöisiä autoja. Tuki on perusteltu uuden teknologian omaksumiseksi, jotta latausinfrastruktuuri pääsisi kehittymään autojen yleistymistä varten.

Vauhtia liikenteen sähköistämiseen

Ilmastonmuutos edellyttää, että Suomen on vähintään puolitettava liikenteen päästöt vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Päästöjen alentaminen edellyttää muun muassa julkisen liikenteen lisäämistä ja liikenteen kattavaa sähköistämistä.

Työsuhdeautot ovat keskeisessä asemassa autojen ensirekisteröinneissä, sillä ne ovat tyypillisesti uusia autoja. SDP:n tavoite on, että vuonna 2025 kaikki työsuhdeautot ovat joko täyssähköautoja (EV) tai lataushybridejä (PHEV), tarvittaessa lainsäädännöllä. Siirtymää sähköautoiluun tulee tukea monipuolisella keinovalikoimalla. Verotuksen on ohjattava nykyistä vahvemmin vähäpäästöisiin autoihin. Julkisen vallan on myös varmistettava riittävät investoinnit sähköautojen kattavaan latausverkostoon.

SDP on esittänyt vuoden 2019 vaihtoehtobudjetissa yhteensä 10 miljoonaa euroa henkilöautoilun ja erityisesti työsuhdeautoilun sähköistämiseen, jotta vuoden 2025 tavoitteeseen voidaan päästä. Summa käytettäisiin kolmeen kohteeseen.

Ensiksi SDP tukisi siirtymää sähköautoihin työmatkaliikenteessä parantamalla EV- ja PHEV-työsuhdeautojen verohyötyä. Käyttäjä saisi vapaan autoedun samoilla ehdoilla kuin nyt pelkän käyttöedun (jossa polttoaine maksetaan itse). Toiseksi alennettaisiin sähköautojen ja lataushybridien hankinnasta maksettavaa autoveroa. Tällä täydennettäisiin sähköautojen hankintaan suunnattua hankintatukea, joka on voimassa vuoteen 2021 asti. SDP käynnistäisi pysyvämmän hankintatuen valmistelun, joka kattaisi myös lataushybridit. Kolmanneksi lisättäisiin työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta sähköautojen julkisten latauspisteiden rakentamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 79

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa tulevina vuosina korjausvelan supistamisen rahoituksen jatkuvuuden ja pitkäjänteisyyden ja osoittaa tarkoitukseen sen edellyttämän lisärahoituksen liikenneverkon rahoitusta pohtineen parlamentaarisen työryhmän yksimielisen ehdotuksen mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 80

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa talouskasvua ja ympäristöystävällistä liikkumista tukevien väyläinvestointien rahoitusta ja osoittaa tarkoitukseen sen edellyttämän vähintään 100 miljoonan euron lisärahoituksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 81

Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa kyberturvallisuuskeskuksen rahoituksen riittävälle tasolle, jolla keskus voi kehittyä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiinsa, ja että keskuksen itsenäinen asema turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 82

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää viipymättä puhtaan liikenteen ohjelman valmistelun ja osoittaa ohjelman toimeenpanoon 10 000 000 euron määrärahan, tavoitteena liikenteen päästöjen nopea vähentäminen, ja että hallitus huomioi liikenteen verotuksessa päästövähennystavoitteet ja toimillaan edistää liikenteen sähköistymistä ohjaamalla veroalennukset nolla- ja vähäpäästöisille autoille.

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Kärkihankerahoituksen poistuessa perusväylänpidolta hallitusohjelman mukaisesti kääntyy väyläverkon 2,5 miljardin euron korjausvelka taas kasvuun. Hallitus luopuu viime kaudella työnsä päättäneen parlamentaarisen korjausvelkatyöryhmän tavoitteesta ja jättää korjausvelan seuraavan hallituksen huoleksi rahoituksen romahtaessa vuonna 2019.

Väyläverkon toiminta- ja palvelukyvyn kannalta tärkeän korjausvelkatyön jatkamiseksi esitämme 100 000 000 euron lisäystä korjausvelan torjumiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.20 lisätään 100 000 000 euroa perusväylänpitoon.

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Hallitusohjelma on panostanut perusväylänpitoon korjausvelan taittamiseksi, ja rahoitus otetaan valtiontalouden kehyksistä uusilta, nimeämättömiltä liikennehankkeilta. Hallituksen valinta kasvattaa osaltaan investointivelkaamme väyläverkkoihin, moni liikenteen, asumisen ja elinkeinopolitiikan kehityksen vaatima väyläinvestointi jää tulevien hallituksien tehtäväksi. Myös investointien hyödyt yhteiskunnalle lykkääntyvät, tai ne menetetään kansainvälisessä kilpailussa kokonaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 100 000 000 euroa väyläverkon kehittämiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Vaikka suhdannetilanne on kohentunut, pidemmän aikavälin kasvunäkymät ovat epävarmat. Jotta työllisyysaste saadaan lähelle muiden Pohjoismaiden tasoa, tarvitaan osaamis-, innovaatio- ja vientivetoisen kasvun tukemista sekä rakenteellisia uudistuksia.

Elinkeinopolitiikan lähtökohtana tulee olla uuden kasvun luominen, osaamispohjan vahvistaminen ja laajapohjainen, menestyvä vienti. Tarvitaan leveät hartiat, joille hyvinvointia voidaan rakentaa teollisuuden, palveluiden ja luovien liiketoimintamallien avulla. Viennin vahvistamiseksi olisi selvitettävä uuden julkisen ja yksityisen sektorin yhteisen erityistehtäväyhtiön perustamista, sen keskeinen tehtävä olisi toimia veturina ja tehdä sopimus kokonaistoimituksesta sekä näin tukea pienten ja keskisuurten kasvuhakuisten yritysten vientitoimintaa kansainvälisillä markkinoilla.

Innovaatiot ja tutkimus kasvun lähteenä

Suomen talouskasvu perustuu jatkossakin ennen kaikkea osaamiseen, korkeasti koulutettuun työvoimaan ja korkeaan jalostusasteeseen. Tutkimuksella, osaamisen kehittämisellä ja innovaatioilla on keskeinen merkitys elinkeinorakenteen uudistumisessa. Tässä suhteessa hallituksen olisi pitänyt tehdä rohkeampia ratkaisuja.

Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksesta (TKI) yli kaksi kolmasosaa tulee yrityksistä ja loput valtiolta. Valtion osuus on viime vuosina laskenut selvästi, ja olemme jääneet verrokkitalouksien panostuksiin nähden huomattavasti jälkeen. Osittain tästä syystä myös yritysten

T&K&I-panostukset ovat supistuneet. Suomi on menettänyt asemansa innovaatiotoiminnan edelläkävijänä. Leikkaukset ovat olleet vuositasolla noin 140 miljoonaa euroa. Tavoitteena pitää olla, että Suomi saavuttaa vahvan aseman innovaatiopolitiikan edistäjänä. Business Finlandin T&K&I-määrärahojen tasokorotusten pitäisi olla suurempia ja pysyviä. Määrärahoja tasokorotukseen voisi saada yritystukiuudistuksesta.

Business Finland -uudistuksen käytäntöönpano on kesken, ja toimeenpanoa tulee seurata tarkasti. Uudet panostukset ovat tervetulleita mutta eivät kompensoi niitä leikkauksia, joita hallituskaudella on tehty T&K&I-panostuksiin. SDP esittää T&K&I-panostuksiin 20 miljoonaan euron lisäystä niin, että siitä kaksi miljoonaa euroa käytetään kiertotalouden edistämiseen ja kolme miljoonaa euroa luovien alojen kasvuohjelmaan.

Luovilla aloilla toimivat yritykset ovat tyypillisesti hyvin pieniä. Luovien alojen liiketoiminta voidaan moninkertaistaa, kunhan löydetään oikeat liiketoiminta-aihiot, saatetaan yhteen tekijät ja tuotteistajat sekä opitaan luomaan arvoa tekijänoikeuksille. Business Finlandin ohjelmia on tarpeen täydentää hankkeella, jossa mm. synnytetään tuotteistusyrityksiä, joilla on rahkeita tuotekehittelyyn ja vientiin. Ne kykenevät hyödyntämään tehokkaasti kulttuurivientipanostuksia, jotka palautetaan opetusministeriön määrärahoihin. Myös tekijänoikeustulon verotusta muuttamalla voidaan edistää luovien alojen liiketoimintaa ja kansainvälistymistä.

Lisää innovatiivisuutta hankintoihin

Hallitusohjelman tavoite viiden prosentin innovatiivisten hankintojen osuudesta kaikista julkisista hankinnoista on hyvä, mutta riittämätön. Hankintayksiköt tarvitsevat myös ohjausta, neuvontaa ja tukea. Pienet ja keskisuuret yritykset vastaavat yhä useammin innovaatioista ja luovat eniten uusia työpaikkoja. Pienten yritysten on päästävä mukaan kansainvälistymiseen. Yhteiskunnan tulee tarjota pk-sektorin yrityksille tasapuoliset kilpailuolosuhteet sekä vakaa ja ennustettava kotimainen liiketoimintaympäristö, josta ponnistaa globaaleille markkinoille.

Elinkeinopolitiikan keskiöön kuuluu palveluvienti, erityisesti matkailun kehittäminen voimakkaan kansainvälisen kasvun mahdollistamiseksi. Strategisten tavoitteiden tueksi tarvitaan liiketoimintaohjelma, joka perustuu matkailun keskinäisten kumppanuuksien vahvistamiseen.

SDP esittää myös järjestelmää, jossa suuret yritykset toimivat vientivetureina ja kokoavat kansainvälisissä tarjouskilpailuissa pieniä ja keskisuuria kasvuhakuisia yrityksiä yhteiseen konsortioon.

Yritystuet luomaan uutta

Parlamentaarisen yritystukityöryhmän tärkein anti on se, että ryhmä kykeni määrittelemään yksimielisesti yritystukien myöntämisen uudistetut kriteerit. Nämä kriteerit vastaavat myös SDP:n asettamia tavoitteita ja antavat hyvän pohjan tehdä yritystukipäätöksiä jatkossa. Yritystukien painopiste tulee olla TKI-tuissa, ja ne tulee suunnata nykyistä enemmän säilyttävistä tuista uudistaviin. Tukien tulisi olla ensisijaisesti määräaikaisia. Yritystukien karsimisesta saadut tulot tulee suunnata TKI-panostuksiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

SDP esittää, että tuetaan uusia yrityksiä ja pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä karsitaan energiapolitiikan päällekkäisiä ohjauskeinoja. Tarvitaan myös tehostamista ja kannustavuutta maatalouden tukijärjestelmiin. On tärkeää myös selkeyttää tukijärjestelmiä ja niiden hakemista sekä vähentää hallinnollista taakkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 83

> Eduskunta edellyttää, että hallituksen tulee kiinnittää nykyistä suurempaa huomiota elinkeinopolitiikan uudistamiseksi erityisesti palveluiden, esimerkiksi matkailun, toimintaedellytysten tukemiseksi, millä on merkittäviä työllistäviä vaikutuksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 84

> Eduskunta edellyttää, että hallitus kiinnittää suurempaa huomiota pidemmän aikavälin kestävän kasvun edellytysten rakentamiseen ja energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen panostamalla leikkausten sijasta nykyistä enemmän tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä koulutukseen, mikä tukee myös tulevaisuuden työllisyyttä sekä parempaa tuottavuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 85

> Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee ripeästi pienten ja keskisuurten yritysten viennin tehostamiseen malleja, kuten kansainvälisiä kokonaistoimituksia tavoittelevat konsortiot sekä valtion ja yksityisen sektorin yhteistyönä perustettava erityisyhtiö.

Kiertotalouteen potkua: tuotteet kestäviksi ja muoveja vähemmäksi

Luonnonvarojen ylikulutukseen kiteytyy moni tämän hetken ympäristöongelma. Tuhlaamme, roskaamme ja elämme yli varojemme. Talous, jossa raaka-aineet kiertävät pitkään, osa loputtomasti, tulee olla kaikkien tavoitteena. Kiertoon perustuva talous siirtää arvoketjussa painopistettä materiaalista työhön, kun lajittelu, kierrättäminen ja jakeiden erottelu luovat työtä.

Suomi ei ole Euroopan tai Pohjoismaiden mittakaavassa kierrätyksen mallimaa, toisin kuin usein väitetään. Meillä on paljon tekemistä, jotta tehokas, helppo ja kestävä materiaalikierto saadaan ulotettua myös kotitalousjätteisiin. Teollisuus on tehostanut materiaalikiertoaan esimerkillisesti. Yhteiskunnan rakenteiden, verotuksen sekä kannusteiden tulee tukea kulutusta, joka kohdistuu ensisijaisesti palveluihin ja aineettomaan kulutukseen ja toissijaisesti kierrätetyistä raaka-aineista valmistettuihin tuotteisiin.

Maailman merissä on yli 250 000 tonnia muoviroskaa. Tämä on herättänyt kansalaiset ja EU-komission miettimään ratkaisuja, jotta emme huku muoviin. Merkittävimpiä merten roskien päästölähteitä ja kulkeutumisreittejä ovat huonosti hoidetut kaatopaikat, hulevedet, jätevedenpuhdistamot ja roskaaminen rannikoiden läheisyydessä. Joet kuljettavat roskia mereen. Noin 20 % roskista syntyy merellä mm. liikenteestä, kalastuksesta ja vesiviljelystä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Tutkimusten mukaan suuri osa merten mikromuovista on peräisin juomapakkauksista, kalastustarvikkeista sekä mm. autoilusta (renkaat ja teiden pinnoitteet). Raideliikenteen lisääminen vähentää todennäköisesti tehokkaasti sekä ilmastopäästöjä että mikromuovikuormaa. Vaateteollisuuden ja kosmetiikan mikromuovit saastuttavat jätevesien kautta.

Biomuoveja tulee kehittää kestävästi niin, että lähtökohta on niiden kierrätettävyys, kuten fossiilisilla muoveilla. Biomuovien ja muiden uusiutuvien pakkausmateriaalien raaka-aineiden tulisi olla ensisijaisesti ravinnoksi kelpaamattomia jakeita sekä sivuvirtoja. Muovien arvoketjut tulee saada osaksi kiertotaloutta.

SDP on esittänyt kiertotalouden edistämiseksi seuraavia toimia:

— Otetaan tehokkaaseen jatkovalmisteluun muovitiekartan toimenpiteet ja kohdennetaan tähän rahoitusta.
— Tarvitaan kunnianhimoinen kiertotalouden edistämisohjelma, jossa esitetään konkreettisia tavoitteita ja keinoja kaikille yhteiskunnan toimijatahoille resurssiviisauden edistämiseksi ja uusiokäytön lisäämiseksi. Ohjelma ulottuu kaikille yhteiskunnan osa-alueille.
— Edistetään tutkimusta ja innovaatioita, jotta muovituotteita sekä mikromuovikertymää lisääviä tuotteita voidaan korvata järkevästi biopohjaisilla, kierrätettävillä tuotteilla.
— Vähennetään kertakäyttökulutusta ja tuotteiden turhaa pakkaamista.
— Selkeytetään erilaisten muovilaatujen käyttöä, jotta kierrätettävyys paranee ja muovijätteen laadunvaihtelu vähenee.
— Viedään suomalaista jäte- ja kiertotalousosaamista maihin, joissa on puutteellinen jätehuolto.
— Selvitetään pantillisten muovi-, lasi- ja alumiinipakkausten kierrätysjärjestelmän ulottamista juomapakkauksista muihin pakkaustuoteryhmiin.
— Kosmetiikan mikromuovit voidaan kieltää kansallisesti nopeassa tahdissa.
— Muovinkierrätystä raaka-aineena tehostetaan ja polttoon päätyvän muovin määrää vähennetään.
— Uusiomuovin käytön lisäämistä mm. rakennusteollisuudessa selvitetään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 86

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii aktiivisesti kiertotalouden tiekartan toimenpiteiden edistämiseksi kotimaassa ja nostaa kiertotalouden edistämisen yhdeksi kärkitavoitteeksi EU:n puheenjohtajuuskaudella. Kiertotaloustavoitteet tulee viedä yritysten ohella myös kuntien elinkeinostrategioihin.

Vastalauseen lausumaehdotus 87

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi Suomen jätelainsäädännön muutostarpeet kiertotalouden tehostamisen näkökulmasta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Julkiset hankinnat edistämään kestävää kulutusta

Suomalaisten ilmastopäästöistä vain osa muodostuu kotimaassa. Kansainvälisessä taloudessa tuotannon päästöjen vähentäminen voi olla vain osa ratkaisua, koska tuotanto ja päästöt saattavat silloin vain siirtyä löyhemmän sääntelyn alueille. Varsinkin vauraissa maissa on välttämätöntä ohjata kulutusta kestävämpään suuntaan.

Kulutuksen ja julkisten hankintojen kestävyyden lisäämistä jarruttaa tiedon ja osaamisen puute. Sekä kuluttajille että usein myös julkisen sektorin päättäjille on usein epäselvää, mitkä tuotteet ja palvelut ovat kestävästi tuotettuja, ja hankintojen keskinäinen vertailu on hankalaa. Sertifiointi- ja bonusjärjestelmällä voidaan kannustaa ja helpottaa kestäviä valintoja sekä yksityisessä kulutuksessa että julkisissa hankinnoissa.

Etelä-Koreassa kestävyyssertifikaatin voi saada tuote tai palvelu, joka on keskimääräistä ympäristöystävällisempi. Sertifikaatti on voimassa rajoitetun ajan. Koska sertifikaatin voi saada vain keskimääräistä parempi tuote tai palvelu, johtaa järjestelmä automaattisesti kriteerien kiristymiseen aikaa myöten markkinaehtoisesti. Tämä kannustaa firmoja innovaatioihin.

Pelkkä tieto, vaikkapa ympäristömerkkien muodossa, ei riittävästi vaikuta ihmisten valintoihin ja kulutustottumuksiin. Vapaaehtoiset eettiset valinnat ovat arvokkaita, mutta suurempaan vaikuttavuuteen tarvitaan kannustimia. Korealainen "vihreä luottokortti" on nopeasti levinnyt miljoonien ihmisten käyttöön ja laajentaa jatkuvasti suosiotaan.

Kysymys ei ole mistään varsinaisesta kortista vaan mihin tahansa sähköiseen maksuvälineeseen liitetystä ominaisuudesta, jolla kuluttajia kannustetaan tekemään kestävämpiä valintoja maksamalla bonuksia sertifioitujen tuotteiden ja palveluiden käytöstä. Kuluttaja saisi siis bonusta ostaessaan vaikkapa julkisen liikenteen lippuja tai hyväksytyillä ympäristömerkeillä valittuja tuotteita. Järjestelmä on eräässä mielessä vaihtoehtoinen tapa toteuttaa kestävän kehityksen ALV, kun tietyistä tuotteista saisi bonusta tavallaan veronalennuksena.

Mikäli Suomessa löydettäisiin EU-lainsäädännön kanssa yhteensopivat tavat toteuttaa edellä kuvatut mallit, olisi niillä edellytyksiä levitä laajempaankin käyttöön. Sitran raporttia mukaillen Suomessakin tulisi kulutuksen ja julkisten hankintojen kautta:

— lisätä vihreiden tuotteiden ja palveluiden kysyntää ja tarjontaa
— vahvistaa vihreiden tuotteiden ja palveluiden tutkimus- ja tuotekehitystyötä
— edistää yritysten kilpailukykyä markkinoilla, joilla ekologisten tuotteiden kysyntä kasvaa sekä yksityisen että julkisen sektorin hankintapäätöksissä
— luoda laajemmin EU:n alueelle käyttöön otettavissa olevia toimintamalleja, joilla edistetään ilmastonmuutoksen torjuntaa ja kestävää kehitystä laajemmin.

Elinkeinopolitiikka on kokonaisuus

Kansallisen elinkeino- ja teollisuuspoliittisen strategian pitää perustua ennustettavaan, kasvua tukevaan ja vakaaseen talouspolitiikkaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Tulevaisuuden kannalta tärkeät alat tarvitsevat rohkeita avauksia ja panostuksia. Palveluiden ja matkailun lisäksi kierto- ja jakamistalouden on kuuluttava seuraavan hallituksen tärkeysjärjestyksen kärkeen. Kiertotalous vauhdittaa talouden uudistumista sekä kestävää energia- ja ilmastopolitiikkaa. Sen maailmanlaajuinen kasvupotentiaali on moninkertainen biotalouteen verrattuna. Suomessa perinteinen biotalous ja puun käyttö rajoittuvat pitkälti metsäteollisuuden raaka-ainehuoltoon, energian tuotantoon ja maatalouteen. Lähtökohtana pitää olla puun jalostaminen mahdollisimman pitkäikäiseksi ja korkean jalostusarvon tuotteeksi. Suomen EU:n puheenjohtajuuskaudella kierto- ja jakamistaloudesta on tehtävä koko EU:n prioriteetti.

Suomalainen liikennepolitiikka on ollut liian lyhytnäköistä. Suunnitelmia tehdään vain neljän vuoden hallituskausiksi, kun esimerkiksi muissa Pohjoismaissa hankkeet katsotaan ainakin seuraavan 12 vuoden ajanjaksolle. Tavoitteena pitää olla pidemmän aikavälin suunnittelu ja Suomen tavoitteiden rohkea esiintuonti.

Suomen maantieteellinen asema Aasian ja Euroopan välillä on osattava hyödyntää täysimääräisesti sekä kytkettävä Venäjä mukaan. Kun ennen olimme logistiikassa mertentakainen saari, tulevaisuudessa olemmekin Aasian ja Euroopan solmukohta. Suomi ei ole onnistunut saamaan eurooppalaista väylärahoitusta (TEN-T) johtuen jo siitä tosiasiasta, että Suomessa ei ole valmiita suunnitelmia, joille hakea rahoitusta.

Jäämeren rata kiinnostaa laajasti Eurooppaa ja on siksi hanke, jota pitää rohkeasti viedä eteenpäin. Arktisen alueen mahdollisuuksia pitäisi edistää huomattavasti voimakkaammin myös kansainvälisissä yhteyksissä. Toimiva pohjoinen infrastruktuuri parantaa elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä edistää kansainvälistymistä.

Kaivosteollisuudella on väliä, tarvitaan selkeämpää sääntelyä

Suomen kallioperän raaka-ainepotentiaali on globaalissa mittakaavassakin houkutteleva. Vastaavasti kaivostoiminnalla on merkittäviä kansantaloudellisia vaikutuksia. 10 vuoden aikana kaivosten kehittämiseen on investoitu noin 3 miljardia euroa ja malminetsintään noin 600 miljoonaa euroa. Pääosa investoinneista on kohdistunut Itä- ja Pohjois-Suomeen. Alan voimakasta kehitystä kuvaavat myös tällä hetkellä meneillään olevat investoinnit kaivosten pitkäjänteiseksi kehittämiseksi: Kemin kaivos 250 milj. euroa, Kittilän kaivos 160 milj. euroa ja Kevitsan kaivos 80 milj. euroa.

Eduskunta hyväksyi keväällä Kanadan sekä Euroopan unionin talous- ja kauppasopimuksen, CETA:n. Eduskunta edellyttää, että kaivoslain uudistamista on arvioitava ennen kuin CETA tulee voimaan.

Kaivoslain arvioinnille on myös muita perusteita. Suomessa verotetaan kaivostoimintaa kansainvälisesti katsoen kevyesti. Meiltä puuttuu malmien arvoon perustuva kaivosrojaltivero, joka on käytössä lähes kaikissa merkittävissä kaivosmaissa. Kohtuullisesti korkeampi verotus ei estäisi uusia kaivosinvestointeja, minkä osoittavat muiden kaivosmaiden kokemukset. SDP:n vaihtoehtobudjettiin sisältyy esitys ja arvio kaivosrojaltiverosta, joka olisi 2 % liikevaihdosta ja jota sovellettaisiin metallimalmien louhinnan toimialalla. Vero tuottaisi vuositasolla noin 15 miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Kaivosteollisuus työllistää ja luo kuntiin elinvoimaa. Samalla kaivosten ympäristövaikutukset ovat laajoja ja pitkävaikutteisia. Kaivosteollisuuden on saatava laaja hyväksyntä paikallisten asukkaiden keskuudessa. Oikeusvaikutteinen yleiskaava tulisikin säätää kaivosluvan myöntämisen edellytykseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 88

> Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa kaivoslain uudistamisen valmistelun tavoitteena lisätä kaivostoiminnan paikallista hyväksyttävyyttä ja kunnan määräysvaltaa kunnan alueelle kaivosta suunniteltaessa sekä selkeyttää ennallistamisvastuita kaivostoiminnan loppuessa ja arvioida valtausperiaatteen toimivuus ja vaihtoehdot.

Aidosti aktiiviseen työvoimapolitiikkaan

Aktiivisen työvoimapolitiikan resurssit ovat Suomessa paljon vähäisemmät kuin muissa Pohjoismaissa. Kun suhdanneluontoinen työttömyys pienentyy, yhä useamman työttömän työllistymisen esteenä on jokin työmarkkinakelpoisuutta alentava tekijä. Tällaisessa tilanteessa oleva työtön tarvitsee tukea ja palveluita, pitkittyneen työttömyyden taustalla usein olevat moninaiset ongelmat eivät rankaisemalla ratkea.

Samalla kun aktiivisen työvoimapolitiikan resursseja on leikattu, on hallitus rakentanut työvoimapolitiikan aktiivimallin, jossa työttömän toimeentuloa voidaan leikata, vaikka hän olisi tehnyt parhaansa työllistyäkseen. Mallissa on järkeä vain, jos uskoo työttömyyden johtuvan suuressa määrin työhaluttomuudesta. Muutamasta kohua herättäneestä lehtiotsikosta huolimatta laajasta työhaluttomuudesta ei Suomessa ole mitään näyttöä.

Hallituksen valmistelema "kasvupalveluiden" malli rikkoo työvoimapalvelut kahdesta suunnasta. Valtakunnallinen strateginen ohjaus uhkaa jäädä erittäin heikoksi, jos työvoimapalvelut työnnetään maakunnille ilman sille erityisesti osoitettua rahoitusta tai kannustinta hoitaa työvoimapolitiikkaa hyvin.

Tilanne, jossa työllistämisen vastuu sysätään yrityksille ja työttömille itselleen aina vain pahemmilla rangaistuksilla, hyödyttää yksityisiä työvoimapalveluita, muttei palveluiden tarvitsijoita.

Vaarana on, että ollaan matkalla kohti ulkoistettuja konsulttitoimistojen halpapalveluita, joiden ennustettavasta toimimattomuudesta työttömiä sitten syyllistetään, millä seuraavaksi oikeutetaan uudet tiukemmat sanktiot työttömille.

Siinä, missä muissa Pohjoismaissa panostetaan aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, Suomessa rahaa kuluu enemmän passiivisiin etuuksiin. Helpoin tapa lisätä aktiivisen työvoimapolitiikan resursseja olisi käyttää nykyisiä passiivietuusmenoja laajemmin esimerkiksi palkkatuen rahoitukseen. Lisäksi SDP lisäisi ammatillisen työvoimakoulutuksen ja kotouttamiskoulutuksen resursseja ja vahvistaisi nuorisotakuun toimeenpanoa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Järjestöillä on tärkeä rooli etenkin kaikkein vaikeimmin työllistyvien ihmisten työpaikkojen tarjoajina. Hallitus on keinotekoisesti rajannut järjestöiltä mahdollisuuksia tarjota vaikeasti työllistyville töitä, kun se rajaa niihin palkkatuella työllistettävien ihmisten määrää keinotekoisesti 4 000 henkilöön. Vaikka monilla alueilla resursseja sinänsä olisi, niitä ei voida käyttää, koska henkilötyövuosirajoite on täynnä. Tämä turha normi tulisi purkaa välittömästi.

Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät syksyllä 2017, ja niiden on tarkoitus kestää vuoden 2018 loppuun. Kuntakokeiluissa on lyhyessä ajassa saavutettu hyviä tuloksia. Työvoiman kohtaanto-ongelmat ja korkea työttömyys keskittyvät suurimmille kaupunkiseuduille, joista osa on alueellisten kokeilujen piirissä. Hallitus on kuitenkin päätynyt lopettamaan toimiviksi osoittautuneet kuntakokeilut kesken kaiken. Kokeilujen lopettaminen kesken vähentää myös kuntien käyttämiä resursseja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen — niiden arvoksi on laskettu noin 1 000 miljoonaa euroa. SDP esittää, että kuntakokeiluja tulisi jatkaa.

Palkkatukiseteli käyttöön

SDP on jo pitkään esittänyt ns. Rinteen mallin mukaisen työllistymissetelin käyttöönottoa. Mallissa työnhakija saisi automaattisesti saamansa työttömyysetuuden perusturvaa tai ansioturvan perusosaa vastaavan työllistymissetelin (704 euroa/kk), joka olisi hyödynnettävissä työnantajan palkkakustannusten tukemiseen. Tämä helpottaisi työpaikkojen löytämistä niille, joille se on vaikeaa, ja suuntaisi työttömyyden hoidon kustannuksia passiivimenoista aktiiviseen suuntaan. Seteli rahoitettaisiin vastaavalla tavalla kuin työnhakijan työttömyysetuus nykyisin. Työttömyysetuuden sijasta ihminen saisi tuen palkkatukena.

SDP:n kuntapohjainen työllisyysmalli osana kasvupalveluja

SDP:n vaihtoehdossa työllisyydestä huolehtivat kunnat ja aluehallinto yhteistyössä. Työllisyyden hoito toteutetaan lähipalveluna, kun taas työllisyyden edellytysten luomisen vastuu on jaettu valtion, kunnan ja aluehallinnon kesken.

SDP:n mallissa työvoimapolitiikkaa kehitetään pohjoismaiseen suuntaan. Henkilökohtaista ja tarvittaessa monialaista palvelua kehitetään tukemaan ihmisiä haastavissa elämäntilanteissa. Työvoimapolitiikan palvelut viedään paikalliselle tasolle. Työvoimapolitiikan erittäin menestyksekkäitä paikallisia ja kuntakokeiluja laajennetaan valtakunnalliseksi malliksi.

Työvoimapolitiikassa tarvitaan valtakunnallista strategista ohjausta työelämän nopeasti etenevien rakenteellisten muutosten hallitsemiseksi ja koska työvoimapolitiikka, oikein toteutettuna, on erittäin merkittävä suhdannepoliittinen työkalu. Strategian jalkauttaminen toimenpiteiksi on kuitenkin viisainta toteuttaa paikallisesti, koska kunnissa ja kaupungeissa on paras tietämys työssäkäyntialueen olosuhteista. Kunnissa ja kaupungeissa ihmiset voidaan kohdata ja heitä palvella henkilökohtaisesti.

Paikallisten työllisyyspalveluiden toteuttamiseksi kuntavetoisista TYP-keskuksista kehitetään suomalainen monialainen JOB-center-malli. Paikalliselle tasolle jalkautetut työvoimapalvelut riittävillä henkilöresursseilla ja monialaisella tuella rakennetaan kuntapohjaisesti toimiviksi havaittujen TYP-keskusten varaan. Palkkatuen käyttöä laajennetaan yhteistyössä työmarkkinajär-

jestöjen kanssa niin, ettei vaaranneta toisaalta työehtosopimusten mukaista työtä tai vääristetä kilpailua. Paikalliseen yrityselämään kytkeytyneillä työvoimapalveluilla on myös parhaat edellytykset ohjata palkkatuen asianmukaista käyttöä.

Uusien keskusten vastuulla on työttömien palvelutarpeen arviointi, jonka pohjalta tehdään aktivointisuunnitelma. Keskusten vastuulle tulee työllisyyspalveluiden lisäksi myös harkinnanvarainen toimeentulotuki. Julkinen ja kolmannen sektorin tuotanto turvataan rakenteessa, jossa työttömiä voidaan auttaa monipuolisesti ja monialaisesti. Pitkän aikavälin tavoitteeksi otetaan aktiivisen työvoimapolitiikan resurssien nostaminen muiden Pohjoismaiden tasolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 89

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen työttömyysetuuden käyttämisestä työllistymissetelinä Rinteen mallin mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 90

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen työllisyyden kuntakokeilun jatkamisesta ja sen laajentamisesta vähitellen valtakunnalliseksi niin, että siihen pääsevät osallistumaan kaikki halukkaat kunnat. Kokeilun jatkamiseen on osoitettava riittävät määrärahat.

Työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaamista parannettava

Talouden kasvu ja työllisyyden vähittäinen kohentuminen ovat jakautuneet varsin epätasaisesti maakuntien kesken, ja vaarana on, että alueelliset erot jyrkkenevät entisestään. Työvoiman liikkuvuutta on lisättävä samalla, kun perheiden elämäntilanteet huomioidaan nykyistä paremmin.

"Äkillisiin rakennemuutoksiin" reagoimisesta on siirryttävä ennakoivaan varautumiseen, jossa eri alojen ja alueiden haasteisiin vastataan jo ennen yritysten suuria henkilöstön vähennys- tai lisäystarpeita. Tässä tarvitaan mittavia panostuksia ammatilliseen peruskoulutukseen sekä uudelleen- ja muuntokoulutukseen ja yritysten ja työnantajien parempaa sitoutumista ja tukea mm. asunnon saannissa ja työmatkaliikenteen tukemisessa.

Pula osaavasta työvoimasta ja korkea työttömyys on yhtäaikainen haaste purettavaksi. Tarvitaan kuntarajat ylittäviä elinkeino-, investointi- ja koulutuspoliittisia tavoitteita sekä maakunnallisia rakennemuutosohjelmia. Jokaisen maakunnan on laadittava ja sitouduttava yhteisesti hyväksyttyyn rakennemuutosohjelmaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 91

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin aluetalouden, paikallisen elinkeinoelämän ja positiivisen rakennemuutoksen vahvistamiseksi tasapuolisesti koko maassa.

Tällä luodaan mm. edellytyksiä työvoiman liikkuvuudelle ja työpaikkojen ja työntekijöiden paremmalle kohtaamiselle.

Sujuvoitetaan osaajien maahanmuuttoa

Suomen on kilpailtava osaavasta työvoimasta. Kilpailussa täytyy panostaa osaajien houkutteluun ja luoda sille kunnon olosuhteet, sillä aina riittävää osaamista tai henkilökuntaa ei ole Suomessa saatavilla. Työperäisen muuton esteitä tulee poistaa, jotta osaavaa työvoimaa on helpommin saatavilla siellä, missä sitä tarvitaan.

Työperäisen maahanmuuton sujuvoittaminen edellyttää erityisesti lupaprosessien nopeuttamista ja sujuvoittamista. Nykyisin jopa yli vuoteen venyvät odotusajat ovat suurta tuhlausta. Hallituksen toimet ovat jääneet vähäisiksi. SDP esittää, että työperäisen maahanmuuton lupaprosessien tehostamiseksi TE-toimistojen resursseja lisätään 5 miljoonaa euroa.

SDP edistäisi työperäistä maahanmuuttoa myös verotuksella siten, että ulkomailta Suomeen muuttaville korvatut muuttokustannukset katsottaisiin verovapaiksi kustannusten korvauksiksi. Näin niistä ei tarvitsisi maksaa ansiotuloveroa, mikä auttaisi kasvuyrityksiä saamaan osaajia ulkomailta. Vastaavasti muuttokustannukset saisi vähentää verotettavasta tulosta silloin, kun työnantaja ei niitä korvaa. Vähennyskelpoisia olisivat vain todelliset muuttokustannukset, ja uudistus koskisi vain muuttoja, joiden taustalla on osoitetusti työn tai yrittämisen aloitus Suomessa. Uudistuksen kustannus olisi ensivaiheessa arviolta muutamia miljoonia euroja. Kokemusten perusteella voidaan arvioida, tulisiko uudistus laajentaa myös maan sisäisiin työperäisiin muuttoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 92

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy välittömästi valmistelemaan poikkihallinnollista ohjelmaa, jolla edistetään kansainvälisten huippuosaajien rekrytointia Suomeen, jotta kasvuyritysten toimintaedellytyksiä parannetaan ja pk-yritysten vientiä lisätään. Erityistä huomiota on kiinnitettävä työntekijäperheiden palveluihin ja työnantajan maksamien muuttokustannusten korvauksien vapauttamiseen verosta.

01. Hallinto

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuus ja harmaa talous aiheuttavat Suomelle satojen miljoonien eurojen menetykset veroihin ja maksuihin. Tämä heikentää hyvinvointivaltion rahoituspohjaa ja haittaa tervettä yritystoimintaa. Tavoitteena tulee olla, että Suomi on kärkimaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Harmaan talouden torjunta on pitkäjänteistä toimintaa, minkä vuoksi viime vaalikaudella kärkihankkeena toteutettua torjuntatyötä tulisi jatkaa ja osoittaa siihen tarvittavat määrärahat työ- ja elinkeinoministeriölle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.01.01 lisätään 1 000 000 euroa työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenoihin.

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Luovien alojen kasvuohjelma

Luovilla aloilla toimivat yritykset ovat tyypillisesti hyvin pieniä. Luovien alojen liiketoiminta voidaan moninkertaistaa, kunhan löydetään oikeat liiketoiminta-aihiot, saatetaan yhteen tekijät ja tuotteistajat sekä opitaan luomaan arvoa tekijänoikeuksille.

Kirja-alalle on syntynyt viime vuosina agentuureja, välitysorganisaatioita, jotka kokoavat, tuotteistavat ja markkinoivat teossalkkuja maailmalla. Monilla muilla aloilla tekijät joutuvat yksin myymään tuotteitaan. Business Finlandin ohjelmia on tarpeen täydentää hankkeella, jossa mm. synnytetään tuotteistusyrityksiä, joilla on rahkeita tuotekehittelyyn ja vientiin. Ne kykenevät hyödyntämään tehokkaasti kulttuurivientipanostuksia, jotka palautetaan opetusministeriön määrärahoihin. Myös tekijänoikeustulon verotusta muuttamalla voidaan edistää luovien alojen liiketoimintaa ja kansainvälistymistä. Olemme ehdottaneet luovien alojen kasvuohjelmaan viittä miljoonaa euroa.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen

Suomen talous perustuu korkeaan osaamiseen ja innovaatioihin. Korkean teknologian ja jalostusarvon osuus Suomen viennistä on laskenut huolestuttavasti. Hallitus on lisännyt tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukea vuoden 2019 talousarviossa, mutta kokonaismäärä on alempi kuin vaalikauden alussa. Innovaatiot, jotka vauhdittavat talouskasvua, investointeja ja työllistämistä, ovat olennaisia tulevaisuuden menestykselle. Valtion osuus T&K&I-tuista on laskenut viime vuosina selvästi ja olemme jääneet verrokkimaiden panostuksiin nähden huomattavasti jälkeen. Suomi on menettänyt asemansa innovaatiotoiminnan edelläkävijänä. Ilman lisäpanostuksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen on Suomi vaarassa jäädä globaalissa arvoketjussa sivurooliin. Meidän on kyettävä vauhdittamaan teknologista kehitystä ja haettava voimakkaammin osaamispohjaista kasvua.

Tieteellinen tutkimus on osoittanut, että tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan kohdistettavat tuet ovat tukimuodoista tehokkaimpia. Uusiin innovaatioihin kohdistuvilla tuilla voi parhaimmillaan olla merkittäviä vaikutuksia kasvulle, työllisyydelle ja talouden uudistumiselle. Ilmastonmuutoksen torjuntaan tarvitaan kaikki keinot, ja teknologiset ratkaisut ovat tärkeässä asemassa. Kiertotalous ja sen vauhdittamiseen tähtäävät keksinnöt, prosessit ja tuotteet ovat niin ikään olennaisia, jotta talous voi kasvaa kestävällä tavalla ja luonnonvaroja hyödynnetään tehokkaasti.

Tarvitaan myös T&K&I-tukien kohdentumisen uudelleenarviointi. Koska vaikuttavuudeltaan parhaiksi tuiksi on arvioitu erityisesti aloittaville ja pienille yrityksille suunnatut tuet, tulisi jatkossa myös T&K&I-tukia kohdistaa painokkaammin tälle sektorille.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.20.40 lisätään 20 000 000 euroa ja momentin päätösosaan lisätään maininta, että momentin määrärahasta kohdistetaan 2 000 000 euroa kiertotaloutta edistäviin hankkeisiin ja
>
> että momentille 32.20.40 lisätään 3 000 000 euroa luovien alojen kasvuohjelmaan.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työllisyyttä edistävä kuntakokeilu

Hallituksen kuntakokeilut päättyvät, vaikka lain valmistelun yhteydessä jo tiedettiin kokeiluajan olevan lyhyt sekä näköpiirissä oli jo, että mahdollinen maakuntauudistuksen voimaantulon aikataulu oli ylioptimistinen. Nyt tiedetään, että maakunnat ovat toiminnassa aikaisintaan 1.1.2020. Aikaväli on siis pitkä ennen kuin maakunnat toimivat. Kuntakokeiluissa on saavutettu rohkaisevia tuloksia — etenkin Pirkanmaalla, johon pelkästään Tampereen kaupunki investoi 10 miljoonaa euroa.

Työttömien haastattelut kasvokkain, ilman ryhmähaastatteluja ovat avainasemassa onnistuneessa polussa takaisin työelämään. Hallituksen lupaamat haastattelut näyttävät kuihtuneen usein nettiyhteydellä työttömän itse itselleen laatimaksi työllistymissuunnitelmaksi. Tämä ei ole oikeaa työvoimapolitiikkaa, etenkään vähänkään vaikeammin työllistyvien kohdalla — saati henkilöiden, joilla ei ole mahdollisuutta nettiyhteyden käyttöön.

Eduskunnassa käsittelyssä olevat sote- ja maakuntalait eivät mitenkään takaa, että nykyinen noin yhden miljardin euron kuntien panostus työllisyyden hoitoon säilyisi uudessa hallituksen ajamassa valtion aluehallinnon uudistuksessa. Eli rahoitus työllisyyteen tulee vähenemään.

Asiaa ei helpota mitenkään tuon rahoitusvajeen lisäksi pitkä siirtymäaika alueilla, joilla kokeilut ovat saavuttaneet hyviä tuloksia. Selvä tarve on niiden jatkamiselle, ettei alueilla jouduta esimerkiksi irtisanomaan kokeiluihin siirtyneitä kokeneita TE-toimistojen työntekijöitä. Siksi määrärahan lisäys tulee kohdistaa kuntien ja TE-toimistojen toimintamenoihin. Kokeilukulttuuria ei pidä käyttää työntekijöiden piilosaneerauksena itse työttömiksi tai alan palveluja tarjoaviksi pakkoyrittäjiksi.

Nuorisotakuu

Osana Juha Sipilän hallituksen kärkihanketta "Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan" luotujen nuorten Ohjaamo-palvelupisteiden vakiinnuttaminen jatkuu talousarvioesityksen mukaan. Nuoriin kohdennettujen tulosperusteisten hankintojen lisäämisen tavoitteena on saada 10 000 alle 30-vuotiasta palvelujen piiriin.

Alkuperäisen nuorisotakuun tavoite oli, että kaikki alle 25-vuotiaat terveet nuoret ovat työssä, koulutuksessa tai muiden työvoimapoliittisten palveluiden piirissä eli ei yhtään työttömänä saati pitkäaikaistyöttömänä.

Hallituksen valitsema linja on osoittautunut virheelliseksi, sillä huolimatta hyvästä työllisyyskehityksestä ovat alle 25-vuotiaiden 2—3 vuotta, 3—4 vuotta ja yli 5 vuotta työttömänä olleiden määrät kasvaneet Sipilän hallituksen aikana.

Osaajien maahanmuuttoa on sujuvoitettava

Suomen on kilpailtava osaavasta työvoimasta. Kilpailussa täytyy panostaa osaajien houkutteluun ja luoda sille kunnon olosuhteet, sillä aina riittävää osaamista tai henkilökuntaa ei ole Suomessa saatavilla. Työperäisen muuton esteitä tulee poistaa, jotta osaavaa työvoimaa on helpommin saatavilla siellä, missä sitä tarvitaan.

Työperäisen maahanmuuton sujuvoittaminen edellyttää erityisesti lupaprosessien nopeuttamista ja sujuvoittamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.30.01 lisätään 5 000 000 euroa työperäisen maahanmuuton lupaprosessien nopeuttamiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 93

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen työperäisen maahanmuuton lupaprosessien tehostamisesta ja lisää TE-toimistojen resursseja lupien käsittelyyn viidellä miljoonalla eurolla.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Järjestöjen palkkatuki

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä hallitus esitti ja vei eduskunnassa läpi järjestöille maksettavan palkkatuen 3 000 henkilön enimmäismäärän. Nyt hallitus esittää enimmäismäärän nostoa 4 000 henkilötyövuoteen vuodelle 2019.

Tämä lähinnä järjestöjen työllistämiseen tähdätty leikkaussäännös vaikeutti ja tulee vaikeuttamaan juuri vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Kolmannen sektorin toimijoiden 100 %:n palkkatuen 3 000 hengen kiintiö on johtanut siihen, että järjestöt eivät enää työllistä yhtä paljon vaikeimmassa asemassa olevia kuin ennen. Se, että palkkatuettua työtä ohjataan enemmän yrityksiin, on positiivista, koska niillä on parhaat tulokset jatkotyöllistämisestä. Mutta se, että samaan aikaan ajetaan alas järjestöjen työllistämistä, johtaa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien työttömien palkkatyön tekemismahdollisuuksien kaventumiseen ja merkittävää yhteiskunnallista hyvinvointia lisäävän järjestötyön alasajoon. Rajoitus esimerkiksi vaikeuttaa palvelujen järjestämistä yksin asuville eläkeläisille arjen askareiden sujumiseen.

Esimerkiksi työpajojen kautta osatyökykyisten tai pitkään työttömänä olleiden paluu työelämään on palkkatuetulla työllä yksi reitti avoimille työmarkkinoille.

Työvoimapoliittinen kotouttamiskoulutus

Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää suomen kielen, kirjoittamisen sekä suomalaisen työelämän lainalaisuuksien omaksuminen. Haasteelliseksi tilanteen tekee, jos jo oman äidinkielen luku- ja kirjoitustaito on huono tai välttävä. Tällöin oikopolun voi tarjota hyvin toteutettuna työyhteisön jäseneksi pääseminen, johon yhdistyy peruskoulutus. Etenkin maahanmuuttajanaiset ovat riskiryhmässä jäädä kokonaan kotiin lastenhoitoon, yhteiskunnan ja työelämän ulkopuolelle. Yhteiskunnallista ja alueellista segregaatiota tulee välttää kaikin mahdollisin keinoin, johon on jo olemassa ratkaisuja ja pystytään uusia löytämään kunkin alueen, kunnan tai kaupunginosan ominaispiirteistä sekä elinkeinorakenteesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentin 32.30.51 päätösosaa muutetaan siten, että järjestöihin työllistettävien enimmäisraja 4 000 henkilöä sekä palkkakatto poistetaan,
>
> että momentille 32.30.51 lisätään 5 000 000 euroa työllisyyttä edistävän kuntakokeilun jatkamiseen,
>
> että momentin 32.30.51 perusteluita muutetaan siten, että määrärahaa voi käyttää myös nuorisotakuun palauttamiseen alkuperäisessä muodossaan kaikissa Suomen kunnissa,
>
> että momentille 32.30.51 lisätään 10 000 000 euroa ammatilliseen työvoimapoliittiseen kotouttamiskoulutukseen ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 94

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tehokkaampiin toimiin kotouttamisen edistämiseksi ympäri Suomea, osatyökykyisten työelämään osallistumisen helpottamiseksi sekä työkykyä edistävän kuntouttavan toiminnan parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 95

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin poistaakseen momentin 32.30.51 päätösosassa mainitun 4 000 henkilötyövuotta koskevan rajoituksen kolmannen sektorin toimijoille maksettavasta palkkatuesta.

40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kilpailu- ja kuluttajapolitiikan yhteisenä tavoitteena on terveet ja toimivat markkinat, joilla yritykset ja muut toiminnanharjoittajat toimivat vastuullisesti ja ottavat huomioon myös kuluttajien

edut. Viime vuosina on ollut tavoitteena lisätä kilpailu- ja kuluttaja-asioiden yhteiskunnallista painoarvoa ja vaikuttavuutta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto tukee omalta osaltaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan hyväksi tehtävää työtä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.40.01 lisätään 1 500 000 euroa Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenoihin.

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Savonlinna on kärsinyt mittavista seurauksista Itä-Suomen yliopiston Savonlinnan kampuksen opettajankoulutuslaitoksen lähdön myötä. Savonlinnasta lähti kerralla noin 900 opiskelupaikkaa ja reilut 100 työpaikkaa. Kun ottaa huomioon työpaikkojen kerrannaisvaikutukset, OKL:n lähtö on aiheuttanut noin 300 työpaikan menetyksen. Viidennes kaupungin kivijalkakaupoista on tyhjinä, opiskelija-asuntojen käyttöaste on romahtanut, ja asuntojen myynti on hidastunut. Useita kerrostaloja on jouduttu purkamaan. Näin mittavat ja äkilliset menetykset rapauttavat kaupungin elinkeinoelämää ja ennen kaikkea tulevaisuuden kehitystä.

Savonlinna ansaitsee tukipaketin, koska kaupungin elinkeinoelämän rakenteet ovat muuttuneet äkillisesti ja pysyvästi. Hallituksen päätöksellä tehty opiskelupaikkojen siirto on aiheuttanut kaupungille näköalattomuutta ja työttömyyttä. Savonlinnan työttömyysaste oli heinäkuussa 2018 Etelä-Savon maakunnan korkein, 12,7 prosenttia. OKL:n lähdön vaikutukset heijastuvat myös laajemmin Etelä-Savon maakuntaan. Lisärahoituksella on oleellinen merkitys uuden yritystoiminnan ja työpaikkojen luomisessa. Savonlinnan seudulla on kasvupotentiaalia muun muassa matkailun, metsä- ja puuteollisuuden sekä veneenrakentamisen parissa.

Lisäksi Savonlinnan kohdalla OKL:n lähtö on kaksinkertaistanut muuttoliikkeen pois kaupungin alueelta ja luonut nuorille asukkaille poikkeuksellista näköalattomuutta koulutuspaikkojen menetyksen myötä. Kuluvana vuonna muuttoliike Savonlinnasta on peräti kaksinkertaistunut viime vuodesta, jolloin muuttoliike oli historiallisen suurta. Savonlinnassa asuu noin 34 000 asukasta. Tukipaketin myötä yhä useampi yrittäjä ja perhe voisi jäädä Savonlinnaan, mikä puolestaan edistäisi kaupungin elinkeinoelämän kehitystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.50.42 lisätään 3 000 000 euroa Savonlinnan seutukunnalle.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallitus on heikentänyt pienituloisten ihmisten asemaa ja syventänyt köyhyyttä. Etuuksia saavien ihmisten tilanne on tällä hallituskaudella heikentynyt. Sosiaalietuuksien indeksileikkaukset

alentavat edelleen ensi vuonna perusturvan ostovoimaa ja lisäävät eriarvoisuutta. Kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien korotukset ovat olleet jäässä koko hallituskauden, ja etuuksiin on tehty myös tasoleikkaus. Jäädytykset kohdistuvat kaikkiin perusturvaetuuksiin ja leikkaavat ensi vuonna perusturvaa noin 68 miljoonalla eurolla. Vuodesta toiseen kasautuvat indeksijäädytykset ja muut hallituskaudella tehdyt heikennykset esim. lääkekorvauksiin ja asumistukeen sekä asiakasmaksujen korotukset osuvat kipeästi kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin.

Indeksileikkaukset on vihdoin lopetettava

Esitämme, että kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksitarkistukset tehdään pysyvän lainsäädännön mukaisesti.

Indeksileikkaukset kumuloituvat paitsi eri etuuksien kautta myös ajallisesti. Muutokset kohdentuvat herkästi samoille henkilöille ja kotitalouksille sekä erityisesti pitkään tiettyjä etuuksia saaville. Hallituksen politiikka lisää ja syventää köyhyyttä ja ajaa ihmisiä pitkäaikaisesti toimeentulotuen piiriin.

Esitämme myös, että hallituksen esittämät leikkaukset yleiseen asumistukeen jätetään tekemättä ja enimmäisasumismeno sidotaan takaisin vuokraindeksiin. Hallituksen esittämät leikkaukset ovat väärä lääke asumiskustannusten nousun hillitsemiseksi. Yleisen asumistuen keskeisin ongelma on tukea myönnettäessä hyväksyttävän vuokratason alhaisuus verrattuna markkinavuokriin. Ratkaisu ei voi olla asumistuen heikentäminen, mikä johtaa yhä useamman ihmisen kohdalla omavastuuosuuden kasvuun ja asumistuen korvaamiseen pitkäaikaisella, passivoivalla toimeentulotuella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 96

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee välittömästi kokonaisarvioinnin leikkausten, kiristysten ja maksukorotusten kustannuksista yhteiskunnallemme ja vaikutuksista yksittäisten ihmisten ja ihmisryhmien asemaan ja sosiaaliseen hyvinvointiin sekä ryhtyy arvioinnin mukaisiin määrätietoisiin toimiin eriarvoisuuden kasvun pysäyttämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 97

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy erityisiin toimiin osattomuuden ja syrjäytymiskehityksen nopeaksi pysäyttämiseksi ja turvaa kattavat mielenterveys- ja päihdepalvelut.

Vastalauseen lausumaehdotus 98

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, jotta kansaneläkeindeksiin ja kuluttajahintaindeksiin sidottujen etuuksien ostovoima turvataan elinkustannusten kehityksen mukaisesti, ja että asumistuen taso turvataan vuokrien kehityksen mukaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Perhevapaat on uudistettava

Nykyinen perhevapaajärjestelmä ei huomioi perherakenteissa ja työelämässä tapahtuneita muutoksia. Etenkin äidit ovat pitkiä jaksoja poissa työelämästä, mikä paitsi alentaa työllisyyttä myös pahentaa naisten ja miesten välisiä palkkaeroja.

Perhevapaiden uudistaminen lasten ja perheiden ehdoilla on tehokas keino tasata hoitovastuuta, lisätä tasa-arvoa työmarkkinoilla ja parantaa samalla työllisyyttä. Perheet tarvitsevat nykyistä suurempaa joustoa vapaiden ja etuuksien käyttöön. Niiden on oltava yhtä toimivia kaikille perheille, sateenkaariperheistä ja yksinhuoltajista perinteisiin ydinperheisiin.

SDP:n perhevapaamallin ytimessä ovat yksilölliset ja joustavat vapaat kaikille perheille, naisten työurien tukeminen, paremmat mahdollisuudet isille lasten hoitoon ja mahdollisuus siirtää etuuksia myös muille kuin lapsen vanhemmille tilanteen ja perheen tarpeen mukaan.

SDP:n perhevapaamallissa kummallekin vanhemmalle taataan 3 kuukauden ansiosidonnainen vapaa. Sen lisäksi kuuden kuukauden osuus ansiosidonnaisesta vapaasta on mahdollista jakaa perheen itse valitsemalla tavalla vanhempien kesken. Lisäksi raskausrahalla taataan 28 päivän korotettu tuki heti syntymän yhteydessä. Jos työtuloja ei ole ollut, etuudet maksettaisiin vähimmäismääräisinä, kuten nykyisinkin. Näiden lisäksi vanhemmat saavat jaettavakseen haluamallaan tavalla vuoden verran euromääräistä vanhempainrahaa, jonka voi halutessaan myös puolittaa, jolloin sitä maksetaan vastaavasti pidempään.

Jotta perhevapaauudistuksella tavoiteltavat työllisyyshyödyt toteutuvat käytännössä, sen tueksi tarvitaan toimivaa varhaiskasvatusta ja toimivaa työllisyyspolitiikkaa. THL:n selvityksen mukaan yli kaksivuotiaita lapsia kotona hoitavista äideistä yli puolet on vailla työpaikkaa. Työpaikan löytäminen on monille heistä vaikeaa. Siksi työllistymisen tueksi tarvitaan myös aktiivisen työvoimapolitiikan palveluita, kuten koulutusta.

Epäreilu aktiivimalli on peruttava

Työttömyysturvan leikkaukset jatkuvat aktiivimallin pysyessä edelleen voimassa. Malli leikkaa työttömyysturvaa 4,65 % niiltä, jotka eivät löydä työpaikkaa tai eivät pääse aktiivitoimenpiteisiin. Aktiivinen työnhaku, koulutus ja kuntoutus ovat tärkeitä, mutta on väärin leikata perusturvaa ihmisiltä, jotka aktiivisuudestaan huolimatta eivät täytä aktiivimallin kriteereitä.

Työttömyysturva on riittämätön, ilmenee THL:n perusturvan riittävyyden arviointiraportista ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean raportista. Jo valmiiksi liian pieneen etuuteen tehtävä pienikin leikkaus ajaa työttömän yhä useammin toimeentulotuen varaan ja sen tuottamaan kannustinloukkuun, josta työllistyminen on entistä vaikeampaa.

Esitämme, että aktiivimalliin sisältyvä etuusleikkuri poistetaan.

Esitämme, että TE-toimistojen henkilökohtaista palvelua, palkkatuen käyttöä, järjestöjen työllistämisedellytyksiä, työvoimakoulutusta jne. kehitetään. Esitämme työllistämisen kynnyksen ma-

daltamista ottamalla käyttöön työmarkkinatuen suuruinen työllistämisseteli ns. Rinteen mallin mukaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 99

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen aktiivimallin korvaavasta työllistymistä edistävästä mallista, joka kohtelee työnhakijoita yhdenvertaisesti ilman aktiivimallin byrokraattisia kriteerejä ja karensseja.

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomi on hyvinvointiyhteiskuntana pääsääntöisesti hyvä paikka vanheta. Väestö myös elää pidempään, ja lisävuodet ovat terveempiä kuin ennen. Tilastollisesti tarkastellen ulkopuolisen avun tarve alkaa selkeämmin 80 ikävuoden jälkeen, jolloin toimintakyvyn heikkenemisen myötä etenkin kotiin vietävien palveluiden tarve lisääntyy, samoin kuin tarve palveluasumiseen. Myös muistisairauksien aiheuttamat palvelutarpeet lisääntyvät. Kaikki ikäihmiset eivät kuitenkaan saa tarvitsemaansa apua ja turvaa yhteiskunnalta, eikä kaikilla ole myöskään mahdollisuutta tukeutua puolison, lasten, muiden sukulaisten tai naapureiden apuun. Hyvinvointiyhteiskunnassamme esiintyy vanhusten hoivaköyhyyttä, kaltoinkohtelua ja jopa heitteillejättöä.

Ikäihmisten vaikutusmahdollisuuksiin on viime vuosina kiinnitetty enenevästi huomiota, mutta vieläkään ei ole perustettu vanhusasiavaltuutetun virkaa monista aloitteista ja adresseista huolimatta. Katsomme, että ikäihmisten kasvava joukko tarvitsee virallisen puolestapuhujan, vanhusasiavaltuutetun, joka on perehtynyt juuri heidän asioihinsa ja puolustaa ikäihmisten asemaa ja oikeuksien toteutumista yhteiskunnassa. Valtuutetun tehtäviin kuuluisivat muun muassa ikäihmisten asemaa parantavien ja yhteiskunnassa esiintyvien epäkohtien tunnistaminen ja aloitteiden tekeminen. Muina vaikuttamiskeinoina valtuutettu käyttäisi suosituksia, ohjeita ja neuvoja. Epäkohtien esille nostamisen lisäksi olisi tärkeää tuoda esille myös hyviä käytäntöjä. Yksi tärkeimmistä asioista vanhusasiavaltuutetun toimenkuvassa olisi kuitenkin ikäihmisten — myös paljon apua tarvitsevien — äänen esille nostaminen nykyistä kuuluvammin yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.01.01 lisätään 100 000 euroa vanhusasiavaltuutetun viran perustamiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 100

> Eduskunta edellyttää, että hallitus perustaa vanhusasiavaltuutetun viran.

02. Valvonta

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työsuojeluviranomaisilla on tärkeä rooli harmaan talouden torjunnassa mm. työnteko-oikeuksien, työsopimuslain ja tilaajavastuulain valvonnassa. Työsuojeluviranomaisten tärkeään valvontatyöhön on lisättävä määrärahoja harmaan talouden torjumiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.02.07 lisätään 1 500 000 euroa työsuojelun alueviranomaisten toimintamenoihin.

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Hallituksen etuusleikkaukset ja -jäädytykset heikentävät syyperusteisen sosiaaliturvan ensisijaisuutta viimesijaiseen sosiaalihuollon toimeentulotukeen nähden. Toimeentulotuki on tarkoitettu väliaikaiseksi avuksi, mutta tällä hetkellä sitä käytetään kattamaan riittämättömiä ensisijaisia etuuksia, kuten asumistukea. Toimeentulotukijärjestelmässä ei ole samanlaisia aktivoivia elementtejä kuin ensisijaisissa etuuksissa, ja sen käyttö lisää kannustinloukkuja. Pitkäaikainen riippuvuus toimeentulotuesta passivoi ja köyhdyttää ihmisiä ja perheitä ja lisää syrjäytymisvaaraa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan keskeiset lapsiperheille suunnatut tulonsiirrot, kuten lapsilisä, vanhempainpäiväraha ja kotihoidon tuki, ovat jääneet ostovoimaltaan jälkeen yleisestä hintojen ja ansiotulojen noususta. Noin puolessa köyhyysrajan alittavista lapsiperheistä kukaan ei käy ansiotyössä. Kun perheen kokonaistuloista suurin osa koostuu erilaisista tulonsiirroista, on köyhyysriski suuri.

Taloudellinen eriarvoisuus ilmenee lasten arjessa varsinkin kuluttamisen ja toimintamahdollisuuksien eroina. Perheen pienituloisuus saattaa johtaa lasten syrjimiseen, ryhmästä sulkemiseen ja kiusaamiseen. THL:n kohorttitutkimus vuonna 1987 syntyneistä, 21-vuotiaaksi asti rekisteriaineistojen avulla seuratuista lapsista kertoo, että jos vanhemmat olivat saaneet pitkään toimeentulotukea, lapsilla lisääntyivät vähäinen koulutus, mielenterveysongelmat, huostaanotot ja pienimuotoinen rikollisuus. Samoin lisääntyi toimeentulo-ongelmien kokeminen aikuisiässä. Lapsuuden olosuhteilla on siten huomattava vaikutus myöhempään hyvinvointiin.

Emme voi hyväksyä lapsiperheisiin kohdistuvia eriarvoistavia päätöksiä. Etuusleikkausten lisäksi näitä ovat esimerkiksi koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintamaksujen enimmäismaksujen kaksinkertaistaminen, varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen ja ryhmäkokojen suurentaminen varhaiskasvatuksessa sekä leikkaukset lasten ja nuorten koulutuksen ja erityisesti toisen asteen ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Katsomme, ettei lapsiperheisiin kohdistuvia etuus- ja palveluleikkauksia tule tehdä ennen kattavaa arviointia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 101

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin lapsiköyhyyden poistamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Hallitus on lakkauttanut lapsilisien indeksisidonnaisuuden ja lisäksi teki niihin ylimääräisen tasoleikkauksen vuonna 2017. Emme voi hyväksyä lapsiperheiden toimeentuloon vaikuttavia yksittäisiä leikkauksia, kun kattavat vaikutusarviot on jätetty toistuvasti tekemättä. Hallituksen päätökset heikentävät pienten etuuksien ostovoimaa ja lisäävät köyhyysriskiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 102

> Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu hallituskaudella tekemänsä lapsilisien heikennykset ja arvioi politiikkansa vaikutukset lapsiperheiden toimeentuloon ja lapsiköyhyyteen.

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Hallitus jatkaa leikkaamista pienimmistä etuuksista jäädyttämällä kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksikorotukset. Emme hyväksy pienimpien etuuksien leikkaamista ja esitämme indeksijäädytyksen perumista.

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Hallitus aikoo leikata yleisen asumistuen tasoa jatkamalla asumistukea myönnettäessä hyväksyttävien enimmäisasumismenojen jäädyttämistä. Hallitus on jäädyttänyt menot vuoden 2015 tasolle vuosien 2016—2018 budjeteissa. Lisäksi hallitus on alentanut enimmäisasumismenoja kuntaryhmissä 3 ja 4. Kuluvana vuonna hallitus on lisäksi sitonut enimmäisasumismenot elinkustannusindeksiin sen sijaan, että menot seuraisivat vuokraindeksiä.

Yleisen asumistuen keskeisin ongelma on tukea myönnettäessä hyväksyttävän vuokratason alhaisuus verrattuna markkinavuokriin. Asumistuen heikentäminen ja enimmäisasumismenojen jäädyttäminen tarkoittavat yhä useamman ihmisen omavastuuosuuden kasvamista. Monet asumistuen saajat joutuvat paikkaamaan matalaa asumistukeaan turvautumalla pitkäaikaiseen toimeentulotukeen. Jo aiemmat hallituksen päätökset ovat lisänneet toimeentulotuen tarvetta. Toimeentulotuen pitkäaikainen käyttö lisää ihmisten köyhyyttä ja on kannustinloukkujen purkamista ajatellen väärä ratkaisu. Yhteiskuntapoliittisesti kestävämpi ratkaisu on ensisijaisten etuuksien hyvä taso, jolloin viimesijainen toimeentulotuki vastaa pääsääntöisesti akuutteihin taloudellisiin tuen tarpeisiin. Toisaalta, kun perustoimeentulotuen maksatus on siirretty vuoden 2017 alusta kunnista Kelaan, on tuen saajien asema osittain heikentynyt mm. asumiskustannusten huomioimisen kiristyneiden tulkintojen vuoksi. Pidämme tärkeänä tavoitteena asumiskustannusten nousun hillitsemistä, mutta mielestämme on väärin tavoitella sitä heikentämällä etuuden saajien arkista toimeentuloa.

Sosialidemokraatit haluavat kehittää asuntopolitiikkaa ja asumisen tukijärjestelmiä suunnitelmallisesti osana kestävää yhteiskuntaa. Esitämme, että ensi vuoden budjetin leikkaukset asumismenojen sitomisesta elinkustannusindeksiin (8 miljoonaa euroa) ja enimmäisasumismenon jäädyttäminen (8 miljoonaa euroa) perutaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 103

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta yleisen asumistuen saajien tukea ei heikennetä.

55. Elatustuki (arviomääräraha)

Hallitus jatkaa leikkaamista pienimmistä etuuksista jäädyttämällä kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksikorotukset. Emme hyväksy pienimpien etuuksien leikkaamista ja esitämme indeksijäädytyksen perumista.

57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)

Perusturvan indeksijäädytys ja -leikkaukset heikentävät syyperusteisen sosiaaliturvan ensisijaisuutta viimesijaiseen sosiaalihuollon toimeentulotukeen nähden. Pidemmällä aikavälillä kehitys johtaa syyperusteisen perusturvan ja asumistuen merkityksen vähenemiseen ja vastaavasti tarveharkintaisen ja kotitalouskohtaisen toimeentulotuen roolin kasvamiseen toimeentuloturvassa ja asumisen tuissa.

Toimeentulotukijärjestelmässä ei ole samanlaisia aktivoivia elementtejä kuin ensisijaisissa etuuksissa, ja sen käyttö lisää kannustinloukkuja. Pitkäaikainen riippuvuus toimeentulotuesta passivoi ja köyhdyttää ihmisiä ja perheitä ja lisää syrjäytymisvaaraa.

Hallituksen toimenpiteiden seurauksena toimeentulotuesta on tullut ensisijaisia etuuksia korvaava etuus, vaikka sen tarkoitus on toimia viimesijaisena tuen muotona. Tämä muuttaa koko sosiaaliturvajärjestelmän perustaa ja toiminnan logiikkaa.

Jos ensisijaisiin perusturvaetuuksiin ei tehdä hallituksen esittämiä leikkauksia, tarve toimeentulotukeen vähenee merkittävästi ja tuen rooli viimesijaisena tukimuotona pysyy selkeämpänä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 104

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ei tee ensisijaisiin etuuksiin esittämiään leikkauksia, jolloin toimeentulotukimenot vähenevät merkittävästi.

20. Työttömyysturva

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Hallitus jatkaa leikkaamista indeksiturvasta. Sosiaalietuuksien indeksileikkaukset alentavat edelleen ensi vuonna perusturvan ostovoimaa ja lisäävät eriarvoisuutta. Indeksit ovat olleet jäädytet-

tyinä koko hallituskauden — paitsi miinusmerkkisen indeksitarkistuksen vuonna 2016, jolloin etuuksien tason annettiin laskea indeksin mukaisesti — mikä on jo merkittävästi vaikuttanut etuuksien tasoon. Vuodesta toiseen kumuloituvat leikkaukset ja muut leikkaukset esim. lääkekorvauksiin ja asumistukeen sekä asiakasmaksujen korotukset osuvat kipeästi kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Emme voi hyväksyä indeksijäädytystä ja esitämme tukien maksamista pysyvän lainsäädännön mukaan.

Työttömyysturvan leikkaukset jatkuvat myös aktiivimallin myötä. Malli leikkaa työttömyysturvaa 4,65 % niiltä, jotka eivät löydä työpaikkaa tai eivät pääse aktiivitoimenpiteisiin. On tärkeää tukea ihmisen aktiivisuutta työnhakuun ja koulutukseen, mutta hallituksen malli tarkoittaa käytännössä leikkausta myös silloin, kun aktiivisuutta osoittaa, mutta työtä tai aktivointitoimia ei ole tosiasiallisesti saatavilla, tai jos terveydentila ei mahdollista työllistymistä. Leikkuri kohdistuu helposti heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin, joille satunnainen aktivoituminen töiden pariin on erityisen vaikeaa. Työttömyysturvan leikkaaminen ei ole oikea keino ihmisten aktivointiin ja työllisyyden parantamiseen. Siksi emme voi hyväksyä aktiivimalliin sisältyvää työttömyysturvan leikkaamista.

SDP esittää työllistämisen kynnyksen madaltamista ottamalla käyttöön työmarkkinatuen suuruinen työllistämisseteli ns. Rinteen mallin mukaisesti. Tämän työnantajalle maksettavan, kuukaudessa 700 euron suuruisen työllistämissetelin saisi työllistymisen tukemiseen puolen vuoden ajalta. Esitämme, että työllistymisseteli rahoitetaan työttömyysturvamenoista, jolloin työttömyyden sijaan raha suunnataan työllisyyden rahoitukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 105

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta ansiosidonnaista päivärahaa ei heikennetä.

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Hallitus jatkaa leikkaamista indeksiturvasta. Sosiaalietuuksien indeksileikkaukset alentavat edelleen ensi vuonna perusturvan ostovoimaa ja lisäävät eriarvoisuutta. Indeksit ovat olleet jäädytettyinä koko hallituskauden — paitsi miinusmerkkisen indeksitarkistuksen vuonna 2016, jolloin etuuksien tason annettiin laskea indeksin mukaisesti — mikä on jo merkittävästi vaikuttanut etuuksien tasoon. Vuodesta toiseen kumuloituvat leikkaukset ja muut leikkaukset esim. lääkekorvauksiin ja asumistukeen sekä asiakasmaksujen korotukset osuvat kipeästi kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Emme voi hyväksyä indeksijäädytystä ja esitämme tukien maksamista pysyvän lainsäädännön mukaan.

Työttömyysturvan leikkaukset jatkuvat myös aktiivimallin myötä. Malli leikkaa työttömyysturvaa 4,65 % niiltä, jotka eivät löydä työpaikkaa tai eivät pääse aktiivitoimenpiteisiin. On tärkeää tukea ihmisen aktiivisuutta työnhakuun ja koulutukseen, mutta hallituksen malli tarkoittaa käytännössä leikkausta myös silloin, kun aktiivisuutta osoittaa, mutta työtä tai aktivointitoimia ei ole tosiasiallisesti saatavilla, tai jos terveydentila ei mahdollista työllistymistä. Leikkuri kohdistuu

helposti heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin, joille satunnainen aktivoituminen töiden pariin on erityisen vaikeaa. Työttömyysturvan leikkaaminen ei ole oikea keino ihmisten aktivointiin ja työllisyyden parantamiseen. Siksi emme voi hyväksyä aktiivimalliin sisältyvää työttömyysturvan leikkaamista.

SDP esittää työllistämisen kynnyksen madaltamista ottamalla käyttöön työmarkkinatuen suuruinen työllistämisseteli ns. Rinteen mallin mukaisesti. Tämän työnantajalle maksettavan, kuukaudessa 700 euron suuruisen työllistämissetelin saisi työllistymisen tukemiseen puolen vuoden ajalta. Esitämme, että työllistymisseteli rahoitetaan työttömyysturvamenoista, jolloin työttömyyden sijaan raha suunnataan työllisyyden rahoitukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 106

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta peruspäivärahaa ei heikennetä.

Vastalauseen lausumaehdotus 107

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta työmarkkinatukea ei heikennetä.

55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)

Momentilta maksetaan yrittäjien aikuiskoulutustuki. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnetyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset. Aikuisiskoulutustuen perusosa on sidottu kansaneläkeindeksiin, joka pysyy jäädytettynä vuonna 2019. Katsomme, että indeksikorotus tulee maksaa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 108

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta aikuiskoulutustukea ei heikennetä.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Hallitus aikoo jäädyttää kansaneläkeindeksin pysyvästä lainsäädännöstä poiketen vuoden 2017 tasolle. Jo aiemmin hallitus on antanut kansaneläkeindeksillä tarkistettavien etuuksien tason laskea poikkeuksellisesti indeksin painuttua miinukselle vuonna 2016. Tämän lisäksi hallitus teki kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin 0,85 %:n leikkauksen vuonna 2017 ja jäädytti indek-

sin vuonna 2018 vuoden 2017 alennetulle tasolle. Nyt siis hallitus jatkaa indeksijäädytystä. Tämä tarkoittaa 1,18 %:n leikkausta pienimpiin sosiaaliturvaetuuksiin. Indeksitarkistuksia koskeva muutos on tarkoitettu pysyväksi. Näin etuudet jäävät jatkossakin matalammalle tasolle.

Hallitus on toisaalta antanut esityksen vähimmäismääräisten päivärahojen korottamisesta työmarkkinatuen tasolle, monikko- ja adoptioperheiden aseman lievästä parantamisesta, sairauspäivärahan 55 päivän omavastuuajan poistosta ja lääkekorvausten maksukaton lievästä laskemisesta. Näitä parannuksia pidämme tärkeinä, mutta hallituksen aiempiin leikkauksiin verrattuna vähäisinä.

Emme voi hyväksyä hallituksen jatkuvaa kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien leikkauslinjaa, jossa ilman kattavia vaikutusarvioita on kohdistettu lukuisia perusetuuksien leikkauksia toistuvasti samoihin ihmisiin ja ajettu ihmisiä köyhyyteen ja viimesijaisen toimeentulotuen asiakkaiksi.

Diabeteslääkkeiden korvausten leikkaukset peruttava

Esitämme, että kakkostyypin diabeteslääkkeiden korvaukset palautetaan ylimpään erityiskorvausluokkaan. Hallituksen vuoden 2017 alusta tekemä leikkaus diabeteslääkekorvauksiin on yksi niistä leikkauksista, jotka kohdistuvat hyvin epäoikeudenmukaisesti ikääntyneisiin, erityisesti monisairaisiin ja vähävaraisiin ihmisiin. Diabeteksen lisäsairaudet kasautuvat jo tällä hetkellä alimpiin tuloluokkiin, ja leikkaus lisää entisestään sosioekonomisia terveyseroja. Vältettävissä olevien lisäsairauksien syntyä pitäisi ehkäistä, sillä muu tulee huomattavasti kalliimmaksi sekä yksilölle että yhteiskunnalle.

Olisi oikeudenmukaisempaa, että yksittäisten korvausten heikentämisen sijaan kaikkien sairauksien hoidon korvattavuus arvioitaisiin samanaikaisesti ja yhtäläisin perustein. Mahdollisia korvausten muutoksia ei pidä tehdä säästötarkoituksessa vaan lääketieteellisin ja sosiaalisin perustein.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 109

> Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa asetusmuutoksella aiemmin leikkaamansa diabeteslääkekorvaukset takaisin 100-prosenttisesti korvattaviksi ja tekee jatkossa mahdolliset korvausten muutokset yhtäläisin perustein heikentämättä perusteettomasti yksittäisten potilasryhmien asemaa.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomäärä-raha)

Hallitus aikoo jäädyttää kansaneläkeindeksin pysyvästä lainsäädännöstä poiketen vuoden 2017 tasolle. Jo aiemmin hallitus on antanut kansaneläkeindeksillä tarkistettavien etuuksien tason laskea poikkeuksellisesti indeksin painuttua miinukselle vuonna 2016. Tämän lisäksi hallitus teki

kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin 0,85 % :n leikkauksen vuonna 2017. Nyt siis hallitus jäädyttää indeksin kuluvan vuoden alennetulle tasolle. Tämä tarkoittaa 1,18 %:n leikkausta etuuksiin. Indeksitarkistuksia koskeva muutos on tarkoitettu pysyväksi. Näin etuudet jäävät jatkossakin tälle matalammalle tasolle.

Hallituksen leikkaus kohdistuu pienimpiin etuuksiin, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin. Indeksileikkausten myötä valtion rahoittamat kansaneläkemenot alenisivat vuonna 2019 jäädytyksen johdosta 24,4 miljoonaa euroa, leikkaus takuueläkkeistä olisi 2,7 miljoonaa euroa, perheeläkkeistä ja lapsikorotuksesta 300 000 ja eläketuesta 300 000 euroa sekä vammaisetuuksista 6,5 miljoonaa euroa.

Indeksileikkaukset kumuloituvat paitsi eri etuuksien kautta myös ajallisesti. Muutokset kohdentuvat herkästi samoille henkilöille ja kotitalouksille sekä erityisesti pitkään tiettyjä etuuksia saaville. Lisäksi vaikutukset kumuloituvat myös elämäntilanteiden mukaan. Useita eri etuuksia saavan henkilön osalta jo yksittäisenkin leikkauksen vaikutus kertautuu, koska indeksin alentaminen kohdistuu samanaikaisesti useampaan henkilön saamaan etuuteen. On myös huomattava, että hallitus on aiemmilla muilla päätöksillään mm. heikentänyt eläkkeensaajan ja yleistä asumistukea, lakkauttanut keliakiakorvauksen, leikannut kakkostyypin diabetespotilaiden lääkekorvauksista ja nostanut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja merkittävästi.

Emme voi hyväksyä hallituksen leikkauslinjaa, joka ilman kattavia vaikutusarvioita kohdistaa lukuisia perusetuuksien leikkauksia toistuvasti samoihin ihmisiin ja ajaa ihmisiä köyhyyteen ja viimesijaisen toimeentulotuen asiakkaiksi.

Pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa on vahvistettava

Esitämme toimenpideohjelmaa, jossa pienituloisten eläkeläisten asemaa tarkastellaan kokonaisuutena ja esitetään aidosti vaikuttavia toimia pienituloisten eläkeläisten, etenkin ikääntyneiden naisten ja pieniä työeläkkeitä saavien toimeentulon ja arjen parantamiseksi. Sipilän hallitus on kurittanut pienituloisia eläkeläisiä jättämällä indeksitarkistukset tekemättä kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen, eläkeläisten hoitotukeen, rintamalisiin ja eläkkeensaajan asumistukeen. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja on nostettu 30 prosentilla, lääkekorvauksia ja Kelan matkakorvauksia on heikennetty. Myös asumisen kustannukset ovat hallituskaudella nousseet.

Esitämme, että kansaneläkkeen ja työeläkkeen yhteensovitusta muutetaan siten, että pientä työeläkettä (alle 1 400 euroa kuukaudessa) saavien toimeentulo paranee 30 eurolla kuukaudessa. Lisäksi takuueläkettä korotetaan 21 euroa kuussa, jolloin sekin nousee yhdessä hallituksen esittämän korotuksen kanssa 30 eurolla kuukaudessa. Näiden muutosten lisäksi etuuksien indeksikorotukset parantavat eläkeläisten toimeentuloa ja verotus kevenisi pieni- ja keskituloisilta eläkeläisiltä.

Eläkeläisten elämässä myös palveluilla on erityisen merkittävä rooli. Hallituksen leikkaukset kuntien vanhuspalveluiden rahoituksesta näkyvät palveluiden laadun ja saatavuuden heikentymisenä. Esitämme kuntien valtionosuuksien vahvistamista mm. riittävän henkilöstön turvaamiseksi

vanhuspalveluissa ja vanhusten kuntouttamiseen satsaamiseksi parhaiden käytäntöjen mukaisesti.

Palveluasumisen maksuista ei ole nykyisin nimenomaisia säännöksiä ja maksujen määräytyminen on hyvin sekavaa. Esitämme, että asumispalvelujen maksujen perusteet muutetaan yhdenmukaisiksi ja selkeiksi.

Esitämme myös muita muutoksia asiakasmaksuihin. Ks. kohta palvelut ja asiakasmaksut.

Ks. edellä momentti 28.90.30 Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen.

Perustamalla vanhusasiavaltuutetun viran voimme vahvistaa ikäihmisten asemaa ja heidän oikeuksiensa toteutumista yhteiskunnassa. Ks. edellä momentti 33.01.01 Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot.

Keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvaus palautettava

Keliakian hoitoon tarkoitetun ruokavaliokorvauksen poisto vuoden 2016 alussa on yksi niistä leikkauksista, jotka kohdistuvat hyvin epäoikeudenmukaisesti. Gluteenittomien elintarvikkeiden korkeammat hinnat aiheuttavat keliaakikoille ylimääräisiä kustannuksia keskimäärin lähes 750 euroa vuodessa. Tällä hetkellä he eivät saa lainkaan yhteiskunnan tukea sairautensa hoitoon. Hoitamaton keliakia altistaa useille lisäsairauksille, jotka edellyttävät pitkäaikaista hoitoa ja aiheuttavat työkyvyttömyyttä. Näitä ovat mm. osteoporoosi, anemia ja pahimpana vaihtoehtona ohutsuolen pahanlaatuinen syöpä. Keliakiakorvauksen palauttaminen olisi tarpeen yhdenvertaisuuden ja inhimillisyyden nimissä, mutta se auttaisi myös ehkäisemään ennalta sairauksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 110

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta sen aiemmin lakkauttama, keliakian hoitoon tarkoitettu ruokavaliokorvaus otetaan takaisin käyttöön keliakiakorvauksen nimellä ja sidotaan sen taso indeksiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 111

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja eläkeläisten toimeentulon turvaamiseksi nostamalla pienimpiä eläkkeitä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ikääntyneiden naisten ja pieniä työeläkkeitä saavien asemaan. Osana kokonaisuutta tulee selvittää lisäksi eläkkeiden verotus, eläkkeensaajien asumistuen, palvelujen ja palvelumaksujen vaikutus.

50. Veteraanien tukeminen

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Hallitus aikoo jälleen leikata sotiemme veteraaneille maksettavista rintamalisistä indeksijäädytyksen varjolla. Kansaneläkeindeksin jäädytyksen myötä veteraanien erityiset etuudet — rintamalisä, ylimääräinen rintamalisä ja veteraanilisä — tulisivat laskemaan. Kuten muissakin kansaneläkeindeksileikkauksissa, vaikutukset kasautuvat kovimmin kaikkein pienituloisimmille ja veteraanien tapauksessa myös kaikkein huonokuntoisimmille veteraaneille, jotka saavat myös kansaneläkettä ja eläkkeensaajan korotettua tai ylintä hoitotukea.

Pidämme hallituksen linjaa pienimpien etuuksien indeksijäädytyksissä täysin kohtuuttomana ja tässä tapauksessa vieläpä erityisen epäinhimillisenä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 112

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta rintamalisää ei heikennetä.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Järjestöt toimivat kuntien apuna lakisääteisessä tehtävässä — kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisessa. Perheväkivalta on lapsen suurin turvallisuusriski. Jo pelkästään Ensi- ja turvakotien liiton jäsenjärjestöt yhteistyössä kuntien ja valtion kanssa auttavat vuosittain 11 000 apua tarvitsevaa, joista 4 000 on lapsia. Vaikka hallitus on kaudellaan lisännyt valtion rahoitusta, tarve turvakotien lisäpaikoille on edelleen akuutti. Etenkin maantieteellisesti on turvaan pääsyn saavutettavuudessa eroja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.60.52 lisätään 2 000 000 euroa turvakotipaikkoihin.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ilmastonmuutos — toivosta tekoihin

Vuonna 2035 Suomen on oltava hiilineutraali ja pian sen jälkeen on päästävä negatiiviseen hiilitaseeseen. Lämpenemisen pysäyttäminen globaalisti 1,5 asteeseen on uusimpien tietojen mukaan välttämätöntä, jotta maapallon kantokyky säilyy. Jo puolen asteen muutos ylöspäin lisää riskejä, tuhoja ja inhimillistä kärsimystä merkittävästi. Aikaa on vähän, ja tarvitut muutokset ovat suuria. SDP:n vaihtoehtobudjetissa sitoumusten toteuttaminen käynnistetään ja luodaan pohjaa välttämättömille reformeille.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Jokaisen maan toimenpiteiden tulee perustua sen erityisvahvuuksille. Ihmiskunnan osaaminen ja voimavarat on saatava parhaiten käyttöön, jotta suuri muutos voidaan toteuttaa ekologisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Globaali yhteisvastuu asettaa ihmiskunnan ennenäkemättömän haasteen eteen.

Suomen vahvuudet ovat koulutettu osaava väestö, vastuullisesti hoidettu metsäsektori sekä vaikuttajan rooli merkittävän talousalueen, EU:n jäsenenä. Suomen pitää olla muualle monistettavissa olevien toimintamallien ja teknologioiden edelläkävijä. Suomi voi vaikuttaa ilmastonmuutoksen hillintään toimimalla määrätietoisesti syvenevässä kansainvälisessä yhteistyössä.

Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteisiin pääseminen edellyttää Suomelta ja Euroopan unionilta nykyistä enemmän toimenpiteitä lähivuosina. Elinkeinoelämä, julkiset palvelut ja yksityinen kulutus kokevat muutoksia. Laaja yhteiskunnallinen keskustelu on tarpeen, jotta ekologinen kestävyys on myös sosiaalisesti hyväksyttävää.

Tarvitaan laaja muutos kohti ympäristöystävällistä yhdyskuntarakennetta, kokonaan uutta lähestymistapaa tuotantoon, kuluttamiseen ja liikkumiseen. Lisäksi tarvitaan kulttuurista muutosta kohti vähemmän aineellisia hyödykkeitä kuluttavaa elämäntapaa.

Kestävä kehitys on mukana budjetoinnin periaatteena myös valtion talousarviossa vuodelle 2019. Ilmastonmuutosta ei kuitenkaan torjuta määräaikaisten kärkihankkeiden avulla. Tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, jotka kääntävät sekä yksityisen että julkisen kulutuksen kestäväksi. Runsaaseen hiilenpäästämiseen perustuvat toiminnot ja tuotteet on tehtävä kalliimmiksi sekä yrityksille että kansalaisille. Nyt ohjauskeinot ovat ristiriidassa, kun samaan aikaan torjutaan ilmastonmuutosta ja tuetaan ympäristölle ja ilmastolle haitallisia toimintoja. Tarvitaan verouudistuksia, kannustimia ja velvoitteita.

Asuntopolitiikka edistämään työvoiman liikkuvuutta

Pitkäjänteinen asuntopolitiikka luo edellytyksiä kasvulle ja hyvinvoinnille. Kasvukeskuksissa on pulaa kohtuuhintaisista asunnoista sekä erityisesti palvelualojen työntekijöistä. Edullisen vuokra-asunnon puute hidastaa työvoiman liikkuvuutta ja työllistymistä ja aiheuttaa rekrytointiongelmia yrityksille sekä julkisyhteisöille esim. hoitoalalla. Vain pitkäjänteisellä, suhdanteista riippumattomalla vakaalla ja julkisilla varoilla tuetulla kohtuuhintaisella asuntotuotannolla voidaan kuroa umpeen vuosikausien aikana syntynyt tilanne, jossa sopiva asunto ja asukas kohtaavat. Kaupunkien kyky ja halu kaavoittaa riittävästi ja luovuttaa kohtuuhintaisia tontteja rakentajille on olennainen osa ratkaisua. Asunto- ja liikennepolitiikan yhdistämisellä on vaikutusta myös palvelujen ja työpaikkojen sijaintiin sekä alueiden ja yritysten kilpailukykyyn.

Maankäytön, liikenteen ja asumisen aiesopimuksia (MAL) laajennettava ja vahvistettava

Kasvukeskuksissa asumisen korkean hinnan suurin syy on, että asuntoja on liian vähän. Asuntojen puute vaikeuttaa työvoiman liikkuvuutta. Kaupunkiseuduilla asumisen kalleus ja kohtuuhintaisten valtion tukemien vuokra-asuntojen riittämättömyys vaikeuttavat työvoiman saamista ja yritysten kasvuedellytyksiä. Tärkein keino ongelman ratkaisemiseksi on kaavoituksen ja siten rakentamisen lisääminen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Valtio voi vaikuttaa asuntokaavoituksen määrään erityisesti MAL-sopimusten kautta.

MAL-sopimuksissa kaupungit ovat sitoutuneet kasvattamaan asuntotonttitarjontaansa ja varaamaan tietyn osan tonteista kohtuuhintaista korkotukilainoitettua asuntotuotantoa varten. Valtio on puolestaan sitoutunut rahoittamaan seutujen suuria liikenne- ja muita infrastruktuurihankkeita. MAL-sopimukset ovat osoittautuneet tehokkaaksi työkaluksi asuntorakentamisen edistämiseksi, ja sopimuskäytäntöä on tarkoitus jatkaa vuoden 2019 jälkeen.

Kun valtio edellyttää tonttitarjonnan lisäämistä, kuntien tulee edellyttää rakennuttajilta enemmän kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Lisäksi lähtökohtana tulee olla, että kunnissa on asuntokaavoitettua rakentamatonta maata viiden vuoden tarpeisiin. MAL-sopimuksia tulee solmia jatkossa myös uusien kaupunkiseutujen kanssa.

MAL-sopimuksissa on pyrittävä kaavoitukseen, joka edistää kestäviä liikkumismuotoja. Työpaikkojen, harrastusten ja palveluiden on oltava saavutettavissa julkisella tai kevyellä liikenteellä helposti. Näin vastataan myös ilmastohaasteeseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 113

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asuntokaavoituksen merkittäväksi lisäämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa sitomalla maankäyttö-, asumis- ja liikennepolitiikka tiiviisti yhteen ja laajentamalla MAL-sopimuksia myös uusille kasvaville kaupunkiseuduille.

Ylisuuriin taloyhtiölainoihin puututtava

Uusien kerrostaloasuntojen rakentaminen on ollut vilkasta. Kotitalouksien suuren ja kasvavan velkaantuneisuuden vuoksi Suomen rahoitusjärjestelmä ja talous ovat monin tavoin alttiita asunto- ja taloyhtiöluotonannon ja laajemmin asuntomarkkinoiden riskeille. Tavallista on, että uusien asuntojen kaupassa yhtiölainan osuus asunnon velattomasta hinnasta on usein merkittävä ja myyntihinnan osuus puolestaan pienehkö. Kiinteistösijoittajat ovat samaan aikaan löytäneet Suomen. Joidenkin arvioiden mukaan Suomen kiinteistömarkkina on talouden kokoon suhteutettuna suuri. Tämä voi markkinatilanteen muuttuessa johtaa nopeaan vetäytymiseen Suomen pieneltä markkinalta ja johtaa hintojen laskuun.

SDP on huolissaan tavallisista kansalaisista, jotka ovat ostaneet asunnon suurella yhtiölainaosuudella ja joutuvat vaikeuksiin, kun lainanmaksu alkaa. Uudiskohteissa on tyypillistä, että ensimmäiset vuodet ovat lyhennysvapaita eli osakkaat maksavat yhtiölainasta aluksi vain korkovastiketta. Asuntojen mahdollinen hinnanlasku, maksuvaikeudet ja sijoittajien vetäytyminen tässä tilanteessa aiheuttavat sen, että pahimmillaan taloyhtiön eli osakkaiden kontolle jää suuri osuus yhtiölainasta. Osakkaat vastaavat yhtiölainasta viimekädessä yhteisvastuullisesti. Velkaantumiseen liittyvien riskien pienentämiseksi on tärkeää, että osakkaat mitoittavat kokonaisvelkaantumisensa kauaskatseisesti takaisinmaksukykynsä mukaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 114

> Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa viipymättä selvityksen kuluttajansuojan parantamiseksi asuntokaupoilla ja arvioi samalla mahdollisuudet puuttua ylisuuriin taloyhtiölainoihin.

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen tekemä työ on tärkeää ympäristönsuojelun, kansalaisyhteiskunnan tukemisen ja ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Ympäristöjärjestöt tekevät ansiokasta luonnonsuojelu- ja ympäristötyötä. Samalla ne ovat merkittäviä asiantuntijaorganisaatioita, joiden osaamista hyödynnetään laajasti. Työ on luonteeltaan myös kansainvälistä. Vapaaehtoisten henkilöiden työpanoksen hyödyntäminen on erinomainen tapa lisätä suomalaisten ympäristötietoisuutta ja tehdä konkreettisia ympäristön suojelutoimenpiteitä. Viranomaisten kuormitus vähenee esimerkiksi asumis- ja rakennusalan järjestöjen tiedotus- ja neuvontatoiminnalla.

Järjestöjen vastuuta neuvonnasta ja esimerkiksi päätösten laillisuusvalvonnasta on hallituksen päätöksillä lisätty ja lisätään edelleen, mikäli esitys valtion lupa- ja valvontavirastosta (LUOVA) etenee. Järjestöjen resursseihin tarvitaan tasokorotus, mikäli hallituksen suunnitelmat toteutuvat.

Ympäristöjärjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite, joka edistää luonnonsuojelua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 35.01.65 lisätään 200 000 euroa ympäristöjärjestöjen avustuksiin.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Suomi aloitti heinäkuun alussa Itämeren suojelukomission (HELCOM) puheenjohtajana. Suomi ei ole saavuttanut HELCOMin asettamia kuormituksen vähentämistavoitteita kummankaan ravinteen, fosfori ja typpi, osalta. Kansallisten rannikkovesien osalta kuormituksen vähennystarpeet ovat niin ikään kovat. Yhteisenä tavoitteena tulee olla, että toteutetaan HELCOMin Itämeren suojelun toimintaohjelmaa (Baltic Sea Action Plan, BSAP) sekä HELCOMin suositukset.

Mikäli Itämeren hyvä tila halutaan saavuttaa, se merkitsee sitä, että suurimman kuormittajan, ruuantuotannon, on vähennettävä päästöjään merkittävästi. Se aiheuttaa noin 60 % suomalaisen keskimääräisestä Itämeri-jalanjäljestä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Eläinperäisen ravinnontuotannon käytössä on noin 70 % Suomen peltoalasta. Jokien varsilla sijaitsevat pellot kuljettavat ravinteet mereen. Suojavyöhykkeet pahimmilla valuma-alueilla estävät ravinteiden valunnan kulkeutumisen mereen. Hyödyllisintä kuitenkin olisi, jos erityisesti Itämerestä pyydetty luonnonkala sekä kasvikset korvaisivat lihansyöntiä.

Peltojen kipsikäsittely on osoittautunut varteenotettavaksi keinoksi vähentää Itämeren fosforikuormitusta. Jos kipsiä levitettäisiin koko sen käyttämiseen soveltuvalle peltoalalle (0,5 milj. ha) etelä- ja lounaisrannikoillamme, Itämeren fosforikuormitus vähenisi arvioiden mukaan 200—300 tonnia vuodessa. Yksin tällä toimella lähes saavutettaisiin HELCOMin Suomelle asettama vähennystavoite. Kipsikäsittelyn hinnaksi on arvioitu 220 euroa/ha. Koko puolen miljoonan hehtaarin alan käsittely maksaisi 110 miljoonaa euroa.

Toivoa ja keinoja Itämeren tilan parantamiseksi on siis paljon. Itämeren kunto ei kohennu yksittäisillä uusilla keinoilla, vaan tarvitaan pitkäjänteisiä toimia, joilla päästöt vähenevät pysyvästi, sekä rohkeutta ja näkemystä viedä tarvittavat toimet loppuun.

SDP:n vaihtoehtobudjetissa turvataan riittävä rahoitus fosforipäästöjä pienentävälle peltojen kipsikäsittelylle kaikilla soveltuvilla alueilla. Lisäksi SDP rahoittaa jätekuidun ja rakennekalkin käytön laajempaa selvittämistä osana pakettia, jolla maatalouden ravinnekuormaa ja ilmastopäästöjä vähennetään.

Maatalouden vesiensuojelua tuetaan nykyisin vuosittain noin 200 miljoonalla eurolla, jolla on saatu varsin vaatimattomasti tuloksia aikaan. Jo maatalouden ympäristötuen järkevämpi kohdentaminen parantaisi huomattavasti ympäristönsuojelua. Vaatimustason on oltava korkeampi.

Hallituksen myöntämä 15 miljoonan euron vuotuinen lisäpanostus Itämeren suojeluun on hyvä alku. Kyse ei kuitenkaan ole vain rahasta vaan erityisesti sen tehokkaasta ja oikeasta kohdentamisesta.

Ilmastopaneelin resursseja on vahvistettava

Suomen ilmastopaneelin toiminnasta säädetään lailla. Rahoituksen riittävyydestä tulee huolehtia.

Valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen tekemä työ on tärkeää ympäristönsuojelun, kansalaisyhteiskunnan tukemisen ja ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Ne ovat merkittäviä asiantuntijaorganisaatioita, joiden osaamista hyödynnetään laajasti.

Järjestöjen vastuuta neuvonnasta ja esimerkiksi päätösten laillisuusvalvonnasta on hallituksen päätöksillä lisätty ja lisätään edelleen, mikäli esitys valtion lupa- ja valvontavirastosta (LUOVA) etenee. Järjestöjen resursseihin tarvitaan tasokorotus, mikäli hallituksen suunnitelmat toteutuvat. Ympäristöjärjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite, joka edistää luonnonsuojelua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.22 lisätään 5 000 000 euroa Itämeren ja vesien suojeluun ravinnekuormitusta vähentämällä mm. kipsinlevityksellä ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 115

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden ja esittää tarvittavat muutokset sekä laajentaa peltojen kipsikäsittelyn kaikille soveltuville alueille ravinteiden vähentämiseksi Itämerestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 116

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa Ilmastopaneelin resursseja ja asemaa asiantuntijaelimenä ja turvaa sen toiminnan riittävät resurssit.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Metsähallitus on myös tehnyt tärkeää työtä nuorten työllistämisessä erillismäärärahoilla ja palkkatuella. Vuosina 2010—2015 Metsähallitus työllisti noin 550 nuorta maaseutupaikkakunnilla, joilla muita työllistymismahdollisuuksia on ollut niukasti. Nuorten työllistäminen on koettu erittäin hyödylliseksi, ja se on tarjonnut työttömille nuorille mahdollisuuden saada arvokasta työkokemusta erityisesti harvaan asutulla maaseudulla. Vaikka nuorisotyöttömyys on onneksi laskusuunnassa, edelleen nuorten, alle 25-vuotiaiden, työttömien keskimääräiseksi lukumääräksi vuodelle 2019 ennustetaan 28 000 (Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, toukokuu 2018). On harmillista, että tämä tärkeä nuorten työllistämisen parantamiseen tähtäävä panostus on poistettu valtion talousarviosta.

Määrärahan säilyttäminen talousarviossa on tärkeää toiminnan yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi. Samaan aikaan rapistuvaa kansallispuistojen infraa parannetaan.

Porkkalan kansallispuiston perustaminen

Porkkalan (Träskön) kansallispuisto kuului Suomen ensimmäisiin kansallispuistoihin, jotka perustettiin vuonna 1938. Porkkalan kansallispuisto oli ensimmäinen, joka syntyi paikallisen kansalaistoiminnan vaikutuksesta: aloitteen tekijänä oli paikallinen nuorisoseura. Kansallispuisto kuitenkin lakkautettiin Porkkalan vuokrauksen Neuvostoliitolle (1944—1956) jälkeen, koska sen luontoarvot olivat kärsineet. Porkkalan luontoarvot ovat merkittävät. Kansallispuistokomitea esitti vuonna 1976 Porkkalan kansallispuiston perustamista uudelleen. Entinen kansallispuisto eräine lisäalueineen muodostettiin asetuksella luonnonsuojelualueeksi vuonna 1995.

Porkkala on arvioitu luonto- ja virkistysarvoiltaan kansallispuistotasoiseksi luontokokonaisuudeksi. Pesimälinnustoltaan Porkkalan suojelualueet ovat Suomen edustavimpia. Alueen luontotyyppien moninaisuus ja alueen ulottuminen sisämaasta aina uloimpaan saaristoon asti olisi poikkeuksellista Suomen kansallispuistoverkostossa.

Suomen kansallispuistoverkostoa tulee laajentaa niin, että mukaan saadaan luontotyyppejä ja luontoarvoja, joita ei muissa kansallispuistoissa esiinny. Porkkalan kansallispuiston perustami-

nen on kansallispuistoverkoston seuraava askel. Se on perusteltu luontoarvojen lisäksi myös siksi, että Etelä-Suomessa on suurin käyttöpaine kansallispuistoille. Pääkaupunkiseudun väkimäärä lisääntyy, ja aikaa vietetään yhä enemmän luonnossa. Kävijämäärät lisääntyvät kansallispuistoissa ympäri Suomen, ja puistoverkostolla on suuri merkitys luontomatkailulle. Samalla kun puistoverkostoa laajennetaan, on huolehdittava puistoinfran korjaamisesta ja tähän riittävän rahoituksen ohjaamisesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 35.10.52 lisätään 1 000 000 euroa Metsähallitukselle nuorten työllistämisen tukemiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 117

> Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa lainvalmistelun Porkkalan kansallispuiston perustamiseksi ja osoittaa tarkoitukseen 2 000 000 euron määrärahan vuoden 2019 lisätalousarvioesityksessä.

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Suomen metsät kasvavat vauhdilla, mutta samaan aikaan metsäluonto valitettavasti köyhtyy. Metsiemme lajeista 814 on uhanalaisia eli häviämisvaarassa ja lähes yhtä suuri joukko, 776 lajia, on luokiteltu silmälläpidettäviksi. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 25 vuotta YK:n luonnon monimuotoisuussopimuksen solmimisesta. Suomi on sitoutunut pysäyttämään vuoteen 2020 mennessä monimuotoisuuden köyhtymisen, vähentämään siihen kohdistuvia paineita ja lisäämään luonnonvarojen kestävää käyttöä. Luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttäminen vuoteen 2020 mennessä ei näytä nykyisen kehityksen mukaan olevan saavutettavissa, vaan se edellyttää toimien huomattavaa tehostamista. METSO-ohjelman kautta kanavoitu suojelutoiminta on ollut tehokas ja suosittu keino suojella yksityisessä omistuksessa olevia metsiä. Vaikka hallitus ja eduskunta ovat lisänneet METSO-ohjelman rahoitusta Sipilän hallituksen vuonna 2015 tekemän leikkauksen paikkaamiseksi, lisärahaa tarvitaan edelleen etenkin vuodesta 2020 alkaen.

Suomen metsiin kohdistuu tällä hetkellä suuri poliittinen ja taloudellinen kiinnostus. Ilmastotutkijat ovat tuoneet esiin vakavan huolen hiilinielujen vähenemisestä, mikä hidastaa ilmastotavoitteiden saavuttamista. Massiiviset biotaloushankkeet ja erityisesti liikenteen biopolttoaineiden suunniteltu suuri rooli tilanteessa, jossa muu maailma etenee kohti sähköautoilua, on herättänyt kysymyksen Suomen metsien ja metsäluonnon kohtalosta tulevaisuudessa. Kertakäyttöiset biopohjaiset tuotteet vapauttavat hiilen ilmakehään nopeasti. Biomassaan sitoutunut hiili tulisi olla sitoutuneena tuotteisiin, joissa se säilyy pitkään. Järkevälle metsäpolitiikalle ja suojelulle on nyt tarvetta enemmän kuin pitkään aikaan. Varmaa on vain se, että ilmastonmuutoksen torjuntakeinoja tarvitaan paljon lisää ja Suomen metsillä tulee olemaan tärkeä rooli tavoitteiden saavuttamisessa.

Monimuotoinen luonto on itseisarvo sinänsä. Ekosysteemipalvelut (puhdas ilma, vesi jne.) ovat mittaamattoman arvokkaita ja välttämättömiä ihmiselle. Taloudellisesti tiukkoinakin aikoina on

huolehdittava monimuotoisen luonnon säilymisestä jälkipolville. Suojelluilla alueilla on myös arvoa virkistys-, metsästys- ja luonnontuotteiden keräilyalueina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 35.10.63 lisätään 5 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankintaan ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 118

> Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa METSO-ohjelman uudistamisen tavoitteena vaikuttavuus, turvatut resurssit sekä laajentaminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 119

> Eduskunta edellyttää, että soidensuojeluohjelmaa jatketaan.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Valtion asuntorahaston (VAR) varoja on käytettävä vuokra-asumisen ja asukkaiden hyödyksi lisäämällä kohtuuhintaista asuntorakentamista ja korjausrakentamista, parantamalla asuinmukavuutta ja viihtyvyyttä ja vähentämällä asumisen sosiaalisia ongelmia. VAR on budjetin ulkopuolinen rahasto, jonka rahoitustuotot koostuvat valtion myöntämien aravalainojen korkotuotoista. Vuonna 2017 rahoitustuottoja kertyi noin 84 miljoonaa euroa. Lainakanta ja sen myötä tuotot pienenevät, koska rahastosta ei myönnetä enää uusia lainoja. VAR:n mahdollisuudet tukea sosiaalista asuntotuotantoa sekä perusparannuksia tulee turvata, kuten myös asema budjetin ulkopuolisena rahastona. SDP ehdottaa seuraavassa muutoksia asuntorahaston myöntövaltuuksiin momentin 35.20.60 perusteluosaan.

Maankäytön, liikenteen ja asumisen aiesopimuksia laajennettava ja vahvistettava

Kasvukeskuksissa asumisen korkean hinnan suurin syy on, että asuntoja on liian vähän. Tärkein keino ongelman ratkaisemiseksi on kaavoituksen ja siten rakentamisen lisääminen. Valtio voi vaikuttaa asuntokaavoituksen määrään erityisesti MAL-sopimusten kautta. SDP:n vaihtoehdossa asumisen ja liikenteen pullonkaulojen purkamiseen tartutaan maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimuksia (MAL) kehittämällä ja laajentamalla niiden käyttöä uusille kaupunkiseuduille. MAL-sopimuksissa tulee kohdistaa entistä enemmän huomiota terveyttä ja kestävää kehitystä tukevien liikkumismuotojen edistämiseen kaavoituksella. MAL-sopimuksissa kaupungit ovat sitoutuneet kasvattamaan asuntotonttitarjontaansa ja varaamaan tietyn osan tonteista kohtuuhintaista korkotukilainoitettua asuntotuotantoa varten. Valtio on puolestaan sitoutunut rahoittamaan seutujen suuria liikenne- ja muita infrastruktuurihankkeita sekä lisäämään korkotukilainojen houkuttelevuutta myöntämällä niille Helsingin seudulla käynnistysavustuksia. MAL-sopimukset ovat osoittautuneet tehokkaaksi työkaluksi asuntorakentamisen edistämiseksi, ja sopimuskäytäntöä on tarkoitus jatkaa vuoden 2019 jälkeen. Tarvitaan pitkäjänteisiä, yli vaalikausien ylittäviä ta-

voitteita ja toimia monella sektorilla. Maankäytön strategista suunnittelua vahvistetaan kaupunkialueilla niin, että rakennus- ja infrahankkeista voidaan suunnitella laajempia kuntarajat ylittäviä kokonaisuuksia.

Kun valtio edellyttää tonttitarjonnan lisäämistä, kuntien tulee edellyttää rakennuttajilta enemmän kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Lisäksi lähtökohtana tulee olla, että kunnissa on asuntokaavoitettua rakentamatonta maata viiden vuoden tarpeisiin. MAL-sopimuksia tulee solmia jatkossa myös uusien kaupunkiseutujen kanssa.

Korkotukijärjestelmän kehittäminen kohtuuhintaisen tuotannon turvaamiseksi

Asuntopolitiikkaa ei tule jättää markkinatoimijoiden varaan. Mitä suurempi osuus vuokra-asunnoista on kustannusperusteista tuotantoa, sitä tehokkaammin hintakehitys pysyy kohtuullisena myös vapailla markkinoilla. Ruotsissa valtio on lopettanut lähes kokonaan asuntotuotannon tukemisen ja hinnat ovat karanneet.

Pitkäjänteisen ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytyksiä on parannettava edelleen mm. korkotukijärjestelmää uudistamalla. Vuonna 2016 voimaan tulleen lyhytkestoisen korkotukimallin ehdot ovat tällä hetkellä edelleen pitkää korkotukea edullisemmat. Rajoitusaika on lyhimmillään 10 vuotta, ja lainansaajan omavastuuosuus korkotukilainan korosta on 2,5 %. Lainansaajan omarahoitusosuudelle laskettava enimmäiskorko ja omistajalle tuloutettava enimmäistuotto on 6 %, kun se on pitkässä 4 %. Lisäksi korkotukea maksetaan koko rahoitusajan, kun pitkässä korkotuessa tuen maksaminen päättyy viimeistään 30 vuoden kuluttua korkotukilainan hyväksymisestä. Lyhytkestoisen korkotukimallin hyväksyessään eduskunta hyväksyi ympäristövaliokunnan mietinnössään ehdottaman lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää 40 vuoden korkotukimallin kokonaisvaltaiseen kehittämiseen tähtäävät toimenpiteet, jotta mallin ehdot saadaan kannustaviksi. Tämä esitys (HE 12/2018 vp) annettiin eduskunnalle keväällä 2018. Hallituksen esitykseen sisältyvät muutosehdotukset eivät ole riittäviä lisäämään merkittävästi pitkän korkotukijärjestelmän mukaista vuokra-asuntotuotantoa. Hallituksen tulee välittömästi perustaa työryhmä pohtimaan, miten pitkään tai pysyvästi vuokrauskäytössä oleva tuotanto saadaan rakennuttajia kiinnostavaksi, ja seurata lakimuutoksen vaikutuksia peruskorjausten toteutumisen ja asukkaiden yhdenvertaisen kohtelun osalta. Viipymättä tulee myös jatkaa pitkän korkotuen kehittämistä SDP:n esittämällä tavalla:

Pitkäkestoisen korkotukimallin ehdot säädetään lyhytkestoista houkuttelevammiksi. Omarahoitusosuuden korko nostetaan kahdeksaan prosenttiin, ja omavastuukorko asetetaan seuraamaan yleisen korkotason muutoksia.

Korkotukiaika ulotetaan koko laina- ja rajoitusajan mittaiseksi, ja korkotukena maksettavan tuen määrä on vakio koko laina-ajan.

Välittömänä toimenpiteenä lasketaan korkotukilainojen omavastuukorko 1 prosenttiin, jotta se olisi kilpailukykyinen markkinakorkojen kanssa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Asuinalueiden kehittämisohjelma

Asuinalueiden kehittämisohjelmaa eli ns. lähiöohjelmaa tulee jatkaa. Lähiöissä asuu 1,5 miljoonaa suomalaista. Näiden ihmisten asumista tulee kehittää jatkossakin ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena viime kaudella oli ehkäistä asuinalueiden eriytymistä, edistää asuinalueiden palvelutarjontaa ja elinkeinotoimintaa, vahvistaa asukkaiden osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia, parantaa eri asukasryhmien vuorovaikutusta ja luoda viihtyisiä, turvallisia ja kiinnostavia asuinympäristöjä.

Korjausrakentamisen lähtökohdaksi energiatehokkuus ja ilmastoviisaat ratkaisut

Korjausten yhteydessä on nostettava varustetasoa ja muita ominaisuuksia vastaamaan nykypäivän ja tulevaisuuden vaatimuksia asumismukavuutta unohtamatta. Tällaisia ovat muun muassa energiatehokkuus, veden säästö, esteettömyys (mm. jälkiasennushissit) ja parvekkeiden lasitus. Ikääntyneen väestön tarpeet asumisessa lisäävät korjausrakentamisen, mm. esteettömyyden, vaatimuksia. Korjausrakentamisen yhteydessä asuntojen energiatehokkuutta tulee voida parantaa tuntuvasti, ja näin vähennetään energiankulutusta ja Suomen hiilidioksidipäästöjä. Pientalojen energiaremontteja täytyy tukea osana energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Väestöltään vähenevien alueiden tilanne

Suomi kaupungistuu vauhdilla, joskin myöhemmin kuin muut Euroopan maat. Maa jakaantuu muuttovoitto- ja muuttotappioalueisiin yhä voimakkaammin. On tärkeää miettiä keinoja, joilla toisaalta helpotetaan ihmisten muuttamista työn ja palvelujen perässä kaupunki- ja kuntakeskuksiin ja toisaalta lisätään elinvoimaa ja elämisen mahdollisuuksia myös maaseutupaikkakunnilla. Taloudellisissa vaikeuksissa olevien vuokrataloyhteisöjen elinkelpoisuutta tulee parantaa ja toisaalta huolehtia riittävistä kannusteista myös purkaa huonokuntoisia ja asukaspulasta kärsiviä kohteita. Yhtenä keinona voisivat olla MAL-sopimusten kaltaiset sopimuspohjaiset ratkaisut valtion ja kuntien välillä. Omakustannusperiaate ei tällä hetkellä toimi väestöltään vähenevillä alueilla, koska omakustannusperiaate edellyttää korkeaa asuntojen taloudellista käyttöastetta. Tämän vuoksi vuokralaiset ovat tosiasiassa joutuneet maksamaan ylikorkeita asumismenoja. On tärkeää sopeuttaa asuntokantaa alueen kysyntään nähden. Väestöltään vähenevien alueiden vuokrataloyhtiöiden toimintaedellytyksiä parantava lakipaketti, joka annettaneen eduskunnalle syksyllä 2018, tulee parhaimmillaan lisäämään halukkuutta purkaa taloja (purkuakordi) ja hakea niihin ARA-rajoituksista vapautuksia ennenaikaisesti (rajoitusakordi), joten määrärahan tarve kasvanee. Lisätään 1 000 000 euroa tervehdyttämis- ja purkuakordeihin vuodelle 2019. Lisäksi tarvitaan valtion asettama määräaikainen ohjelma väestöltään vähenevillä alueilla toimivien vuokratalo- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden parantamiseksi. Ohjelman voimassaoloajan akordien määrää korotettaisiin määräaikaisesti selkeästi nykyistä korkeammalle tasolle. Tämä kannustaisi yhteisöjä ja niiden omistajia tarttumaan rivakasti tyhjien asuntojen haasteen poistamiseen.

Asunnottomuus poistetaan ja asumisneuvontaan panostetaan

Suomi on onnistunut hyvin asunnottomuuden hoitamisessa, koska asunnottomien määrä on vähentynyt. Tavoitteena tulee olla asunnottomuuden kitkeminen Suomesta kokonaan. Jokaisella on

oikeus asuntoon. Työtä asunnottomuuden vähentämiseksi on jatkettava sinnikkäästi. Asunnottomuutta ehkäistään parhaiten ennakoivalla sosiaalityöllä, asumisneuvonnalla sekä kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon riittävällä määrällä.

Asumisneuvontaan panostetaan lisää 1 miljoona euroa. Asumisneuvonnalla vähennetään vuokra-asuntoyhtiöissä asumisen ongelmista aiheutuvia kuluja ja parannetaan asumisviihtyvyyttä. Neuvonta on ollut tuloksellista. Asumisneuvontatoiminnan laajenemisen ja sosiaalitoimen tehtäviksi siirtymisen kautta vaikutusaluetta on pyritty laajentamaan muun muassa syrjäytymisen ehkäisemiseen. Asumisneuvonnalla voidaan vaikuttaa asumisen ongelmista aiheutuvien kulujen pienenemiseen, turhien häätöjen määrän vähentämiseen, asumisviihtyvyyden paranemiseen, asukasyhteisön sisäisten konfliktien ratkaisemiseen, kulttuurisen kanssakäymisen edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.20.60 päätösosaa muutetaan seuraavasti:

— vuonna 2019 saa valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vain vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia lainoja yhteensä enintään 1 410 000 000 euroa,
— korkotukilainojen omavastuukorko lasketaan 1 prosenttiin ja toteutetaan HE 12/2018 vp:n käsittelyn yhteydessä todetut puuttuvat kehittämistoimenpiteet,
— asuinalueiden kehittämisohjelmaa jatketaan ja asumisneuvontaan osoitetaan 1 900 000 euroa vuonna 2019,
— vuonna 2019 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain (1030/2008) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 3 100 000 euroa, josta Valtiokonttori saa käyttää enintään 200 000 euroa taloudellisissa vaikeuksissa olevien asuntoyhteisöjen talouden tervehdyttämistä ja kunnossapidon suunnittelua edistävistä selvityksistä ja toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin,
— vuonna 2019 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 3 500 000 euroa siten kuin aravavuokratalojen purkamiskustannuksiin myönnettävästä avustuksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on tarkemmin säädetty,
— aloitetaan tervehdyttämisohjelma väestöltään vähenevillä alueilla toimivien vuokratalo- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden parantamiseksi, ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 120

Eduskunta edellyttää nopeita ja tehokkaita toimia, jotta kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon kannustinten ja erityisesti pitkän korkotuen ehtojen uudistamista jatketaan sekä vaikuttavuutta seurataan, sillä kohdennetut rakentamisen tarjontatuet ovat tehokas keino lisätä kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon määrää ja sitä kautta hillitä asumistukimenojen nousua.

Vastalauseen lausumaehdotus 121

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Eduskunta edellyttää, että asuinalueita kehitetään ohjelman kautta, tavoitteina ehkäistä asuinalueiden eriytymistä, edistää asuinalueiden palvelutarjontaa ja elinkeinotoimintaa, vahvistaa asukkaiden osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia, parantaa eri asukasryhmien vuorovaikutusta ja luoda viihtyisiä, turvallisia ja kiinnostavia asuinympäristöjä. Asumisneuvontaa vahvistetaan.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

Hyvän verotuksen pääperiaatteet ovat yksinkertaisia. Huolehditaan tiiviistä veropohjista, jotta on varaa kohtuullisiin verokantoihin. Hankitaan verotuottoa sieltä, missä se vähiten vahingoittaa taloudellista toimintaa, ja alennetaan veroja sieltä, missä hyödyt työllisyydelle ja kasvulle ovat suurimmat. Hallitus ei ole käyttänyt verotusta työkaluna, jolla rahoitettaisiin julkisten palvelujen kehittämistä. Hallitus on veropoliittisissa ratkaisuissaan unohtanut hyvän verojärjestelmän keskeisimmät periaatteet: oikeudenmukaisuuden ja taloudellisen tehokkuuden.

Oikeudenmukaisuus varmistetaan parhaiten huomioimalla veronmaksukyky veroratkaisuissa. Taloudellinen tehokkuus toteutuu pitämällä verotus tasapuolisena, veropohjat tiiviinä, verokannat kohtuullisina ja verolainsäädäntö täsmällisenä. Samalla kaikkein hyödyllisintä toimintaa on verotettava vähiten: tämä koskee sekä ansiotyötä yhteiskunnan perustana että ekologisesti parhaita vaihtoehtoja ihmiskunnan säilymisen edellytyksenä.

Hallituksen veropäätökset ovat kiistatta lisänneet tuloeroja. Ne ovat olleet myös haitallisia taloudelle. Esimerkiksi yrittäjävähennys (ns. apteekkarivähennys) ja metsälahjavähennys ovat puhkoneet veropohjaa asiantuntijoiden näkemysten vastaisesti. Kalliilla veronalennuksilla on suosittu hallituspuolueiden läheisiä eturyhmiä, mutta talouden toiminnan kannalta uudistukset ovat olleet haitallisia. Sama linja jatkuu esimerkiksi hallituksen esittämissä muutoksissa aggressiivista verosuunnittelua suitsivaan korkovähennysrajoitukseen. Sen sijaan, että veropohjaa tiivistettäisiin, lakiin on jäämässä kymmenien miljoonien aukko, joka hyödyttää ennen muuta kansainvälisiä sijoittajia, jotka välttelevät veroja Suomessa.

SDP:n vaihtoehtobudjetin verolinja perustuu yksinkertaiseen ajatukseen: hyvän verojärjestelmän periaatteet on otettava käyttöön. Vaihtoehtobudjetin ehdotukset ovat lyhyen tähtäimen ensi askeleita, pidemmällä aikavälillä SDP uudistaisi verotusta keväällä 2018 julkaistun vero-ohjelman linjausten pohjalta. Tulevalla vaalikaudella SDP keventäisi työn ja eläkkeiden verotusta ja siirtäisi verotuksen painopistettä omistamisen sekä ympäristöä rasittavan toiminnan verotukseen ennen kaikkea veropohjan aukkoja tiivistämällä ja veropohjaa laajentamalla. Tasapuolinen verotus tukee myös talouskasvua. Kun vapaamatkustajuus vähenee, hyvinvointivaltion oikeutus vahvistuu ja populismin käyttövoima katoaa.

Verotuksen päätavoite on fiskaalinen: rahoittaa julkisia palveluja. SDP:n oikeudenmukaisella veromallilla rahoitetaan tulevaisuusinvestointeja, parannetaan julkisia palveluja sekä etuuksia, jolloin kokonaisveroaste kasvaisi noin puolella prosentilla verrattuna hallituksen budjettiin. Koko-

naisveroaste mittaa verotulojen ja bruttokansantuotteen suhdetta, ja se on korkein maissa, joissa hyvinvointi on korkeimmalla tasolla. Verotuloja kerättäisiin lähinnä veropohjaa tiivistämällä, minkä vuoksi veroprosentteja myös alennetaan. Veronalennukset kohdistetaan pääosin ansiotuloverotukseen.

SDP:n vaihtoehtobudjetissa pieni- ja keskituloisten palkansaajien, yrittäjien, eläkeläisten sekä etuuksiensaajien verotusta kevennetään enemmän kuin hallituksen esityksessä. Kun veropohjaa tiivistetään torjumalla harmaata taloutta ja kansainvälistä veronkiertoa, edistetään reilua kilpailua ja luodaan edellytyksiä talouskasvulle.

Varmistaisimme oikeudenmukaisemman ja talouden toiminnan kannalta tehokkaamman verotuksen siirtämällä verotuksen painopistettä työn ja sosiaalietuuksien verotuksesta omistamisen verotukseen. Verotusta tulee käyttää myös julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan kehittämisen rahoittamiseen, sillä ne hyödyttävät eniten vähävaraisimpia.

Harmaaseen talouteen ja aggressiiviseen verosuunnitteluun on puututtava tehokkaasti

Sosialidemokraattien aloitteesta ja johdolla harmaan talouden torjunnassa on edistytty viime vuosina. On tärkeää ehkäistä verovilppiä ennalta, nostaa kiinnijäämisriskiä ja nopeuttaa viranomaisten valmiuksia puuttua rikosepäilyyn. Entistä vakavammat seuraukset ja rikoshyödyn tehokas takavarikointi lisäävät ohjelman tehoa.

Tavoitteena tulee olla, että Suomi on kärkimaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa. Esimerkiksi veronumerokäytännön laajentamisella sekä tilaajavastuulain vaikuttavuuden parantamisella voitaisiin toteuttaa konkreettisesti harmaan talouden ja veronkierron torjuntaa. Lisäksi lainsäädäntömuutoksilla voidaan edelleen lisätä yrityksien vastuuta harmaan talouden torjunnassa. SDP:n eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetissa esitetään 13 konkreettista toimenpidettä harmaaseen talouteen puuttumiseksi. Niiden ohella harmaan talouden torjunnan resursseja tulee lisätä 20 miljoonalla eurolla.

Monikansallisten yritysten aggressiivisen verosuunnittelun, kansainväliseen sijoitustoimintaan liittyvän verokeidasvilpin sekä muun harmaan talouden torjunta ovat tärkeitä tavoitteita. SDP julkaisi syyskuussa 2017 kattavan 23-kohtaisen toimenpideohjelman kansainvälisen veronkierron suitsimiseksi. Ohjelmassa esitetyt lakimuutokset toteutettaisiin muun muassa toimeenpanemalla veronkiertodirektiivin keskeisimmät säännökset kunnianhimoisesti. Ohjelmassa keskeinen rooli on lainsäädännön täsmentämisellä, jolla parannettaisiin verotuksen ennustettavuutta ja vähennettäisiin yritysten sekä viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Harmaan talouden ja kansainvälisen verosuunnittelun vastaisten toimien vaikutuksia on vaikea ennakoida tarkasti. Aihetta koskevien tutkimusten perusteella arvioimme, että valtion verotulot kasvaisivat lyhyellä aikavälillä noin 300 miljoonalla eurolla, jos esittämämme toimenpiteet toteutettaisiin.

Edellä olevan perusteella esitämme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 122

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa harmaan talouden torjuntaansa ja antaa esitykset, joilla torjutaan harmaata taloutta ja näin myös lisätään verotuloja.

Vastalauseen lausumaehdotus 123

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viivyttelemättä eduskunnalle esityksen, jolla puututaan tiukemmin monikansallisten yritysten aggressiiviseen verosuunnitteluun ja veron kiertämiseen muun muassa rajaamalla verovälttelyssä käytettyjen korkojen vähennysoikeutta mietintöön VaVM 21/2018 vp jätetyn vastalauseen mukaisesti sekä laajentamalla väliyhteisölain soveltumista matalan verotuksen maissa sijaitseviin yhtiöihin.

Vastalauseen lausumaehdotus 124

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viivyttelemättä eduskunnalle esityksen säännöksestä, jolla estetään korkojen vähentäminen verotettavasta tulosta Suomessa tilanteissa, joissa liiketoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeet hankitaan velaksi holding-yhtiön nimiin, jolloin osakkaiden hankintavelan korot on voitu vähentää liiketoiminnan voitoista.

Vastalauseen lausumaehdotus 125

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viivyttelemättä eduskunnalle esityksen säännöksestä, jolla estetään veroetujen saaminen järjestelyillä, joissa yritys maksaa korkoja siinä määräysvaltaa käyttävälle edunsaajalle tai edunsaajille tai näiden hallinnoiman tahon tai sijoitussidonnaisen vakuutussopimuksen hyväksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 126

Viitaten valtiovarainvaliokunnan mietintöön VaVM 31/2012 vp liitettyyn seurantalausumaan eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muutosten seurauksia, erityisesti tasevapautuspoikkeuksen vaikutuksia verosuunnitteluun.

Vastalauseen lausumaehdotus 127

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viivyttelemättä eduskunnalle esityksen, jonka mukaan yhteisö katsotaan tuloverolain 9 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla kotimaiseksi, jos (1) yhteisö on perustettu Suomen lainsäädännön mukaan; (2) yhteisön kotipaikaksi on rekisteröity Suomi; tai (3) sen tosiasiallinen johtopaikka on Suomessa.

Yritystoimintaa, työllisyyttä ja vientiä edistävät veromuutokset

SDP tukisi yritystoimintaa ja työllisyyttä ensisijaisesti pitämällä julkiset palvelut kunnossa. Osaavan ja terveen työvoiman saatavuus sekä kattava infrastruktuuri ovat Suomen keskeiset menestystekijät, joita vahvistetaan hyvien julkisten palvelujen avulla. Lisäksi ansiotuloveronalennukset sekä pienipalkkaisimmille suunnattu työtulotuki helpottaisivat yrityksiä työvoiman saamisessa. Uusien veroporsaanreikien sijaan SDP pitää veropohjat tiiviinä, mikä varmistaa reilun

kilpailun. Kansainvälisen veronkierron suitsiminen hyödyttää eniten pieniä ja keskisuuria kotimarkkinayrityksiä.

SDP esittää myös eräitä erityisesti aloitteleville yrityksille suunnattuja sekä työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä. SDP helpottaisi osaajien työllistämistä startup-yrityksiin poistamalla työperäisten muuttojen esteitä sekä kannustinjärjestelmien verotuksen epäkohtia. SDP nostaisi arvonlisäverovelvollisen toiminnan alarajan 30 000 euroon vuodessa, mikä pienentäisi valtion verotuloja 87 miljoonalla eurolla. Muutoksella kevennetään aloittelevien ja pienten yritysten hallinnollista taakkaa ja kannustetaan uusia yrittäjiä.

SDP tukisi kasvuyrittäjiä ja työllistymistä ensimmäisen työntekijän palkkausvähennyksellä. Se rajattaisiin määräajaksi yrityksiin, jotka palkkaavat ensimmäisen perheen ulkopuolisen työntekijän. Uuden työntekijän palkkaa voisi vähentää 20 000 euroa seuraavan vuoden tuloksesta, eli vähennys pienentäisi valtion verotuloja keskimäärin 5 000 euroa työntekijää kohden. Vähennys toteutettaisiin alueellisena kokeiluna, jota voitaisiin laajentaa tulosten myötä koko maahan. Pieni- ja keskituloisille suunnatut ansiotulojen kevennykset hyödyttäisivät SDP:n vaihtoehdossa myös yrittäjiä.

SDP esittää myös energiaveron palautukseen väliaikaista 20 miljoonan euron lisäystä EU-lainsäädännön sallimalle enimmäistasolle, millä estettäisiin suomalaisen työn siirtymistä halvemman tuotannon maihin. Energiaverotuksen osalta (teollisuuden alennettu verokanta ja nk. energiaveroleikkuri) tukien rakennetta tulee uudistaa niin, että osa tuista kohdistuu energiatehokkuutta, tuottavuutta ja uusia energiaa säästäviä investointeja tukemaan. Lisäksi SDP puolittaisi väylämaksut niiden vuoden 2018 budjetin mukaisesta tasosta. Se pienentäisi valtion verotuloja 24 miljoonalla eurolla, mutta parantaisi suomalaisten satamien kilpailuasemaa suhteessa kilpailijoihin erityisesti Suomenlahdella.

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Esitämme tuloveroasteikkoihin ja tuloverolakiin oikeudenmukaisia muutoksia, jotka tukevat työllisyyttä ja kasvua. SDP keventäisi pieni- ja keskituloisten palkansaajien, eläkeläisten sekä etuuksien saajien verotusta. Palkansaajan verotus kevenisi noin 5 000 euron kuukausituloihin saakka, kun vertailukohtana käytetään hallituksen budjettia. Alle 5 000 euron kuukausituloilla käteen jäisi keskimäärin noin 10 euroa enemmän kuussa kuin hallituksen mallissa. Kaikkein eniten tulot kasvaisivat alle 1 500 euroa tienaavilla palkansaajilla, jotka saisivat verotuksen yhteydessä niin kutsuttua työtulotukea. Toisaalta yli 90 000 euroa vuodessa tienaavien ansiotulojen verotusta kiristettäisiin kahdella prosentilla.

Eläkeläisten verotusta SDP laskisi hallituksen malliin verrattuna enemmän 3 600 euron tuloihin asti. Pienituloisimpien eläkeläisten tulot kasvaisivat kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotusten myötä. Etuuksien saajien verotus alenisi, kun tulot jäävät alle 2 000 euroon kuukaudessa. SDP uudistaisi myös kotitalousvähennystä siten, että myös pienituloisimmat voisivat hyötyä siitä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Verotuksen painopistettä tulee siirtää työn verotuksesta omistamisen verotukseen monin tavoin. SDP kiristäisi miljoonaperintöjen verotusta nostamalla suurimpien lahjojen ja perintöjen veroastetta kahdella prosenttiyksiköllä, mikä tuottaisi 59 miljoonaa euroa. SDP nostaisi pääomatuloverokantoja nykyisistä 30 ja 34 prosentista 32 ja 35 prosenttiin. Tämä toisi 145 miljoonan euron lisäverotuoton.

Valtaosa SDP:n vaihtoehtobudjetin lisäverotuotoista perustuisi verokantojen korotusten sijaan veropohjan tiivistämiseen. Veropohjan tiivistämiseksi esitetään muun muassa omistamisen verotukseen liittyviä seuraavia uudistuksia.

SDP tiivistäisi veropohjaa luopumalla hallituksen viime vuonna käyttöön ottamista yrittäjävähennyksestä (ns. apteekkarivähennys) sekä metsälahjavähennyksestä. Niitä voidaan pitää perusteettomina, sillä niiden vaikutukset työllisyyteen ja talouskasvuun ovat vähäiset. Lisäksi rajattaisiin veropohjaa kaventavien, muun muassa verosuunnitteluun liittyvien luovutustappioiden ja muiden tappioiden vähennysoikeutta. Näillä uudistuksilla kertyisi noin 160 miljoonan euron lisäverotulot, joista valtion osuus olisi 106 miljoonaa. Osinkojen veropohja vuotaa monin tavoin.

SDP tiivistäisi veropohjaa perimällä ulkomaisien rahastojen ja muiden osinkoveroista vapautettujen yhteisöjen saamista osingoista viiden prosentin lähdeveron, jonka arvioidaan tuottavan valtiolle 400 miljoonan euron verotulot. Saksassa vastaava vero on 15 prosenttia ja se saattaa rahastosijoitukset tasapuolisempaan asemaan suorien osakesijoitusten kanssa. Seuraavalla vaalikaudella SDP uudistaisi listaamattomien osakeyhtiöiden verotusta siten, etteivät varakkaat yksityishenkilöt voi välttää veroja kierrättämällä tulojaan osakeyhtiöiden kautta.

SDP verottaisi sijoitusvakuutuksiin ja vakuutuskuoriin kertyneitä tuottoja ottamalla käyttöön vakuutusten arvoon perustuvan maltillisen veron, joka pohjautuu Ruotsissa käytössä olevaan veromalliin. Verotuotot kasvaisivat näin noin 168 miljoonalla eurolla. SDP verottaisi myös sijoitusten todellista tuottoa, kun niitä nostetaan tai sijoituksia luovutetaan, jotta suuria tuottoja ei verotettaisi kevyemmin kuin pieniä. Samalla varmistettaisiin, että mahdolliset vakuutusten sijoitustappiot voidaan vähentää vastaavista tuotoista. Pidemmällä aikavälillä vakuutuskuorten ja muiden vastaavien sijoitustuotteiden verokohtelu tulisi saattaa vastaavaksi kuin suorien sijoitusten. Tämä estäisi vakuutuskuorten käyttämisen veronkiertoon ja aggressiiviseen verosuunnitteluun. Samalla varmistettaisiin, että näistä sijoitustuotteista aiheutuvat tappiot olisivat vähennyskelpoisia sijoitustuotoista.

Edellä olevan perusteella esitämme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 128

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen nyt osinkoverosta vapautetuille yhteisöille suunnatusta osinkolähdeverosta, joka pohjaa Saksan malliseen ulkomaisiin ja kotimaisiin rahastoihin kohdistuvaan veroon.

Vastalauseen lausumaehdotus 129

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen tuloveroasteikon muuttamisesta siten, että 90 000 euroa ylittävien tulojen osalta ansiotuloveroprosentti nousee kahdella prosenttiyksiköllä.

Vastalauseen lausumaehdotus 130

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen työtulo- ja eläketulovähennysten korotuksesta ja oikeudenmukaisemmasta kohdennuksesta niin, että pieni- ja keskituloiset hyötyisivät enemmän, ja että hallitus antaa esityksen työtulovähennyksen muuttamisesta työtulotueksi kaikkein pienipalkkaisimmilla ja pienituloisimmilla yrittäjillä.

Vastalauseen lausumaehdotus 131

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen, jossa kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärä nostetaan 3 505 euroon.

Vastalauseen lausumaehdotus 132

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen alemman pääomaverokannan nostosta 32 prosenttiin ja ylemmän pääomaverokannan nostosta 35 prosenttiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 133

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viivyttelemättä sijoitusvakuutusten sekä vakuutuskuorien verotusta koskevan lakiesityksen, jolla saatetaan niiden verokohtelu tasapuolisemmaksi suhteessa suoriin sijoituksiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 134

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viipymättä eduskunnalle esityksen kasvuyritysten työllistämisen edistämisestä, jossa osakepalkkion verotuksesta saisi huojennuksen silloin, kun saadun osakkeen myyntiä on rajoitettu, ja työsuhdeoption verotusta huojennettaisiin vastaavasti.

Vastalauseen lausumaehdotus 135

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viipymättä eduskunnalle esityksen kasvuyritysten työllistämisen edistämisestä, jossa ulkomailta työn vuoksi muuttavien työnantajalta saamat muuttokorvaukset katsottaisiin verovapaiksi kustannusten korvauksiksi ja vastaavat itse maksetut muuttokulut saisi vähentää verotuksessa, sekä lisäksi ryhtyy viivyttelemättä selvittämään vastaavan verokohtelun laajentamista kotimaisiin työperäisiin muuttoihin.

Vastalauseen lausumaehdotus 136

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viipymättä eduskunnalle esityksen yrittäjävähennystä koskevan tuloverolain 30 a §:n kumoamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 137

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viipymättä eduskunnalle esityksen metsälahjavähennystä koskevien tuloverolain 55 a ja 55 b §:n kumoamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 138

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta kotitaloustueksi, sen alarajan poistamisesta, sen enimmäismäärän laskemisesta 400 eurolla energiaremontteja lukuun ottamatta ja tuloverolain 127 b §:n korvausprosenttien korottamisesta yli 70-vuotiaiden hoivapalveluissa sekä aloittaa valmistelun kotitalousvähennyksen ulottamisesta kerrostalo- ja rivitaloasunto-osakeyhtiöiden osakkaiden rahoitusvastuulla yhtiöissä toteuttaviin remontteihin.

02. Yhteisövero

Yksinyrittäjille ensimmäisen työntekijän palkkausvähennys

Esitimme jo vuoden 2016 vaihtoehtobudjetin yrittäjäpaketissa yksinyrittäjän palkkausvähennystä. Yritykseen palkattavan uuden työntekijän palkkaa voi vähentää seuraavan vuoden tuloksesta 20 000 euroa. Työllistämisvähennys toteutetaan alueellisena kokeiluna, joka laajennetaan myönteisten tulosten myötä koko maahan. Tukeen varataan 20 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 139

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen ensimmäisen työntekijän palkkaamisen verovähennystä koskevasta kokeilusta siten, että työnantaja voi vähentää tilikauden verotettavasta tuloksesta ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkasumman, kuitenkin enintään 20 000 euroa.

04. Perintö- ja lahjavero

SDP kiristäisi perintöjen verotusta 59 miljoonalla eurolla painottamalla veronkorotukset suurimpiin perintöihin. Verokannat palautettaisiin vuoden 2016 tasolle ja lisäksi yli miljoonan euron lahjojen ja perintöjen verotusta kiristettäisiin kahdella prosenttiyksiköllä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 140

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen yli 1 000 000 euron perintöjen ja lahjojen verotuksen kiristämisestä 2 prosenttiyksiköllä sekä I että II veroluokassa sekä perintöja lahjaverokantojen palauttamisesta muutoin vuoden 2016 tasolle.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Esitämme uudistusta, jossa arvonlisävelvollisuuden alaraja nostetaan nykyisestä 10 000 euron vuosittaisesta liikevaihdosta 30 000 euroon. Yrittäjyyteen kannustava ja pientä yritystoimintaa olennaisesti helpottava uudistus on luontevaa jatkoa sille, että valtiovarainministerinä Antti Rinne nosti vuonna 2015 arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa 8 500 eurosta nykyiseen summaan. Arvonlisäverovelvollisuuden alarajan korottaminen edellyttää EU:ssa poikkeuslupaa, mutta sen saaminen on todennäköistä, sillä monissa EU-maissa alaraja on korkeampi kuin 30 000 euroa.

VATT:n tutkimuksen mukaan nykyinen alaraja estää pienten yritysten kasvua. Se arvioi myös arvonlisäverojen raportoinnin aiheuttamiksi hallinnollisiksi kuluiksi 1 600 euroa, joka on pieneen liikevaihtoon nähden kohtuuton. Järjestelmää monimutkaistava huojennusjärjestelmä ei ole käytössä muissa EU-maissa, joten siitä voidaan luopua. Esitys vähentää verotuloja 87 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 141

> Eduskunta edellyttää, että hallitus hakee neuvoston direktiivin (2006/112/EY) 395 artiklan mukaista poikkeuslupaa yritysten arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostamiseksi 10 000 euron liikevaihdosta 30 000 euron liikevaihtoon.

10. Muut verot

03. Autovero

Hallitus esittää ohjelmansa mukaisesti autoveron laskemista niin, että verotuottovaikutus vuoden 2019 tasolla on noin 200 miljoonaa euroa. Näin suuret autoveron kevennykset eivät ole perusteltuja, ja esitämme, että osa autoveron alennuksista perutaan. Vuonna 2019 autoveron tuotto voisi olla 65 miljoonaa hallituksen esittämää suurempi. Veronkevennyksen sijaan uudistettaisiin autoja ajoneuvoverotusta niin, että se ohjaisi vielä nykyistä tehokkaammin pienipäästöisen auton hankintaan. Näin keski- ja suuripäästöisten rekisteröitävien autojen verotus kasvaisi ja sähköautojen verotus voitaisiin laskea lähelle nollaa. SDP myös keventäisi työsuhdeautoina käytettävien sähköautojen ja lataushybridien verotusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 142

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen autoveron kevennyksen osittaisesta perumisesta siten, että autoverotusta uudistettaisiin niin, että se ohjaisi nykyistä tehokkaammin pienipäästöisen auton hankintaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 143

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen työsuhdeautoedun uudistamisesta siten, että edulla suosittaisiin täyssähköautoja ja lataushybridejä, jotta siirtymää sähköautoihin vauhditettaisiin.

07. Ajoneuvovero

On selvää, että liikenteen päästötavoitteiden saavuttaminen edellyttää verotuksen käyttöä päästöjen vähentämisessä. Ajoneuvovero on keskeinen työkalu, jolla ohjataan valitsemaan vähäpäästöinen kulkuneuvo. Ilmastonmuutos edellyttää, että ajoneuvoveron ohjausvaikutusta vahvistetaan entisestään. Tämä edellyttää, että pienipäästöisten ajoneuvojen veroa leikataan ja vastaavasti suuripäästöisimpien autojen veroa voidaan korottaa.

Ajoneuvoveron päästöporrastusta tulisi kiristää siten, että se kannustaa erityisesti sähköautojen sekä sähköllä ladattavien hybridien hankintaan. Päästöjen vähentäminen onnistuu tehokkaimmin, kun lisää pienipäästöisten uusien autojen hankintaa, sillä nyt hankittavat uudet autot ovat liikenteessä vielä vuosien jälkeen. Siksi ajoneuvoveron alennukset tulisi kohdistaa pelkästään niihin ajoneuvoihin, joiden päästöt ovat alemmat kuin ensirekisteröidyssä henkilöautossa keskimäärin (arvio 116 g/km vuonna 2018). Samalla ajoneuvoveron päästöporrastusta tulisi kiristää vuoden 2017 tasosta siten, että sähköautojen ja muiden kaikkein pienipäästöisimpien ajoneuvojen vero laskee enemmän kuin hallituksen esityksessä. Kaikkein suuripäästöisimpien autojen ajoneuvoveroa tulee vastaavasti korottaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 144

> Eduskunta edellyttää, että hallitus toimeenpanee ajoneuvoverolain liitteen muutoksen seuraavasti: ajoneuvoveron perusvero pysyy vuoden 2017 tasolla niillä ajoneuvoilla, joiden hiilidioksidipäästö on 116 grammaa kilometriltä; laskee porrastetusti tätä pienempipäästöisillä ajoneuvoilla; ja nousee porrastetusti tätä suurempipäästöisillä ajoneuvoilla, siten, että liikenteen päästöt laskevat ja ajoneuvoveron kokonaistuoton arvioidaan pysyvän nyt esitetyllä tasolla.

19. Muut veronluonteiset tulot

06. Väylämaksut

Väylämaksu on puolitettu vuosina 2015—2018 osana rikkikompensaatiota ja työmarkkinaratkaisua siten, että väylämaksua alennettiin lastialuksia ja parhaita jääluokkia painottaen. Vientiteollisuuden logistiikkakustannusten alentamiseksi ja Suomen satamien kilpailukyvyn parantamiseksi väylämaksuja on perusteltua alentaa edelleen. Väylämaksut tulee edelleen puolittaa painottaen parhaita jääluokkia, joilta maksu poistuu kokonaan. Maksun tuotto alenee 24 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 145

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen väylämaksujen alentamisesta viennin kilpailukyvyn edistämiseksi painottaen parhaita kahta jääluokkaa, joilta maksu tulee poistaa kokonaan.

09. Muut verotulot

Terveysperusteinen vero

Haittaveroilla voidaan edistää terveyttä. Makeisveron tilalle tulee valmistella uusi terveysperusteinen vero, jolla kerättäisiin 102 miljoonaa euroa. Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta edellytti tällaista veroa kaksi vuotta sitten yksimielisessä mietinnössään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 146

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen terveysperusteisesta verosta, jossa otetaan kokonaisvaltaisesti huomioon terveyteen vaikuttavat osatekijät.

Voimalaitosvero

SDP ottaisi myös käyttöön voimalaitosveron, jolla kerättäisiin 85 miljoonaa euroa. Se koskisi päästökauppajärjestelmästä ansiottomasti hyötyneitä voimalaitoksia sekä muita energiatukiin perustuvia ylisuuria voittoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 147

Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa valtiollisena kiinteistöverona toteutettavan voimalaitosveron valmistelun, joka koskee päästökaupasta ansiottomasti hyötyneitä sekä ylisubventoituja voimaloita.

Kaivosvero

SDP varmistaisi luonnonvarojen kestävän käytön kaivannaisten arvoon perustuvalla kahden prosentin kaivosrojaltiverolla. Sen tuotoksi on arvioitu 15 miljoonaa euroa. Näin Suomi saa kohtuullisen korvauksen kansallisvarallisuuden hyödyntämisestä ja siitä aiheutuvista riskeistä sekä kustannuksista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 148

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen kaivosrojaltiverosta, jolla varmistetaan luonnonvarojen kohtuullinen korvaus kansallisvarallisuuden hyödyntämisestä ja siitä aiheutuvista riskeistä sekä kustannuksista.

Rahoitustoimintavero

Rahoitusala on aukko arvonlisäveron veropohjassa. Sen vuoksi esimerkiksi Islannissa, Norjassa ja Tanskassa on käytössä rahoitusalan arvonlisään kohdistuva erillinen vero (Financial Activities Tax). SDP paikkaisi aukon ottamalla käyttöön pohjoismaisen mallin mukaisen rahoitusalan arvonlisään kohdistuvan veron, jolla kerättäisiin 230 miljoonaa euroa. Tällainen rahoitustoimintavero oli Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen ja Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen analyysin mukaan parhaita tulonlähteitä Europan unionin omien varojen keräämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 149

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen rahoitusverosta, joka valmistellaan muiden Pohjoismaiden mallin mukaan.

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOUTUKSET

03. Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot

01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot

Sinivalkoisen omistamisen ohjelmassa linjataan laajasti SDP:n omistajapolitiikan tavoitteita sekä omistamisen suhdetta elinkeino- ja innovaatiopolitiikan kokonaisuuteen. Valtion omistajalinjan tulee tukea myös elinkeinopolitiikan uudistamista sekä uutta luovaa liiketoimintaa. Valtion omistajapolitiikalla vahvistetaan omistajuutta kansallisesti tärkeillä aloilla ja torjutaan Suomen ajautumista tytäryhtiötalouteen.

Valtion tulee säilyttää määräysvalta sellaisissa valtionyhtiöissä, joissa turvataan strategisia intressejä, kuten huoltovarmuus sekä infrastruktuuri. SDP on esittänyt erityisesti pk-yrityksien vientiä tukevan erityisyhtiön perustamista yhteistyössä valtion ja yksityisen sektorin kanssa. Valtion kehittämisyhtiö Vake Oy:n tehtävä ja toimenkuva ja työnjako muiden toimijoiden kanssa vaatii selkeyttämistä.

— Tuetaan aktiivisella omistajapolitiikalla kotimaista omistajuutta, kasvua ja investointeja ja laajennetaan viennin pohjaa.
— Perustetaan erityisesti pk-yrityksien vientiä tukeva erityisyhtiö yhteistyössä valtion ja yksityisen sektorin kanssa.
— Valtion omaisuuden myyntituloista tulisi osa sijoittaa tulevaisuusinvestointeihin, kuten T&K&I-panostuksiin, osaamiseen sekä infran parantamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 150

Eduskunta edellyttää, että valtion erityisen tuottavaa omaisuutta ei tulisi myydä.

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

Sosialidemokraattien esittämien tulo- ja menoehdotusten yhteisvaikutuksena valtion nettolainanotto vähenee 525 miljoonaa euroa valiokunnan mietintöön verrattuna.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2019 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 150 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 14.12.2018

Timo Harakka sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Maria Tolppanen ps
Pia Viitanen sd
Riitta Myller sd
Joona Räsänen sd
Harry Wallin sd

VASTALAUSE 2 vihr

Yleisperustelut

Vihreä tulevaisuusbudjetti 2019 rakentaa pohjaa isoille uudistuksille, jotka seuraavan hallituksen on tehtävä. Ilmastonmuutosta on torjuttava, koulutukselle on tehtävä kunnianpalautus ja sosiaaliturva on uudistettava kantamaan kaikkia. Vihreä tulevaisuusbudjetti on myös arvovalinta köyhyyden vähentämisen, suomalaisen luonnon ja Suomen globaalin vastuun puolesta.

Vihreiden vaihtoehto on tasapainoinen esitys suhteessa hallituksen esitykseen. Toisin sanoen, nämä arvovalinnat on mahdollista tehdä ottamatta enempää velkaa kuin hallitus. Pienennämme myös tuloeroja, parannamme sukupuolten välistä tasa-arvoa ja vähennämme köyhyyttä. Mittavat panostukset koulutukseen tukevat työllisyyttä sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Hiilineutraali Suomi 2030

Meillä on vielä toivoa, mutta ei juurikaan aikaa. YK:n ilmastopaneeli IPCC:n tuore raportti kertoo, että vielä on mahdollista välttää ilmastonmuutoksen pahimmat seuraukset ja rajoittaa lämpeneminen 1,5 asteeseen. Se edellyttää kuitenkin, että teemme enemmän ja nopeammin kuin mitä olemme tähän mennessä suunnitelleet. Vihreät lähtevät siitä, että Suomesta pitää tehdä hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, minkä jälkeen on tavoiteltava negatiivisia päästöjä.

Hallituksen ilmasto- ja energiapolitiikan sokea piste on bioenergian ja hakkuiden kasvattaminen tavalla, joka puolittaa metsissämme olevan hiilinielun. Se tekee tyhjäksi kaikilla muilla sektoreilla tehtävät päästövähennykset ja tekisi tyhjäksi kaikki vuoteen 2030 mennessä suunnitellut päästövähennykset.

Hakkuita ei voida kestävästi kasvattaa, joten energiantuotannossa on panostettava enemmän aurinkoon, tuuleen, älykkääseen sähköverkkoon ja energiatehokkuuteen. Ensi vuoden budjettiin tarvitaan enemmän tukea uusiutuvan energian tarjouskilpailuun ja energian pientuotannon vauhdittamiseen.

Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on myös parasta elinkeinopolitiikkaa. Kaikki nämä toimet tukevat elinkeinojen uudistamista, kestävää talouskehitystä ja uusien työpaikkojen syntymistä. Ilmastonmuutoksen torjuminen on suuri bisnesmahdollisuus suomalaisille, jos uskallamme uudistua ja katsoa tulevaisuuteen.

Vauhtia liikenteen murrokseen

Hallituksen ehdotukset liikenteen ohjaamiseksi kestävälle uralle eivät ole riittäviä eivätkä liikenteelle asetetut päästövähennystavoitteet ole täyttymässä. Joukkoliikennettä tuetaan liian vähän ja yksityisautoilua liikaa. Nestemäisiä biopolttoaineita korostetaan liikaa ja sähköautoja liian vähän. On otettava loikka kestävän liikkumisen aikaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Suomi on siirrettävä raiteille. Tarvitsemme pitkän aikavälin suunnitelman ja toteutusohjelman rataverkon uudistamiseksi. Raideliikenteen palvelutasoa ja kilpailukykyä sekä henkilöautoihin että lentoliikenteeseen nähden on parannettava. Tämä edellyttää isojen kaupunkien välisten ratayhteyksien laadun kohentamista ja matka-aikojen lyhentämistä. Myös suurten kaupunkiseutujen raitiotieverkkojen rakentamista on tuettava ilmaston kannalta kestävän työmatkaliikenteen edistämiseksi.

Henkilöliikenteen sähköistymistä pitää vauhdittaa. Sähköautot tulee vapauttaa auto- ja ajoneuvoverosta viiden vuoden määräajaksi, jotta autokanta uusiutuisi nopeammin. Samaan aikaan laajennetaan latausverkkoa, jotta ihmiset rohkaistuvat hankkimaan sähköautoja. Myös sähköpyörien hankintaa tulee määräaikaisesti tukea. Biopolttoaineet pitää säästää ensisijaisesti raskaaseen liikenteeseen sekä lento- ja laivaliikenteeseen.

Torjutaan ilmastonmuutosta leikkaamalla fossiilitukia

Maamme nojaa edelleen voimakkaasti fossiilisiin polttoaineisiin niin energiantuotannossa, liikenteessä kuin lämmityksessä. Fossiiliset polttoaineet saavat edelleen vuosittain noin miljardin euron verran verotukia. Suurimmat tuensaajat ovat dieselin käyttö, kevyen polttoöljyn käyttö työkoneissa sekä turve. On luotava uskottava suunnitelma siitä, kuinka tämä riippuvuus katkaistaan ja mitä rakennetaan tilalle. Fossiilitukien alasajo on käynnistettävä pikaisesti.

Hallitus korottaa turpeen veroa, mutta vero jää edelleenkin alemmalle tasolle kuin mitä se oli hallituksen aloittaessa. Turpeen tukeminen on haitallista niin ilmaston kuin luonnonsuojelun näkökulmasta. Mittavaa tukea ei voi lakkauttaa kerralla, koska se kannustaisi kivihiilen ja muiden fossiilisten tuontipolttoaineiden käyttöön, mutta esitämme veron korottamista tuplasti hallituksen esitykseen nähden.

Dieselin ja työkoneiden verotukia leikkaisimme ensi vuonna noin neljänneksellä. Dieselin verotuen leikkaus parantaisi vaihtoehtoisten polttoaineiden ja raideliikenteen kilpailuasemaa. Dieseliä käyttäville henkilöautoille korotettu polttoainevero hyvitettäisiin ajoneuvoverossa, joten esitys ei tuo heille muutosta nykytilaan. Työkoneiden verotuen leikkaus taas kannustaa siirtymään biopohjaisiin vaihtoehtoihin.

Karsitaan tehottomia tai ympäristölle haitallisia tukia

Yritystukia maksetaan noin 4 miljardin euron edestä. Vain 11 prosenttia tuista on taloutta uudistavia, ja useiden tukien tehottomuudesta on selkeää näyttöä. Hallitus ei ole kyennyt leikkaamaan tukia, vaikka tukia karsimalla edistetään elinkeinojen uudistumista ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Perusteettomana ja ilmastolle haitallisena lakkauttaisimme myös teollisuuden päästökauppakompensaation, joka on tämän hallituksen uusi tuki raskaalle teollisuudelle. Se on tehoton, eikä kannusta teollisuuden uusiutumista vähähiilisemmäksi. Samoin lakkauttaisimme teollisuuden energiaverojen palautukset, joita saavat paljon energiaa käyttävät yritykset, joista useimmat maksavat sähköstäkin alennettua veroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Ympäristölle haitallisena tukena lopettaisimme mm. kaivosten alennetun sähköveron. Energiaintensiivistä ja paljon saastuttavaa kaivosteollisuutta tulee verottaa korkeamman sähköveroluokan mukaan, jossa se oli ennen tätä hallitusta.

Tehottomana yritystukena leikkaisimme ns. irtaimen käyttöomaisuuden poistoja ja matkustajaliikenteen tukea. Lisäksi peruisimme hallituksen tekemät viimeiset korotukset kuljetustukeen ja kauppa-alusten verotukeen.

Työmatkaliikenteen tuet pitää päivittää tukemaan kestävää liikkumista. Nykyisellään ne kannustavat yksityisauton käyttöön silloinkin, kun vähäpäästöisempiä vaihtoehtoja olisi tarjolla. Työmatkavähennyksiin tarvitaan myös rakenteellista uudistusta, jotta ne kohtelisivat eri liikennemuotoja tasapuolisemmin. Lyhyellä aikavälillä kilometrikorvaukset on uusittava niin, että tuki rajataan voimakkaammin auton käytöstä syntyviin kustannuksiin. Työmatkavähennyksiä on korjattava kohti kilometriperusteisuutta, jotta ne kohtelisivat eri kulkumuotoja tasaisemmin. Nyt suuri osa tuesta kohdistuu yksityisautoiluun. Ensiaskeleena nostetaan omavastuuta ja pienennetään enimmäismäärää.

Uusia haittaveroja käyttöön

Haluamme siirtää verotuksen painopisettä haittaverojen suuntaan. Haittaverot ovat hyvä keino ohjata kulutusta ja tuotantoa kestävään ja terveelliseen suuntaan.

Esitämme lentoveron käyttöönottoa, koska tällä hetkellä lentoliikenteen taloudellinen ohjaus ei ole riittävän tehokasta. Lentäminen on yksi ilmastolle haitallisimpia liikennemuotoja, ja lentoliikenteen arvioidaan lähes kaksinkertaistuvan seuraavan 20 vuoden aikana. Silti kansainvälinen lentoliikenne on kokonaan vapautettu polttoaineverosta, EU:n päästökauppa kattaa vain rajatun osan lennoista eikä ulkomaan lennoista peritä myöskään arvonlisäveroa. Niin kauan, kun näin on, tarvitaan kansallisia toimia.

Esitämme, että Suomi ottaa käyttöön kansallisen lentoveron esimerkiksi Ruotsin mallia seuraten. Ruotsissa lentovero määräytyy suhteessa lennon pituuteen, ja se peritään lentoyhtiöiltä. Hinta matkustajalle vaihtelee noin kahdeksasta 40 euroon. Ihmiset ovat valmiita maksamaan enemmän lentämisestä: yli puolet suomalaisista kannattaa lentoveron käyttöönottoa.

Haittaverot ovat laajemminkin ajatellen hyvä keino ohjata kulutusta ja tuotantoa kestävään suuntaan ja torjua ilmastonmuutosta. Lentoveron lisäksi esitämme muoviveron käyttöönottoa sekä selvitystä eläintuotteiden verottamisesta. Vanhan makeisveron tilalle toisimme terveysveron, joka nojaisi lisätyn sokerin määrään.

Luonnon monimuotoisuus uhattuna

Ilmastonmuutoksen lisäksi luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on vakava uhka — kuudes sukupuuttoaalto on jo meneillään. Sitä vauhdittaa ilmaston lämpeneminen ja meillä Suomessa myös hallituksen tavoitteiden mukaisesti lisääntyvät metsänhakkuut. Tämän takia tarvitaan merkittäviä panostuksia luonnon monimuotoisuuden suojeluun.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Panostamme luonnonsuojelualueiden hankintaan, soidensuojeluun ja metsäluonnon hoitoon sekä nopeutamme METSO-ohjelman toimeenpanoa. Alennamme Metsähallituksen tulostavoitetta, jotta luontoarvot pystytään paremmin huomioimaan valtion metsämailla.

Ohjaamme rahoitusta Metsähallituksen luontopalveluille kosteikkojen ennallistamiseen ja lajirikkaiden perinnebiotooppien sekä lintuvesien hoitoon. Kohdennamme rahaa haitallisten vieraslajien torjuntaan. Parannamme virtavesien tilaa ja poistamme vaellusesteitä uhanalaisilta ja vaarantuneilta kalalajeilta. Turvaamme saimaannorpan pesintää.

Ympäristöjärjestöt tekevät tärkeää ympäristökasvatus- ja valistustyötä. Lisäksi niiden rooli päätösten seurannassa ja laillisuusvalvonnassa on kasvanut, joten ne tarvitsevat lisää resursseja toimintansa vahvistamiseen.

Globaali vastuu

Maailmassa on pahin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. Yli 20 miljoonaa ihmistä elää pakolaisina kotimaansa ulkopuolella. Haluamme auttaa ihmisiä lähtömaissa, jotta ihmisten ei tarvitsisi jättää kotejaan. Pakeneville ihmisille taas tarvitaan turvallisia reittejä suojaan. Suomen turvapaikkaprosessi on laitettava kuntoon ja kotoutumiseen on panostettava. Vihreille tämän ketjun jokainen lenkki on tärkeä.

Haluamme, että tässä vaikeassa tilanteessa Suomi kantaa globaalia vastuuta ja kasvattaa pakolaiskiintiön 2 500 henkilöön. Hallitus on viime vuosina kiristänyt turvapaikkapolitiikkaa radikaalisti ja kokeneiden turvapaikkajuristien mukaan turvapaikanhakijoiden oikeusturva on vaarantunut. Vaarana on, että prosessi ei tunnista haavoittuvassa asemassa olevia. Turvapaikkapolitiikka ja -menettely tarvitsee kokonaisarvion ja Maahanmuuttovirasto riittävät resurssit, jotta turvapaikkaprosessin laatu ja ihmisoikeuksien toteutuminen pystytään varmistamaan.

Maahanmuuttajien kotouttamisesta huolehtivat käytännön tasolla kunnat, mutta niiden kotouttamiseen saamat kuntakorvaukset eivät ole ajan tasalla. Haluamme siksi korottaa korvauksia. On koko yhteiskunnan etu, että kotoutumiseen panostetaan ja maahanmuuttajat saadaan osaksi yhteiskuntaa ja mukaan työelämään.

Kehitysyhteistyö on inhimillisin tapa vähentää köyhyyttä ja näköalattomuutta. Suomen maksaman rahoituksen taso on laskenut 0,41 prosenttiin BKTL:sta. Mittavat leikkaukset estävät ihmisten auttamisen heidän kotimaissaan. Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoja on kasvatettava pikaisesti. Tavoitteksi tulee ottaa, että Suomi saavuttaa YK:n suosittaman 0,7 prosentin tason kahden hallituskauden aikana. Sitä tukee päästökauppatulojen ohjaaminen takaisin kehitysyhteistyöhön ja ilmastorahoitukseen. Tässä ajassa enemmän tukea tarvitsevat myös Ihmisoikeusliiton toiminta ja rauhantyö.

Miljardiluokan panostukset koulutukseen

Suomen tulevaisuuden menestys nojaa laadukkaaseen koulutukseen ja korkeaan osaamiseen. Koulutuksen tasa-arvo ja korkea taso eivät ole itsestäänselvyys, vaan niistä on pidettävä huolta

jatkuvasti ja kaikilla tasoilla. Suomessa osaamiseen on ymmärretty panostaa myös taloudellisesti vaikeina aikoina. Globaalissa taloudessa osaamisen merkitys kasvaa jatkuvasti.

Sipilän hallitus on tehnyt koulutukseen historiallisen suuret leikkaukset. Se on leikannut varhaiskasvatuksesta, peruskoulusta, ammatillisesta opetuksesta, ammattikorkeakouluilta ja yliopistoilta. Tehdyt leikkaukset vaarantavat koulutuksen tasa-arvon ja heikentävät sekä opetuksen että tutkimuksen laatua. Pidemmällä aikavälillä koulutusleikkaukset vievät pohjaa osaamiseen nojaavasta talouden kasvusta.

Suomalaisen koulutuksen perustaa on rapautettu vakavalla tavalla, eivätkä viimeiset täsmäpanostukset riitä korjaamaan tehtyjä virheitä. Tarvitsemme miljardiluokan panostuksen osaamiseen ja koulutukseen kaikilla asteilla, taaperoista tohtoreihin. Panostamme vuoden 2019 budjetissa koulutukseen yhteensä yli 750 miljoonaa euroa. Pienemmät lisäpanostukset eivät riitä korjaamaan suomalaisen osaamispohjan vaarantamista. Rahoitamme koulutusinvestoinnit leikkaamalla joko ympäristölle haitallisia tai tehottomia tukia.

Suomessa osallistutaan varhaiskasvatukseen Euroopan heikoimmin. Haluamme kasvattaa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrää, koska laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino edistää lasten oppimismahdollisuuksia ja ehkäistä syrjäytymistä. Hallituksen lakkauttama kaikkien lasten tasa-arvoinen oikeus päivähoitoon tulee palauttaa, ryhmäkokoja pienentää ja päivähoidon laatua parantaa.

Haluamme tarjota kaikille lapsille laadukasta perusopetusta. Peruskoulujen resurssit tulee turvata, jotta jokainen opettaja voi kohdata oppilaat yksilöinä ja tukea heidän oppimistaan parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäresursseja tulee ohjata erityisesti alueille ja kouluihin, jotka sitä eniten tarvitsevat. Ryhmäkoot on pidettävä riittävän pieninä ja koulutusta on jatkuvasti kehitettävä, jotta peruskoulu pystyy vastaamaan muuttuvan maailman haasteisiin.

Jokainen lapsi ja nuori ansaitsee harrastuksen. Jotta lapsen harrastaminen ei jäisi vanhempien tulotasosta kiinni, me tekisimme peruskoulujen aamu- ja iltapäivätoiminnan pienituloisille maksuttomaksi ja toisimme kerhoihin lisää harrastusmahdollisuuksia.

Ammatillisiin kouluihin tarvitaan enemmän aloituspaikkoja, enemmän lähiopetusta ja enemmän opettajia. Vain laadukas ja aidosti nuorten saavutettavissa oleva ammatillinen koulutus antaa todelliset valmiudet työelämään tai jatko-opintoihin.

Hallitus on lakkauttanut osaksi nuorisotakuuta kuuluvan nuorten aikuisten osaamisohjelman. Osaamisohjelman tavoitteena on ollut saattaa ammatillisen koulutuksen piiriin niitä nuoria, jotka ovat suorittaneet vain peruskoulun oppimäärän. Jotta nuorisotakuu vahvistuisi ja voisimme torjua syrjäytymistä tehokkaammin, me jatkaisimme osaamisohjelmaa myös tulevina vuosina.

Suomen menestys nojaa korkeaan osaamiseen. Opiskelijoilla pitää olla mahdollisuus suorittaa opintonsa hyvin, ja vain pitkäjänteinen rahoitus mahdollistaa huippuluokan tutkimuksen ja suomalaisen sivistyksen. Korkeakoulut tarvitsevat rahoitukseen tasokorotuksen, jossa on huomioitu myös hallituksen aiemmin tekemät indeksileikkaukset. Parantaisimme myös ahtaalle ajettujen valtion tutkimuslaitosten, kuten THL:n ja Syken, rahoitusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Vahvistetaan koulutuksen tasa-arvoa

Nuorten syrjäytyminen, opintojen keskeyttämiset ja koulutuksen periytyvyyden voimistuminen vaativat uusia toimia koulutuksen tasa-arvon vahvistamiseksi. Laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus ovat tehokkain keino vähentää nuorten syrjäytymistä erityisesti silloin, kun pystytään antamaan erityistä tukea sitä tarvitseville. Ns. positiivinen diskriminaatio, jossa osoitetaan ylimääräisiä resursseja niitä eniten tarvitseviin päiväkoteihin tai kouluihin, tulisi ottaa pysyväksi osaksi valtakunnallisia rahoitusjärjestelmiä.

Askeleet kohti maksutonta varhaiskasvatusta ovat askeleita kohti tasa-arvoista koulutusta. Peruskoulun päättävät ovat riskiryhmä, joka tarvitsee nykyistä enemmän tukea siirtyäkseen sujuvasti toiselle asteelle. Heille tulisi säätää oikeus tukiopinto-ohjaukseen, jossa saa yksilöllistä opinto-ohjausta tämän siirtymävaiheen yli. Pelkkä aloituspaikka toisen asteen opintoihin ei vielä riitä, sillä opinnoista tippuu matkan varrella moni tukea vaille jäänyt nuori. Pelkällä peruskoululla ei pärjää nykyisillä työmarkkinoilla, ja kouluttamattomuus kasvattaa syrjäytymisriskiä. Me tekisimme toisen asteen opinnoista maksuttomia kaikille.

Maksuton toinen aste

Toisella asteella suurella osalla opiskelijoista taloudellinen tilanne on vaikuttanut opintojen keskeyttämiseen sekä opintopaikan valintaan. Me haluamme tehdä toisen asteen opinnoista maksuttomia kaikille. Toisen asteen koulutuksen hintalappu vaihtelee suuresti: halvimmillaan ammatillisella puolella työvälineet saa noin sadalla eurolla, kun taas hiusalan opiskelijan tarvikkeet maksavat noin 800 euroa ja ylioppilastutkinnon hinta voi nousta 500 euroon. Aidosti maksuton toinen aste tarkoittaa sitä, että työvälineet ja oppikirjat kustannetaan jokaiselle opiskelijalle, jotta oppiminen ei jää lompakon paksuudesta kiinni.

Kavennetaan tuloeroja

Tuloerojen kasvu ja yhteiskunnan eriarvoistuminen ovat aikamme suurimpia haasteita. Yhteiskunta, jossa tuloerot pysyvät kohtuullisina ja kaikki saavat samat mahdollisuudet hyvään elämään, on kaikille parempi. Kuitenkin hallitus jatkaa talouspolitiikkaa, jossa suurimmat leikkaukset kohdistuvat sosiaaliturvaan ja koulutuksen tasa-arvoon. Mahdollisuuksien tasa-arvo heikkenee ja eriarvoistuminen voimistuu. Samaan aikaan talouden liikkumavaraa käytetään hyvätuloisille suunnattuihin veronkevenyksiin.

Me haluamme pysäyttää eriarvoistumisen ja kaventaa tuloeroja. Esitämme, että pienimpiin tuloihin kohdistuvaa verotusta kevennetään korottamalla kunnallisveron perusvähennystä. Perusvähennyksen korottaminen hyödyttää mm. työttömiä ja eläkeläisiä, jotka eivät hyödy ansiotuloihin tehtävistä veronkevennyksistä.

Ansiotulojen verotus on Suomessa kohtuullisen progressiivista. Tuloerojen kannalta ongelmallisinta on se, että listaamattomien yhtiöiden osinkoja verotetaan erittäin kevyesti. Näiden osinkojen verotusta on kiristettävä tuloerojen kaventamiseksi. Tämä on perusteltua myös siksi, että nykyiset huojennukset ohjaavat osingonjakoa ja investointeja puhtaan taloudellisestakin näkökulmasta väärään suuntaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Vähennetään köyhyyttä

Sipilän hallitus on kautensa aikana leikannut työttömiltä, opiskelijoilta, eläkeläisiltä ja sairailta. Se on leikannut suoraan tuista, korottanut omavastuita ja jäädyttänyt etuuksia. Kelan maksamat etuudet pysyvät koko hallituskauden samalla tasolla, vaikka hinnat nousevat. Tukien ostovoima heikkenee ja köyhä konkreettisesti köyhtyy.

Vaalien alla annetusta koulutuslupauksesta huolimatta hallituskauden suurimpia häviäjiä ovat opiskelijat, joiden tuista on leikattu eniten sekä suhteellisesti että absoluuttisesti. Osansa hallituksen leikkauksista ovat saaneet työttömät, joita koetellaan lisäksi epäonnistuneella ja epäreilulla aktiivimallilla.

Köyhiltä leikkaaminen on ollut arvovalinta, jota ei olisi ollut pakko tehdä. Indeksien jäädytys jatkuu myös ensi vuonna, vaikka hallituksella oli samaan aikaan valmius keventää palkansaajien verotusta. Sosiaaliturvan leikkauksilla on kipeät seuraukset: köyhien köyhyys syventyy ja yhteiskunnan eriarvoisuus voimistuu.

Esitämme, että etuudet palautetaan indeksiin ja että työttömyysturvaan, pienimpiin päivärahoihin, takuueläkkeeseen ja opintotukeen tehdään lisäksi selvä tasokorotus. Sosiaaliturvan kokonaisuudistus on seuraavan hallituksen suururakka, mutta sitä ennen tarvitaan välitöntä apua kaikista köyhimmille. Perustulokokeilua on jatkettava ja laajennettava.

Lapsiystävällinen Suomi

Yli 100 000 lasta elää köyhässä perheessä. Me puuttuisimme perheiden eriarvoisuuteen korottamalla kotona lapsiaan hoitavien vanhempien vähimmäispäivärahoja ja sitomalla ne indeksiin. Perheet, joissa on työttömiä tai opiskelevia vanhempia, hyötyisivät näihin tukiin tehtävistä korotuksista ja veronkevennyksistä. Lisäksi perheet, joissa on pieniä lapsia, hyötyvät 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta, lasten subjektiivisesta varhaiskasvatusoikeudesta sekä pienistä ryhmäkoista.

Peruskoulujen aamu- ja iltapäivätoiminnasta tekisimme pienituloisille maksutonta. Perheet, joissa on isompia lapsia, hyötyisivät suuresti kokonaan maksuttomasta toisesta asteesta.

Tekoja tasa-arvon edistämiseksi

Vihreiden tulevaisuusbudjetti edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Perhevapaat uudistamme ensiaskeleena 5+5+5-mallin pohjalta niin, että äitien asema työelämässä paranee ja isien asema kotona vahvistuu. Isien omaa vapaata pidennetään ja vapaiden käyttö tehdään kaikille joustavammaksi.

Palautamme kaikille lapsille tasa-arvoisen oikeuden päivähoitoon ja pienennämme ryhmäkokoja. Tämä parantaa varhaiskasvatuksen laatua ja auttaa työntekijöitä tekemään työnsä hyvin. Otamme ensimmäiset askeleet kohti maksutonta varhaiskasvatusta. Sitä annetaan kaikille 5-vuotiaille neljä tuntia päivässä. Näillä toimilla päivähoidon houkuttelevuus kasvaa ja naisten siirtyminen työelämään helpottuu.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Puutumme naisiin kohdistuvaan väkivaltaan lisäämällä turvakotipaikkoja ja tekemällä turvakotiverkostosta kattavamman. Tuloeroja kaventavalla veropolitiikalla tasoitamme myös sukupuolten välisiä tuloeroja.

Puhtia perustulokokeiluun

Käynnissä oleva perustulokokeilu rajautuu työmarkkinatuen saajiin, ja kokeilun piirissä on vain 2 000 suomalaista. Kokeilua on laajennettava määrällisesti ja laadullisesti niin, että se kattaa useampia ihmisryhmiä, kuten itsensä työllistäjiä, yrittäjiä ja opiskelijoita. Vain kunnollisen kokeilun avulla voimme arvioida perustulon vaikutuksia eri väestöryhmissä ja laajemmin koko yhteiskunnassa. Esitämme, että perustulosta käynnistetään laajempi kokeilu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää ilmastopolitiikan kunnianhimoa ja asettaa tavoitteeksi hiilineutraalin Suomen vuonna 2030.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa huomioon tieteellisen tiedon koskien hakkuiden vaikutusta hiilinielujen kokoon ja pidättäytyy tavoittelemasta hakkuiden lisäämistä.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii suunnitelman ilmastolle haitallisten fossiilitukien karsimiseksi vuosikymmenen aikana.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin uusiutuvan energian ja energian pientuotannon vauhdittamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tehostettuihin toimiin sähköpyöräilyn ja sähköautoilun edistämiseksi ja sähköautoilun vaatiman infrastruktuurin vahvistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireesti toimiin luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimiin koulutuksen rahoituksen vahvistamiseksi kaikilla koulutusasteilla.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimeen maksuttoman varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi alkaen 5-vuotiaiden ikäluokasta.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää tehostetun tuen peruskoulun päättäville, jotta koko ikäluokka saadaan pidettyä opintiellä peruskoulun jälkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin, jotta kaikilla lapsilla olisi mahdollisuus harrastaa koulujen iltapäiväkerhoissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti edistämään koulutuksellista tasa-arvoa siirtymällä myös oppimateriaalien osalta maksuttomaan toiseen asteeseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa ahtaalle ajettujen valtion tutkimuslaitosten rahoitusta.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin peruuttaakseen indeksijäädytykset, jotka koskevat eri koulutustasojen valtionosuusindeksejä.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimiin tuloerojen kaventamiseksi ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa jäädytetyt etuudet KEL-indeksiin, jotta etuuksien ostovoima turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää köyhyyttä tekemällä keskeisiin etuuksiin, kuten opintotuki, takuueläke ja työttömyyspäiväraha, selvän tasokorotuksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus puuttuu lapsiköyhyyteen korottamalla lapsiperheiden tukia ja alentamalla maksuja.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa perustulokokeilua laajentamalla kokeiluun otettavien ihmisten joukkoa ja pidentämällä kokeilun kestoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa kiireellisesti perhevapaajärjestelmän siten, että perheiden valinnanvapaus lisääntyy ja isälle kiintiöityä osuutta pidennetään.

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii lähisuhdeväkivallan torjuntaohjelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin nuorten maksuttoman ehkäisyn toteuttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimeen parantaakseen esitystensä vaikutusarvioiden kattavuutta erityisesti perhe-, lapsi- ja sukupuolivaikutusten osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa voimakkaammin julkisiin investointeihin, kuten homekoulujen korjaamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Suomi raiteille -ohjelman, jolla rataverkon tasoa parannetaan ja yhteyksiä nopeutetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa harmaan talouden torjuntaan käytettäviä resursseja ja ottaa aktiivisemman roolin kansainvälisen verovälttelyn kitkemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii aikataulutetun suunnitelman siitä, kuinka kehitysyhteistyön määrärahojen 0,7 prosentin osuus bruttokansantulosta saavutetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa Suomen ottamien kiintiöpakolaisten määrää tuntuvasti.

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa ihmisoikeuksien toteutumisen parantamalla turvapaikkaprosessin laatua.

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin siirtääkseen verotuksen painopistettä ilmasto- ja ympäristöhaittojen verottamisen suuntaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lento- ja muoviveron käyttöönottoa ja tekee selvityksen eläintuotteiden verottamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii suunnitelman ympäristölle haitallisten ja tehottomien ympäristötukien karsimiseksi.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Kansainvälinen tiedeyhteisö vaatii kaikilta kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa, mutta Suomen hallitus ei vastaa tähän huutoon. Hallitus on kyvytön turvaamaan nielumme, ajamaan fossiilituet alas ja uudistamaan taloutemme. Tulevaisuuden — ja myös tämän päivän — menestystä vaikeuttavat myös mittavat koulutusleikkaukset, jotka rapauttavat osaamisen laatua ja heikentävät koulutuksen tasa-arvoa. Tasa-arvoa heikentävät myös edelleen jatkuvat sosiaaliturvan leikkaukset, jotka syventävät eriarvoisuutta. Myös kehitysyhteistyö ja luonnonsuojelu tarvitsevat parempaa resursointia, jotta pystymme rakentamaan parempaa tulevaisuutta niin Suomelle kuin maailmallekin. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Hallituksen päätöksillä kehitysyhteistyön rahoitustaso putoaa kauas YK:n suosittamasta 0,7 %:n tasosta. Suomen maksaman rahoituksen taso on laskenut noin 0,4 prosenttiin BKTL:sta. Vuonna 2014 Suomi saavutti jo 0,6 prosentin tason mm. päästöhuutokauppatuloja kehitysyhteistyöhön ohjaamalla.

Kehitysyhteistyö on inhimillisin tapa vähentää köyhyyttä ja näköalattomuutta. On tärkeää varmistaa, että Suomi uskottavasti tavoittelee hallitusohjelmaan kirjattua kansainvälistä 0,7 prosentin tavoitetta ja että kehitysyhteistyö kohdistuu edelleen kaikkein heikommassa asemassa oleviin ja 0,2 prosentin bruttokansantulo-osuus ohjataan kansainvälisten sitoumustemme mukaisesti köyhimmille LDC-maille.

Monet keskeiset kehitysyhteistyön kansalaisjärjestöt ovat joutuneet leikkaamaan toimintojaan, kun niiden rahoitukseen on kohdistunut jopa 40 prosentin leikkaukset. Tämä on vastoin itsenäisten ohjelmatukijärjestöjen toimintaa koskevien evaluaatioiden tuloksia, joissa todetaan kansalaisjärjestöjen työ kustannustehokkaaksi ja monipuolisia tuloksia myös vaikeissa olosuhteissa toimittaessa saavuttavaksi. Tässä ajassa enemmän tukea tarvitsevat myös Ihmisoikeusliiton toiminta ja rauhantyö.

Vuoden 2015 aikana myös Suomeen saapui iso määrä turvapaikanhakijoita. Siihen vastatessaan Suomi on korostanut konflikteihin ja kriiseihin vastaamista jo niiden alkulähteillä ja ongelmien juurisyihin puuttumista. Kehitysyhteistyö ja humanitaarinen apu ovat tehokkaita keinoja kriisien ennaltaehkäisyssä ja niiden ratkaisemisessa. Myös Suomen rauhanvälityksen tuki kanavoidaan kehitysyhteistyömäärärahojen kautta.

Leikkauksilla on väistämättä vaikutuksia miljoonien ihmisten elämään kehitysmaissa ja myös Suomen vaikutusvaltaan kansainvälisessä yhteistyössä sekä asemaamme pohjoismaisena toimijana. Nykyisen kehitysrahoituksen tasolla Suomen tuki monelle YK-järjestölle jää vaatimattomaksi. Suomi on vuosia ollut YK:n ympäristöohjelma UNEPin suurimpia rahoittajia, ja meillä on ollut järjestössä kokoamme suurempi painoarvo. UNEPin rahoituksen hiipuminen on esimerkki huonosti valitusta säästökohteesta kansainvälisissä järjestöissä. Ympäristö- ja ilmastokysymysten tulisi säilyä suomalaisena prioriteettina. YK:n hyväksymät kestävän kehityksen tavoitteet sekä Pariisin ilmastosopimus edellyttävät kehittyneiltä mailta lisää rahoitusta ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Mittavat leikkaukset vähiten kehittyneissä maissa asuvien ihmisten tukeen sotivat vahvasti myös sitä periaatetta vastaan, että ihmisiä autettaisiin heidän kotimaissaan tai lähialueillaan. Kehitysyhteistyöllä on luotu elämisen mahdollisuuksia, näköaloja ja toivoa sinne, missä olosuhteet ajavat ihmisiä sotien, nälänhädän tai ympäristönmuutosten vuoksi pakolaisuuteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 lisätään 125 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaa talous pienentää verokertymää ja rapauttaa yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut ja hyvinvointivaltio meistä jokaiselle. Veroja kiertävät yritykset saavat epäreilua kilpailuetua. Hyvinvointiyhteiskuntaa joutuvat kannattelemaan tavalliset ihmiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

EU-maiden arvioidaan menettävän harmaan talouden ja verovälttelyn takia jopa 1 000 miljardia euroa vuodessa. Se on enemmän kuin maiden terveysbudjetit yhteensä. Suomessa harmaan talouden laajuus on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa yli viittä prosenttia bruttokansantuotteesta.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa viranomaisyhteistyö on avainroolissa. Yhdenkin pullonkaulan muodostuminen voi vesittää koko ketjun toiminnan. Viranomaisyhteistyötä voitaisiin olennaisesti parantaa paremmalla koordinaatiolla ja tietojen vaihdolla. Erityisesti reaaliaikainen viranomaisyhteistyö on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi pureutua piiloon jäävään rikollisuuteen. Myös eduskunta on edellyttänyt toimia viranomaisten välisen tietojenvaihdon ja muun viranomaisyhteistyön edellytysten parantamiseksi. Se vaatii kuitenkin myös paljon resursseja.

Harmaan talouden torjuntaan on panostettu viime vuosikymmeninä. Jos suunta halutaan pitää, resurssien taso on turvattava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.03 lisätään 2 000 000 euroa tuomioistuimille harmaan talouden torjuntaan.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaa talous pienentää verokertymää ja rapauttaa yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut ja hyvinvointivaltio meistä jokaiselle. Veroja kiertävät yritykset saavat epäreilua kilpailuetua. Hyvinvointiyhteiskuntaa joutuvat kannattelemaan tavalliset ihmiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

EU-maiden arvioidaan menettävän harmaan talouden ja verovälttelyn takia jopa 1 000 miljardia euroa vuodessa. Se on enemmän kuin maiden terveysbudjetit yhteensä. Suomessa harmaan talouden laajuus on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa yli viittä prosenttia bruttokansantuotteesta.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa viranomaisyhteistyö on avainroolissa. Yhdenkin pullokaulan muodostuminen voi vesittää koko ketjun toiminnan. Viranomaisyhteistyötä voitaisiin olennaisesti parantaa paremmalla koordinaatiolla ja tietojen vaihdolla. Erityisesti reaaliaikainen viranomaisyhteistyö on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi pureutua piiloon jäävään rikollisuuteen. Myös eduskunta on edellyttänyt toimia viranomaisten välisen tietojenvaihdon ja muun viranomaisyhteistyön edellytysten parantamiseksi. Se vaatii kuitenkin myös paljon resursseja.

Harmaan talouden torjuntaan on panostettu viime vuosikymmeninä. Jos suunta halutaan pitää, resurssien taso on turvattava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.30.01 lisätään 2 000 000 euroa syyttäjälaitokselle harmaan talouden torjuntaan.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaa talous pienentää verokertymää ja rapauttaa yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut ja hyvinvointivaltio meistä jokaiselle. Veroja kiertävät yritykset saavat epäreilua kilpailuetua. Hyvinvointiyhteiskuntaa joutuvat kannattelemaan tavalliset ihmiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

EU-maiden arvioidaan menettävän harmaan talouden ja verovälttelyn takia jopa 1 000 miljardia euroa vuodessa. Se on enemmän kuin maiden terveysbudjetit yhteensä. Suomessa harmaan talouden laajuus on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa yli viittä prosenttia bruttokansantuotteesta.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa viranomaisyhteistyö on avainroolissa. Yhdenkin pullokaulan muodostuminen voi vesittää koko ketjun toiminnan. Viranomaisyhteistyötä voitaisiin olennaisesti parantaa paremmalla koordinaatiolla ja tietojen vaihdolla. Erityisesti reaaliaikainen viranomaisyhteistyö on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi pureutua piiloon jäävään rikollisuuteen. Myös eduskunta on edellyttänyt toimia viranomaisten välisen tietojenvaihdon ja muun viranomaisyhteistyön edellytysten parantamiseksi. Se vaatii kuitenkin myös paljon resursseja.

Harmaan talouden torjuntaan on panostettu viime vuosikymmeninä. Jos suunta halutaan pitää, resurssien taso on turvattava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 2 000 000 euroa poliisille harmaan talouden torjuntaan.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Laadukas ja ihmisoikeusperustainen turvapaikkaprosessi on oikeusvaltiossa välttämättömyys. Maahanmuuttoviraston toiminnassa tulee turvata se, että jokaisen turvapaikkaa hakevan ihmisen turvapaikkahakemus käsitellään parasta ja luotettavinta mahdollista tietoa käyttäen sekä yksilön oikeusturvaa kunnioittaen. Jokaisen hakijan turvapaikkahakemus on käsiteltävä yksilöllisesti.

Turvapaikkaprosessin tulee olla läpinäkyvä ja johdonmukainen, ja hakijalle tulee antaa asianmukaista tietoa prosessin etenemisestä. Tähän on varattava riittävät resurssit. Turvapaikkatutkintajärjestelmää on kehitettävä tunnistamaan kidutuksen uhri paremmin, samoin alaikäisten hakijoiden osalta lapsen edun toteutumiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lapsia ei tule ottaa säilöön.

Jokaiselle turvapaikanhakijalle on taattava mahdollisuus saada riittävää oikeusapua ja käyttää ammattitaitoista avustajaa sekä tulkkia koko prosessin ajan, erityisesti turvapaikkapuhuttelun aikana. Kielitaidon puutteet, epäluulo viranomaisia kohtaan ja monenlaiset haastavat elämäntilanteet ja traumaattiset kokemukset lisäävät oikeusavun merkitystä olennaisten tietojen antamisen ja toisaalta prosessin ohjaavuuden suhteen. Turvapaikkapolitiikka ja -menettely tarvitsee kokonaisarvion ja Maahanmuuttovirasto riittävät resurssit, jotta turvapaikkaprosessin laatu ja ihmisoikeuksien toteutuminen pystytään varmistamaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.40.01 lisätään 5 000 000 euroa turvapaikkaprosessin laadun parantamiseen.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaa talous pienentää verokertymää ja rapauttaa yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut ja hyvinvointivaltio meistä jokaiselle. Veroja kiertävät yritykset saavat epäreilua kilpailuetua. Hy-

vinvointiyhteiskuntaa joutuvat kannattelemaan tavalliset ihmiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

EU-maiden arvioidaan menettävän harmaan talouden ja verovälttelyn takia jopa 1 000 miljardia euroa vuodessa. Se on enemmän kuin maiden terveysbudjetit yhteensä. Suomessa harmaan talouden laajuus on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa yli viittä prosenttia bruttokansantuotteesta.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa viranomaisyhteistyö on avainroolissa. Yhdenkin pullonkaulan muodostuminen voi vesittää koko ketjun toiminnan. Viranomaisyhteistyötä voitaisiin olennaisesti parantaa paremmalla koordinaatiolla ja tietojen vaihdolla. Erityisesti reaaliaikainen viranomaisyhteistyö on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi pureutua piiloon jäävään rikollisuuteen. Myös eduskunta on edellyttänyt toimia viranomaisten välisen tietojenvaihdon ja muun viranomaisyhteistyön edellytysten parantamiseksi. Se vaatii kuitenkin myös paljon resursseja.

Harmaan talouden torjuntaan on panostettu viime vuosikymmeninä. Jos suunta halutaan pitää, resurssien taso on turvattava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 28.10.01 lisätään 2 000 000 euroa verottajalle harmaan talouden torjuntaan.

90. Kuntien tukeminen

Kunnissa on valtavasti kouluja, päiväkoteja ja hoitolaitoksia, joissa on home- ja kosteusvaurioita. Selvitysten mukaan sisäilmaongelmia on selvästi yli puolessa kouluista ja päiväkodeista, ja merkittävä kosteusvaurio on 12—18 %:ssa koulujen ja päiväkotien ja 20—26 %:ssa hoitolaitosten kerrosalasta. Home- ja kosteusvaurioisissa tiloissa oleilee jopa 300 000 henkeä, joista suuri osa on lapsia ja nuoria. Osa heistä on joutunut oleilemaan homerakennuksissa vuosikausia ja sairastunut loppuiäkseen. Tilanne on kohtuuton.

Sisäilmaongelmat ovat olleet tiedossa jo 25 vuotta. Sen sijaan, että asia olisi korjattu, korjausvelan määrä on tuona aikana kaksinkertaistunut. Koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten korjausvelan määrä on jo noin 4,65 miljardia euroa.

Vihreä eduskuntaryhmä esittää, että valtio tukee oppilaitosten ja päiväkotien sekä sosiaali- ja terveysalan toimintayksikköjen korjausrakentamishankkeita kolmen vuoden aikana 100 miljoonalla eurolla vuosittain. Avustusta myönnettäisiin kunnille niiden hakemuksesta ensisijaisesti hankkeisiin, joilla varmistetaan terveelliset ja turvalliset toimintaympäristöt. Hankekohtainen avustus olisi 15—25 % hankkeiden hyväksyttävistä kustannuksista. Avustuksen ehtona kuntien tulisi sitoutua ylläpitämään ja korjaamaan omistamiaan kiinteistöjä pitkäjänteisellä, kestävällä ja ennakoivalla tavalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin vauhdittaakseen kuntien korjausrakentamishankkeita.

Laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino edistää lasten hyvinvointia ja kouluvalmiuksia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Hallituksen tulisi turvata riittävät resurssit lasten varhaiskasvatuksen laadun, henkilöstön työhyvinvoinnin ja pienten ryhmäkokojen takaamiseksi.

Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on Suomessa Euroopan alimpia. Aliedustettuina ovat erityisesti matalasti koulutettujen vanhempien ja maahanmuuttajaperheiden lapset. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei voi olla riippuvainen hänen vanhempiensa työmarkkina-asemasta. Kyse on ensisijaisesti lapsen oikeudesta, ei vanhemman. Erityisesti tämän vuoksi tulisi positiiviseen diskriminaatioon keskittyä valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen piirissä.

Tutkimusten mukaan subjektiivinen päivähoito-oikeus tasaa koulutukseen ja tulotasoon liittyvää yhteiskunnallista epätasa-arvoisuutta ja ennaltaehkäisee olemassa olevien ongelmien syvenemistä. Se on yksi tärkeimmistä lastensuojelun avohuollon tukitoimista, ja sen rajaaminen voi kasvattaa lastensuojelun kustannuksia. Samalla subjektiivinen päivähoito-oikeus kuitenkin tukee perheitä, työnantajia ja laajemmin koko yhteiskuntaa.

Varhaiskasvatuslaissa on määritelty varhaiskasvatukselle hyvät, haastavat ja pedagogista ammattitaitoa vaativat tavoitteet. Niiden toteutuminen edellyttää sopivan kokoisia lapsiryhmiä ja pedagogisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden riittävää mitoitusta jokaisessa lapsiryhmässä. Päivähoidon ryhmäkokojen kasvattaminen ja ammattikasvattajien määrän väheneminen heikentävät varhaiskasvatuksen laatua.

Hoitajamitoituksen heikennys myös lisää entisestään fyysisesti ja henkisesti kuormittavan, pienipalkkaisen ja naisvaltaisen alan kuormittavuutta ja heikentää alan työllisyyttä. Hallitus ei ole asianmukaisesti arvioinut esityksensä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvon tai lapsen edun näkökulmasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kokopäiväisen päivähoito-oikeuden palauttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin palauttaakseen varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen ennalleen.

Vastalauseen lausumaehdotus 35

Eduskunta edellyttää, että hallitus kannustaa/ohjaa kuntia kohdentamaan varhaiskasvatuksen resursseja voimakkaammin päiväkoteihin ja alueille, joissa tuen tarve on suuri.

Vastalauseen lausumaehdotus 36

Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee lasten hyvinvointia tuomalla psykologin palveluita kuntien varhaiskasvatukseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimeen maksuttoman varhaiskasvatuksen toimeenpanemiseksi alkaen 5-vuotiaiden ikäluokasta.

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Koulutukseen tehtävät leikkaukset tulisi korvata leikkaamalla ympäristölle haitallisia tukia. Yksinomaan energiaverotuloihin kohdistuu 11 verotukea, joiden kokonaismäärä ylittää kaksi miljardia euroa.

Energiaveromomentille kohdistuvista verotuista toiseksi merkittävin on työkoneissa käytetyn polttoaineen normia alempi verotus. Verotuki syntyy siitä, että tietyille työkoneille on annettu oikeus käyttää dieseliä kevyemmin verotettua kevyttä polttoöljyä. Kevyttä polttoöljyä käytetään mm. dieselmoottorilla varustetuissa liikkuvissa työkoneissa ja maa- ja metsätalouskoneissa.

Esitämme, että verotuesta leikataan vajaa neljännes. Teknisesti tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että siirretään verotuetun kevyen polttoöljyn käyttäjät dieselin käytön piiriin, mutta palautetaan heille osa veroista verotuksen yhteydessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kevyen polttoöljyn verotuen leikkaamiseksi.

Energiaintensiivinen yritysten veronpalautus kohdistuu tällä hetkellä suuryrityksille ja pääasiallisesti saastuttavan talouden ylläpitämiseen. Paljon energiaa käyttävien yritysten verohuojennukset ovat ristiriidassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa, sillä verotuki vesittää yritysten kannustimet etsiä vähäpäästöisiä ratkaisuja ja parantaa energiatehokkuuttaan.

Valtio menettää vuosittain 200 miljoonaa euroa verotuloja saamatta rahoilleen vastinetta, sillä mikään ei osoita tuen parantaneen yritysten kilpailukykyä. Yritysten kilpailukyky ei ole kiinni energiaverosta.

Energiaverotukien taloutta tukevien vaikutusten puuttumista selittää se, että teollisuus maksaa muutenkin sähköstä Suomessa huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi Tanskassa, Saksassa ja Britanniassa ja että yritysten energiaverot ennen palautuksia olivat keskimäärin vain 1—2 prosenttia liikevaihdosta vuosina 2011—2014. Energiaveronpalautusten laskutapa suosii suuria yrityksiä, ja yli 95 prosenttia palautuksista päätyykin kansainvälisille suuryrityksille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 39

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin tehottomien ja ympäristölle haitallisten verotukien, kuten energiaintensiivisten yritysten veronpalautus, poistamiseksi.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Hallitus leikkaa yleissivistävästä koulutuksesta. Eniten leikkaukset tuntuvat niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Tarjoamalla kaikille lapsille hyvän peruskoulukokemuksen me ennaltaehkäisemme syrjäytymistä kustannustehokkaasti.

Positiivinen diskriminaatio eli ylimääräisten resurssien osoittaminen alueille ja kouluihin, jotka niitä eniten tarvitsevat, on todettu erittäin tehokkaaksi tavaksi pidentää lasten myöhempää koulutaivalta. Meidän tulisi siis entistä enemmän kohdentaa koulutusrahoitusta niille, jotka hyötyvät siitä eniten.

Ryhmäkokoja pienentävillä määrärahoilla opetuksen järjestäjä on voinut palkata resurssiopettajia jakotuntien lisäämiseen sekä samanaikaisopetukseen. Niillä on siis palkattu oikeita opettajia heikommin pärjäävien oppilaiden tueksi, edistetty oppimista ja parannettu opetuksen laatua. On kaikkien lasten etu, kun ryhmäkoot ovat riittävän pieniä, koska se mahdollistaa yksilöllisen kohtaamisen.

Yleissivistävän koulutuksen laaturahat on käytetty esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin pedagogiseen kehittämiseen, kouluviihtyvyyttä lisäävien oppilasprojektien hankintoihin sekä kodin ja koulun yhteistyön tiivistämiseen tähtääviin toimenpiteisiin. Lisäksi rahoja on käytetty opetuksen järjestäjien kouluttamiseen digitaalisten työkalujen käyttämiseen opetuksessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.10.30 lisätään 70 000 000 euroa yleissivistävän koulutuksen laadun parantamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Opintokeskusten toiminnassa opintoseteleillä rahoitettavan koulutuksen merkitys on kasvanut. Opintosetelien avulla voidaan poistaa tai alentaa opiskelijoilta perittäviä kurssimaksuja.

Erityisesti maahanmuuttajille suunnatussa koulutuksessa on tarvetta opintoseteleille. Vapaa sivistystyö on merkittävä maahanmuuttajien kouluttaja. Selvityksen mukaan vuonna 2014 vapaassa sivistystyössä opiskeli yli 50 000 maahanmuuttajataustaista henkilöä. Vuonna 2018 astui voimaan vapaan sivistystyön uusi koulutustehtävä, ja sen mukaisesti vastuu maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksesta siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen ja suurelta osin vapaan sivistystyön tehtäväksi.

Opintokeskuksille uusi tehtävä on aiheuttanut suuren tarpeen opintoseteleille, sillä uutta luku- ja kirjoitustaidon opetukseen tarkoitettua valtionosuutta voi käyttää ainoastaan opiskelijoihin, joilla opinnot ovat sisällytetty osaksi kotoutumissuunnitelmaa. Opintokeskusten järjestämät koulutukset ovat kuitenkin osoittautuneet hyvin suosituiksi ja soveltuviksi erityisesti pidempään maassa oleskelleille henkilöille, joilla ei ole enää kotoutumisaika voimassa. Tällaisia ovat esimerkiksi kotiäidit, joille opintokeskusten yhteistyössä järjestöjen kanssa tarjoamat joustavat kurssit lastenhoitomahdollisuuksineen soveltuvat paremmin kuin kokoaikainen opiskelu.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksille on siis ollut patoutunutta kysyntää, johon ei voida vastata uuden valtionosuuden turvin, vaan tarpeeseen tarvitaan lisärahoitukseksi opintoseteleitä. Opintosetelien turvin voidaan järjestää koulutuksia, joilla sekä kotoutumisajalla olevat että pidempään maassa oleskelleet luku- ja kirjoitustaidottomat henkilöt saavat maksutonta, heille sopivaa opetusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.10.31 lisätään 150 000 euroa opintokeskuksille myönnettäviin opintoseteliavustuksiin.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Ammatillisesta koulutuksesta leikkaaminen on leikkaamista nuorten tulevaisuudesta. Laadukas ammatillinen koulutus antaa valmiudet jatko-opintoihin, työelämään ja ammattiin.

Jo tehdyt leikkaukset ammatilliseen koulutukseen näkyvät muun muassa opettajien ja lähiopetuksen vähenemisenä sekä koulutustarjonnan supistumisena. Lisäksi koulutuksen alueelliseen saatavuuteen tulee merkittäviä heikennyksiä. Laadukas ammatillinen koulutus tarkoittaa myöhemmin osaavaa työvoimaa, josta on jo kova pula monilla aloilla.

Ammatillisen koulutuksen laadun turvaamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi hallituskauden aikana toteutetut leikkaukset ammatilliseen koulutukseen on peruttava.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 lisätään 160 000 000 euroa ammatilliseen koulutukseen.

(33.) Nuorten aikuisten osaamisohjelma (kiinteä määräraha)

Hallitus on lakkauttanut osaksi nuorisotakuuta kuuluvan nuorten aikuisten osaamisohjelman. Osaamisohjelman tavoitteena on ollut saattaa ammatillisen koulutuksen piiriin niitä nuoria, jotka ovat suorittaneet vain peruskoulun oppimäärän. Jotta nuorisotakuu vahvistuisi ja voisimme torjua syrjäytymistä tehokkaammin, me jatkaisimme osaamisohjelmaa myös tulevina vuosina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentti 29.20.33 säilytetään ja momentille lisätään 10 000 000 euroa nuorten aikuisten osaamisohjelmaan.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Leikkaukset yliopistojen perusrahoitukseen ovat suoraan pois tutkimuksesta, opetuksesta ja tukipalveluista ja sitä kautta heikentävät ratkaisevasti yliopisto-opiskelijoiden mahdollisuutta suoriutua opinnoistaan hyvin.

Säästöjen vaikutus näkyy jo yliopistojen toiminnassa ja henkilökunnan jokapäiväisessä työssä. Tilannetta pahentaa se, että perusrahoituksen lisäksi yliopistojen rahoituksen turvaavat indeksit on jäädytetty ja apteekkikompensaatio poistettu, minkä päälle yliopistoihin kohdistuu kilpailukykysopimuksesta aiheutuneet leikkaukset.

Yliopistot tarvitsevat rahoituksen tasokorotuksen, jossa on huomioitu kaikki tehdyt indeksileikkaukset ja muut edellä mainitut yliopistoihin kohdistuneet kiristykset. Pitkäjänteinen ja vakaa rahoitus mahdollistaa yliopistoissa tehtävän huippuluokan tutkimuksen ja suomalaisen osaamisen ja sivistyksen kehittymisen. Jotta Suomi pärjäisi vastaisuudessakin globaaleilla markkinoilla, meidän on panostettava korkeatasoiseen koulutukseen ja tutkimukseen. Suomi tarvitsee sekä huipputason perustutkimusta että innovaatioita ja taloutta palvelevaa tutkimusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 lisätään 180 000 000 euroa yliopistojen toimintaan.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Pitkäjänteinen ja vakaa rahoitus mahdollistaa ammattikorkeakouluissa tehtävän tutkimuksen ja suomalaisen osaamisen kehittymisen. Jotta Suomi pärjäisi vastaisuudessakin globaaleilla markkinoilla, meidän on panostettava korkeatasoiseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Hallitus on vaarantanut tämän tavoitteen leikkaamalla ammattikorkeakouluilta. Tilannetta pahentaa se, että perusrahoituksen lisäksi ammattikorkeakoulujen rahoituksen turvaavat indeksit on jäädytetty ja niihin kohdistuu kilpailukykysopimuksesta aiheutuneet leikkaukset.

Ammattikorkeakoulut tarvitsevat rahoituksen tasokorotuksen, jossa on huomioitu kaikki tehdyt indeksileikkaukset ja muut ammattikorkeakouluihin kohdistuneet kiristykset.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.40.55 lisätään 70 000 000 euroa ammattikorkeakoulujen toiminnan perusrahoitukseen.

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Hallitus petti koulutuslupauksensa ja leikkasi opintotukea merkittävästi. Hallitus on leikannut yhteiskunnan pienituloisimmalta ryhmältä. Hallituksen tekemä opintotukiuudistus on heikentänyt koulutuksellista tasa-arvoa ja pidentänyt opintoaikoja.

Hallitus on myös muuttanut opintotukijärjestelmää lainapainotteisemmaksi. Lainapainotteinen opintotuki ei sovi nykyaikaan, jossa työelämä on epävakaata ja pirstaleista eikä taetta opiskelun jälkeisestä pysyvästä työstä ole.

Korkeakouluopiskelijoiden merkittävin opintoja hidastava tekijä on opiskelijoiden heikko toimeentulo. Opiskelijoiden mahdollisuus keskittyä opintoihinsa on heikentynyt, kun lisätienestejä on ollut pakko hakea entistä enemmän töissäkäynnistä. Opintotuista päätettäessä tulee myös muistaa toista astetta käyvät, niin ala- ja täysi-ikäiset itsenäisesti asuvat kuin vanhempiensa luonakin asuvat opiskelijat.

Vihreät esittää 98 miljoonan euron korotusta valtion opintotukimäärärahaan. Jos korotus annettaisiin kaikille toisen asteen ja korkeakouluopiskelijoille tasaisella euromääräisellä korotuksella, sillä saisi 33 prosentin tasokorotuksen kaikille toisen asteen ja korkea-asteen opiskelijoille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 40

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin opintotuen korottamiseksi.

80. Taide ja kulttuuri

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Kirjasto on paikka, johon kaikki ovat tervetulleita. Se on yhteinen tila, jossa kaikki yhteiskunnan jäsenet kohtaavat riippumatta siitä, onko taskussa rahaa. Kirjastoilla on myös tärkeä yhteiskun-

nallinen tehtävä elinikäisen oppimisen ja sivistyksen ylläpitäjänä sekä kotimaisista kielistä vastuuta kantavana tahona.

Kirjasto on keskeinen hyvinvointipalvelu. Kirjastojen tehtävä on taata kansalaisille yhtäläiset mahdollisuudet harrastaa kulttuuria, vahvistaa omaa sivistystään ja kehittää omaa osaamistaan.

Kirjaston kaltaisten peruspalvelujen käyttäjinä kansalaisten tulisi kuitenkin olla yhdenvertaisia riippumatta siitä, missä he asuvat. Pienissä kunnissa kirjasto saattaa olla ainoa kulttuuria tarjoava laitos, joka toimii sekä kulttuuritilaisuuksien järjestäjänä että kotiseutuhengen ylläpitäjänä.

Kirjastoverkkoon on jo nyt syntynyt katvealueita, joissa toimintamenot pidetään keinotekoisesti alhaalla heikentämällä palveluita. Hallituksen esittämät leikkaukset ovat kohtalokkaat katvealueiden kirjastoille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.30 lisätään 200 000 euroa kirjastojen toimintaan.

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Tutkimusten mukaan kulttuuripalvelut ovat rahallisesti kannattavia yhteiskunnalle, sillä kulttuuri lisää matkailua ja matkailu lisää tuloja. Kulttuuripalveluiden katsotaan myös vaikuttavan siihen, että ihmiset tulevat paremmin toimeen keskenään ja ymmärtävät toistensa kulttuureja. Kulttuuri edistää myös ihmisten hyvinvointia ja parantaa elämänlaatua.

Vihreiden mielestä kulttuuri kuuluu kaikille. Kulttuuri ja taide ovat sekä itseisarvo että väline hyvään elämään. Kulttuurin on oltava ihmisiä lähellä, osa arkea. Kulttuuri on myös merkittävä osa kansantaloutta: ala tuottaa kolme prosenttia kansantulostamme, mikä on enemmän kuin elektroniikka- tai paperiteollisuuden, metsätalouden tai hotelli- ja ravintola-alan osuudet.

Teatterit, orkesterit ja museot ovat suomalaisen kulttuurin selkäranka. Niiden rooli maamme kulttuuriperinnön vaalijoina on keskeinen. Teatterit, orkesterit ja museot saavat suuren osan rahoituksestaan valtionosuuksista. Työvoimavaltaisten alojen kustannukset ovat nousseet vuosittain, ja valtionosuuden perustana olevat laskennalliset yksikköhinnat ovat jääneet pahasti jälkeen todellisuudesta. Ruotsissa hallitus on päättänyt nostaa ensi vuoden taiteen ja kulttuurin budjettia 78 miljoonalla eurolla ja yksi suurimmista hyötyjistä on taiteen vapaa kenttä, joka saa 12 miljoonaa lisää. Suomessa hallitus suunnittelee päinvastoin pienentävänsä taiteen ja kulttuurin budjettia.

Tällä hetkellä orkestereiden, teattereiden ja museoiden valtionosuusjärjestelmään suunnitellaan uudistusta, joka on kulttuuripoliittisesti ehkä merkittävin vuosikymmeniin. Monimuotoistuva ja kasvava taiteen vapaa kenttä tulisi mukaan valtionosuusjärjestelmän piiriin. Uusi valtionosuusjärjestelmä takaa entistä moninaisemman taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden ympäri Suomen. Uudistus jää kuitenkin torsoksi, mikäli valtionosuuksien budjetti ei samalla nouse. Uudistukseen on syytä valmistautua jo nyt kasvattamalla valtionosuuksien tasoa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.31 lisätään 2 000 000 euroa teattereille, orkestereille ja museoille.

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle ihmiselle. Ne ovat yleismaailmallisia, luovuttamattomia ja perustavanlaatuisia. Ne ovat osa kansainvälistä oikeutta, ja niiden toteutumista valvotaan kansainvälisissä ja kansallisissa valvontaelimissä. Ihmisoikeusliitto on ainoa yleinen ihmisoikeusjärjestö, joka seuraa kokonaisvaltaisesti Suomen ihmisoikeustilannetta.

Ihmisoikeuksien edistäminen ja vaaliminen ovat länsimaisen sivistysvaltion tunnusmerkkejä ja velvollisuuksia. Vahvan kansalaisyhteiskunnan merkitys on tässä työssä keskeinen. Kansalaisjärjestöt, kuten Ihmisoikeusliitto, valvovat ja edistävät osaltaan ihmisoikeuksien toteutumista.

Ihmisoikeusliiton työ naisiin kohdistuvan väkivallan ja ihmiskaupan torjumiseksi sekä lasten, pakolaisten ja vähemmistöjen oikeuksien turvaamiseksi on arvokasta ja välttämätöntä. Ihmisoikeusliiton asiantuntemus on yhteiskunnallisen keskustelun ja päätöksenteon kannalta hyödyllistä ja ihmisoikeuksien toteutumisen seuranta tarpeellista.

Järjestö toimittaa tietoa ihmisoikeusloukkauksista kansallisille ja kansainvälisille valvontaelimille, esimerkiksi poliisi on pyytänyt asiantuntijatukea oman koulutuksensa ihmisoikeusosioiden kehittämiseen ja järjestö on myös tarjonnut ETYJille valmistelutukea. Vuonna 2017 Ihmisoikeusliitto on myös kouluttanut muun muassa rajavartiolaitoksen ja maahanmuuttoviraston toimijoita. Ihmisoikeusliitto tekee tärkeää rasismin vastaista työtä ja toimii sen eteen, että viharikokset tunnistettaisiin paremmin.

Rauhanliike on toiminut Suomessa jo yli sata vuotta. Rauhantyötä tekevien kansalaisjärjestöjen toiminta tukee valtion tavoitteita muun muassa järjestämällä globaali- ja rauhankasvatusta sekä täydentää asiantuntemuksellaan yhteiskunnallista keskustelua.

Järjestöjen tukeminen on valtiolle edullinen tapa edistää yhteisiä tavoitteita. Mittavasta työsarasta huolimatta rauhantyö perustuu pääosin vapaaehtoistyöhön. Valtion avustuksella varmistetaan toiminnan jatkuvuus ja pitkäjänteisyys.

Monimutkaisten kansainvälisten konfliktien aikana rauhantyöstä leikkaaminen on erityisen lyhytnäköistä. Globaali- ja rauhankasvatuksen merkitys kouluissa korostuu entisestään uusien opetussuunnitelmien myötä. Leikatut määrärahat heikentävät merkittävästi rauhanjärjestöjen mahdollisuutta tukea kouluja tässä kasvatustyössä ja toteuttaa pitkäjänteistä työtään rauhan ja vakauden edistämiseksi Suomessa ja maailmalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.50 lisätään 200 000 euroa Ihmisoikeusliiton toiminnan tukemiseen ja 300 000 euroa rauhantyön edistämiseen.

51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Ammattimaisen taiteen rahoittaminen on elinehto kukoistavalle kulttuurille. Ilman taiteilijan työtä ei ole myöskään taidetta. Valtion tärkeimpiä tapoja tukea taidetta on mahdollistaa taiteilijoiden kokopäiväinen taiteellinen työskentely valtion taiteilija-apurahalla.

Hallituksen talousarvioesityksessä vuodelle 2019 taiteilija-apurahoja on yhteensä 545 kappaletta ja niiden suuruus aikavälillä 1.1.2019—31.3.2019 on 1 709,37 euroa/kk, ja ajalla 1.4.2019—31.12.2019 se on 1 733,37 euroa/kk.

Vihreät esittää korotusta sekä taiteilija-apurahojen määrään että niiden tasoon.

Valtion taiteilija-apurahojen rahallinen arvo on 1990-luvun puolivälin jälkeen selkeästi jäänyt jälkeen yleisestä ansiotason kehityksestä. Valtion taiteilija-apurahan tasolla on heijastusvaikutus yksityisten säätiöiden myöntämiin apurahoihin, koska niiden verovapaa määrä määritellään taiteilija-apurahojen mukaan. Sata uutta apurahaa olisi suora panostus taiteen kentälle, ja se vahvistaisi erityisesti nuorten taiteilijoiden toimintamahdollisuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 41

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin parantaakseen taiteilijoiden toimeentuloa.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen

Luonnonmukainen tuotanto on yksi maatalouden keinoista taistella osaltaan ympäristön pilaantumista ja ilmastonmuutosta vastaan. Luomutuotantoon siirtyi vuonna 2018 lähes 500 uutta viljelijää ja tuottajaa. Suurin osa heistä on ollut tuotantosuunnan vaihtajia tavanomaisesta tuotannosta luomutuotantoon. Luomutuotteiden kysyntä on jatkuvasti kasvussa, ja laadukkaita perustuotteita sekä uutuustuotteita kaivataan markkinoille jatkuvasti.

Merkittävällä osalla luomutiloista vanha sukupolvi on viime aikoina jäänyt eläkkeelle ja uusi sukupolvi jatkanut toimintaa. Alaa opettelevia on tällä hetkellä noin kymmenesosa kaikista luomutuottajista. Näin ollen myös luomutuotannon neuvonnalle on suuri tarve. Muutoksen tukemiseksi neuvontaan tarvitaan nyt lisäpanostuksia. Tämä ehdotus kuuluu Vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.10.50 lisätään 500 000 euroa luonnonmukaisen maataloustuotannon neuvontapalveluiden rahoitukseen.

40. Luonnonvaratalous

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Vieraslajit ovat lajeja, jotka ovat levinneet luontaiselta levinneisyysalueeltaan uudelle alueelle ihmisen mukana joko tahattomasti tai tarkoituksella. Jotkin vieraslajeista menestyvät erityisen hyvin ja ovat huomattava uhka aiheuttaessaan vakavaa vahinkoa alkuperäislajeille, ekosysteemeille tai elinkeinoille. Vieraslajien arvioidaan olevan maailmanlaajuisesti toiseksi suurin uhka luonnon monimuotoisuudelle elinympäristöjen häviämisen jälkeen.

Suomi on vuonna 2012 hyväksynyt kansallisen vieraslajistrategian. Strategian tavoitteisiin kuuluu, että Suomeen luodaan vuoteen 2020 mennessä järjestelmä, jonka avulla pyritään hallitsemaan vieraslajien aiheuttamia ongelmia sekä estämään haitallisten vieraslajien saapuminen maahan. Strategiassa on tunnistettu 157 haitallista ja 123 tarkkailtavaa vieraslajia. Osana vieraslajien torjunnan kokonaisuutta myös lainsäädännön puutteellisuus on pyritty huomioimaan. Vuonna 2015 säädettiin vieraslajilaki sekä sitä täydentävä vieraslajiasetus. Resursointi strategian tavoitteiden saavuttamiseen ja vieraslajien torjuntaan on kuitenkin niukkaa.

Vieraslajien torjunnassa sekä vieraslajien havainnointi että hävittäminen ovat hyvin tärkeitä toimenpiteitä. Tätä työtä tehdään paljon paikallistasolla, ja pienten toimijoiden, kuten yhdistysten, panos toiminnassa on tärkeä. Ilmastonmuutoksen myötä riski uusien vieraslajien leviämiselle Suomeen kasvaa. Vieraslajien torjunnan kansalliseen kokonaisuuteen ja tukitoimiin on siksi tärkeää panostaa lisää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.40.22 lisätään 1 000 000 euroa vieraslajien torjuntaan.

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Vesi- ja kalataloushankkeiden tukemisen määrärahaa käytetään kalakantojen elinvoimaisuuden parantamiseen toteuttamalla kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa edistäviä hankkeita.

"Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen" -momentille on sisällytetty hallitusohjelman mukainen miljoonan euron säästö vuonna 2017, mutta momentin loppusummassa ei näy vuodelle 2017 lainkaan muutosta, koska kyseiselle momentille oli sisällytetty "Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankkeen" saman suuruinen miljoonan euron panostus. Näin toteutettuna vesi- ja kalataloushankkeiden perusrahoitus on nimetty uudelleen kärkihankerahoitukseksi, eikä kalojen luontaista elinkiertoa tukevien hankkeiden rahoitus lisääntynyt vuonna 2017 lainkaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Vuodelle 2018 on budjetoitu viime vuoteen verrattuna 1 350 000 euron korotus, joka on edelleen vain 1 350 000 euron korotus vuoden 2016 määrärahaan verrattuna, vaikka kärkihankkeelle sanotaan sijoitetun jo 2 350 000 lisäeuroa.

Valtioneuvosto on hyväksynyt kansallisen kalatiestrategian maaliskuussa 2012 uhanalaisten vaelluskalojen suojelemiseksi. Kalatiestrategian tärkeimpänä tavoitteena on uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojemme elinvoimaisuuden vahvistaminen. Tämä mahdollistuu vaellusyhteyden palauttamisella ja muilla luontaista lisääntymiskiertoa tukevilla toimenpiteillä, joihin kyseistä määrärahaa on käytetty. Kalakantojen elinvoimaisuutta parantavaan määrärahaan tarvitaan miljoonan euron korotus, jotta uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojemme elinvoimaisuus vahvistuu. Panostamalla vaelluskalakantojen tilaan voidaan parantaa myös mm. luontomatkailun edellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.40.31 lisätään 4 000 000 euroa vesi- ja kalataloushankkeisiin.

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

METSO-toimenpideohjelma yhdistää metsien hoidon ja suojelun. Sen tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys. Monimuotoisuus METSO-ohjelmassa turvataan luonnonhoidolla, jota käytetään elinympäristöjen luonnonarvojen parantamiseen.

Ohjelmaa toteutetaan ekologisesti tehokkailla, vapaaehtoisilla ja kustannusvaikuttavilla keinoilla ja siitä on saatu hyviä tuloksia. Ohjelman ansiosta ympäri maata pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta tultaisiin perustamaan tuhansia uusia luonnonsuojelualueita ja ympäristötukikohteita.

Vapaaehtoisuuteen perustuva ohjelma on myös parantanut luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä ja lisännyt metsä- ja ympäristöalan toimijoiden välistä yhteistyötä. Suojelun avulla turvataan myös puuston rakennepiirteiltä edustavia ja lajistoltaan monimuotoisia metsäluonnon elinympäristöjä. METSO-ohjelman leikkaukset olisivat haitallisia niin ympäristölle kuin maanomistajillekin.

Yksi hallituksen kärkihankkeista on biotalouden edistäminen. Kuitenkin samaan aikaan luonnonsuojelun määrärahoja karsitaan ja niiden leikkaukset osuisivat erityisen tuntuvasti METSO-ohjelmaan. Mikäli määrärahoja leikattaisiin, METSO-ohjelman tärkeät tavoitteet, yhteensä 96 000 hehtaarin pysyvä ja 82 000 hehtaarin määräaikainen suojelu vuoteen 2025 mennessä, jäävät toteutumatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.40.45 lisätään 1 000 000 euroa metsäluonnon hoidon edistämiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Suomi on siirrettävä raiteille. Tarvitsemme pitkän aikavälin suunnitelman ja toteutusohjelman rataverkon uudistamiseksi. Raideliikenteen palvelutasoa ja kilpailukykyä sekä henkilöautoihin että lentoliikenteeseen nähden on parannettava. Tämä edellyttää isojen kaupunkien välisten ratayhteyksien laadun kohentamista ja matka-aikojen lyhentämistä. Myös suurten kaupunkiseutujen raitiotieverkkojen rakentamista on tuettava ilmaston kannalta kestävän työmatkaliikenteen edistämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 10 000 000 euroa raideinvestointien suunnitteluun.

20. Liikenteen ja viestinnän viranomaispalvelut

01. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot

Suomi on tietoyhteiskuntana riippuvainen tietoverkkojen ja -järjestelmien toiminnasta. Tästä syystä tietoverkkoihin kohdistuviin häiriöihin ja rikoksiin tulee pyrkiä varautumaan suunnitelmallisesti myös viranomaisten toimesta.

Viestintäviraston organisaatioon kuuluva Kyberturvallisuuskeskus on kansallinen tietoturvaviranomainen, joka kehittää ja valvoo viestintäverkkojen ja -palveluiden toimintavarmuutta ja turvallisuutta.

Kyberturvallisuuskeskuksen CERT-toimintoihin kuuluu tietoturvaloukkausten ennaltaehkäisy, havainnointi, ratkaisu sekä tietoturvauhkista tiedottaminen. Keskuksen NCSA-tehtäviin sisältyy vastuu turvaluokitellun aineiston sähköiseen tiedonsiirtoon ja -käsittelyyn liittyvistä turvallisuusasioista.

Keskuksen toiminta tähtää yleisten viestintäverkkojen ja viestintäpalveluiden turvallisen ja häiriöttömän toiminnan varmistamiseen sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen. Huoltovarmuuskeskuksen kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti Kyberturvallisuuskeskus vastaa osaltaan huoltovarmuuden kannalta elintärkeiden teknisten järjestelmien toimivuuden turvaamisesta.

Kyberturvallisuuskeskuksen toiminta tulee turvata riittävillä resursseilla, jotka mahdollistavat nopean reagoinnin mahdollisiin kyberuhkiin. Hallitus lisää Kyberturvallisuuskeskuksen toimintamenoihin kaksi miljoonaa euroa. Asiantuntija-arvioiden mukaan Kyberturvallisuuskeskuksen resurssitarve on kuitenkin kolminkertainen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.20.01 lisätään 4 000 000 euroa kyberturvallisuuskeskuksen toimintamenoihin.

42. Sähkökäyttöisten henkilöautojen sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikonversioiden hankinta- ja konversiotuki (siirtomääräraha 3 v)

Liikenne tuottaa noin 20 % Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Ilmastonmuutoksen torjumiseksi on välttämätöntä suunnitella liikkumista yhä enemmän kestävien liikkumismuotojen eli kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen varaan.

Suomen kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa linjattiin tavoitteeksi liikenteen päästöjen vähentäminen 50 % vuoteen 2030 mennessä. Kävelyn ja pyöräilyn osalta tavoitteena oli matkojen määrien kasvattaminen 30 %. Näitä tavoitteita jouduttaneen vielä kiristämään, jotta Pariisin sopimuksen tavoitteessa rajata lämpeneminen 1,5 asteeseen pysytään. On siis välttämätöntä, että kävelyn ja pyöräilyn edellytykset parantuvat ja kulkutapaosuus kasvaa nykyisestä.

Suomi on jäänyt ihan selvästi jälkeen sähköpyörien yleisyydessä verrattuna Länsi-Eurooppaan ja Pohjoismaihin. Suomessa myytiin viime vuonna noin 300 000 polkupyörää, joista noin 7 000 sähköpyörää. Vastaavasti Ruotsissa myytiin vuonna 2017, ennen sähköpyörien hankintatukea, noin 67 500 sähköpyörää, kun kaikkiaan pyöriä myytiin noin 550 000. Ruotsissa tuen myötä vuodelle 2018 myytyjen sähköpyörien määrän ennustetaan nousevan 130 000—150 000 kappaleeseen.

Tutkimusten mukaan sähköavusteinen pyöräily pidentää keskimääräisiä pyöräilymatkoja ja korvaa automatkoja. Sähköpyörän hankkimisen tukeminen edistäisi liikenteen päästöjen vähentämistä ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamista. Tuella tavoitellaan siirtymää henkilöautoilusta sähköpyöriin ja siksi tuki ulotetaan myös sähköavusteisten tavarapyörien hintaluokkiin.

Sähköavusteisen polkupyörän hankkimiseen tulisi antaa tukea, jonka suuruus olisi 20 % hankintahinnasta, kuitenkin enintään 1 000 euroa pyörää kohden. Tukeen olisivat oikeutettuja yksityishenkilöt, ja sitä voisi saada uuden sähköpyörän hankintaan kertaluontoisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hankintatuen laajentamiseksi sähköpyöriin.

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (arviomääräraha)

Valtio tukee merenkulkua erilaisin tuin merkittävillä summilla. Yksi tuista kohdistuu miehistökustannuksiin, ja sen tarkoituksena on parantaa Suomen lipun alla seilaavien alusten kilpailukykyä ja edistää huoltovarmuutta. Miehistökustannustuesta osa kuitenkin kohdistuu huoltovarmuuden kannalta toissijaiseen matkustajaliikenteeseen, kuten Viron ja Ruotsin risteilyihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Tukea maksetaan kaikille kauppa-alusluetteloon merkityille Suomen lipun alla seilaaville aluksille. Tukea nauttiva yritys saa palautuksena takaisin kauppa-alusluetteloon kuuluvan aluksen miehistön palkoista maksetut tuloverot sekä työnantajamaksut. Matkustaja-alusten kohdalla tuki kohdistuu muunkin kuin merenkulun kannalta olennaisimman henkilöstön palkkakustannuksiin, esimerkiksi asiakaspalvelijoiden ja taloushenkilöstön palkkoihin.

Matkustajaliikenteessä kulkee myös merkittävä määrä viennin ja tuonnin lastia, mutta tuen määrä ei ole sidottu huoltovarmuuden kannalta oleellisiin kuljetuksiin millään tavalla. Tukea saavilta aluksilta ei myöskään edellytetä jatkamista Suomen lipun alla: alus voi saada tukea yhtenä vuonna ja vaihtaa kotimaata seuraavana vuonna esteettä, mikäli esimerkiksi keskeisenä kilpailijamaana toimiva Ruotsi muuttaa tukijärjestelmäänsä edullisemmaksi.

Ehdotamme miehistötukea rajattavaksi matkustajaliikenteessä. Merenkulkuun kohdistuu lisäksi paljon muita tukia, jotka jäisivät voimaan. Näitä ovat alv- ja valmisteverovapaus, maksut merimiesten eläkekassalle, investointituet, ympäristöinvestointituet, merityötulovähennys, polttoaineverotuki, henkilökunnan muonituksen verottomuus, väylämaksujen puolitus, telakkatuki sekä tonnistovero.

Matkustajaliikenteen miehistökustannustuen ehtoja ja rakennetta tulisi tarkastella kriittisesti sen suhteen, mikä tukitaso olisi riittävä huoltovarmuuden takaamiseksi ja millaisia ehtoja tuen saamiselle tulisi asettaa. Puhtaasti rahtialusten sekä matkustaja+rahtialusten tuen ehdot voisivat myös olla erilaiset, sillä rahtialukset ovat huoltovarmuuden takaamisessa ensisijaisia.

Matkustajaliikenteeseen kohdistuessaan miehistökustannustuki myös vääristää kilpailua kotimaisten viihde-, konferenssi- ja majoituspalveluiden tuottajien kanssa. Risteilyjen hintoja pidetään keinotekoisesti markkinahintaa alhaisempina, jolloin kotimainen matkustaja valitsee helpommin risteilyn kuin kotimaanmatkan. Tuen leikkaaminen tasaa kilpailuasetelmia kotimaisten palveluntuottajien kanssa.

Ehdotamme tuen leikkaamista 15 miljoonalla eurolla muuttamalla tuen kriteerejä selkeämmin huoltovarmuutta ja merenkulun kannalta oleellisen henkilöstön palkkausta tukevaan suuntaan.

Vuodelle 2019 hallitus esittää myös tuen määräaikaista korotusta 6 miljoonalla eurolla ottamalla korvattaviin kustannuksiin mukaan myös työnantajan maksamat työttömyysvakuutusmaksut. Lisätuen tarkoitus on korvata vuonna 2016 voimaan tulleen merimiesten eläkejärjestelmän uudistuksen aiheuttamia tuen menetyksiä laivayhtiöille. Korotus on liikenne-ja viestintäministeriön mukaan jo sisällytetty vuoden 2019 budjettiin, jossa miehistötukeen on esitetty 96 miljoonaa euroa. Lakiesityksen läpimeno on kuitenkin vielä epävarmaa.

Liikenne-ja viestintäministeriö esittää lisätukea, vaikka valtiovarainministeriö on sitä vastustanut. VM:n mukaan linjan tulisi olla yritystukia vähentävä, ei lisäävä. Vihreät on VM:n linjan kanssa samaa mieltä, ja esitämme, että korotusta ei tehdä. Näin ollen miehistötukea leikattaisiin hallituksen budjettiesitykseen nähden yhteensä 21 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Vastalauseen lausumaehdotus 43

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin merenkulun tukien leikkaamiseksi.

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Vuonna 2015 hallitus leikkasi 15 miljoonaa euroa joukkoliikenteen palvelujen ostosta ja kehittämisestä. Vuoden 2018 budjetissa leikkauksia tilkitään palauttamalla junaliikenteen ostoihin kaksi miljoonaa euroa.

Pienestä leikkausta tilkitsevästä lisärahasta huolimatta on selvää, että junaliikenne ei tule palautumaan vuoden 2015 ostoliikenteen leikkauksia edeltäneelle tasolle. Muutokset pakottavat matkustajat turvautumaan yhä useammin yksityisautoiluun, sillä osalla nykyisistä yhteysväleistä bussiliikenne on käytännössä katsoen olematonta. Liikenteen hiilidioksidipäästöt ja muut haitat tulevat lisääntymään.

Junavuorojen lakkauttamisen seurauksena vaarantuu liikkumisen tasa-arvo. Monia lakkautettuja junayhteyksiä käyttivät paljon nuoret, opiskelijat ja eläkeläiset. Heille yksityisautoilu ei ole vaihtoehto. Myöskään korvaavat bussivuorot eivät ole todellinen vaihtoehto kaikille junan käyttäjille muun muassa hitaamman nopeuden sekä heikompien työskentelymahdollisuuksien takia.

Toimivat junayhteydet ovat tärkeitä maakuntien elinvoimaisuudelle. Junayhteyksien lakkauttaminen vaikeuttaa yritystoiminnan mahdollisuuksia maakunnissa ja heikentää edellytyksiä houkutella investointeja. Myös maakuntien houkuttelevuus muuttajien silmissä kärsii. Erityisesti junavuorojen lakkauttaminen tulee heikentämään maakuntien keskuskaupunkien korkeakoulujen vetovoimaa. Maakuntien matkailuelinkeinolle junaliikenteen loppuminen on paha takaisku.

Marraskuussa 2016 valmistuneessa kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa linjataan, että liikenteen kasvihuonekaasupäästöistä on leikattava puolet vuoteen 2030 mennessä vuoteen 2005 verrattuna. Liikennesuoritteen osalta strategian tavoitteena on henkilöautoilun kasvun taittuminen kaupunkiseuduilla vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi tavoitellaan henkilöauton käytön tehostumista, joukkoliikenteen ja liikenteen uusien palveluiden lisääntyvää käyttöä sekä 30 %:n kasvua kävely- ja pyörämatkojen määrissä. Tavoitteiden toteuttaminen edellyttää muun muassa digitalisaation ja niin sanotun Mobility as a Service (MaaS)- eli liikkuminen palveluna -konseptin hyödyntämistä. Liikkuminen palveluna tarkoittaa kokonaisuutta, jossa käyttäjät voivat ostaa tarpeidensa mukaan paketoituja liikkumispalveluja.

Hallitus suuntaa 3,5 miljoonaa euroa suurille kaupunkiseuduille yksityisautoilulle vaihtoehtoisten liikkumismuotojen kehittämiseen osana suurten kaupunkien joukkoliikennetukea. Suuria kaupunkiseutuja ovat joukkoliikenneasetuksen mukaan Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseudut.

Digitalisaatiota ja liikenne palveluna -toimintatapaa edistäviä kehittämishankkeita tulee tukea myös keskisuurissa kaupungeissa, joilla tarkoitetaan Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kuopion, Lahden ja Porin kaupunkiseutuja sekä Kotkan, Kouvolan, Lappeenrannan ja Vaasan kaupunkeja. Lisätuki erityisesti keskisuurille kaupungeille mahdollistaa kehitystoimintaa, johon on

vähemmän yksityisiä resursseja kuin suurissa kaupungeissa. Keskisuurissa kaupungeissa tarvitaan myös erilaisia palvelukonsepteja verrattuna suuriin kaupunkiseutuihin. Koska keskisuurten kaupunkien väestömäärä ja yhdyskuntarakenne eivät useinkaan mahdollista raskaita joukkoliikenneratkaisuja, voisi digitalisaation ja liikkuminen palveluna -konseptien hyödyntämisellä saada niissä kustannustehokkaimpia ratkaisuja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 31.30.63 lisätään 16 500 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Työllisyys paranee, mutta työttömyyden laskua vaikeuttaa ns. kohtaanto-ongelma. Tarvitsemme lisää panostusta mm. työvoimakoulutukseen, työllisyyspoliittisiin avustuksiin, palkkatukeen ja starttirahaan. Harjoittaaksemme aktiivista ja tuloksellista työvoimapolitiikkaa tarvitsemme osaamisen parantamista ja päivittämistä.

Hallitus on tehnyt työttömyysturvaan monia heikennyksiä ja leikkauksia: palkkatuen enimmäiskestoa on lyhennetty ja tukikuukausia on vähennetty. Aktiivimalli edellyttää työttömiltä palveluihin osallistumista, tai muutoin työttömyysturva leikkautuu.

Kasvava maahanmuuttajien joukko asettaa uusia haasteita myös työvoimapolitiikalle. Usein ensimmäinen askel työelämään on kielitaidon oppiminen. Kotouttamiseen sijoittaminen on paitsi inhimillisesti oikein myös hyvä investointi yhteiskunnalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.30.51 lisätään 20 000 000 euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin.

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Savonlinna on kärsinyt mittavista seurauksista Itä-Suomen yliopiston Savonlinnan kampuksen opettajankoulutuslaitoksen lähdön myötä. Savonlinnasta lähti kerralla noin 900 opiskelupaikkaa ja reilut 100 työpaikkaa. Kun ottaa huomioon työpaikkojen kerrannaisvaikutukset, OKL:n lähtö on aiheuttanut noin 300 työpaikan menetyksen. Viidennes kaupungin kivijalkakaupoista on tyhjinä, opiskelija-asuntojen käyttöaste on romahtanut, ja asuntojen myynti on hidastunut. Useita

kerrostaloja on jouduttu purkamaan. Näin mittavat ja äkilliset menetykset rapauttavat kaupungin elinkeinoelämää ja ennen kaikkea tulevaisuuden kehitystä.

Savonlinna ansaitsee tukipaketin, koska kaupungin elinkeinoelämän rakenteet ovat muuttuneet äkillisesti ja pysyvästi. Hallituksen päätöksellä tehty opiskelupaikkojen siirto on aiheuttanut kaupungille näköalattomuutta ja työttömyyttä. Savonlinnan työttömyysaste oli heinäkuussa 2018 Etelä-Savon maakunnan korkein, 12,7 prosenttia. OKL:n lähdön vaikutukset heijastuvat myös laajemmin Etelä-Savon maakuntaan. Lisärahoituksella on oleellinen merkitys uuden yritystoiminnan ja työpaikkojen luomisessa. Savonlinnan seudulla on kasvupotentiaalia muun muassa matkailun, metsä- ja puuteollisuuden sekä veneenrakentamisen parissa.

Lisäksi Savonlinnan kohdalla OKL:n lähtö on kaksinkertaistanut muuttoliikkeen pois kaupungin alueelta ja luonut nuorille asukkaille poikkeuksellista näköalattomuutta koulutuspaikkojen menetyksen myötä. Kuluvana vuonna muuttoliike Savonlinnasta on peräti kaksinkertaistunut viime vuodesta, jolloin muuttoliike oli historiallisen suurta. Savonlinnassa asuu noin 34 000 asukasta. Tukipaketin myötä yhä useampi yrittäjä ja perhe voisi jäädä Savonlinnaan, mikä puolestaan edistäisi kaupungin elinkeinoelämän kehitystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.50.42 lisätään 3 000 000 euroa Savonlinnan seutukunnalle.

44. Alueellinen kuljetustuki (siirtomääräraha 3 v)

Harvaan asutuille alueille myönnetään julkisista varoista tukea pienten ja keskisuurten yritysten pitkän matkan tavarakuljetuksiin. Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) nojalla annetun alueellisesta kuljetustuesta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisen kuljetustuen maksamiseen tukeen oikeutetuilla alueilla toimiville pk-yrityksille niiden valmistamien tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvien kuljetuskustannusten alentamiseksi.

Määräraha on vuosina 2017 ja 2018 ollut 5 000 000 euroa. Vuodelle 2019 hallitus esittää määrärahan korottamista miljoonalla eurolla 6 000 000 euroon. Korotus ei ole perusteltu, joten vihreä eduskuntaryhmä esittää sen poistamista. Valtion budjetissa tulisi pyrkiä yritystukien vähentämiseen, ei lisäämiseen. Vain osa toimijoista saa tukea, ja vain tiettyjen yritysten tukeminen vääristää kilpailua. Kuljetustukea maksetaan noin 250 pk-yritykselle.

Yritystukien vähentäminen tasapainottaa valtion taloutta, mille on tulevina vuosina suuri tarve mm. kasvavien hoivakustannusten vuoksi. Yritystukiin budjetoidut varat on kerättävä veroina kannattavasta toiminnasta, mikä ei ole kansantalouden kannalta perusteltua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 32.50.44 vähennetään 1 000 000 euroa alueellisesta kuljetustuesta.

60. Energiapolitiikka

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Biokaasutusinvestoinnit eivät ole lisääntyneet toivotulla tavalla Suomessa. Hyödyntämätöntä potentiaalia on varsinkin maatila- ja kyläkokoluokan tuotannossa, jossa on toteutettu korkeintaan muutamia kymmeniä biokaasulaitoksia. Ruotsi, Saksa ja Itävalta ovat jo panostaneet biokaasun pientuotantoon, ja tulokset ovat olleet lupaavia. Varsinkin Saksassa biokaasulla on jo merkittävä rooli osana energiantuotantoa.

Hallitusohjelmassa on esitetty toimia biotalouden kehittämiseksi. Esitetyt toimet ovat kuitenkin riittämättömiä ja liian yksipuolisia. Hallitusohjelma nojaa biotalouden kehittämisessä vahvasti metsien hyödyntämiseen, mikä uhkaa myös hiilinielujamme. Maatalouden, elintarviketeollisuuden ja yhdyskuntalietteiden/jäteveden puhdistamojen merkittävä raaka-ainepotentiaali biokaasun tuotannossa on unohtunut.

Maatiloilla, elintarvikealan yrityksillä ja kunnilla olisi merkittävä potentiaali tuottaa biokaasua eri kokoluokan yksittäisissä ja yhteishankkeissa, niin omaan käyttöön, liikenteen polttoaineiksi kuin tulevaisuudessa mahdollisesti myös sähkönä verkkoon myytäväksi. Biokaasuhankkeilla olisi myös mahdollista auttaa kannattavuuden kanssa kamppailevia maatiloja uudistamaan ja laajentamaan elinkeinorakennettaan sekä luomaan työpaikkoja.

Investointituen myötä käynnistettävän kolmivuotisen projektin rahoitus olisi 25 000 000 euroa vuodessa. Kolmen tuetun vuoden jälkeen noin 300 rakennetulla reaktorilla voitaisiin tuottaa arviolta yhden terawattitunnin verran energiaa vuosittain ja luoda 600 pysyvää työpaikkaa. Lisäksi rakennusvaiheessa työllisyysvaikutus olisi noin 1 500 henkilötyövuotta. Samalla vähennettäisiin merkittävästi myös fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja edistettäisiin ravinteiden kierrätystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.60.40 lisätään 25 000 000 euroa biokaasuinvestointeihin.

Aurinkovoimaloilla tuotetaan puhdasta energiaa, ja alalla on valtavat vientimarkkinat. Investointien myötä kasvava suomalainen asiantuntemus ja tuotekehitys luovat innovaatioita ja auttavat yrityksiä ponnistamaan vauhdilla kasvaville maailmanmarkkinoille.

Lähes viidennes Suomen sähkönkulutuksesta voitaisiin tuottaa kattojen aurinkopaneeleilla, arvioi työ- ja elinkeinoministeriö. Aurinkosähkön pientuotannon yleistyminen antaa hyvän pohjan innovaatioille, joilla edistetään kysyntäjoustoja ja älykästä sähköverkkoa.

Aurinkopaneeleita on asennettu tähän mennessä erityisesti omakotitalojen katoille, mutta myös muun rakennuskannan kattopinta-ala pitää saada kattavammin käyttöön. Asunto-osakeyhtiöitä pitäisi tukea ja kannustaa aurinkovoimaloiden hankkimiseksi.

Asunto-osakeyhtiöiden kannustamiseksi käynnistettävän kolmivuotisen projektin rahoitus olisi 15 000 000 euroa vuodessa. Kolmen tuetun vuoden jälkeen 10 000 rakennetulla aurinkovoimalalla voitaisiin tuottaa arviolta 0,24 terawattitunnin verran energiaa vuosittain. Lisäksi rakennusvaiheessa investointien työllisyysvaikutus olisi noin 1 500 henkilötyövuotta.

Nykytilanteessa omakotitaloasukas voi saada investointiinsa kotitalousvähennystä ja yritykset ja kunnat taas energiatukea. Näiden lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö myöntää uusiutuvan energian hankkeille erillistä investointitukea, joka koskee kuitenkin vain yli viiden miljoonan euron hankkeita. Asunto-osakeyhtiöt jäävät tässä väliinputoajiksi.

Omakotiasukkaat voivat saada aurinkopaneelien asentamiseen kotitalousvähennystä, jonka arvo on noin 15 prosenttia investoinnin kokonaishinnasta. Lainsäädäntö ei mahdollista kotitalousvähennyksen käyttämistä asunto-osakeyhtiöille. Vastaavan suuruinen 15 prosentin investointituki tulisi myöntää asunto-osakeyhtiöiden aurinkovoimalainvestointeihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.60.40 lisätään 15 000 000 euroa asunto-osakeyhtiöiden aurinkopaneeliinvestointien tukeen.

44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)

Uusiutuvan energian tarjouskilpailutus varmistaa, että uusiutuvan energiantuotannon hyvä kehitys ei katkea ja Suomeen syntynyt osaaminen katoa.

Uusi teknologianeutraali kannustinjärjestelmä mahdollistaa uusien kilpailutusten aloittamisen esimerkiksi tuulivoiman osalta, jossa vanha syöttötariffijärjestelmä on sulkeutunut ja uusia työllisyyttäkin lisääviä rakennuslupia ei siitä johtuen tällä hetkellä myönnetä. Viimeisten arvioiden mukaan tuulivoima on jo kaikkein kustannustehokkainta energiaa, on tärkeää, että sen tuotannon lisääminen ei hidastu hallinnollisista syistä.

Käynnistettävässä tarjouskilpailutusmallissa toimijat valitaan sen mukaan, kuka pystyy tarjoamaan uusiutuvaa energiaa kustannustehokkaimmin. Järjestelmässä järjestetään uusiutuvan energian huutokauppoja/tarjouskilpailuja, jotka voivat olla teknologianeutraaleja tai kohdennettuja esimerkiksi aurinko- tai tuulisähkölle kulloisenkin tarpeen mukaan. Tällaisessa tarjouskilpailussa toimijat tarjoavat sähköntuotantoaan tiettyyn hintaan, jolloin saadaan kustannustehokkaasti lisättyä uusiutuvan energian tuotantoa.

Uusi järjestelmä tarvitaan vauhdittamaan uusiutuvaa energiaa monipuolisesti ja teknologianeutraalisti. Suomen tulee tavoitella edelläkävijyyttä uusiutuvan ja puhtaan energiateknologian viejämaana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.60.44 lisätään 5 000 000 euroa uusiutuvan energian tarjouskilpailuun.

46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki (arviomääräraha)

Hiilivuodon riskille erityisen alttiit toimialat, käytännössä raskas teollisuus, voisivat saada tukea päästöoikeuden hinnasta johtuvan korkeamman sähkön hinnan kompensoimiseksi.

Päästökauppakompensaatiossa hyvitetään haittaa, jonka olemassaoloa ei ole todistettu. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) raportissa "Ilmastopolitiikan vaikutukset Suomen kansantalouteen ja kilpailukykyyn" todetaan, että empiirisissä tutkimuksissa hiilivuotoa ei ole havaittu. Tutkimuskirjallisuus osoittaa, että ilmastotoimien vaikutukset yrityksiin ovat korkeintaan marginaalisia, usein olemattomia. Lisäksi sähkön hinta oli Eurostatin mukaan Suomessa teollisille toimijoille vuoden 2016 jälkimmäisellä puoliskolla Euroopan unionin toiseksi halvin.

Aalto-yliopiston tutkimuksen mukaan uusiutuvien energiamuotojen tulo markkinoille on laskenut sähkön hintaa, ei nostanut sitä.

Kompensaatio kohdistuu aloille, jotka saavat jo ennestään runsaasti tukea alennetun sähköverokannan ja energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautusten kautta. VATT katsoo, että nyt esitetty teollisuuden tukien lisääminen ei edistä kansantalouden kasvuedellytyksiä eikä yritystoiminnan tehokkuutta. Resurssien sitominen verrattain heikkojen kasvunäkymien toimialoihin päinvastoin alentaa kansantalouden kasvuedellytyksiä.

Tuki rahoitetaan päästöoikeuksien huutokauppatuloilla. Päästökauppadirektiivin ja Euroopan neuvoston linjauksen mukaan vähintään 50 % päästöhuutokaupan tuloista tulisi osoittaa ilmastotekoihin. Aiemmin tuloista rahoitettiinkin mm. kehitysmaiden ilmastotoimia. Nyt rahat ohjataan lisätueksi raskaalle teollisuudelle sen sijaan, että ne käytettäisiin toimiin, jotka edistävät Pariisin sopimuksen velvoitteiden täyttämistä, kuten puhtaan energian tutkimus- ja kehitysmenoihin sekä kehitysmaiden ilmastotoimien rahoitukseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 44

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin lakkauttaakseen päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuen.

47. Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Sähköisen liikenteen kehittäminen ja edistäminen ovat tärkeitä keinoja rajoittaa liikenteen päästöjä. Latausverkkoa on kehitettävä voimakkaasti, jotta ihmiset rohkaistuvat hankkimaan sähköautoja. Kattava latausjärjestelmä on avainasemassa sähköisen liikenteen määrän kasvuun ja liikkumisen sujuvuuteen.

Sähköautojen latausverkkoa on parannettava esimerkiksi huoltamoilla sekä lisäämällä rakennusmääräyksiin velvoite sähköautojen latauspisteisiin varautumisesta uudisrakennuksissa ja saneerauskohteisissa. Myös kunnille tulee tarjota tukea ja neuvontaa sähköautoinfrastruktuurin kehittämisessä. Kokeilujen ja pilottien avulla myös uutta teknologiaa tulee edistää, jotta käyttöön saadaan tehokkaimmat ja sopivimmat ratkaisut.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.60.47 lisätään 5 000 000 euroa sähköautojen latausverkon parantamiseen.

70. Kotouttaminen

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Maailmalla on käynnissä pahin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. Yli 65 miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa. Heistä suurin osa, 84 prosenttia, elää kehitysmaissa. Suomea pienemmässä Ugandassa oleskelee 1,3 miljoonaa pakolaista, ja Libanonissa joka viides asukas on syyrialainen pakolainen. Olosuhteet pakolaisleireillä ovat epäinhimilliset, ja laillisten maahantulokeinojen puuttuminen pakottaa yhä useamman hengenvaaralliselle matkalle kohti Eurooppaa. Tilanne on kestämätön.

Humanitaarinen hätä ei kuitenkaan ole vaikuttanut pysyvästi Suomen pakolaiskiintiöön. Vuodesta 2001 alkaen Suomen pakolaiskiintiö on ollut 750 henkilöä vuodessa. Vuosina 2014 ja 2015 kiintiötä nostettiin väliaikaisesti 300 hengellä Syyrian vaikean tilanteen vuoksi. Nyt tämäkin väliaikainen kasvu on leikattu pois, vaikka humanitaarinen kriisi Syyriassa pahenee koko ajan. Kasvattamalla pakolaiskiintiötä voimme lisätä turvallisia ja hallittuja väyliä pakolaisille hakeutua turvaan.

Useat hallituksen ministerit ovat luvanneet, että pakolaiskiintiötä voidaan nostaa huomattavastikin, "kunhan turvapaikanhakijatilanne saadaan ensin hallintaan". Nyt tilanne on hallinnassa. Turvapaikanhakijoiden määrä on laskenut viidennekseen huippuvuodesta 2015. Muissa Pohjoismaissa on jo nostettu pakolaiskiintiöitä. Norjassa kiintiö on 3 000 ja Ruotsissa ensi vuonna 5 000.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa Suomen pakolaiskiintiön 2 500 henkilöön.

Kunnat toteuttavat monia erilaisia toimia, joilla tuetaan ja edistetään maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Valtio korvaa kunnille maahanmuutosta aiheutuvia kustannuksia maksamalla kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta.

Tavoite on, että maahanmuuttajat oppivat selviämään arjessa itsenäisesti sekä huolehtimaan omasta toimeentulostaan. Mitä suurempi osa maahanmuuttajista työllistyy pysyvästi ja mitä nopeammin työllistyminen tapahtuu, sitä suuremmiksi muodostuvat kansantaloudelliset hyödyt inhimillisistä hyödyistä puhumattakaan: kotoutumisen kannalta työllä on keskeinen merkitys.

Korvausta kunnille maksetaan 6 845 euroa vuodessa alle 7-vuotiaasta ja 2 300 euroa vuodessa 7 vuotta täyttäneestä henkilöstä. Laskennallisten korvausten taso määriteltiin vuonna 1993. Sen jälkeen laskennallisia korvauksia on korotettu vain kaksi kertaa, viimeksi vuonna 2011.

Maahanmuuttajista kunnille koituvat todelliset kustannukset ovat selkeästi korvausta suuremmat. Varsinkin maassa olon alkuvaiheessa maahanmuuttajien tukemiseen tarvitaan runsaasti aikaa ja henkilöresursseja. Kuntien kesken valmiudet maahanmuuton hoitoon vaihtelevat suuresti.

On koko yhteiskunnan edun mukaista, että maahanmuuttajien kotoutumiseen panostetaan kunnolla ja heidät saadaan mukaan niin työelämään kuin muuhun yhteiskunnan toimintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.70.30 lisätään 10 000 000 euroa maahanmuuttajista kunnille maksettavien korvausten kasvattamiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

(31.) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Perustulon kokeileminen on välttämätöntä. Perustulokokeilu tarjoaa mahdollisuuden nähdä perustulon vaikutukset ihmisten elämään, työllisyyteen, köyhyyteen ja elinkeinoelämään.

Hallituksen kokeilu perustulosta on kuitenkin niin rajallinen, ettei sen tuloksena synny perustulon jatkoselvityksen kannalta käyttökelpoista tai yleistettävää tietoa. Hallituksen perustulokokeilun tavoitteet rajautuvat työmarkkinatuen saajien työssäkäynnin lisäämiseen, ja kokeilun piirissä on vain 2 000 suomalaista. Perustulossa on kyse paljon laajemmasta muutoksesta.

Jotta nähdään, miten kokeilu vaikuttaa erilaisiin ihmisryhmiin ja millaisia käyttäytymisvaikutuksia sillä on eri elämäntilanteissa, kokeilun otantaa on laajennettava. Kokeilun rajaaminen vain tiettyyn kapeasti rajattuun ihmisryhmään vääristää ja rajaa kokeilun tuloksia.

Perustulo ansaitsee laajemman kokeilun, jossa noudatetaan tieteellisesti päteviä kriteerejä ja hyvän tiedontuotannon periaatteita. Kokeilun riittävän laajuuden turvaamiseksi sille on turvattava riittävät resurssit. Kokeilun tavoitteena tulee olla yleistettävä tieto ja tulokset, joiden pohjalta voidaan tehdä poliittisia päätöksiä perustulon jatkosta.

Esitämme perustulokokeilun laajentamista niin, että kokeilun otantaa laajennettaisiin määrällisesti ja laadullisesti, kattamaan useampia ihmisryhmiä. Kokeilun laajentamista tukevat useat asiantuntijalausunnot. Esitämme, että kokeilun laajentamisen suunnitteluun varataan määrärahat ja laajennettu kokeilu toteutetaan alkuvuodesta 2018 alkaen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 46

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin perustulokokeilun otannan laajentamiseksi ja kokeilun keston pidentämiseksi.

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Asumisen kalleus on etenkin suurissa kaupungeissa työttömyyden ohella merkittävin köyhyyttä aiheuttava syy. Asumistuen saajista useat ovat myös toimeentulotuen saajia.

Hallituksen linjaus siirtää asumistuki vuokratasoindeksistä elinkustannusindeksiin on leikkaus, joka osuu kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin suomalaisiin. Elinkustannusindeksi kehittyy vuokratasoindeksiä hitaammin etenkin suurilla kaupunkiseuduilla.

Vihreiden mielestä asumistuen kustannusmenoja voidaan vähentää lisäämällä edullista vuokra-asuntotuotantoa riittävästi. Hallituksen toimet vaikeuttavat asumistukea saavien ihmisten työn perässä muuttamista, kun asumisen hinta nousee yksilölle entisestään ja kannustin työn perässä muuttamiseen heikkenee.

Vastalauseen lausumaehdotus 47

> Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa asumistukeen tehdyt leikkaukset ja käynnistää asumisen tukien kokonaisuudistuksen.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Tällä hetkellä Kela korvaa osan yksityislääkärin ja yksityishammaslääkärin palkkioista, hoidosta ja tutkimuksista. Mikäli ei halua jonottaa julkiseen terveydenhuoltoon, voi maksaa yksityislääkärin käynnistä korkeamman summan ja Kela maksaa tästä osan asiakkaalle takaisin.

Yksityislääkärien Kela-korvaukset luovat terveydellistä epätasa-arvoa ja jakavat ihmisiä varakkaiden yksityiseen ja heikompiosaisten julkiseen terveydenhuoltoon. Samalla ne lisäävät kansalaisten terveyseroja ja heikentävät julkisen terveydenhuollon toimivuutta. Lisäksi yksityisen terveydenhuollon piirissä tehtävät ylimääräiset tutkimukset ja apuvälineiden maksattaminen asiakkailla nostavat vakuutusmaksuja kaikkien osalta.

Ymmärrämme, että yksityislääkärien Kela-korvauksiin ehdotetun määrärahan vähentäminen lisää painetta julkiseen terveydenhuoltoon. Uskomme kuitenkin, että ne kansalaiset, joilla on varaa käyttää yksityislääkäreiden palveluita, tekevät sen Kela-korvauksen leikkaamisesta huolimatta. Yksityislääkärien Kela-korvaus on suora tulonsiirto yksityisille terveysasemille, eikä se ohjaa merkittävästi ihmisten käyttäytymistä. Varakkaiden ohituskaista terveydenhuoltoon ei ole hyvä asia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 48

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin yksityislääkäreiden Kela-korvausten pienentämiseksi.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomäärä-raha)

Eläkeläisten toimeentuloa on koeteltu kuluneella hallituskaudella useampaan otteeseen. Tällä hallituskaudella eläkeläisten ostovoimaa on heikennetty monin tavoin: kansaneläkeindeksiä on leikattu ja jäädytetty, terveydenhuollon asiakasmaksuja on korotettu, matkakorvauksia on alennettu ja lääkekorvauksien omavastuuta on nostettu. Kansaneläkeindeksiin tehdyt heikennykset vaikuttavat suoraan ostovoimaan, koska etuudet eivät enää seuraa hintakehitystä.

Tässä kehityksessä kaikkein heikoimmassa asemassa ovat pienituloiset eläkeläiset. Heistä etenkin takuueläkkeen varassa olevat, eli ne kaikkein pienituloisimmat, ovat kärsineet eniten hallituksen leikkauksista. Lisäksi hallituksen veroratkaisut ovat tukeneet eniten palkansaajia. Huomionarvoista on, että Suomen eläkeläisistä joka viides ansaitsee vähemmän kuin 1 000 euroa. Keskimäärin suomalainen eläkeläinen nostaa eläkettä 1 656 euroa kuukaudessa.

Takuueläkkeeseen tarvitaan selvä tasokorotus, sillä tehdyt korotukset takuueläkkeeseen eivät kata kaikkia tehtyjä leikkauksia. Tasokorotus parantaa eläkeläisten ostovoimaa ja osaltaan torjuu köyhyyttä.

Tämä ehdotus kuuluu Vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 49

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin takuueläkkeen tason korottamiseksi.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin

Valinnanvapauspilotit toteutetaan osana tulevaa valinnanvapauslainsäädäntöä. Eduskunta käsittelee sote- ja maakuntauudistuksen lait keväällä 2019, lakien on tarkoitus tulla voimaan vasta kesällä 2019, ja valinnanvapauspilotit toteutetaan vasta uuden valinnanvapausmallin mukaan 1.7.2019 alkaen.

Pilotoinnin tarkoituksena on kokeilla uutta valinnanvapausmallia laajasti ja kokonaisvaltaisesti. Valinnanvapauspilotteja varten on valtion talousarviossa varattu vuodelle 2018 100 miljoonaa euroa, josta osa käytetään palvelusetelikokeilujen laajentamiseen. Vuonna 2017 valtion talousarviossa varauduttiin valinnanvapauskokeiluihin 20 miljoonalla eurolla.

Koska valinnanvapauden pilotti on tarkoitus käynnistää vasta kesällä 2019 eikä ole ollenkaan varmaa, että lainsäädäntö valmistuu siihen mennessä, esitämme 55 miljoonan euron määrärahan vähennystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 33.60.38 vähennetään 55 000 000 euroa valinnanvapauden pilotoinnista.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kuluvalla hallituskaudella ympäristöjärjestöjen määrärahoja on leikattu yhteensä 270 000 eurolla. Leikkaukset ovat merkittävä haitta järjestöjen toiminnalle ja niiden tekemälle ympäristövalistus- ja kasvatustyölle.

Järjestöt edistävät vuoropuhelua suomalaisessa yhteiskunnassa ja tarjoavat ihmisille mahdollisuuksia vaikuttaa. Järjestöjen rooli ympäristöneuvonnassa ja toiminnan ja päätösten seuraajina on korostunut entisestään, kun resursseja on leikattu ympäristöhallinnolta, ja toisaalta päätösten laillisuusvalvonta on jäämässä enenevässä määrin niistä jätettyjen valitusten varaan, kun esimerkiksi kaavoituksessa on heikennetty ELY-keskusten ja ympäristöministeriön ohjausvaltaa ja valitusoikeutta.

Määrärahasta aiemmin myönnettyjen hankeavustusten avulla on toteutettu laadukasta, valtakunnallisesti merkittävää ympäristökasvatustyötä, joka on tukenut mm. koulujen ja päiväkotien kestävän kehityksen työtä. Ympäristökasvatuksen hankeavustukset ovat olleet kustannustehokas tapa edistää ympäristövastuullisuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.65 lisätään 300 000 euroa ympäristöjärjestöjen järjestötukiin.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Saimaannorpan suojelutyön rahoitus katkeaa vuodeksi, mikä vaikeuttaa erittäin uhanalaisen lajin suojelun jatkamista. Valtaosa suojelutyön toimintarahoituksesta, noin 75 prosenttia, on tullut EU:lta. Hankerahoitus päättyy tämän vuoden lopussa, ja seuraavan kerran EU-rahoitusta voi hakea vasta vuodelle 2020. Tilapäistä rahoitusta tarvitaan vuodelle 2019, jotta keväällä voidaan jatkaa apukinosten rakentamista ja pesänlaskentaa. Rahoituksen turvin jatketaan myös norppa-alueiden kalastuksen valvontaa sekä hankitaan uusi kelirikkoalus särkyneen aluksen tilalle.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Norppakantaa on saatu kasvamaan sukupuuton partaalta määrätietoisella ja suunnitelmallisella työllä. Laji määritellään nykyään erittäin uhanalaiseksi, kun aiemmin saimaannorpat kuuluivat äärimmäisen uhanalaisiin lajeihin. Vaikka kanta on vahvistunut, silti vain neljäsosa norpista selviää 5-vuotiaiksi eli sukukypsiksi. Saimaannorppia on arviolta noin 370—380 yksilöä. Saimaannorppatyön tulokset ovat kansainvälisestikin tunnettuja. Rahoituksen turvaaminen vuodelle 2019 on tärkeää, jotta hyvin alkanutta suojelutyötä pystytään jatkamaan ja kehittämään.

Luonnon monimuotoisuus maailmalla ja Suomessa hupenee hälyttävää vauhtia — puhutaan jo kuudennesta sukupuuttoaallosta. Suomi on YK:n biodiversiteettisopimuksessa sitoutunut pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden hupenemisen vuoteen 2020 mennessä. Jo nyt hallitus on kuitenkin myöntänyt, ettei tässä pysytä.

Yksi uhanalaisimpia elinympäristöjä ovat perinnebiotoopit. Ne ovat perinteisen maatalouden muovaamia niittyjä ja laitumia, joille on vuosisataisen hoidon myötä kehittynyt omanlaisensa rikas eliölajisto. Perinnebiotooppien määrä on vähentynyt Suomessa jo 1880-luvulta lähtien ja vähentyminen on jatkunut nopeana viime vuosikymmeninä. Noin 90 % perinnebiotooppien luontotyypeistä on luokiteltu joko äärimmäisen tai erittäin uhanalaisiksi.

Soiden monimuotoisuus on heikentynyt ojitusten seurauksena. Yli puolet Suomen alkuperäisestä suoalasta on ojitettu. Ojitetuilla alueilla metsälajit alkavat syrjäyttää suolajeja, ja suoalueiden monimuotoisuuden kehityssuunta on huolestuttava. Monet soilla elävät harvinaiset kasvi-, hyönteis- ja lintulajit ovat uhanalaistuneet, ja myös soilla elävät yleiset lajit ovat taantuneet. Tämä näkyy esimerkiksi heikentyneinä marjasatoina. Ennallistamisen avulla suot voidaan palauttaa lähemmäs luonnontilaa ja samalla vähentää niiden vesistöpäästöjä ja vahvistaa hiilensidontaa.

Elinympäristöistä vaarassa ovat myös lintuvedet. SYKEn ja Helsingin yliopiston tutkimuksen mukaan kosteikkojen laadun heikkeneminen on johtanut monien vesilintukantojen vähenemiseen Suomessa. Tutkimus kuitenkin toteaa, että kosteikkojen umpeenkasvua vähentävät toimet auttavat harvinaistuvia vesilintuja. Ilmastonmuutos lisää entisestään kosteikkojen kunnostuksen tarvetta, kun linnut viettävät yhä enemmän aikaa pohjoisessa ja toisaalta ilmaston lämpeneminen lisännee vesistöjen ravinnekuormitusta.

Metsähallituksen luontopalvelujen vastuulle kuuluu koko maan luonnonsuojelualueverkosto, jossa on runsaasti tarvetta lisätä kosteikkojen ja lintuvesien hoitoa sekä raivata auki umpeenkasvaneita perinnebiotooppeja. Suojelualueiden soiden ennallistaminen kuuluu myös luontopalveluiden tehtäviin. Näiden toimien lisärahoitus olisi järkevää paitsi luonnon monimuotoisuuden vuoksi myös koska ne tarjoavat työpaikkoja ympäri Suomea.

Luontopalveluiden vastuulla on lisäksi kansallispuistot ja muut keskeiset retkeilykohteet ja niiden kävijäpalvelut. Näiden korjausvelka on tällä hetkellä noin 44 miljoonaa euroa ja kasvaa vuosi vuodelta. Hoitomäärärahojen niukkuuden vuoksi luontopalvelut on joutunut jo purkamaan pitkospuita, nuotiopaikkoja ja laavuja, jotka ovat tärkeitä retkeilyn kehittämisen kannalta. Hyvässä kunnossa olevat reitit ohjaavat ihmisten kulkua säästäen siten luontoa, helpottavat luonnossa liikkumista, josta koituu merkittäviä terveys- ja hyvinvointihyötyjä, mahdollistavat luontomatkailun ja tuovat näin merkittäviä aluetalous- ja työllisyyshyötyjä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Tämä ehdotus kuuluu Vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 35.10.52 lisätään 4 000 000 euroa luonnon monimuotoisuutta edistävään työhön.

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää valtion talousarvioesityksessä 2018 (19.9.2017) luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoille 26,6 miljoonaa euroa. Hallituskauden aluksi menoja leikattiin dramaattisesti aiemmasta kehystasosta: 38 miljoonasta eurosta 18 miljoonaan euroon. Nyt leikkausta pienennetään mutta aiemmasta tasosta ollaan jäljessä yhä yli 11 miljoonaa euroa.

Leikkaukset ovat vieneet merkittävän osan toimintaedellytyksistä sekä maanomistajien että ympäristöjärjestöjen kannattamalta, vapaaehtoisuuteen perustuvalta Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmalta (METSO). Lisäksi leikkaukset eivät ole mahdollistaneet yksityismaiden soidensuojelun täydennysohjelman toteuttamista.

Hallituksen mittavat luonnonsuojelualueiden hankintamenoleikkaukset, samaan aikaan, kun hallituksen kärkihankkeissa edistetään metsien hakkuiden lisäämistä, vaarantavat luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisen. Tämän huolen on tuonut esille myös meritoituneiden suomalaistutkijoiden julkilausuma (BIOS 2017). Suomi on sitoutunut Yhdistyneiden kansakuntien biodiversiteettisopimukseen ja luonnon monimuotoisuutta koskevaan Euroopan unionin strategiaan, jonka mukaan luonnon monimuotoisuuden katoaminen on pysäytettävä vuoteen 2020 mennessä. Hallitus on kuitenkin jo nyt myöntänyt, ettei tavoitteessa pysytä.

METSO- ja soidensuojeluohjelmat ovat keskeisiä tapoja biodiversiteettisitoumusten saavuttamiseksi. Aiempien vuosien massiivisten leikkausten korjaamiseksi luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenojen palauttaminen aiemmalle tasolle ei yksin riitä, vaan tarvitaan lisärahoitusta viime vuosien merkittävän rahoitusvajeen paikkaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 35.10.63 lisätään 20 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Vuoden 2018 valtion talousarvioesityksessä hallitus esittää asuntoa kohti enintään 10 000 euron suuruista määräaikaista käynnistysavustusta sellaiseen vuokra-asuntorakentamiseen, joka kuuluu Helsingin seudun MAL-sopimuksen piiriin ja toteutetaan ns. pitkällä korkotuella (laki 688/2001) muille kuin erityisryhmille.

Helsingin seudulla kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista on suuri pula, ja pitkä korkotuki on käytännössä ainoa väline, joka tuottaa aidosti kohtuuhintaisia asuntoja. Tällä korkotuella tehdyn asuntotuotannon ja toisaalta puurakentamisen vauhdittamiseksi koko määrärahaa tulisi korottaa ja nostaa tuen määrää 15 000 euroon asuntoa kohti, kun kysymys on puurakentamisesta.

Metsäisessä Suomessa puurakentaminen on luonnollinen vaihtoehto, ja sen vauhdittaminen tuo mukanaan uusia vienti- ja työllisyysmahdollisuuksia. Työ- ja elinkeinoministeriö on puurakentamisohjelmassa linjannut tavoitteeksi nostaa puurakentamisen osuus kerrostalojen uudistuotannossa 1 %:sta 10 %:iin. Korotetulla tuella voidaan vauhdittaa puurakentamisen ympärille tarvittavan metsäteollisuuden ja puurakentamisen osaajien verkoston syntymistä. Tuki ei kuitenkaan määräaikaisuutensa vuoksi vääristäisi markkinoita merkittävästi.

Puurakentaminen on myös tärkeä osa kestävää biotaloutta, jossa puuraaka-aineelle tulee hakea mahdollisimman pitkäikäisiä käyttökohteita, jotta se on ilmaston kannalta kestävää. Puurakentaminen pienentää rakentamisen hiilijalanjälkeä muihin rakennusmateriaaleihin verrattuna.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 50

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin puurakentamisen edistämiseksi korottamalla käynnistysavustuksia, mikäli asuintalot ovat puurakenteisia.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Viimeisenä vuonnaan hallitus kohdentaa veronkevennyksiä paremmin pienituloisille, mutta ei tee sitä riittävässä määrin. Oikeudenmukainen talouspolitiikka edellyttäisi kunnallisveron perusvähennyksen huomattavasti suurempaa korottamista.

Perusvähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen, joten se kohdistuu palkkatulojen lisäksi etuuksiin ja eläkkeisiin. Vähennyksen korottaminen olisi siten hyvä keino vähentää köyhyyttä ja kaventaa tuloeroja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin pienituloisimpien verojen keventämiseksi ja korottaa kunnallisveron perusvähennystä.

Tällä hetkellä listaamattomien yhtiöiden osinkoja verotetaan tiettyyn rajaan saakka verrattain kevyesti. Kevyempi verotus ulottuu aina 150 000 euroon saakka, mikäli tuottoasteraja (8 %) sen mahdollistaa.

Nykyinen osinkoverotus ohjaa resursseja pois yrityksen varsinaisen liiketoiminnan kannalta tärkeistä aineellisista ja aineettomista reaali-investoinneista kohti arvopapereita ja kulumatonta sijoitusvarallisuutta. Osinkojen kevyt verotus vaikuttaa osaltaan myös tuloerojen kasvuun.

Esitämme, että kevennettyjen osinkojen verotusta kiristetään yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän esityksen mukaan. Toisin sanoen listaamattomien yhtiöiden jakaman osingon verotuksessa huojennetun osingon laskennassa käytettävä tuottoaste alennettaisiin 4 %:iin, tähän tuottorajaan asti pääomatulona verotettavan osinkotulon veronalaisuusaste korotettaisiin 40 %:iin ja 150 000 euron raja poistettaisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kevyesti verotettujen osinkojen rajojen tiukentamiseksi.

Hallitus jatkaa asuntolainan korkovähennyksen pienentämistä, ja vuonna 2019 oman vakituisen asunnon hankkimiseen otetun asuntolainan koroista 25 prosenttia on vähennyskelpoista.

Nykyisenä matalan koron aikana olisi mahdollista edetä nopeammin ja supistaa korkovähennys ensi vuonna jo 10 prosenttiin. Korkovähennyksestä luopuminen tukisi verotuksen selkiyttämisen tavoitetta. Vähennyksen poistoa voi perustella myös sillä, että se on perusteetonta omistusasumisen tukemista.

Hallitus on ottanut käyttöön kokonaan uuden metsälahjavähennyksen, jolle emme näe perusteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 53

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen asuntolainan korkovähennyksen pienentämiseksi ja metsälahjavähennyksen kumoamiseksi.

Työnantaja voi maksaa työntekijälle korvausta, kun työntekijä tekee työmatkan omalla autolla. Verottomana maksettavan korvauksen suuruus määritetään vuosittain Verohallinnossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Omalla autolla tehtävistä työmatkoista tulee maksaa työntekijälle korvausta, mutta nykyiseen korvaustasoon liittyy kuitenkin selvää ylikompensaatiota. Toisin sanoen korvaukset ylittävät oman auton käytöstä syntyvät todelliset kustannukset.

Ylikompensaatiota syntyy monesta syystä. Ensinnäkin korvausten laskennassa ei oteta lainkaan huomioon yksityisajojen osuutta, joita on kuitenkin valtaosa ajokilometreistä. Toisekseen auton hankintaa korvataan senkin jälkeen, kun kiinteät kustannukset on keskimäärin korvattu. Kolmanneksi voidaan perustellusti sanoa, että kiinteät kustannukset on arvioitu verrattain korkeiksi, kun lähtökohtana on uutena myytyjen autojen keskihinta, joka on liki 30 000 euroa.

Verovapaita kilometrikorvauksia on maksettu vuosittain hieman yli miljardi euroa. Suoraa ylikompensaatiota on tarkistusten jälkeenkin jäljellä noin 120 miljoonaa euroa, eikä tässä luvussa ole mukana kaikkia ylikompensaation elementtejä, kuten verrattain korkeaa hankintahintaa.

Esitämme korvaustason ja -mallin tarkistamista siten, että rajataan korvaukset voimakkaammin auton käytöstä syntyviin kustannuksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 54

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin verottomien kilometrikorvausten kohtuullistamiseksi.

Työntekijä voi verotuksessa vähentää työstä aiheutuvia matkakustannuksia. Asunnon ja työpaikan välisissä matkoissa omavastuu on 750 euroa vuodessa ja enimmäismäärä 7 000 euroa vuodessa. Matkakuluvähennys pienentää veroastetta ja sitä kautta verotettavaa tuloa. YM:n haitallisia tukia koskevan raportin mukaan nettovaikutus valtion ja kuntien tuloihin vuonna 2013 oli noin 630 miljoonaa euroa.

Työmatkavähennystä maksetaan halvimman mahdollisen kulkutavan mukaan, mutta käytännössä kyseessä on selvä tuki henkilöliikenteelle. Yksityisautoilijoille maksetaan noin 80 prosenttia vähennyksistä. Toisin kuin yleensä kuvitellaan, vähennykset painottuvat yksityisautoiluun suurten kasvukeskusten kehyskunnissa.

Nykyinen vähennysjärjestelmä lisää liikennettä, koska se sisältää epäsuoran kannustimen muuttaa kauemmas työpaikasta. Maankäytön hajautumisen taustalla on useita vaikuttimia, mutta tämä on niistä yksi. Siksi vähennystä voi pitää ympäristölle haitallisena tukena, vaikka sillä onkin perusteensa.

Pidemmällä aikavälillä tavoitteena tulisi olla siirtymä vähemmän byrokraattiseen ja paremmin ilmastopolitiikkaa tukevaan kilometripohjaiseen järjestelmään. Siinä vähennyksen perusteena olisi etäisyys työpaikasta. Vähennyksen suuruuteen voisi vaikuttaa myös se, onko alueella tarjolla julkista liikennettä vai ei. Toisin sanoen vähennys olisi suurempi maaseudulla kuin kaupungeissa.

Vähennykset koskettavat noin 800 000 henkilöä, joten niillä on suuri vaikutus monien ihmisten talouteen. Siksi tarkistuksissa on oltava maltillinen. Esitämme, että tässä vaiheessa vähennyksen tasoa leikattaisiin niin, että omavastuuta korotetaan 750 eurosta 900 euroon ja enimmäismäärää lasketaan 6 000 euroon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 55

> Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää työmatkavähennyksen uudistamisen niin, että se ei erityisesti kannusta yksityisauton käyttöön.

Hallituksen esittämä 5 %:n yrittäjävähennys on tarkoitettu tukemaan yrittäjyyttä sekä ulottamaan yhteisöveron taannoisesta alentamisesta koituneita hyötyjä vastaavalla tavalla myös henkilöyritysten puolelle. Huomattava osa pien- ja mikroyrityksistä on henkilöyrityksiä, jotka ovat työllisyyden parantamisen kannalta avainasemassa.

Tasaisen, kaavamaisen yrittäjävähennyksen huono puoli on se, että hyöty kasautuu suurille ja hyvin menestyville henkilöyrityksille, kuten esimerkiksi apteekeille, lakiasiaintoimistoille ja vastaaville.

Vihreät esittävätkin, että tulonjakovaikutusten tasaamiseksi yrittäjävähennykselle asetetaan katto 50 000 euron kohdalle. Kaikki henkilöyritykset siis saisivat vähennyksen tuohon rajaan saakka, mutta yli 50 000 euron tuloksen osalta 5 %:n yrittäjävähennystä ei enää myönnettäisi. Tämä leikkaisi yrittäjävähennyksen hyötyjä kaikkein parhaiten menestyviltä yrityksiltä, mutta kannustevaikutus säilyisi muissa yrityksissä hallituksen esittämän suuruisena.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 56

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin yrittäjävähennyksen rajaamiseksi tietyn tulorajan ylittävältä osalta.

02. Yhteisövero

Harmaa talous pienentää verokertymää ja rapauttaa yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut ja hyvinvointivaltio meistä jokaiselle. Veroja kiertävät yritykset saavat epäreilua kilpailuetua. Hyvinvointiyhteiskuntaa joutuvat kannattelemaan tavalliset ihmiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

EU-maiden arvioidaan menettävän harmaan talouden ja verovälttelyn takia jopa 1 000 miljardia euroa vuodessa. Se on enemmän kuin maiden terveysbudjetit yhteensä. Suomessa harmaan talouden laajuus on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa yli viittä prosenttia bruttokansantuotteesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Me Vihreät uskomme, että harmaan talouden sekä verovälttelyn määrätietoisella torjunnalla on mahdollista saada suurempi hyöty kuin mitä hallitus tavoittelee. Harmaan talouden torjunta kannattaa, sillä sijoitetut rahat tulevat moninkertaisina takaisin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 11.01.02 lisätään 130 000 000 euroa harmaan talouden ja verovälttelyn torjunnan tehostamisesta syntyvään verotuottojen kasvuun.

Valtio kerää vuonna 2018 arviolta lähes 4,2 miljardia euroa yhteisöveroa. Elinkeinoverotukseen sisältyy useita verotukia, joista yksi merkittävimpiä on irtaimen käyttöomaisuuden poistojärjestelmään sisältyvä verotuki. Kyseisen verotuen kokoa voidaan arvioida vain laskennallisesti, mutta vuonna 2017 sen suuruudeksi on arvioitu noin 565 miljoonaa euroa ja vuonna 2018 noin 610 miljoonaa euroa, joten tuki on erittäin suuri.

Kuluvan irtaimen käyttöomaisuuden osalta yritys voi vähentää hankintamenot verotuksessa hyödykkeen käyttöaikana poistojen kautta. Taloudellisesti merkittävin tapa tehdä poisto on vähentää hankintameno tietyn enimmäisprosentin puitteissa kulloinkin poistamatta olevasta menojäännöksestä. Poistojen enimmäismäärät on määritelty elinkeinoverolaissa, jonka mukaan verovuoden poiston suuruus saa olla enintään 25 prosenttia menojäännöksestä. Yritys voi käyttää myös pienempää poistoprosenttia tai olla tekemättä poistoja ollenkaan.

Verotuksen poistot ovat kaavamaisia, eivätkä usein vastaa hyödykkeen todellista taloudellista kulumista. Yritykselle muodostuu verotukea, mikäli poisto ylittää hyödykkeen todellisen kulumisen. Tällöin veronmaksu lykkääntyy enemmän kuin se lykkääntyisi todelliseen kulumiseen perustuvan poiston perusteella. Tämän todelliseen kulumiseen perustuvan poistoprosentin VM katsoo olevan 15 %. Arviot verotuen suuruudesta viittaavatkin yhden vuoden verotulojen muutokseen, mikäli koneiden ja kalusteiden poistoprosentin enimmäismääräksi sallittaisiin 15 prosenttia nykyisen 25 prosentin sijaan. Verotuen suuruus on siten yli ajan laskettava veron maksun lykkääntymisestä tuleva hyöty (veroluoton korko).

Irtaimen käyttöomaisuuden poistoihin liittyvää lainsäädäntöä tulisi tarkastella uudelleen sen saavuttamiseksi, että tehdyt poistot kuvastaisivat todellista taloudellista kulumista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 57

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin uudistaakseen irtaimen käyttöomaisuuden poistoihin liittyvää lainsäädäntöä niin että tehdyt poistot kuvastaisivat todellista taloudellista kulumista.

04. Perintö- ja lahjavero

Hallitus esittää, että perintö- ja lahjaveron asteikkoja muutetaan ja näillä muutoksilla on vuonna 2017 25 milj. euroa supistava vaikutus verotuloihin. Perintö- ja lahjaverotukseen kohdistuu 15

erilaista verotukea, joista merkittävimmän, yritysten sukupolvenvaihdoshuojennuksen määräksi arvioidaan n. 141 milj. euroa vuonna 2017.

Sukupolvenvaihdoksia tuetaan siis jo nyt merkittävillä veroeduilla ja näitä etuja voi pitää riittävinä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 58

> Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi uudelleen perintö- ja lahjaverotuksen keventämisen tarpeellisuuden ja peruuttaa tehdyt muutokset.

08. Valmisteverot

05. Virvoitusjuomavero

Hallitus on luopunut makeisten ja jäätelön valmisteverosta, koska epäili veron olevan vastoin EU:n säännöksiä. Euroopan komissio on ilmoittanut epävirallisesti, että nykymuotoiseen veroon voi sisältyä valtiontukea, koska se ei kohtele samankaltaisia tuotteita neutraalisti.

Makeisveron muuttaminen sokeriveroksi mahdollistaa terveysperusteisen veron, joka auttaa torjumaan kansantautejamme. Veron kiinnittäminen lisätyn sokerin määrään laajentaisi veropohjaa ja tekisi verosta myös neutraalimman. EU:n direktiivi pakkausmerkinnöistä tekee sokerin määrän ilmoittamisen pakolliseksi, joten vero on myös teknisesti helpommin toteutettavissa.

Valmistelussa on huomioitava se, että sokeria on luonnostaan myös joissakin terveyden kannalta suositelluissa ruoka-aineissa, kuten marjoissa ja hedelmissä. Terveysperustaisen sokeriveron käyttöönoton puolesta ovat liputtaneet myös Evira ja THL, jotka katsovat, että verotuksen tulisi osaltaan tukea kansanterveyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 59

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti valmistelemaan terveysperusteisen sokeriveron käyttöönottoa.

07. Energiaverot

Viimeistään nyt, IPCC:n tuoreen ilmastoraportin jälkeen, on aika laatia suunnitelma fossiilitukien alasajosta. Fossiiliset polttoaineet saavat laskennallisesti miljardiluokan verotuet. Suurimmat tuet menevät dieselille ja kevyelle polttoöljylle. Myös turpeen käyttöä tuetaan edelleen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Dieselpolttoainetta verotetaan bensaa kevyemmin, mistä seuraa, että diesel saa verotukea liki 800 miljoonaa euroa. Henkilöautoliikenteen osalta verotuki leikataan pois ajoneuvoverotuksen kokonaisuuteen sisältyvän käyttövoimaveron avulla.

Dieseliä käytetään raskaan tavaraliikenteen ja joukkoliikenteen lisäksi myös henkilöautoliikenteessä. Vihreät ehdotti toisessa talousarvioaloitteessaan sitä, että dieselin verotuen pienennys kompensoitaisiin henkilöautoliikenteelle käyttövoimaveron alennuksella.

Raskaassa tavaraliikenteessä dieselin verotuen pienennys aiheuttaa kuljetuskustannusten lievää nousua. Samalla tämä kuitenkin kannustaa myös etsimään raskaalle tavaraliikenteelle vaihtoehtoisia polttoaineita, kuten nesteytettyä maa- tai biokaasua. Tähän liittyvä teknologia ei ole vielä laajamittaisesti käyttöön otettavissa, mutta verotuen pienennys nopeuttaisi vaihtoehtoisten polttoaineteknologioiden kehitystä. Toisaalta dieselin verotuen pienennys parantaa rautatiekuljetusten kilpailukykyä kumipyöräliikennettä vastaan.

Joukkoliikenteessä — etenkin kaupunkialueilla — vaihtoehtoja on jo olemassa. Kaasubusseja löytyy markkinoilta, ja sähköbussit tekevät voimakkaasti tuloaan. Dieselin verotuen pienennys parantaa kannusteita ja nopeuttaa vaihtoehtoisilla, ympäristöystävällisillä tavoilla liikkuvien bussien käyttöönottoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 60

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy asteittain pienentämään dieselin verotukea ja samalla huojentaa dieselhenkilöautojen käyttövoimaveroa niin, etteivät tavallisen autoilijan kustannukset nouse.

Energiaveromomentille kohdistuvista verotuista toiseksi merkittävin on työkoneissa käytetyn polttoaineen normia alempi verotus. Verotuki syntyy siitä, että tietyille työkoneille on annettu oikeus käyttää dieseliä kevyemmin verotettua kevyttä polttoöljyä. Kevyttä polttoöljyä käytetään mm. dieselmoottorilla varustetuissa liikkuvissa työkoneissa ja maa- ja metsätalouskoneissa.

Vuonna 2019 tämän verotuen suuruudeksi arvioidaan yli 400 miljoonaa euroa. Esitämme, että verotuesta leikataan vajaa neljännes. Teknisesti tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että siirretään verotuetun kevyen polttoöljyn käyttäjät dieselin käytön piiriin, mutta palautetaan heille osa veroista verotuksen yhteydessä. Vastaava palautusjärjestelmä on luotu esimerkiksi maatiloille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 61

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin pienentääkseen työkoneissa käytettävän kevyen polttoöljyn verotukea.

Fossiilisista polttoaineista myös turve saa verotukea, koska turpeen vero ei noudata mykyistä energiaveromallia. Turpeen verotuen suuruudeksi vuonna 2019 budjettikirja arvioi liki 200 miljoonaa euroa.

Hallitus korottaa turpeen veroa, mutta edelleenkään sen verotus ei nouse tasolle, jossa se oli hallituskauden alkaessa (3,40 euroa/MWh vuonna 2015). Verotuki kannustaa käyttämään turvetta erityisesti yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa.

Vihreät ehdottaa turpeen veron korottamista ensi vuonna tasolle 4,1 euroa/MWh. Turpeen saaman verotuen pienentäminen tukee ilmastotavoitteiden saavuttamista ja kohentaa lisäksi valtiontalouden tilaa. Kertaheitolla tätä ympäristölle haitallista verotukea ei voi kokonaisuudessaan poistaa, sillä se puolestaan kannustaisi kivihiilen ja muiden fossiilisten tuontipolttoaineiden käyttöön polttoturpeen ja myös metsähakkeen asemesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 62

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin polttoturpeen verotuen asteittaiseksi pienentämiseksi.

Hallitus on siirtänyt kaivostoiminnassa ja louhinnassa kulutetun sähkön korkeammin verotetusta sähköveroluokasta I takaisin alennettuun teollisuuden sähköveroluokkaan II vuoden 2017 alusta alkaen. On erikoista, että kaivoksille esitetään erikseen alennettuja sähköverokantoja.

Kaivostoiminta ja louhinta ovat hyvin energiaintensiivistä ja paljon saastuttavaa teollisuutta. Kaivosten sähköveron alentaminen pienentää kaivosteollisuuden sähkölaskua valtion tuella. Ilmaston lämmetessä ja valtion talouden ollessa tiukoilla tämä yhtälö on kestämätön.

Kaivosten sähköveron alennus kytkeytyy osaksi laajempaa verokeskustelua: kuinka paljon mitäkin pitäisi verottaa. Kestävää on verottaa enemmän kulutusta ja haittoja ja vähemmän työtä ja toimeentuloa. Kaivosten verohuojennusten sijaan käyttöön pitäisi ottaa ennemmin kaivosvero. Se olisi eräänlainen louhintamaksu, joka voitaisiin rahastoida Norjan öljyrahaston tavoin. Varat käytettäisiin kaivosaluekuntien ja valtion hyväksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 63

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kaivosten palauttamiseksi takaisin sähköveroluokkaan I.

10. Muut verot

03. Autovero

Hallitus on kaudellaan keventänyt autoveroa päätösperusteisesti noin 200 miljoonan euron edestä. Koska autokantamme on verrattain vanhaa ja paljon päästävää, olemme hyväksyneet noin puolet veronkevennyksistä. Viimeiset kevennykset olisimme jättäneet tekemättä.

Vihreiden mielestä veronkevennysvaraa olisi tullut kohdentaa henkilöliikenteen sähköistämiseen. Liikenteen päästövähennyksissä on edettävä ripeästi, jotta on mahdollista saavuttaa tavoite lämpötilan nousun rajoittamisesta 1,5 asteeseen. Henkilöautoliikenteen osalta nopea sähköistyminen edistää parhaiten kokonaistavoitetta, kun biopolttoaineet voidaan ohjata raskaan liikenteen ja lentoliikenteen käyttöön niin kauan kuin realistisia vaihtoehtoja ei ole.

Sähköautot edustavat vielä verrattain uutta tekniikkaa, joka on melko kallista ja johon siirtyminen saattaa olla kuluttajille korkean kynnyksen takana. Tämän johdosta monissa maissa sähköautojen ostamista tuetaan suoraan valtion varoista.

On tärkeää saada sähköautokanta lisääntymään nopeasti sellaiselle tasolle, että laajenevalla latausverkostolla on käyttäjiä. Pidemmällä tulevaisuudessa sähköautojen akkukapasiteettia voidaan käyttää myös sähköverkon tehontasaajana ja sähköenergiavarastona. Siksi vihreät ehdottavat määräaikaista verovapautta täyssähköautoille.

Vastalauseen lausumaehdotus 64

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin henkilöliikenteen sähköistämiseksi ja vapauttaa sähköautot autoverosta määräajaksi.

07. Ajoneuvovero

Hallitus on keventänyt myös ajoneuvoveroa. Vihreiden mielestä veronkevennysvaraa olisi tullut kohdentaa henkilöliikenteen sähköistämiseen. Liikenteen päästövähennyksissä on edettävä ripeästi, jotta on mahdollista saavuttaa tavoite lämpötilan nousun rajoittamisesta 1,5 asteeseen. Henkilöautoliikenteen osalta nopea sähköistyminen edistää parhaiten kokonaistavoitetta, kun biopolttoaineet voidaan ohjata raskaan liikenteen ja lentoliikenteen käyttöön niin kauan kuin realistisia vaihtoehtoja ei ole.

Sähköautot edustavat vielä verrattain uutta tekniikkaa, joka on melko kallista ja johon siirtyminen saattaa olla kuluttajille korkean kynnyksen takana. Tämän johdosta monissa maissa sähköautojen ostamista tuetaan suoraan valtion varoista.

On tärkeää saada sähköautokanta lisääntymään nopeasti sellaiselle tasolle, että laajenevalla latausverkostolla on käyttäjiä. Pidemmällä tulevaisuudessa sähköautojen akkukapasiteettia voidaan käyttää myös sähköverkon tehontasaajana ja sähköenergiavarastona. Siksi vihreät ehdottavat määräaikaista verovapautta täyssähköautoille.

Vastalauseen lausumaehdotus 65

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin henkilöliikenteen sähköistämiseksi ja vapauttaa sähköautot ajoneuvoverosta määräajaksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Haittaverot ovat hyvä keino ohjata kulutusta ja tuotantoa kestävämmälle pohjalle. Haluamme siirtää verotuksen painopistettä haittaverotuksen suuntaan ja siksi olemme esittäneet, että ottaisimme käyttöön louhintaveron, muoviveron ja lentoveron sekä selvittäisimme eläintuoteveron käyttöönottoa.

Louhintaverossa on kyseessä kaivostoiminnassa louhittaviin maa-aineksen yksikkömääriin sidonnainen vero. Louhintaveroa tultaisiin perimään kaivosyhtiöltä korvauksena siitä, että kaivosyhtiö saa käyttää maaperän mineraaleja. Veron perinnästä on kokemusta ja tietoa useista Afrikan ja Etelä-Amerikan maista sekä Australiasta, USA:sta, Kiinasta ja Puolasta.

Louhintaveron periminen ohjaisi kaivospolitiikkaa suuntaan, jossa louhinta aloitettaisiin silloin, kun mineraaliesiintymä on malmimääriltään tutkitusti riittävän arvokas. Vero todennäköisesti lisäisi myös mineraalien kierrätystä. Suomessa luonnon mineraaliesiintymät ovat suhteellisen niukkoja, mutta muita mineraalilähteitä voi olla esimerkiksi kaivosjätteen tai -jätevesien jatkohyödyntäminen, joista voidaan erottaa muun muassa nikkeliä ja fosforia. Kaivannaistoiminnan louhintaverotus tekisi nämä muut vaihtoehtoiset tavat malmin rikastamiseksi nykyistä kannattavammiksi.

Louhintaveron vähentäessä ympäristöä kuormittavan kiviaineksen louhintamääriä pienenee myös kaivostoiminnalle tarvittavan maa-alan määrä. Tarvittavan maa-alamäärän pienentyessä louhinnan vaikutukset luontoon ja maisemaan vähenevät. Kaivostoiminnan ympäristöhaitoista erityisesti malmien rikastuksessa käytetty vesimäärä, sen hallinta ja jätevesihaitat liittyvät louhintamääriin, samoin rikastuskemikaalien käyttö.

Louhintaveron avulla voitaisiin korvata esimerkiksi liikenneväylien rakentamisesta ja lupaprosesseista aiheutuvia kuluja kunnille ja valtiolle. Tuottoja on mahdollista käyttää myös laajemmin kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Tätä voidaan perustella sillä, että kyseessä on uusiutumattoman, kansallisvarallisuuden luonteisen varannon hyödyntäminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin louhintaveron käyttöönottamiseksi.

Vihreät esittää lentoveron käyttöönottoa, koska tällä hetkellä taloudellinen ohjaus ei toimi. Lentäminen on yksi ilmastolle haitallisimpia liikennemuotoja, ja lentoliikenteen arvioidaan lähes kaksinkertaistuvan seuraavan 20 vuoden aikana. Silti kansainvälinen lentoliikenne on vapautettu polttoaineverosta, EU:n päästökauppa kattaa vain pienen osan lennoista eikä ulkomaan lennoista peritä myöskään arvonlisäveroa. Niin kauan kun näin on, tarvitaan kansallisia toimia.

Esitämme, että Suomi ottaa käyttöön kansallisen lentoveron esimerkiksi Ruotsin mallia seuraten.

Ruotsissa lentovero määräytyy suhteessa lennon pituuteen, ja se peritään lentoyhtiöiltä. Hinta matkustajalle vaihtelee noin kahdeksasta 40 euroon. Ihmiset ovat valmiita maksamaan enemmän lentämisestä: yli puolet suomalaisista kannattaa lentoveron käyttöönottoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin lentoveron käyttöönottamiseksi.

Kasvava ruoantuotanto rasittaa ympäristöä ja asettaa maapallon kestokyvyn koetukselle. Maatalous tuottaa noin 20 prosenttia Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Eläintuotteiden tuotanto kuormittaa ympäristöä merkittävästi enemmän kuin kasvipohjaisten elintarvikkeiden tuotanto.

Eläintuotteiden kulutusta on merkittävästi vähennettävä ja suunnattava jäljelle jäävää kulutusta kohti kestävästi tuotettuja eläintuotteita. Samalla eläintuotteita on enenevässä määrin korvattava kasviperäisillä. Kotimaista kasviproteiinituotantoa lisäämällä voidaan tehokkaasti vähentää tarvetta eläintuotteille.

Hintaohjaus on hyvä keino vähentää eläintuotteiden kulutusta. Kasviperäisen proteiinin kilpailuasemaa voidaan parantaa verottamalla eläintuotteita. Eläintuotteille tulee asettaa haittavero, joka määräytyy tuotannon synnyttämien kokonaispäästöjen mukaan. Näin kestävämmin tuotetun eläintuotteen hinta nousee suhteessa vähemmän. Luomutuotannon osalta verotasot voivat olla pienemmät.

Tavoitteena on ruoan kestävä kulutus: kestävät ruokavalinnat edistävät ihmisten terveyttä, huomioivat tuotannon aiheuttamat ilmastopäästöt ja ottavat samalla huomioon kulttuurin sekä ihmisten ja eläinten oikeudet. Terveellisen, ekologisen ja eettisen ruoan pitää myös olla kaikkien saatavilla, tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Niukkenevien resurssien maailmassa ihmisille on luotava mahdollisuus kestävään kulutukseen, ja heitä on tuettava siihen liittyvissä valinnoissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selvittääkseen eläintuotteiden haittaveron käyttöönottoa.

Olemme vihdoin heräämässä siihen, kuinka vakavasti ja osin peruuttamattomasti ihminen pilaa luontoa muovilla. Muovin valmistus kuluttaa fossiilisia raaka-aineita ja energiaa, eikä se maadu luonnossa. Muovia päätyy meriin niin paljon, että vuoteen 2050 mennessä maailman merissä on enemmän muovia kuin kalaa. Näin ei voi jatkua. Roskaantuminen ja muovijätteen päätyminen ympäristöön on pysäytettävä nyt. Siihen eivät riitä yksin kuluttajien valinnat, vaan tarvitaan lainsäädäntöä.

Muovipakkauksia valmistetaan vuosittain valtava määrä, pelkkiä muovikasseja käytetään Suomessa arviolta noin 300 miljoonaa kappaletta. Suurinta osaa muovipakkauksista käytetään vain kerran. Vuosittain maapallolla tuotetusta 288 miljoonasta tonnista muovia mereen päätyy noin 10 prosenttia. Myös Itämeri kärsii muovijätteestä, sillä Suomen rannikoilta löytyvästä roskasta 75 prosenttia on muovia. Meriympäristöön päätynyt muoviroska tappaa kaloja, lintuja, koralleja ja merinisäkkäitä. Vesistöissä muovi myös hajoaa hiljalleen mikromuoviksi, jota ei pysty poistamaan merestä. Mikromuovit sitovat itseensä myrkkyjä, jotka saattavat kerääntyä merieliöstöön ja lopulta päätyä ravintoketjun kautta myös ihmisten ruokapöytiin.

Jätelain mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei jätteestä aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ym-

päristölle. Jätteiden synnyn ehkäiseminen kuuluu valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen jätesuunnitelman keskeisiin tavoitteisiin. Myös Euroopan unioni muovistrategiassaan sekä Pohjoismaiden neuvosto edellyttävät jäsenmailtaan toimia muoviroskan vähentämiseksi.

Kertakäyttöisten muovipakkauksien ja muovipussien ympäristökuormitusta voitaisiin vähentää ja muovijätteen syntyä ehkäistä ottamalla käyttöön muovipakkausvero. Verolla voidaan ohjata valmistajia, vähittäismyyjiä ja kuluttajia vähentämään turhien muovipakkausten käyttöä, suosimaan uusiutuvasta materiaalista valmistettuja pakkausmateriaaleja sekä kehittämään aidosti biohajoavia ja kierrätettäviä pakkauksia. Muovipakkauksiin kohdistuvia veroja on tällä hetkellä käytössä useissa EU-maissa. Tanskassa otettiin vuonna 1994 käyttöön muovipussivero, jonka seurauksena muovikassien kulutus väheni 66 %.

Muovipakkausvero koskisi kaikkia pakkauksia, joiden valmistukseen on käytetty muovia, myös muovipusseja. Uusiomuovi ja biohajoava muovi olisivat verosta vapaita. Muovi on biohajoavaa, kun se normaaleissa ympäristön oloissa tai kompostissa hajoaa fyysisesti, kemiallisesti, termisesti tai biologisesti siten, että suurin osa syntyneestä kompostista hajoaa lopulta hiilidioksidiksi, biomassaksi ja vedeksi. Myös panttijärjestelmän ja juomapakkausveron piirissä olevat pakkaukset olisi vapautettu verosta. Veron suuruus voisi olla jokaisesta muovipakkauksesta esimerkiksi 2 euroa kilolta. Verovelvollisia olisivat ammattimaiset tuotteen pakkaajat ja pakatun tuotteen maahantuojat.

Suomessa muovipakkauksia, muovipussit mukaan lukien, laskettiin liikkeelle 122 849 tonnia vuonna 2016. Kun luvusta vähennetään panttijärjestelmän ja juomapakkausveron piiriin kuuluvat pakkaukset sekä kierrätysmuovin osuus, veron piiriin jääviä muovipakkauksia olisi noin 82 000 tonnia vuosittain. Tällöin muovipakkausveron vuotuiset tuotot valtiolle olisivat suuruusluokaltaan yli 160 miljoonaa euroa.

Suomelle valmistellaan tällä hetkellä muovitiekarttaa, jossa viitoitetaan toimia muovijätteen ja -roskan haittojen vähentämiseksi, muovin kierrätyksen tehostamiseksi, fossiiliriippuvuuden vähentämiseksi sekä edellytysten luomiseksi kiertotalouden innovaatioille. Muovipakkausvero olisi yksi keino näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, ja veron jatkovalmistelu olisikin otettava osaksi muovitiekartan valmisteluprosessia.

Vastalauseen lausumaehdotus 69

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin muoviveron käyttöönottamiseksi.

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOUTUKSET

05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset

01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 2 vihr

Suomen metsien monimuotoisuuden suojelu on keskeinen osa kestävää metsätaloutta. Metsähallitus on kuitenkin ollut viime aikoina usein kohujen keskellä hakatessaan metsiä retkeilyalueilla ja vanhojen metsien säästökohteissa. Liikelaitoksen tulostavoitteen nosto yhdeksällä miljoonalla eurolla vuodelle 2018 ei ollut kestävää nykyisen hakkuutoiminnan ollessa monin paikoin kyseenalaista.

Hallituksella on kova paine kasvattaa metsien käyttöä ja pienentää hiilinieluja määrällisten biotaloustavoitteidensa saavuttamiseksi. Valtion liikelaitokselle korkeamman tulostavoitteen tavoittelu ilmaston ja luonnon kannalta kestämättömin keinoin päästöjä lisäämällä ei ole perusteltavissa. Sen sijaan Suomen on pyrittävä kaikin keinoin vähentämään päästöjään. Kestämättömien hakkuiden lisääminen ei ole oikea suunta.

Vastalauseen lausumaehdotus 70

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Metsähallituksen tuottotavoitteen alentamiseksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus vuoden 2019 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,
>
> että edellä ehdotetut 70 lausumaa hyväksytään ja
>
> että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 14.12.2018

Ozan Yanar vihr
Emma Kari vihr

VASTALAUSE 3 vas

Yleisperustelut

Suomi on taloussuhdanteen huipulla. Ulkomaisen kysynnän kasvu on piristänyt vientiä, rakentaminen on ollut edelleen kiivasta, kotitalouksien kulutuskysyntä on kasvanut, ja yritykset ovat investoineet.

Myönteinen suhdannekehitys on näkynyt myös työttömyyden vähenemisenä ja työllisyyden kasvuna. Ennusteiden mukaan työllisyys kohenee ja talous kasvaa myös ensi vuonna, mutta vauhti hidastuu niin Suomessa kuin yleisemmin Euroopassa ja monilla muilla alueilla.

Huippusuhdanteesta huolimatta Suomen julkistalous pysyy alijäämäisenä. Ihmisryhmien väliset erot koulutuksessa, terveydessä, varallisuudessa, elinpiireissä ja mahdollisuuksissa ovat kasvaneet. Paljon eroista siirtyy ylisukupolvisesti, eli hyvinvointivaltiolle ominainen sosiaalinen liikkuvuus ei enää toimi. Työttömien lapsista tulee muita todennäköisimmin työttömiä. Tulottomia kotitalouksia on jo 40 000. Varallisuuserot ovat suuremmat kuin vuosikymmeniin.

Sipilän hallituksen politiikka on lisännyt eriarvoisuutta ja suomalaisten jakautuneisuutta. Vasemmistoliiton budjettiesitykset vuodelle 2019 tarjoavat tasa-arvoa ja yhteiskunnan kestävää rakennemuutosta edistävän vaihtoehdon.

Me vähennämme eriarvoisuutta ja köyhyyttä. Perusturvan, pienimpien eläkkeiden, työttömyysturvan ja opintorahan tasoa korotetaan, hyvinvointipalveluiden maksullisuutta karsitaan ja koulutuksen ja kasvatuksen tasa-arvoa lisätään. Panostamme 1,3 miljardia euroa hyvinvointieroja tasaaviin etuuskorotuksiin ja julkisten palveluiden parantamiseen.

Satsaamme oppimiseen ja osaamiseen. Koulutusjärjestelmää ja opiskelijoiden asemaa vahvistetaan puolella miljardilla eurolla. Tutkimuksen ja kehityksen määrärahoja kasvatetaan 170 miljoonalla eurolla.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja yhteiskunnan kestävän rakennemuutoksen edistämiseen panostamme noin 200 miljoonaa euroa hallitusta enemmän. Karsimme tehottomimmiksi todettuja ja ympäristölle haitallisia tukia niin ikään yli 200 miljoonalla. Lisäksi ottaisimme käyttöön esimerkiksi lentoveron sekä louhittujen malmien arvoon perustuvan kaivosveron.

Vaihtoehtomme lisää verojärjestelmän progressiivisuutta, ja suurista tuloista maksetaan suhteellisesti suurempi vero. Pääomien ja varallisuuden verotuksen kiristäminen mahdollistaa palkkaverotuksen keventämisen.

Mallissamme suomalaisten ylivoimaisen enemmistön palkkaverotus kevenee ja käteen jäävät tulot kasvavat. Tähän vaikuttaa keskeisesti myös kiky-sopimukseen sisältyneiden, palkansaajien asemaa heikentäneiden sosiaalivakuutusmaksukorotusten peruminen.

Esimerkiksi näin vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti parantaisi suomalaisten yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia:

— Tuloeroja kuvaava ginikerroin pienenee 0,9 prosenttiyksikköä.

— Köyhyysaste (60 % mediaanitulosta) pienenee 1 prosenttiyksiköllä: 58 000 ihmistä nousee köyhyysrajan yläpuolelle.

— Naisten käytettävissä olevat tulot kasvavat keskimäärin 1 prosentin ja miesten käytettävissä olevat tulot pienenevät keskimäärin 0,2 prosenttia. Myös miesten tulot paranevat seitsemässä ensimmäisessä tulokymmenyksessä.

— Työttömyyspäiväraha nousee 697:stä 721 euroon kuussa, ja yleinen asumistuki nousee 315:stä 338 euroon kuussa.

— Työmarkkinatukea saavalle yksinhuoltajalle jää käteen 53 euroa enemmän per kuukausi.

— Korkeakouluopiskelijan opintoraha nousee 250:stä 344 euroon kuussa. Kun huomioidaan asumistuen korotus ja muut muutokset, paranee korkeakouluopiskelijan talous 117 eurolla kuukaudessa.

— Kansaneläke ja takuueläke kasvavat 50 eurolla kuussa. Keskimääräisen työeläkkeensaajan käteen jää 34 euroa enemmän joka kuukausi.

— Kaikkien paitsi suurituloisimpien (ansiot yli 6 500 e/kk) palkansaajien nettotulot kasvavat. Vaikutus on sitä suurempi, mitä pienituloisemmasta henkilöstä on kyse. Esimerkiksi pienituloisen kahden aikuisen ja kahden lapsen esimerkkiperheen tapauksessa käteen jää 235 euroa enemmän kuussa.

Ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää nopeaa rakennemuutosta

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja ihmiskunnan elintapojen sopeuttaminen maapallon kestokykyyn on aikamme suurin yhteiskunnallinen haaste.

Vasemmistoliitto haluaa tehdä oikeudenmukaista ilmastopolitiikkaa, joka tähtää lämpötilan nousun pysäyttämiseen globaalisti 1,5 asteeseen verrattuna esiteolliseen aikaan. Tämän saavuttamiseksi Suomen kaltaisten rikkaiden maiden on päästävä nettonegatiivisiin päästöihin jo 2030-luvun alussa.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää valtavia muutoksia siihen, miten ja mitä tuotamme ja kulutamme, kuinka liikumme ja asumme ja mitä syömme. Kyse on suuruusluokaltaan hyvinvointivaltion rakentamiseen verrattavissa olevasta tehtävästä. Voidaan puhua yhteiskunnan ekologisesta jälleenrakennuksesta.

Tämä vaatii huomattavasti nykyistä tiukempaa sitovaa ympäristösääntelyä, ulkoisvaikutusten hinnoittelua todellisten haittojen mukaisesti (esimerkiksi verotuksen kautta) sekä valtavia julkisia panostuksia infrastruktuuriin ja tutkimukseen. Samalla on huolehdittava yhteiskunnallisesta tasa-arvosta oikeudenmukaisen palkkauksen, verotuksen ja riittävän sosiaaliturvan avulla.

Uusiutuvan energian, resurssitehokkuuden, kiertotalouden ja ylipäänsä kestävien toimintamuotojen ja ratkaisuiden käyttöönottoa tulee tukea niin julkisella sektorilla kuin yrityksissä, yhdistyksissä ja kotitalouksissa.

Yksi tapa edistää kokonaisvaltaista rakennemuutosta on julkinen kehityspankki tai investointilaitos, joka kokoaa ja kanavoi rahoitusta pitkäjänteisesti kokonaisvaltaisen missioajattelun ja yhteiskuntavision mukaisesti. Esimerkiksi Saksan energiakäänteessä julkinen kehitysrahoituslaitos on ollut keskeinen toimija. Suomen hallituksen tulee aloittaa uudenlaisen julkisen investointilaitoksen tai jälleenrakennusrahaston valmistelu. Rahastoon voitaisiin houkutella pääomia myös yksityisiltä kansalaisilta.

Politiikan vaikutusarviointi kattavammaksi

Talous on väline tärkeiden yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. On nurinkurista, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja keskustelussa julkistaloutta ja talouspolitiikkaa arvioidaan paljolti vain sen mukaan, kuinka bruttokansantuote kehittyy. On olemassa useita, pitkälle kehittyneitä mittareita, jotka kuvaavat yhteiskunnan hyvinvointia bkt:ta laajemmin.

Vuosittaisten talousarvioiden yhteydessä tulisi ottaa käyttöön laajempi vaikutusarviointi, joka mittaisi esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksia esimerkiksi sukupuolten väliseen tasa-arvoon, ympäristöjalanjälkeen ja tulonjakoon.

Agenda2030-velvoitteista juontuvien kestävän kehityksen mittareiden linkittäminen osaksi budjettityötä on kannatettavaa, ja sitä tulee edelleen kehittää. Agenda2030-indikaattoripatteristo on kuitenkin niin laaja, että sen operationalisointi konkreettisen politiikanteon ohjenuoraksi on varsin haastavaa, ja toisaalta sen ulkopuolelle jää joitakin keskeisiä hyvinvointiin liittyviä teemoja. Suomessa tulisikin ryhtyä valmistelemaan käytännöllisempää ja suppeampaa mittarikoria, jossa olisi esimerkiksi 10 keskeisintä ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin liittyvää indikaattoria, joita vasten hallituksen politiikkaa ja yhteiskunnan kehitystä arvioitaisiin.

Mittarikorin lisäksi tarvitaan kuitenkin komposiitti-indikaattoria, joka yhdistää yhteen lukuun useita hyvinvointiin vaikuttavia ilmiöitä. Vasemmistoliitto katsoo, että Suomessa tulisi välittömästi ottaa käyttöön ns. aidon kehityksen mittari (GPI) tai jokin muu vaihtoehtoinen kokoomaindikaattori.

Ilmastovaikutusten arviointi

Nykyisin edellytetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA) silloin, kun hankkeen katsotaan mahdollisesti aiheuttavan merkittävää ympäristöhaittaa. Hankkeesta vastaava taho, esimerkiksi yritys, laatii ympäristövaikutusten arvioinnin laissa määritellyllä tavalla sisältäen hankkeen toteuttamisvaihtoehdot ja niiden arvioidut ympäristövaikutukset. Yhteysviranomainen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on ely-keskus, joka esittää asiasta näkemyksensä eri tahoja kuultuaan lupaviranomaisen päätöksenteon tueksi. Myös hankkeen vaikutuspiirissä olevia ihmisiä on kuultava.

Ympäristövaikutusten arviointi kattaa vaikutukset ihmisiin, luontoon, rakennettuun ympäristöön ja luonnonvaroihin, ja sen tarkoituksena on lisätä kaikkien mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa hankkeiden suunnitteluun.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Viimeistään kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n tuore raportti on tehnyt selväksi, että kaikessa ihmisten ja yhteisöiden toiminnassa tulee huomioida ilmastoulottuvuus. Mikäli haluamme estää katastrofaalisen ilmastonmuutoksen, on meidän muutettava radikaalisti tapojamme tuottaa, kuluttaa, asua, liikkua ja syödä. Kaikkea sellaista toimintaa, jolla on suoraan tai välillisesti haitallisia ilmastovaikutuksia, tulee vähentää.

Tätä taustaa vasten vasemmistoliiton eduskuntaryhmä esittää, että Suomessa otetaan käyttöön yleinen ilmastovaikutusten arviointimenettely (IVA).

Jokaisen suuren hankkeen yhteydessä on kartoitettava, millaisia ilmastovaikutuksia sillä on. Haitallisia vaikutuksia tulee vähentää ja erittäin haitalliset hankkeet tulee jättää kokonaan toteuttamatta. Myönteisiä vaikutuksia tulee pyrkiä kasvattamaan.

Tämä vaade koskee kaikkia politiikkalohkoja, ja sen tulisi olla velvoittava yhtä lailla julkishallinnolle kuin yrityksille ja muille yhteisöille. Täten esimerkiksi hallituksen esityksiin tulisi sisältyä arvio suorista ja välillisistä ilmastovaikutuksista samalla tavoin kuin niihin nykyisin sisältyy arvio taloudellisista vaikutuksista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa talouspoliittista linjaansa niin, että epäoikeudenmukaiset ja valtion rahoitusasemaa heikentävät veronkevennykset korvataan hyvinvointia lisäävillä ja pienituloisten ostovoimaa parantavilla toimilla.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta lakiesityksiin ja tärkeisiin valtiontaloutta koskeviin suunnitelmiin, kuten julkisen talouden suunnitelmiin ja vuosittaisiin talousarvioihin, sisällytetään kattava arvio esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksista tulonjakoon ja eri väestöryhmiin, sukupuolten väliseen tasa-arvoon, ympäristökuormitukseen ja hyvinvointiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, joka tekee kattavan ilmastovaikutusten arvioinnin pakolliseksi aina, kun hankkeella voidaan olettaa olevan huomattavia suoria tai välillisiä ilmastovaikutuksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin kilpailukykysopimuksesta aiheutuvien sosiaalivakuutusmuutosten perumiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Eduskunta edellyttää, että hallitus alkaa edistää eurooppalaisen rahoitusmarkkinaveron käyttöönottoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää kattavan ja julkisen maakohtaisen veroraportoinnin, verotuksellisen tiedonvaihdon ja taloudellisten tietojen avoimuuden normeja EU:ssa ja kansainvälisissä yhteyksissä ja soveltaa niitä kansalliseen lainsäädäntöön suurimmalla direktiivien mahdollistamalla kunnianhimon tasolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus edellyttää kaikki kirjanpitolain mukaiset suuryritykset antamaan toiminnastaan kattavan julkisen maakohtaisen raportin kaikkien niiden maiden osalta, joissa niillä on tytäryhtiö tai kiinteä toimipiste.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa riittävät viranomaisresurssit harmaan talouden, talousrikollisuuden ja aggressiivisen verovälttelyn suitsimiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo kaikki keskeiset EU:n taloudellisia ulkosuhteita koskevat asiat — kuten kauppa- ja investointisopimukset — eduskunnan käsiteltäviksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, antaa eduskunnalle aktiivisen roolin ja riittävästi informaatiota käsiteltävinä olevista asioista ja varmistaa, että kaikki EU:n taloudellisia ulkosuhteita koskevat kannat ovat yhteismitallisia Suomen kestävää kehitystä ja ihmisoikeuksia koskevien sitoumusten kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus alkaa edistää EU:ssa sisämarkkina-alueen yhteisiä ulkoisia hiilitulleja sekä laajempaa EU-alueen kasvihuonekaasujen verotuksen harmonisaatiota.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee suunnitelman, jolla julkisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksen osuus nostetaan takaisin maailman huipputasolle, vähintään yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Yhteensä yksityisen ja julkisen TKI-rahoituksen osuuden tulisi olla viiden prosentin luokkaa.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Hallitus on heikentänyt lyhytnäköisillä leikkauksillaan Suomen osaamisperustaa ja tulevaisuuden menestyksen edellytyksiä, kasvattanut suomalaisten eriarvoisuutta, vitkastellut ilmastonmuutoksen hillinnässä, väistellyt globaalia vastuutaan, sivuuttanut asiantuntijatiedon, sitonut itsensä etujärjestöjen talutusnuoraan ja osoittanut kyvyttömyyttä perusteelliseen poliittiseen valmisteluun. Eduskunta katsoo, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)

Terveet tilat 2028 -ohjelma etsii vastauksia todella vakavaan ongelmaan. Sisäilmaongelmille altistuu arviolta 600 000—800 000 suomalaista joka päivä. Hyvästä sisäilmasta huolehtiminen on tärkeää etenkin niissä tiloissa, joissa ihmiset viettävät pitkiä aikoja, kuten kodeissa, työpaikoilla, kouluissa ja päiväkodeissa. Kaikkein vakavin ongelma on niillä ihmisillä, jotka ovat sisäilmasta sairastumisen vuoksi joutuneet jättämään kotinsa tai työpaikkansa.

Sisäilman huono laatu on yksi maamme suurimmista ympäristöterveysongelmista. Ongelma on myös hyvin sukupuolittunut, sillä enemmistö sisäilmaongelmaisissa tiloissa, kuten kouluissa, päiväkodeissa ja sairaaloissa, työskentelevistä on naisia. Monistamalla hyviä käytäntöjä voidaan sisäilmaongelmiin ja korjausvelkaan puuttua etupainotteisesti. Korjaamisen lisäksi on tärkeää huolehtia sisäilmaongelmien uhriksi joutuneiden terveydestä ja kuntoutuksesta.

Terveet tilat 2028 -ohjelmassa tunnistetaan monia avaintekijöitä sisäilmaongelmien korjaamisessa. Tarvitaan kuitenkin rivakampaa ja kunnianhimoisempaa otetta toimenpiteiden toteuttamiseksi, jotta sisäilmaongelmat saadaan korjattua viipymättä. Vasemmistoliitto on esittänyt, että kuntien korjaus- ja korvausrakentamista tuettaisiin 100 miljoonalla eurolla. Välittömänä toimenpiteenä tulisi myöntää kunnille sysäystukea ratkaisujen löytymiseksi jo vuonna 2019.

Vasemmistoliiton toimenpide-ehdotukset sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi ovat: valtiolle jatkuva sisäilmaohjelma ja korjausavustusjärjestelmä; kunnille tukea päiväkotien, koulujen ja hoitolaitosten korjaus- ja korvausrakentamiselle; kaikille julkishallinnon tasoille kunnossapito- ja kiinteistönhoito-ohjelmat; tuntuvat uhkasakot, jos kouluissa, päiväkodeissa tai työpaikoilla ei ryhdytä toimiin sisäilmaongelmien korjaamiseksi; rakennuttajan vastuun laajentaminen ja rakennusvalvonnan kiristäminen; parannetaan terveyshaitoista kärsivien pääsyä asianmukaisiin tutkimuksiin; kohtuuhintaisten tilapäisasuntojen järjestäminen sisäilmasta sairastuneille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 23.01.25 lisätään 5 000 000 euroa Terveet tilat 2028 -ohjelman toimeenpanoon.

10. Omistajaohjaus

Valtion kehitysyhtiö

Sipilän hallitus on tehnyt suuria muutoksia valtion omistajapolitiikkaan. Osa uutta linjaa on, että valtionomistuksia vähennetään yhtiöissä, jotka valtio omistaa nykyään kokonaan tai osittain. Tätä tehtävää varten on luotu kokonaan uusi toimija, "valtion kehitysyhtiö" eli Vake Oy.

Esimerkiksi valtion omistusosuuden vähentäminen Neste oyj:ssä vaikuttaa lyhytnäköiseltä. Neste on hyvin kannattava ja strategisestikin merkittävä yritys, jonka tulevaisuus näyttää lisäksi valoisalta tuotannon onnistuneen modernisaation seurauksena. Uusien puhtaan teknologian tuotteiden pitkäjänteinen kehittäminen ja kaupallistaminen ei välttämättä olisi ollut edes mahdollista ilman kärsivällistä valtio-omistajaa. Julkisen enemmistöomistuksen säilyttäminen olisi tärkeää, jotta Neste voisi edelleen kehittää tuotantoaan ympäristöystävällisemmäksi ja uusiutuviin energianlähteisiin perustuvammaksi. Lisäksi pääoman tuotto on Nesteessä ollut yli 20 prosenttia. Yhtiöstä saatujen osinkotulojen osuus oli esimerkiksi vuonna 2017 noin kolmannes kaikista valtion osakeomistusten osingoista.

Vasemmistoliitto vastusti ainoana puolueena Vaken perustamista, koska Sipilän hallitus ei ole kyennyt uskottavasti perustelemaan uuden omistusyhtiön tarvetta. Kritiikki on yhä perusteltua. Edelleen vaikuttaa, että tuottavia ja strategisesti tärkeitä omistuksia aiotaan Vaken kautta myydä, jotta hallitus voi toteuttaa mielihankkeitaan veroleikkausten heikentämän budjetin ulkopuolella ja ilman budjettirahojen käyttöön liittyvää demokraattista kontrollia. Pelkona on, että kehitysyhtiöjärjestely on yksi askel kehityskulussa, jossa hallitus myy strategisesti tärkeitä ja/tai taloudellisesti järkeviä omistuksia ideologisista syistä enemmän kuin olisi perusteltua.

Valtionyhtiöiden verovastuu

Omistajapolitiikan tärkeisiin tehtäviin kuuluu myös edelläkävijyys sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti vastuullisena omistajana. Valtio voi omalla esimerkillään lähettää markkinoille voimakkaita signaaleja, jotka muuttavat toimintatapoja laajemminkin.

Tästä näkökulmasta on ongelmallista, ettei valtio-omistaja ole ollut halukas edistämään valtionyhtiöiden julkista maakohtaista verotietojen raportointia, vaikka asiasta linjattiin jo vuonna 2014 ja vaikka tavoite on vahvistettu myös omistajapoliittisessa periaatepäätöksessä, jossa yhteiskuntavastuu määritellään "jokaisen valtionyhtiön perusarvoksi".

Eri tunnuslukuja kattavasti erittelevää maakohtaista tilinpäätösraportointia pidetään yhtenä tärkeimmistä keinoista puuttua veropohjan murenemiseen, voittojen keinotekoiseen siirtelyyn ja aggressiiviseen verosuunnitteluun. Se antaa viranomaisille, kansalaisille ja tiedotusvälineille mahdollisuuden arvioida, näyttävätkö kansainvälisesti toimivat yhtiöt voittonsa eri toimimaissaan

niissä tapahtuvan todellisen arvonlisäyksen mukaisesti ja maksavatko ne kussakin toimimaassaan asianmukaiset verot.

Toistaiseksi yksikään matalan verotuksen valtiossa toimiva valtionyhtiö ei kuitenkaan ole julkisessa tilinpäätöksessään raportoinut toiminnastaan näiden maiden osalta. Pääongelma on, että valtioneuvoston kanslian nykyinen ohjeistus jättää yritysten itsensä päätettäväksi, mitkä tiedot ne katsovat raportoimisen arvoisiksi. Tällöin niiden on mahdollista jättää pois juuri ne tiedot, jotka ovat tärkeimpiä vastuullisen veronmaksun ja aggressiivisen verosuunnittelun arvioimisen kannalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 12

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle kattavan selvityksen uudenlaisten omistajapoliittisten kehitysyhtiöiden todellisesta tarpeesta, käyttötarkoituksesta ja strategisesta roolista ja että valtio-omistaja pidättyy myymästä sellaisia omistuksia, joilla on strategista merkitystä Suomen taloudelle ja elinkeinotoiminnan kehitykselle tai joiden tuotto ylittää selvästi Suomen valtionlainojen korkotason.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa välittömästi uuden omistajapoliittisen ohjeistuksen, joka velvoittaa valtion enemmistöomisteiset yhtiöt raportoimaan vähintään teollisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n niin sanotun BEPS-hankkeen mukaiset tiedot julkisesti ja eritellysti kaikista maista, joissa niillä on tytäryhtiö tai kiinteä toimipaikka. Tämä tarkoittaa, että raportoinnista tulee käydä ilmi henkilöstömäärä, henkilöstökulut, liikevaihto, voitto, maksetut ja kertyneet yhteisöverot sekä keskeiset rahoitustiedot.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Kriisinhallinta

21. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (kiinteä määräraha)

Konfliktien ja sotien muuttunut luonne on osoittanut, kuinka rajalliset mahdollisuudet aseellisilla ja sotilaallisilla keinoilla on väkivaltaisten konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisussa.

Siviilikriisinhallinta edustaa kokonaisvaltaista kriisinhallintanäkemystä, jolla pyritään vakauttamaan maailman konfliktialueita ja ehkäisemään uusien globaalien uhkien leviämistä. Siviilikriisinhallinta kattaa myös pitkäkestoisemmat tilapäiset toimet, joiden tavoitteena on vahvistaa julkista hallintoa, oikeusvaltioperiaatetta, ihmisoikeuksia ja demokratiaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Suomen kansallisen siviilikriisihallintastrategian tavoitteena on, että kansainvälisissä operaatioissa on vuosittain keskimäärin 150 suomalaista asiantuntijaa. Nykyisellä määrärahatasolla Suomi pystyy kuitenkin lähettämään vain 120 asiantuntijaa. Ulkoasianministeriön arvion mukaan yhden siviilikriisinhallinta-asiantuntijan vuosittaiset kustannukset ovat keskimäärin 120 000 euroa. Tarvittaisiin siis noin 3,6 miljoonaa euroa lisää, jotta päästäisiin kansallisen strategian asettamaan 150 asiantuntijan tavoitteeseen.

Osallistuminen kansainväliseen siviilikriisinhallintaan on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja siihen on varmistettava riittävät resurssit.

Kuten siviilikriisinhallintastrategiassakin todetaan: "Suomalaisten asiantuntijoiden lähettäminen riittävissä määrin EU:n, YK:n, Etyj:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen toimielimiin tarjoaa Suomelle mahdollisuuden vaikuttaa kansainvälisen siviilikriisinhallinnan kehittämiseen sekä operaatioiden suunnitteluun ja toteutukseen." Samalla Suomi osallistuu kansainväliseen vastuunkantoon ja tukee konfliktien ennaltaehkäisyä, ratkaisemista ja rauhanrakentamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 24.10.21 lisätään 3 600 000 euroa siviilikriisinhallinnan asiantuntijamäärän kasvattamiseen.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomi ei ole muusta maailmasta erillinen tyhjiö. Olemme riippuvaisia siitä, mitä ympärillämme tapahtuu, ja omilla valinnoillamme vaikutamme siihen, mihin suuntaan maailma kehittyy. Hyvinvoinnin, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja vakauden lisääntyminen maailmassa on meidän kaikkien edun mukaista.

Suomen tulee kantaa vastuunsa ja edistää myönteistä kehitystä myös rajojemme ulkopuolella. Kehitysyhteistyöllä torjutaan osaltaan köyhyyttä, parannetaan ihmisoikeuksia, edistetään demokratiaa, ehkäistään konflikteja ja tuetaan ilmastonmuutoksen hillintää ja sen vaikutuksiin sopeutumista.

Kansainvälisen kehitysyhteistyön valtavat leikkaukset ovat yksi Sipilän hallituksen suurimmista häpeätahroista. Kehitysyhteistyön bruttokansantulo-osuus jää ensi vuonnakin alle 0,4 prosenttiin. Vuonna 2014 osuus oli 0,59 prosenttia ja vielä vuonna 2015 se oli 0,55 prosenttia. Suomi on edelleen "virallisesti sitoutunut" 0,7-tavoitteeseen, mutta parantuneesta taloustilanteesta huolimatta hallitus ei ole valmis tekemään mitään tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Myös hallitusohjelmaankin sisältyvä lupaus kaikista köyhimpien maiden 0,2 prosentin osuudesta jää toteutumatta.

Paitsi leikkausten suuruus oleellista on myös niiden kohdennus. Hallitus on leikannut nimenomaan varsinaisesta kehitysyhteistyöstä ja paikannut tätä vähän kasvattamalla samaan aikaan muita kehitysyhteistyönä raportoitavia menoja ja sijoitusmuotoisia järjestelyitä. Tuntuvimmin on

leikattu kansalaisjärjestöiltä sekä monenkeskisiltä järjestöiltä, joiden toiminta on selvitysten mukaan ollut tehokasta. On nurinkurista, että sama hallitus, joka puheissaan korostaa "sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän" ja multilateralismin vahvistamista, on romuttanut Suomen tuen YK-järjestelmälle.

Suomen leikkauslinja ei ole jäänyt huomaamatta ulkomaillakaan, eikä se voi olla vaikuttamatta Suomen kykyyn edistää tavoitteitaan kansainvälisesti. Samalla olemme irtautuneet siitä pohjoismaisesta arvoyhteisöstä, johon itsemme mielellämme liitämme.

Aiemmin Suomi ohjasi päästökauppatulot kansainväliseen ilmastorahoitukseen. Sipilän hallitus on päättänyt tukea niillä energiaintensiivisen teollisuuden energiankäyttöä. Vasemmistoliiton kanta on, että päästökauppatulot tulisi palauttaa ilmastorahoituksen lähteeksi. Ilmastonmuutos on pitkälti Suomen kaltaisten rikkaiden maiden aiheuttama, ja fossiilienergian käyttö on siinä keskeisin tekijä. Samaan aikaan, kun kehitysyhteistyötä on ajettu alas, vaatimukset esimerkiksi pakolaiskiintiön nostamiseksi tai oleskelulupakäytäntöjen inhimillistämiseksi on ohitettu vetoamalla siihen, että ongelmien "perimmäisiin syihin" tulee puuttua "paikan päällä". Tämä on täysin epäjohdonmukaista.

On syytä huomata myös, että ilmastonmuutokseen liittyvät ympäristöongelmat ovat yhä useammin pakolaisuuden syy. Uusia ilmastopakolaisia arvioidaan olevan vuosittain yli 20 miljoonaa. Vasemmistoliiton kanta on, että Suomen on kannettava kansainvälinen velvollisuutensa ja nostettava kehitysyhteistyömäärärahat asteittain pohjoismaiselle tasolle. Sitoumustemme mukainen 0,7 prosentin bruttokansantulo-osuus pitää saavuttaa jo ensi hallituskaudella. Talousarvioesityksessä tulee myös tarkemmin eritellä määrärahojen kohdennusta.

Yhä enemmän huomiota ja voimavaroja kehitysyhteistyössä saavat erilaiset yksityisen sektorin hankkeet. Yksityisen sektorin kehitys on tärkeää, mutta enemmän huomiota tulee kuitenkin kiinnittää siihen, että yksityisen sektorin hankkeisiin sovelletaan vakiintuneita kehitysyhteistyön avoimuuteen ja tuloksellisuuteen liittyviä standardeja, että kyse on aidosta edunsaajalähtöisestä toiminnasta eikä kehitysyhteistyöksi naamioidusta vientituesta ja että vähiten kehittyneiden maiden ja kaikista köyhimpien ihmisten saama tuki ei vähene, kun resursseja kohdennetaan aiempaa enemmän markkinavetoisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 24.30.66 lisätään 140 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja ilmastorahoitukseen ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 14

> Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa Suomen kehitysyhteistyömäärärahoja vuosittain huomattavasti niin, että saavutamme jo ensi hallituskaudella kansainvälisten sitoumustemme mukaisen 0,7 prosentin bruttokansantulo-osuuden. Ilmastorahoituksen tulee olla lisäistä kehitysyhteistyöhön nähden, ja nykyistä suuremman osan siitä tulee olla lahjamuotoista.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdentaa kaikesta kehitysyhteistyöstään vähintään 0,2 prosentin bruttokansantulo-osuuden kaikkein köyhimmille eli niin sanotuille LDC-maille kansainvälisten sitoumuksien mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että ilmastorahoituksen osuus Suomen kehitysyhteistyöstä tulee avata talousarvioesityksessä nykyistä yksityiskohtaisemmin niin, että talousarvioesityksestä käy tarkemmin ilmi, mikä on varsinaisen ja kansainvälisesti raportoitavan ilmastorahoituksen osuus ja käyttötarkoitus.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei raportoi pakolaisten tai turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta Suomessa syntyviä kuluja, kehitysmaista Suomeen tulevien opiskelijoiden kuluja tai kehitysmaille annettavia velkahelpotuksia osana virallista kehitysyhteistyötään.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että kansalaisjärjestöjen kehitys- ja vaikutustyöhön sekä globaalitiedotukseen budjetoitu rahoitus mahdollistaa jatkossakin järjestöjen omaehtoisen ja moninaisen työn kehityskysymysten parissa eikä ole ainoastaan sellaisten järjestöjen saatavissa, joiden toiminta kytkeytyy suoraan ulkoministeriön kehitysyhteistyöpainopisteisiin.

88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)

Samalla kun varsinaisesta kehitysyhteistyöstä on leikattu, kehitysrahoituslaitos Finnfundin pääomaa ja niin sanottuja kehitysyhteistyön finanssisijoituksia on lisätty viime vuosina huomattavasti. Finnfundin sijoitusten vastuullisuuteen, kehitysvaikutuksiin ja verojalanjälkeen liittyen on tullut esiin useita huolestuttavia tietoja, eikä toistaiseksi ole takeita siitä, että Finnfundin käytännöt olisivat riittävästi muuttuneet. Hallitus on kuitenkin ohjaamassa Finnfundille jälleen 10 miljoonaa euroa lisää ensi vuonna.

Finnfundin kaltaisilla julkisilla kehitysrahoituslaitoksilla on oma paikkansa ja tehtävänsä, mutta nykytilanteessa uutta pääomitusta ei voi pitää perusteltuna.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.88 vähennetään 10 000 000 euroa.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Hallitus aikoo ensi vuonna kohdentaa 130 miljoonaa euroa "kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin" tämän ja viime vuoden tapaan. Finanssisijoitusten kohdentumisesta ja tuloksista on ollut saatavilla varsin vähän tietoa, vaikka jonkin verran tuloksia on esitelty esimerkiksi hiljattain eduskunnalle annetussa Kehityspolitiikan tulosraportissa. Hallituksen tulee avoimemmin kertoa, mitä finanssisijoitusrahoilla käytännössä tehdään ja kuinka niiden osalta varmistetaan avun tuloksellisuuteen, kehitysvaikutuksiin, verovastuullisuuteen, ihmisoikeuksiin ja avoimuuteen liittyvien sitoumusten toteutuminen.

Kun varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat ovat yhä poikkeuksellisen alhaisella tasolla, merkitsee finanssisijoitusten voimakas kasvattaminen sitä, että Suomen kehitysyhteistyössä markkinaehtoisten toimien ja rahoituslaitosten suhteellinen osuus korostuu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 19

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle selvityksen kehitysyhteistyön finanssisijoitusten suunnitellusta käyttötarkoituksesta, kohdennuksesta ja tuloksista sekä siitä, kuinka näiden sijoitusten osalta voidaan varmistaa nykyistä paremmin yleisten kehitysavun tuloksellisuuteen, avoimuuteen ja raportointiin liittyvien kriteerien toteutuminen.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Harmaa talous, talousrikollisuus ja verojen välttely aiheuttavat suuren laskun julkiselle taloudelle ja ovat valtava rakenteellinen ongelma.

Harmaan talouden on eri selvityksissä arvioitu vastaavan 5—14 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Toisen arvion mukaan Suomi menettää yksistään monikansallisten yritysten aggressiivisen verosuunnittelun seurauksena vuosittain 430—1 400 miljoonaa euroa yhteisöverotuloja.

Veropohjan tilkitseminen ja verovälttelyn hillitseminen kohentaisi julkistalouden rahoitusasemaa, tehostaisi markkinamekanismin toimintaa ja parantaisi rehellisten ja pienten yritysten kilpailuasemaa.

Viime vuosina harmaan talouden vastainen toiminta on tehostunut, ja tehdyt satsaukset ovat maksaneet itsensä monin kerroin takaisin. Kuitenkin on olemassa monia kansallisia ja EU-tason toimia, joilla talousrikollisuutta ja verovälttelyä voitaisiin hillitä tehokkaammin.

Suomen tulisi nykyistä pontevammin edistää muun muassa kattavan maakohtaisen raportoinnin sekä taloudellisten ja edunsaajatietojen avoimuuden normeja EU:n direktiiveissä ja niiden kansallisessa toimeenpanossa. Keskeisessä asemassa on niin sanotun rahankiertodirektiivin implementointi. Ajankohtaisia esimerkkejä tästä ovat korkovähennysoikeuden rajaaminen ja väliyhteisölainsäädännön kehittäminen. Vasemmistoliitto ehdottaa molempia koskeviin hallituksen esityksiin tiukennuksia, jotka lisäävät verotuloja.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Sipilän hallitukset toimet ovat tältä osin olleet pettymys: EU:ssa ei olla ajettu kunnianhimoisia sääntöjä, ja kotimaan lainsäädännössä on menty sieltä, missä aita on matalin ja mihin elinkeinoelämän lobbarit ovat ohjanneet.

Kotimaisen harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan kannalta keskeistä on riittävien viranomaisresurssien turvaaminen sekä viranomaisten välisen yhteistyön helpottaminen.

Vasemmisto on esittänyt omat linjansa aggressiivisen verosuunnittelun ja harmaan talouden suitsimiseksi muun muassa vero-ohjelmassamme sekä tulevaisuusohjelmassamme.

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa poliisin, tuomioistuinten, verottajan, tullin, ulosottolaitoksen ja syyttäjälaitoksen toimintamäärärahoja korotetaan 12 miljoonalla eurolla.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tuomioistuinten ruuhkautuminen ja käsittelyaikojen pidentyminen on merkittävä ongelma, joka korostuu erityisesti suuremmissa yleisissä tuomioistuimissa. Yleisiä tuomioistuimia kuormittavat erityisesti laajat talousrikoksia koskevat oikeudenkäynnit.

Esitettyä laajemmat resurssit edistäisivät jutturuuhkan purkamista ja lyhentäisivät oikeudenkäyntien kestoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.10.03 lisätään 2 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan ja tuomioistuinten käsittelyruuhkan helpottamiseen.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan tehokas ja riittävästi resursoitu toiminta ennaltaehkäisee osaltaan talousrikollisuutta ja harmaata taloutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.20.01 lisätään 2 000 000 euroa ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Harmaan talouden torjuntatyö on syyttäjälaitoksessa ollut tuloksellista. Talousrikossyyttäjien ajamissa harmaan talouden rikosoikeudenkäynneissä valtiolle konfiskoitu rikoshyöty on ollut viime vuosina noin sata miljoonaa euroa vuodessa, mikä tekee panos-tuotossuhteesta valtiontalouden kannalta erittäin hyvän.

Käytännössä kyse on törkeistä vero-, velallisen ja kirjanpitorikoksista, joissa talousrikostutkinnan tehokkuus riippuu olennaisesti siitä, missä määrin syyttäjälaitos kykenee hoitamaan käsiteltäviksi valmistuvia juttuja. Lisärahoitus syyttäjälaitokselle harmaan talouden torjuntaan vahvistaisi rikosvastuun toteutumista ja toisi myös lisätuloja valtiolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.30.01 lisätään 2 000 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta

Aiemmin poliisin määrärahoissa oli erillismomentti harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan. Erillisrahoituksella viranomaiset ovat pystyneet pitämään harmaaseen talouteen kohdistuvat torjuntatoimet tähän asti kohtuullisella tasolla muista voimavaraleikkauksista huolimatta. Sittemmin erillinen momentti on kuitenkin poistettu, joskin talousrikostorjuntaan on edelleen korvamerkitty määrätty rahoitusosuus, joka Poliisihallituksen ohjeistuksen mukaan on käytettävä kokonaisuudessaan tähän tarkoitukseen. Esimerkiksi vuosina 2015 ja 2016 talousrikostutkijoita kuitenkin siirrettiin muihin tehtäviin turvapaikanhakijoiden määrän nopean kasvun seurauksena.

Kehyksissä poliisille annettu lisäraha on korvamerkitty osittain harmaan talouden torjuntaan ja osin automaattiseen liikennevalvontaan. Poliisin harmaan talouden torjuntaresurssit ovat siis selkeästi laskemassa. Lisäksi valtaosa harmaan talouden torjunnan resursseista tulee poliisin perusrahoituksesta, jota ollaan myös tulevina vuosina merkittävästi leikkaamassa. Tämä näkyy väistämättä poliisin kyvyssä kitkeä talousrikollisuutta ja harmaata taloutta.

Samaan aikaan poliisille ilmoitettujen talousrikosjuttujen määrä on ollut kasvussa vuodesta 2016 alkaen. Viime vuosina talousrikosyksiköiden tutkittaviksi on annettu myös muita kuin perinteisiä talousrikoksia. Tällaisia ovat esimerkiksi kiskonnantapaiset työsyrjinnät, ihmiskaupparikokset sekä elintarvikepetokset, korruptioon liittyvät rikokset ja yritystoimintaan liittyvät petosrikokset. Uusien juttujen paine tuntuu erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Verohallinnon tietojen mukaan juttumäärät eivät jatkossa pienene.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.10.01 lisätään 2 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan.

Raskaan liikenteen valvonta

Liikennevalvonnan resursseja on viime vuosina kohdennettu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden hallintaan sekä rikostorjuntaan. Myös ensi vuodelle liikennevalvontaan kohdennettua työaikaa joudutaan osoittamaan näille alueille. Myös liikenteen sääntelyn ja seuraamusten merkittävät muutokset edellyttävät laajasti henkilöstön kouluttamista, mikä sitoo liikennevalvonnan henkilöstöresurssia vuonna 2019. Lisäksi EU-puheenjohtajakauden aikana liikennevalvonnan resursseja kohdennetaan turvajärjestelyihin. Poliisin raskaan liikenteen valvonnan tason arvioidaankin edellä mainituista syistä laskevan.

Muun muassa raskaan liikenteen ajo- ja lepoaikamääräysten rikkominen sekä ajoneuvojen kuntoon liittyvät ongelmat merkitsevät erityistä riskiä liikenneturvallisuudelle. Liikkuvan poliisin lakkauttaminen on osaltaan vähentänyt raskaan liikenteen valvontaa Suomen teillä. Kuljetusten valvontaa on lisäksi siirretty Liikenteen turvallisuusvirasto Trafille, jolla ei ole riittäviä resursseja ja kokemusta tällaiseen valvontaan. Liikenteeseen ja sen valvontaan erikoistuneella poliisilla on ammattitaitoa, jota muilta viranomaisilta tai paikallispoliisilta ei voi edellyttää.

Kuljetusten laillisuuden ja turvallisuuden turvaamiseksi tien päällä tapahtuvaan valvontaan on osoitettava lisää resursseja. Tavaraliikenteen valvontaa tulisi tehostaa myös, jotta kuljetusalalla yleistä harmaata taloutta saataisiin karsittua.

Tällä hetkellä poliisin resurssit eivät riitä valvomaan raskasta liikennettä riittävän kattavasti. Raskaan liikenteen valvontaan tarvitaan erityisosaamista ja ammatillisia taitoja, ja raskaan liikenteen turvallisuutta valvomaan tarvitaan erillinen raskaan liikenteen valvontayksikkö. Erillisellä yksiköllä olisi paremmat mahdollisuudet valvoa kattavasti raskasta liikennettä. Yksikön perustaminen lisäisi koko liikenteen turvallisuutta Suomen maanteillä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.10.01 lisätään 10 000 000 euroa raskaan liikenteen valvontayksikön perustamiseen.

40. Maahanmuutto

21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (siirtomääräraha 2 v)

Globaali pakolaistilanne on useiden pitkittyneiden konfliktien takia historiallisen vakava. Maailmanlaajuisesti yli 68 miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa paetakseen sotaa ja vainoa. Heistä yli 25 miljoonaa on pakolaisina kotimaansa ulkopuolella.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Vastuu pakolaisten auttamisesta ei jakaudu tasaisesti valtioiden kesken. Pakolaisista 85 prosenttia oleskelee köyhissä ja kehittyvissä maissa, ja neljä viidestä pakolaisesta oleskelee lähtömaiden naapurimaissa. Esimerkiksi 6 miljoonan asukkaan Libanonissa elää miljoona syyrialaista pakolaista, ja Turkissa on kolme ja puoli miljoona pakolaista. Yli puolet kaikista pakolaisista on lapsia.

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n koordinoima uudelleensijoittaminen pakolaiskiintiössä on hallittu keino auttaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia. Se tarjoaa hädänalaisimmille kipeästi kaivatun turvallisen reitin suojeluun ja mahdollistaa uuden alun usein vuosia pakolaisleireillä eläneille ihmisille. Kiintiöpakolaisiksi valitaan muun muassa kidutuksen uhreja, väkivaltaa kokeneita naisia, vammaisia ja lapsiperheitä. Suomen viime vuosina vastaanottamista kiintiöpakolaisista noin puolet on ollut lapsia.

UNHCR:n mukaan 1,2 miljoonaa pakolaista tarvitsee uudelleensijoituspaikan nykyisen oleskelumaansa ulkopuolelta. Paikkoja on kuitenkin tarjolla vuosittain murto-osalle heistä.

Suomi on osallistunut kiintiöpakolaisten vastaanottoon pitkään ja esimerkillisesti. Vuosittaisen pakolaiskiintiön suuruus ei ole kuitenkaan heijastellut maailman historiallista pakolaistilannetta. Vuotuinen pakolaiskiintiö on ollut 750 henkeä 2000-luvun alusta lähtien, lukuun ottamatta vuosia 2014 ja 2015, joille kiintiötä nostettiin erityisesti Syyrian tilanteen vuoksi 1 050:een. Sittemmin humanitaarinen tilanne Syyriassa on pahentunut, ja myös useat muut pitkittyneet konfliktit pakottavat ihmisiä pakenemaan kotimaistaan. Pakolaiskiintiö kuitenkin laskettiin vuodeksi 2016 takaisin 750:een, eikä sitä ole vieläkään korotettu huolimatta muun muassa sisäministeriön esityksestä ja siitä, että Suomeen saapuu jo vähemmän turvapaikanhakijoita kuin ennen vuotta 2015.

Pakolaisten auttamiseksi tarvitaan myös yhteiseurooppalaisia ratkaisuja ja sitovaa vastuunjakoa. Tämä ei kuitenkaan voi tarkoittaa turvapaikkamenettelyn ulkoistamista EU:n rajojen ulkopuolelle ja nyt esitettyjen uusien keskusten perustamista maihin, joissa pakolaiset ja turvapaikanhakijat kärsivät jo nyt vakavista ihmisoikeusloukkauksista. Sen sijaan tarvitaan tukea olemassa olevalle YK-vetoiselle järjestelmälle, jolla autamme eniten apua tarvitsevia nyt. Pakolaiskiintiötä tulee nostaa merkittävästi vaiheittain.

Viime vuosina kansainvälisen suojelun saaminen Suomesta on vaikeutunut merkittävästi. Turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa on heikennetty useilla lainsäädäntömuutoksilla, ja Maahanmuuttoviraston linja on kiristynyt. Havainnot turvapaikkapäätöksenteon vakavista ongelmista ja kansainvälisen oikeuden valossa ongelmallisista pakkopalautuksista on otettava vakavasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.40.21 lisätään 3 200 000 euroa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon pakolaiskiintiön korottamiseksi 2 500:aan ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa käyttöön viisumisäännöstön mahdollistaman niin sanotun humanitaarisen viisumin turvallisen Suomeen matkustamisen mahdollistamiseksi kansainvälisen suojelun tarpeessa oleville henkilöille.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi kokonaisarvion kaikista viime vuosina tehdyistä, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden asemaa heikentäneistä lainsäädäntöuudistuksista sekä Maahanmuuttoviraston kiristyneistä käytännöistä ja näiden muutosten yhteisvaikutuksista.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu tekemänsä päätökset turvapaikanhakijoiden oikeusavun rajaamisesta, valitusaikojen leikkaamisesta ja avustajien palkkiojärjestelmän muutoksesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta Suomi keskeyttää turvapaikanhakijoiden palautukset vakavien konfliktien keskelle ja ihmisoikeusloukkausten vaaraan.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla perutaan kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheenyhdistämisen edellytykseksi asetettu toimeentulovaatimus.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus mahdollistaa perheenyhdistämishakemuksen jättämisen missä tahansa Suomen edustustossa.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Suomen historian suurimmat puolustushankintapäätökset tehdään tällä ja seuraavalla eduskuntakaudella. Puolustusvoimain rakenneuudistus aiheutti omat paineensa puolustushallinnon toimintaan, ja taannoisessa parlamentaarisessa työryhmässä sitouduttiin merkittäviin puolustusmäärärahojen tasokorotuksiin.

Myös toimintaympäristö on muuttunut. Valitettavasti hallituksen talousarvioesityksessä puolustusministeriön pääluokassa toimintaympäristön kuvaus tukeutuu enemmän puolustusselonteon yksipuoliseen ja värittyneeseen kuvaukseen kuin eduskunnan ilmaisemaan tahtoon.

Taloudellisia sitoumuksia ja poliittisia ratkaisuja tulee harkita entistä tarkemmin. Eduskunnan on äärimmäisen vaikeaa saada kokonaiskäsitys puolustusmäärärahojen tasosta ja kohdentamisesta yhtä vuotta pidemmällä aikaa.

Samaan aikaan työntekijöiden tilanne ja työssäjaksaminen vaikeutuvat. Työuupumus on liiankin tuttua puolustushallinnon siviili- ja sotilashenkilöstölle.

Puolustusministeriön tavoite on muuttaa Suomen puolustusbudjetin laskentatapa Nato-mallin mukaiseksi. Vaikka laskentatapa olisi yhdenmukainen ja vertailukelpoinen muiden maiden kanssa, ei sillä saavuteta mitään käytännön hyötyä. Suomen puolustusvoimien suorituskykyä arvioidaan muuten kuin yhden prosenttiluvun mukaan.

Yhdenmukaista mittaustapaa voidaan käyttää poliittiseen painostukseen myös sellaista maata vastaan, joka ei ole Naton jäsen. Esimerkiksi Suomi täyttää Naton vaateen kahden prosentin bkt-osuudesta puolustusmenoihin strategisten hankintojen (HX ja Laivue 2020) jälkeen. Tämän lisäksi tulevat EU:n syvenevän puolustusyhteistyön kustannukset.

Puolustusmenoihin on tehty ja tullaan tekemään merkittäviä lisäyksiä ja uusia linjauksia, jotka vaikuttavat kokonaisuuteen. Valmiuden parantamiseen ohjataan vuositasolla 50 miljoonaa euroa lisää. Materiaalihankintojen määrärahojen on suunniteltu nousevan vuosina 2017—2020 niin, että ne ovat vuonna 2021 noin 150 miljoonaa euroa vuodessa. Samalla on painetta korottaa materiaalihankintojen osuus puolustusmenoista kolmasosaan (nyt n. neljännes). Lisäksi Laivue 2020 -hankkeen rinnalla kulkee muuta rahoitusta aiemmin ilmoitetun 1,2 miljardin euron lisäksi 80—100 miljoonaa euroa muina hankintoina.

Strategiset hankkeet ovat mittaluokaltaan valtavan suuria. HX-hanke lienee Suomen historian suurin yksittäinen hankintapäätös. Jos oletetaan, että strategiset hankinnat tehdään ilmoitetun mukaisesti ja kaikki aiemmat päätetyt määrärahalisäykset toteutuvat, nousee Suomen puolustusmenojen bkt-osuus reilusti yli kahden prosentin. Sen lisäksi tulevat Euroopan unionin puolustusrahaston ja syvenevän puolustusyhteistyön aiheuttamat kustannukset.

Puolustusvaliokunnalle on jo pidemmän aikaa raportoitu henkilöstön jaksamiseen liittyvistä ongelmista. Henkilöstöä kuormittavat huomattavasti myös kybervalmistautuminen, tiedustelulait ja strategisten hankintojen valmistelu. Henkilöstön hyvinvointiin tulisi panostaa nykyistä voimakkaammin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 26

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa jatkossa puolustusministeriön pääluokan päätösten valmistelussa lähtökohdaksi eduskunnan esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon yhteydessä selkeästi ilmaiseman näkemyksen Suomen toimintaympäristöstä.

Pääluokka 28

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Talouspolitiikan valmistelu

Valtioneuvosto valmistelee keskeiset Suomen talouspolitiikkaa koskevat linjaukset valtiovarainministeriön tekemien kustannus- ja vaikutuslaskelmien pohjalta. Valtiovarainministeriön ennusteet hallituksen politiikkatoimien kasvu-, työllisyys- ja muista yhteiskunnallisista vaikutuksista esitetään eduskunnalle ja yleisölle usein eräänlaisina totuuksina tulevasta kehityksestä ilman, että ennusteiden perusteina käytettyjä oletuksia avattaisiin kattavasti.

Koska tulevaisuutta koskevien mallinnusten tulokset riippuvat keskeisesti niiden taustalla olevista teorioista, oletuksista ja painotuksista, tulisi hallituksen avata näitä perusteita kattavasti ja mahdollisimman yleistajuisesti myös talousarvioesitystensä yhteydessä. Tällöin hallituksen talouspoliittisia valintoja ja väittämiä olisi mahdollista arvioida kriittisesti ja erilaisiin vaihtoehtoihin suhteuttaen. Tämä mahdollistaisi myös laadukkaamman talouspoliittisen keskustelun.

Esimerkiksi tulevaisuusvaliokunta on aiemmin arvostellut hallitusta siitä, etteivät niin sanottu Agenda2030 ja siihen sisältyvät kestävän kehityksen tavoitteet näy riittävästi julkisen talouden suunnitelmassa. Samaa voi sanoa talousarviosta, vaikka tässä suhteessa parannusta on aiempaan jo nähty. Vasemmistoliitto toivoo, että niin sanottua ilmiöpohjaista budjetointia sovelletaan jatkossa talousarvioesityksissä nykyistä laajemmin ja että talouspolitiikan valmistelussa ja arvioinnissa otetaan käyttöön myös muita hyvinvoinnin mittareita kuin bruttokansantuote. Kestävän kehityksen budjetoinnin edistäminen on valtioneuvostolta myönteinen päätös, mutta samaan aikaan vaikuttaa, ettei valtioneuvostossa olisi kunnianhimoa kovinkaan suuriin uudistuksiin esimerkiksi hyvinvointimittareiden käytön suhteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 27

> Eduskunta edellyttää, että hallitus julkistaa keskeisten esitystensä taustaoletukset ja laskentaperusteet lähteineen kattavasti ja kansantajuisesti talousarvioesitysten ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 28

> Eduskunta edellyttää, että hallitus sisällyttää jatkossa talousarvion valmisteluun ja arviointiin sekä ilmiöpohjaisen budjetoinnin kokeiluita että vähintään yhden bruttokansantuotetta täydentävän kokoomahyvinvointimittarin (esim. aidon kehityksen mittari) ja että kestävän kehityksen budjetointia laajennetaan.

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Verohallinto on keskeisessä roolissa sekä kotimaisen että rajat ylittävän talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnassa. Edellisinä vuosina tehdyt panostukset, jotka ovat johtaneet muun muassa erillisen harmaan talouden selvitysyksikön perustamiseen ja yritysten kansainvälisen verosuunnittelun väärinkäytösten aiempaa parempaan tutkimiseen, ovat maksaneet itsensä takaisin lisääntyneiden verotulojen muodossa. Verohallinnossa on Suomessa ainutlaatuista osaamista monimutkaisten rahoitusjärjestelyiden ja verosuunnittelumenetelmien analysoimiseksi.

Tämä huomioiden on valitettavaa, ettei valtioneuvoston vuonna 2016 hyväksymä harmaan talouden vastainen strategia ja toimenpideohjelma sisällä merkittäviä uusia toimintaresursseja. Vuoden 2019 talousarvioesitys ei korjaa tilannetta, vaikka Verohallinnon rahoitusta kasvatetaankin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 28.10.01 lisätään 2 000 000 euroa Verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden ja aggressiivisen verosuunnittelun torjuntaan.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Voimakkaasti kasvava verkkokauppa asettaa myös uusia vaatimuksia, jotta kasvavasta liikennevirrasta kyetään tarkastamaan lähetykset, joiden epäillään sisältävän kieltojen ja rajoitusten alaisia tai ilmoitetusta poikkeavia tavaroita. Valvonta-automatiikan avulla voidaan parantaa valvonnan kattavuutta ja suunnata henkilöresurssien käyttöä tehokkaammin.

Samalla kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että Tullia ei ole huomioitu lainkaan harmaan talouden erillisresursoinnissa vuoden 2015 jälkeen. Tullin rahoitus on heikentynyt samaan aikaan, kun kansainvälisen talousrikollisuuden uudet muodot ovat lisänneet ja monimutkaistaneet sen tehtäviä. Tullin nykyinen rahoitus ei mahdollista riittävää harmaan talouden ja verovalvonnan tasoa tai modernin valvontateknologian käyttöönottoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 28.10.02 lisätään 2 000 000 euroa Tullin toimintamenoihin.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Valtionavustukset kunnille peruspalveluiden järjestämiseen ovat ensi vuonna 8,5 miljardia euroa. Peruspalvelujen yleiskatteinen valtionosuus sisältää rahoituksen sosiaali- ja terveystoimen lisäksi lasten varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, kirjastoihin ja eräisiin kulttuuritoimen palveluihin.

Sipilän hallitus on leikannut valtionosuuksia ja heikentänyt kuntien edellytyksiä vastata asukkaidensa tarpeisiin. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa kunnille taataan mahdollisuus tarjota laadukkaita varhaiskasvatus-, koulutus- ja sosiaalipalveluita.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Varhaiskasvatuksen merkitys lapsen kehitykselle tunnustetaan yleisesti. Hallituksen päätökset ovat kuitenkin vaikeuttaneet varhaiskasvatuksen kehittämistä. Yksi merkittävimmistä heikennyksistä on päätös rajata subjektiivista päivähoito-oikeutta. Lisäksi hallitus kasvatti yli 3-vuotiaiden lasten päivähoidon ryhmäkokoja, mikä heikentää varhaiskasvatuksen laatua merkittävästi. Lasten lisäksi ryhmäkokojen kasvattaminen kuormittaa kohtuuttomasti päiväkotien henkilökuntaa. Tämä pahentaa päiväkoteja pitkään vaivannutta työvoimapulaa.

Myös varhaiskasvatuksessa eriarvoisuus lisääntyy alueellisesti, sukupuolten välillä ja eri taustoista tulevien lasten välillä. Osallistumisasteen nostaminen on keskeinen keino koulutuksellisen tasa-arvon ja oppimistulosten parantamiseksi. Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen, ryhmäkokojen pienentäminen, varhaiskasvatusmaksujen alentaminen sekä maksuttomuuden kokeileminen ovat kaikki keskeisiä keinoja sen saavuttamiseksi.

Myös vanhustenhoidon puutteista puhutaan paljon. Usein syynä ongelmiin on henkilöstön riittämätön määrä. Kun töitä on liikaa, heikentää se sekä vanhusten että hoitohenkilökunnan hyvinvointia. Sipilän hallituksen leikkauksista ja pätevyysvaatimusten höllennyksistä ovat kärsineet eniten heikoimmassa asemassa olevat ja yksinäiset vanhukset.

Terveyskeskusmaksut pois

Haluamme poistaa terveyskeskusmaksut koko maassa sekä ottaa käyttöön "viikossa hoitoon" -hoitotakuun. Nämä uudistukset voidaan toteuttaa riippumatta siitä, millaisen hallintorakenteen puitteissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tulevaisuudessa tuotetaan.

Terveyskeskusten liian pienet resurssit ovat itseään ruokkiva kierre. Puutteellinen resursointi aiheuttaa jonoja, jotka puolestaan vähentävät terveyskeskusten houkuttelevuutta. Suomessa on kuitenkin myös sellaisia terveyskeskuksia, jotka ovat tämän kierteen katkaisseet, joissa pääsee käytännössä jonottamatta hoitoon ja joiden asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun.

Terveyspalveluissa ja niiden käytössä on suuria eroja ihmisten tulotason mukaan. Vaikka suomalaisten terveys kokonaisuutena on harpannut eteenpäin viime vuosikymmeninä, ovat terveyserot sosioekonomisten ryhmien välillä jopa kasvaneet. Yksi ilmentymä tästä on se, että pienituloiset ja köyhät eivät hakeudu hoitoon liian korkeiden asiakasmaksujen vuoksi. Tämä näkyy etenkin hammashoidossa, lyhytaikaisessa kotihoidossa ja terveyskeskusten vastaanotoilla.

Terveyskeskusmaksuja puolustellaan useasti sillä, että näin vältytään "turhilta" käynneiltä. Kansanterveyden, kansantalouden ja yhdenvertaisuuden kannalta suurempi ongelma on, että korkeiden maksujen vuoksi hoitoon hakeudutaan liian myöhään tai ei lainkaan. Tilanteen hälyttävyydestä kertoo sekin, että esimerkiksi vuonna 2016 lähes 400 000 sosiaali- ja terveydenhoidon asiakasmaksua meni ulosottoon.

Kaiken lisäksi kotitalouksien rahoitusosuus terveyskeskusten lääkärimaksuista kasvaa. Suuressa osassa kuntia myös sairaanhoitajan vastaanotolla käynti on aikuisille maksullista.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Terveyskeskusmaksuista luopuminen koko maassa edistäisi merkittävästi kansanterveyttä ja ihmisten yhdenvertaisuutta. Lääkärimaksujen poistamisen lisäkustannus olisi arviolta 68 miljoonaa euroa ja sairaanhoitajamaksujen 5—15 miljoonaa. Tähän uudistukseen meillä on varaa.

Viikossa hoitoon -hoitotakuu

Hoitoon pääsyä voi julkisessa terveydenhuollossa joutua odottamaan pitkään. Jonojen pituus vaihtelee suuresti alueittain. Esimerkiksi huhtikuussa 2018 joitakin satoja suomalaisia oli odottanut vastaanotolle pääsyä yli kolme kuukautta. Vain noin 40 prosenttia kiireettömistä lääkärin avosairaanhoidon vastaanottokäynneistä toteutui viikon kuluessa hoidon tarpeen arviosta.

Vasemmiston hoitotakuu turvaa tehokkaan ja nopean hoidon kaikille suomalaisille. Hoitotakuumallissamme vastaanotolle pääsyn jonotusajat jaetaan kolmeen osaan:

1) kiireellisessä tilanteessa hoitoon ja tutkimuksiin pääsee heti

2) kiireettömässä tapauksessa lääkäriajan saa viikon sisällä

3) ennalta suunnitelluille ja seurantakäynneille saa ajan joustavasti sopien enintään 2—3 viikon kuluessa.

Eri asiantuntijoilta saamamme arviot hoitotakuun kustannuksista ovat varsin samansuuntaisia. Tarvittavan lisärahoituksen määrä on 300—400 miljoonaa euroa vuodessa. Nettokustannukset ovat pienemmät, koska kansanterveyden paraneminen toisi myös säästöjä.

Summa ei ole suuri, kun sitä vertaa esimerkiksi hallituksen ajamaan ns. valinnanvapausmalliin, jonka on arvioitu kasvattavan kustannuksia huomattavasti tätä enemmän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

> Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu vanhuuspalveluiden laatua heikentävät uudistuksensa ja varaa kuntien valtionosuuksiin riittävät määrärahat vanhuspalveluiden ja -hoidon parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen parantamiseksi, ryhmäkokojen pienentämiseksi ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta terveyskeskusmaksut voidaan poistaa koko maassa ja että tästä aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti valtionosuuksina.

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta vasemmistoliiton esittämä viikossa hoitoon -hoitotakuu voidaan toteuttaa koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta kaikki indeksileikkauksista ja kilpailukykysopimuksesta aiheutuneet valtionosuuksien pienennykset perutaan.

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Suomessa on erilaisia yritys- ja elinkeinotukia usean miljardin euron edestä. Valtioneuvoston vuonna 2016 teettämän selvityksen mukaan suoria yritystukia jaetaan vuosittain noin 1,3 miljardilla ja yritysten toimintaan vaikuttavia verotukia 6 miljardilla eurolla.

Monet tuet ovat tarpeen taloudellisen kasvun, kilpailukyvyn tai rakennemuutoksen edistämisen näkökulmasta. Jotkut tukimuodot voivat palvella jotakin muuta yhteiskunnallista tavoitetta. Kaikkia tukia ei kuitenkaan voi uskottavasti perustella millään argumentilla. Edellisen hallituksen teettämä selvitys identifioi 850 miljoonan euron edestä sellaisia yritystukia, jotka ovat "rakennemuutosta hidastavia tai muuten haitallisia". Tilanteessa, jossa ekologinen rakennemuutos on toteutettava nopeasti, tällaisia tukia on syytä karsia samalla, kun uusien innovaatioiden ja puhtaan teknologian tukia kasvatetaan. Ilmastonmuutoksen oloissa ympäristönäkökulman tulee olla keskeisesti läsnä yritystukia uudistettaessa.

Teollisuuden energiaveronpalautukset, joiden määrä on yli kymmenkertaistunut vuoden 2011 tasosta, eivät Vattin tutkimuksen mukaan ole parantaneet kilpailukykyä. Sen sijaan ne poistavat kannustimet vähäpäästöisempien ratkaisuiden etsimiseen ja ovat pois muista julkisista toiminnoista. Ensi vuoden talousarviossa energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksiin on varattu 230 miljoonaa euroa ja maatilojen energiaveronpalautuksiin 55 miljoonaa.

Valtaosa tuista on mennyt muutamalle suuryrityksille, joiden kannattavuus on muutenkin ollut pääsääntöisesti hyvä. Myös Sipilän hallituksen lanseeraama energiaintensiivisen teollisuuden päästökauppakompensaatio on nykytilanteessa tarpeeton ja kansantaloudellisesti hintava. Se vähentää kannustimia panostaa energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan teknologiaan. Tukea on perusteltu hiilivuotoriskillä, mutta todisteet tällaisesta ongelmasta ovat heikkoja. Paljon energiaa käyttävää teollisuutta tuetaan vuosittain useilla sadoilla miljoonilla euroilla muiden energia- ja sähköverohelpotusten muodossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Energia- ja ilmastopolitiikkaa pitää tehdä kokonaisvaltaisesti, johdonmukaisesti ja tutkimustietoon perustuen. Kun maailman suunta on kohti hiilineutraalia tuotantoa, ei ole järkevää kannustaa teollisuutta pitäytymään vanhassa. Ilmastonmuutoksen hillitseminen edellyttää valtavaa ja nopeaa rakennemuutosta. Sen tukemiseksi tulisi tuet kanavoida energiatehokkuuden parantamiseen, uusiutuvan energian käytön edistämiseen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Edelläkävijyys ja uuden puhtaan teknologian käyttöönotto synnyttäisivät myös uusia työpaikkoja ja vientituloja.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä kannattaa yritystukien kunnianhimoista reformia, joka tukee uuden luomista ja ympäristökestävyyttä. Ensi hallituskaudella yritystukia tulee karsia ja uudelleensuunnata vähintään 500 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee osana elinkeinotukien reformia esityksen energiaintensiivisen teollisuuden ja maatilojen verotuen keventämiseksi puoleen nykytasosta.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Laadukas, kattava ja maksuton koulutusjärjestelmä, yliopistoissa ja erikoislaitoksissa tehtävä tutkimus sekä yritysten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta muodostavat kokonaisuuden, jonka varassa Suomen menestys lepää.

Sipilän hallitus on leikannut kasvatuksesta ja koulutuksesta miljardin. Vuoden 2019 talousarvio ei joistakin korjausliikkeistä huolimatta muuta tätä kokonaiskuvaa. Myös yritysten ja tutkimuslaitosten saaman tutkimus- ja kehitysrahoituksen kehitys on jäänyt selvästi jälkeen verrokkimaista.

Jokaisella pitää taustastaan riippumatta olla oikeus ja mahdollisuus hyvään kasvatukseen ja opetukseen päiväkodista yliopistoon ja aikuiskoulutukseen. Uuden oppiminen, oivaltaminen ja itsensä kehittäminen on jokaisen perusoikeus ja edellytys yhteiskunnan kehittymiselle.

Samalla korkea osaaminen on myös Suomen tärkein voimavara. Siksikin on huolestuttavaa, että kansainväliset vertailut ovat osoittaneet Suomen jääneen jälkeen keskeisistä verrokkimaistamme sekä nuorten että työikäisen väestön osaamisessa ja koulutustasossa.

Tämä kehitys on käännettävä. Meidän on nostettava korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten aikuisten osuus 50 prosenttiin. Tärkeimmät keinot tämän saavuttamiseksi ovat koulutusjärjestelmän joustavuus, maksuttomuus, koulutuksen periytyvyyden vähentäminen ja elinikäinen oppiminen. Tavoitteena on kasvattaa osaavia ja itsenäisesti ajattelevia kansalaisia, jotka tuntevat oikeutensa ja velvollisuutensa.

Vasemmistoliiton vaihtoehto palauttaa osaamisen arvostuksen. Koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatioiden leikkaukset perutaan, ja niitä vahvistetaan lisärahoituksella.

Maksuton toinen aste

Toisen asteen opinnoista tulee tehdä kaikille maksuttomia. Tähän päästään tekemällä oppimateriaaleista maksuttomia ja korottamalla oppivelvollisuusikää, mikä takaisi jokaiselle nuorelle paikan lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa tai oppisopimuskoulutuksessa. Koulutus on merkittävässä asemassa nuorten syrjäytymisen estämisessä.

Perustuslain (PL 16 §:n 2 mom.) mukaan "julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä".

Noin 15 prosenttia nuorista ei kuitenkaan ole suorittanut toisen asteen tutkintoa 25 ikävuoteen mennessä. Ammattikoulun ja lukion kustannukset ovat monille perheille vaikea kuluerä. Ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen keskeyttämiseen on vaikuttanut rahan puute ainakin jonkin verran lähes joka kolmannella opiskelijalla. Ammatillisessa koulutuksessa on myös arkipäivää, että opiskelijat joutuvat karsimaan opiskeluvaihtoehtojaan tai viivyttämään valmistumistaan taloudellisin perustein.

Lukiokoulutuksessa suurimmat kustannukset tulevat oppikirjoista. Lukion suorittamisen kokonaiskustannukset nousevat jopa 2 600 euroon, mikä on suuri summa perheille, joilla tekee rahasta tiukkaa. Suuret kustannukset ovat myös vastoin universaalisuuden ja maksuttomuuden ajatusta. Suomalaisen koulutuspolitiikan lähtökohtana ja tavoitteena on ollut, että kaikilla on mahdollisuus kouluttautua vanhempien taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Tilanne täytyy korjata, sillä meillä ei ole varaa syrjäyttää nuoria. Ilman peruskoulun jälkeistä koulutusta on myös erittäin vaikeaa työllistyä. Syrjäytyminen ja pitkäaikaistyöttömyys tulee kalliiksi niin inhimillisesti kuin rahallisesti.

On myös tärkeää katsoa toista astetta kokonaisuutena esimerkiksi lisäämällä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä opetuksessa sekä takaamalla samanlaiset oikeudet esimerkiksi erityisopetukseen ja muuhun tukeen koko ikäluokalle. Lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten nykyistä tiiviimpi yhteistyö helpottaisi omasta valinnastaan vielä epävarmojen nuorten opiskeluiden etenemistä sekä tarvittaessa siirtymistä lukiosta ammatilliseen oppilaitokseen tai toisinpäin. Yhteistyö tekisi opinnoista myös nykyistä monipuolisempia ilman, että nuoren täytyisi suorittaa raskaaksi koettu kaksoistutkinto.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 35

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii viivyttelemättä selvityksen aidosti maksuttomaan toisen asteen koulutukseen siirtymisestä ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi maksuttomuuden toteuttamisen kannalta tarpeelliset esitykset.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen merkitys lapsen kehitykselle tunnustetaan nykyään yleisesti, ja varhaiskasvatusta on viime vuosina kehitetty ja tutkittu paljon. Päiväkodeissa lapset oppivat sosiaalisia taitoja, itseilmaisua ja yhdessä toimimista. Tutkimusten mukaan varhaiskasvatus tasoittaa perhetaustoista aiheutuvia eroja ja luo perustan myöhemmälle hyvinvoinnille. Hallituksen varhaiskasvatukseen liittyvät päätökset ovat olleet tällä hallituskaudella hyvin poukkoilevia.

Hallitus lupaa varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja osallistumisasteen edistämiseen 10 miljoonaa euroa vuonna 2019. Nämä rahat kohdennetaan mm. ryhmäkokojen pienentämiseen "haasteellisilla alueilla". Hallitus kasvatti itse yli 3-vuotiaiden ryhmäkokoja, eli tällä ns. tasa-arvorahalla hallitus paikkaa siis tosiasiassa vain omia toimiaan. Lisäksi hallituksen päätös lakkauttaa subjektiivinen päivähoito-oikeus on lisännyt osa-aikaisten ryhmien määrää päivähoidossa. Myös tämä päätös tarkoittaa tosiasiassa ryhmäkokojen kasvattamista, sillä osa-aikaisissa ryhmissä henkilöstömitoitus on huomattavasti heikompi kuin kokoaikaisissa ryhmissä. Ns. tasa-arvoraha kasvattaa hallituksen edellisten päätösten tavoin alueellista eriarvoisuutta, mikä näkyy sekä varhaiskasvatuksen laadussa että lasten yhdenvertaisten oikeuksien toteutumisessa.

Ns. tasa-arvorahaa tehokkaampaa ja oikeudenmukaisempaa olisi siis perua hallituksen omat päätökset ryhmäkokojen kasvattamisesta ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden romuttamisesta. Lisäksi vasemmistoliiton mukaan on siirryttävä kaksivuotiseen, velvoittavaan esikouluun 5—6-vuotiaille ja kehitettävä oppivelvollisuutta joustavammaksi, jolloin peruskoulun aloittamisessa huomioidaan nykyistä paremmin lapsi yksilönä. Vasemmistoliiton tavoitteena on siirtyä asteittain maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Nämä ovat tehokkaita keinoja nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, mikä on tärkeä tavoite. Tutkimusten mukaan korkeatasoisesta pedagogisesta varhaiskasvatuksesta hyötyvät kaikki lapset. Erityisen suurta vaikuttavuus on lapsille, joiden kasvuympäristössä on heidän kehittymistään haittaavia tekijöitä, kuten vanhempien päihde- tai terveysongelmia tai puutteita sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Kunnilla on suuri valta varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisessä, minkä vuoksi varhaiskasvatuspalvelut vaihtelevat alueellisesti kuntien taloudellisen tilanteen, työllisyyden ja maantieteellisten erojen myötä. Monissa kunnissa päivähoito-oikeutta ei ole onneksi rajattu. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on palautettava, jotta kaikilla lapsilla on samanlainen oikeus varhaiskasvatukseen riippumatta asuinpaikkakunnasta tai perheen tilanteesta. Päivähoito-oikeuden rajaaminen lisää myös byrokratiaa kunnissa. Lisäksi tarveharkintaisuus voi johtaa perheiden leimaamiseen, eikä vaikeissa tilanteissa olevilla perheillä välttämättä riitä voimavaroja kokoaikaisen päivähoitopaikan hakemiseen, vaikka he voisivatkin olla siihen oikeutettuja.

Päivähoito-oikeuden rajoittaminen vaikeuttaa paitsi monesti rankan pikkuvauva-arjen pyörittämistä myös työnhakua ja keikkatöiden tekemistä. Rajaus lisää joustamattomuutta eikä vastaa perheiden ja lasten todellisia tarpeita. Perheet osaavat itse parhaiten arvioida, mikä varhaiskasvatuksen muoto ja pituus perheiden elämäntilanteeseen parhaiten sopii. Varhaiskasvatusta voidaan pitää myös matalan kynnyksen palveluna, jolla tuetaan vanhemmuutta ja tarjotaan lapsille pedagogista kasvatusta.

Lisäksi hallitus kasvatti yli 3-vuotiaiden lasten päivähoidon ryhmäkokoja, mikä heikentää varhaiskasvatuksen laatua merkittävästi. Ryhmäkokojen kasvattaminen vaarantaa varhaiskasvatuksen tavoitteet monipuolisen pedagogisen toiminnan toteuttamisesta, pysyvistä vuorovaikutussuhteista, lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistamisesta sekä turvallisesta ja terveellisestä varhaiskasvatusympäristöstä.

Lasten lisäksi ryhmäkokojen kasvattaminen kuormittaa kohtuuttomasti päiväkotien henkilökuntaa. Henkilöstö on jo ennen ryhmäkokojen kasvattamista ollut äärirajoilla. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosi sitten julkaistuun kyselyyn vastanneista lastentarhanopettajista 39 prosenttia harkitsee siirtymistä pois alalta. Varhaiskasvatuksen erityisopettajista noin kolmasosa (32 %) harkitsee alan vaihtamista ja lastenhoitajista 29 %. Perhepäivähoitajien osuus alan vaihtoa harkitsevista oli pienin (23 %).

Merkittävin syy alan vaihtamiseen on huono palkkaus, mutta toiseksi yleisin syy on työn henkinen ja fyysinen raskaus. Kolmannes opetus- ja kulttuuriministeriön kyselyyn vastanneista ilmoitti, ettei kelpoisia henkilöitä ole saatavilla riittävästi vakituisiin tai määräaikaisiin työsuhteisiin. Tämä koskee erityisesti yliopistokoulutettuja lastentarhanopettajia. Ryhmäkokojen kasvattaminen pahentaa päiväkoteja pitkään vaivannutta työvoimapulaa ja varhaiskasvatuksen henkilöstön siirtymistä muihin työtehtäviin. Hallituksen lisärahoitus yliopistolliseen lastentarhanopettajakoulutukseen ei auta, jos valmistuvat opettajat eivät pysy alalla kuormittavaksi koetun työn vuoksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

> Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja osoittaa uudistuksen toteuttamiseen tarvittavat varat.

Vastalauseen lausumaehdotus 37

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen parantamisesta.

Peruskoulut

Peruskoulu eriarvoistuu. Oppimistulokset ovat laskeneet, ja sekä alueelliset että sukupuolten väliset erot ovat kasvaneet. Koulujen väliset erot kasvavat kovaa vauhtia kuntien välillä sekä kuntien sisällä. Entistä harvempi oppilas saavuttaa perusopetuksen vähimmäistavoitteet ja entistä

useampi tarvitsee tehostettua opetusta tai erityistukea. Myös koulussa viihtyminen on vähentynyt, eikä oppilaiden motivaatio ole entisellä tasolla. Perusopetuksesta löytyy jopa 38 lapsen ryhmiä.

Lasten sosioekonominen tausta vaikuttaa aiempaa enemmän oppimistuloksiin. Peruskoulu ei siis takaa kaikille lapsille tasa-arvoisia mahdollisuuksia oppia uutta, viihtyä koulussa ja menestyä opinnoissa.

Perusopetus tarvitsee kehittämistä ja lisäresursseja. Lisäksi erityisopetukseen on panostettava. Suomalaisen peruskoulujärjestelmän vahvuuden on tulevaisuudessakin oltava, että jokaisella lapsella on taustasta ja asuinpaikasta riippumatta oikeus laadukkaaseen opetukseen. Pienemmät opetusryhmät mahdollistavat yksilöllisen opetuksen ja oppilaiden erityistarpeiden ja kouluviihtyvyyden huomioimisen. Opetushenkilökuntaa on oltava riittävästi, jotta yksilöllisiä oppimispolkuja voidaan toteuttaa.

Vanhempainliiton teettämän kyselyn mukaan kolmannes vanhemmista on sitä mieltä, että maksuton perusopetus ei käytännössä toteudu, vaan vanhempien taloudellista osallistumista edellytetään. Koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta on huolestuttavaa, että 36 % alakoululaisten vanhemmista ja 32 % yläkoululaisten vanhemmista toi esiin, että vanhempien keräämillä varoilla rahoitetaan aikaisempaa enemmän koulun hankintoja, jopa oppimateriaaleja.

Luottamusta omaan lähikouluun on vahvistettava, jotta alueiden eriytyminen pysähtyy. Kun mahdollisimman moni perhe taustasta riippumatta valitsee lähikoulun, alueet pysyvät elinvoimaisina ja peruskoulun idea erilaisista taustoista lähtevien lasten yhdistäjänä toteutuu.

Hallitus on leikannut koulutuksellisen tasa-arvon parantamiseen tähtääviä rahoja. Vasemmistoliitto haluaa varmistaa, että suomalainen peruskoulu on jatkossakin yksi maailman parhaista kaikille lapsille.

Edellä mainituilla perusteilla ehdotamme,

> että momentille 29.10.30 lisätään 30 000 000 euroa perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen, laadullisen tasa-arvon parantamiseen ja kouluverkoston turvaamiseen.

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Vapaa sivistystyö on Suomessa merkittävässä roolissa elinikäisen oppimisen ja ihmisten hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistämisessä sekä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Opiskelijoita on oppilaitoksissa yhteensä noin miljoona.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten valtionosuuksia ja -avustuksia on leikattu useiden vuosien ajan. Lisäksi vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaa hankaloittaa hallituksen päätös indeksikorotusten jäädyttämisestä opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalalla vuosiksi 2016—2019. Opetuksen järjestäjissä huolta aiheuttavat myös puheet siitä, että indeksijäädytykset jäisivät pysyvik-

si. Rahoituksen leikkaaminen ja epävarmuuden kasvu vaikeuttavat oleellisesti toiminnan suunnittelemista. Vasemmistoliitto vaatii indeksijäädytysten perumista.

Leikkausten keskellä vapaan sivistystyön tarjoaman koulutuksen kysyntä on kuitenkin suurta. Leikkausten vuoksi koulutusmaksuja on jouduttu viime vuosina korottamaan ja koulutustarjontaa supistamaan erityisesti haja-asutusalueilla, mikä vaarantaa koulutuksellista tasa-arvoa ja koulutuksen alueellista kattavuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.10.31 lisätään 5 000 000 euroa valtionosuuksiin ja -avustuksiin vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Ammatillisen koulutuksen reformi tuli voimaan vuoden 2018 alussa. Reformin tavoitteet yksilöllisemmistä opintopoluista ja osaamisperustaisuudesta ovat sinänsä kannatettavia tavoitteita. Hallitus on kuitenkin leikannut ammatillisesta koulutuksesta roimalla kädellä, mikä vaikeuttaa reformin toimeenpanoa.

Vuoden 2019 talousarviossa esitetään ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoon 15 miljoonaa euroa. Valitettavasti summa on täysin riittämätön ottaen huomioon tehtyjen leikkausten suuruus ja reformin toimeenpanon kuormittavuus oppilaitoksissa. Julkisuudessakin on keskusteltu paljon ammatillisen koulutuksen tilasta ja erityisesti lähiopetuksen kohtalosta reformissa. OAJ:n selvitysten mukaan koulutuksen järjestäjät ovat hyvin eri vaiheissa toimeenpanon osalta. Keskeisimpänä haasteena nousee joka paikassa esille rahoituksen puutteellisuus.

Mittavat leikkaukset, jotka vähensivät järjestäjien rahoitusta keskimäärin noin 20—25 prosenttia ennen reformin voimaantuloa, ovat tehneet reformin toimeenpanosta erittäin haastavaa. Asiaa ei ole yhtään helpottanut se, että reformi toi Kuntaliiton arvion mukaan noin 80 miljoonan verran uusia kuluja (muun muassa erityisen tuen saamisoikeuden, opiskeluhuollon ja ateriointioikeuden laajentuminen ja opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadinta). Ammatilliseen koulutukseen tehtyjen leikkausten seurauksena oppilaitoksista katosi vuonna 2016 noin 1 600 työpaikkaa.

Noin puolet peruskoulun päättävistä nuorista jatkaa ammatilliseen koulutukseen, ja reformi koskettaa arviolta 300 000 opiskelijaa. Monet opettajat kokevat, että tunnit eivät riitä opetussuunitelmien tavoitteisiin. Työpaikoilla lisääntyvä oppiminen voi sopia monelle opiskelijalle, mutta haasteena on riittävän ohjauksen saaminen. Lähiopetuksen väheneminen on haaste monelle teini-ikää läpikäyvälle opiskelijalle, mutta erityisesti se kolahtaa niihin oppilaisiin, joilla on oppimisvaikeuksia, mielenterveys- tai päihdeongelmia tai muuta erityisen tuen tarvetta. Lähiopetus on erityisen tärkeää maahanmuuttajien koulutuksessa ja kotoutuksessa. Kaikki nuoret tarvitsevat aikuistumisen kynnyksellä opettajan tukea opiskelussa ja työelämään oppimisessa.

Ammatillisen koulutuksen on oltava saavutettavissa joka puolella Suomea, ja tehdyt leikkaukset ovat vakava uhka saavutettavuudelle. Nuorten syrjäytyminen näyttää erilaiselta maan eri osissa, ja se on ollut kasvussa erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa. Kasvukeskuksissa on kova kilpailu opiskelupaikoista, ja tämä vaikuttaa maahanmuuttajien syrjäytymiseen, ellei ongelmaan tartuta tarvittavilla resursseilla.

Täydentävässä talousarvioesityksessä valtiolle annetaan lupa luovuttaa vastikkeetta 80 000 000 euron arvosta pörssiosakkeita perustettavan ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen kehittämistä ja koulutusvientiä edistävän osakeyhtiön omaan pääomaan. Osakeyhtiö tekee vaikuttavuushankintoja ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi myöntämällä markkinaehtoista pääomalainaa ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen ja opetusvälineistön kehittämistä sekä koulutusviennin edistämistä tukevaan yritystoimintaan. Ammatillisen koulutuksen leikkaukset näkyvät raa'alla tavalla ammattikoulujen arjessa, ja kaikki mahdollinen lisärahoitus pitäisi suunnata ammattikoulujen perustoiminnan tukemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.20.30 lisätään 150 000 000 euroa ammatilliseen koulutukseen.

(33.) Nuorten aikuisten osaamisohjelma (kiinteä määräraha)

Edellisellä hallituskaudella luotiin nuorten yhteiskuntatakuu nuorisotyöttömyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen torjumiseksi. Nuorisotakuu-työryhmän loppuraportissa todettiin, että nuorisotakuun toteutuksen on oltava pitkäjänteistä, alueellisesti kattavaa ja ulotuttava kaikkiin nuoriin, myös maahanmuuttajiin.

Osana nuorisotakuuta on toteutettu nuorten aikuisten osaamisohjelma, jossa 20—29-vuotiaiden, pelkän peruskoulun varassa olevien nuorten on ollut mahdollisuus suorittaa ammatti- tai erikoisammattitutkinto tai ammatillinen perustutkinto. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot on suoritettu näyttötutkintoina. Näyttötutkintoihin valmistavaa koulutusta on järjestetty oppilaitoksissa ja oppisopimuskoulutuksena.

Nuorten aikuisten osaamisohjelma on saavuttanut vakuuttavia tuloksia, ja sitä olisi syytä jatkaa. Hallitus on kuitenkin päättänyt lopettaa ohjelman.

Kaikille tulisi turvata mahdollisuus vähintään toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Se on edellytys myös työllisyysasteen nostolle ja syrjäytymisen ehkäisemiselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 38

> Eduskunta edellyttää, että hallitus elvyttää nuorten aikuisten osaamisohjelman ja osoittaa siihen riittävät määrärahat.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Korkeakoulujen perusrahoitus on hallituskauden aikana vähentynyt. Ensi vuoden talousarviossa korkeakoulujen opetukseen ja tutkimukseen ehdotetaan 3,1 miljardia euroa, mikä on 167 miljoonaa vähemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa.

Hallituksen korkeakoulu- ja tiedepoliittinen linja on ollut leikata perustoiminnan rahoituksesta ja siirtää resursseja kilpailtuun rahoitukseen niin koulutuksen kuin tutkimuksenkin rahoituksen osalta. Hankerahoituksella ei kuitenkaan pystytä paikkaamaan perusrahoituksen ongelmia. Korkeakoulujen perusrahoitusta on kasvatettava, jotta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen autonomia ja edellytykset pitkäjänteiselle perustutkimukselle ja TKI-toiminnalle toteutuvat.

Korkeakoulut ovat leikkausten vuoksi joutuneet irtisanomaan henkilökuntaa, mikä on vaikuttanut paitsi henkilöstön hyvinvointiin myös opiskelijoiden mahdollisuuksiin saada opetusta ja ohjausta.

Korkeakoulujen perusrahoitusta on kasvatettava, jotta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen autonomia ja edellytykset pitkäjänteiselle perustutkimukselle ja TKI-toiminnalle toteutuvat. Rahoituksen yliopistoindeksi on palautettava.

Täydentävässä talousarvioesityksessään hallitus luovuttaa uudelle Lippulaiva-tutkimussäätiölle vastikkeetta 60 miljoonan euron edestä pörssiosakkeita, joiden säännöllinen, pitkän aikavälin osinkotuotto on ollut vähintään 3,5 prosenttia. Tämä instrumentti lisää tutkimusrahoituksen pirstaleisuutta ja rahoituksen poliittista ohjausta, sillä säätiön säädekirjalla voidaan määrittää, mihin varoja käytetään. Näin ollen rahat eivät ole demokraattisen prosessin ulottuvilla. Vasemmistoliitto olisi nähnyt panostukset mieluummin yliopistojen perusrahoituksessa tai Suomen Akatemian myöntövaltuuksissa. Tarkoituksena on, että perustettava säätiö käyttää vuosittain peruspääoman tuoton lisäksi enintään 5 prosenttia peruspääomastaan omaan toimintaansa ja myöntämäänsä rahoitukseen.

Yliopistolaki pitää uudistaa yhteisöllisen päätöksenteon ja korkeakoululaitoksen sisäisen demokratian vahvistamiseksi sekä tieteen vapauden lisäämiseksi ja tutkimuksen ja ylimmän koulutuksen tason kohottamiseksi.

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Hallituksen korkeakoulu- ja tiedepoliittinen linja on ollut leikata perustoiminnan rahoituksesta ja siirtää resursseja kilpailtuun rahoitukseen niin koulutuksen kuin tutkimuksenkin rahoituksen osalta. Vaikka hallitus onkin suunnannut korkeakoulutukseen ja tutkimukseen määrärahoja alkukauden leikkausten jälkeen, erilaisilla hankerahoituksilla ei pystytä paikkaamaan perusrahoituksen ongelmia. Korkeakoulut ovat leikkausten vuoksi joutuneet irtisanomaan henkilökuntaa, mikä on vaikuttanut paitsi henkilöstön hyvinvointiin myös opiskelijoiden mahdollisuuksiin opiskella.

Vakiintunut ja ennustettava rahoitus on tärkeää tutkimuksen ja opetuksen kehittämiselle pitkällä aikavälillä.

Vuonna 2015 yliopistolakia muutettiin hallituksen esityksestä väliaikaisesti siten, että vuosina 2016—2019 yliopistoille osoitettavaa talousarvion määrärahaa ei koroteta yliopistoindeksin mu-

kaista vuotuista kustannustason nousua vastaavasti. Indeksin poistamisen negatiiviset talousvaikutukset kohdistuvat keskeisimmin juuri yliopistojen koulutustehtävään.

Vasemmistoliiton tavoitteena on korkeakoulujen perusrahoituksen kasvattaminen, mikä on keskeinen keino toteuttaa yliopistojen autonomiaa ja luoda edellytyksiä pitkäjänteiselle perustutkimukselle.

Yliopistoilla on yhteiskunnallisia velvoitteita myös opiskelijoita kohtaan. Opetuksen laatu ja tarjonta kärsivät leikkauksista. Hallinnon vähentäminen vähentää samalla opiskelijan opintojen ohjauksen ja muun opintoneuvonnan määrää, mikä hidastaa valmistumista. Koulutuksen muutosten seuraukset näkyvät vasta pitkän ajan kuluttua, ja siksi koulutuksen kehittäminen edellyttää pitkäjänteisyyttä. Vasemmistoliitto kannattaa tavoitetta kansallisen osaamistason nostosta ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden nuorten aikuisten osuuden nostamisesta 50 prosenttiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 lisätään 90 000 000 euroa yliopistojen toimintaan.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Ammattikorkeakoulujen rahoitus on jäänyt jälkeen kasvavista kustannuksista. Ensi vuoden rahoitus on nimellisesti 41 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2015. Vuodesta 2012 rahoituksen reaaliarvo on pudonnut yli 20 prosenttia. Opiskelijoiden määrä on pysynyt ennallaan leikkauksista huolimatta.

Tämä tarkoittaa, että opiskelijoiden saama opetus ja ohjaus on vähentynyt merkittävästi. Opiskelijoiden havaintojen mukaan lähiopetuksen määrä on vähentynyt viime aikoina ja opetus on siten heikentynyt. Opiskelijat kokevat myös, että henkilöstö on entistä kiireisempää ja jopa ylityöllistettyä. Opiskelijoille tämä näyttäytyy esimerkiksi myöhästyneinä arviointeina ja ohjauksen puutteena. Opiskelijat ovat havainneet leikkausten vaikuttaneen myös ulkopuolisten asiantuntijoiden luentojen määrään.

Ammattikorkeakoulut ovat tehostaneet toimintaansa äärimmilleen. Erilaiset työolobarometrit todistavat, että ammattikorkeakouluissa voidaan erittäin huonosti. Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen taso on korjattava.

Edellä mainitun perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.55 lisätään 35 000 000 euroa ammattikorkeakoulujen toimintaan.

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Sipilän hallitus on leikannut korkea-asteen opiskelijoiden kuukausittaisesta opintorahasta reilun neljänneksen ja lyhentänyt tukiaikaa. Nämä heikennykset ovat opiskelijan näkökulmasta täysin kohtuuttomia.

Opintotuen lainapainotteisuuden lisääminen tulee todennäköisesti lisäämään opiskelun aikaista työssäkäyntiä ja toiselta asteelta valmistuvien nuorten pitämien välivuosien määrää, joka pidentää opiskeluaikoja entisestään. Opintolainan nostaminen ei ole houkuttelevaa tilanteessa, jossa valmistumisen jälkeinen työllistyminen ja pankkilainojen tulevaisuuden korkotaso ovat epävarmoja.

Opiskelijat ovat jo nyt pienituloisin väestöryhmä, ja leikkaukset ovat tehneet valtavan loven heidän perustoimeentuloonsa. Tutkimusten perusteella tiedämme, että lainan nostamisen halukkuus riippuu opiskelijan sosioekonomisesta taustasta. Näin korkeakoulutukseen osallistuminen eriarvoistuu entisestään.

Opiskelijoiden mielenterveysongelmat ovat hälyttävän yleisiä. Opiskelijoiden diagnosoitu masennus ja ahdistus ovat kaksinkertaistuneet vuodesta 2000. Opintotuen leikkaukset ja tiukentuneet ehdot heikentävät mielenterveysongelmista kärsivien opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksia. Leikkaukset lisäävät huolta ja stressiä opinnoista selviytymisestä ja näin ollen myös mielenterveysongelmien riskiä.

Opintotukeen on viime vuosien aikana tehty lukuisia muutoksia, joiden vaikutukset tulisi arvioida kunnolla. Opintotukijärjestelmää tulisi kehittää nykyisen, opintorahapainotteisen mallin pohjalta ja antaa opiskelijoille mahdollisuus keskittyä opintoihin jatkuvan toimeentulosta huolehtimisen sijaan.

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa Sipilän hallituksen tekemät opintorahan heikennykset perutaan. Esityksemme seurauksena esimerkiksi korkeakouluopiskelijan opintoraha nousee 250 eurosta 344 euroon kuukaudessa.

Opintorahaleikkausten peruminen itsessään lisää valtion menoja noin 98 miljoonaa euroa. Samalla kuitenkin asumistukimenot pienenevät 10 miljoonaa ja toimeentulotuki 4 miljoonaa. Lisäksi korotus kasvattaa kuntien (ja esimerkiksi kirkon ym.) verotuloja yhteensä 17 miljoonalla. Kun tämäkin huomioidaan, on uudistuksen nettovaikutus julkiseen talouteen 67 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 39

> Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu tekemänsä opintotuen heikennykset ja kehittää opintotukijärjestelmää opintorahapainotteisen mallin pohjalta niin, että opiskelijoiden perustoimeentulo turvataan.

80. Taide ja kulttuuri

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Valtio tukee taidetta ja kulttuuria monin tavoin. Valtion budjetin kautta osoitetuilla varoilla rahoitetaan muun muassa suomalaisten orkestereiden, teattereiden ja museoiden toimintaa sekä vapaan kentän toimijoita, lainauskorvauksia, taiteilija-apurahoja ja taiteilijaeläkkeitä. Julkinen tuki on elintärkeää ylläpidettäessä monipuolista ja elävää taidekenttää. Samalla on kehitettävä uusia tapoja parantaa taiteellista työtä tekevien ansaintamahdollisuuksia.

Vuonna 2014 julkaistussa Taiteilijan asema 2010 -tutkimuksessa todetaan, etteivät taiteilijat pääsääntöisesti pysty elättämään itseään taiteen tekemisellä. Taiteellista työtä tekevien tulotaso on usein matala, ja työskentely vuorotellen ja limittäin niin palkkatyösuhteissa kuin itsensätyöllistäjänä on yleistä. Taiteilijoiden lukumäärä on kasvanut 2000-luvulla, mutta taiteen tuki- ja apurahajärjestelmät eivät ole pysyneet kasvun mukana. Tämän seurauksena esimerkiksi kilpailu apurahoista on entistä kovempaa.

Taiteen edistämiskeskus on esittänyt, että taiteilija-apurahojen määrää lisätään 100 apurahalla ensi vuoden alusta alkaen ja että apurahoja korotetaan yleiskorotuksen lisäksi 10 prosentin tasokorotuksella. Näiden parannusten on arvioitu maksavan noin 3 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä valmistelee parhaillaan ehdotuksia toimenpiteistä, joiden tavoitteena on parantaa taiteellisen toiminnan edellytyksiä. Työryhmän toimeksiantona on tarkastella muun muassa taiteilijoiden toimeentuloa ja koulutusta sekä taiteen jakelua, levitystä, kansainvälistymistä ja digitalisaatiota ja kehittää uusia toimintamalleja vastaamaan näihin. Työryhmän alustavissa esityksissä mainitaan esimerkiksi apurahojen muuttaminen taitelijapalkoiksi, tukijärjestelmän uudistaminen hakumuotoja vähentämällä sekä alueellisen toiminnan ja arviointijärjestelmän uudistaminen.

Vasemmistoliitto on esittänyt taiteilija-allianssin kokeilemista Suomessa esimerkiksi pilottihankkeella. Taiteilija-alliansseja on käytössä Ruotsissa ja Norjassa. Niiden perusajatuksena on luoda päteville freelancereille ammatillinen, taloudellinen ja sosiaalinen turvaverkko työsuhteiden muodossa. Taiteilija-allianssin perustamisesta on Suomessakin käyty vilkasta keskustelua ja kehitetty erilaisia malleja siihen.

Kaikkien uudistusten toimeenpano edellyttää rahoitusta. Esimerkiksi pitkään valmisteltu kulttuurin valtionosuusuudistus jäi tekemättä rahoituksen puutteen takia. Tällä vaalikaudella etenevät ainoastaan museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen sekä vapaan kentän harkinnanvaraisten tukien muutokset.

Taiteen ja kulttuurin osuus valtion budjetissa on vuonna 2018 noin 460 miljoonaa euroa ja vuoden 2019 talousarvioesityksessä noin 443 miljoonaa. Noin puolet tästä rahoitetaan rahapelitoiminnan tuotolla. Taiteen ja kulttuurin osuus budjetista on pysynyt pitkälti muuttumattomana viimeisten vuosien aikana. Vuosina 2010—2018 osuus on pysynyt tasaisesti noin 0,8 prosentin tasolla. Tämä on selvästi liian vähän kasvaneisiin tarpeisiin nähden.

Vasemmistoliitto haluaa kasvattaa taiteen ja kulttuurin rahoitusta pitkällä aikavälillä tuntuvasti. Jo ensi vuonna kulttuurin ja taiteen rahoitusosuus tulisi nostaa prosenttiin valtion budjetista. Vuoden 2019 talousarviossa tämä vastaisi noin sadan miljoonan euron lisämäärärahaa. Määrärahalisäys olisi tarpeellinen niin valtionosuusuudistuksen toimeenpanemiseksi kuin esimerkiksi taiteilija-apurahojen uudistamiseen, taiteilija-apurahojen sekä -eläkkeiden määrän kasvattamiseen,

taiteilija-allianssikokeilun käynnistämiseen, nuorison kulttuuriseteleiden käyttöönottoon sekä teattereiden, orkestereiden ja museoiden rahoituksen kasvattamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 40

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo vuoden 2019 lisätalousarvioesityksen yhteydessä eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jossa kulttuurin ja taiteen rahoitusosuus on nostettu prosenttiin valtion budjetista.

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valtion tuki on Suomen kaltaisessa pienessä maassa välttämätöntä elinvoimaisen ja koko maan kattavan monipuolisen taiteen ja kulttuurin mahdollistamiseksi. Ilman valtion tukea monien museoiden, teatterien ja orkesterien toiminta ei olisi mahdollista.

Viime hallituskaudella kulttuurin valtionosuuksia karsittiin jo merkittävästi, eikä uusia leikkauksia voi enää tehdä ilman huomattavaa heikentävää vaikutusta toiminnoille. Kilpailukykysopimuksen varjolla tehtyjen leikkausten seurauksena kulttuuri on joutumassa todella ahtaalle, eikä alan kehittäminen ole jatkuvien leikkausten keskellä helppoa.

Kulttuuriala on työvoimavaltainen ala ja alueellisesti merkittävä työllistäjä. Leikkaukset iskevät väistämättä henkilökunnan määrään.

Kehittyneeseen yhteiskuntaan kuuluu kattava, monipuolinen ja korkealaatuinen taide- ja kulttuurielämä koko maassa teattereineen, museoineen ja orkestereineen. Kansallista ylpeydenaihetta tulee edistää eikä tietoisesti köyhdyttää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.80.31 lisätään 2 300 000 euroa valtionosuuksiin ja -avustuksiin teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin.

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Valtio maksaa tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille hyvitysmaksua siitä, että teoksia ja lähioikeuksien suojan kohteita kopioidaan yksityiseen käyttöön. Hyvitys on teoksen tekijöille korvaus tekijänoikeudella tai lähioikeudella suojatun aineiston käyttämisestä. EU-lainsäädännön mukaan tekijänoikeuden haltijoille maksettava "sopiva hyvitys" on edellytys yksityisen kopioinnin sallimiselle.

Suomessa hyvityskorvaus on vuodesta 2015 maksettu valtion budjetista. Korvaustaso päätettiin poliittisesti ilman kunnollista tilannekartoitusta tai vaikutusarviointia siten, että vuotuisten korvausmäärärahojen taso asetettiin 11 miljoonaan euroon. Monet pitivät korvaustasoa jo alun al-

kaen liian alhaisena. OKM:n selvityksen mukaan 11 miljoonan euron määrärahaosuus tarkoitti vuoden 2017 tietojen valossa, että korvauksen suuruus oli noin 4,40 euroa kopiota kohden ja reilut 90 senttiä per vuosi per henkilö.

Valtioneuvosto päätti kevään 2018 kehysriihessä leikata yksityisen kopioinnin hyvityskorvauksia 2 miljoonalla eurolla vuoden 2019 talousarviossa ja 4 miljoonalla vuodesta 2020 alkaen. Päätöstä on perusteltu kopiointimäärien vähenemisellä, mutta perustelun tueksi ei ole esitetty kattavaa arviointia kopioinnin tai siitä aiheutuvan taloudellisen haitan määrästä. Lisäksi päätös valmisteltiin kuulematta hyvitystä saavia tahoja. Viimeistään nyt on kyseenalaista, täyttääkö korvaustaso direktiivin edellyttämän kohtuullisen hyvityksen vaatimukset.

Vasemmistoliitto katsoo, että hyvityskorvausten tasoa tulisi nostaa ja että tämän lisäksi järjestelmää tulisi tekijänoikeusjärjestöjen toiveiden mukaisesti kehittää niin, että korvauksia voitaisiin kohdentaa myös luovien alojen yhteisiin tarkoituksiin.

Valtiovarainvaliokunnan päätös perua valtioneuvoston leikkaus ja lisätä hyvityskorvausten määrärahoja 2 miljoonalla eurolla on tervetullut. Katsomme kuitenkin, että suurempi määrärahapanostus olisi tarpeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.80.41 lisätään 1 000 000 euroa yksityisen kopioinnin hyvitysmaksuihin.

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Kansalaisjärjestöjen tukeminen

Aktiivinen, laaja ja moniääninen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa suomalaista demokratiaa. Erilaiset yhdistykset tarjoavat osallistumisen mahdollisuuksia, kanavoivat kansalaisten tuntoja, sivistävät, elävöittävät paikallisyhteisöjä sekä tuottavat arvokasta tietoa ja palveluita.

Suomessa on ymmärretty, että pienessä maassa laajan ja monipuolisen järjestökentän olemassaolo edellyttää myös valtion rahallista tukea. Valitettavasti kansalaisjärjestöjen rahoitusta on viime vuosina leikattu tuntuvasti. Ihmisoikeus- ja rauhanjärjestöt ovat merkittäviä yhteiskunnallisia toimijoita ja keskustelijoita, ihmisten osallistumisen ja vaikuttamisen kanavia, rauhankasvattajia sekä kansainvälisen ja lähialueyhteistyön toimijoita.

Väkivallattomuuden edistäminen, rasismin vastustaminen ja suvaitsevaisuus ovat aina olleet keskeinen osa rauhantyötä. Nykyinen turvallisuus- ja yhteiskunnallinen tilanne Euroopassa ja lähialueilla edellyttää aktiivista rauhantyötä ja myös elinvoimaisia rauhanjärjestöjä.

Sodat, pakolaisuus ja rasismin nousu asettavat kansalaisjärjestöille uusia korkeita vaatimuksia. Rauhanjärjestöjä tarvitaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja tekemään rauhankasvatustoimintaa kouluissa, tiedotustyötä, julkaisutoimintaa, tapahtumia sekä kansainvälistä ruohonjuuritason yhteistyötä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.80.50 lisätään 400 000 euroa vapaaehtoistoiminnan, järjestötyön ja aktiivisen kansalaisyhteiskunnan tukemiseen ja rauhantyön edistämiseen.

52. Rahapelitoiminnan tuotot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Nuorten kulttuuriseteli

Suomessa kulttuuriseteleistä ovat nauttineet monet työntekijät työsuhde-etuina. Nuorilla, jotka ovat usein opiskelijoita tai muuten työelämän ulkopuolella, ei ole ollut vastaavaa etua.

Kulttuuriseteli on oiva tapa saada ihmiset kiinnostumaan monipuolisesti yhteiskunnan tarjoamista taide- ja kulttuuripalveluista omien kiinnostuksenkohteiden mukaan. Pääsylippujen hinnat ovat kuitenkin nuorille usein korkeita. Kulttuuriseteli lisäisi kulttuuripalveluiden käyttöä ja osaltaan edistäisi kulttuurielämän monipuolisuutta Suomessa. Tällä olisi myös alueellisesti merkittävä työllistävä vaikutus työvoimavaltaisella taiteen ja kulttuurin alalla.

Italiassa 18 vuotta täyttäneet nuoret ovat saaneet syyskuusta 2016 alkaen valtiolta 500 euron arvoisen kulttuurisetelin. Summan voi käyttää esimerkiksi teattereiden, museoiden ja muun kulttuurin ja taiteen pääsylippuihin sekä kirjojen ostamiseen. Setelin voi ottaa käyttöönsä ja maksut voi suorittaa mobiilisovelluksen avulla. Summa on käytettävä seuraavan vuoden loppuun mennessä.

Vastaava kokeilu tulisi aloittaa myös Suomessa, esimerkiksi alkuun 100 euron setelillä, ja saatujen kokemusten pohjalta summaa voitaisiin myöhemmin tarkistaa. 18-vuotiaiden ikäluokka on Suomessa noin 57 000 henkilöä, joten yhteensä tämä merkitsisi hankkeen käynnistämis-, hallinto- ja seurantakuluineen kuuden miljoonan euron vuotuista kustannusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 41

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen nuorten kulttuurisetelistä.

90. Liikuntatoimi

50. Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveellisen elämäntavan oppimisen edellytys on riittävä liikunta ja aktiivinen arki. Lasten liikuntaharrastusten kustannukset saattavat nousta korkeiksi, ja perheen pienituloisuus saattaa estää lapsen tai nuoren liikuntaharrastuksen toteutumisen kokonaan.

Onkin tärkeää, että maksuttomia tai edullisia liikuntapaikkoja on helposti saavutettavissa ja niitä ylläpidetään julkisin varoin. Liikuntapaikkarakentamisessa voidaan paremmin huomioida nimenomaan lasten ja nuorten liikuntaharrastuksen tukeminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.90.50 lisätään 3 000 000 euroa lapsille ja nuorille helposti saavutettavien liikuntapaikkojen rakentamiseen ja kehittämiseen.

52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin (kiinteä määräraha)

Lasten ja nuorten liikuntaharrastusten kustannukset ovat nousseet tällä vuosituhannella kohtuuttomasti. Tutkimuksen mukaan harrastaminen urheiluseurassa saattaa olla liian kallista jo kahdelle kolmesta suomalaisperheestä. Jokaisella lapsella ja nuorella pitää olla oikeus liikuntaharrastukseen, ja valtion pitää omalta osaltaan tukea sitä, että jokainen voi harrastaa ohjattua liikuntaa.

Valtion suoran seuratuen tavoitteeksi otettiin vuonna 2013 harrastusten kustannusten alentaminen. Ehdottomana kattona tuettava toiminta on saanut maksaa enintään 50 euroa kuukaudessa. Raja on asetettu sen vuoksi, että seuratuki aidosti alentaisi kustannuksia.

Tutkimusten mukaan aiemmin käytössä ollut seuratuki jopa nosti kustannuksia vapaaehtoistyön osuuden vähentyessä. Seuratuen tasoa nostettiin viime eduskuntakaudella merkittävästi. Vuodesta 2011 vuoteen 2014 seuratuki kasvoi kolminkertaiseksi viiteen miljoonaan euroon. Vuonna 2015 seuratukea alettiin leikata ja 2016 seuratuesta leikattiin lisää. Hallitus on julkisesti painottanut lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia sekä tarvetta alentaa liikunnan kustannuksia. Seuratuen leikkaaminen oli kuitenkin päinvastainen päätös kuin julkilausutut tavoitteet.

Seuratukea maksetaan veikkausvoittovaroista, ja ministerillä on veikkausvoittovarojen suhteen suora valta siihen, mihin niitä käytetään. Seuratuen määrärahan osuuden lisäämiseksi 2 miljoonalla eurolla liikunnan veikkausvoittovaroista (momentti 29.90.50) esitämme, että liikunnan koulutuskeskusten valtionosuusrahoitusta siirretään rahoitettavaksi budjettimomentilta. Se toteutetaan lisäämällä momentin 29.90.52 (Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin) määrärahaa 2 miljoonalla eurolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.90.52 lisätään 2 000 000 euroa valtionosuuteen liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitukseen liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Nuorten työllistymistä ja elämäntaitoja voidaan edistää myös erilaisten työpajojen avulla. Työpajoissa opitaan vuorovaikutusta, yhdessä tekemistä ja eri alojen työtehtäviä työ- ja yksilövalmen-

tajien ohjauksessa. Nuorten tulevaisuuden kannalta työpajat ovat tärkeitä paikkoja, sillä yli 80 prosenttia nuorista löytää elämälleen suunnan työpajajakson jälkeen.

Etsivä nuorisotyö antaa varhaista tukea nuorelle, joka voi olla ilman koulutus-, työ- tai harjoittelupaikkaa tai muuten tarvitsee apua palveluihin pääsemiseksi. Etsivän nuorisotyön kautta on vuosittain tavoitettu yli 20 000 nuorta, joista yli 15 000 on kaivannut pidempiaikaista ohjausta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.91.51 lisätään 7 000 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Luonnonvaratalous

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Valtioneuvosto on hyväksynyt kansallisen kalatiestrategian maaliskuussa 2012 uhanalaisten vaelluskalojen suojelemiseksi. Kalatiestrategian tärkeimpänä tavoitteena on uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojemme elinvoimaisuuden vahvistaminen. Tämä mahdollistuu vaellusyhteyden palauttamisella ja muilla luontaista lisääntymiskiertoa tukevilla toimenpiteillä, joita valtio on rahoittanut.

Vaelluskalojen elinolojen parantamisen rahoitus kuitenkin lähes puolittuu nyt, kun siihen suunnattu kärkihanke loppuu, eikä rahoitusta esitetä korvattavaksi mitenkään. Vaelluskalakantojen luontaista lisääntymiskiertoa vahvistaviin toimiin ja elinympäristökunnostuksiin suunnattua määrärahaa tulee lisätä, jotta uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojemme elinvoimaisuus vahvistuu. Panostamalla vaelluskalakantojen tilaan voidaan parantaa myös mm. luontomatkailun edellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 30.40.31 lisätään 2 000 000 euroa vaelluskalakantojen suojeluun.

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSOn tavoitteena on pysäyttää metsäisten elinympäristöjen ja metsälajien taantuminen vuoteen 2025 mennessä. Vapaaehtoiseen suojeluun erustuvan ohjelman konkreettisena tavoitteena on suojella pysyvästi noin 96 000 hehtaaria ja saada määräaikaisen suojelun sekä luonnonhoitohankkeiden piiriin 82 000 hehtaaria.

METSO-ohjelma on ollut menestyksekäs. Tavoitteesta on saavutettu noin puolet, ja vapaaehtoisuuteen perustuva ohjelma on parantanut luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä ja lisännyt metsä- ja

ympäristöalan toimijoiden välistä yhteistyötä. METSOn keinot ovat tehokkaita ja kustannusvaikuttavia, ja niiden avulla on pystytty suojelemisen lisäksi turvaamaan metsäluonnon monimuotoisuutta luonnonhoidon keinoin. Metsäluonnon hoidon edistäminen on olennainen osa METSO-ohjelmaa.

METSO-ohjelman rahoitusta on leikattu. Nyt ohjelman tavoitteet uhkaavat jäädä saavuttamatta, kun rahoitus ei riitä. Hallitusohjelman mukainen 3 miljoonan euron säästö tulee perua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 30.40.45 lisätään 1 000 000 euroa metsäluonnon hoidon edistämiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

37. Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja kuntien joukkoliikennehankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Pyöräily ja kävely ovat paitsi päästöttömimpiä myös terveellisimpiä liikkumismuotoja. Kävelyn ja pyöräilyn toimenpidesuunnitelman ja edistämisohjelman kautta voidaan muun muassa tukea kuntien kävely- ja pyöräilyinvestointeja, painottaa kävelyn ja pyöräilyn merkitystä kaavoituksessa ja yhdyskuntasuunnittelussa, koordinoida kävelyn ja pyöräilyn edistämistyötä eri toimijoiden kesken sekä tukea sähköpyörien hankintaa ja kestäviä liikennemuotoja edistäviä järjestöjä.

Vuoden 2019 täydentävässä talousarvioesityksessä kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelmaan osoitetaan 3,5 miljoonaa euroa. Yhdessä vuoden 2018 toisen lisätalousarvion kanssa tämä tarkoittaa, että ensi vuonna käytettävissä on yhteensä 7 miljoonaa euroa. Nämä panostukset ovat tärkeitä, mutta katsomme, että rahoitusta tulisi suuri tarve huomioiden kasvattaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 31.10.37 lisätään 5 000 000 euroa kävelyn ja pyöräilyn toimenpidesuunnitelman ja edistämisohjelman toteuttamiseen.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Ihmisten asuinpaikan valintaan vaikuttaa liikenneyhteyksien sujuvuus. Sipilän hallitus on leikannut joukkoliikennetukea viime vuosina. Tämä on näkynyt lakkautettuina juna- ja bussivuoroina. Valtaosa leikkauksista on kohdistunut raideliikenteeseen.

Leikkaukset on nyt peruttava, ettei alueiden kehitys vinoudu joukkoliikenteen kuihtumisen vuoksi. Koko maan kattava julkinen liikenne takaa alueiden yhdenvertaisuuden.

Raideliikenteen määrän ja laadun nostaminen parantaa työllisyyttä ja tarjoaa miellyttävän vaihtoehdon yksityisautoilulle. Julkisen liikenteen on oltava käyttäjälle yksityisautoilua edullisempaa, jotta liikenteen ilmastopäästöjä saadaan alennettua.

Suuret kaupunkiseudut ovat saaneet joukkoliikennetukea vasta vuodesta 2010 lähtien. Metropolialueella sujuva ja kohtuuhintainen joukkoliikenne on merkittävässä roolissa työvoiman saatavuuden kannalta. Kun asumisen hinta kaupungissa on noussut liian korkeaksi, täytyy töihin päästä sujuvasti myös kauempaa. Kohtuuhintainen joukkoliikenne on tärkeää myös eriarvoistumisen estämisen näkökulmasta. Syrjäytämme ihmisiä yhteiskunnasta, mikäli heillä ei ole mahdollisuutta liikkua.

Pääkaupunkiseudulla joukkoliikenteen lipunhintoihin kohdistuu kova nousupaine. Koko maan talouskasvu nojaa pääkaupunkiseudun kukoistukseen. Esimerkiksi naapurimaamme pääkaupunki Tallinna on siirtynyt asukkaille maksuttomaan joukkoliikenteeseen. Pääkaupunkiseudulle tulee suunnata enemmän tukea joukkoliikenteeseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 31.30.63 lisätään 30 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen.

Kansallispuistojen saavutettavuuden parantaminen

Suomessa on 40 kansallispuistoa, jotka ovat laajoja luonnonsuojelualueita. Kansallispuistot suojelevat luonnon monimuotoisuutta ja tarjoavat monipuolisia ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksia. Valtion Metsähallituksen ylläpitämät kansallispuistot ovat maksuttomia, niin että jokaisella on mahdollisuus liikkua luonnossa ja tutustua suomalaiseen luontoon.

Vain muutamiin kansallispuistoihin on sujuvat joukkoliikenneyhteydet, ja monien palvelutaso on puutteellinen. Jotta kansallispuistot olisivat aidosti kaikkien saatavilla, tulisi joukkoliikenneyhteyksiä ja palvelutasoa parantaa.

Katsomme, että valtion budjetista tulee varata erillinen määräraha kansallispuistojen joukkoliikenneyhteyksien ja palveluiden parantamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 31.30.63 osoitetaan 3 000 000 euroa kansallispuistojen saavutettavuuden parantamiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Laadukas, kattava ja maksuton koulutusjärjestelmä, yliopistoissa ja erikoislaitoksissa tehtävä tutkimus sekä yritysten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta muodostavat kokonaisuuden, jonka varassa Suomen menestys lepää.

Maamme hyvinvointia ei ole rakennettu työehtoja polkemalla, vaan osaamista ja tuottavuutta parantamalla. Järkevillä koulutus- ja elinkeinopoliittisilla päätöksillä on ollut tässä keskeinen rooli.

Meidän on valittava, haluammeko jatkossa kuulua edullisella palkkatasolla kilpaileviin matalan elintason maihin vaiko menestyä osaamisella. Tulevaisuuden hyvinvoinnin turvaamiseksi meidän on uskallettava investoida merkittävästi nykyistä enemmän koulutukseen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (TKI).

Julkiset panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen maksavat itsensä takaisin. Korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa tehty työ luo perustaa kaupallisille ratkaisuille, ja tuet yritysten omalle tutkimus- ja kehitystoiminnalle mahdollistavat riskinoton ja uuden luomisen. Innovaatioiden myönteiset ulkoisvaikutukset säteilevät kauas yksittäisen tutkimusyksikön tai yrityksen ulkopuolelle.

Julkinen sektori voikin tukea, mahdollistaa ja synnyttää innovaatioita ja uudenlaista toimeliaisuutta. Tämä on ensiarvoisen tärkeää nykyisen kaltaisessa tilanteessa, jossa koko tuotanto- ja kulutusjärjestelmämme on muutettava nopeasti päästöttömäksi ja resurssitehokkaaksi. Ekologinen jälleenrakennus edellyttää valtiolta strategista näkemystä, priorisointia, pitkäjänteisyyttä — ja rahaa.

TKI-toiminnan menojen osuus bruttokansantuotteesta on Suomessa kuitenkin pienentynyt vuodesta 2009 alkaen. Sipilän hallituksen aikana tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden tukemisen merkitys elinkeinopolitiikassa on entisestään vähentynyt, vaikka ensi vuoden talousarviossa aiempien vuosien leikkauksia hieman paikkaillaankin. Vuonna 2016 TKI-toimintojen bruttokansantuoteosuus painui jo alle kolmen prosentin, mikä on huomattavasti vähemmän kuin keskeisissä verrokkimaissamme. Samaan aikaan, kun muualla kehittyneissä maissa panostetaan uusiutumiseen, Suomessa on otettu takapakkia.

Tutkimus- ja kehityspanostusten määrän lisäksi huomiota tulisi kiinnittää myös niiden kohdentumiseen. Tällä hetkellä yrityksille menevä tuki tähtää pitkälti olemassa olevien tuotteiden parantamiseen. Kokonaan uusien innovaatioiden osuus on vain muutamia prosentteja. Yleisluonteisten verotukien korvaaminen suorilla innovaatiotuilla ja avustuksilla saattaisi osaltaan parantaa tilannetta.

Valtion sektoritutkimuslaitokset tekevät tärkeää soveltavaa tutkimusta ja tarjoavat keskeistä asiantuntijatietoa päätöksenteon ja julkisen keskustelun tueksi. Monien niiden rahoitusta on leikattu tuntuvasti tällä hallituskaudella, mikä on johtanut henkilöstön ja tutkimustoiminnan karsimiseen. Sama koskee yliopistoissa tehtävää tutkimusta. Tämä on lyhytnäköistä politiikkaa. Vaikeiden ja monisyisten haasteiden ratkaisu edellyttää tutkittua tietoa.

Rahoituksen laskeva trendi on käännettävä. Vasemmiston mielestä Suomen tavoitteeksi tulee ottaa, että TKI-toimintaan käytetään 5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Julkisen rahoituksen osuus tulisi olla prosentin luokkaa.

Tutkimus on erittäin työvoimavaltaista. Leikkaukset tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksessa ovat siten pahentaneet myös työttömyyttä. Vastaavasti lisäsatsaukset tutkimukseen näkyvät välittömästi uusina työpaikkoina.

Yksi tapa edistää ekologista rakennemuutosta on julkinen kehityspankki tai investointilaitos, joka kokoaa ja kanavoi rahoitusta pitkäjänteisesti kokonaisvaltaisen missioajattelun ja yhteiskuntavision mukaisesti. Esimerkiksi Saksan energiakäänteessä julkinen kehitysrahoituslaitos on ollut keskeinen toimija. Suomen hallituksen tulee aloittaa uudenlaisen julkisen investointilaitoksen valmistelu. Rahastoon voitaisiin houkutella pääomia myös yksityisiltä kansalaisilta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 42

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin julkisen tutkimus- ja kehitysrahoituksen nostamiseksi siten, että jo ensi hallituskaudella julkisen rahoituksen määrä on 1 prosentti bruttokansantuotteesta ja että nykyistä suurempi osuus tuista kohdennetaan uusien innovaatioiden ja toimintamallien kehittämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 43

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelemaan julkista kehityspankkia tai investointirahastoa, joka kokoaa ja kanavoi rahoitusta pitkäjänteisesti kokonaisvaltaisen, kestävää rakennemuutosta edistävän missioajattelun ja yhteiskuntavision mukaisesti.

01. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Geologian tutkimuskeskuksessa tehdään tärkeää työtä, joka vahvistaa Suomen osaamisperustaa sekä ekologisesti kestävän talous- ja yhteiskuntakehityksen edellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.20.01 lisätään 2 000 000 euroa Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenoihin.

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että Suomen tulevaisuuden hyvinvoinnin kannalta elinkeinorakenteen uudistuminen, tuottavuuden parantaminen ja uusien innovaatioiden syntyminen ovat keskeisen tärkeitä. Julkinen tuki on ollut tehokas ja korvaamaton elementti taloutemme kehittymisessä.

Tätä taustaa vasten Suomen viime vuosien leikkaukset tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta ovat käsittämättömiä. Business Finlandin rahoitusta kasvatetaan ensi vuodelle, mutta lisäpanostukset ovat riittämättömiä pitkään jatkunut leikkuulinja huomioiden.

Korkean lisäarvon työpaikkoja tuottavan ja ekologisesti kestävän rakenneuudistuksen aikaansaaminen edellyttää julkisten tukien tuntuvaa kasvattamista. Suomen tavoitteena tulee olla, että TKI-toimintaan käytetään lähivuosina yhteensä viisi prosenttia bruttokansantuotteesta ja että julkisen TKI-rahoituksen osuus on vähintään yksi prosentti bkt:sta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.20.40 lisätään 60 000 000 euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen.

49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

VTT:llä on keskeinen rooli Suomen osaamisperustan kehittäjänä ja arvokkaan tutkimustiedon tuottajana. Sen toimintaresurssien leikkaaminen on ollut kohtalokas virhe.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.20.49 lisätään 5 000 000 euroa Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

Kokeillaan työajan lyhentämistä

Työpahoinvointi, stressi ja uupumus ovat kasvavia ongelmia suomalaisessa työelämässä. Työpahoinvoinnin kustannukset työnantajille ja yhteiskunnalle arvioidaan useiksi, jopa kymmeniksi miljardeiksi euroiksi vuositasolla. Monesti ongelmien taustalla on työn liiallinen kuormittavuus.

Kuormittavuuden vähentämiseksi on luotava nykyistä paremmat mahdollisuudet joustaviin työaikajärjestelyihin, työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen sekä osaamisen päivittämiseen.

Monen suomalaisen hyvinvoinnin kannalta mahdollisuus vapaa-ajan lisäämiseen tai muunlaiseen työehtojen parantamiseen olisi tärkeämpää kuin palkankorotus. Tämä voisi tarkoittaa lisää lomapäiviä tai viikoittaisen työajan lyhentämistä, esimerkiksi nelipäiväistä työviikkoa tai kuuden tunnin työpäiviä. Tämän kaltainen kompensaatio tuottavuuden kasvusta olisi myös ympäristön ja yhteisöllisyyden kannalta parempi vaihtoehto kuin kulutusmahdollisuuksien lisääntyminen.

Haluamme käynnistää uuden ja ennakkoluulottoman kokeilun, jolla selvitetään lyhyemmän työajan taloudelliset, hyvinvoinnilliset, työllistävät ja muut yhteiskunnalliset vaikutukset 2010-luvun Suomessa. Parhaiten kokeilu onnistuisi yhteistyössä vapaaehtoisten työnantajien ja ammattiliittojen kanssa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 44

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen työajan lyhennyskokeilusta ja varaa siihen riittävän rahoituksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, joka mahdollistaa vuorotteluvapaan 10 vuotta töissä olleille. Vuorotteluvapaan ajaksi tulee voida palkata kuka tahansa tehtävään soveltuva työtön työnhakija.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Työttömyys käy kalliiksi ja aiheuttaa monenlaisia yhteiskunnallisia ongelmia. Suomen julkisen talouden kestävä tasapainottaminen edellyttää työllisyysasteen nostamista ja työttömyyden alentamista. Erityisen huolestuttavaa on pitkäaikaistyöttömyys, joka on edelleen erittäin suurta. Työttömyyden pitkittyessä työkyky ja ammattitaito heikkenevät ja työllistyminen käy vaikeammaksi.

Hallituksen pääasialliset keinot työllisyyden parantamiseksi ovat olleet työehtojen heikentäminen ja työttömien kurittaminen. Halpatyön ja työvoimapoliittisten sanktioiden lisääminen edustavat maailmankuvaa, jossa eriarvoisuus on hyväksyttävää ja työttömyyden katsotaan johtuvan työttömien laiskuudesta.

Vasemmistoliitto haluaa taata mahdollisimman monelle hyvän työn — oli kyse sitten perinteisestä palkkatyöstä, pienyrittämisestä tai eri työmuotojen yhdistelmästä.

Tärkeimmät yksittäiset työvoimapoliittiset toimet ovat Suomen kokonaistalouden kestävä kehitys ja väestön osaamistason lisääminen. Keskeistä on myös turvata riittävät työllisyysmäärärahat ja osoittaa lisämäärärahaa vaikuttaviin työllisyystoimenpiteisiin, kuten työvoimakoulutukseen ja palkkatukeen. Vasemmistoliitto on ehdottanut palkkatuen käytön lisäämiseksi ns. Myllykosken mallia, jossa yrityksille maksettavasta palkkatuesta tehtäisiin nykyistä automaattisempaa.

Yhdistysten ja säätiöiden merkitys palkkatuetun työn tarjoajina on keskeinen. Ne työllistävät usein myös sellaisia henkilöitä, joita yritykset eivät palkkaa tuenkaan turvin. Hallitus on kuitenkin rajoittanut järjestöjen 100-prosenttista palkkatukea 3 000:n henkilötyövuoden kiintiöllä, mikä on johtanut palkkatukityöllistämisen rajuun alasajoon kolmannella sektorilla. Kiintiön korottaminen 4 000 henkeen on riittämätön korjausliike, kun huomioidaan, että järjestöt työllistivät yli 10 000 henkilöä vuodessa vielä edellisellä hallituskaudella. Osin kiintiöstä johtuen työllisyysmäärärahoja on jäänyt jatkuvasti käyttämättä huomattavia summia. Vasemmistoliitto on johdonmukaisesti vaatinut tämän keinotekoisen rajoitteen poistamista.

Kaiken ikäisten työttömien omaehtoista opiskelua tulee helpottaa, ja kaikille halukkaille tulee tarjota laadukkaita julkisia työvoimapalveluita. Työllistymisen kannalta oleellista on, että tukea ja

palveluita tarjotaan heti työttömyyden alussa. Uraohjaus, koulutus, palkkatuettu työ ja panostukset tehokkaaseen työnvälitykseen maksavat itsensä takaisin.

Työ- ja elinkeinotoimistojen resurssit ovat jääneet Suomessa rajusti jälkeen muista Pohjoismaista. Esimerkiksi Ruotsissa työttömiä on suunnilleen yhtä paljon kuin Suomessa, mutta työvoimapalveluissa työskentelee yli kuusi kertaa enemmän ihmisiä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Suomessa yksi virkailija palvelee satoja ihmisiä, Ruotsissa muutamia kymmeniä. TE-toimistojen resurssit ovat tällä hetkellä riittämättömät, jotta ne pystyisivät tarjoamaan kunnollisia, asiakkaiden tarpeista lähteviä palveluita. Määrärahojen nostotarve olisi vähintään kymmeniä miljoonia, mikäli henkilöstömäärä ja palvelun taso haluttaisiin nostaa edes välttävälle tasolle.

Ongelmana hallituksen politiikassa ei kuitenkaan ole pelkästään määrärahojen taso. Myös byrokraattiset toimintamallit ja kaavailtu työllisyyspalvelujen laajamittainen yksityistäminen ovat vaarallisia asiakkaiden yhdenvertaisuuden, palveluiden laadun, kustannustehokkuuden sekä demokratiaan kuuluvan ja oikeusturvan kannalta keskeisen viranomaisvastuun näkökulmasta.

Sen lisäksi, että niin sanottu aktiivimalli on osoittautunut massaleikkuriksi, se on osaltaan lisännyt ja kasvattanut byrokratiaa ja johtanut esimerkiksi työvoimapoliittisten lausuntojen käsittelyaikojen kohtuuttoman venymiseen. Yhä suurempi osa henkilöstöresursseista on käytetty työllisyyden tuen sijasta työttömyysturvaan liittyvän byrokratian hallitsemiseen.

Hallituksen kaavailemaan kasvupalvelu-uudistukseen sisältyvä työvoimapalveluiden laajamittainen ulkoistaminen ei tutkimustiedon ja kansainvälisten kokemuksien perusteella lisäisi palveluiden tuloksellisuutta eikä työllisyyttä. Sen sijaan nykyisten viranomaistehtävien siirtäminen markkinoille tulosperusteisilla hankinnoilla on omiaan vaarantamaan työttömien oikeusturvan ja johtamaan kerman kuorintaan, jossa vaikeasti työllistyvien palvelut laiminlyödään.

Nuorille on taattava mahdollisuus saada koulutustaan vastaavaa työkokemusta heti valmistumisen jälkeen. Mitä kauemmin oman alan työpaikkaa joutuu etsimään, sitä suuremmaksi käy todennäköisyys, ettei sellaista koskaan löydy.

Kielenopetus sekä muu koulutus, kuten ammatillinen koulutus tai sen täydentäminen, on keskeistä, jotta maahanmuuttajat sopeutuvat nopeasti ja heidän osaamisensa saadaan yhteiskunnan käyttöön. Kotouttamiskoulutukseen on osoitettava riittävästi resursseja, ja palveluiden tulee olla kaikkien maahanmuuttajien saatavilla. Kieltä on päästävä opiskelemaan heti Suomeen saapumisen jälkeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.30.51 lisätään 60 000 000 euroa, josta 30 000 000 euroa työvoima- ja yrityspalveluiden laadukkaiden perustoimintojen turvaamiseen ja 30 000 000 euroa palkkatukeen, ja että lisäksi hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 46

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa momentilta 32.30.51 yhdistysten ja säätiöiden palkkatukea koskevan rajoituksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 47

Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa huomattavasti palkkatukeen osoitettuja määrärahoja ja alkaa valmistella automaattista palkkatukimallia ns. Myllykosken mallin mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 48

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu suunnitelmistaan työvoimapalveluiden laajamittaisesta ulkoistamisesta, joka ulottuisi myös nykyisiin viranomaistehtäviin. Julkisella sektorilla tulee olla jatkossakin päävastuu palveluiden järjestämisestä ja asiakkaiden palveluprosessista. Sanktioiden ja valvonnan lisäämisen sijaan keskitytään parantamaan palveluiden tasoa niitä käyttävien ihmisten toiveiden ja tarpeiden mukaisesti.

Pakolaiskiintiön korottaminen

Työ- ja elinkeinoministeriön julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahoista hankitaan työvoimakoulutuksena järjestettävää kotoutumiskoulutusta aikuisille maahanmuuttajille. Laadukkaat kotoutumispalvelut ja koulutus ovat ensiarvoisessa roolissa kiintiöpakolaisten pääsyssä kiinni uuteen elämään ja suomalaiseen yhteiskuntaan.

Vasemmistoliitto esittää Suomen vuosittaisen pakolaiskiintiön merkittävää korottamista vaiheittain. Ensi vuonna kiintiö tulee nostaa 2 500:aan. Pakolaiskiintiön korotuksen edellyttämä kotoutumiskoulutuksen tarve edellyttää ensi vuodelle esitettävän 4 800 000 euron lisäksi momenttiin liittyvän valtuuden lisäystä 4 800 000 eurolla niin, että kotoutumiskoulutusta hankitaan vuonna 2020 niille henkilöille, jotka valitaan vuoden 2019 pakolaiskiintiössä, mutta eivät ehdi käydä koulutusta loppuun vuoden 2019 aikana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.51 lisätään 4 800 000 euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin kotoutumiskoulutuksen hankkimiseen kiintiöpakolaisille, joiden määrää tulee korottaa 2 500:aan vuonna 2019.

60. Energiapolitiikka

Uusiutuvan energian kaupallista tukijärjestelmää uudistettiin hiljattain. Uusi tukimalli on sinänsä kannatettava, mutta suunnitelman mukainen tuella tuotettavan uusiutuvan energian määrä on auttamattomasti liian pieni riittävän nopean ja mittavan energiamurroksen aikaansaamiseksi.

Energiatehokkuuden parantaminen on myös välttämätöntä, jotta Suomen kokonaispäästöt saadaan vasemmistoliiton tavoitteen mukaisesti nollaan 2030-luvun alussa. Puhtainta energiaa on se, jota ei ole tuotettu lainkaan.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa lisätään tukea uusiutuvan energian investointitukeen, jolla edistetään energiajärjestelmän tekemistä hiilineutraaliksi, tutkimusta ja selvityksiä sekä uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöönottoa.

Kasvatamme myös energiatehokkaiden ratkaisuiden käyttöönottoa nopeuttavaa rahoitusta. Teollisuuden lisäksi myös kotitalouksissa ja maatiloilla on huomattavaa uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden potentiaalia, jota hyödynnetään puutteellisesti.

Kotitalousvähennystä tulisi uudistaa niin, että se soveltuisi myös asunto-osakeyhtiöille ja -osuuskunnille, mikä mahdollistaisi yhteiset energiaremonttihankkeet nykyistä paremmin.

Kaikkien ei ole taloudellisista syistä mahdollista hyödyntää kotitalousvähennystä. Myös pienituloisten mahdollisuuksia parantaa kodin energiatehokkuutta tai ottaa käyttöön uusiutuvaa energiaa tulisi parantaa. Tämän vuoksi tarvitsemme kotitalousvähennyksen rinnalle erillisen energiaremonttituen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 49

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi energiaremonttituen, jolla tuetaan kotitalouksien, asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien uusiutuvan energian pientuotantoa ja energiatehokkuuden parantamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 50

> Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa uusiutuvan energian tuella tuotettavan energian tavoitemäärää tuntuvasti ja tuo tarvittavat lisämäärärahat eduskunnan hyväksyttäväksi vuoden 2019 lisätalousarviossa.

20. Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Energiatehokkuuden parantaminen ja uusiutuvan energian käytön lisääminen ei ole edennyt riittävän nopeasti.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa lisätään tukea uusiutuvan energian investointitukeen, jolla edistetään energiajärjestelmän tekemistä hiilineutraaliksi, tutkimusta ja selvityksiä sekä uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöönottoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.60.20 lisätään 2 000 000 euroa energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämiseen.

44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Vasemmistoliitto ehdottaa turpeen verotuen pienentämistä turpeen suurten hiilidioksidipäästöjen vuoksi. Turpeen verokohtelu tulisi palauttaa vuoden 2014 tasolle eli 4,9 euroon megawattitunnilta hallituksen esittämän 3,0 euron sijaan. Tämä ohjaisi energiankäyttöä ympäristöystävällisempään suuntaan ja nostaisi turpeen hinnan lähemmäs sitä tasoa, joka olisi perusteltua sen ympäristö- ja ilmastovaikutusten kannalta.

Metsähakkeen tuotantotuki on sidottu turpeen verotasoon. Metsähaketukea maksetaan kuitenkin myös sellaiselle hakkeelle, joka on peräisin kuitu- ja tukkipuusta. Tämä ei ole perusteltua, sillä korkealaatuisempi puuaines tulisi käyttää korkeamman jalostusasteen pitkäikäisiin tuotteisiin. Turpeen verotuen keventämisen seurauksena myös metsähaketukea tulee pienentää, ja sen myöntöperusteita järeälle puuainekselle tulee rajata nopeammin kuin mitä hallitus on suunnitellut.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 51

> Eduskunta edellyttää, että hallitus pienentää metsähakkeen tukea vastaamaan vasemmistoliiton esittämää alennettua turpeen verotukea ja että hallitus kiirehtii metsähaketuen rajaamista niin, ettei sitä enää myönnetä korkealaatuiselle kuitu- ja tukkipuulle.

46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki (arviomääräraha)

Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatio on nykymuodossaan ja nykyisessä tilanteessa tarpeeton ja kallis. Tukea on perusteltu hiilivuotoriskillä, mutta todisteet tällaisesta ongelmasta ovat heikkoja. Tuki ei todennäköisesti ole luonut uusia työpaikkoja, eikä se ole välttämätön vanhojen turvaamiseksi. Kyse on veronmaksajien rahojen siirtämisestä yritysten voittoihin.

Tuen tarkoitus on nimensä mukaisesti kompensoida päästöoikeuden hinnasta johtuva korkeampi sähkön hinta. Sähkön hinta ei kuitenkaan ole kallistunut, vaan se on edelleen Suomen teollisuudelle hyvin edullista. Paljon energiaa käyttävää teollisuutta tuetaan vuosittain useilla sadoilla miljoonilla euroilla myös energia- ja sähköverohelpotusten muodossa.

Jotta EU:n päästökaupalla olisi sen tavoitteen mukainen ohjausvaikutus, tulisi päästöoikeuden hinnan olla vähintään joitakin kymmeniä euroja. Mikäli päästöoikeuksien hinnan vuosittainen keskiarvo ylittäisi esimerkiksi 30 tai 50 euroa, tulisi päästökauppakompensaation tarvetta tarkastella uudelleen. Tällöin tukea tulisi myöntää energiankäytön sijaan yritysten energiatehokkuutta parantaviin investointeihin.

Suomen energia- ja ilmastopolitiikkaa pitää tehdä kokonaisvaltaisesti, tieteeseen ja tutkimukseen perustuen. Kun maailman suunta on kohti hiilineutraalia tuotantoa, ei ole järkevää kannustaa teollisuutta pitäytymään vanhassa. Tuet tulisi kanavoida energiatehokkuuden parantamiseen, uusiutuvan energian käytön edistämiseen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Edelläkävijyys ja uuden puhtaan teknologian käyttöönotto synnyttäisivät myös uusia työpaikkoja ja vientituloja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että nykymuotoisesta energiaintensiivisen teollisuuden päästökauppakompensaatiosta luovutaan ja päästökauppatulot ohjataan jatkossa ilmastonmuutoksen torjuntaan.

70. Kotouttaminen

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Globaali pakolaistilanne on useiden pitkittyneiden konfliktien takia historiallisen vakava. Maailmanlaajuisesti yli 68 miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa paetakseen sotaa ja vainoa. Noin 25 miljoonaa on pakolaisina kotimaansa ulkopuolella. Valtaosa heistä, lähes 85 prosenttia, on köyhissä ja kehittyvissä maissa. Yli puolet pakolaisista on lapsia.

Suomen on osallistuttava oikeudenmukaiseen kansainväliseen vastuunjakoon. Rajojen sulkemisen ja hädänalaisten hengenvaarallisille reiteille pakottamisen sijaan tarvitaan turvallisia reittejä vaikeimmassa tilanteessa olevien pakolaisten auttamiseksi. Yhteiseurooppalaisia ratkaisuja ja sitovaa vastuunjakoa tarvitaan, mutta se ei voi tarkoittaa turvapaikkamenettelyn ulkoistamista EU:n rajojen ulkopuolelle ja ehdotettujen leirien perustamista maihin, joissa pakolaiset ja turvapaikanhakijat kärsivät vakavista ihmisoikeusloukkauksista.

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n koordinoima uudelleensijoittaminen pakolaiskiintiössä on hallittu keino auttaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia. Kiintiöpakolaisiksi valitaan muun muassa kidutuksen uhreja, väkivaltaa kokeneita naisia, vammaisia ja lapsiperheitä. Suomen viime vuosina vastaanottamista kiintiöpakolaisista noin puolet on ollut lapsia.

Vasemmistoliitto esittää Suomen vuosittaisen pakolaiskiintiön kasvattamista 2 500:aan nykyisestä 750:stä. Näin voimme auttaa haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia hallitusti pakolaisleireiltä turvaan. Jatkossa kiintiötä tulee edelleen kasvattaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.70.30 lisätään 8 700 000 euroa valtion korvauksiin kotouttamisesta pakolaiskiintiön korottamiseksi 2 500:aan.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Suomen on jatkossakin oltava maa, jossa kaikilla perhetaustaan ja yhteiskuntaluokkaan katsomatta on mahdollisuus hyvään elämään. Sipilän hallitus on vaikeuttanut nimenomaan pienituloisten elämää. Se on leikannut työttömiltä, opiskelijoilta ja eläkeläisiltä. Julkisia palveluita sekä lääke- ja matkakorvauksia on heikennetty. Ensi vuoden talousarvioesitys ei pienistä parannuksista huolimatta muuta tilannetta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Hallitus on jäädyttänyt kansaneläkeindeksiin sidotut etuudet koko hallituskaudeksi. Lisäksi se leikkasi indeksistä 0,85 prosenttia vuonna 2017 ja antoi erittäin poikkeuksellisesti indeksin pisteluvun pienentyä vuonna 2016. Tämän seurauksena monet perusetuudet ovat huomattavasti alhaisemmalla tasolla kuin mitä ne pysyvän lainsäädännön mukaan olisivat.

Vuodelle 2019 perusturvaetuuksien jäädytys tarkoittaa 1,2 prosentin heikennystä mm. työmarkkinatukeen ja kansaneläkkeeseen. Kun tarkastellaan koko hallituskauden eli vuosien 2016—2019 toimien yhteisvaikutusta, huomataan, että useimpia kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia on reaalisesti leikattu 3,4 prosenttia suhteessa normaaliin kehitykseen. Mikäli kansaneläkeindeksiä olisi korotettu vaalikaudella normaaliin tapaan, pidetty se vuonna 2016 edellisvuoden tasoisena ja jätetty vuoden 2017 tasoleikkaus tekemättä, olisi indeksin arvo ensi vuonna 1674. Hallituksen päätösten seurauksena tämä ns. pisteluku on kuitenkin vain 1617. Lisäksi on huomattava, että eri etuuksia yhteen sovitettaessa leikkaus voi olla huomattavasti suurempikin kuin yllä mainittu 3,4 prosenttia.

Jäädytys ei kuitenkaan ole koskenut kansaneläkeindeksin määrityksessä käytettävää jakajaa, jota hallitus on kasvattanut joka vuosi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kun indeksin jäädytys puretaan, kasvaa sen pisteluku hitaammin kuin ilman näitä korotuksia.

Esimerkiksi perusturvan taso ei kattanut kohtuullista minimikulutusta jokaiselle edes hallitusohjelman valmisteluvaiheessa, ja leikkausten jälkeen tilanne on vielä heikompi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan esim. työmarkkinatukea saavan yksinasuvan tulot eivät riittäneet ylläpitämään kuluvana vuonna Kuluttajatutkimuksen minimibudjetin mukaista kohtuullista minimikulutusta, vaan jäivät siitä noin 20 prosenttia. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin on tehty lähes 30 prosentin korotus. Keliakiakorvaus on poistettu kokonaan ja kakkostyypin diabeteslääkkeiden korvauksia on tiputettu rajusti.

Vasemmistoliiton mallissa kaikki esimerkiksi työmarkkinatukeen, peruspäivärahaan, kansan- ja takuueläkkeeseen, sairauspäivärahoihin sekä vammaistukeen kohdistuvat leikkaukset perutaan ja kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia korotetaan.

Vaihtoehdossamme esimerkiksi kansan- ja takuueläke kasvavat 50 eurolla kuukaudessa suhteessa nykyiseen, työttömyyspäivärahaan tulee 24 euroa ja yleiseen asumistukeen 23 euroa lisää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 53

> Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu välittömästi kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien jäädytyksen ja 0,85 prosentin tasoleikkauksen.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) talousarviorahoitus on ollut vuosia supistuvalla uralla. Vuosina 2015—2018 THL:n budjettirahoitus pieneni lähes viidenneksellä. Kun huomioideaan myös laitokselle osoitetut uudet toiminnot, on rahoitus reaalisesti laskenut yli neljänneksen. Vuoden 2019 talousarvio jatkaa leikkauslinjaa.

Tehdyt säästöt ovat kohdistuneet THL:n tutkimus- ja kehittämistoimintaan, koska THL:n runsaisiin lakisääteisiin viranomaistehtäviin niitä ei voida kohdentaa ilman lainsäädäntöön tehtäviä muutoksia.

Leikkaukset vähentävät sosiaali- ja terveysministeriön ja muun valtionhallinnon, kuntien sekä sosiaali- ja terveysalan saamaa asiantuntijatukea sekä vaarantavat THL:n kyvyn tuottaa päätöksentekoa tukevaa tietoa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseksi.

Vasemmistoliitto katsoo, että pitkään jatkunut THL:n määrärahaleikkausten kierre tulee katkaista ja sen tekemän elintärkeän sosiaali- ja terveysalan tutkimuksen rahoitus turvata.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.03.04 lisätään 8 000 000 euroa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin.

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Nykyisen hallituksen perustulokokeilu kuihtui kunnianhimon ja resurssien puutteen vuoksi kokeiluksi työmarkkinatuen saajien työssäkäynnin kannusteista. Hallitus on myös alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen päättänyt, ettei kokeilu saa jatkoa vuoden 2018 jälkeen.

Vasemmistoliitto haluaa siirtyä Suomessa asteittain kohti perustuloa. Uudistuksen toteuttaminen edellyttää nykyistä laajempaa ja pitkäkestoisempaa kokeilua, joka koskee kattavasti eri ihmisryhmiä ja kartoittaa monipuolisesti perustulon käyttäytymis- ja kustannusvaikutuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 54

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi valmistelemaan kattavaa perustulokokeilua, joka koskee kattavasti eri ihmisryhmiä ja kartoittaa monipuolisesti perustulon käyttäytymis- ja kustannusvaikutuksia.

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Lapsilisää sai vuoden 2016 lopulla reilut 550 000 perhettä. Näissä perheissä oli lapsia yhteensä yli miljoona eli noin 18 prosenttia väestöstä. Yksinhuoltajakorotuksen saaneita perheitä oli sa-

maan aikaan 102 000, mikä on 18,5 prosenttia kaikista lapsilisää saaneista perheistä. Lapsia, joista maksettiin yksinhuoltajakorotus, oli 163 000.

Lapsilisiä on muutettu useasti viime vuosina. Sipilän hallituksen aikana muutokset ovat olleet pääsääntöisesti lapsiperheiden toimeentuloa heikentäviä. Lapsilisän indeksisidonnaisuus poistettiin vuoden 2016 alussa. Vuodelle 2017 lapsilisien tasoja alennettiin 0,91 prosentilla. Tällä hetkellä keskimääräisen lapsilisän reaaliarvo on 30 prosenttia pienempi kuin vuonna 1994. Katsomme, että lapsilisien tasoon tehdyt heikennykset olisi välittömästi peruttava ja että lapsilisiä tulisi jatkossa korottaa indeksin mukaisesti.

Lapsilisän yksinhuoltajakorotusta lisättiin tälle vuodelle 4,75 eurolla lasta kohden. Vasemmistoliitto kannatti muutosta sinänsä. Yksinhuoltajien tilanne on monin tavoin haastavampi kuin kahden vanhemman talouksien, ja on perusteltua, että he ovat oikeutettuja korkeampaan lapsilisään. Yksinhuoltajaperheissä pienituloisuusaste on yli kolminkertainen kahden huoltajan perheisiin verrattuna. Samalla on kuitenkin syytä huomioida, että yksinhuoltajatalouksien — ja laajemmin lapsiperheiden — toimeentulon parantaminen edellyttäisi huomattavasti isompia muutoksia. Edellä mainitun korotuksen vaikutus yksinhuoltajatalouksien tulonmuodostukseen on marginaalinen.

Lisäksi monet muut hallituksen päätökset ovat vaikeuttaneet etenkin pienituloisten lapsiperheiden toimeentuloa ja arkea. Julkisia palveluita on heikennetty, etuuksia ja tulonsiirtoja on leikattu ja esimerkiksi subjektiivista päivähoito-oikeutta rajoitettu. Eduskunnan tietopalvelun vuonna 2017 tekemän laskelman mukaan hallituksen päätöksillä on ollut alle 18-vuotiaiden köyhyysastetta kasvattava vaikutus. Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti puolestaan pienentäisi selvästi lapsiköyhyyttä.

Hallitus on tehnyt heikennykset yksitellen ilman arviota niiden kokonaisvaikutuksesta. Hyvä perhepolitiikka ja lasten oikeuksien edistäminen edellyttäisivät kuitenkin nimenomaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 55

> Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi kokonaisarvion tekemiensä uudistusten yhteisvaikutuksista lapsiperheiden toimeentuloon ja lapsiköyhyyteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 56

> Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu hallituskaudella tekemänsä lapsilisien heikennykset ja palauttaa lapsilisien indeksisidonnaisuuden.

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Sipilän hallitus on heikentänyt yleistä asumistukea muun muassa jäädyttämällä enimmäisasumismenojen tason ja alentamalla enimmäisasumismenoja tietyillä alueilla. Myös kansaneläkeindeksin heikennykset ovat leikanneet asumistukea.

Vuonna 2019 hallitus aikoo jatkaa enimmäismenojen jäädyttämistä sekä jatkaa heikennystä, jolla menot on kytketty elinkustannusindeksiin vuokraindeksin sijaan. Elinkustannusindeksi nousee vuokria hitaammin, joten tässäkin kyse on leikkauksesta. Jatkossa asumistuki siis jää entistä enemmän jälkeen vuokrista. Kärsijöitä ovat pienituloiset vuokra-asujat.

Hallituksen asumistukipolitiikka perustuu virheelliseen ymmärrykseen asumistuen luonteesta ja vaikutuksista. Esimerkiksi valtiovarainministeri Petteri Orpo on väittänyt, että asumistuki kattaisi vuokran sataprosenttisesti ja että asumistuki valuisi suoraan vuokrahintoihin. Kumpikaan näistä oletuksista ei pidä paikkaansa. Asumistuessa on sekä perusomavastuu että yläraja hyväksytyille asumismenoille. Perusomavastuun määrään vaikuttavat bruttotulot ja lasten lukumäärä. Pienituloisella, esimerkiksi työmarkkinatuella elävällä, perusomavastuuta ei ole lainkaan. Silloinkin asumistuki on enintään 80 prosenttia hyväksytyistä asumismenoista.

Hyväksyttyjen enimmäisasumismenojen taso riippuu kotikunnasta. Vuonna 2016 noin 70 prosentilla yleisen asumistuen saajista tämä niin sanottu normivuokra, jonka perusteella tuki lasketaan, oli pienempi kuin heidän todellinen vuokransa. Vuonna 2015 Kela kertoi asumistuen korvaavan keskimäärin 49 prosenttia todellisista asumismenoista.

Myöskään asumistuen ja vuokrahintojen yhteys ei ole niin yksiselitteinen kuin hallitus on antanut ymmärtää. Aiemmilta vuosilta tiedetään, että vuokrat ovat kasvaneet nopeasti silloinkin, kun asumistukinormi on pysynyt muuttumattomana.

Hyvinvointinäkökulmasta asumistuen suurin ongelma on se, että tukijärjestelmän enimmäisvuokrataso on kaukana markkinahinnoista. Ratkaisu tähän ongelmaan ei voi olla asumistuen heikentäminen ja enimmäisasumismenojen jäädyttäminen, mikä tarkoittaisi omavastuuosuuksien kasvamista ja toimeentulo-ongelmien lisääntymistä. Monet asumistuen saajat joutuvat nytkin turvautumaan toimeentulotukeen, ja hallitus on itse arvioinut, että yli 40 prosenttia asumistuen heikennysten säästöistä häviäisi, koska toimeentulomenot kasvaisivat.

Vasemmistoliitto vastustaa asumistuen heikennyksiä. Meidän vaihtoehdossamme asumistuki palautetaan vuokraindeksiin ja jäädytykset perutaan. Uudistuksemme seurauksena yleinen asumistuki kasvaa 23 euroa kuukaudessa.

Vaihtoehdossamme asumistuen suojaosa nostetaan 300 eurosta 500 euroon kuussa ja se laajennetaan kattamaan palkkatulon lisäksi myös esimerkiksi pääomatulot, apurahat, palkkiot ja tekijänoikeuskorvaukset. Suojaosan alle jäävät ansiot eivät leikkaa tukia, jolloin pienimuotoisenkin työn tekeminen on kannattavaa.

Ylikorkeiden vuokrien osalta tukileikkauksia inhimillisempi ja huomattavasti tehokkaampi keino on kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon merkittävä lisääminen sekä vuokrankorotuksia hillitsevien toimenpiteiden selvittäminen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 57

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, joka peruu hallituksen yleiseen asumistukeen tekemät heikennykset ja palauttaa asumistuen vuokraindeksiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 58

> Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi sellaisia suuria vuokrankorotuksia hillitseviä toimenpiteitä, jotka eivät perustu asumistuen heikentämiseen.

20. Työttömyysturva

Sipilän hallitus on vaikeuttanut työttömien asemaa monin tavoin. Työvoimapoliittisten sanktioiden lisääminen ja työttömyysturvan heikentäminen kertovat maailmankuvasta, jossa eriarvoisuus on hyväksyttävää ja työttömyyden katsotaan johtuvan työttömien laiskuudesta.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa työttömyysturvan indeksileikkaukset, tukiaikojen lyhennykset, kulukorvausten pienennykset ja muut heikennykset perutaan ja uusista sanktiotoimista luovutaan. Työttömyysturvaa tulee kehittää suuntaan, jossa se mahdollistaa työttömien omaehtoisen aktiivisuuden ja huomioi nykyistä paremmin erilaiset työskentelyn ja työsuhteen järjestämisen tavat.

Pienyrittäjien vaikeuksien huomioiminen on jäänyt muiden poliittisten kysymysten jalkoihin esimerkiksi eläkejärjestelmästä, sosiaali- ja työttömyysturvasta, verotuksesta tai yritystuista keskusteltaessa. Lakisääteinen työttömyysturva on ulotettu myös yrittäjiin, mutta se ei vastaa riittävän hyvin tämän päivän tarpeisiin.

Työn myymisestä saatua tuloa tulisi kohdella yhtäläisesti työn kestosta ja sen teettämisen tavasta riippumatta. Yksi askel tähän suuntaan olisi työttömyysturvan yhdistelmävakuutus, jolloin itsensätyöllistäjä voisi vakuuttaa samanaikaisesti sekä työntekijä- että yrittäjälähteistä saamansa tulot. Palkansaajakassan jäsen voisi siis ottaa lisävakuutuksen esimerkiksi toimeksiannon kautta saatuja yrittäjätuloja varten, ja yrittäjä voisi vakuuttaa yrittäjäkassassa myös palkkatulojaan. On myönteistä, että hallitus on luvannut selvittää asiaa ja tuoda vasemmistoliiton pitkään vaatiman esityksen yhdistelmävakuutuksesta eduskunnan käsiteltäväksi.

Yrittäjän oikeus työttömyysturvaan määräytyy sen mukaan, katsotaanko hänen olevan työmarkkinoiden käytettävissä vai ei. Käytännössä asian ratkaisee työ- ja elinkeinotoimiston arvio siitä, onko yritystoiminta pää- vai sivutoimista. Koska TE-toimistot eivät ole selkeästi linjanneet pelisääntöjään, moni ei uskalla harjoittaa liiketoimintaa lainkaan työttömyysturvan menettämisen pelossa. Sivu- ja päätoimisen yrittäjyyden määritelmiä tulee täsmentää ja tulkinnoista antaa selkokielistä ohjeistusta ja esimerkkejä. Ymmärrettävien ja yksitulkintaisten säännösten rinnalle on

luotava ennakkopäätösjärjestelmä, josta henkilö voi saada sitovan viranomaiskannan valintansa seurauksista jo etukäteen.

"Aktiivimallista" on luovuttava

Vuoden 2018 alusta voimaan astunut työttömyysturvan niin sanottu aktiivimalli on osoittautunut epäoikeudenmukaiseksi massaleikkuriksi, joka rankaisee ihmisiä työttömyyden tai sairauden perusteella, kasvattaa toimeentulotukimenoja ja aktivoinnin sijasta pahentaa sosiaaliturvajärjestelmän byrokratialoukkuja.

Aktiivimallin toisella tarkastelujaksolla heinä—syyskuussa 158 000 työtöntä ei onnistunut täyttämään aktiivisuusehtoja, jonka myötä heidän etuuttaan leikattiin. Ensimmäiseen tarkastelujaksoon verrattuna leikkuriin joutuneiden määrä on edelleen kasvanut. Vain hieman yli 10 prosenttia niistä työttömistä, joiden työttömyysetuutta leikattiin ensimmäisen tarkastelujakson jälkeen, onnistui täyttämään aktiivisuusehdot toisella tarkastelujaksolla.

Aktiivisuusehdot ovat heikosti perustellut ja mielivaltaiset. On vaikea ymmärtää ajatusta, jonka mukaan työttömyysturvaa leikataan, jos työtön ei onnistu löytämään työtä. Kaikilla työttömillä ei myöskään ole samanlaisia edellytyksiä työllistyä. Osatyökykyisten, vammaisten, pitkäaikaistyöttömien tai ikääntyneiden työttömien työllistyminen kestää usein keskimääräistä pidempään. Aktiivimalli rankaisee heitä eniten. Myös sosiaali- ja terveysministeriö on todennut aktiivimallin leikkurin kohdistuvan huomattavaan määrään sellaisia työkyvyttömiä henkilöitä, joilla ei ole tosiasiallisia edellytyksiä täyttää aktiivisuusehtoa.

Aktiivimalli myös asettaa työnhakijat keskenään eriarvoiseen asemaan riippuen hakijan asuinpaikasta ja ammattialasta. Aktiivimalli ei huomioi työnhakua tai tarjolla olevien työpaikkojen tai palveluiden puutetta. Aktiivimalli ei itsessään lisää työpaikkoja tai kannusta sellaisenaan nopeampaan työllistymiseen. Jos työpaikkaa ei yksinkertaisesti ole tarjolla, ei työttömyyspäivärahan leikkaaminen edistä työttömän työllisyyttä aktiivisuudesta tai omasta työllistymishalusta huolimatta.

Koska työnhakijoilla on kannustin hakeutua työttömyysturvan tason turvaavaan palveluun ja TE-toimistoilla kannustin tarjota tällaisia mahdollisimman monelle, saattaa aktiivimalli johtaa palvelujen pirstoutumiseen ja niiden epätarkoituksenmukaiseen kohdentumiseen. Kun henkilöitä ohjataan massoittain vääränlaisiin palveluihin, osa jää tarvitsemiensa palveluiden ulkopuolelle ja palveluiden kokonaisvaikuttavuus heikkenee.

Aktiivimalliin liittyvien lukuisien epäkohtien korjaamiseksi ei ole esitetty uskottavia toimenpiteitä. Lukuun ottamatta aktiivimallin yhteydessä toteutettua omavastuupäivien vähentämistä seitsemästä viiteen työttömyysjakson alussa on koko hankkeesta perusteltua luopua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 59

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta niin sanotusta työttömyysturvan aktiivimallista luovutaan työttömyysjakson alun omavastuupäivien lyhentämistä lukuun ottamatta.

Vastalauseen lausumaehdotus 60

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin hallituskaudella toimeenpantujen työttömyysturvan heikennysten perumiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 61

Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa työttömyysturvan ja asumistuen suojaosan 500 euroon kuukaudessa ja että tämä suojaosa koskee palkkatulojen lisäksi myös kaikkia muita tulomuotoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 62

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii esitystä työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksesta, jonka avulla itsensätyöllistäjä voisi samanaikaisesti vakuuttaa sekä työntekijä- että yrittäjälähteistä saamansa tulot.

Vastalauseen lausumaehdotus 63

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää työttömyysturvaa suuntaan, jossa se mahdollistaa työttömien omaehtoisen aktiivisuuden ja huomioi nykyistä paremmin erilaiset työskentelyn ja työsuhteen järjestämisen tavat.

Vastalauseen lausumaehdotus 64

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta sivu- ja päätoimisen yrittäjyyden määritelmiä täsmennetään, viranomaistulkinnoista annetaan selkokielistä ohjeistusta ja esimerkkejä ja yrittäjyyttä pohtivalle työttömälle voidaan antaa sitova etukäteiskanta siitä, johtaisiko hänen suunnittelemansa yritystoiminta työttömyysturvan menettämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 65

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jolla työttömien omaehtoista opiskelua helpotetaan ja siihen liittyvästä 25 vuoden ikärajauksesta luovutaan. Työttömälle työnhakijalle pitää sallia myös sivutoiminen opiskelu, jos tämä on työmarkkinoiden käytettävissä.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Perhevapaauudistus

Nykyinen vanhempainvapaamalli ei täytä sille asetettuja tavoitteita lasten hyvinvoinnin ja sukupuolten tasa-arvon edistämisestä. Naiset käyttävät valtaosan sekä vanhempainvapaasta että hoitovapaasta. Isien osuus on alle kymmenen prosenttia.

Vasemmistoliitto haluaa ottaa käyttöön 6+6+6-mallin, jossa molemmille vanhemmille on korvamerkitty yksi puolen vuoden jakso, ja kolmannen he voivat jakaa keskenään. Yksinhuoltaja saisi täydet 18 kuukautta.

Nykyisin kotihoidontukeen maksetaan ns. sisarkorotusta. Vasemmistoliitto poistaisi tämän korotuksen yli 3-vuotiaiden osalta.

Lääke- ja matkakorvauksia pitää parantaa

Lääkekorvausjärjestelmän tärkein tehtävä on turvata paljon sairastavien ja pienituloisten mahdollisuudet riittävään lääkehoitoon. Tämä ei nyt toteudu. Viime vuosina lääkekorvauksia on supistettu rajusti.

Sipilän hallituksen leikkaukset ovat kohdistuneet muun muassa kakkostyypin diabeteksesta kärsiviin pitkäaikaissairaisiin. Hallituksen päätöksillä vuoden 2017 alusta lukien diabeteslääkkeistä muut kuin insuliinivalmisteet siirrettiin 100 prosentin korvausluokasta 65 prosentin korvausluokkaan. Insuliinihoito vaikutustavaltaan korvaavana hoitona säilyi edelleen ylemmässä erityiskorvausluokassa kaikille diabetespotilaille. Korvausluokkaa vaihtaneiden diabeteslääkkeiden korvaussumma pieneni 26 miljoonaa euroa eli 24 prosenttia.

Pienituloiset diabeetikot joutuivat jo ennen näitä heikennyksiä tinkimään sairautensa hoidosta liian korkeiden lääkekulujen vuoksi. Puutteellisesti hoidettu diabetes altistaa monille liitännäissairauksille, joiden hoito on yksi terveydenhuollon suurimpia menoeriä.

Sipilän hallitus on heikentänyt myös sairausvakuutuksen matkakorvauksia. Matkakorvausten matkakohtainen omavastuu yhteen suuntaan tehdyltä matkalta nousi 16 eurosta 25 euroon ja vuosiomavastuu eli matkakatto 272 eurosta 300 euroon. Kela maksoi vuonna 2017 lääkkeistä korvauksia 1,39 miljardia euroa noin kolmelle miljoonalle korvauksen saajalle. Korvaussumma oli 1,8 prosenttia pienempi kuin vuonna 2016. Korvausten summa pieneni yli 25 miljoonalla eurolla, ja tämä johtui lääkekorvaussäästöistä.

Matkakorvaukset liittyvät useimmiten erikoissairaanhoitoon, ja ne ovat erittäin tärkeitä etenkin vaikeasti liikkuville, kaukana palveluista asuville ja pienituloisille. Matkakorvauksista leikkaaminen on osaltaan heikentänyt suomalaisten yhdenvertaista oikeutta saada asianmukaista hoitoa. Lääke- ja matkakorvausten leikkaamisella on suuret inhimilliset kustannukset, eivätkä ne ole järkeviä myöskään kansanterveyden kokonaistalouden näkökulmasta.

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa lääke- ja matkakorvauksia parannetaan yhteensä 30 miljoonalla eurolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Yksityislääkäripalveluiden Kela-korvauksesta luopuminen asteittain

Kela korvaa osan yksityislääkärin ja yksityishammaslääkärin käytön kuluista. Kyseessä on kansalaisten yhdenvertaisuutta heikentävä tuki parempiosaisille. Lähtökohdaksi ja ykköstavoitteeksi tulisi ottaa julkisen terveydenhoidon laadun parantaminen. Yksityisen sairaanhoidon käytöstä maksettava Kela-korvaus tulisi ensi vuonna puolittaa ja lopettaa sen jälkeen kokonaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esitykset äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan muuttamiseksi 6+6+6-malliksi, jossa molemmille vanhemmille on varattu yksi 6 kuukauden jakso ja yhden jakson vanhemmat saavat jakaa keskenään haluamallaan tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa kotihoidontuen sisarkorotuksen yli 3-vuotiaiden osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi lain, joka uudistaa lääkekorvausjärjestelmää niin, että lääkekorvausten taso esimerkiksi kakkostyypin diabeteksen hoidon osalta turvataan vähintään vuoden 2016 tasolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 69

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimiin, jotta matkakorvausten omavastuurajaa alennetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 70

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelemaan laajempaa sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen uudistusta, jossa palvelu-, matka- ja lääkemaksukatot yhdistetään ja uuden maksukaton taso on huomattavasti nykyisiä matalampi.

Vastalauseen lausumaehdotus 71

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin yksityislääkäreiden ja yksityishammaslääkäreiden käytöstä maksettavan Kela-korvauksen lopettamiseksi ja varmistaa, että kaikki saavat tarvettaan vastaavaa julkista terveydenhoitoa.

40. Eläkkeet

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Eläkepolitiikan tulee edistää eläkeläisten tasa-arvoa, taata kaikille eläkeläisille riittävä toimeentulo ja turvata eläkejärjestelmän toimivuus nyt ja tulevaisuudessa. Tällä hetkellä iso osa Suomen noin 1,5 miljoonasta eläkeläisestä sinnittelee tulojen riittävyyden kanssa. Melkein kaksi kolmasosaa heistä saa eläkettä alle 1 500 euroa kuussa, ja noin 340 000 eläkeläisen kuukausieläke on alle 1 000 euroa. Reilut 100 000 eläkeläistä on pelkän kansaneläkkeen varassa, ja yli kolmannes eläkeläisistä saa pienen työeläkkeen lisäksi kansaneläkettä.

Eläkkeiden tason lisäksi myös muun muassa asumisen hinta, lääke- ja matkakorvausten taso sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut vaikuttavat eläkeläisten toimeentuloon.

Sipilän hallitus on leikannut niin eläkkeiden tasosta kuin julkisista palveluista ja korvauksista. Palvelumaksuja on korotettu. Hallituksen päätöksillä onkin eduskunnan tietopalvelussa teettämämme laskelman mukaan ollut eläkeläisköyhyyttä kasvattava vaikutus. Takuueläkkeen korottaminen, joka sinänsä on myönteinen teko, ei muuta hallituspolitiikan isoa kuvaa.

Vasemmistoliitto on johdonmukaisesti vastustanut myös hoidon laadun heikkenemiseen, asiakasmaksujen korotuksiin ja korvausten pienenemiseen johtavia leikkauksia sekä julkispalveluiden heikentämistä. Meidän vaihtoehdossamme palveluiden taso turvataan ja hinnat pidetään kohtuullisina.

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomäärä-raha)

Yksi keskeinen tekijä eläkeläisten toimeentulovaikeuksien taustalla on, että kansaneläkkeen kehitys ei ole pysynyt yleisen palkka- ja hintatason nousun mukana. Jotta kansaneläkkeen ostovoima olisi samalla tasolla kuin 1990-luvun alussa, tulisi sen olla vähintään 200 euroa kuukaudessa nykytasoa suurempi.

Takuueläke on Kelan eläke-etuus, joka on tarkoitettu pienimpien eläketulojen saajille. Takuueläke koskee vain noin 100 000:ta eläkeläistä, kun taas kansaneläkettä saa yli puoli miljoonaa eläkkeensaajaa.

Kansaneläkejärjestelmän etuuksia tarkistetaan yleensä vuosittain kansaneläkeindeksillä. Hallitus on kuitenkin päättänyt, että kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien korotukset jätetään tekemättä vuosina 2017—2019. Vuonna 2017 hallitus lisäksi leikkasi indeksistä 0,85 prosenttia. Vuonna 2016 hallitus antoi tavanomaisesta poiketen indeksin pisteluvun pienentyä. Ensi vuonna kansaneläkkeensaajien asema heikkenee jälleen, kun hallitus aikoo jättää normaalit kansaneläkeindeksin mukaiset korotukset tekemättä ja jatkaa indeksin jäädytystä.

Näin ollen kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien ns. pisteluku on ensi vuonna hallituksen toimien seurauksena 1 617, kun se ilman yllä mainittuja heikennyksiä olisi 1 674. Tämä merkitsee, että reaalisesti hallitus on leikannut kansaneläkkeestä kautensa aikana 3,4 prosenttia.

Vasemmistoliiton mielestä sekä kansaneläkkeen että takuueläkkeen tasoa tulee korottaa tuntuvasti pienituloisten eläkeläisten aseman parantamiseksi. Välittömänä toimenpiteenä nostaisimme molempia 50 eurolla kuukaudessa jo ensi vuodesta alkaen. Takuueläkkeen osalta tämä tar-

koittaa 41 euron korotusta suhteessa hallituksen talousarvioesitykseen, johon sisältyy 9 euron korotus.

Hallituksen tulee myös alkaa valmistella takuu- ja kansaneläkkeen tuntuvampia korotuksia, jotka voitaisiin panna toimeen asteittain muutaman vuoden aikana. Tavoitteena tulee olla, ettei kenenkään kuukausittainen eläke jää alle 1 000 euron. Kansan- ja takuueläkkeiden indeksitarkistukset tulee jatkossa tehdä pysyvän lainsäädännön mukaisesti eli varmistaa, että pienimpiä eläkkeitä tarkistetaan joka vuosi vähintään hintatason muutosten mukaisesti. Pienempiin eläkkeisiin indeksin tulee vaikuttaa vain korottavasti.

Parisuhteessa elävän kansaneläkkeen tulee olla samalla tasolla kuin yksinasuvan.

Vasemmiston vaihtoehtobudjetti parantaisi eläkeläisten ylivoimaisen enemmistön toimeentuloa huomattavasti. Kansaneläke nousisi 629:stä 679 euroon ja takuueläke 825 euroon. Keskimääräistä reilun 1 500 euron työeläkettä saavan käteen jäisi kuukaudessa 34 euroa enemmän. Yli 65-vuotiaiden pienituloisuusaste vähenisi 2,1 prosenttiyksikköä, ja yli 26 000 ihmistä nousisi eläkeläisköyhyydestä.

Keliakiaa sairastavien ravintolisäkorvauksen palauttaminen

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä esittää, että keliakiaa sairastavien veroton korvaus palautetaan valtion talousarvioon. Ehdotamme korvauksen suuruudeksi 31 euroa kuukaudessa.

Vuonna 2015 veroton korvaus oli 23,60 euroa kuukaudessa, ja tuolloin korvausta sai 34 400 asiakasta. Vuoden 2016 alusta Sipilän hallitus poisti ruokavaliokorvauksen kokonaan yli 16-vuotiailta keliaakikoilta ja muutti alle 16-vuotiaiden korvauksen vammaistueksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 72

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin eläkeläisten kohtuullisen toimeentulon varmistamiseksi ja pientä eläkettä saavien aseman parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 73

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo kiireellisesti eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kansaneläkkeen ja takuueläkkeen 50 euron tasokorotuksesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 74

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kansaneläkkeen puolisovähennyksen lopettamiseksi, jotta parisuhteessa elävää ja yksin elävää eläkeläistä kohdellaan tältä osin yhdenvertaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 75

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen keliakiaa sairastavien korvauksen palauttamisesta valtion talousarvioon.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentilta voidaan maksaa kunnille korvauksia "kustannuksista, jotka aiheutuvat laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta". Momentin perusteluissa todetaan, että kunnat voivat antaa tilapäistä majoitusta sekä korvausta ruuasta ja välttämättömistä lääkkeistä. Korvauksen myöntää Kela, ja siihen oikeuttavista kustannuksista säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Käytännössä ilman oleskelulupaa tai "paperittomana" maassa olevat voivat saada lähinnä päivystyspoliklinikalla annettavaa hoitoa, mutta pitkäaikaissairauksien seurantaa ja lääkitystä ei ole tarjottu. Tämän vuoksi esimerkiksi diabetespotilaita on ajautunut huonoon kuntoon, mikä on johtanut kalliiseen hoitoon päivystyksissä ja vuodeosastoilla.

Vasemmistoliitto katsoo, että jokaisen perusihmisoikeudet on turvattava riippumatta siitä, mikä henkilön maassaolon status on.

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi vuonna 2018 aloitteen, joka turvaa ilman oleskelulupaa maassa oleville vähimmäisoikeudet, jotka ihmisarvoinen elämä vaatii ja joita kansainvälisten ihmisoikeussopimusten noudattaminen edellyttää. Tähän katsotaan sisältyvän ainakin välttämättömät lääkärin määräämät lääkkeet, majoitus ja ruoka. Katsomme, että valtion tulisi kannustaa muita kuntia seuraamaan Helsingin esimerkkiä. Tämä edellyttäisi valtion kuntakorvauksen myöntöperusteiden tarkistamista sekä määrärahan korottamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 33.60.37 otsikossa "laittomasti maassa oleskeleva" vaihdetaan muotoon "vailla oleskelulupaa maassa oleva" ja että lisäksi hyväksytään yksi lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 76

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, joka mahdollistaa kuntakorvausten nykyistä laajemman käytön, jotta ilman oleskelulupaa maassa oleville voidaan kaikkialla Suomessa turvata lääkärin määräämät lääkkeet, tarpeellinen hoito, majoitus ja ruoka.

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapauden ja henkilökohtaisen budjetoinnin pilottihankkeiden kustannuksiin myönnettäviin valtionavustuksiin ehdotetaan kohdennettavaksi 100 miljoonan euron määräraha. Yhteensä varoja on näihin tarkoituksiin osoitettu 200 miljoonaa.

On paitsi toivottavaa myös hyvin mahdollista, ettei hallituksen kaavailema, yksityisiä terveyskonserneja suosiva ja kansalaisten yhdenvertaisuuden vaarantava malli toteudu. Uusia myöntövaltuuksia ei pidä antaa ennen kuin sote-järjestelmän tulevaisuudesta on selkeämpi käsitys.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

***Vastalauseen lausumaehdotus** 77*

> Eduskunta edellyttää, että mikäli keskeinen sote-lainsäädäntö hyväksytään tällä vaalikaudella, puolitetaan momentilta 33.60.38 annettavaksi kaavaillut valinnanvapauspilottihankkeiden määrärahat vuoden 2019 osalta.

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan 100 000 naista joutuu Suomessa joka vuosi puolisonsa fyysisen tai seksuaalisen väkivallan tai sillä uhkailun kohteeksi. Vuonna 2014 julkaistussa EU:n perusoikeusviraston tutkimuksessa haastatelluista suomalaisista 15 vuotta täyttäneistä naisista 47 prosenttia oli kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Kotona tapahtuneista pahoinpitelyistä 71 prosenttia kohdistuu naisiin, 15 prosenttia miehiin ja loput alle 15-vuotiaisiin lapsiin. Perheväkivaltaan kuolee vuosittain yli 20 naista.

Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimus) tuli Suomen osalta voimaan 1.8.2015. Sopimus edellyttää riittävien, helposti saavutettavien turvakotien perustamista, jotta väkivallan uhreille, erityisesti naisille ja heidän lapsilleen, voidaan tarjota turvallinen majoitus ja heitä voidaan auttaa ennakoivasti. Sopimuksen selitysmuistiossa viitataan Euroopan neuvoston suositukseen, jonka mukaan turvakotipaikkoja tulisi olla yksi 10 000 asukasta kohden. Suomen kokoisessa maassa sopimus edellyttäisi siis yli 500 turvakotipaikkaa.

Suomessa toimii nyt 23 turvakotia. Tämän vuoden lopussa perhepaikkoja, eli paikkoja aikuiselle ja tämän mukana oleville lapsille, on koko maassa vain 143. Määrä tulisi moninkertaistaa.

Vuonna 2016 turvakodeissa oli yhteensä 3 535 asiakasta. Asiakasmäärä kasvoi edellisestä vuodesta 16 prosenttia. Aikuisista asiakkaista oli naisia 94 prosenttia. Vuoden aikana lähes 1 200 asiakasta ei mahtunut turvakotiin, jonne oli hakeutunut. Pulaa paikoista on ollut erityisesti pääkaupunkiseudulla. Toisaalta pinta-alaltaan Suomen kokoisessa maassa myös paikkojen alueellinen kattavuus on avun saannin kannalta ensiarvoisen tärkeää. Paikkojen puutteen vuoksi lähisuhdeväkivallan uhreja on ohjattu turvakoteihin jopa satojen kilometrien päähän.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan turvakotiverkoston saattaminen riittävälle tasolle edellyttäisi ainakin 40 miljoonan euron rahoitusta. Turvakotien rahoittamiseen kohdistettua määrärahaa tulisi nostaa määrätietoisesti vuosittain, jotta nykyisen turvakotiverkoston ylläpidon lisäksi uusia turvakotipaikkoja voidaan perustaa ja alueellista kattavuutta parantaa sekä ottaa huomioon tilojen esteettömyys. Tällä hetkellä esitettyjen tasokorotusten myötä turvakotien määrärahat nousisivat ensi vuonna 19,55 miljoonaan euroon. Esitetyllä tahdilla Istanbulin sopimuksen

edellyttämä paikkamäärä saavutettaisiin aikaisintaan vuonna 2029. Turvakotipaikkoja on saatava lisää nyt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.60.52 lisätään 6 000 000 euroa turvakotitoiminnan menoihin turvakotipaikkojen määrän kasvattamiseksi asteittain Istanbulin sopimuksen edellyttämälle tasolle.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen ympäristökeskus Syke on Suomen valtion tutkimus- ja asiantuntijalaitos, joka tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia sekä kehittää ratkaisuja kestävän kehityksen edistämiseksi. Syken rooli ympäristötiedon kokoajana ja välittäjänä on korvaamaton.

Syken toimintamenot ja henkilöstömäärä vähenevät jatkuvasti. Vuonna 2015 Sykessä oli henkilöstöä 648 henkilötyövuoden verran, ja tällä vaalikaudella henkilöstöä on vähennetty vuosi vuodelta, niin että ensi vuodelle osoitetaan varat enää 505 henkilötyövuodelle.

Ympäristöongelmia ei voi ratkaista ilman tutkittua tietoa. Siihen tarvitaan ympäristöasiantuntijoita. Siksi Syken henkilöstömenoista säästäminen on lyhytnäköistä politiikkaa, joka uhkaa tulla tulevaisuudessa kalliiksi. Valtiovarainvaliokunnan päätös lisätä Syken rahoitusta 240 000 eurolla on laiha lohtu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 35.01.04 lisätään 5 000 000 euroa Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoihin henkilöstön lisäämiseksi.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Yleisenä kehityksenä Sipilän hallituksen aikaan ympäristöhallintoa ja -valvontaa on heikennetty, mikä on lisännyt vastuuta kansalaisyhteiskunnalle yleisen ympäristöedun valvonnassa. Tämä suuntaus tulee vain vahvistumaan, mikäli maakuntauudistuksen myötä perustetaan uusi Luovavirasto. Samaan aikaan ympäristöjärjestöjen avustuksia on pienennetty, mikä on kestämätön yhtälö.

Valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen tekemä työ on erittäin tärkeää ympäristönsuojelun, kansalaisyhteiskunnan tukemisen ja ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Ympäristöjärjestöt ovat

merkittäviä asiantuntijaorganisaatioita, joiden osaamista hyödynnetään laajasti. Työ on luonteeltaan myös kansainvälistä.

Vapaaehtoisten henkilöiden työpanoksen hyödyntäminen on erinomainen tapa lisätä suomalaisten ympäristötietoisuutta ja tehdä konkreettisia ympäristön suojelutoimenpiteitä. Työ on tärkeää riippumatta siitä, hoidetaanko yleisen ympäristöedun valvonta asianmukaisesti virkatyönä. Ympäristöjärjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa järjestöille myönnettäviin avustuksiin. Määrärahojen korotus on tervetullut, mutta katsomme, että kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi suurempi korotus olisi tarpeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.65 lisätään 400 000 euroa avustuksiin järjestöille.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma Metson tavoitteena on parantaa suojelualueverkostoa ja kehittää talousmetsien luonnonhoitoa. Metsäisten elinympäristöjen ja metsälajien taantuminen pitäisi pysähtyä vuoteen 2025 mennessä. Vapaaehtoiseen suojeluun perustuvan ohjelman konkreettisena tavoitteena on suojella pysyvästi noin 96 000 hehtaaria ja saada määräaikaisen suojelun sekä luonnonhoitohankkeiden piiriin 82 000 hehtaaria.

Metso-ohjelma on onnistunut hyvin. Hehtaaritavoitteesta on saavutettu melkein 70 prosenttia, ja vapaaehtoisuuteen perustuva ohjelma on parantanut luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä ja lisännyt metsä- ja ympäristöalan toimijoiden välistä yhteistyötä. Metson keinot ovat tehokkaita ja kustannusvaikuttavia.

Metso-ohjelman rahoitusta leikattiin heti Sipilän hallituksen kauden alussa. Sittemmin rahoitusta on palautettu muutamia miljoonia. Arvioiden mukaan METSO-ohjelman rahoituksen tulisi olla n. 20 miljoonaa euroa vuodessa, jotta tavoite saavutetaan aikataulussa. Vuoden 2019 talousarvioehdotuksessa esitetään 16 miljoonaa euroa. Samaan aikaan muiden luonnonsuojelualueiden hankintaan varatut määrärahat ovat romahtaneet Metso-ohjelmaa enemmän.

Metsien rooli luonnon monimuotoisuuden kannalta on aivan keskeinen. Tällä hetkellä Suomessa on 2 200 uhanalaista lajia, joista metsissä asuu yli kolmasosa. Vuosituhannen vaihteessa uhanalaisia lajeja oli 1 500. Metsien, ja etenkin vanhojen metsien, suojelu on tehokkain tapa hidastaa luonnon monimuotoisuuden hupenemista. Lisäksi lajikirjoa on lisättävä myös talousmetsissä, esimerkiksi lahopuun määrää kasvattamalla.

Suomi on sitoutunut noudattamaan YK:n biodiversiteettisopimusta, jonka mukaan maapintaalasta tulisi suojella vähintään 17 prosenttia. Tämä tavoite on vielä kaukana, ja erityisen huono ti-

lanne on Etelä-Suomessa, jossa edelleen vain 2—8 prosenttia metsistä on suojeltu maakunnasta riippuen. Tästä voidaan vetää se johtopäätös, että Metso-ohjelmaa ja muuta luonnonsuojelualueiden hankintaa tarvitaan myös vuoden 2025 jälkeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että eduskunta lisää 10 000 000 euroa momentille 35.10.63 luonnonsuojelualueiden hankintaan.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Asuminen on perusoikeus. Meidän on taattava kohtuuhintainen ja laadukas asuminen kaikille. Asuntopolitiikan tulee vastata kaupungistumisen, kansainvälistymisen, väestön ikääntymisen, yksinelävien määrän lisääntymisen ja ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutosvaatimuksiin asuntojen suunnittelussa, rakentamisessa ja tarjonnassa.

Asuntopolitiikassa tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Markkinat eivät kykene korvaamaan tavoitteellista asuntopoliittista suunnittelua, ohjausta eivätkä poliittista päätöksentekoa. Omistus-, osaomistus-, asumisoikeus- ja vuokra-asumista on kohdeltava tasa-arvoisesti eikä asukkaita saa asettaa eriarvoiseen asemaan asuntokunnan koon tai asukkaiden välisten suhteiden perusteella. Julkisen tuen asumiseen pitää olla sellaista, että se kaventaa eri väestöryhmien asunto-oloissa olevia eroja.

Asuntojen hinnat, niin omistus- kuin vuokra-asumisen, ovat suurissa kaupungeissa karanneet käsistä. Tärkein toimenpide ongelman korjaamiseksi on riittävä asuntorakentaminen. Samaan aikaan kun suurissa kaupungeissa on pulaa asunnoista, on myös paljon asuntoja tyhjinä. Tyhjillään olevat asunnot on saatava aktiiviseen asumiskäyttöön esimerkiksi asuntojen välivuokrauksella.

Asumisen kalleuden yksi suurimmista syistä on kuntien riittämätön tonttituotanto. Kunnat alkoivat 1990-luvun lopulla luovuttaa tonttejaan yhä enemmän suoraan rakennusliikkeille. Lisäksi osa kunnista on tehnyt kaavoitusyhteistyötä rakennusliikkeiden kanssa myös kuntien omistamille rakennusmaille. Kunnan oman maanomistuksen, kaavoituksen ja tonttituotannon avulla varmistetaan pitkäjänteinen ja kohtuuhintainen tonttitarjonta.

Vuonna 2019 valtion ja kaupunkiseutujen on solmittava sitova sopimus maankäytöstä, asumisesta ja liikenteestä (MAL) vuosille 2020—2023. Kunnilta pitää edellyttää kaavoituksessa ja asuntotuotannossa korkeampaa asumismenoiltaan säännellyn asuntotuotannon osuutta (vähintään 30 prosenttia). Tämän osuuden on toteuduttava vähintään asuinaluetasolla. Kunnat on patistettava aktiiviseen tonttimaan hankintaan ja käyttämään tarpeen mukaan kaikkia maapolitiikan välineitä, myös etuosto-oikeutta ja pakkolunastuksia sekä rakennuskehotuksia ja rakentamattoman rakennuspaikan korotettua kiinteistöveroa.

Kymmenelle nopeimmin kasvavalle kaupunkiseudulle on rakennettava vähintään 800 000 asuntoa vuoteen 2040 mennessä. Asuntopolitiikan nykyvälinein ei asuntotuotantoa kyetä nostamaan väestökehityksen edellyttämälle tasolle. Avain asuntotuotannon lisäykseen on liikenne- ja asun-

topolitiikan entistä paremmassa suunnittelussa ja yhteensovittamisessa, jossa hyödynnetään joukkoliikenneinvestointien asuntotuotantoa lisäävää vaikutusta.

Kaavoituksen, asunto- ja liikennepolitiikan yhdistäminen yhdeksi yhdyskuntarakennepolitiikaksi on tärkeää, jotta voidaan varmistaa asumisen kohtuuhintaisuus.

Valtion tuotantotuki yhdistettynä kuntien kanssa sovittavaan maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseen takaa yhteiskunnan kokonaisedun ja erityisesti asunnontarvitsijoiden kannalta parhaan tavan ratkaista asuntopula ja muut asumisen ongelmat. Valtion tuotantotuki on myös erinomainen tapa edistää asuntorakentamista taantuma-aikoina, jolloin kustannukset ovat tavallista edullisemmat.

Vuokra-asuntopulasta kärsiviin kasvukeskuksiin tarvitaan valtion tukemaa asuntorakentamista, jota on vauhditettava nykyistä suuremmilla käynnistysavustuksilla. Vain näin luodaan lisää kaivattuja kohtuuhintaisia koteja ja saadaan rakentajille töitä. Valtion asuntorahaston varat on käytettävä asuntotuotannon kasvattamiseen, niitä ei saa siirtää valtion budjetin yleiskatteeksi eikä liikennehankkeisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 78

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen asumistakuulaiksi, jolla taataan jokaiselle oikeus turvalliseen, kohtuuhintaiseen asuntoon.

Vastalauseen lausumaehdotus 79

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jolla edellytetään kunnilta kaavoituksessa ja asuntotuotannossa korkeampaa asumismenoiltaan säännellyn asuntotuotannon osuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 80

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lakiesitykset, joilla vuokralaisen oikeudet ja irtisanomissuoja turvataan vuokrankorotustilanteissa nykyistä vahvemmin, vuokranantajalle säädetään velvollisuus todistaa vuokrankorotuksen kohtuullisuus ja vuokrien kohtuuttomat korotukset estetään.

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Suomessa on valtavasti kosteus- ja homevaurioista kärsiviä päiväkoteja, kouluja, hoitolaitoksia ja muita rakennuksia.

Sisäilmaongelmat ovat merkittävä kansanterveydellinen haitta. Jopa 800 000 suomalaisen arvioidaan altistuvan päivittäin home- ja kosteusvaurioista johtuville epäpuhtauksille. Niistä aiheutuvat terveyskustannukset ovat vähintään 450 miljoonaa euroa vuodessa.

Ongelmat ovat olleet tiedossa pitkään, mutta tilanteen on annettu pahentua. Päiväkotien, koulujen ja hoitolaitosten niin sanottu korjausvelka on kasvanut yli 4,5 miljardiin euroon. Monet kiinteistöt ovat niin huonossa kunnossa, että korjaamisen sijaan ne tulisi purkaa ja korvata uusilla.

Tilanteeseen on puututtava nyt. Paitsi että mittava korjaushanke parantaisi kansanterveyttä ja ihmisten elämänlaatua, loisi se kipeästi kaivattuja työpaikkoja. Valtion osittaistuen (alle 25 prosenttia kokonaiskustannuksista) avulla voidaan vauhdittaa kuntien investointeja, jolloin kokonaisvaikutus talouteen on huomattavasti valtion tukiosuutta suurempi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 81

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta momentilta 35.20.55 voidaan maksaa home-, kosteus- ja muista sisäilmaongelmista kärsivien päiväkotien, koulujen ja hoitolaitosten korjausavustuksia ja että hallitus varaa vuoden 2019 lisätalousarviossaan tarkoitukseen 50 000 000 euroa.

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Asumisen korkea hinta on yksi suurimmista ongelmista Helsingissä. Se aiheuttaa kaupunkiköyhyyttä ja on jopa talouskasvun este, kun osaavalla työvoimalla ei ole varaa muuttaa työn perässä. Siksi tarvitaan kaikki keinot kohtuuhintaisten asuntojen luomiseksi pääkaupunkiseudulle.

Asumisen hinnan alentaminen onnistuu kaupunkien ja kaupunkiseutujen vahvalla asunto-, tontti- ja maapolitiikalla. Pitää rakentaa riittävästi ja samalla huolehtia siitä, että syntyy oikeasti kohtuuhintaisia koteja.

Edullisimmat asunnot rakennetaan usein kaupunkien toimesta pitkäaikaisella korkotuella. Valtaosa kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista Helsingissä on kaupungin vuokra-asunnoissa tai kolmannen sektorin tuottamissa asunnoissa. Jotta kohtuhintaisia asuntoja syntyy enemmän kuin niitä vapautuu käyttörajoituksista, on ARA-tuotanto pidettävä riittävän korkealla tasolla. Pääkaupunkiseudun asuntotuotannosta 40 prosenttia tulisi olla kohtuuhintaista.

Korkotukilainojen ehtoja muutettiin oikeansuuntaisesti, mutta tämänhetkiseen taloustilanteeseen nähden riittämättömästi. Tehokkaampi instrumentti kohtuuhintaisen asuntotuotannon takaamiseksi on pääkaupunkiseudulle maksettava käynnistysavustus. Käynnistysavustuksen määrää tulisi nostaa 15 000 euroon asuntoa kohden, ja käynnistysavustusten käyttöaluetta olisi hyvä laajentaa Tampereen ja Turun seuduille.

Kohtuuhintaisten asuntojen rakentaminen tekee hyvää myös kaupunkikehitykselle, koska niiden avulla voidaan tehokkaasti estää segregaatiota eli asuinalueiden eriytymistä rikkaiden ja köyhien alueiksi. ARA-tuetun rakennuskannan kasvu myös osaltaan hillitsee yleistä vuokrakehitystä, joten vaikutus on kauttaaltaan asuntomarkkinoita tervehdyttävä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentin 35.20.60 perusteluissa olevaa korkotukilainoituksen käynnistysavustusta muutetaan niin, että myöntämisvaltuus vuodelle 2019 on 30 000 000 euroa.

Erityisryhmien asunto-olojen parantaminen

Talousarvioesityksessä erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi esitetään myönnettäväksi investointiavustuksia yhteensä enintään 110 miljoonaa euroa vuonna 2019. Ehdotettu avustusvaltuus on 5 miljoonaa enemmän kuin tänä vuonna, mutta 20 miljoonaa vähemmän kuin vuodelle 2017.

Avustusvaltuuden pienentyessä pienimmän tukiluokan hankkeet voivat jäädä jalkoihin, vaikka niillä voidaan lisätä eniten asuntojen määrää suhteessa käytettyyn avustukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.20.60 päätösosan kohdan Avustukset ensimmäinen kappale muutetaan seuraavasti: Vuonna 2019 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 120 000 000 euroa.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Oikeudenmukainen verotus edellyttää, että kukin osallistuu veronmaksuun maksukykynsä mukaisesti ja että verotuksella tasataan tuloeroja.

Suomen verojärjestelmän kyky tasata tulo- ja varallisuuseroja on heikentynyt pidemmän aikaa. Progressiivisilla veroilla kerättävien verotulojen osuus on selvästi vähentynyt. Progressiivisimpien verojen eli valtion tuloveron sekä perintö- ja lahjaveron osuus verokertymästä on alle 10 prosenttia. Jos katsotaan kaikkia henkilöverotuksessa perittäviä veroja ja maksuja (ml. sosiaalivakuutusmaksut), niin progressiivisen ansiotuloveron osuus on tippunut 1980—1990-luvun taitteen yli 40 prosentista noin 15 prosenttiin.

Sipilän hallitus on vähentänyt verojärjestelmän tulontasausvaikutusta ja kasvattanut eriarvoisuutta. Suurimmat hyödyt veromuutoksista ovat menneet suurituloisille ja suurten pääomien haltijoille. Valtavat miljardiluokan veronkevennykset ovat myös heikentäneet valtiontalouden rahoitusasemaa ja vaikeuttaneet hyvinvointivaltion ylläpitoa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Suomen pääomatulon saajia suosiva verojärjestelmä on keskeinen eriarvoistava rakenne. Vuoden 1993 verouudistuksesta asti talouskasvun hedelmät ovat menneet kaikkein hyvätuloisimmille, kun sitä edeltävinä vuosikymmeninä pienituloisten ansiot kasvoivat eniten. Uusimpien verotietojen valossa yli 300 000 euroa nettona tienanneiden ansiot kasvoivat vuonna 2017 yli neljänneksellä, kun pienimmissä tuloluokissa käteen jäävä summa pieneni tai pysyi suunnilleen ennallaan. Varallisuuserot ovat suuremmat kuin vuosikymmeniin.

Erityisen avokätisesti Suomessa kohdellaan varakkaita omistajayrittäjiä, jotka pystyvät muuttamaan ansionsa pääomatuloiksi ja nostamaan ne hyvin alhaisella veroprosentilla. Lähes kaikki johtavat asiantuntijat ovat eri tavoin suosittaneet listaamattomien yhtiöiden omistajien kohtuuttomien veroetujen poistamista, mutta hallitus ei ole ollut siihen valmis. Toisaalta myös nykyinen pääomatulojen erillinen asteikko on epäreilu myös pieniä pääomatuloja saaville pienituloisille.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa verojärjestelmän progressiivisuutta lisätään selvästi ja suurista tuloista maksetaan suhteellisesti suurempi vero. Suomalaisten ylivoimaisen enemmistön käteen jäävät tulot kasvavat, vaikka tuloveroasteikkoa kiristetään, sillä perumme kiky-sopimuksen mukaiset sosiaalivakuutusmaksumuutokset. Tämä havainnollistaa, kuinka valtava tulonsiirto kiky-sopimus oli palkansaajilta ja julkiselta sektorilta yrityksille.

Vasemmistoliiton tavoite on, että ansio- ja pääomatuloja kohdellaan verotuksessa yhdenmukaisesti. Meidän tulee välittömästi käynnistää valmistelu tuloverotuksen harmonisoimiseksi.

Välittömänä uudistuksena ehdotamme listaamattomien yritysten osinkoverotuksen korjaamista. Tämä toteutetaan laskemalla verovapaiden osinkojen raja (ns. normaalituottoraja) kahdeksasta kolmeen prosenttiin ja verottamalla tuon rajan alle jäävistä tuloista 40 prosenttia nykyisen 25 prosentin sijaan. Uudistus lisää verotuloja noin 355 miljoonalla eurolla.

Vasemmistoliiton mallissa *tuloveroasteikkoa* muutetaan usealla tavalla. Perumme niin sanotusta kiky-sopimuksesta aiheutuneet muutokset sosiaalivakuutusmaksuihin, mikä lisää palkansaajien käteen jääviä tuloja huomattavasti. Tämän vastapainoksi kiristämme veroasteikkoa ja otamme käyttöön uuden, yli 100 000 euroa vuodessa tienaavien veroluokan (vero alarajan ylittävästä osasta 34 %).

Kunnallisverotuksen perusvähennys korotetaan 3 535 euroon hallituksen esittämän 3 305 euron sijaan. Tämä lisää pienituloisten käteen jääviä tuloja.

Työtulovähennyksen vähenemisprosenttia korotetaan.

Niin sanotusta *yrittäjävähennyksestä* luovutaan. Uudistuksen julkilausuttuna tavoitteena oli kannustaa ihmisiä yritystoiminnan harjoittamiseen. Tavoite yrittäjyyden tukemisesta on hyvä, mutta samaa ei voi sanoa hallituksen valitsemasta keinosta. Yrittäjävähennys on kallis, tehoton ja eriarvoistava uudistus. Yrittäjävähennys on myös kaventanut veropohjaa ja monimutkaistanut tarpeettomasti verojärjestelmää. Erilaisten tulojen verotus on eriytynyt yhä enemmän.

Kotitalousvähennys palautetaan vuoden 2016 mallin mukaiseksi. Uudistuksen säästöt valtiolle ovat 31 miljoonaa euroa. Vasemmistoliitto haluaa myös mahdollistaa kotitalousvähennyksen

asunto-osakeyhtiöille ja -osuuskunnille. Tämä olisi tärkeä kannustin esimerkiksi energiaremonteihin. Lisäksi kotitalousvähennystä täydentämään tulee luoda uudenlainen kotitaloustuki, joka antaa vastaavan hyödyn myös niille, joiden taloudellinen tilanne ei mahdollista kotitalousvähennyksen käyttöä.

Yksityinen eläkevakuutus

Kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun kannalta tuloverolain 54 d §:ssä määritelty yksityisten eläkevakuutusjärjestelyiden ja pitkäaikaissäästämissopimusten maksujen verovähennysoikeus ei ole perusteltu. Kyseinen verotuki vähentää valtion verokertymää noin 90 miljoonalla eurolla vuodessa ja suosii etupäässä hyvätuloisia. Vasemmistoliitto kannattaa tämän veroedun lakkauttamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 82

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen tuloveroasteikon muuttamisesta vasemmistoliiton mallin mukaisesti siten, että suurituloisia suosivat veronkevennykset perutaan ja käyttöön otetaan uusi, yli 100 000 euroa vuodessa ansaitsevien veroluokka.

Vastalauseen lausumaehdotus 83

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu niin sanottuun kiky-sopimukseen sisältyvät sosiaalivakuutusmaksujen muutokset.

Vastalauseen lausumaehdotus 84

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo välittömästi eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla tuloverolain 33 b §:ssä määritelty verovapaiden osinkojen raja (ns. normaalituottoraja) laskettaisiin kahdeksasta kolmeen prosenttiin ja tämän vuosituottorajan alittavasta tulosta 40 prosenttia on veronalaista pääomatuloa.

Vastalauseen lausumaehdotus 85

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelemaan esitystä pääomaverotuksen progression tuntuvaksi korottamiseksi siten, että lopullisena tavoitteena on pääomatulojen yhdenmukainen verokohtelu muiden tulojen kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 86

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kunnallisverotuksen perusvähennyksen korottamiseksi tuntuvasti.

Vastalauseen lausumaehdotus 87

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jossa kotitalousvähennyksessä vähennyskelpoinen osuus on yritykseltä ostettaessa 45 prosenttia arvonlisäverovelvollisesta työn hinnasta ja työntekijän palkkauksen yhteydessä 15 prosenttia palkasta työnantajan sivukuluineen ja jossa kotitalousvähennystä laajennetaan niin, että sen hyödyntäminen on mahdollista myös asunto-osakeyhtiöille ja -osuuskunnille.

Vastalauseen lausumaehdotus 88

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu verotuksen niin sanotun yrittäjävähennyksen ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi pienyrittäjien asemaa aidosti parantavia uudistuksia, kuten ensimmäisen työntekijän palkkausta helpottavan automaattisen palkkatukimallin.

Vastalauseen lausumaehdotus 89

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo viivyttelemättä eduskunnan käsiteltäväksi uudistuksen, jolla kumotaan tuloverolain 54 d §:ssä määritelty vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissäästämissopimuksen maksujen verovähennysoikeus.

Vastalauseen lausumaehdotus 90

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi verouudistuksen, jolla poistetaan mahdollisuus verojen lykkäämiseen ja verovälttelyyn vakuutuskuorten, kapitalisaatiosopimusten ja muiden vastaavien järjestelyiden avulla ja kuorijärjestelyiden osinkotuottoja ja luovutusvoittoja verotetaan, kuten suoran omistuksen tapauksessa tehtäisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 91

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa asunto-osakeyhtiön rahoitusvastikkeen verovähennysoikeuden asuntosijoittajilta.

Vastalauseen lausumaehdotus 92

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi kotitalousvähennyksen laajennuksen, jolla vähennyksen hyödyntäminen mahdollistetaan myös asunto-osakeyhtiöille ja asunto-osuuskunnille.

02. Yhteisövero

Suomen taannoinen päätös lähteä mukaan eurooppalaiseen verokilpailuun ja alentaa yritysveromme 20 prosenttiin oli heikosti perusteltu. Suomen yhteisöveroaste on tällä hetkellä selvästi EU- ja OECD-maiden keskiarvon alapuolella. "Dynaamisia vaikutuksia", joilla veronalennusta perusteltiin, ei ole pystytty osoittamaan siinä mittakaavassa kuin päätöksen tekohetkellä luvattiin.

Yleisemmin ajatus yhteisöveron "kilpailuvaikutuksista" on ongelmallinen. Empiirisesti on vaikea perustella väitettä, jonka mukaan nimenomaan yritysveroaste olisi keskeinen tekijä silloin, kun yritykset miettivät investointeja tai sijoittautumista. Yrityksiltä kysyttäessä tärkeimmät teki-

jät ovat yleensä muita. Samaan aikaan yhteisöveron alennuksella on kuitenkin välitön ja huomattava valtion rahoitusasemaa heikentävä vaikutus.

Yritysverokantojen pitkään jatkunut lasku lähes kaikkialla ainakin ns. kehittyneissä maissa on heikentänyt osaltaan valtioiden mahdollisuuksia ylläpitää kansalaisten yhdenvertaisuutta edistäviä julkisia palveluita ja tulonsiirtoja.

Vasemmistoliitto vastusti yhteisöveron alennusta. Esitämme, että yritysveroastetta korotettaisiin maltillisesti 20 prosentista 22 prosenttiin, mikä vastaa esimerkiksi Ruotsin tasoa. Pidemmällä tähtäimellä olisi suotavaa, että yhteisöveron minimitasosta voitaisiin sopia Euroopan unionissa.

Tässä yhteydessä on myös syytä huomata, että varsinkin suurten kansainvälisten yritysten maksama efektiivinen vero on usein kaukana varsinaisesta verokannasta. Tämä pätee myös Suomessa. Siten jopa nimellistä veroastetta tärkeämpi asia on se, että veropohjat ovat pitäviä ja että aggressiivisen verosuunnittelun tai verovälttelyn mahdollisuuksia suitsitaan tehokkaasti. Tämän tavoitteen edistämiseksi vasemmistoliitto on esittänyt useita toimenpiteitä Suomen, EU:n ja globaalin järjestelmän tasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 93

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo viivyttelemättä eduskunnan käsiteltäväksi esityksen yhteisöverokannan nostamisesta 22 prosenttiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 94

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää aktiivisesti EU:n yhteisen ja yhdistetyn yritysveropohjan valmistelua ja käyttöönottoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 95

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, joka määrittelee tosiasiallisesti Suomesta johdetut yritykset yleisesti verovelvollisiksi Suomessa silloinkin, kun ne on rekisteröity ulkomaille.

Vastalauseen lausumaehdotus 96

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla otetaan käyttöön Euroopan komission suosittama säännös vapautusmenetelmästä hyvitysmenetelmään siirtymiseksi (nk. switch-over rule), jotta matalan verotuksen maissa kertyneitä voittoja verotettaisiin edes kertaalleen.

Vastalauseen lausumaehdotus 97

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen yleisen veronkiertosäännöksen täsmentämisestä niin, että sen nojalla voitaisiin puuttua mihin tahansa aggressiiviseen verosuunnittelujärjestelyyn, jonka motiivina on verojen välttely aitojen liiketaloudellisten perusteiden sijaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 98

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen säännöksestä, jolla estetään korkojen vähentäminen verotettavasta tulosta Suomessa tilanteissa, joissa liiketoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeet hankitaan velaksi holdingyhtiön nimiin niin, että osakkeiden hankintavelan korot on voitu vähentää liiketoiminnan voitoista.

04. Perintö- ja lahjavero

Hallitus kevensi vuoden 2017 talousarviossaan perintöjen ja lahjojen verotusta. Perintövero aleni 6—10 prosenttia ja lahjavero 12—14 prosenttia. Veromuutoksen arvioitiin tuolloin vähentävän valtion verotuottoja noin 58 miljoonaa euroa vuodessa. Uudistus ei ollut valtiontaloudellisesti perusteltu eikä oikeudenmukainen, sillä valtaosa sen hyödyistä meni varakkaimmille kansalaisille. Kaikkiaan perintöverotukseen kohdistuu 15 erilaista verotukea, joista taloudellisesti merkittävin on niin sanottu sukupolvenvaihdoshuojennus.

Kahden vuoden takaisella uudistuksella ei arvioitu olevan minkäänlaisia työllisyys- tai kasvuvaikutuksia. Sen sijaan sen perustuslaillisuus kyseenalaistettiin useamman asiantuntijan toimesta. Lisäksi on syytä huomioida, että omaisuuden verotus on Suomessa yleisesti kevyempää kuin monissa muissa EU-maissa.

Vasemmistoliitto vastusti hallituksen uudistusta vuosi sitten, ja vastustamme sitä edelleen.

Perintö- ja lahjaveron poistoa koskeva kansalaisaloite tuli eduskunnan käsiteltäväksi syksyllä 2018. Hallituspuolueet päättivät kuitenkin, ettei aloitteesta laadita mietintöä. Päätös halvensi sekä demokratiaa että kansalaisaloiteinstituutiota. Se merkitsi myös, ettei eduskunnalle tarjottu mahdollisuutta keskustella perintö- ja lahjaverotuksesta perinpohjaisesti parhaaseen asiantuntijatietoon nojautuen.

Metsälahjavähennys

Hallitus ajoi vuoden 2017 talousarvion yhteydessä läpi myös niin sanotun metsälahjavähennyksen. Vähennysoikeus syntyy metsätilojen sukupolvenvaihdoksen yhteydessä maksetun lahjaveron perusteella. Vähennys tehdään metsätalouden pääomatulosta, kuten puun myyntitulosta. Vähennysoikeus riippuu metsän verotusarvosta ja pinta-alasta.

Metsälahjavähennys oli sananmukaisesti lahja hallitukselta suurten metsäomaisuuksien haltijoille. MTK:n mukaan yli kaksi kolmasosaa metsänomistajista ei hyödy vähennyksestä lainkaan. Vähennys on monimutkainen ja hallinnollisesti raskas. Tasavertaisen kohtelun kannalta vähennys on ongelmallinen, koska se kohdistuu vain metsämaahan ja vain tietyn vähimmäiskoon ylittäviin metsämaan lahjoituksiin.

Metsälahjavähennyksen kansantaloudellista hyötyä ei ole osoitettu (tai se on todettu "maltilliseksi"). Se myös lukitsee metsäomaisuutta nykyisille omistajasuvuille ja nostaa todennäköisesti metsäpalstojen hintoja. Huojennuksen voi olettaa lisäävän puun tarjontaa, koska hyödyn saisi vain, jos verovelvollisella on tuloja metsästä. Puukauppa kävi ennen uudistustakin hyvin, joten antelias lahjoitus suurmetsänomistajille on tästäkin näkökulmasta turha.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 99

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, joka kumoaa vuoden 2017 talousarviossa tehdyt perintö- ja lahjaveron kevennykset ja kasvattaa perintö- ja lahjaverotuksen progressiota.

Vastalauseen lausumaehdotus 100

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuutta soveltaa perintö- ja lahjaverotukseen ns. kertymäperiaatetta (huomioidaan koko eliniän aikana saadut perinnöt ja lahjat).

Vastalauseen lausumaehdotus 101

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee perintö- ja lahjaverolain 55—57 §:n kokonaisarvion, jotta sukupolvenvaihdoshuojennuksissa varmistuttaisiin siitä, että vain maatilan ja muun yrityksen toiminnan kannalta tarpeellinen yritysvarallisuus siirtyy luovutuksen saajalle huojennetuin ehdoin ja että huojennukset eivät ole kohtuuttomia kansalaisten yhdenvertaisuuden ja tasapuolisen markkinakilpailun näkökulmasta.

Vastalauseen lausumaehdotus 102

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu ns. metsälahjavähennyksen ja antaa eduskunnalle esityksen metsäverotuksen kokonaisuudistuksesta, joka edistää varallisuuden verotuksen oikeudenmukaisuutta sekä kestävää metsänhoitoa ja biotaloutta.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nosto

Arvonlisävero on kulutusvero, jonka myyjä lisää tavaran tai palvelun myyntihintaan ja tilittää valtiolle. Arvonlisäverovelvollisia ovat kaikki, jotka harjoittavat liiketoiminnan muodossa tavaroiden tai palveluiden myyntiä, vuokrausta tai niihin rinnastettavaa toimintaa.

Alennetut alv-kannat koskevat pääsääntöisesti sellaisia hyödykkeitä, joissa kotimaisen tuotannon osuus on suuri. Arvonlisäveron matala alaraja haittaa selvästi pienten yritysten kasvua. Ne

reagoivat liikevaihtorajaan rajoittamalla tai vähentämällä myyntiään. Tämän vuoksi arvonlisäverovelvollisen myynnin alaraja tulisi nostaa nykyisestä 10 000 eurosta 30 000 euroon.

Tällöin pienimuotoista liiketoimintaa harjoittavat yrittäjät vapautuisivat arvonlisäverovelvollisuudesta, mikä keventäisi byrokratiaa, parantaisi yrittäjien markkina-asemaa, kannustaisi yritystoiminnan kasvattamiseen ja kohentaisi pienyritysten taloutta.

Kannustetaan kestävämpään kulutukseen

Uuden ostaminen on usein vanhan korjaamista edullisempaa. Uusiokäytön ja kierrättämisen sijaan tavarat ja niihin sisältyvät luonnonvarat ja raaka-aineet päätyvät kaatopaikalle.

Yksi tapa lisätä tavaroiden käyttöikää on tehdä niiden korjaamisesta taloudellisesti houkuttelevampaa. Tämä onnistuu esimerkiksi korjauspalveluiden arvonlisäveroa laskemalla. Vasemmistoliitto on ehdottanut, että polkupyörien, kenkien, laukkujen, vaatteiden, kodin tekstiilien ja kodinkoneiden korjauspalvelut siirrettäisiin 10 prosentin alv-kantaan.

EU:n arvonlisäverotussääntöjen muuttuessa sallivammiksi Suomessa tulisi muutenkin ryhtyä käyttämään alvia ympäristöllisesti kestävien käytäntöjen kannustimena. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi elintarvikkeiden ja palveluiden verokantojen määrittämistä myös niiden ympäristövaikutusten perusteella. Valmisteverotusta tulee myös kehittää kestävämpään suuntaan.

Alkoholin ravintolamyynnin arvonlisävero

Alkoholimyyntiin liittyy monia tärkeitä elinkeinopoliittisia näkökohtia. Ala työllistää huomattavan määrän ihmisiä suoraan ja välillisesti niin tuotteiden valmistuksessa kuin myynnissä ja matkailu- ja ravintolatoiminnassa.

Alkoholin jakelukanavista ravintola-anniskelu tuottaa eniten verotuloja ja työllisyyttä. Ravintola-anniskelu on vähentynyt yhtäjaksoisesti vuodesta 1997. Tuolloin anniskelukulutus oli 21 prosenttia alkoholin kokonaiskulutuksesta. Nyt osuus on noin 10 prosenttia, ja suunta on laskeva. Noin 63 prosenttia alkoholielinkeinoihin liittyvästä työllisyydestä on ravintoloissa. Erään arvion mukaan ravintola-ala työllistää 10 000—15 000 henkilöä vähemmän kuin se työllistäisi, jos anniskelun osuus olisi edelleen 20 prosentin tasolla, mutta alkoholin kokonaiskulutus nykyisellä tasolla. Vastaavasti myös valtion verotulot ovat kaukana niiden potentiaalisesta tasosta.

Elinkeinopoliittisten syiden lisäksi ravintolamyyntiin liittyy myös käyttökulttuuria koskeva näkökulma. Alkoholin kulutuksen painopisteen siirtyminen pois kodeista valvottuihin ja sosiaalista kanssakäymistä edistäviin tiloihin voisi osaltaan vähentää alkoholihaittoja ja edistää ravintolakulttuuria.

Yksi tapa rohkaista tällaista kulutustottumusten muutosta olisi ravintola-anniskelun hinnan alentaminen suhteessa kotimaiseen vähittäismyyntiin sekä ulkomaiseen tuontiin. Nykyisellään ravintolapalveluiden (ml. ruuan) arvonlisäverokanta on alennettu 14 prosenttiin, mutta ravintola-alkoholista peritään täysi 24 prosentin alv. Mikäli anniskelun verotus olisi samalla tasolla muiden ra-

vintolapalveluiden kanssa, pienenisi ravintolamyynnin ja muun alkoholimyynnin välinen hintaero. Tämä kannustaisi kulutuksen siirtämiseen ravintoloihin.

Staattisen laskelman mukaan anniskelun arvonlisäveron alentaminen vähentäisi valtion verotuloja reilulla 120 miljoonalla eurolla vuodessa. Käytännössä nettovaikutus valtiontalouteen jäisi huomattavasti pienemmäksi, koska alennus lisäisi ravintolapalveluiden ja -tuotteiden kysyntää, mikä vastaavasti lisäisi verotuloja ja työllisyyttä.

Siitä, mitkä arvonlisäveromuutoksen dynaamiset vaikutukset tarkalleen olisivat, on esitetty erilaisia arvioita. On esimerkiksi huomautettu, että tutkimusten mukaan kampaamoiden tai ravintola-palveluiden alv:n alentaminen ei ole merkittävästi siirtynyt kuluttajahintoihin. Ravintolapalveluiden osalta väite on kyseenalainen: Tilastokeskuksen tilastojen perusteella vuonna 2010 toteutetun ravintolaruuan arvonlisäveron alentamisen voi arvioida siirtyneen 78-prosenttisesti hintoihin koko ravintola-alalla. Myös Kuluttajatutkimuskeskuksen selvitys osoittaa veronalennuksen alentaneen huomattavassa määrin ravintolaruuan hintaa.

Joka tapauksessa vaikuttaa erittäin todennäköiseltä, että ravintola-anniskelusta aiheutuva verotulojen menetys olisi selvästi pienempi kuin alkoholin valmisteveron korotuksesta seuraava verotulojen kasvu. Lisäksi uudistuksella olisi yllä mainittuja myönteisiä vaikutuksia alkoholin käyttötapoihin ja suomalaiseen ravintolakulttuuriin laajemmin. (Mahdollisten terveys- ja muiden vaikutusten valtiontaloudellista merkitystä on tässä yhteydessä vaikeaa arvioida.)

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 103

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, joka nostaa arvonlisäverovelvollisen myynnin alarajan 30 000 euroon.

Vastalauseen lausumaehdotus 104

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee eduskunnan käsiteltäväksi esityksen polkupyörien, kenkien, vaatteiden ja kodin tekstiilien korjauspalveluiden arvonlisäveron alentamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 105

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi ehdotuksen arvonlisäverojärjestelmän uudistamisesta uuden EU-direktiivin puitteissa niin, että arvonlisäverotuksella olisi nykyistä laajempi ympäristöperusteinen ohjausvaikutus.

Vastalauseen lausumaehdotus 106

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen ravintola-anniskelun arvonlisäveron alentamisesta muiden ravintolapalveluiden tasolle.

08. Valmisteverot

Kansanterveyttä edistetään haittaveroilla. Suomessa oli vuoden 2016 loppuun saakka voimassa terveysperustainen makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmistevero. Vuoden 2017 alusta makeisten ja jäätelön valmisteverosta luovuttiin EU-sääntöihin vedoten. Samalla virvoitusjuomaveron piiristä poistettiin maustamattomat kasvipohjaiset maitoa korvaavat juomat sekä jääpalat.

Maailman terveysjärjestön mukaan sokeripitoisten juomien riittävän tuntuva verotus voi vähentää lihavuutta, kakkostyypin diabeteksen yleistymistä ja hammassairauksia. Sokeripitoisten juomien kulutuksen laskun on todettu vähentävän sokerin saantia, parantavan ruokavalion koostumusta ja vähentävän edellä mainittuja haittoja. Raportissa on pidetty todennäköisenä työpaikkojen kokonaismäärän lisääntymistä niillä aloilla, joille kulutus suuntautuu haitallisten tuotteiden sijaan.

EU:n elintarviketietoasetuksen nojalla vuoden 2016 joulukuussa tuli voimaan pakattujen elintarvikkeiden energian, hiilihydraattien, kokonaissokerin, rasvan, tyydyttyneen rasvan, suolan ja proteiinin määrien ilmoittamisvelvollisuus. Siten alan toimijoiden hallinnollinen taakka ei merkittävästi lisääntyisi, jos valmisteverotus perustuisi näihin ravintoainetietoihin. Esitetyt huolet siitä, kuinka voidaan erotella luontainen ja lisätty sokeri, on varmasti mahdollista ratkaista.

Terveysperusteisessa elintarvikeverotuksessa voitaisiin veron määrä asettaa tuotteen sisältämän ravintoainepitoisuuden mukaan siten, että vero nousee haitallisen ravintoaineen määrän kasvaessa. Vero vaikuttaisi tällöin paitsi hinnan kautta kuluttajien ostopäätöksiin myös teollisuuden tuotekehitykseen. Vero kohtelisi eri tuoteryhmiä neutraalisti.

Terveysperusteisella verolla olisi lisäksi mahdollista kannustaa hyödyllisten ravintoaineiden käyttöön. Esimerkiksi lasten ja nuorten liikalihavuuden ja elämäntapasairauksien torjunta on tärkeää kansanterveydelle, mutta sillä on myös kansantaloudellisesti myönteisiä vaikutuksia.

Elintarvikkeiden valmisteverotuksen tulisi nykyistä paremmin heijastaa myös tuotteiden ympäristövaikutuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 107

> Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi valmistelun elintarvikkeiden terveys- ja ympäristöperusteisen valmisteverotuksen kehittämiseksi.

07. Energiaverot

Suomessa on erilaisia yritys- ja elinkeinotukia usean miljardin euron edestä. Valtioneuvoston vuonna 2017 teettämän selvityksen mukaan suoria yritystukia jaetaan vuosittain noin 1,3 miljardilla ja yritysten toimintaan vaikuttavia verotukia 6 miljardilla. Suuri osa verotuista liittyy energiaverotukseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Monet verotuet ovat tarpeen taloudellisen kasvun, kilpailukyvyn tai rakennemuutoksen edistämisen näkökulmasta. Jotkut tukimuodot voivat palvella jotakin muuta yhteiskunnallista tavoitetta. Kaikkia tukia ei kuitenkaan voi uskottavasti perustella millään argumentilla. Edellisen hallituksen teettämä selvitys identifioi 850 miljoonan euron edestä sellaisia yritystukia, jotka ovat "rakennemuutosta hidastavia tai muuten haitallisia". Ilmastonmuutoksen oloissa ympäristönäkökulman tulee olla keskeisesti läsnä verojärjestelmää uudistettaessa.

Paljon keskustelua ovat herättäneet energiaintensiivisen teollisuuden satojen miljoonien eurojen tuet. Esimerkiksi teollisuuden energiaveronpalautukset, joiden määrä on yli kymmenkertaistunut vuoden 2011 tasosta, eivät Vattin tutkimuksen mukaan ole parantaneet kilpailukykyä. Sen sijaan ne poistavat kannustimet vähäpäästöisempien ratkaisuiden etsimiseen ja ovat pois muista julkisista toiminnoista.

Valtaosa tuista on mennyt muutamille suuryrityksille, joiden kannattavuus on muutenkin ollut pääsääntöisesti hyvä. Myös Sipilän hallituksen lanseeraama energiaintensiivisen teollisuuden päästökauppakompensaatio on nykytilanteessa tarpeeton ja kansantaloudellisesti hintava. Se vähentää kannustimia panostaa energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan teknologiaan. Tukea on perusteltu hiilivuotoriskillä, mutta todisteet tällaisesta ongelmasta ovat heikkoja. Paljon energiaa käyttävää teollisuutta tuetaan vuosittain useilla sadoilla miljoonilla euroilla muiden energia- ja sähköverohelpotusten muodossa.

Energia- ja ilmastopolitiikkaa pitää tehdä kokonaisvaltaisesti, johdonmukaisesti ja tutkimustietoon perustuen. Kun maailman suunta on kohti hiilineutraalia tuotantoa, ei ole järkevää kannustaa teollisuutta pitäytymään vanhassa. Ilmastonmuutoksen hillitseminen edellyttää valtavaa ja nopeaa rakennemuutosta. Sen tukemiseksi tulisi tuet kanavoida energiatehokkuuden parantamiseen, uusiutuvan energian käytön edistämiseen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Edelläkävijyys ja uuden puhtaan teknologian käyttöönotto synnyttäisivät myös uusia työpaikkoja ja vientituloja.

Mikäli yksittäiset energiaverotuksen uudistukset ovat luonteeltaan regressiivisiä, tulee niiden vaikutus kompensoida muualla vero- tai etuusjärjestelmässä niin, ettei tulontasausvaikutus heikkene ja yhteiskunnallinen eriarvoisuus lisäänny.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä kannattaa yritystukien kunnianhimoista reformia, joka tukee uuden luomista ja ympäristökestävyyttä. Ensi hallituskaudella yritystukia tulee karsia ja uudelleensuunnata vähintään 500 miljoonalla eurolla. Jo ensi vuoden budjetissa tukia tulisi leikata ja uudelleenkohdentaa yli 200 miljoonalla.

Vaihtoehdossamme puolitetaan energiaintensiivisen teollisuuden ja maatalouden veronpalautukset. Palauttaisimme kaivostoiminnan sähköverokannan ennalleen. Myös turpeen verotuen ja siihen kytketyn metsähakkeen viime vuosien korotukset olisi ympäristösyistä syytä perua. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuesta tulisi luopua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 108

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa kaivostoiminnan sähköveroluokkaan I.

Vastalauseen lausumaehdotus 109

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa turpeen verotuen vuoden 2014 tasolle ja tekee vastaavan muutoksen metsähakkeen tukeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 110

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan arvioitavaksi kattavan ja ajantasaisen selvityksen tekemiensä energiaveromuutosten yhteisvaikutuksesta tulonjakoon ja että selvityksessä eritellään vaikutuksia eri tulonsaajaryhmiin, asumistyyppeihin, energiankäyttöprofiileihin ja asuinalueisiin.

08. Eräiden juomapakkausten valmistevero

Erilaiset muovi- ja muut pakkaukset muodostavat keskeisen jäteongelman. Jätteen synnyn ehkäiseminen ja raaka-aineiden kiertokäyttö on keskeinen edellytys ilmasto- ja ympäristöhaittojen torjumiselle.

Muoviverolla tai laajemmalla ympäristöperusteisella pakkausverolla voitaisiin motivoida valmistajia, vähittäismyyjiä ja kuluttajia vähentämään turhien pakkausten käyttöä, suosimaan uusiutuvasta materiaalista valmistettuja pakkausmateriaaleja sekä kehittämään biohajoavia ja kierrätettäviä pakkauksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 111

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi valmistelemaan muoviveron tai laajemman ympäristöperusteisen pakkausveron käyttöönottoa.

10. Muut verot

Kaivostoiminnan rojaltivero

Vuonna 2017 Suomessa toimi 9 metallimalmikaivosta ja kolmisenkymmentä teollisuusmineraalikaivosta. Kaksi metallimalmikaivosta on suomalaisomisteisia, muut kuuluvat ulkomaisille yrityksille.

Metallimalmeja ja sivukiveä louhittiin viime vuonna enemmän kuin koskaan. Kokonaislouhintamäärä oli 120 miljoonaa tonnia, josta malmeja ja hyötykiviä oli 48 miljoonaa tonnia ja loput sivukiveä. Kymmenessä vuodessa louhitun metallimalmin määrä on kuusinkertaistunut ja sivukivien määrä yli kymmenkertaistunut. Tuotettujen metallien määrä on korkeimmillaan sitten 1980-luvun. Vuonna 2016 metallia tuotettiin 580 000 tonnia.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

Tänä vuonna on ilmoitettu suurista investoinneista, metallien maailmanmarkkinahinnat ovat vakaat ja esimerkiksi sähköautojen akkujen lisääntyminen kasvattaa jatkossa kysyntää (Suomesta löytyy kaikkia akkuihin tarvittavia metalleja sekä jalostus- ja tutkimusosaamista).

Toimialan näkymät ovat siis hyvät, ja kaivosyritysten liikevaihdon odotetaan kasvavan. Kaivannaiset ovat Suomen kansallisomaisuutta, mutta valitettavasti tämä omaisuus annetaan suuryhtiöille lähes ilmaiseksi. Esimerkiksi vuosina 2011—2014 Suomen maaperästä louhittiin malmeja 4 miljardin euron edestä, mutta samalla ajanjaksolla metallikaivosyhtiöt maksoivat yhteisöveroa vain 92 miljoonaa euroa. Summan pienuuden taustalla on aggressiivista kansainvälistä verosuunnittelua.

Verovälttelyyn tulee puuttua esimerkiksi korkovähennysoikeutta rajaamalla ja muita veropohjan aukkoja tiivistämällä, mutta Suomessa olisi perusteltua ottaa käyttöön myös uudenlainen kaivosvero, jonka määrä perustuisi louhittujen malmien arvoon.

Vastaava vero on käytössä monissa muissa maissa, ja sen avulla voitaisiin varmistaa, että myös ympäröivä yhteiskunta saa osansa kansallisomaisuuden arvosta — varsinkin, kun valtio joutuu viime kädessä kantamaan vastuun mahdollisista ympäristövahingoista. Suomessa nykyisin perittävä louhintakorvaus on suuruudeltaan vain murto-osa maailmalla yleisesti käytössä olevista rojalteista. Esimerkiksi maltillinen metallimalmien 2 prosentin rojaltivero olisi vuonna 2015 tuottanut noin 31 miljoonaa euroa.

Veroa voisi periä myös louhitun maa-aineksen määrän mukaan. Soran, hiekan ja kalliokiviaineksen otto on yli 100 miljoonaa tonnia. Jos veron määrä olisi esimerkiksi yksi euro per tonni, olisi verokertymä noin 100 miljoonaa euroa. Jos puolestaan vero kohdistuisi vain soraan ja hiekkaan, mikä voisi olla perusteltua kalliokiviaineksen käytön lisäämiseksi, tuottaisi vastaava vero noin 50 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 112

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kaivosverosta, joka perustuu joko louhittujen malmien arvoon tai louhitun maa-aineksen määrään tai näiden yhdistelmään.

Lanseerataan Suomeen lentovero

Lentoliikenne kasvaa nopeasti, ja samalla kasvavat sen päästöt — nopeammin kuin minkään muun liikenteen osa-alueen.

Saastuttaja maksaa -periaate toteutuu lentämisen kohdalla erityisen huonosti. Lentoliikenne on vapautettu kansainvälisesti polttoaineverosta, ja EU:n päästökaupan vaikutus lentämiseen on pieni. Lentorahti on halpaa, ja lentäminen on usein edullisin matkustusmuoto. Tilanne on ympäristön kannalta kestämätön.

Suomen tulee edistää lentoliikenteen ympäristökuormituksen pienentämistä ja päästöjen hinnoittelun kiristämistä kansainvälisesti ja EU:n piirissä. Samalla meidän on ryhdyttävä toimiin kansallisesti. Kotimaan lentoja voidaan vähentää panostamalla nopeisiin, sujuviin ja matkustajille kohtuuhintaisiin raideyhteyksiin. Meidän tulee myös vauhdittaa puhtaampien lentopolttoaineiden kehittämistyötä.

Lentämisen kasvun taittamista ja saastuttamisen kompensoimista voidaan edistää myös kansallisella lentoverolla, jollaisia onkin käytössä useissa Euroopan maissa. Norjassa peritään tasasuuruista maksua kaikilta lentomatkustajilta. Ranskassa veron määrä vaihtelee matkustajan määränpään ja matkustusluokan mukaan. Isossa-Britanniassa veron suuruuteen vaikuttaa matkan pituus ja matkustusluokka. Saksassa on kiinteä vero EU/ETA-maihin suuntautuville lennoille ja kaksi lennon pituuden mukaan määräytyvää luokkaa muille lennoille. Ruotsissa käytössä on maaryhmittelyyn perustuvat kolme veroluokkaa: EU:n sisäiset sekä "pitkät" ja "lyhyet" EU:n ulkopuoliset matkat.

Eduskunnan tietopalvelun arvion mukaan Ruotsin malli tuottaisi Suomeen siirrettynä 90 miljoonaa, Saksan malli 110 miljoonaa ja Ison-Britannian malli 200 miljoonaa euroa vuodessa ilman käyttäytymisvaikutuksia. Ruotsissa lentoveron on arveltu vähentävän matkustusmääriä 2—3 prosenttia.

Lentäminen korreloi vahvasti elintason kanssa, joten suurimman osan sen tuotosta maksaisivat keski- ja suurituloiset (ja heidän työnantajansa).

Vastalauseen lausumaehdotus 113

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen päästöperusteisesta lentoverosta.

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

26. Sisäministeriön hallinnonala

98. EU:lta saatavat tulot

Momentille tuloutetaan Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden rahaston ja turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) maksut ja korvaukset Suomelle.

AMIF-rahastosta maksetaan jäsenvaltioille korvauksia kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta. Jäsenvaltio saa yhdestä uudelleensijoitetusta kiintiöpakolaisesta kertakorvauksena henkilön lähtömaasta, haavoittuvasta asemasta tai uudelleensijoituksen kiireellisyydestä riippuen 6 000 tai 10 000 euroa.

Vasemmistoliitto esittää pakolaiskiintiön korottamista ensi vuodelle 1 750:llä 2 500:aan. Tämä tarkoittaa, että myös Suomen saatavat AMIF-rahastosta kasvavat.

Viime vuosina Suomen vastaanottamista kiintiöpakolaisista noin puolet on ollut lapsia. Ensimmäisenä vuonna 1 750 kiintiöpakolaisen vastaanottamisesta korvataan Suomelle arviolta 14 000 000 euroa. Lopulliseen summaan vaikuttavat kuitenkin lasten ja täysi-ikäisten henkilöiden osuus vastaanotettavista sekä muut vastaanotettavien aseman haavoittuvuuden arviointiin liittyvät tekijät. Kaikkia ensi vuoden kiintiöön valittavia henkilöitä ei välttämättä myöskään ehditä vastaanottaa Suomeen kalenterivuoden aikana.

Vastalauseen lausumaehdotus 114

> Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa Suomen pakolaiskiintiön 2 500 henkilöön ja muuttaa momentin 12.26.98 tuloarviota siten, että se huomioi pakolaiskiintiön nostosta seuraavat tulot EU:n AMIF-rahastosta.

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOUTUKSET

05. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset

01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset

Metsähallitus hallinnoi kansallisomaisuuttamme, valtion omistamia metsiä. Vastuullinen metsänhoito ja luonnonvarojen kestävä käyttö sekä yhteiskunnallinen työllistämisvastuu kuuluvat Metsähallituksen tehtäviin. Aiempina vuosina on jo huomattu, että korkea tuloutustavoite estää kestävän metsänhoidon. Myös Metsähallituksen työnantajapolitiikkaa on arvosteltu.

Metsähallituksen tuloutus valtion budjettiin on arviolta 100,7 miljoonaa euroa vuodelle 2019. Mielestämme summa on liian suuri, sillä sen kääntöpuolena on luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen valtio-omisteisissa metsissä eli yhteisen kansallisomaisuutemme heikkeneminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 115

> Eduskunta edellyttää, että hallitus pienentää Metsähallituksen voiton tuloutusta valtiolle, jotta metsien kestävä käyttö ja vastuullinen työnantajapolitiikka toteutuvat.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus vuoden 2019 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,
>
> että edellä ehdotetut 115 lausumaa hyväksytään ja

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 3 vas

että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 14.12.2018

Kari Uotila vas
Li Andersson vas

VASTALAUSE 4 r

Yleisperustelut

Politiikassa on kyse arvoista. Ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa nähdä menestyvän ja inhimillisen Suomen, jossa panostetaan lapsiin ja luodaan arjen turvallisuutta. Politiikassa on aina mahdollista priorisoida ja tehdä toisenlaisia valintoja. Me haluamme vaihtoehtobudjetissamme osoittaa, että on mahdollista tehdä vastuullista talouspolitiikkaa ilman massiivisia ja lyhytnäköisiä leikkauksia koulutukseen, opintotukeen ja kehitysyhteistyöhön.

Näytämme, että uudistuksia on mahdollista toteuttaa, kuten perhepoliittinen kokonaisuudistus ja verouudistus, joka antaa jokaiselle enemmän käteen. Haluamme tehdä Suomesta maailman lapsiystävällisimmän maan. Meidän mielestä vanhusten ei pitäisi olla huolissaan huomisesta. Olemme vakuuttuneita siitä, että tiedolla rakennetaan tulevaisuuden Suomea, selvitään ilmastonmuutoksesta ja luodaan uusia työpaikkoja. Haluamme kannustaa työntekoon, terveyteen ja hyvinvointiin. Maailman kasvavia pakolaisvirtoja ei ratkaista kehitysavun alasajolla tai maahanmuuton rajoittamisella. Vaihtoehtobudjettimme ei lisää valtion velkaantumista enemmän kuin hallituksen talousarvioehdotus. Meidän talousarvioehdotuksemme on parempi vaihtoehto Suomelle.

Vaihtoehtobudjettimme tärkeimmät kokonaisuudet

Tarvitsemme perhepoliittisen kokonaisuudistuksen

Haluamme helpottaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista sekä pienentää naisten ja miesten välisiä palkka- ja eläke-eroja. Perheillä pitäisi myös olla enemmän joustavuutta arjessaan. Samalla haluamme antaa molemmille vanhemmille mahdollisuuden käyttää perhevapaita ja useammalle lapselle mahdollisuuden osallistua varhaiskasvatukseen. Siksi ehdotamme perhepoliittista kokonaisuudistusta, joka pidentää ansiosidonnaista perhevapaata 6+6+6-mallin mukaisesti ja antaa jokaiselle yli kolmevuotiaalle lapselle oikeuden neljään tuntiin maksutonta varhaiskasvatusta päivässä. Tämä on investointi lapsiperheiden arkeen ja tulevaisuuteen.

Palkansaajalle on jäätävä enemmän käteen

Tarvitsemme veropolitiikan, jossa palkansaajalle jää enemmän käteen. Olemme vakuuttuneita siitä, että kotitaloudet, joilla on enemmän tuloja käytettävissään, vauhdittavat taloutta ja luovat siten pohjan monipuolisemmalle palveluntarjonnalle. Meidän mielestämme on oikein laskea työn verotusta, kunhan se tapahtuu sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Alv-korotusta pidetään usein huonona vaihtoehtona matalapalkkaisille, eläkeläisille ja opiskelijoille. Meidän mallimme ei ole sitä. Meidän mallissamme korotamme takuueläkettä enemmän kuin hallitus, poistamme kansaneläkkeen indeksijäädytyksen, alennamme päivähoitomaksuja ja korotamme opintotuen takaisin ennen hallituksen leikkauksia olleelle tasolle. Verotuksen tulee kannustaa työntekoon ja yrittäjyyteen. Verouudistuksellamme talous vauhdittuu entisestään. Kyse on toimenpiteestä, joka sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä hyödyttää tavallisia palkansaajia ja koko kansantaloutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Mielenterveystyö kansalliseksi ykköshankkeeksi

Mielenterveys on joutunut sote-uudistuksessa varjoon. Tarvitsemme kansallisen pitkän aikavälin mielenterveysohjelman, mutta myös välittömiä panostuksia varhaiseen puuttumiseen ja riittävään määrään psykiatrisia sairaanhoitajia terveyskeskuksiin. Mielenterveyteen tulee kiinnittää huomiota jo varhaisessa vaiheessa. Esimerkiksi neuvoloihin, kouluihin ja perusterveydenhuoltoon tarvitaan enemmän osaamista mielenterveyden tukemiseksi ja riskien tunnistamiseksi. Suomeen tarvitaan matalan kynnyksen vastaanottoja, jonne kuka tahansa voi mennä silloin, kun hän tarvitsee apua.

Panostetaan ympäristö- ja ilmastoystävällisiin toimenpiteisiin

Ilmastonmuutos tuo mukanaan suuria haasteita. Kasvihuonepäästömme vaikuttavat elinolosuhteisiin voimakkaasti ja tulevaisuudessa vielä enemmän, jos emme saa aikaan muutosta nyt. Nyt tarvitaan ympäristötekniikkaa ja panostuksia ympäristö- ja ilmastoystävällisiin toimenpiteisiin kaikilla sektoreilla. Pitkäaikainen tavoitteemme on hiilineutraali Suomi.

Poistetaan perintö- ja lahjavero sukupolvenvaihdoksissa

Esitämme, että perheyrityksissä tapahtuvat sukupolvenvaihdokset vapautetaan perintö- ja lahjaverosta. Uudet työpaikat Suomessa syntyvät etenkin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Monet näistä ovat perheyrityksiä, joissa sujuva sukupolvenvaihdos on edellytys liiketoiminnan jatkumiselle. Onnistunut sukupolvenvaihdos luo työllisyyttä ja kasvua.

Koulutus, osaaminen ja tutkimus ovat avain Suomen menestykseen

Lapset ja nuoret ansaitsevat parasta. Tarvitsemme yhdenvertaisia mahdollisuuksia, korkeaa koulutustasoa ja viihtyisiä oppimisympäristöjä. Koulutuspolitiikkaa pitää vahvistaa kaikilla tasoilla, aina varhaiskasvatuksesta ja peruskoulutuksesta korkeakoulutukseen ja tutkimukseen. Siksi ehdotamme pitkän aikavälin koulutuspakettia. Meidän mielestämme maksuton ja laadukas koulutus sekä korkeatasoinen tutkimus ovat avaimet Suomen menestykseen. Me emme voi hyväksyä sitä, että hallitus leikkaa valtavasti yliopistojen ja korkeakoulujen rahoituksesta tai että yliopistoja ammattikorkeakouluindeksit jäädytetään. Lisäämme myös vapaan sivistystyön määrärahoja. Haluamme myös, että toisen asteen ammatillisen koulutuksen alueellinen saatavuus turvataan, ja esitämme lähiopetustakuuta.

Uudet työpaikat ovat tie parempaan talouteen ja hyvinvointiin

Kestävä talouskasvu ja korkea työllisyysaste, joka luo verotuloja, ovat ainoat keinot turvata hyvinvointiyhteiskuntamme jatkuvuus pitkällä aikavälillä. Tavoittelemme yli 75 %:n työllisyysastetta, mielellään lähemmäs 80 %:n työllisyysastetta. Tämä on sama taso kuin muissa Pohjoismaissa. Siksi ehdotamme työllisyyspakettia, joka sisältää toimenpide-ehdotuksia työllisyyden parantamiseksi. Samalla esitämme hallitusta kunnianhimoisemman työllisyystavoitteen. Sairaseläkkeet, sairauspoissaolot ja työtapaturmat merkitsevät vuosittain miljardien taloudellisia menetyksiä. Parempi työterveys toisi miljardien säästöt yhteiskunnalle samalla, kun ihmisten elämänlaatu paranisi. Siksi ehdotamme kansallista mielen terveysohjelmaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Korkeampi takuueläke ja indeksikorotettu kansaneläke

Pienituloiset eläkeläiset ovat ryhmä, jonka huomioimme erityisesti vaihtoehtobudjetissamme. Hallitus on ehdottanut korotusta takuueläkkeeseen, mutta meidän mielestämme se ei ole riittävä. Me esitämme kymmenen euron lisäkorotusta hallituksen korotukseen. Tämän lisäksi haluamme parantaa pienituloisten eläkeläisten asemaa poistamalla kansaneläkeindeksin jäädytyksen.

Vahvempi sosiaaliturva

Sosiaaliturvaa tulee vahvistaa. Siksi panostamme lapsilisän yksinhuoltajakorotukseen ja muutamme sääntelyä niin, että lapsilisän yksinhuoltajakorotus ei enää pienennä toimeentulotukea. Tällä tavalla yksinhuoltajien taloudellinen tilanne voi parantua. Tuemme myös naisia, jotka ovat joutuneet seksuaalisen tai muun väkivallan kohteeksi perustamalla kahdeksan uutta turvakotia ja kolme raiskauskriisikeskusta. Nuorten syrjäytymisen riskiä pienennetään lisäämällä nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön määrärahoja.

Tasa-arvoinen yhteiskunta on menestynyt yhteiskunta

Hallituksen arvosana tasa-arvotyöstä on erittäin huono. Hallitusohjelmaan kirjattiin, että naiset ja miehet ovat tasa-arvoisia, mutta toimia tasa-arvoisemman Suomen puolesta ei ole nähty. Meidän mielestämme talousarvioehdotuksen sukupuolivaikutusten arviointi tulee olla keskeinen työkalu talousarviotyössä vastaisuudessa. Siksi esittelemme vaihtoehtobudjetissamme laajan kirjon toimenpiteitä, jotka lisäävät tasa-arvoa.

Nostetaan pakolaiskiintiötä ja kehitysapurahoja

Suomen on kannettava kansainvälinen vastuunsa. Emme hyväksy hallituksen häpeällisiä kehitysyhteistyöleikkauksia. Siksi esitämme kehitysyhteistyömäärärahojen korottamista 175 miljoonalla eurolla. Meidän mielestämme pitäisi panostaa varsinaiseen kehitysapuun kehityslainojen sijaan. Pakolaisten määrä maailmassa ei tule vähentymään, päinvastoin. Humanitäärinen kriisi Syyriassa ja Irakissa on hälyttävä. Siksi haluamme nostaa pakolaiskiintiötä 750:stä 2 500:aan.

Suomesta maailman lapsiystävällisin maa

Maksuton koulutus on yhdenvertaisen Suomen perusta. Samalla tiedämme, että lapsen sosioekonominen tausta on saanut entistä suuremman merkityksen koulumenestykselle. Haluamme pysäyttää tämän kehityksen. Kaikilla lapsilla pitäisi olla samat edellytykset menestykseen. Siksi esitämme lisämäärärahoja yhdenvertaisemman peruskoulun hyväksi. Lasten yhdenvertaisten edellytysten perusta luodaan jo varhaiskasvatuksessa. Siksi esitämme myös, että kaikilla yli kolmevuotiailla lapsilla tulee olla oikeus neljään tuntiin maksutonta varhaiskasvatusta päivässä.

Palautetaan opintoraha ja korotetaan tulorajoja

Kaikilla tulee olla samat mahdollisuudet korkeakouluopintoihin sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Emme hyväksy hallituksen opintotukileikkauksia. Siksi haluamme peruuttaa hallituk-

sen leikkaukset ja palauttaa opintorahan vuoden 2015 tasolle. Opiskelijoita ei myöskään pitäisi rangaista työnteosta. Siksi esitämme, että opintotuen tulorajoja korotetaan 50 prosentilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perhepoliittisen kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi uudistamalla perhevapaita 6+6+6-mallin mukaisesti, lyhentämällä kotihoidontukeen oikeuttavan ajan enintään 13 kuukauteen sekä uudistamalla varhaiskasvatuksen niin, että jokainen kolme vuotta täyttänyt lapsi saa oikeuden maksuttomaan varhaiskasvatukseen neljä tuntia päivässä.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta Suomesta saadaan hiilineutraali.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lainmuutoksen, jonka tarkoituksena on ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan poistaminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisin paikallisen sopimisen edellytysten parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kansallisen työhyvinvointiohjelman.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallituksen politiikka on ollut lyhytnäköistä. Hallitus ei ole parantuneesta talous- ja työllisyystilanteesta huolimatta poistanut kehitysapuun ja koulutukseen tehtyjä leikkauksia. Koulutusleikkaukset muodostavat todellisen uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle, koulutuksen tasa-arvolle ja maamme kilpailukyvylle. Hallitus ei ole ollut valmis uudistamaan perhevapaita ja varhaiskasvatusta, vaikka sille on ollut kiistaton tarve. Hallituksen toimet työllisyyden parantamiseksi ovat olleet riittämättömiä, ja tarpeelliset rakenteelliset uudistukset ovat jääneet tekemättä. Koska merkittäviä uudistuksia ei ole saatu aikaiseksi tämän hallituskauden aikana, olisi hallituksen tullut määrätietoisemmin parantaa heikossa asemassa olevien tilannetta. Tehdyt veronkevennykset ja tulonsiirrot eivät ole olleet riittäviä. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01.Hallinto

22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Tutkimuksen tulee olla maamme kehitystä ja hyvinvointia edistävä resurssi. Tavoitteena tulee olla, että Suomessa tehdään korkealaatuista ja merkityksellistä tutkimusta, joka synnyttää uusia ajatuksia ja innovaatioita. Tutkimusmäärärahojen oikein kohdistamiseksi on hyvin tärkeää, että niiden tahojen, joilla on parhaat tiedot ja edellytykset hyvin perusteltujen ja tieteellisten arvioiden tekemiseen, tulisi tehdä arvio ja päättää kehitys- ja tutkimusmäärärahoista. Näihin riippumattomiin tahoihin kuuluvat esim. Suomen Akatemia ja Business Finland. Valtioneuvosto sitä vastoin ei ole se taho, jolla on parhaat edellytykset arvioida sitä, miten tutkimusmäärärahat kohdennetaan, eikä poliitikkojen tehtävänä ole valita seuraavaa voittajaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 23.01.22 vähennetään 7 000 000 euroa valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetusta määrärahasta.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomen tulee olla luotettava toimija kansainvälisessä kehitysyhteistyössä ja kansakuntana kantaa vastuunsa kehitysyhteistyöpolitiikasta. Kotikentällä tämä tarkoittaa sitä, että otamme vastaan kodeistaan pakenemaan joutuneet ihmiset. Maailmanlaajuisesti tämä tarkoittaa sitä, että osallistumme aktiivisesti ympäristö-, ilmasto- ja kehitysyhteistyökysymysten ratkaisemiseen ja tuemme kokonaisvaltaisesti kehitysmaiden talouskehitystä. Emme halua, että Suomi lakkaa tukemasta YK-järjestöjä tai että kehitysyhteistyömäärärahoista leikataan. Emme hyväksy sitä, että Suomi ummistaa silmänsä globaalilta vastuultaan ja unohtaa maailman köyhimmät ja hädänalaisimmat ihmiset säästöjä tehdessään.

Hallitus esittää vuoden 2019 talousarviossa varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaksi 583 759 000 euroa. Kehitysyhteistyön määrärahojen arvioidaan olevan noin 0,41 prosenttia bruttokansantulosta vuonna 2019. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomi on kaukana tavoitteestaan, johon

se on sitoutunut, eli kehitysyhteistyömäärärahojen osuuden korottamisesta 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta YK:n tavoitteen mukaisesti. Suomi on tällä hallituskaudella luisunut yhä kauemmas tästä tavoitteesta, ja sen saavuttaminen tulevaisuudessa on entistä vaikeampaa. Haluamme painottaa Suomen kehitysyhteistyöpolitiikassa kehitysmaiden omaa yritystoimintaa ja omia veropohjia sekä parantaa kehitysyhteistyön tuloksia, vaikuttavuutta ja mitattavuutta sekä tukea kehitysyhteistyöjärjestöjä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 24.30.66 lisätään 175 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)

Kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteina tulee olla ihmishenkien pelastaminen, inhimillisen kärsimyksen lievittäminen ja maailman heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttaminen. Nämä tavoitteet saavutetaan parhaiten varsinaisen kehitysyhteistyön keinoin. Kansainvälisen kehitysavun määräraha on vähentynyt huomattavasti viime aikoina. Sitä vastoin kehitysyhteistyön finanssisijoituksille on myönnetty 10 000 000 euron määräraha. Tämä merkitsee käytännössä toiminnan siirtämistä varsinaisesta kehitysyhteistyöstä Finnfundille, joka tarjoaa rahoitusta yksityisyrityksille. Finnfund tarjoaa riskirahoitusta omana pääomana, pitkäaikaisia investointilainoja ja kehitysmaiden investointiosaamista. Finnfundin toiminnalla on hyvät tavoitteet, jotka tarvitsevat tukea, mutta eivät suomalaisten järjestöjen luoman pitkäjänteisen avustustyön kustannuksella. Emme halua vesittää suomalaisten kansalaisjärjestöjen pitkäjänteistä ja jatkuvaa työtä kehitysyhteistyön parissa emmekä leikata YK-järjestöjen rahoitusta hallituksen esittämällä tavalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.88 vähennetään 10 000 000 euroa Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottamiseen ehdotetusta määrärahasta.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteina tulee olla ihmishenkien pelastaminen, inhimillisen kärsimyksen lievittäminen ja maailman heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttaminen. Nämä tavoitteet saavutetaan parhaiten varsinaisen kehitysyhteistyön keinoin. Hallitus on viime vuosina vähentänyt huomattavasti kansainvälisen kehitysavun määrärahaa ja myöntää sen sijaan 130 000 000 euron suuruisen määrärahan kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin. Käytännössä tämä tarkoittaa kehitysyhteistyön painopisteen siirtämistä varsinaisesta kehitysyhteistyöstä kansainvälisiin kehityspankkeihin tai muiden kehitysyhteistyön toimijoiden hallinnoimiin rahastoihin, jotka tukevat yksityistä sektoria. Me haluamme panostaa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ja kehitysyhteistyöjärjestöjen määrärahoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.89 vähennetään 130 000 000 euroa kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ehdotetusta määrärahasta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

01. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeudenhoito kuuluu demokraattisen oikeusvaltiomme peruspilareihin. Oikeudenhoidon toimivuus edellyttää myös sitä, että kaikki ketjun osat eli poliisi, syyttäjä, tuomioistuin, vankeinhoito ja ulosotto toimivat. Tämä tarkoittaa sitä, että esim. syyttäjälaitoksen resurssiongelmat näkyvät myöhemmässä vaiheessa tuomioistuimissa, koska asiat jäävät odottamaan. Ketjuun syntyy siis eräänlainen tukos. Tämä puolestaan johtaa käsittelyaikojen pidentymiseen, mikä heikentää kansalaisten oikeusturvaa. Toimiva oikeudenhoito on ratkaisevan tärkeää myös maamme kilpailukyvyn kannalta. Yritysten on voitava luottaa siihen, että tuomioistuimet käsittelevät niiden asiat sujuvasti ja tehokkaasti. Maallamme ei ole varaa vaarantaa oikeuslaitoksen toimivuutta ja ihmisten perusoikeutta oikeusturvaan. Sen takia oikeudenhoidon riittävän resurssitason turvaaminen on erittäin tärkeää. Ennen vuoden 2015 eduskuntavaaleja puolueet olivat yksimielisiä oikeudenhoidon tasokorotuksen tarpeesta. Valitettavasti hallitus ei ole toteuttanut tätä tavoitetta.

Suomen harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle suuria verotulojen menetyksiä. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta 2010) harmaan talouden suuruusluokka on jopa 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Harmaa talous aiheuttaa siis yhteiskunnalle 4—6 miljardin euron suuruiset menetykset vuodessa. Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, jotka muuten jäisivät valtiolta saamatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.10.03 lisätään 7 168 000 euroa, josta 3 500 000 euroa osoitetaan harmaan talouden torjuntaan.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeudenhoito kuuluu demokraattisen oikeusvaltiomme peruspilareihin. Oikeudenhoidon toimivuus edellyttää myös sitä, että kaikki ketjun osat eli poliisi, syyttäjä, tuomioistuin, vankeinhoito ja ulosotto toimivat. Tämä tarkoittaa sitä, että esim. syyttäjälaitoksen resurssiongelmat näkyvät myöhemmässä vaiheessa tuomioistuimissa, koska asiat jäävät odottamaan. Ketjuun syntyy siis

eräänlainen tukos. Tämä puolestaan johtaa käsittelyaikojen pidentymiseen, mikä heikentää kansalaisten oikeusturvaa. Toimiva oikeudenhoito on ratkaisevan tärkeää myös maamme kilpailukyvyn kannalta. Yritysten on voitava luottaa siihen, että tuomioistuimet käsittelevät niiden asiat sujuvasti ja tehokkaasti. Maallamme ei ole varaa vaarantaa oikeuslaitoksen toimivuutta ja ihmisten perusoikeutta oikeusturvaan. Sen takia oikeudenhoidon riittävän resurssitason turvaaminen on erittäin tärkeää. Ennen vuoden 2015 eduskuntavaaleja puolueet olivat yksimielisiä oikeudenhoidon tasokorotuksen tarpeesta. Valitettavasti hallitus ei ole toteuttanut tätä tavoitetta.

Suomen harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle suuria verotulojen menetyksiä. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta 2010) harmaan talouden suuruusluokka on jopa 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Harmaa talous aiheuttaa siis yhteiskunnalle 4—6 miljardin euron suuruiset menetykset vuodessa. Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, jotka muuten jäisivät valtiolta saamatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.20.01 lisätään 1 664 000 euroa, josta 500 000 euroa osoitetaan harmaan talouden torjuntaan.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeudenhoito kuuluu demokraattisen oikeusvaltiomme peruspilareihin. Oikeudenhoidon toimivuus edellyttää myös sitä, että kaikki ketjun osat eli poliisi, syyttäjä, tuomioistuin, vankeinhoito ja ulosotto toimivat. Tämä tarkoittaa sitä, että esim. syyttäjälaitoksen resurssiongelmat näkyvät myöhemmässä vaiheessa tuomioistuimissa, koska asiat jäävät odottamaan. Ketjuun syntyy siis eräänlainen tukos. Tämä puolestaan johtaa käsittelyaikojen pidentymiseen, mikä heikentää kansalaisten oikeusturvaa. Toimiva oikeudenhoito on ratkaisevan tärkeää myös maamme kilpailukyvyn kannalta. Yritysten on voitava luottaa siihen, että tuomioistuimet käsittelevät niiden asiat sujuvasti ja tehokkaasti. Maallamme ei ole varaa vaarantaa oikeuslaitoksen toimivuutta ja ihmisten perusoikeutta oikeusturvaan. Sen takia oikeudenhoidon riittävän resurssitason turvaaminen on erittäin tärkeää. Ennen vuoden 2015 eduskuntavaaleja puolueet olivat yksimielisiä oikeudenhoidon tasokorotuksen tarpeesta. Valitettavasti hallitus ei ole toteuttanut tätä tavoitetta.

Suomen harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle suuria verotulojen menetyksiä. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta 2010) harmaan talouden suuruusluokka on jopa 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia

bruttokansantuotteesta. Harmaa talous aiheuttaa siis yhteiskunnalle 4—6 miljardin euron suuruiset menetykset vuodessa. Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, jotka muuten jäisivät valtiolta saamatta. Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.30.01 lisätään 3 168 000 euroa, josta 1 000 000 euroa osoitetaan harmaan talouden torjuntaan.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle suuria verotulojen menetyksiä. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta 2010) harmaan talouden suuruusluokka on jopa 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Harmaa talous aiheuttaa siis yhteiskunnalle 4—6 miljardin euron suuruiset menetykset vuodessa. Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, jotka muuten jäisivät valtiolta saamatta. Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.10.01 lisätään 5 000 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin harmaan talouden torjumiseksi.

40. Maahanmuutto

21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (siirtomääräraha 2 v)

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n mukaan 44 400 ihmistä joutuu pakenemaan kodistaan joka päivä ja pakolaisten lukumäärä on noussut 68,5 miljoonaan. Pakolaisista noin puolet on lapsia, ja monet heistä joutuvat asumaan suurimman osan lapsuudestaan leireillä lapsille soveltumattomissa, epäinhimillisissä oloissa. Suurimmat pakolaisten vastaanottajamaat vuonna 2018 ovat Turkki

(3,5 miljoonaa), Pakistan (1,4 miljoonaa), Uganda (1,4 miljoonaa), Iran (1 miljoona) ja Libanon (1 miljoona). 85 prosenttia kaikista maailman pakolaisista on kehitysmaissa. Pakolaispolitiikan on perustuttava inhimillisyyteen ja ihmisoikeuksien suojeluun. Ketään ei saa pakottaa elämään turvattomuudessa ja kurjuudessa. Pakolaiskiintiön korottaminen on hyvä tapa auttaa suunnitelmallisesti vaikeassa asemassa olevia ihmisiä. Haluamme pakolaiskiintiötä korotettavan kunnolla ja asteittain pitkällä aikavälillä. Tämän vuoksi Ruotsalainen eduskuntaryhmä ehdottaa, että vuoden 2019 pakolaiskiintiötä korotetaan 750 pakolaisesta 2 500 pakolaiseen. Vastuumme maailman pakolaisten suojelusta olisi edelleen pieni verrattuna moniin muihin maihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.40.21 lisätään 3 200 000 euroa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ja pakolaiskiintiön korottamiseksi 750 pakolaisesta 2 500 pakolaiseen.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Suomessa on äskettäin toteutettu puolustusvoimauudistus, jonka tavoitteena on luoda pienemmät ja tehokkaammat puolustusvoimat. Koska kertausharjoituksiin kutsuttava sodanaikainen reservi on pienentynyt huomattavasti, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) ja sen jäsenyhdistysten harjoittaman toiminnan merkitys korostuu. MPK:n toiminta perustuu kansalaisten haluun käyttää vapaa-aikaansa Suomen puolustusosaamisen kouluttamiseen ja kehittämiseen. Tätä tulee rohkaista, ei vaikeuttaa. Lisäksi se mahdollistaa suuren valmiuden ja korkean osaamistason suhteellisen alhaiseen hintaan. Yleissivistävää tavoitetta palvelevaa ja julkista toimintaa tukevaa vapaaehtoistoimintaa on syytä tukea. Suomen vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta hoitavat ennen kaikkea MPK ja sen jäsenjärjestöt. Vuonna 2017 MPK:n kursseille osallistujamäärä oli 52 000 henkilöä. Koulutusvuorokausien yhteenlaskettu määrä oli 88 000. Valtiovallan vapaaehtoiselle maanpuolustustoiminnalle antama rahoitus ei ole ollut vakaata viime vuosina. Me ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä emme halua, että vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa heikennetään tai sen toiminnan suunnittelua vaikeutetaan vaihtelevilla määrärahoilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 27.10.50 lisätään 300 000 euroa vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja sen tekemän yleishyödyllisen työn turvaamiseksi myös jatkossa.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle suuria verotulojen menetyksiä. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, jotka muuten jäisivät valtiolta saamatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 28.10.01 lisätään 5 000 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle suuria verotulojen menetyksiä. Lisäksi harmaa talous heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, jotka muuten jäisivät valtiolta saamatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 28.10.02 lisätään 5 000 000 euroa Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan.

70. Valtionhallinnon kehittäminen

05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v)

Sipilän hallituksen suurin hanke on ollut Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistuksen tekeminen. Uudistuksen tavoitteet eli suomalaisten terveyserojen pienentäminen, hoidon tasa-arvon ja saatavuuden parantaminen sekä kustannusten nousun hillitseminen ovat sinänsä hyviä. Hallitus on kuitenkin päättänyt toteuttaa uudistuksen luomalla uuden hallinnon tason eli maakunnat ja ottamalla käyttöön valinnanvapauden erittäin nopealla aikataululla. Eri alojen asiantuntijat ovat kuitenkin olleet yhtä mieltä siitä, että tavoitteita ei saavuteta. Tämä koskee sekä kustannuksia että hoidon saatavuutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Ruotsalainen eduskuntaryhmä ei tue hallituksen sote-uudistusmallia. Vuoden 2019 talousarviossa hallitus panostaa 211 miljoonaa euroa maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen valmisteluun ja toteuttamiseen. Panostukset muun muassa digitalisaatioon ovat perusteltuja uudistuksesta riippumatta. Sen sijaan emme hyväksy panostuksia sellaisen uudistuksen toteuttamiseen, jonka emme usko saavuttavan sille asetettuja tavoitteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 28.70.05 vähennetään 145 000 000 euroa sote-uudistuksen valmisteluun ja toteuttamiseen ehdotetusta määrärahasta.

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Tasoitusperusteen korottamisesta on keskusteltu jo aiemmin useaan otteeseen. Maaliskuussa 2016 käynnistyi Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja valtakunnan hallituksen välisiin poliittisiin neuvotteluihin perustuva prosessi tasoitusperusteen korottamisesta. Hallituksen tarkoituksena oli valmistella vuoden 2017 talousarvion käsittelyyn päätös tasoitusperusteen korottamisesta 0,45 prosentista 0,48 prosenttiin. Tasoitusperusteen tarkistus ei ole kuitenkaan sisältynyt vuoden 2017, vuoden 2018 eikä vuoden 2019 talousarvioon.

Vaikka hallitus ei ottanut korotusta valtion vuoden 2019 talousarvioon, maakunnalle siirtyvien valtionvarojen korottamiselle on vahvat perusteet. Valtion toiminnan yksityistäminen on vaikuttanut Ahvenanmaan rahoituksen laskemiseen. Rahoituksessa tulisi myös ottaa huomioon väestönkasvu, mikä aiheuttaa korkeampia kustannuksia julkisella sektorilla. Itsehallintolain voimassaoloaikana ahvenanmaalaisten osuus Suomen väestöstä on kasvanut. Vuodenvaihteessa 2017—2018 se oli lähes 0,53 prosenttia, ja kun järjestelmä aikoinaan tuli voimaan, osuus oli vain 0,48 prosenttia. Tasoitusperusteen korottaminen 0,45 prosentista 0,48 prosenttiin vastaisi noin 15 000 000 euron muutosta. Ahvenanmaan erityisasemaa itsehallintoalueena ja demilitarisoituna alueena tulee kunnioittaa ei vain sanoin vaan myös teoin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 6

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Ahvenanmaan tasoitusmaksun korottamiseksi.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Parempaa hoitoa muistisairaille

Muistisairaudet ovat samanlaisia kansansairauksia kuin sydän- ja verisuonitauditkin. Muistisairauksiin sairastuu noin 14 500 suomalaista vuodessa. Muistisairaiden hoidossa mahdollisuudet arvokkaan elämän turvaamiseen ovat hyvin rajalliset. Tämä johtuu osittain henkilöstövajeesta. Sekä aika, jolloin ihmiset asuvat kotona, että aika, jolloin ihmiset asuvat laitoksessa, on haasteellista. Suomi tarvitsee entistä tavoitteellisempia toimenpiteitä muistisairaiden parissa tehtävän työn kehittämiseksi. Kunnilla on vanhustenhuollon paras osaaminen. Lisäresurssien avulla kunnat voisivat kehittää muistisairaiden hoitoa.

Nuorten syrjäytyminen estettävä

Haluamme, että lapset ja nuoret voivat mahdollisimman hyvin. Perusopetuksessa olevien oppilaiden ja toisen asteen opiskelijoiden on ollut tänä päivänä vaikeuksia saada kohtuullisessa ajassa aikaa koulukuraattorin, koulupsykologin ja joskus jopa terveydenhoitajan vastaanotolle. Oppilaiden ja opiskelijoiden määrä koulukuraattoria ja koulupsykologia kohden on hyvin suuri. Haluamme, että ne olisivat nykyistä paremmin lasten ja nuorten saatavilla. Toimiva matalan kynnyksen toiminta siellä, missä lapset ovat eli koulussa, ja resurssien riittävyys ovat olennaisen tärkeitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edellytysten kannalta ja jotta he saisivat tarvitsemansa hoidon ajoissa.

RKP:n 10 koulutusteesin joukossa mainitaan hyvän oppilashuollon saatavuus ja monipuolisten tukimuotojen turvaaminen läpi koko oppimispolun. Erityisopettajien, kuraattorien ja psykologien on oltava saatavilla jo varhaiskasvatuksessa. Kaikilla lapsilla tulee olla oikeus turvalliseen ja viihtyisään koulunkäyntiin ilman kiusaamista. Maamme tulevaisuus on sen varassa, että tarjoamme tuleville sukupolville parhaat mahdolliset tulevaisuuden edellytykset. Tässä perusopetuksen ja toisen asteen koulutus ovat avainasemassa. Jotta lapset voisivat menestyä perusopinnoissaan ja toisen asteen koulutuksessa, heidän on voitava hyvin. Jotta ennaltaehkäisevät toimenpiteet olisivat toimivia, tarvitaan uusia toimenpiteitä ja lisärahoitusta. Kuraattorin ja psykologin on löydyttävä helposti sellaisista ympäristöistä, joissa lapset ja nuoret liikkuvat. Kouluihin tarvitaan myös lisää psykiatrisia sairaanhoitajia. Tämän vuoksi mielestämme kuntien valtionosuuteen peruspalvelujen järjestämiseksi ehdotettuun määrärahaan tulisi lisätä 20 miljoonaa euroa nimenomaisesti koulukuraattorien tai -psykologien, terveydenhoitajien ja sairaanhoitajien saatavuuden parantamiseksi.

Mielenterveystyö kansalliseksi ykköshankkeeksi

Psyykkiset ongelmat aiheuttavat inhimillistä kärsimystä ja vuosittain miljardiluokan kustannukset yhteiskunnalle. Valitettavasti mielenterveys on jäänyt sote-uudistuksen varjoon. Tämän vuoksi haluamme nostaa mielenterveysasiat kansallisen politiikan keskiöön. Tarvitsemme pitkän aikavälin kansallisen mielenterveysohjelman, mutta myös välittömiä panostuksia ennaltaehkäiseviin toimiin, varhaiseen puuttumiseen ja riittävään psykiatristen sairaanhoitajien määrään. Meidän tulee kiinnittää huomiota mielenterveyteen jo aikaisessa vaiheessa. Muun muassa perheneuvoloissa, kouluissa ja perusterveydenhuollossa tarvitaan lisää osaamista mielenterveyden tukemiseen ja riskien tunnistamiseen. Suomi tarvitsee terveysasemille matalan kynnyksen vastaanottoja. Mielenterveystyössä oman äidinkielen käyttö on myös erittäin tärkeää.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Raiskauskriisikeskuksen perustaminen

Istanbulin sopimuksen 25 artiklan mukaan Suomen tulee perustaa tukikeskuksia raiskauksen tai muun seksuaalisen väkivallan uhreja varten. Tällä hetkellä Suomessa on vain kaksi raiskauksen uhreille tarkoitettua kriisikeskusta. Asiantuntijoiden mukaan Suomessa tarvittaisiin vähintään kolme uutta raiskauksen uhreille tarkoitettua kriisikeskusta. Niin sanottu matalan kynnyksen kriisikeskus maksaa noin 300 000 euroa vuodessa.

Vapaaehtoiset kuntaliitokset tehostamisen avuksi

Vahvat peruskunnat ovat visiomme jatkossakin. Niiden avulla voidaan turvata lähipalvelut ja paikallisdemokratia. Mallissamme kunnat voisivat myös tulevaisuudessa vastata esimerkiksi vanhustenhuollosta. Tämän onnistuminen edellyttää sote-uudistuksen lisäksi, että kunnat ottavat käyttöön uusia ja tehokkaita työskentelytapoja.

Suomessa on tällä hetkellä reilut 300 kuntaa. Valtiovallan määrätietoisten toimenpiteiden seurauksena kuntien lukumäärä on pienentynyt noin neljänneksellä vuodesta 2007. Haluamme, että kunnilla on tärkeitä ja selkeästi määriteltyjä tehtäviä. Vapaaehtoisten kuntaliitosten ja uudelleenjärjestelyjen kautta kunnat voivat tehostaa toimintaansa ja kehittää kunnallisia palveluita. Haluamme vahvoja peruskuntia, joilla on tarvittavat resurssit siihen, että ne voivat keskittyä ydintoimintaansa — suomalaisten hyviin lähipalveluihin. Uskomme, että vapaaehtoisten kuntaliitosten, kuntien tehtävien karsimisen ja kunnallishallinnon tehostamisen avulla on mahdollista säästää kuntien valtionosuuksista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin muistisairaiden hoidon parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin nuorten syrjäytymisen estämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy konkreettisiin toimenpiteisiin mielenterveyden edistämiseksi ja laatii pitkän aikavälin kansallisen mielenterveysohjelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kolmen uuden raiskauskriisikeskuksen perustamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus selkeyttää kuntien tehtäviä ja ryhtyy toimenpiteisiin kuntien vapaaehtoisten kuntaliitosten helpottamiseksi.

31. Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki (arviomääräraha)

Vahvat peruskunnat ovat visiomme jatkossakin. Niiden avulla voidaan turvata lähipalvelut ja paikallisdemokratia. Mallissamme kunnat voisivat myös tulevaisuudessa vastata esimerkiksi vanhustenhuollosta. Tämän onnistuminen edellyttää sote-uudistuksen lisäksi, että kunnat ottavat käyttöön uusia ja tehokkaita työskentelytapoja. Suomessa on tällä hetkellä reilut 300 kuntaa. Valtiovallan määrätietoisten toimenpiteiden seurauksena kuntien lukumäärä on pienentynyt noin neljänneksellä vuodesta 2007. Haluamme, että kunnilla on tärkeitä ja selkeästi määriteltyjä tehtäviä. Vapaaehtoisten kuntaliitosten ja uudelleenjärjestelyjen kautta kunnat voivat tehostaa toimintaansa ja kehittää kunnallisia palveluita. Haluamme vahvoja peruskuntia, joilla on tarvittavat resurssit siihen, että ne voivat keskittyä ydintoimintaansa — suomalaisten hyviin lähipalveluihin. Uskomme, että vapaaehtoisten kuntaliitosten, kuntien tehtävien karsimisen ja kunnallishallinnon tehostamisen avulla on mahdollista säästää kuntien valtionosuuksista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.31 lisätään 25 000 000 euroa kuntien yhdistymisen taloudelliseen tukeen.

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 8 a §:ssä tarkoitettu energiaintensiivisten yritysten veronpalautus on 230 000 000 euroa vuonna 2019. Työllisyyttä ja elinkeinoelämää tuetaan nykyisin näillä energiaverotuilla. Tarkoituksena on, että yleisellä energiaverotuella edistetään ammattimaisen toiminnan ja energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukykyä sekä uusiutuvien energialähteiden kilpailukykyä ja käyttöä.

Energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen määrärahasta luopuminen olisi kuitenkin perusteltua, jos se yhdistettäisiin Ruotsalaisen eduskuntaryhmän talousarvioaloitteeseen, jossa ehdotetaan sähköveron pienentämistä teollisuuden ja kasvihuoneiden sähkön alennetun verokannan sekä konesalien sähkön alemman verokannan osalta, momentti 11.08.07. Sen sijaan, että eri tukia maksetaan talousarvion eri momenteilta, haluamme selkiyttää tukipolitiikkaa siten, että kaikkea säädeltäisiin yhden momentin kautta. Mielestämme veronpalautusten pienentäminen ja veroprosenttien alentaminen on tarkoituksenmukainen ja selkeä linjanmuutos. Veronpalautuksesta luopuminen ja energiaveroprosentin kohdennettu alentaminen poistaisivat myös fossiilisille polttoaineille maksettavat veronpalautukset. Se edistäisi ympäristö- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus selkeyttää energiaintensiivisiä yrityksiä koskevaa tukipolitiikkaa ja vähentää niiden aiheuttamia ympäristö- ja ilmastohaittoja poistamalla energiaintensiivisten yritysten veronpalautukset ja pienentämällä sähköveroa teollisuuden ja kasvihuoneiden sähkön alennetun verokannan sekä konesalien sähkön alemman verokannan osalta.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Svenska Finlands folkting on Suomen ruotsinkielisen väestön puoluerajat ylittävä yhteistyöelin. Kaikki eduskuntapuolueet, joilla on ruotsinkielistä toimintaa, osallistuvat järjestön työhön. Folktingetin hoitamien merkittävien tehtävien vuoksi määrärahan korottaminen on välttämätöntä. Folktingetin lakisääteiset tehtävät ovat ruotsin kielen aseman ja ruotsinkielisen kulttuurin tukeminen ja vahvistaminen, Suomen ruotsinkielisen väestön oikeuksien valvonta ja edistäminen sekä ruotsin kieltä ja suomenruotsalaista kulttuuria koskeva tiedotustoiminta. Ajankohtaiset sosiaali- ja terveydenhuolto- ja aluehallintouudistukset ovat kasvattaneet Folktingetin työtaakkaa merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.01.50 lisätään 100 000 euroa suomenruotsalaisten kansankäräjille.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Suomen koulujärjestelmä kuuluu ainakin toistaiseksi maailman parhaimpiin. Siksi siihen on panostettava. Maksuton koulu on maamme yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon paras tae. Laaja yleissivistys, monipuolinen kielitaito ja sosiaaliset taidot ovat tärkeitä kansalaistemme ja maamme menestykselle. 1990-luvun laman aikana ymmärrettiin jättää osaamispanostukset säästöjen ulkopuolelle, mikä oli fiksua. Tämä olisi hyvä pitää mielessä myös nyt.

Panostaminen yleissivistävän koulutuksen yhdenvertaisuuteen on panostamista lasten hyvinvointiin ja osaamiseen. Yleissivistävän koulutuksen tulee kuulua Suomen koulutuksen ja osaamisen symboleihin. Suomalaisen koulujärjestelmän vahvuus ja lisäarvo on ollut yhdenvertaisten selviytymisedellytysten luominen kaikille lapsille heidän taustastaan riippumatta. Vuonna 2015 tehty Pisa-tutkimus paljastaa huolestuttavia trendejä, jotka vahvistuvat entisestään.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Koulujen väliset erot ovat edelleen pienet Suomessa. Erot parhaiten ja huonoiten pärjäävien koulujen välillä ovat pienet. Alueiden väliset erot sen sijaan ovat suurempia. Länsi- ja Itä-Suomi pärjäävät huonoiten. Kodin sosioekonomisen aseman merkitys koulumenestykselle kasvaa Suomessa. Tämä koskee niin luonnontietieteitä ja matematiikkaa kuin lukutaitoakin. Lukutaidon keskimääräinen tulos on laskenut eniten kouluissa, joissa on paljon oppilaita, joiden kotien sosioekonominen asema on heikko.

Jos nykyinen kehitys jatkuu, erot koulumenestyksessä eri sosioekonomisiin ryhmiin kuuluvien lasten välillä kasvavat. Koulutus, työttömyys ja yhteiskunnallinen asema periytyvät. Meidän tulee panostaa koulutuksen yhdenvertaisuuden parantamiseen, jotta kaikki lapset saisivat parhaat mahdolliset selviytymisedellytykset. Perusta lasten yhdenvertaisille edellytyksille luodaan jo varhaiskasvatuksessa. Tutkimusten mukaan laadukkaalla varhaiskasvatuksella on pitkävaikutteisia myönteisiä vaikutuksia lasten oppimiseen ja sosiaalisiin taitoihin aina teini-ikään saakka. Kansainvälisessä vertailussa, ja erityisesti pohjoismaisessa vertailussa, varhaiskasvatukseen osallistuminen on poikkeuksellisen alhaista Suomessa. OECD onkin useita kertoja kehottanut Suomea ryhtymään toimenpiteisiin varhaiskasvatukseen osallistumisen lisäämiseksi.

Yleissivistävän koulutuksen yhdenvertaisuuden parantamiseen osoitettuja varoja tulisi siten voida käyttää myös varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuuden tukemiseen. Ruotsalaisen kansanpuolueen elokuussa 2018 hyväksymissä koulutusteeseissä korostetaan sitä, että koulun tulee luoda yhdenvertaiset edellytykset kaikille lapsille. Koulun tulee tukea ja kannustaa oppilaita, mutta tarvittaessa myös tarjota isompia haasteita ja haastavampia tehtäviä. Lähipäiväkoti- ja lähikouluperiaatetta tulee edistää. Ryhmän kokoonpano on aina otettava huomioon ryhmäkoosta päätettäessä, jotta kaikkien lasten oikeus oppimiseen turvataan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.10.30 lisätään 32 000 000 euroa yleissivistävän koulutuksen laadun kehittämiseen.

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Vapaa sivistystyö on tärkeä osa elinikäistä oppimista, ja sitä tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan aiemmin. Vapaa sivistystyö on keskeistä jatkokoulutusmahdollisuuksien ja osaamisen kehittämisen kannalta. Siksi vapaa sivistystyö on myös yksi RKP:n kymmenestä koulutusteesistä. Suomessa on 340 vapaata sivistystyötä tarjoavaa tahoa, ja joka viides suomalainen osallistuu vuosittain eri puolilla maata järjestettävään toimintaan. Vapaata sivistystyötä järjestetään viidessä eri opistomuodossa: kansalaisopistoissa, kansanopistoissa, kesäyliopistoissa, opintokeskuksissa ja urheiluopistoissa. Vapaa sivistystyö on kaikille avointa, edullista ja kaikkien helposti saatavilla. Sillä on ollut erityisen ratkaiseva merkitys maahanmuuttajien kotouttamisessa. Vapaan sivistystyön laitosten panos maahanmuuttajien suomen ja ruotsin kielten opetuksessa on ollut merkittävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.31 lisätään 2 000 000 euroa vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannusten valtionosuuteen ja -avustukseen.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Mielestämme hallituksen tekemät 190 miljoonan euron leikkaukset ammatilliseen koulutukseen ovat heikentäneet opetuksen laatua huomattavasti. Ruotsalaisen kansanpuolueen kymmenessä koulutusteesissä korostetaan kaikkien opiskelijoiden oikeutta riittävään lähiopetukseen ammatillisissa opinnoissa ja lukio-opinnoissa. Leikkaukset myös heikentävät eri alueiden ja niiden asukkaiden yhdenvertaisuutta. Vaarana on, että monien alueiden koulutustarjonta huononee selvästi. Olemme erityisen huolestuneita siitä, että hallitus on toteuttanut ammatillisen koulutuksen rajut leikkaukset ilman valmista suunnitelmaa niiden toteuttamisesta. Jotta koulutuksen alueellinen saatavuus ja lähiopetus voitaisiin turvata ja jotta myös tulevaisuudessa voitaisiin monipuolisesti kouluttaa ammattiosaajia, ehdotamme ammatilliseen koulutukseen 20 miljoonan euron lisämäärärahaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 lisätään 20 000 000 euroa ammatillisen koulutuksen käyttökustannusten valtionosuuteen ja -avustukseen ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen ammatillisen opetuksen laadun.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä ryhtyy toimenpiteisiin toisen asteen ammatillisen koulutuksen alueellisen saatavuuden ja ruotsinkielisen koulutustarjonnan turvaamiseksi.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Korkea osaaminen, koulutus ja sivistys ovat olleet Suomen menestyksen perusta koko itsenäisyytemme ajan. Koulutus on myös Suomen tulevan menestyksen ehdoton avaintekijä. Meidän on panostettava osaamiseen ja koulutukseen, jotta voimme menestyä kansainvälisesti sekä säilyttää kilpailukykymme. Suomen tulee olla osaamisen, koulutuksen ja tutkimuksen kärkimaa. Korkealaatuinen ja maksuton koulutus on tärkein edellytys sille, että kaikki kansalaiset saavat taustastansa riippumatta tasavertaiset mahdollisuudet elämässä menestymiseen. Ennen eduskuntavaaleja nykyiset hallituspuolueet lupasivat, että koulutuksesta ei leikata. Sipilän hallitus on kuitenkin leikannut korkeakoulutuksesta ja tutkimuksesta erittäin rajulla kädellä. Yliopistoindeksi ja am-

mattikorkeakouluindeksi on lisäksi jäädytetty vuoteen 2019 asti. Ruotsalainen eduskuntaryhmä ei hyväksy hallituksen tekemiä leikkauksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.50 lisätään 68 300 000 euroa yliopistojen toimintaan.

(52.) Erityinen valtionrahoitus Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston opetus- ja tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)

Hallitus on poistanut nk. apteekkikorvauksen Helsingin yliopistolta ja Itä-Suomen yliopistolta. Helsingin yliopiston korvaus on ollut noin 30 miljoonaa euroa ja Itä-Suomen yliopiston noin yksi miljoona euroa. Hallituksen massiiviset koulutusleikkaukset koskevat erityisesti Helsingin yliopistoa, joka tällä hetkellä on menestynein yliopistomme. Emme hyväksy näitä leikkauksia, ja mielestämme apteekkikorvaus on palautettava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston apteekkikorvaus palautetaan

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Korkea osaaminen, koulutus ja sivistys ovat olleet Suomen menestyksen perusta koko itsenäisyytemme ajan. Koulutus on myös Suomen tulevan menestyksen ehdoton avaintekijä. Meidän on panostettava osaamiseen ja koulutukseen, jotta voimme menestyä kansainvälisesti sekä säilyttää kilpailukykymme. Suomen tulee olla osaamisen, koulutuksen ja tutkimuksen kärkimaa. Korkealaatuinen ja maksuton koulutus on tärkein edellytys sille, että kaikki kansalaiset saavat taustastansa riippumatta tasavertaiset mahdollisuudet elämässä menestymiseen. Ennen eduskuntavaaleja nykyiset hallituspuolueet lupasivat, että koulutuksesta ei leikata. Sipilän hallitus on kuitenkin leikannut korkeakoulutuksesta ja tutkimuksesta erittäin rajulla kädellä. Yliopistoindeksi ja ammattikorkeakouluindeksi on lisäksi jäädytetty vuoteen 2019 asti. Ruotsalainen eduskuntaryhmä ei hyväksy hallituksen tekemiä leikkauksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.55 lisätään 32 000 000 euroa ammattikorkeakoulujen toimintaan.

70. Opintotuki

52. Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Me emme hyväksy hallituksen opintotukileikkauksia ja niiden takana olevia arvoja. Meidän mallimme lähtökohtana on opintorahan korottaminen, mikä vähentäisi opintolainan valtiontakauksen tarvetta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 16

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin opintotuen kehittämiseksi niin, että sen lainapainotteisuus vähenee.

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Opintorahan ja asumislisän korottaminen

Opintotuki on opiskelijan perusturva. Hallitus on tällä kaudella kohdistanut korkeakouluopiskelijoiden opintorahaan merkittäviä leikkauksia. Minkään muun kansalaisryhmän toimeentuloon ei ole kohdistettu yhtä suuria leikkauksia. Näin on toimittu siitä huolimatta, että hallituspuolueet ennen viime eduskuntavaaleja lupasivat olla leikkaamatta opintotuesta. Tämä osoittaa hallituksen välinpitämättömyyttä opiskelijoita ja koulutusta kohtaan. Emme voi hyväksyä, että hallitus haluaa ehkäistä valtion velkaantumista pakottamalla opiskelijat ottamaan velkaa. Opiskelijoiden työ on opiskella. Heidän on voitava myös elää ilman, että he samanaikaisesti velkaantuvat. Me suomalaiset olemme olleet ylpeitä koulutuksen tasa-arvoisuudesta. Opintorahaan perustuva opintotuki on edistänyt nuorten mahdollisuuksia opiskella taloudellisesta taustasta riippumatta. Hallituksen leikkauspolitiikka on murentanut tätä hyvää kehitystä. Me emme hyväksy hallituksen opintotukileikkauksia ja niiden takana olevia arvoja. Meidän mallimme lähtökohtana on opintorahan korottaminen, mikä vähentäisi opintolainan valtiontakauksen tarvetta.

Opiskelijoiden tulorajoja tulee korottaa vähintään 50 prosenttia

Samalla kun hallitus on leikannut opintotukea rankasti, se ei kuitenkaan ole nostanut opiskelijoiden opintotuen tulorajoja. Tämä on paradoksaalista, sillä opiskelijoiden tarve työskennellä opintojen ohella on lisääntynyt, kun hallitus on leikannut opintotuesta. Opintotuen tulorajat aiheuttavat ongelmia monille opiskelijoille, joiden täytyy maksaa tukikuukausia takaisin tai keskeyttää työnsä. Opiskeluaikainen työkokemus on lisäksi tärkeä ensikosketus työelämään ja monilla aloilla työnsaannin edellytys. Samalla opintotuen takaisinmaksubyrokratian hallintoon menee lukemattomia turhia työtunteja. Ruotsalainen eduskuntaryhmä esittää siksi, että opintotuen tulorajoja nostetaan 50 prosenttia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 17

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta korkeakouluopiskelijoiden opintoraha palautetaan vuoden 2016 tasolle.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta opiskelijoiden tulorajoja korotetaan 50 prosentilla.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Meidän yhteisellä vastuullamme on toimia siten, että nuoret saavat parhaan mahdollisen alun elämälleen ja että yhteiskunta tukee aktiivisesti erityistuen tarpeessa olevia. Tässä tavoitteessa onnistuminen tarvitsee voimavaroja. Vaihtoehto, jossa nuoria ei auteta eteenpäin, aiheuttaa pidemmän päälle huomattavasti suuremmat kustannukset. Sen lisäksi, että kyseessä on taloudellinen menetys, nuoren ihmisen syrjäytyminen on tietysti myös henkilökohtainen tragedia. Jokaiselle nuorelle ihmiselle on taattava mahdollisuus päästä eteenpäin elämässään, ja etsivä nuorisotyö on työkalu sen toteuttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.91.51 lisätään 8 500 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Luonnonvaratalous

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Poistokalastus on turvattava

Itämeren suurin uhka on rehevöityminen, joka vaikuttaa veden laatuun, ekosysteemien toimintaan sekä vesistöjen virkistyskäyttöön. Vesistöjen kalakannat ovat muuttuneet siten, että särkikalat ja lahna ovat lisääntyneet huomattavasti, mikä vaikeuttaa muiden lajien kalastusta ja vähentää vesistöjemme virkistyskäyttöä.

Poistokalastuksen tavoitteena on vajaakäytetyn kalan kalastaminen ja siten fosforin ja typen poistaminen rehevöityneiltä vesialueilta. Suomi on Helcomin Itämeren toimintaohjelman (BSAP) mukaisesti sitoutunut vähentämään Itämeren fosforipäästöjä. Poistokalastuksella voitaisiin saavuttaa osa tästä tavoitteesta. Moniin muihin vesistöinvestointeihin verrattuna poistokalastus on hyvin kustannustehokasta. Poistokalastuksen kehittäminen ja keskeytymättömän rahoituksen turvaaminen on välttämätöntä järjestelmän tehokkaan toteuttamisen kannalta. Ammattikalastajille on taattava riittävä rahoitus siten, että he voivat suunnitella toimintaansa ja tehdä tarpeelliset investoinnit. Pitkän aikavälin tavoitteena on vähempiarvoisen kalan markkinahinnan vakauttaminen, jotta lajeja kalastettaisiin jatkuvasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 30.40.51 lisätään 100 000 euroa vesistöjen ravinnepitoisuuksien vähentämiseen poistokalastuksella.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Ihmisten ja yritysten liikkuvuus ja toimintamahdollisuudet edellyttävät toimivia liikenneväyliä, joiden kuntoa ylläpidetään. Perusväylänpidon määrärahoihin kuuluu muun muassa väylien hoito, käyttö sekä korjaukset, elinkaaren ja omaisuuden hallinta, suunnittelu, liikenneväylien parantamisinvestoinnit, liikenteen hallinnan järjestelmät sekä liikenteen ohjaukset ja informaatio, tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä jäänmurrosta, maantielauttaliikenteestä ja muista väylänpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien menojen sekä väylänpidosta aiheutuvien vahingonkorvauksien maksamiseen.

Kaikkien perusväylänpitoon liittyvien tehtävien hoitaminen suuressa maassa voi joskus olla haastavaa, ja mielestämme tarvitaan pitkäjänteistä taloussuunnittelua. Taloudellisesti vaikeimpina aikoina pitäisi keskittyä jo olemassa olevien perusväylien ylläpitoon ja muihin yhteiskunnan palveluihin sen sijaan, että rakennetaan kilpailevia yhteyksiä, minkä myötä resurssit leviävät monelle väylälle, jotka kuitenkin yhdistävät samat lähtö- ja määränpäät. Siksi haluamme vähentää perusväylänpidon määrärahoja 25 000 000 eurolla ja lykätä Kirri—Tikkakoski-tiehanketta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 31.10.77 vähennetään 25 000 000 euroa Vt 4 Kirri—Tikkakoski-hankkeelle varatusta rahoituksesta.

20. Liikenteen viranomaispalvelut

42. Sähkökäyttöisten henkilöautojen sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikonversioiden hankinta- ja konversiotuki (siirtomääräraha 3 v)

Liikenteen päästöt muodostavat noin viidenneksen Suomen kaikista kasvihuonekaasupäästöistä ja noin 40 prosenttia taakanjakosektorin päästöistä. Kotimaan kaikista liikenteen päästöistä noin 90 prosenttia syntyy tieliikenteessä. Liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentäminen on keskeistä taakanjakosektorin päästövähennysten toteuttamisessa. Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa on asetettu tavoite, jonka mukaan liikenteen päästöjä tulee vähentää vuoteen 2005 verrattuna noin puolella vuoteen 2030 mennessä.

Kotimaan tieliikenteen päästöistä noin 60 prosenttia aiheutuu henkilöautoliikenteestä. Yksi keskeinen toimi vähentää liikenteen päästöjä on autokannan uusiutuminen vähäpäästöisillä vaihtoehdoilla. Suomen tavoitteena on, että meillä olisi vuonna 2030 vähintään 250 000 sähkökäyttöistä autoa (täyssähköautot, vetyautot ja ladattavat hybridit) ja vähintään 50 000 kaasukäyttöistä autoa. Ilman uusia toimenpiteitä sähkökäyttöisten autojen määrän lasketaan vuonna 2030 kuitenkin olevan vain 120 000 kappaletta ja kaasuautojen määrän noin 13 000 kappaletta.

Sähkökäyttöisten autojen hankintakustannukset ovat polttomoottoriautoja korkeampia, mikä on este sähkökäyttöisten autojen hankkimiselle. Vaikka esimerkiksi täyssähköautojen ensirekisteröintien määrä on kasvanut viime aikoina, on selvää, ettei yllä mainittua tavoitetta saavuteta ilman erillisiä politiikkatoimia. Vähäpäästöistä liikennettä voidaan mielestämme edistää tukemalla täyssähkö-, vety- ja kaasuautojen hankintaa. Ehdotammekin täyssähkö-, vety- ja kaasuautoille hankintatukea, joka kohdistuisi niin yksityishenkilöille kuin yrityksillekin. Uusista myydyistä autoista noin viidennes on työsuhdeautoja, ja niiden vaihtuvuus on nopeaa. Mikäli työsuhdeautot korvattaisiin vähäpäästöisillä vaihtoehdoilla, olisi kuluttajien saatavilla muutaman vuoden kuluessa merkittävä määrä käytettyjä vähäpäästöisiä autoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 31.20.42 lisätään 18 000 000 euroa täyssähkö- ja kaasuautojen hankintatukeen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden rahoitus turvattava

RKP:n koulutusteesien mukaisesti haluamme nostaa julkisen ja yksityisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen osuuden Suomen bruttokansantuotteesta neljään prosenttiin vuoteen 2025 mennessä. Kaikkien koulutusasteiden ja perustutkimuksen rahoituksen tulee olla pitkäjänteistä ja ennustettavaa. Perusrahoituksen on oltava riittävää sen sijaan, että rahoitettaisiin useita lyhytkestoisia hankkeita. Haluamme, että tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tuki kanavoidaan riippumattomien toimijoiden, kuten Business Finlandin, kautta.

Korkean jalostusarvon tuotteiden kehittämiselle tulee luoda edellytykset. Suomi ei voi kilpailla globaalisti määrällä, voimme voittaa vain laadulla. Yhteiskunnallinen kehitys muokkaa markkinakysyntää. Sen takia elinkeinoelämän, koulutuksen ja tutkimuksen välistä yhteistyötä on syytä parantaa. Tämä luo edellytyksiä uusien innovaatioiden syntymiselle. Näistä syistä olemme sitä mieltä, että tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta ei voi tinkiä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Itämeren tulevaisuus turvattava

Suomi tarvitsee uskottavaa ilmastopolitiikkaa. Suomen tulisi toimia selkeästi kansainvälisillä areenoilla ja vaatia, että sovittuja ilmastosopimuksia myös noudatetaan. Olemme tuleville sukupolville kestävän ympäristön velkaa. Hallituksen talousarvioesitys sisältää Itämerelle ja vesiensuojelulle tarkoitetun 15 miljoonan euron lisäpanostuksen. On hyvä, että Itämerellä ja Suomenlahdella kesän aikana voimakkaasti kukkineeseen levään reagoidaan, mutta vielä tarvitaan laajamittaisia, entistä voimakkaampia toimenpiteitä. Ruotsalainen eduskuntaryhmä ehdottaa 10 miljoonan euron lisämäärärahaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalle Itämeren vedenlaadun parantamiseksi suunnattuihin toimiin.

Tutkimusrahoitusta puurakentamiselle

Puurakentamisen edistäminen sisältyy hallitusohjelmaan, ja biotalous on ollut yksi hallituksen kärkihankkeista. Metsäteollisuuden raaka-ainehuollossa puutuotealalla on keskeinen rooli. Noin 70 prosenttia puutuotteista päätyy rakentamiseen, jossa niiden käytön kilpailukyky tulee varmistaa. Puurakentamisen suurimmat haasteet tällä hetkellä ovat palomääräykset ja yhteisten standardien puute. Asian korjaamiseksi tulisi aloittaa tutkimusprojekti, jolla rakennusten palomääräykset arvioidaan uudelleen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.20.40 lisätään 26 000 000 euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen,
>
> että momentille 32.20.40 lisätään 10 000 000 euroa Itämeren vedenlaadun parantamiseksi suunnattuihin toimiin ja
>
> että momentille 32.20.40 lisätään 1 000 000 euroa puurakentamisen tutkimiseen.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomi tarvitsee hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi lisää työtä tekeviä ja veroja maksavia ihmisiä. Tämä edellyttää nyt työttöminä olevien parempaa kuntoutusta ja jatkokoulutuksen tarjoamista heille. Suomen työmarkkinat ovat pitkään kärsineet tarjonnan ja kysynnän välisestä epätasapainosta. Tietyillä koulutusaloilla on koulutettu liian suuria vuosikursseja, kun taas teollisuus- ja tuotantoalan työpaikkojen määrä on vähentynyt. Haasteena on ollut löytää tapoja, joilla työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamista saisi tehostettua. Työvoimapalvelujen kilpailutus on mahdollistettava tehokkaampien palvelujen luomiseksi. Jatkokoulutuksen on oltava keskeisessä asemassa työntekijän houkuttelevuuden parantamiseksi työmarkkinoilla. On selvää, että nykyiset työllistämistoimenpiteet ja nykyinen tapamme hoitaa työnvälitystä eivät toimi. Rakenteellisten ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan laaja uudistus, jolla mahdollistetaan työvoimapalvelujen kilpailuttamisen lisääminen. Sellaista uudistusta kannatamme. Samalla olemme sitä mieltä, että julkisen työnvälityksen toimintamenojen pienentäminen on tarkoituksenmukaista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 32.30.01 vähennetään 25 000 000 euroa työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin ehdotetusta määrärahasta.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Suomi tarvitsee enemmän ihmisiä, jotka tekevät työtä ja maksavat veroja hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Tämä edellyttää nyt työttöminä olevien parempaa kuntoutusta ja lisäkoulutusta. Pitkäaikaistyöttömien pallottelu eri viranomaisten välillä ei edistä työllistymistä, joten sen on loputtava. Nyt tarvitaan konkreettisia työllistämistoimia. Työllisyyspalveluita ja työnvälitystä on tehostettava, ja niitä on saatava voimavaralähtöisemmiksi. Lisäkoulutuksen on oltava keskeisessä asemassa työntekijän houkuttelevuuden lisäämiseksi työmarkkinoilla. Parhaana tapana uudistaa työllisyyspalveluita on antaa kunnolliset määrärahat yksityisten työnvälityspalvelujen kokeiluun, niin että palvelut voidaan toden teolla ottaa käyttöön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.30.51 lisätään 15 000 000 euroa yksityisiin työnvälityspalveluihin.

60. Energiapolitiikka

46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki (arviomääräraha)

Päästökauppaoikeuksien huutokauppa kohdennettiin aiemmin Suomen kehitysyhteis- ja ilmastotyön rahoitukseen, ja menettely sai myönteistä kansainvälistä huomiota. Tällä hallituskaudella päästökaupan tuotot on kohdennettu energiaintensiiviselle teollisuudelle. Näin siitä huolimatta, että Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT teilasi työ- ja elinkeinoministeriön päästökauppalakia koskevan muutosluonnoksen. VATT oli myös tehnyt selvityksen energiaverotukien kielteisistä vaikutuksista ylipäätään. Hallitus on hallitusohjelman mukaisesti halunnut rahoittaa tuen päästöoikeuksien huutokaupasta saatavilla tuloilla.

Momenttia perustellaan sähköintensiivisen vientiteollisuuden kilpailukyvyn turvaamisella. On kuitenkin todettu, että yritysten kilpailukyky ei ole riippuvainen energiaverotuista ja että tuet ovat ristiriidassa Suomen ilmastotavoitteiden kanssa. Se, että hallitus siirtää tulot Suomen kehitysyhteis- ja ilmastotyöstä, vahingoittaa maamme kansainvälistä mainetta, koska tuemme sen sijaan eniten energiaa kuluttavaa teollisuutta. Suomi-kuva kärsii siitä, että me, vuosi Pariisin ilmastosopimuksen hyväksymisen jälkeen, ryhdyimme toimenpiteisiin, jotka eivät edistä ilmastopolitiikkaamme.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää energiaintensiivisten yritysten aiheuttamia ympäristö- ja ilmastohaittoja ryhtymällä toimenpiteisiin päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuen poistamiseksi.

70. Kotouttaminen

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Vuosina 2014 ja 2015 Suomen pakolaiskiintiö oli 1 050 ja vuosina 2016—2018 750 pakolaista vuodessa. Vuoden 2019 pakolaiskiintiöksi hallitus esittää 750:tä. Tämä tapahtuu tilanteessa, jossa pakolaisvirrat ovat suurimmillaan sitten toisen maailmansodan päättymisen. Nykyään joka toinen sekunti joku joutuu pakenemaan kodistaan, ja pakolaisten määrä on 68,5 miljoonaa. Pakolaisista yli puolet on lapsia. Suurimmat pakolaisten vastaanottajamaat vuonna 2018 ovat Turkki (3,5 miljoonaa), Pakistan (1,4 miljoonaa), Uganda (1,4 miljoonaa), Iran (1 miljoona) ja Libanon (1 miljoona). 85 prosenttia kaikista maailman pakolaisista on kehitysmaissa.

Maailman rikkaimpiin ja yhdenvertaisimpiin maihin kuuluvan Suomen on osoitettava solidaarisuutta ihmisille, joilla menee meitä huonommin. Nyt on meidän vuoromme tarjota muille sitä suojaa, jota on aiemmin annettu meille. Pakolaispolitiikan on perustuttava inhimillisyyteen ja ihmisoikeuksien suojeluun. Kenenkään ei pidä joutua elämään turvattomuudessa ja kurjuudessa. Pakolaiskiintiön reilu korottaminen on hyvä ja pitkäjänteinen tapa auttaa vaikeassa tilanteessa olevia ihmisiä. Haluamme, että pakolaiskiintiötä korotetaan reilusti ja asteittain. Tämän vuoksi Ruotsalainen eduskuntaryhmä ehdottaa, että vuosittaista pakolaiskiintiötä korotetaan 750 pakolaisesta 2 500 pakolaiseen. Ihminen, joka ei puhu maan kieltä eikä tunne Suomen lainsäädäntöä ja normeja ja jolla mahdollisesti on traumaattisia kokemuksia, tarvitsee toimivaa kotouttamista löytääkseen paikkansa yhteiskunnassa. Siksi haluamme kohdentaa lisärahoitusta valtion kotouttamiskorvauksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.70.30 lisätään 8 600 000 euroa valtion kotouttamiskorvauksiin.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)

RKP peräänkuuluttaa kunnianhimoisempia työllistymistavoitteita. Tavoitteena tulisi olla uudistuspolitiikka, jolla työllisyysastetta nostettaisiin vähintään 75 prosenttiin. Jotta nämä tavoitteet voitaisiin saavuttaa, on erittäin tärkeää panostaa myös työhyvinvointiin. Professori Guy Ahonen on todennut raportissaan, että yhteiskunta menettää miljardeja euroja vuodessa työkyvyttö-

myyseläkkeiden, sairauspoissaolojen, sairaana työskentelyn ja työtapaturmien vuoksi. Panostamalla työhyvinvointiin ja kuntoutukseen yhteiskunta voi säästää miljardeja samalla, kun yksilön elämänlaatu nousee. Kuntoutuksesta säästämisellä on helposti kalliit seuraukset, ja säästösuunnitelmat uhkaavat myös johtaa eri kuntoutusyksiköiden henkilöstön irtisanomisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.03.50 lisätään 10 000 000 euroa työhyvinvoinnin parantamiseen ja ammatilliseen kuntoutukseen.

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arviomääräraha)

Suomesta turvapaikan saaneilla naisilla on oikeus äitiyspakkaukseen, mutta Suomeen tulleet naiset, jotka vielä odottavat turvapaikkapäätöstä, eivät saa äitiyspakkausta. Päätöstä odottavat tarvitsevat tietenkin yhtä paljon apua ja tukea vastasyntyneen lapsensa kanssa kuin turvapaikan saaneetkin. Tämän vuoksi Ruotsalainen eduskuntaryhmä katsoo, että myös tämän ryhmän tulisi saada äitiyspakkaus.

Vastasyntyneet lapset ovat viattomin ryhmä, joka joutuu kärsimään vallitsevista epäoikeudenmukaisuuksista. Turvapaikanhakijoiden kasvanut määrä voi myös johtaa siihen, että turvapaikkapäätöksen odotusajasta tulee pitkä. Äitiyspakkaus olisi käytännöllinen ja konkreettinen tapa auttaa näitä lapsia ja äitejä. Karkean arvion mukaan Suomessa syntyy vuosittain noin 130 lasta, joiden vanhemmat odottavat turvapaikkapäätöstä. Äitiyspakkauksen arvo on noin 300 euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että suhteellisen pienellä summalla pystymme auttamaan vallitsevan katastrofin heikoimpia ja viattomimpia osapuolia.

Edellä olevan ja aloitteen TAA 170/2018 vp perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.10.50 lisätään 40 000 euroa turvapaikanhakijoille annettaviin äitiyspakkauksiin.

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Suomen lapsiköyhyys on kasvussa. Yleisen tulotason noustessa lapsiperheiden köyhyys on samanaikaisesti lisääntynyt. Vähävaraisissa perheissä asuvien lasten määrä on lähes kolminkertaistunut 20 vuodessa. Lapsiköyhyys on tavallisinta yksinhuoltajaperheissä. Noin 20 % kaikista perheistä on yksinhuoltajaperheitä. Näistä enemmistössä eli 86 %:ssa huoltajana on äiti. Nykyään 20 % yksinhuoltajaperheistä on pienituloisia, kun taas 1990-luvun puolivälissä osuus oli noin 10 %. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että kahden huoltajan perheistä 7 % on pienituloisia. Syynä yksinhuoltajien pienituloisuuteen on sekä työttömyys että tulonsiirtojen leikkaukset.

Universaalit edut ja palvelut ovat lapsiperheiden köyhyyden torjunnan perusta. Sosiaalietuuksien indeksijäädytys heikentää entisestään pienituloisimpien perheiden elintasoa. Haluamme kohden-

taa 17 miljoonaa euroa lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen korottamiseen. Tämä tarkoittaisi kyseisen ryhmän lapsilisän korotusta reilulla 11 eurolla kuukaudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen korottamiseksi.

57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)

Yksinhuoltajaperheet kuuluvat kaikista heikoimmassa asemassa oleviin lapsiperheisiin. On epäoikeudenmukaista, että ne usein jäävät ilman lapsilisän yksinhuoltajakorotusta. Tämän vuoksi lapsilisän yksihuoltajakorotuksen ja toimeentulotuen välinen kytkentä pitää purkaa. Lisäksi haluamme, että myös lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostetaan. Tällä hetkellä yksinhuoltajakorotus vaikuttaa toimeentulotuen määrään. Kunta siis ottaa sen, mitä valtio antaa. Selvitysten mukaan yksinhuoltajatalouksien toimeentulo on muiden lapsiperheiden toimeentuloa riippuvaisempaa toimeentulotuesta. Jotta erityisen haastavassa taloudellisessa tilanteessa olevat yksinhuoltajataloudet hyötyisivät lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen nostosta, yksinhuoltajakorotuksen kytkentä toimeentulotukeen on purettava

Koska toimeentulotukilain muutoksesta aiheutuu lisämenoja kunnille maksettujen toimeentulotukikustannusten nousuna, tämä on kompensoitava kunnille korottamalla vastaavasti valtionosuutta perustoimeentulotuen kustannuksiin. Haluamme tehdä tämän muutoksen tukeaksemme yksinhuoltajia, jotka ovat yksi yhteiskuntamme heikoimmassa asemassa olevista ryhmistä.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että toimeentulotuen ja lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen välinen kytkös puretaan.

20. Työttömyysturva

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Suomen työllisyysastetta on nostettava, sillä tarvitsemme enemmän työssäkäyviä ihmisiä valtiontalouden tasapainottamiseksi ja turvataksemme hyvinvointivaltiomme palvelut. Työllisyysaste on tämän vaalikauden aikana noussut 72 prosenttiin. Suunta on oikea, mutta olemme vielä muita pohjoismaita jäljessä. Uskottavalla uudistuspolitiikalla työllisyysaste Suomessa on lähivuosina nostettava 75 prosenttiin. Tämä jo sinänsä vähentää merkittävästi ansiosidonnaisen päivärahan tarvetta. Työllisyysasteen nostamiseksi yksittäiset työntekijät tarvitsevat tukea etenkin siinä vaiheessa, kun työuraan tulee erinäisistä syistä johtuvia katkoksia. Silloin tarvitaan sekä kuntouttavaa toimintaa että jatkokoulutusta mutta myös taloudellisia kannustimia, jotta työnteko olisi aina kannattavaa.

Työmarkkinamme ovat jo pitkään kärsineet kohtaanto-ongelmasta, jossa meillä on korkea työttömyysaste mutta samalla vaikeuksia täyttää avoimia työpaikkoja. Pitkäaikaistyöttömiämme pallotellaan eri viranomaisten kesken sen sijaan, että tehtäisiin konkreettisia työllistämistoimenpiteitä. Aktiiviset työllistymistoimenpiteet tulisi tehdä työvoimatoimistoissa heti työttömyys- tai lomautusjakson alussa. Samalla työnhakijoita tulisi valtion toimesta kannustaa omaan aktiivisuuteen. Näin ollen ansiosidonnaista työttömyysturvaa tulisi kehittää kannustavampaan suuntaan nostamalla päivärahan määrää ja samalla lyhentämällä tuen enimmäisaikaa. Tanskassa kokemukset tällaisesta mallista ovat hyvät. Suomessa tehdyt tutkimukset osoittavat, että suurin osa uudelleentyöllistyneistä saa työpaikan päivärahan ansainta-ajan alussa tai lopussa. Uskomme, että esitetty malli kannustaisi ihmisiä palaamaan työelämään nopeammin.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

> Eduskunta edellyttää, että ansiosidonnaista päivärahajärjestelmää kehitetään kannustavammaksi siten, että tukea maksetaan lyhyemmän ajan, mutta tuen määrää nostetaan työttömyysjakson ensimmäisenä 100 päivänä.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomäärähaa)

Korotettu takuueläke

Takuueläkkeen varassa elävät eläkeläiset kuuluvat yhteiskuntamme heikko-osaisiin. Tällä hetkellä takuueläkkeen takaama vähimmäiseläke on 775,27 euroa kuussa. Vuoden 2019 talousarviossa hallitus ehdottaa takuueläkkeen korotusta 9 eurolla kuussa. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä tällainen korotus ei riitä. Me haluamme korottaa takuueläkettä vielä 10 eurolla kuukaudessa hallituksen ehdottaman korotuksen lisäksi.

Vapautetaan kansaneläke indeksijäädytyksestä

Ehdotamme kansaneläkkeen korottamista. Toimenpide kohdistuisi niihin eläkeläisiin, joita takuueläkkeen nosto ei koske, mutta jotka kuitenkin elävät hyvin pienillä eläketuloilla. Korotus vastaa puuttuvaa 1,1 prosentin indeksikorotusta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kansaneläke jätettäisiin hallituksen vuodelle 2019 kaavaileman tulonsiirtoja ja sosiaalietuuksia koskevan indeksin jäädytyksen ulkopuolelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 23

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin takuueläkkeen korottamiseksi ja kansaneläkkeen vapauttamiseksi indeksijäädytyksistä.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Naisiin kohdistuva väkivalta on yhteiskunnallinen ongelma, jolla on sosiaalisia, terveydellisiä ja taloudellisia vaikutuksia sekä yksilölle että yhteiskunnalle. Suomi on ratifioinut Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, ns. Istanbulin sopimuksen. Sopimuksen tavoitteena on naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen ja poistaminen, väkivallan uhrien suojeleminen sekä tekijöiden edesvastuuseen saattaminen. Sopimuksesta tuli Suomea sitova 1.8.2015, ja se velvoittaa osapuolia toimimaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi ja ehkäisemiseksi.

Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa pidetään yhtenä Suomen pahimmista ihmisoikeusloukkauksista. Sopimuksen päätavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan laajoja, kokonaisvaltaisia ja koordinoituja poikkihallinnollisia toimintaohjelmia. Yhtenä sopimuksen tavoitteena on turvakotipaikkojen takaaminen uhreille ja kansallisen, maksuttoman ympärivuorokautisen puhelinpalvelun avaaminen väkivallan uhreille. Sopimuksen mukaan 10 000 asukasta kohden tulisi olla yksi turvakotipaikka. Nykyisin Suomessa on 23 turvakotipalvelujen tuottajaa, joilla on yhteensä 143 paikkaa. Suosituksen mukaan paikkoja tulisi olla 500. Tällä hetkellä paikkoja ei ole kaikille turvaa ja tukea tarvitseville.

Koska Suomi on sitoutunut Istanbulin sopimukseen, turvakoteja ja turvakotipaikkoja on perustettava lisää. Ehdotamme tämän vuoksi 11 miljoonan euron lisärahoitusta turvakotitoimintaan. Summa mahdollistaisi kahdeksan uuden turvakodin avaamisen ja turvakotipaikkojen määrän lisäämisen 56:lla. Määrärahoja tulisi myös osoittaa ihmiskaupan uhrien suojelemiseen. Summan avulla turvakodit pystyisivät tarjoamaan väkivallan uhreille, heidän lapsilleen ja väkivallan tekijöille avopalveluita, jotta kynnys turvakotiin tulemiselle ja tehokkaalle jälkihoidolle olisi mahdollisimman matala.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.60.52 lisätään 11 000 000 euroa valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Verouudistus

Verotuksen tavoite tulisi olla riittävien varojen kerääminen, jotta voimme ylläpitää pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaamme. Veroja tulisi kerätä tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti ja niiden

tulisi perustua maksukykyyn. Verotuksen tulisi myös kannustaa työhön ja yrittäjyyteen, sen tulisi edistää talouskasvua ja työllisyyttä. Ainoastaan kestävällä kasvulla ja korkealla työllisyysasteella, joka tuo verotuloja, hyvinvointiyhteiskuntamme voidaan taata myös pitkällä tähtäimellä.

Suomen sijoitus World Economic Forumin listalla maailman kilpailukykyisimmistä maista on laskenut kymmenennelle paikalle. Kilpailukykymme ei ole tarpeeksi hyvä, ja se näkyy Suomen yrittäjien mukaan siinä, että vientikasvumme on hitaampaa kuin kasvu vientimarkkinoillamme. Veropolitiikan uudistamiselle löytyy siis hyviä syitä. Yksi perusedellytyksistä on, että työn vastaanottaminen ja työn tekeminen aina olisi kannattavaa. Tavoitteeseen pääseminen vaatii monia toimenpiteitä. Yksi niistä on työn verotuksen alentaminen. Alempi vero pienentää kannustinloukkuja, ja kynnys vastaanottaa työtä laskee. Haluamme toteuttaa verouudistuksen, joka alentaa työn verotusta ja nostaa kulutusveroa. Tämä tapahtuu nostamalla kaikkia kolmea arvonlisäverokantaa 0,5 prosenttiyksiköllä. Koko alv-korotuksen summa vastaa tuloverotuksen alentamisen summaa.

Suurin osa arvonlisäveropohjasta, melkein 70 prosenttia arvonlisäveron tuloista, koostuu kotitalouksien kulutuksesta. Siksi meille on aivan selvää, että arvonlisäveron korotus tehdään ehdottamamme tuloverojen alentamisen ja sosiaalisten toimenpiteiden yhteydessä, jotta tulot kasvaisivat alimmissa desiileissä.

Kotitalousvähennystä korotettava

Suomen työmarkkinat muuttuvat koko ajan. Vakituisessa työ- tai virkasuhteessa olevien palkansaajien osuus vähenee samaan aikaan, kun freelancereiden ja yksinyrittäjien määrä kasvaa. Yksinyrittäjien ja ammatinharjoittajien osuus on noussut kahteen kolmasosaan kaikista yrittäjistä. Tämä osoittaa, että yksinyrittäjät ja freelancerit tekevät nykyään entistä suuremman osan aiemmin palkansaajien tekemästä työstä.

Nykyisellään verojärjestelmässämme on monenlaisia verovähennyksiä. Osalla vähennyksistä edistetään yrittäjyyttä ja työllisyyttä, osalla vähennetään pimeää työtä ja osalla edistetään yhteiskunnassa vaikeassa asemassa olevien ryhmien asemaa. Siksi verovähennysten merkityksestä on tärkeää keskustella ja sitä on arvioitava. Kaikkia verovähennyksiä on arvioitava niiden arvioidun työllistävän vaikutuksen kannalta. Uusien vähennysten käyttöönotto on perusteltua, jos niiden arvioidaan elvyttävän työllisyyttä ja siten edistävän verotulojen muodostumista.

Kotitalousvähennys on hyvä esimerkki vähennysmuodosta, joka vaikuttaa verotulojen muodostumiseen, edistää yrittäjyyttä ja parantaa työllisyysastetta. Lisäksi kotitalousvähennys auttaa harmaan talouden torjunnassa. Aiemmat arviot ovat osoittaneet, että verotulojen väheneminen vähennyksen vuoksi on maksanut itsensä takaisin, koska työllisyys ja sitä kautta myös verotulot ovat kasvaneet. Sen takia haluamme korottaa kotitalousvähennyksen määrän 2 400 eurosta 3 000 euroon. Lisäksi haluamme korottaa työkorvauksen vähennyskelpoista osuutta nykyisestä 50 prosentista 60 prosenttiin ja maksetun palkan vähennyskelpoista osuutta nykyisestä 20 prosentista 30 prosenttiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Harmaan talouden torjunta

Suomen harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle suuria verotulojen menetyksiä. Se heikentää yleistä veromoraalia ja vaikeuttaa laillista toimintaa harjoittavien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Eräiden tutkimusten mukaan (eduskunnan tarkastusvaliokunta 2010) harmaan talouden suuruusluokka on 10—14 miljardia euroa, mikä vastaa 5,5—7,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Harmaa talous aiheuttaa siis yhteiskunnalle 4—6 miljardin euron suuruiset menetykset vuodessa.

Harmaan talouden torjunta edellyttää valtiolta määrätietoisia toimenpiteitä. Keskeistä on rikosten tekomahdollisuuksien vähentäminen, kiinnijäämisriskin lisääminen sekä viranomaisten reagointikyvyn parantaminen harmaan talouden paljastamisessa ja torjunnassa. Poliisi, syyttäjälaitos, tuomioistuinlaitos, Tulli ja verohallinto tarvitsevat tämän vuoksi riittävät voimavarat harmaan talouden tehokkaaseen torjuntaan. On syytä muistaa, että panostukset harmaan talouden torjuntaan maksavat nopeasti itsensä moninkertaisesti takaisin verotuloina, jotka jäisivät muuten valtiolta saamatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 24

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee verouudistuksen RKP:n mallin mukaisesti, jossa työn verotusta lasketaan ja kulutuksen verotusta nostetaan maltillisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen kotitalousvähennyksestä, jossa kotitalousvähennyksen vuosittaista määrää korotetaan 2 400 eurosta 3 000 euroon, vähennyskelpoista osuutta työkorvauksesta korotetaan 50 prosentista 60 prosenttiin ja vähennyskelpoista osuutta maksetusta palkasta korotetaan 20 prosentista 30 prosenttiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy määrätietoisiin toimenpiteisiin harmaan talouden torjumiseksi.

04. Perintö- ja lahjavero

Esitämme, että perheyrityksissä tapahtuvat sukupolvenvaihdokset vapautettaisiin perintö- ja lahjaverosta. Uudet työpaikat Suomessa syntyvät etenkin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Monet näistä ovat perheyrityksiä, joissa sujuva sukupolvenvaihdos on edellytys liiketoiminnan jatkumiselle. Onnistunut sukupolvenvaihdos on siten myös työllisyyskysymys, jonka suurimpia haasteita on juuri verotus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa perintö- ja lahjaveron sukupolvenvaihdosten osalta

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Verotuksen tavoite tulisi olla riittävien varojen kerääminen, jotta voimme ylläpitää pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaamme. Veroja tulisi kerätä tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti, ja niiden tulisi perustua maksukykyyn. Verotuksen tulisi myös kannustaa työhön ja yrittäjyyteen, sen tulisi edistää talouskasvua ja työllisyyttä. Ainoastaan kestävällä kasvulla ja korkealla työllisyysasteella, joka tuo verotuloja, hyvinvointiyhteiskuntamme voidaan taata myös pitkällä tähtäimellä.

Suomen sijoitus World Economic Forumin listalla maailman kilpailukykyisimmistä maista on laskenut kymmenennelle paikalle. Kilpailukykymme ei ole tarpeeksi hyvä, ja se näkyy Suomen yrittäjien mukaan siinä, että vientikasvumme on hitaampaa kuin kasvu vientimarkkinoillamme. Veropolitiikan uudistamiselle löytyy siis hyviä syitä. Yksi perusedellytyksistä on, että työn vastaanottaminen ja työn tekeminen aina olisi kannattavaa. Tavoitteeseen pääseminen vaatii monia toimenpiteitä. Yksi niistä on työn verotuksen alentaminen. Alempi vero pienentää kannustinloukkuja, ja kynnys vastaanottaa työtä laskee. Haluamme toteuttaa verouudistuksen, joka alentaa työn verotusta ja nostaa kulutusveroa. Tämä tapahtuu nostamalla kaikkia kolmea arvonlisäverokantaa 0,5 prosenttiyksiköllä. Koko alv-korotuksen summa vastaa tuloverotuksen alentamisen summaa.

Suurin osa arvonlisäveropohjasta, melkein 70 prosenttia arvonlisäveron tuloista, koostuu kotitalouksien kulutuksesta. Siksi meille on aivan selvää, että arvonlisäveron korotus tehdään ehdottamamme tuloverojen alentamisen ja sosiaalisten toimenpiteiden yhteydessä, jotta tulot kasvaisivat alimmissa desiileissä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen kaikkien arvonlisäverokantojen korottamisesta 0,5 prosentilla.

08. Valmisteverot

07. Energiaverot

Hallituksen arvion mukaan eri energiaverojen ensi vuoden tuotto on 4 678 000 000 euroa. Eri energiamuotoja verotetaan eri tavoin. Taustalla ovat toisaalta perinteet, toisaalta poliittiset priorisoinnit. Yleisellä tasolla meidän mielestämme on perusteltua, että tiettyjä energiamuotoja, kuten esimerkiksi sellaisia, jotka eivät tue Suomen ilmastotavoitteita, verotetaan muita energiamuo-

toja tiukemmin. Pidämme perusteltuna myös sitä, että energian käyttötarkoituksellakin on vaikutusta energiaverotukseen.

Mielestämme veronpalautusten pienentäminen ja veroprosenttien pienentäminen on tarkoituksenmukainen ja selkeä linjanmuutos. Teollisuuden ja kasvihuoneiden sähkön alemmasta verokannasta sekä konesalien sähkön alemmasta verokannasta johtuva 110 000 000 euron suuruinen energiaveron alennus on tarpeen kompensoimaan yritysten menetystä, joka johtuu Ruotsalaisen eduskuntaryhmän talousarvioaloitteesta TAA 158/2018 vp, jolla luovuttaisiin energiaintensiivisten yritysten veronpalautukseen osoitetusta määrärahasta momentilla 28.91.41. Veronpalautuksesta luopuminen ja energiaveroprosentin kohdennettu alentaminen poistaisi myös fossiilisille polttoaineille maksettavat veronpalautukset. Se edistäisi ympäristö- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen, jossa luovutaan energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksesta mutta vastaavasti alennetaan energiaveroa teollisuuden ja kasvihuoneiden sekä konesalien osalta.

10. Muut verot

03. Autovero

Autoveron alennus peruttava

Hallitus ehdottaa taas autoveron alennusta 65 miljoonalla eurolla. Autoveroa on alennettu myös aikaisempina vuosina. Hallitus toteuttaa alennuksen samalla, kun peräänkuulutetaan ilmastonmuutoksen torjumisen tärkeyttä. Meidän mielestämme autoveroa ei pitäisi alentaa edelleen. Valtion menettämä rahamäärä autoveronalennuksesta pitäisi sen sijaan käyttää taloudellisiin toimenpiteisiin, jotka jarruttavat ilmastonmuutosta ja edistävät työllisyyttä. Siksi ehdotamme, että autovero pidetään vuoden 2018 tasolla.

Erikoisautojen verotuet poistettava

On paljon erilaisia yritystukia. Sekä tuen muodot, että tarkoitus vaihtelevat. Tosiasia kuitenkin on, että tietyillä yritystuilla on selkeämmät edut kuin muilla. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä yritystukia voidaan hyvin tarkistaa, jotta eri tukimuodot olisivat enemmän läpinäkyviä ja samalla saataisiin katsaus niistä tuista, jotka ovat mahdollisesti aikansa eläneet.

Verotukena annettaviin yritystukiin lasketaan autoveron yhteydessä arvioidut veromenot, joita kohdennetaan muun muassa taksiautoihin, asuntoautoihin ja ruumisautoihin liittyviin veromenoihin. Nämä tukimuodot ovat mielestämme aikansa eläneet. Taksilainsäädännön uudistus on jo astunut voimaan, ja tuet joillekin takseille toimivat osittain uutta lainsäädäntöä vastaan kohtelemalla taksitoimijoita epätasa-arvoisesti. Asuntoautoihin kohdistuu alemman käyttövoimaveron kaut-

ta epäsuora verotuki, koska asuntoautot luokitellaan pakettiautoiksi, vaikka asuntoauto kuuluu henkilöautojen ajoneuvoluokkaan. Ruumisautojen tukeminen tukee suoraan alan yksittäisiä yrityksiä.

Hallitus tukee tiettyjen autojen hankintaa miljoonilla euroilla vuosittain. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä asuntoautojen, taksien ja ruumisautojen verotuet voisi käyttää menoeriin, joilla on todellinen ja myönteinen yhteiskuntavaikutus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään seuraava lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 30

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin peruakseen autoveron alennuksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin poistaakseen erikoisautojen verotuet.

05. Varainsiirtovero

Vuonna 2019 varainsiirtovero on 4 prosenttia kiinteistöjen kauppahinnasta ja 2 prosenttia asuntoosakeyhtiön osakkeiden kauppahinnasta. Ensiasunnon oston varainsiirtoverovapaus kuuluu momentin suurimpiin verotulojen menetysten aiheuttajiin. Menetysten suuruus on arviolta 95 000 000 euroa.

Taloudellisesti haasteellisina aikoina on tarvetta tarkastella julkisia menoja ja huolehtia siitä, että kaikki osallistuvat oikeudenmukaisesti taloustilanteen parantamiseen. Mielestämme on oikeudenmukaista, että työssäkäyvät ja omaisuutta omistavat kantavat raskaimman taakan, kun valtiontaloutta tasapainotetaan. Työttömien, opiskelijoiden, yksinhuoltajien, lasten tai eläkeläisten ei tule vastata suurimmista säästöistä.

Valtion ensisijainen tehtävä ei ole yksityisten kiinteistö- tai asuntokauppojen edistäminen verohelpotusten avulla. Siksi tästä edusta voidaan luopua. Luopuminen voi vaikuttaa hieman asuntomarkkinoihin, mutta todennäköisesti sen markkinavaikutukset jäävät vähäisiksi. Näin ollen katsomme, että voimme saavuttaa 95 000 000 euron säästöt poistamalla ensiasunnon oston varainsiirtoverovapauden.

Vastalauseen lausumaehdotus 32

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen ensiasunnon oston varainsiirtoverovapauden poistamisesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 4 r

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus vuoden 2019 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,
>
> että edellä ehdotetut 32 lausumaa hyväksytään ja
>
> että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 14.12.2018

Mats Nylund r
Joakim Strand r

VASTALAUSE 5 kd

Yleisperustelut

Suomen talouskasvu on viime vuosien aikana kääntynyt nousuun. Talouskasvun ja parantuneen työllisyyden myötä valtion verotuotot ovat kasvaneet ja samalla alijäämä on pienentynyt. Pidemmällä aikavälillä talouden tilanne näyttää huonommalta. Viime aikoina on kuulunut huonoja uutisia mm. rakennusalalta. Pitkän kasvun aika on ennusteiden mukaan kääntymässä laskuun. Myös muilla aloilla tulevaisuuden näkymät ovat heikentymään päin. Kansainvälisessä taloudessa on useita huolta herättäviä tekijöitä, kuten Ison-Britannian EU-ero, Italian tilanne ja Ranskan sisäiset ongelmat. Nämä ja monet muut seikat voivat vaikuttaa negatiivisesti myös Suomen talouskasvuun lähivuosina.

Suomen taloutta varjostaa myös merkittäviä rakenteellisia ongelmia. Vuosi vuodelta heikkenevä syntyvyys lisää entisestään paineita. Ikäsidonnaiset menot tulevat kasvamaan tulevina vuosina, ja samaan aikaan huoltosuhde jatkaa heikkenemistään. Hallituksen hapuilu sote-ratkaisun kanssa ei tuo tilanteeseen helpotusta. On erittäin tärkeää saada aikaan kunnollinen sote-uudistus. Siinä pitää ottaa huomioon uudistuksen alkuperäiset tavoitteet palveluiden integraation ja saatavuuden suhteen sekä tavoitteet kustannusten nousun hillitsemiseksi. Näillä näkymin tämä projekti on siirtymässä seuraavalle hallitukselle.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että talouden hoidossa otetaan huomioon talouden realiteetit. Tästä syystä ryhmän vaihtoehtobudjetti on varsin maltillinen. Tiedostamme, ettei valtio voi hallitsemattomasti lisätä menoja noususuhdanteen aikana, varsinkaan kun edelleen jatkamme velkataakan kasvattamista. KD:n vaihtoehto on tasapainoinen esitys, jolla korjataan pahimmat puutteet hallituksen esityksessä.

Kd-eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetti sisältää yhteensä 858,6 miljoonan euron lisäpanostuksia ja veronkevennyksiä hallituksen talousarvioesitykseen nähden. Lisäysesitysten keskiössä ovat lapsiperheet ja vanhukset. Nämä ryhmät ovat monella tapaa joutuneet hallituksen sopeutustoimien maksumiehiksi tällä vaalikaudella. KD:n vaihtoehdossa esitetään konkreettisia toimenpiteitä, joilla parannetaan lapsiperheiden, sairaiden ja iäkkäiden asemaa. Samalla panostamme koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen, työllisyyteen, uusiutuvaan energiaan sekä turvallisuuden parantamiseen. Ryhmä esittää myös terveellisten elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamista ja samalla epäterveellisten tuotteiden ankarampaa verotusta.

Kehitysyhteistyön kautta autamme maailman köyhimpiä. Ulkoministeriö on syyskuussa 2016 julkaissut arvion, jonka mukaan kansalaisjärjestöjen tekemä kehitysyhteistyö on tuloksellista ja tehokasta. Arvion johtopäätösten mukaan järjestöjen tukeen vuonna 2015 kohdistetut leikkaukset olivat virhe. Tämän vaalikauden alussa harkitsemattomasti ja nopeasti toimeenpannut leikkaukset näkyvät nyt käytännössä. Järjestöhankkeita on lopetettu ja hyödynsaajia on selvästi vähemmän. Leikattua rahoitusta on palautettava asteittain ja suunnattava sitä kansalaisjärjestöjen tulokselliselle kehitysyhteistyölle.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Keskeisimmät ongelmat oikeusministeriön hallinnonalalla liittyvät erityisesti tuomioistuinten perusrahoitukseen. Hallituksen tekemät pienet panostukset eivät ole läheskään riittäviä. Oikeuslaitoksen tehtävänä on perus- ja ihmisoikeuksiin kuuluvan oikeusturvan toteuttaminen, joka sisältää jokaisen oikeuden saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa sekä saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Oikeusvaltiossa hyvä ja laadukas tuomioistuinlaitos on näin ollen välttämätön. Kansalaisten luottamus oikeuslaitokseen perustuu vahvasti siihen, että oikeusturva toteutuu ja oikeudenkäynnit koetaan laadukkaiksi. Harmaan talouden osalta tulee ottaa huomioon syyttäjän työn merkityksen ja siihen suunnattujen resurssien lisäämistarve. Onnistuneen harmaan talouden torjunnan kautta saadaan merkittäviä tuloja valtiolle.

Yhteiskunnan tehtävänä on vahvistaa kansalaisten luottamusta siihen, että Suomi on yhä turvallinen maa asua, elää, tehdä työtä ja yrittää. Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin uhkaan pitää vastata päättäväisesti. Kd-eduskuntaryhmä haluaa vahvistaa poliisin resursseja ja suorituskykyä. Tarvitsemme lisää poliiseja. Tulevien vaalikausien aikana määrää pitää nostaa 8 000 poliisiin. Tämä edellyttää poliisikoulutukseen panostamista sekä poliisin toimintamäärärahojen korotusta pitkäjänteisesti. Poliisin harmaan talouden torjuntaan tarvitaan niin ikään lisäresursseja niin poliisille, verohallinnolle, tullille kuin oikeuslaitokselle. Esittämämme panostukset harmaan talouden torjuntaan tuovat itsensä takaisin lisääntyvinä verotuloina ja sakkoina. Samalla se tuo elinkeinoelämää elvyttäviä dynaamisia vaikutuksia, kun rehelliset yritykset pystyvät kilpailemaan tasaväkisemmin.

Yhteiskunnallisia tehtäviä hoitaville rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille tulee osoittaa lisärahoitusta kiinteistöjen ylläpitoon. Talousarvioesityksessä tuki on liian vähäinen suhteutettuna näiden yhteisöjen jäsenmäärään ja työn laajuuteen.

Liian suuret lapsiryhmät kouluissa ja päiväkodeissa heikentävät osaavan ja ammattitaitoisen henkilökuntamme mahdollisuuksia lapsen yksilölliseen kohtaamiseen, huomioimiseen sekä kehityksen ja oppimisen tukemiseen. KD esittää varhaiskasvatukseen yli kolmevuotiaiden lasten enimmäisryhmäkokojen pienentämistä sekä perusopetukseen erityisavustusta opetusryhmien pienentämiseen. Hallituksen talousarvioesityksen mukainen uudistus, jonka mukaan vähävaraiskorotukseen oikeutettu alle 20-vuotias sekä pienituloisen perheen alle 17-vuotias lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelija on oikeutettu opintorahan oppimateriaalilisään, on kannatettava. On tärkeää, että kaikilla on mahdollisuus suorittaa toisen asteen opinnot perheen tulotasosta riippumatta.

Monet opiskelevat perheet elävät köyhyysrajan alapuolella. Perheen ja opiskelujen yhdistämistä on helpotettava. Hallituksen talousarvioesityksessä esitetty 75 euron huoltajakorotus on oikeansuuntainen, mutta riittämätön. Kd-eduskuntaryhmä esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan huoltajakorotuksen kaksinkertaistamista.

Jokaiselle nuorelle on annettava mahdollisuus kouluttautua ja hankkia ammatti. Etsivä nuorisotyö sekä työpajatoiminta ovat juuri sellaisia ennaltaehkäiseviä sijoituksia, jotka saadaan moninkertaisina takaisin. Tahdomme myös panostaa oppisopimuskoulutukseen, joka on monelle nuorelle paras tapa siirtyä työelämään.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Suomen menestys riippuu korkeasta osaamisesta ja tutkimustoiminnasta. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaedellytyksiä ja koulutuksen laatua on jatkuvasti parannettava. Tutkimustoiminnan resursseja on lisättävä, jotta saamme tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kautta uusia kasvuyrityksiä ja työllisyyttä. Opiskelijoiden toimeentuloa pitää parantaa korottamalla opintorahaa.

Maanviljely ja kotimainen ruoantuotanto ovat ajautuneet viime vuosina kriisiin. Tuottajahintojen lasku, Venäjän asettamat tuontikiellot, tukimaksatusten lykkääntyminen sekä haastavat sääolosuhteet ovat olleet kovia iskuja maataloudelle. Useat tilat ovat viime vuosina joutuneet lopettamaan toimintansa. Samalla monet maatalousyrittäjät harkitsevat elinkelpoisten tilojensa lopettamista, koska tuottajahinnoilla ei enää saa edes tuotantokustannuksia katetuiksi. Kotimainen ruokatuotanto on uhattuna. Viljelijöiden asemasta täytyy pitää huolta, jotta heidän osuutensa elintarvikkeiden arvoketjussa on sen kaltainen, että kannattava tuotanto on mahdollista. Elintarvikemarkkinoiden toimivuudesta ollaan tällä hetkellä huolissaan, ei ainoastaan Suomessa vaan myös Euroopassa. Viljelijöiden ja elintarviketeollisuuden huoleen tulee vastata.

Liikenneyhteyksien heikkeneminen rapauttaa maakuntien edellytyksiä houkutella yritysinvestointeja, työvoimaa, opiskelijoita ja matkailijoita. Tarvitaan riittäviä panostuksia uusiin liikennehankkeisiin ja väyläverkoston ylläpitoon koko maassa. Kd-eduskuntaryhmä esittää lisäpanostuksia joukkoliikenteen ostopalveluihin erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Toimiva joukkoliikenne on tärkeää niin talouden kuin ympäristön kannalta.

Vaikka työttömien määrä talouskasvun ansiosta on laskenut, on meillä yhä valtava määrä työttömiä. Samaan aikaan monella alalla ja monilla alueilla on vakava työvoimapula. KD panostaisi hallitusta enemmän aktiivisiin työllisyystoimiin ja muuntokoulutukseen. Työttömät tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta, ja yritykset tarvitsevat tukea rekrytointiin. Haluan erikseen mainita vaihtoehdostamme myös pienten ja keskisuurten yritysten viennin edistämisen tukemisen. Pk-yritykset haluavat kasvaa, ja niissä syntyy suurin osa uusista työpaikoista. Kasvun esteitä pitää purkaa.

Kasvun vauhdittamiseksi Kd-eduskuntaryhmä esittää markkinointiavustuksia pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisen tueksi, jotta ne voisivat osallistua vientiä edistäviin myyntitapahtumiin ulkomailla. Uudet työpaikat ja kasvu syntyvät pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Niiden kasvua ja kansainvälistymistä kannattaa tukea.

Kd-eduskuntaryhmä esittää vaihtoehdossaan useita toimenpiteitä, joilla parannetaan lapsiperheiden taloudellista tilannetta ja parannetaan niiden tulevaisuuden uskoa. Tarvitsemme lapsimyönteisen yhteiskunnan, ja perheiden tilanne tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa. Esitämme muun muassa lapsivähennyksen palautusta, lapsilisän tasokorotusta, 1 000 euron kertaluonteista vauvarahaa perheille ja huoltajalisän korotusta. Perhe-etuuksien korotusten lisäksi esitämme varhaiskasvatuksen ja peruskoulun ryhmäkokojen pienentämistä ja panostuksia koulutukseen eri tasoilla.

Monet vanhukset kipuilevat heikentyvän eläkkeen ja kasvavien sairaskulujen luomassa köyhyysloukussa. Hallituksen tekemä indeksileikkaus ja indeksijäädytys kansaneläkkeeseen on peruutet-

tava. Lisäksi tarvitaan tuntuvampi tasokorotus takuueläkkeeseen. Pienimpien eläkkeiden saajat ovat Suomessa vähävaraisimpien joukossa ja suurimpien tukien tarpeessa.

Takuueläke turvaa Suomessa asuvalle henkilölle vähimmäiseläkkeen, jos kaikki hänen eläkkeensä ennen verotusta jäävät takuueläkkeen alle. Pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa tulee parantaa hallituksen esitystä enemmän. Tuntuva korotus takuueläkkeeseen helpottaisi merkittävästi monen eläkeläisen mahdollisuuksia selvitä arjesta. Takuueläkkeen kaavailtua suurempi korotus on perusteltua.

Lääkemenot rasittavat senioreiden taloutta varsinkin alkuvuoden aikana, kun lääkekorvausten omavastuuosuuksien maksukatto on vielä täyttymättä. Lääkekorvausjärjestelmää on uudistettava siten, että maksukattoa alennetaan ja että alkuvuoden kulurasitus olisi mahdollista jakaa useammalle kuukaudelle. Keliaakikoille suunnattu ruokavaliokorvaus tulee säilyttää, sillä ruokavalio on keliaakikon ainoa hoito, mutta sen tuomia kuluja ei nykyään enää korvata. Vuonna 2017 voimaan tullut laki muutti diabeteslääkkeiden Kela-korvauksia. Muutoksen myötä muita diabeteslääkkeitä kuin insuliinia korvataan alemman erityiskorvausluokan mukaan. Korvausluokan muutos on heikentänyt erityisesti pienituloisten ja ikäihmisten tilannetta. Diabeteslääkkeet tulee palauttaa ylempään korvausluokkaan.

Vanhustenhoidon tilanne pitää korjata ja toimeen pitää ryhtyä välittömästi. Vaihtoehtobudjetissamme esitämme rahoitusta 1 000 uuden hoitajan palkkaamiseen. Tämän lisäksi tarvitaan parempia hoitosuosituksia. Hoitajamitoitus pitää asettaa uudelleen niin, että voidaan taata hyvä ja inhimillinen hoito. Saattohoitoa tulee kehittää koko maassa. Lääkekorvauksiin esitämme parannuksia. Vanhusasiainvaltuutettua tarvitaan puuttumaan epäkohtiin.

Laadukkaalla saattohoidolla hälvennetään elämän päättymiseen liittyviä pelkoja ja lievitetään sekä kuolevan että omaisten tuskaa. Maalliselle elämälle on turvattava ihmisarvoa kunnioittava loppu. Suomessa on kehitetty erinomaisia saattohoidon toteuttamismalleja. Hyvien käytäntöjen levittämiseksi koko maahan tarvitaan lisäresursseja ja henkilöstön koulutusta.

Kd-eduskuntaryhmä kantaa huolta kaikista yhteiskunnan vähäosaisista. Yli 20 000 ihmistä hankkii viikoittaisen ruokansa leipäjonoista. Avustuksia ruokaa jakaville järjestöille on syytä jatkaa, sillä moni kaikkein huono-osaisimmista on riippuvainen eri seurakuntien ja järjestöjen antamasta ruoka-avusta. Valiokunnan päätös myöntää määrärahaa ruoka-apua jakaville järjestöille vastaa KD:n vaihtoehtobudjetin tavoitetta. Määräraha tulee kuitenkin tehdä pysyväksi, jotta ruoka-apua jakavat järjestöt pystyvät suunnittelemaan toimintaansa pidemmällä aikavälillä.

Biotalouden, kiertotalouden ja vähähiilisen yhteiskunnan ratkaisujen kehittämiseen pitää panostaa nyt. Ympäristön suojelu ja ilmastonmuutoksen torjunta vaativat arvovalintoja. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeiden tukemisella voidaan löytää uusia innovatiivisia ratkaisuja mm. biotalouden kehittämiseen, kiertotalouden edistämiseen ja vähähiilisen yhteiskunnan ratkaisuihin.

Energiankulutus on asukasta kohti Suomessa suurinta EU:ssa ja energiankulutuksen kotimaisuusaste on alhainen. Panostamalla energia-alan koulutus- ja tutkimusyhteistyöhön luodaan uu-

sia innovaatioita, joilla parannetaan maamme energiaomavaraisuutta ja samalla luodaan uusia vientimahdollisuuksia.

Arviolta 800 000 suomalaista altistuu vuosittain rakennusten kosteusvaurioille. Tieteellinen näyttö kosteusvaurioiden yhteydestä eri sairauksiin ja oireisiin on häkellyttävän ristiriitaista ja epäselvää. Tarvitsemme lisää yliopistotasoista tutkimusta sekä yhteisiä toimintamalleja altistumisen ja terveyshaittojen arviointiin. Yliopistosairaaloihin tarvitaan sisäilmapoliklinikat. Sisäilmasta sairastuneille tarvitaan sairausluokitus ja vahvempi sosiaaliturva.

Kd-eduskuntaryhmä esittää vaihtoehtobudjetissaan uusia tuloja ja säästöjä, jotka kattavat määrärahojen lisäysesitykset. Esitykset liittyvät tuloverotuksen lapsivähennyksen jatkamiseen, verovähennysoikeuden laajentamiseen koskemaan kehitysyhteistyötä harjoittavien järjestöjen tukemista sekä työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden rajoittamiseen.

Kd-eduskuntaryhmä esittää sokeriveron käyttöönottoa sekä alkoholiverotuksen lisäkorotusta. Sokerivero kohdistuu tasapuolisesti eri tuoteryhmiin ja perustuu elintarvikkeisiin lisättyyn sokeriin. Alkoholiveroa tulee korottaa enemmän kuin hallituksen talousarvioesityksessä. Alkoholin hinnan korottaminen on sitäkin tärkeämpää, kun alkoholin saatavuutta lisätään alkoholilain muutoksella.

Alkoholihaittojen määrä on suorassa suhteessa alkoholin kokonaiskulutukseen. Tehokkain tapa hillitä alkoholin väärinkäyttöä on vaikuttaa alkoholin saatavuuteen ja hintaan. Alkoholiveron asteittainen korotus on yksi keskeinen toimenpide vähentää alkoholihaittoja. Aiemmat veronkorotukset ovat osoittaneet, että hinnan nousu vaikuttaa selkeästi alkoholin kokonaiskulutukseen. Alkoholivero on asetettava sellaiselle tasolle, että se hillitsee alkoholin käyttöä ja että veron tuotto on järkevässä suhteessa alkoholin käytön yhteiskunnalle aiheuttamiin kustannuksiin.

Asumistukimenot ovat viime vuosina kasvaneet kestämättömällä tavalla. Lisääntyneet asumistuet nostavat yleistä vuokratasoa, mikä nostaa asumismenoja myös niille, jotka eivät saa asumistukea. Palauttamalla asumistukiin omaisuusrajat ja opiskelijoiden asumistuen erilliset säännöt saadaan aikaan merkittävät säästöt ja hillitään asumiskustannusten nousua.

Ammattiliittojen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuus on jäänne menneiltä ajoilta. Kd-eduskuntaryhmä esittää verovähennysoikeuden puolittamista työntekijäjärjestöjen osalta. Työnantajajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeudesta luovuttaisiin samalla kokonaan.

Elintarvikkeiden verotus on Suomessa korkea, ja sitä tulee keventää pitkällä aikavälillä. Ensimmäisenä tulee keventää ns. hevi-tuotteiden arvonlisäveroa. KD esittää kasvisruuan käytön tukemiseksi kaikille tuoreille kasviksille, kuten vihanneksille, juureksille ja hedelmille, alennettua 10 prosentin arvonlisäverokantaa. Hevi-tuotteiden hintoja alentamalla lisätään terveellisten tuoreiden hedelmien ja vihannesten kysyntää. Veronkevennyksestä hyötyisivät myös kotimaiset tuottajat, jolloin uudistuksella olisi positiivisia vaikutuksia kansantalouteen ja työllisyyteen.

Kansanterveydellisten vaikutusten lisäksi hevi-ale olisi tärkeä askel ilmastotalkoissa. Kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n tuoreen ilmastoraportin mukaan ruokavaliota olisi syytä muuttaa kasvispainotteisemmaksi. Näin toimimalla voidaan hillitä tehokkaasti ilmastonmuutosta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että talouden pitkän aikavälin ongelmien ratkaisemiseksi etsitään kestäviä ratkaisuja ja harjoitetaan vastuullista talouspolitiikkaa talouden suhdannevaihteluista huolimatta.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toteutetaan sellaisella tavalla, että siinä toteutuvat uudistuksen alkuperäiset tavoitteet palveluiden integraation ja saatavuuden suhteen sekä kustannusten nousun hillitseminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa riittävästi resursseja talouskasvun ja erityisesti työllisyyden kasvun edellytysten parantamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen oikeuslaitoksen toimintaedellytykset ja kansalaisten oikeusturvan sekä kielelliset oikeudet.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus torjuu tehokkaasti harmaata taloutta ja osoittaa siihen tarvittavat resurssit keskeisille viranomaisille.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa sisäisestä turvallisuudesta huolehtivien viranomaisten mahdollisuuksia vastata uusiin uhkakuviin turvallisuusympäristön muuttuessa yhä haasteellisemmaksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen laadukkaan ja tasaarvoisen opetuksen kaikille lapsille ja nuorille koulutusasteesta riippumatta.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ammatillisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen koulutuspaikkojen lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lisätäkseen tutkimukseen ja kehitykseen kohdennettuja määrärahoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin parantaakseen ruuan alkutuottajien asemaa elintarvikeketjussa ja nostaakseen tuottajahintoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vastatakseen työvoimapulasta kärsivien alojen ja alueiden ongelmiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin parantaakseen lapsiperheiden asemaa perumalla aiemmin tehdyt lapsiperheisiin kohdistuneet leikkaukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vanhuusköyhyyden vähentämiseksi ja ikäihmisten hyvän ja inhimillisen hoidon takaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen vähävaraisille suunnatun ruoka-avun pitkäjänteisellä tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kehittääkseen verotusta niin, että verotuksen painopistettä siirretään ihmisille ja kansantaloudelle haitallisten tuotteiden verotukseen ja kevennetään työntekoon, perhe-elämään ja yrittäjyyteen kohdistuvaa verotusta.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallitus on kohdistanut hallituskauden aikaiset säästötoimensa lapsiperheisiin ja vanhusväestöön. Hallituksen toimista johtuen yhteiskunnan eriarvoistuminen on lisääntynyt ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanne vaikeutunut. Hallitus on samalla epäonnistunut tärkeimmän yksittäisen uudistuksen, sote-uudistuksen, läpiviemisessä. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomi on YK:n asettaman tavoitteen mukaisesti sitoutunut käyttämään kehitysyhteistyöhön vähintään 0,7 prosenttia bruttokansantulostaan. Tämä tavoite on vahvistettu myös Sipilän hallitusohjelmassa. Tästä huolimatta kehitysyhteistyön määrärahoihin on tällä hallituskaudella tehty merkittäviä leikkauksia.

Tällä hallituskaudella toimeenpannut leikkaukset ovat näkyneet selkeästi esimerkiksi järjestöhankkeiden lopettamisina. Suomalainen kehitysyhteistyö on ollut maailmanlaajuisesti arvostettua ja ammatillisesti toteutettua, ja sitä on rakennettu vuosikymmenien aikana tiiviissä yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja hallintoviranomaisten kanssa. Suomi on menettämässä maailmanluokan erityisosaamista. Kansalaisjärjestöjen suorittaman kehitysyhteistyön kautta voidaan edistää köyhyyden vähentämistä sekä sivistyksen ja yrittäjyyden lisäämistä. Se kohdistuu kehitysmaiden kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten, erityisesti naisten ja lasten, auttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 24.30.66 lisätään 30 000 000 euroa kansalaisjärjestöjen suorittamaan kehitysyhteistyöhön ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 16

> Eduskunta edellyttää, että kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen rahoitus turvataan ja huomioidaan kansalaisjärjestöjen tekemän työn keskeinen merkitys kehitysyhteistyön kokonaisuudessa.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vanhustenhoidon kokonaistilanne heikkenee nopeasti ikäihmisten määrän voimakkaasti kasvaessa. Palvelujen määrää ja laatua ei ole saatu lisättyä tarpeen mukaan. Vanhustenhoito ontuu niin

laitoksissa kuin kotihoidossa muun muassa liian pienestä hoitajamitoituksesta johtuen. Vanhustenhoitoon ei ole myöskään kohdistettu riittävästi resursseja.

Nykyinen tilanne on osoittanut, että tarvitsemme Suomeen ikäihmisten virallisen puolestapuhujan. Kd-eduskuntaryhmä esittää vanhusasiainvaltuutetun viran perustamista. Vanhusasiainvaltuutetun asema olisi saman tyyppinen kuin aiemmin perustettujen valtuutettujen, kuten tasa-arvo-, lapsiasiain- ja yhdenvertaisuusvaltuutetun. Vanhusasiainvaltuutetun tehtävänä olisi toimia itsenäisenä ja riippumattomana, valtakunnallisena vanhusten edunvalvojana, joka muun muassa valvoo vanhusten oikeuksien toteutumista ja seuraa vanhustenhoidon tilan kehittymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 25.01.03 lisätään 1 000 000 euroa vanhusasiainvaltuutetun viran perustamiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 17

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin vanhusasiainvaltuutetun viran perustamiseksi.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hyvä ja laadukas tuomioistuinlaitos on oikeusvaltion perusta. Kansalaisten luottamus oikeuslaitokseen perustuu vahvasti siihen, että oikeusturva toteutuu ja oikeudenkäynnit koetaan asianmukaisiksi ja luotettaviksi. Oikeusprosessit eivät myöskään saa pitkittyä kohtuuttomiksi.

Oikeuslaitoksen kyky hoitaa tehtävänsä on turvattava, mikä edellyttää resursoinnilta riittävän tason lisäksi vakautta ja pitkäjänteisyyttä. Huomioitavaa myös on, että tuomioistuimen käsittelemät asiat ovat muuttuneet yhä haasteellisemmiksi, mikä edellyttää panostuksia myös henkilöstön erityisosaamisen kehittämiseen. Tuomioistuinten perusrahoituksen matala taso on herättänyt huolta jo pitkään, minkä vuoksi riittävä perusrahoitus tulee jatkossa turvata. Hallituksen tekemiä pieniä lisäyksiä ei voida pitää riittävinä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 25.10.03 lisätään 2 000 000 euroa tuomioistuinten toiminnan turvaamiseksi.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuus ja harmaa talous ovat nopeasti laajenevia ja rikoksentekomuotojaan muuttavia rikollisuuden aloja. Harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle merkittäviä verotulojen menetyksiä

vaikeuttaen samalla laillisesti toimivien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Harmaa talous ja talousrikollisuus kytkeytyvät yhä useammin myös järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Syyttäjän asema harmaan talouden vastaisessa työssä sekä rikosvastuun toteutumisen varmistamisessa on keskeinen aina esitutkinnasta tuomioistuimen tuomioon asti. Talousrikollisuusjutut ovat usein erittäin vaativia ja vievät keskimääräistä juttua enemmän aikaa. Syyttäjän käsittelemät, talousrikollisuutta koskevat juttumäärät ovat kokonaisuudessa viime vuosina lisääntyneet.

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden aktiivinen torjunta vaativat riittäviä resursseja. Juttumäärien kasvun mukaisesti resurssit eivät ole kuitenkaan lisääntyneet. Syyteharkintaan tulevien juttujen tehokas ja hyvä käsittely edellyttää riittävää ja pitkäjänteistä resursointia.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 25.30.01 lisätään 5 000 000 euroa syyttäjän toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Poliisiviranomaisten toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti viime vuosien aikana. Erityisesti järjestäytynyt ja vakava rikollisuus on lisääntynyt. Vastaavasti terrorismin ja uudempien rikosmuotojen, kuten kyberrikollisuuden, uhka on kasvanut. Jotta viranomaisten toimintaedellytykset voidaan varmistaa ja suorituskykyä kehittää, tarvitaan riittävät resurssit. Ilman riittäviä henkilöstöresursseja ja pitkäjänteisyyttä panostuksissa ei voida saavuttaa asetettuja tavoitteita.

Huomioitavaa on, että edellä mainitun toimintaympäristön muutoksen lisäksi jo pelkästään vuoden alussa voimaan tulleet alkoholilain muutokset lisäsivät poliisin hälytystehtäviä yli 12 000:lla tammi—heinäkuussa. Alkoholilain uudistuksesta johtuen poliisilaitokset ovat joutuneet siirtämään resurssejaan aamuyöhön, mikä lisää kustannuksia ja työn kuormittavuutta.

Poliisin tekemällä harmaan talouden vastaisella työllä on merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus, sillä torjunnan tarkoituksena on kertaluontoisten sakkojen ja rangaistusverojen lisäksi lisätä pelotevaikutusta ja sitä kautta myös edistää vapaata ja rehellistä kilpailua. Poliisin suorittama talousrikostutkinta sekä toimiva, ja monesti välttämätön, yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa vaativat riittävän määrän resursseja. Ilman riittäviä henkilöstöresursseja ja pitkäjänteisyyttä panostuksissa ei voida saavuttaa asetettuja tavoitteita. Vastaavasti talousrikostutkinta edellyttää panostuksia myös erityisosaamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.10.01 lisätään 10 000 000 euroa poliisin toimintamenoihin poliisimäärän lisäämiseksi ja harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi sekä hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että poliisin resursseja ja koulutusta lisätään tulevien vuosien aikana merkittävästi niin, että poliisien määrää saadaan nostettua vähintään 8 000 poliisiin.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Verohallinnolla on keskeinen rooli harmaan talouden torjunnassa sisältäen verotukseen liittyvien rikosten lisäksi myös muun talousrikollisuuden. Harmaan talouden torjuntatyöhön kuuluvat muun muassa verotarkastukset, erilaiset hankkeet, kampanjat sekä verotuksen yhteydessä tehtävät ohjaukset ja valvonnat. Verohallinto tekee harmaan talouden verotarkastusten yhteydessä tiivistä yhteistyötä koti- ja ulkomaisten viranomaisten kanssa, minkä kautta varmistetaan kokonaisvaltainen lähestymistapa harmaaseen talouteen liittyvien eri ilmiöiden tunnistamisessa, torjumisessa ja valvonnassa sekä mahdollistetaan puuttuminen myös kansainväliseen veronkiertoon.

Tehokas ja kasvavassa määrin globalisoitunut harmaan talouden torjunta edellyttää kuitenkin erityisen osaamisen lisäksi myös riittäviä resursseja. Lisäpanostuksilla ja tarkastustoiminnan aktiivisella kehittämisellä saadaan moninkertainen tuotto lisääntyvien verotulojen muodossa. Epärehelliseen toimintaan puuttumalla parannetaan samalla rehellisten yritysten toimintaedellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 28.10.01 lisätään 5 000 000 euroa Verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tullin harmaan talouden torjunnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus oli arvioltaan noin 61 miljoonaa euroa ja talousrikostorjunnan yli 54 miljoonaa euroa vuonna 2017. Torjuntaan kuuluu muun muassa ennaltaehkäiseviä toimia kuin myös reaaliaikaisen että jälkikäteisen valvonnan harjoittamista. Torjuntaa tehdään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Tullin suorittamaan valvontaan ja rikostutkintaan laitetut resurssit palautuvat moninkertaisesti yhteiskunnalle kerättyjen maksujen ja sakkojen sekä lisääntyneiden verotulojen muodossa.

Tehokas harmaan talouden torjunta edellyttää riittäviä resursseja. Uusia haasteita viranomaisille aiheuttaa rikosmäärien kasvu, rikosten monimuotoistuminen, järjestäytyneen- ja rajat ylittävän

rikollisuuden lisääntyminen, kuten sähköiseen kaupankäyntiin ja sisäkaupan liikenteeseen liittyvä kansainvälistyvä talousrikollisuus, minkä vuoksi hallituksen lisäys määrätahoihin ei ole riittävä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 28.10.02 lisätään 5 000 000 euroa Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Vanhustenhoidon tason parantaminen

Vanhustenhoidossa on tällä hetkellä pahoja puutteita niin laitoksissa kuin kotihoidossa, erityisesti hoitohenkilökunnan liian pienestä määrästä johtuen. On hälyttävää, että hallitus jättää talousarvioesityksessään vanhustenhoidon vaille minkäänlaista huomiota. Ikääntyneiden väestönosuuden kasvaessa vanhustenhoidon kokonaistilanne voi jatkaa rajuakin heikkenemistä, mikäli tilanteeseen ei puututa välittömästi.

Vanhustenhoidon palveluiden ja laadun valvonnan lisäämiseksi tarvitaan rohkeita toimia. Nopealla aikataululla tarvitaan 1 000 hoitajaa lisää vanhuspalveluihin. Samalla tulee panostaa koulutuspaikkojen lisäämiseen. Lisäresurssit eivät yksin riitä. Tarvitaan myös tiukempaa valvontaa, ja julkisissa kilpailutuksissa pitää ottaa huomioon laatutekijät halvimman tarjouksen sijaan. Hoitajamitoitusta pitää kehittää niin, että voidaan aidosti taata laadukas ja inhimillinen hoito sitä tarvitseville. Kd-eduskuntaryhmä esittää 50 000 000 euron määrärahalisäystä vanhustenhoidon tason parantamiseen ja 1 000 uuden hoitajan palkkaamiseen vanhustenhoitoon.

Omaishoidon tukeminen

Omaishoito on vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoitajalle maksettavan palkkion suuruus riippuu hoidon sitovuudesta ja vaativuudesta, ja se on veronalaista tuloa.

Omaishoitajille maksettavien hoitopalkkioiden määrästä ja alimmista hoitopalkkioista säädetään omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 5 §:ssä. Omaishoidon tukemisen tulee olla yksi keskeisimmistä laitoshoidon vähentämiseen tähtäävistä toimenpiteistä. Hoitajalle maksettava vähimmäispalkkio on tällä hetkellä kuitenkin liian alhainen eikä vastaa työn vaativuutta. Palkkion alhaisuus on joissakin tilanteissa este omaishoidon toteuttamiselle, koska palkkio ei mahdollista arjen pyörittämistä. Omaishoidon tuen korottaminen lisäisi omaishoidon tuen kustannuksia noin 10 000 000 eurolla.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Saattohoidon kehittäminen

Annetuista ohjeista ja suosituksista huolimatta osaavan saattohoidon saatavuus on Suomessa edelleen liian sattumanvaraista, eikä oikeutta osaavaan ja laadukkaaseen saattohoitoon pystytä vielä kaikille takaamaan. Hoidon saralla on vielä paljon kehitettävää niin käytännön kuin lainsäädännön tasolla. Saattohoidon riittävä ja yhdenvertainen toteutuminen edellyttää, että se on tarvittaessa kaikkien ihmisten saatavilla riippumatta asuinpaikasta tai sairaudesta. Tällä hetkellä kuntien välillä on vielä liian isoja eroja saattohoidon saatavuudessa ja laadussa, eikä yhdenvertaisuus saattohoidossa toteudu. Sen lisäksi, että saattohoitoon tulee kohdistaa lisää resursseja yhdenvertaisen saatavuuden parantamiseksi, tulee panostaa myös henkilökunnan koulutukseen. Saattohoidon kehittämiseen tarvitaan 20 000 000 euron määrärahan lisäys.

Sisäilmaongelmien hoito

Sisäilmaongelmat ovat Suomessa vakava ongelma. Noin 800 000 suomalaista altistuu homeille ja kosteusvaurioille vuosittain ja useita kymmeniä tuhansia saa päivittäin oireita. Sairauksia aiheuttavat homeiden ja muiden kosteusvauriomikrobien, kuten bakteerien, toksiinit ja muut sisäilman vaaralliset epäpuhtaudet. Sisäilmasairauksien hoitoon tarvitaan erikoisosaamista ja erikoistumista terveydenhuollon sisällä. Määrärahaa tarvitaan erityisien sisäilmapoliklinikoiden perustamista varten yliopistollisiin keskussairaaloihin. Poliklinikoiden perustamiseen tarvitaan 15 000 000 euron määrärahalisäys.

Mielenterveystyö

Mielenterveysongelmat vaikeuttavat ihmisten opintoja ja työssä jaksamista, ja ne ovat yhä yleisempi syy työkyvyttömyydelle. Mielenterveysongelmat ovat kasvamassa hälyttävästi. Eri kaupungeista on tullut tietoja erityisesti mielenterveysongelmista kärsivien nuorten yhteydenottojen ja lähetteiden määrän merkittävästä kasvusta viime vuosina.

Panostukset mielenterveystyöhön tuovat itsensä takaisin pitkällä aikavälillä. Syrjäytymisen hinta on erittäin suuri yhteiskunnalle ja erityisesti yksilölle ja mielenterveysongelmista kärsivän henkilön omaisille. Oikea-aikainen ja vaikuttava hoito lisää myös yhteiskunnan turvallisuutta. Kunnat tarvitsevat lisätukea selvitäkseen kasvavasta mielenterveyshoidon tarpeesta. Nuorten lisäksi mielenterveysongelmat kasvavat myös aikuisväestön keskuudessa. Koulu- tai työterveyshuollon ulkopuolella olevien aikuisten mahdollisuus päästä ajoissa tarkoituksenmukaiseen hoitoon on huonompi kuin muilla. Mielenterveystyön kehittäminen vaatisi 10 000 000 euron määrärahalisäystä kuntien valtionosuuksiin.

Kotikuntakorvauksen korottaminen yksityisille opetuksen järjestäjille

Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa opetuksessa. Kotikuntakorvaukseen vaikuttaa oppilaan ikä. Tällä hetkellä kunnalliselle opetuksen järjestäjälle korvataan 100 %, mutta rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle 94 %. Leikattu kotikuntakorvaus on epäoikeudenmukainen ja perusteeton. Saman suuruista oppilaskohtaista rahoitusta voidaan pitää yhdenvertaisuusasiana ja jokaisen lapsen oikeutena saada riittävät resurssit perusopetukseensa.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Sivistysvaliokunta edellytti jo vuonna 2014 lausunnossaan oikeudenmukaista, järjestäjätahosta riippumatonta rahoitusta perusopetukselle. Vastaavasti vuonna 2018 annetussa sivistysvaliokunnan lausunnossa (SiVL 5/2018 vp) todetaan, että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotettiin kotikuntakorvauksen muuttamista yhdenvertaiseksi kaikille perusopetuksen oppilaille siten, että se olisi kaikille opetuksen järjestäjille saman tasoinen. Lausunnossa valiokunta katsoo myös, että koska on epäselvää, mitä edellä mainittu kuntien yksityisiä järjestäjiä laajempi vastuu pitää sisällään ja millaisiin laskelmiin juuri kuuden prosentin vähennys perustuu, on valtioneuvoston hyvä selvittää asiaa ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin. Kotikuntakorvauksen korottaminen yksityisille kouluille aiheuttaisi 10 000 000 euron lisäkustannukset.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vanhustenhoidon tason parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hyvän ja ihmisarvoa kunnioittavan saattohoidon saatavuuden parantamiseksi yhdenvertaisesti koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin omaishoidon tuen korottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sisäilmasairauksien hoitoon tarvittavan erikoisosaamisen ja erikoistumisen lisäämiseksi terveydenhuoltojärjestelmässä.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin mielenterveystyön vahvistamiseksi koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen korottamiseksi.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

01.Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Uskonnolliset yhdyskunnat tekevät yhteiskunnallisesti tärkeää työtä muun muassa syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä lasten, nuorison ja lapsiperheiden tukemiseksi. Toiminnan ylläpitäminen edellyttää erilaisia toimitiloja, joiden hankkiminen, ylläpitäminen ja kunnostaminen vaativat ilman verotusoikeutta toimivilta yhdyskunnilta suuria rahallisia panostuksia. Näiden toimitilojen rahoitus perustuu suurelta osin vapaaehtoistyöhön ja lahjoituksiin, jolloin muun muassa rakennusten kunnossapitoon liittyvät maksut voivat nousta tuloihin nähden varsin suuriksi.

Rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien yhteiskunnallisen työn tukemiseen löytyvät perusteet aivan kuten evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisen tukemiseen. Hallituksen esittämä tuki on kuitenkin liian vähäinen suhteutettuna näiden yhteisöjen jäsenmäärään ja työn laajuuteen, minkä vuoksi Kd-eduskuntaryhmä esittää määrärahaan lisäystä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 29.01.51 lisätään 1 000 000 euroa rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille rakennusten korjaus- ja täydennysinvestointeihin.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Laadukas ja lapsen edun huomioiva varhaiskasvatus ja perusopetus edellyttävät kohtuullisia ryhmäkokoja lasten turvallisen hoidon ja riittävän läheisyyden turvaamiseksi. Liian suuret ryhmät heikentävät osaavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan mahdollisuuksia lapsen yksilölliseen kohtaamiseen, huomioimiseen sekä kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Liian isoista ryhmistä tulevat vaikutukset lapsen kehitykseen voivat ulottua pitkälle myöhempään elämään.

Viime aikaiset tilastot ovat osoittaneet heikennyksiä oppimistuloksissa, mikä on erittäin huolestuttavaa, sillä vahva perusopetus on ollut suomalaisen osaamisen kulmakivi. Pienempien opetusryhmien kautta voidaan lisätä opettajien mahdollisuuksia oppilaiden yksilölliseen kohtaamiseen sekä heidän kehityksensä ja oppimisensa tukemiseen. Ryhmäkokojen pienentäminen vaatii merkittävämpää panostusta kuin hallituksen esityksessä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 29.10.30 lisätään 50 000 000 euroa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla ryhmäkokoja pienennetään laadukkaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen turvaamiseksi.

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Kansanopistojen toiminnan turvaamiseksi tarvitaan korotusta niiden valtionosuuteen. Tällä hetkellä kansanopiston ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia kansanopiston järjestämän opetuksen laskennallisista kustannuksista. Valtionosuusprosenttia tulee korottaa 65 prosenttiin, mikä vastaa opintokeskuksen ja liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjälle myönnettävää valtionosuutta. Korotus parantaisi vapaan sivistystyön tasavertaisuutta ja parantaisi kansanopistojen mahdollisuutta jatkaa toimintaa ja tarjota korkealaatuisia koulutusmahdollisuuksia aikuisopiskelijoille. Kansanopistojen valtionosuuden korottaminen 65 prosenttiin maksaisi arviolta 3,8 milj. euroa, ja se vahvistaisi kaikkien kansanopistojen toimintakykyä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.10.31 lisätään 3 800 000 euroa kansanopistojen valtionosuuden korottamiseen.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Tällä hallituskaudella tehdyt leikkaukset ovat johtaneet ammatillisen koulutuksen tason heikentymiseen. Hallituksen tekemien leikkausten myötä yhä suurempi osa koulutuksesta toteutetaan omaehtoisena verkko-opiskeluna, lähi- ja ryhmäopetuksen sijaan. Monilla ammatillisen koulutuksen aloilla käytännön lähiopetus on olennainen osa oppimista. Ammatilliseen opetukseen kohdistetut leikkaukset ovat johtaneet myös alueelliseen epäarvoistumiseen. Maaseudun elinvoiman kannalta on tuhoisaa, että koulutuspaikkoja vähennetään ja opetuspisteitä suljetaan pienemmiltä paikkakunnilta. Rahoitukseen liittyvät uudistukset ovat aiheuttaneet haasteita esimerkiksi opetuksen suunnittelun ja ennakoitavuuden näkökulmasta. Riittävän korkea perusrahoitus varmistaa koulutuksen hyvän laadun, minkä vuoksi Kd-eduskuntaryhmä esittää lisäystä ammatillisen koulutuksen rahoitukseen.

Oppisopimuskoulutus

Nuorten syrjäytyminen ja työelämän ulkopuolelle jääminen ovat merkittäviä ongelmia yhteiskunnassa. Erityisesti niille nuorille, joille teoreettisempi koulunpenkillä opiskelu ei ole sopivin vaihtoehto, voi käytännönläheinen oppiminen oppisopimuksen kautta tuottaa hyvin tulosta. Vastaavasti koulutus on erityisesti erityisoppilaille ja kotoutuville maahanmuuttajille hyvä tie ammattiin ja työelämään. Oppisopimuskoulutukseen panostamisella ja sen kehittämisellä voidaan ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja edistää työelämään mukaan pääsyä. Opintojen kautta muodostettu kontakti työelämään edesauttaa myös työllistymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.20.30 lisätään 10 000 000 euroa ammatillisen koulutuksen rahoituksen korottamiseen,

että momentille 29.20.30 lisätään 10 000 000 euroa oppisopimuskoulutukseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii estämään nuorten syrjäytymiskehitystä pitkäjänteisesti panostamalla laaja-alaisesti erilaisiin toimiin, joiden avulla syrjäytymisvaarassa olevat nuoret pääsevät koulutuksen ja työelämän piiriin.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Tulevaisuuden hyvinvointi on sidottu suomalaisten korkeaan osaamistasoon. Laadukkaan koulutuksen saaneet, osaavat työntekijät ovat korvaamattoman tärkeitä elinkeinoelämälle ja maamme kilpailukyvylle. Suomalaiset ovat menneinä vuosikymmeninä saaneet nauttia kansainvälisesti mitattuna korkealaatuisesta korkeakoulutuksesta.

Korkea osaaminen ja laadukas koulutusjärjestelmä edellyttävät jatkuvaa panostamista. Panostamisen sijaan hallitus on kuitenkin tällä hallituskaudella kohdistanut raskaita, niin välittömiä kuin välillisiä säästötoimia koulutukseen, kuten yliopistojen toimintaedellytyksiin. Suorien rahoitusleikkausten ohella yliopistojen toimintaa on heikentänyt muun muassa yliopistoindeksin jäädyttäminen. Yliopistojen toimintaedellytysten parantamiseksi ja koulutuksen laadun varmistamiseksi haluamme lisätä ylipistojen toimintarahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.40.50 lisätään 10 000 000 euroa yliopistojen toimintaan.

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Hallituksen säästötoimenpiteet ovat kohdistuneet myös ammattikorkeakouluihin. Niiden toimintaedellytyksiä heikentää myös ammattikorkeakouluindeksin jäädytys. Säästötoimenpiteet ovat ilmenneet henkilöstövähennysten lisäksi muun muassa koulutuksen järjestämisessä. Ammattikorkeakoulujen toimintaedellytysten parantamiseksi ja koulutuksen laadun varmistamiseksi tulisi ammattikorkeakoulujen rahoitusta vahvistaa merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.40.55 lisätään 10 000 000 euroa ammattikorkeakoulujen toimintaan.

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Hallituksen aiemman säästöpäätöksen mukaisesti opintorahaa leikattiin rajusti. Kun opintoraha vuonna 2016 oli 337 euroa kuukaudessa, on se nykytasollaan vain 250,28 euroa kuukaudessa. Vaikka opintotukijärjestelmää uudistettiin ja lisättiin opintolainan valtiontakauksen enimmäismäärää, oli opintorahaleikkaus kohtuuton. Opintorahan pienuus pakottaa opiskelijat tekemään opintojen ohella enemmän töitä, mikä pidentää opintoaikoja. Kd-eduskuntaryhmä esittää opintorahan määrärahan korottamista yhteensä 40 000 000 eurolla.

Monet opiskelevat perheet elävät tällä hetkellä köyhyysrajan alapuolella. Vuoden 2018 alussa voimaan tullut huoltajakorotus on erittäin hyvä tapa tukea perheen perustamista jo opiskeluiden aikana. Perheellisille opiskelijoille maksettava 75 euron kuukausittainen huoltajakorotus ei ole kuitenkaan riittävän suuri. Perheelliset opiskelijat tarvitsevat enemmän tukea, minkä vuoksi Kd-eduskuntaryhmä esittää nykyisen tuen kaksinkertaistamista.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 27

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen, jolla korotetaan opiskelijoiden opintorahaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 28

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen, jolla korotetaan perheellisten opiskelijoiden kuukausittaista huoltajakorotusta 150 euroon.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Lisääntyvä syrjäytyminen on suuri ongelma yhteiskunnassamme, minkä vuoksi nuorten syrjäytymisen vastaiseen työhön tulee panostaa enemmän. Ongelmiin pitää pystyä puuttumaan ennaltaehkäisevästi ja riittävän varhaisessa vaiheessa. Yhdenkin syrjäytymisen estäminen on merkittävää niin yksilön elämänlaadun kuin yhteiskunnan kantokyvyn kannalta. Etsivä nuorisotyö sekä työpajatoiminta ovat juuri sellaista ennaltaehkäisevää toimintaa, johon laitettu panostus tulee moninkertaisena takaisin. Syrjäytymisen vastaiseen työhön kohdistettavat resurssit ovat säästötoimenpide niistä kustannuksista, joita syrjäytymisestä yhteiskunnalle seuraa. Valiokunnan lisäämä 1 500 000 euron lisämääräraha on selkeä parannus alkuperäiseen esitykseen nähden, muttei kuitenkaan riittävä. Kd-eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetin mukaisesti esitän 3 500 000 euron lisäystä nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 29.91.51 lisätään 3 500 000 euroa nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Valtionavulla maaseudun elinkeinojen kehittämiseen turvataan alueellisesti ja sisällöllisesti kattava, kohtuuhintainen ja ammattitaitoinen neuvonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Yli 40 % maatalous- ja puutarhayrityksistä on neuvontajärjestöjen asiakkaita tai jäseniä.

Hallitus esittää talousarvioesityksessään ensi vuodelle yhteensä 1,8 miljoonan euron leikkaukset valtionapuun maaseudun elinkeinojen kehittämiseen verrattuna kuluvaan vuoteen. Leikkaus on merkittävä ja vaarantaa neuvontapalveluiden jatkuvuuden. Näin suuret leikkaukset todistetusti vaikuttavalta toiminnalta ovat huonoa hallintoa. Vaikuttavien neuvontapalveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi pitää niiden rahoitus turvata pysyvällä ja riittävällä määrärahatasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 30.10.50 lisätään 2 000 000 euroa maaseudun elinkeinojen kehittämiseen.

40. Luonnonvaratalous

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeiden tukemisella voidaan löytää uusia innovatiivisia ratkaisuja mm. biotalouden kehittämiseen, kiertotalouden edistämiseen ja vähähiilisen yhteiskunnan ratkaisuihin. Vuonna 2014 julkaistu kansallinen biotalousstrategia asettaa korkeita tavoitteita biotalouden kehittämiselle: nostaa biotalouden tuotos 100 miljardiin euroon vuoteen 2025 mennessä ja luoda 100 000 uutta työpaikkaa. Tavoitteeseen suhteutettuna rahoitus on hyvin matalalla tasolla. Ilmastonmuutoksen ja ympäristömuutosten hillinnän sekä Suomen innovaatio- ja kilpailukyvyn kannalta luonnonvara- ja biotalouden kehittämistyön määrärahojen korottaminen on tarpeellista vielä tämän hallituskauden aikana.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 30.40.22 lisätään 5 000 000 euroa luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Liikenneyhteyksien heikkeneminen rapauttaa maakuntien edellytyksiä houkutella yritysinvestointeja, työvoimaa, opiskelijoita ja matkailijoita. Joukkoliikenne on monelle suomalaiselle ainoa vaihtoehto liikkumiselle. Heikot joukkoliikenneyhteydet ovat monelle suomalaiselle este työpaikan tai koulutuspaikan vastaanottamiselle. Arjen pyörittäminen vaikeutuu merkittävästi, mikäli asuinpaikkakunnalla ei ole kattavia yhteyksiä. Joukkoliikenteen ostopalveluihin ja kehittämiseen tarvitaan lisäpanostuksia erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolella.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 31.30.63 lisätään 5 000 000 euroa joukkoliikenteen palveluiden ostoon.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Uudet työpaikat syntyvät suurelta osin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Näillä yrityksillä on kuitenkin usein vaikeaa kasvaa, ja erityisesti markkinoiden laajentaminen ulkomaille on haasteellista. Suomalaiset pk-yritykset häviävät ulkomaisille kilpailijoilleen erityisesti tuotteidensa markkinoinnissa.

Pk-yritykset tarvitsevat kansainvälistymisen helpottamiseksi perusneuvontaa, asiantuntijapalveluita ja kehittämispalveluita. Hallituksen talousarvioesityksessä vähennetään merkittävästi valtionavustusta yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen. Hallituksen esityksen mukainen vajaan 5 miljoonan euron määräraha ei ole riittävä tarpeeseen nähden.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.01.40 lisätään 7 000 000 euroa pk-yritysten kansainvälistymisen edistämiseen.

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Hallitus on tällä kaudella leikannut tutkimuksesta ja kehittämisestä, vaikka siihen olisi päinvastoin pitänyt panostaa vahvasti. Kansainvälisen selvityksen mukaan teknilliseen tutkimukseen sijoitetut määrärahat saadaan kolminkertaisesti takaisin, kun saadaan uusia patentteja, tuotteita ja innovaatioihin perustuvia kasvuyrityksiä ja työllisyyttä. Vaikka resursseja tki-toimintaan on hallituskauden lopulla lisätty, eivät määrärahat yllä vieläkään viime hallituskauden tasolle. Tutki-

mus-, kehitys- ja innovaatiorahoitusta tarvitaan erityisesti elinkeinorakenteiden uudistumista nopeuttaviin riskipitoisiin hankkeisiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen luomiseen ja hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 32.20.40 lisätään 25 000 000 euroa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Suomen työllisyystilanne on viime aikoina parantunut. Tästä huolimatta suuri määrä suomalaisia on yhä työttöminä. Työllisyyspolitiikan suuri haaste on suuri määrä pitkäaikaistyöttömiä, joiden työllistäminen on monella tapaa haasteellista. Suomessa on myös suuri määrä osatyökykyisiä, joiden toiveena on päästä töihin ja joiden panosta tarvitaan. Avoimien työpaikkojen ja työvoiman kohtaamisessa on samoin suuria haasteita. Avoimia työpaikkoja on monilla aloilla ja alueilla, mutta osaavaa työvoimaa on vaikeaa saada.

Hallituksen aktiivimallit ja muut työvoimapoliittiset toimenpiteet eivät pure oikealla tavalla näihin edellä mainittuihin työmarkkinoiden keskeisiin ongelmakohtiin. Pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistämiseen tarvitaan henkilökohtaiset tilanteet huomioivaa ohjausta ja räätälöityjä palveluita. Työvoiman kohtaanto-ongelmiin puuttuminen vaatii julkisilta työvoima- ja yrityspalveluilta läheistä yhteistyötä elinkeinoelämän ja oppilaitosten kanssa. Yritykset tarvitsevat rekrytointiapua siinä missä työttömät työllistämispalveluita.

Palkkatuki on yksi keskeinen keino auttaa vaikeasti työllistyviä. Palkkatuen myöntämiseen tarvitaan kuitenkin joustavuutta, ettei työllistäminen jää kiinni liian raskaasta byrokratiasta ja säännöistä. Starttirahan myöntämiseen tarvitaan samoin enemmän joustavuutta ja aloittavan yrittäjän henkilökohtaisen tilanteen parempaa huomioimista. Panostukset aktiivisiin toimiin vähentävät passiivisten työttömyysturvatukien määrää.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 32.30.51 lisätään 20 000 000 euroa työvoima- ja yrityspalvelutoimien tehostamiseen ja kehittämiseen.

60. Energiapolitiikka

20. Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Energiankulutus asukasta kohti on Suomessa Euroopan unionin suurinta ja kokonaisenergiankulutuksen kotimaisuusaste on vain noin 30 %. Energian saatavuus ja sähköverkkojen toimintavarmuus ovat oleellinen osa maamme huoltovarmuutta. Energia-alalla innovaatiokehitys on nopeaa.

Hallitus on kuitenkin tällä hallituskaudella leikannut koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusta. Voimalaitosteknologian osaajamaana Suomi hyötyy uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin globaalin kysynnän kasvaessa. Ala voisi työllistää nykyistä enemmänkin.

Viime aikoina on kiinnitetty aiheellista huomiota Suomen sähköverkkojen potentiaaliseen haavoittumisherkkyyteen mm. hybridihyökkäyksiä tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä iskuja vastaan. Suomen yhteiskunta ja liike-elämä on hyvin riippuvainen sähköverkkojen toiminnasta. Sähköverkkojen toimintavarmuus on varmistettava joka tilanteessa ja asiaan liittyvää tutkimusta on tarvittaessa lisättävä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 32.60.20 lisätään 3 000 000 euroa energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Hallituksen tällä kaudella tekemät leikkaukset ovat kohdistuneet erityisesti lapsiperheisiin. Suorien leikkausten lisäksi myös lapsilisäindeksin jäädyttäminen on pienentänyt lapsilisiä. Lapsiperheisiin ovat kohdistuneet myös useat muut sopeuttamistoimenpiteet, kuten viime vuonna poistettu lapsivähennys. Nykyisessä tilanteessa hallituksen tekemillä toimenpiteillä olisi päinvastoin pitänyt osoittaa tukea lapsiperheille ja näin myös edistää syntyvyyden kasvua.

Köyhien lasten määrä on ollut viime vuosina Suomessa kasvussa. Myös nykyisen hallituksen toimenpiteet ovat omalta osaltaan vaikuttaneet tähän suuntaan, sillä juuri edellä mainitut, lapsilisiin tehdyt leikkaukset sekä muiden sosiaalietuuksien indeksijäädytykset ovat vaikuttaneet juuri jo valmiiksi taloudellisesti heikommassa asemassa oleviin perheisiin. Perheen köyhyys vaikuttaa lapseen niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Vastaavasti tuoreesta tutkimuksesta ilmenee, että vauvaikäisenä koettu köyhyys voi vaikuttaa vielä nuoruudessa. Kd-eduskuntaryhmä ei hyväksy lapsiperheiden toimeentuloon vaikuttavia leikkauksia, minkä vuoksi se esittää omassa vaihtoehdossaan lapsilisään kertakorotusta.

Lapsiperheiden tilanteen helpottamiseksi tarvitaan useita toimenpiteitä. Kertaluonteinen 1 000 euron vauvaraha helpottaisi lapsiperheiden taloudellista tilannetta ja parantaisi heidän mahdollisuuttaan hankkia esimerkiksi tarvitsemiaan palveluita tai tarvikkeita. Vauvaraha lähettää samalla vahvan yhteiskunnallisen signaalin siitä, että lapset ovat tervetulleita ja toivottuja. Kaikille perheille maksettava vauvaraha lisää myös alueellista yhdenvertaisuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin, jotta lapsilisiin tällä vaalikaudella kohdistetut leikkaukset kompensoidaan lapsilisän tasokorotuksella.

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kertaluonteisen 1 000 euron vauvarahan käyttöönottamiseksi ja maksamiseksi vauvan saaville perheille ensimmäisen lapsilisän yhteydessä.

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Yleistä asumistukea koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin merkittävästi vuonna 2015. Uudistuksessa poistettiin mm. omaisuuskriteeri tuen myöntämisen yhteydessä. Ensimmäisenä vuotena 2015 yleisen asumistuen uudistukset kasvattivat menoja 176 milj. euroa ja vuonna 2016 jo 339 milj. euroa vuoden 2014 tasosta. Uudistus johti siihen, että asumistukea saavien määrä kasvoi merkittävästi. Lähes 900 000 suomalaista on nykyään asumistukien piirissä. Yleistä asumistukea sai vuonna 2015 246 400 ruokakuntaa ja vuonna 2017 jo 381 500 ruokakuntaa.

Elokuussa 2017 astui voimaan uudistus, jossa asumislisän piirissä olevat opiskelijat siirtyivät pääsääntöisesti yleisen asumistuen piiriin. Uudistuksen myötä asumistukea saavien opiskelijoiden määrä väheni merkittävästi, mutta samalla maksettujen asumisen tukien summa ja keskimääräinen tuki opiskelijaa kohden nousi merkittävästi. Samalla opiskelijoiden asumismenot ovat nousseet. Syksyllä 2016 keskimääräinen asumismeno oli 381 euroa. Syksyllä 2017 keskimääräiset asumismenot olivat nousseet jo 426 euroon. Asumismenojen nousu oli opiskelijoilla huomattavasti suurempaa kuin muilla asumistukea saavilla.

Opiskelijoiden asumistuen muutos on johtanut siihen, että opiskelijoiden kannattaa ottaa vastaan kalliimpia yksiöitä sen sijaan, että he asuisivat soluasunnoissa tai yhdessä kaverin tai puolison kanssa. Uudistus lisää yksiöiden kysyntää varsinkin pääkaupunkiseudulla, missä jo nyt on pulaa kohtuuhintaisista asunnoista. Kasvanut kysyntä nostaa vuokrien tasoa ja sitä kautta entisestään kasvattaa niin opiskelijoiden kuin työssä käyvien ihmisten asumisen kustannuksia. Samalla asumistukimenot jatkavat kasvuaan.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin asumistukijärjestelmän uudistamiseksi niin, että asumistukimenojen kasvu saadaan pysäytettyä.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Lääkekorvauksen maksukaton alentaminen kohdistuu pitkäaikaissairaille ja ikääntyneille, joiden lääkekulut ovat suurimmat, ja parantaa suoraan heidän elintasoaan. Lääkekorvausjärjestelmää tulee myös uudistaa niin, että alkuvuoden kulurasitus ei muodostu jatkossa niin kohtuuttomaksi. Mikäli lääkekorvausten maksukatto on edellisenä vuonna täyttynyt, maksukatto tulee voida osittaa täyttyväksi useammalle kuukaudelle. Hallituksen esittämä lääkkeiden omavastuuosuuden alentaminen ei ole riittävä, minkä vuoksi Kd-eduskuntaryhmä esittää parannusta lääkekorvauksiin.

Vuonna 2017 voimaan tullut laki muutti diabeteslääkkeiden Kela-korvauksia. Muutoksen myötä muita diabeteslääkkeitä kuin insuliinia korvataan alemman erityiskorvausluokan mukaan. Lääkkeen kuuluessa alempaan erityiskorvausluokkaan Kela korvaa sen hinnasta vain 65 prosenttia, kun taas ylemmän erityiskorvausluokan lääkkeet Kela korvaa kokonaan lukuun ottamatta 4,50 euron lääke- ja ostokertakohtaista omavastuuta.

Korvausluokan muutos on heikentänyt erityisesti pienituloisten ja ikäihmisten tilannetta. Diabeteslääkkeitä toimeentulotuen maksusitoumuksella ostaneiden henkilöiden lukumäärä on tutkitusti lisääntynyt muutoksen jälkeen. Diabeteksen puutteellisesta hoidosta on seurannut myös diabetekseen liittyvien lisäsairauksien lisääntymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 32

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin lääkekorvausten maksukaton alentamiseksi sekä lääkekorvausjärjestelmän uudistamiseksi niin, ettei alkuvuoden kulurasitus muodostu kohtuuttomaksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 33

> Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa diabeteslääkkeet takaisin ylempään lääkekorvausluokkaan.

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomäärä-raha)

Kansaneläkkeen korotus

Pienimpien eläkkeiden saajat ovat Suomessa vähävaraisimpien joukossa ja suurimpien tukien tarpeessa. Pienituloiset eläkeläiset ovat usein naisia, jotka ovat tehneet pitkän työuran matalapalkkaaloilla tai tehneet tärkeää työtä kotiäiteinä, mistä ei ole kuitenkaan kertynyt työeläkettä. Hallituksen tällä kaudelle tekemät indeksileikkaukset on korvattava kansaneläkkeen tason nostolla. Kansaneläkkeen korotus vaikuttaa myös takuueläkkeen tasoon sekä keventää pieni- ja keskituloisten eläkeläisten verotusta eläketulovähennyksen kautta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Takuueläkkeen korotus

Takuueläke turvaa Suomessa asuvalle henkilölle vähimmäiseläkkeen, jos kaikki hänen eläkkeensä ennen verotusta jäävät takuueläkkeen alle. Hallituksen esittämä takuueläkkeen korotus nostaa takuueläkkeen määrää noin 10 eurolla kuukaudessa. Pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa tulee parantaa kuitenkin hallituksen esitystä enemmän. Tuntuva korotus takuueläkkeeseen helpottaisi merkittävästi monen eläkeläisen mahdollisuuksia selvitä arjesta. Takuueläkkeen kaavailtua suurempi korotus on perusteltua, kun ottaa huomioon muut tällä hallituskaudella tehdyt päätökset, jotka ovat vaikuttaneet juuri eläkeläisten kuluihin.

Keliaakikkojen ruokavaliokorvauksen palauttaminen

Keliakia on vakava perinnöllinen sairaus, jonka ainoana hoitona on elinikäinen gluteeniton erityisruokavalio. Ruokavalio on keliaakikon lääke. Hallitus poisti vuoden 2016 alusta keliaakikkojen ruokavaliokorvauksen, jota keliakiaa sairastavat olivat voineet hakea gluteenittomasta ruokavaliosta tulevien lisäkustannusten tueksi. Ennen korvauksen poistamista korvauksen määrä oli 23,60 euroa kuukaudessa 16 vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille keliaakikoille. Keliaakikoiden ruokavaliosta tulevat lisäkustannukset tulisi rinnastaa muiden vaikeiden ja pitkäaikaisten sairauksien lääkekorvauksiin. Keliakia on myös perinnöllinen tauti, mistä johtuen ruokavaliokorvauksen merkitys korostuu erityisesti perheissä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

> Eduskunta edellyttää, että hallitus korvaa kansaneläkkeeseen tällä vaalikaudella tehdyt leikkaukset ja indeksijäädytyksen kansaneläkkeen tasokorotuksella.

Vastalauseen lausumaehdotus 35

> Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa takuueläkettä 30 eurolla kuukaudessa talousarvioesityksen mukaisen tasokorotuksen lisäksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 36

> Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvauksen aiemmin käytössä olleen ruokavaliokorvausmallin mukaisesti.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Sisäilmaongelmat ovat Suomessa vakava ongelma. Suuri ongelma sisäilmasairauksien hoitamisen suhteen liittyy hyvien diagnostisten menetelmien puuttumiseen. Sisäilman home- ja muille yhdisteille ei ole voitu asettaa terveysperusteisia raja-arvoja. Vaikuttavia tekijöitä voi olla paljon,

ja ihmiset ovat eri tavalla herkkiä niille. Sairauksia voivat aiheuttaa monet sisäilman terveydelle haitalliset epäpuhtaudet, muun muassa homeiden ja muiden kosteusvauriomikrobien, kuten bakteerien, toksiinit.

Tieteellinen näyttö kosteusvaurioiden yhteydestä eri tauteihin ja oireisiin on häkellyttävän ristiriitaista ja epäselvää. Tarvitaan yhteisiä toimintamalleja altistumisen ja terveyshaittojen arviointiin. Sisäilmahaittojen selvittäminen ja poistaminen on tehtävä ripeästi ja ammattitaitoisesti ja siihen tarvitaan hyvää yhteistyötä eri toimijoiden kesken, mutta myös lisää yliopistotasoista tutkimusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 33.60.32 lisätään 10 000 000 euroa sisäilmaongelmien ja -sairauksien tutkimukseen.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Valtion energia-avustus pientalojen energiatalouden parantamiseksi ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottamiseksi päättyi vuonna 2016. Energia-avustuksen rahoitus kanavoitiin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (Ara) kautta. Avustusta sai, jos asunnon ruokakunnan kokonaistulot olivat pienet. Avustus oli lähtökohtaisesti 25 prosenttia remontin kustannuksista. Kunnat eivät ole lähteneet aktiivisesti tarjoamaan korvaavia energia-avustuksia omista varoistaan.

Pientalojen energiaremontit ovat sekä ekologisesti että taloudellisesti järkevä tapa tukea elämää ja asumista haja-asutusalueilla. Mahdollisimman nopea luopuminen fossiilisiin polttoaineisiin perustuvista lämmitysjärjestelmistä, kuten öljylämmityksestä pientaloissa, on järkevää sekä ilmastonmuutoksen lieventämisen kannalta että ulkomaisen energiantuonnin vähentämiseksi. Samalla momentin käyttösuunnitelmaan tulee palauttaa pientalojen energia-avustusten myöntäminen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 35.20.55 lisätään 2 000 000 euroa energia-avustuksen palauttamiseksi pientalojen energiaremontteihin ja että momentin perusteluihin lisätään maininta, että määrärahaa saa käyttää pientalojen energia-avustuksiin.

TULOARVIOT

Osasto 11

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Lapsivähennyksen palauttaminen

Verotuksen lapsivähennys poistui vuoden 2018 alusta. Lapsivähennysjärjestelmä luotiin kompensoimaan lapsilisien leikkausta, eikä sitä olisi tullut poistaa. Sen avulla voidaan korjata pahimpia lapsiperheiden kohtaamia epäkohtia. Vähennys on tulosidonnainen ja pienenee tulojen noustessa. Puhtaan ansio- ja pääomatulon yhteismäärän ylittäessä tietyn tulorajan vähennystä ei myönnetä osittaisenakaan. Vähennyksen määrään vaikuttavat lasten lukumäärä ja se, onko kyse yhteis- vai yksinhuollosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa.

Työmarkkinajärjestöjen verotuen rajaaminen

Ammattiliittojen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuus on vaikeasti ymmärrettävä jäänne menneiltä ajoilta. Muidenkaan yleishyödyllisten järjestöjen jäsenillä ei ole oikeutta vähentää jäsenmaksujaan verotuksessa. Lisäksi eräillä ammattiliitoilla on omistuksia, joilla ne toimivat vapailla markkinoilla yritysmäisesti. Tällöin niiden jäsenten jäsenmaksujen verovähennys voidaan jopa katsoa eräänlaiseksi epäsuoraksi yritystueksi.

Ammattiliittojen jäsenmaksun verovähennysoikeuden purkaminen kokonaan tuottaisi noin 205 miljoonan euron lisätulot valtiolle. Näin suurta muutosta ei ole syytä tehdä kerralla, vaan asteittain ensin puolittamalla verovähennysoikeus. Tämä toisi valtiolle verotulojen lisäystä 102,5 miljoonaa euroa vuodelle 2019. Jotta työmarkkinajärjestöjä kohdeltaisiin tasapuolisesti, on työnantajajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeudesta myös luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa tuloverotuksen lapsivähennyksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin työntekijäjärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden puolittamiseksi ja työnantajajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden poistamiseksi.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Elintarvikkeita verotetaan Suomessa korkealla tasolla, kun vertaa muihin EU-maihin. Tämä siitä huolimatta, että elintarvikkeita verotetaan alennetun 14 %:n arvonlisäverokannan mukaisesti. Suomen arvonlisävero elintarvikkeille on korkealla tasolla, kun sitä vertaa samankaltaisiin maihin, kuten Ruotsiin (12 %) tai Saksaan (7 %). EU:n sisällä on myös maita, joissa elintarvikkeista ei tarvitse maksaa arvonlisäveroa laisinkaan.

Kd-eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että elintarvikkeiden verotusta kevennetään pidemmällä aikavälillä. Ensimmäisenä askeleena tulisi keventää vihannesten ja hedelmien arvonlisäveroa. Hevi-tuotteiden hintojen alentaminen lisäisi terveellisten tuoreiden vihannesten ja hedelmien kysyntää. Veronkevennyksestä hyötyisivät myös kotimaiset tuottajat kysynnän lisääntyessä. Uudistuksella olisi positiivisia kansantaloudellisia ja työllistäviä vaikutuksia. Terveellisempien elintarvikkeiden kulutuksen lisäämisellä olisi myös kansanterveyden kannalta myönteisiä vaikutuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 39

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hedelmien ja vihannesten siirtämiseksi nykyisestä 14 %:n arvonlisäverokannasta alempaan 10 %:n arvonlisäverokantaan.

08. Valmisteverot

04. Alkoholijuomavero

Alkoholihaittojen tuomat lisäkustannukset julkiselle taloudelle ovat useita miljardeja euroja vuodessa. Tehokkain tapa hillitä alkoholin väärinkäyttöä on vaikuttaa alkoholin saatavuuteen ja hintaan. Alkoholiveron asteittainen korotus on yksi keskeinen toimenpide vähentää alkoholihaittoja. Aiemmat veronkorotukset ovat osoittaneet, että hinnan nousu vaikuttaa selkeästi alkoholin kokonaiskulutukseen. Alkoholivero on asetettava sellaiselle tasolle, että se hillitsee alkoholin käyttöä ja että veron tuotto on järkevässä suhteessa alkoholin käytön yhteiskunnalle aiheuttamiin kustannuksiin.

Hallitus esittää osana vuoden 2019 talousarvioesitystä alkoholiveron korotusta. Korotukset nostaisivat alkoholijuomien vähittäismyyntihintoja keskimäärin noin runsaan prosentin, minkä yhteydessä veronkorotus kasvattaisi alkoholiveron tuottoa vuodessa noin 30 miljoonaa euroa. Vaikka hallituksen esitys on oikean suuntainen, tulisi korotusten olla kuitenkin merkittävämpiä huomioiden alkoholinkulutuksesta tulevat merkittävät yhteiskunnalliset haitat ja kustannukset.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 40

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamiseksi siten, että alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin 70 000 000 eurolla hallituksen esittämän veronkorotuksen lisäksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

05. Virvoitusjuomavero

Energiajuomien juonti on viime vuosina yleistynyt erityisesti lasten ja nuorten parissa. Viime vuonna tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan jopa 18 prosenttia yläasteikäisistä pojista ja 8 prosenttia tytöistä juo energiajuomia kolme kertaa tai enemmän viikossa. Energiajuomat ovat usein hyvin sokeripitoisia, ja ne sisältävät kofeiinia ja muita ainesosia, joilla on paljon nautittuna terveydelle haitallisia vaikutuksia. Monet kauppiaat, opettajat ja vanhemmat haluavat rajoittaa energiajuomien saantia. Yksi keino energiajuomien käytön vähentämiseksi on niiden hinnan korotus verotuksen avulla. Lakiin virvoitusjuomaverosta (1127/2010) pitää lisätä oma veroluokka energiajuomille ja luoda selkeä määritelmä tällaisille juomille. Virvoitusjuomaveron osana energiajuomille pystytään näin säätämään oma haittavero.

Hallitus esittää talousarvioesityksessään virvoitusjuomaveron korotusta niin, että yli 0,5 prosenttia sokeria sisältävien virvoitusjuomien valmistevero korotettaisiin 22 sentistä 27 senttiin litralta valmista juomaa. Muiden virvoitusjuomien valmistevero nousisi 11 sentistä 12 senttiin litralta. Energiajuomiksi luokitetuille juomille tulee asettaa virvoitusjuomaveron päälle 27 sentin lisävero riippumatta juoman sokeripitoisuudesta.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 41

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin energiajuomien erillisen valmisteveron käyttöönottamiseksi osana virvoitusjuomaveroa energiajuomien kasvavan käytön vähentämiseksi.

Sokerivero (uusi)

Suomalaiset syövät ja juovat edelleen liikaa sokeria. Kasvavalla sokerinsyönnillä on niin kansanterveydellisiä kuin taloudellisia vaikutuksia. Vaikka hallitus päätti poistaa Euroopan komission moittiman makeisveron vuoden 2017 alusta, on sokerin kulutusta vähentävälle terveysperusteiselle verolle tästä huolimatta edelleen kansanterveydellinen tarve. Esitämmekin, että maassamme otetaan käyttöön aiemman makeisveron korvaava terveysperusteinen sokerivero.

Sokerivero kohdistuisi tasapuolisesti eri tuoteryhmiin ja perustuisi elintarvikkeisiin lisättyyn sokeriin. Verolla edistettäisiin terveyttä sekä vähennettäisiin terveydenhoidon kustannuksia. Sokerivero perittäisiin tuotteeseen lisätystä sokerista eli sakkaroosista. Veronalaisia olisivat Suomessa valmistettu sokeri, maahantuotu sokeri ja kaikki maahantuodut sokeria sisältävät tuotteet.

Sokeriveron määräämisen mahdollistaa myös se, että pakkausmerkintälainsäädäntö velvoittaa ilmoittamaan elintarvikkeen sokerimäärän. Sokeriveron käyttöönoton myötä veropohja laajenisi, sillä veron piiriin tulisi laaja kirjo sokeria sisältäviä tuotteita, kuten keksejä, vanukkaita ja jugurtteja.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 5 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sokeriveron käyttöönottamiseksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2019 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,

että edellä ehdotetut 42 lausumaa hyväksytään ja

että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 14.12.2018

Peter Östman kd

VASTALAUSE 6 ps

Yleisperustelut

Perussuomalaiset asettaa Suomen ja suomalaisten hyvinvoinnin etusijalle tarjoamalla maallemme uuden, paremman sekä oikeudenmukaisemman suunnan, ei ainoastaan ensi vuodelle tai seuraavalle vaalikaudelle, vaan myös yli vaalikausien ulottuvalle ajalle. Tämä edellyttää rakenteellista uudistusta ja uudenlaista ajattelua, jotta nykyiset epäkohdat yhteiskunnassamme voidaan korjata ja kansalaisia jakava eriarvoistumiskehitys pysäyttää.

Suomalaisten kansallinen etu on aina perussuomalaisen politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana. Tarjoamme työtä, turvaa ja oikeudenmukaisuutta suomalaisille. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta. Vaihtoehtomme keskeiset linjaukset:

— Valtion velkaantumisen lopettaminen ja talouskasvun edistäminen
— Kansallisomaisuuden suojeleminen ja säilyttäminen jälkipolville
— Julkisen rahanjaon oikeudenmukaistaminen: suomalaisten elintason nostaminen
— Suomesta vähiten houkutteleva Pohjoismaa ei-työperäisille maahanmuuttajille: haittamaahanmuutto seis!
— Sisäisestä turvallisuudesta huolehtiminen
— Asumiskustannusten halpuuttaminen ja energiaverotuksen laskeminen EU:n minimitasolle.

Perussuomalaiset haluaa lopettaa valtion velkaantumisen: lähtökohtana tulee olla, että vain sitä jaetaan, mitä on, eikä syömävelkaa oteta tulevien sukupolvien maksettavaksi. Tämä ei ole pelkästään periaatteellinen kysymys, vaan on muistettava, että ei ole kestävä ratkaisu paikata jatkuvaa budjettialijäämää velanotolla.

Samalla, kun jaetaan sitä, mitä on, on pyrittävä tällöin myös kasvattamaan sitä säkkiä, josta jaetaan, jotta jaettavaa olisi enemmän. Tämä tarkoittaa tuottavan suomalaisen työn ja yrittämisen edistämistä.

Kynnystä yrittäjäksi ryhtymiselle ja muiden työllistämiselle tulee madaltaa. Tulee muistaa, että pienyrittäjät ovat merkittävä työllistäjä ja työllistävät nimenomaan kotimaassa, eivätkä ole ensimmäisenä siirtämässä toimintaansa ulkomaille. Suurin osa etenkin viime vuosina syntyneistä työpaikoista on syntynyt pk-yrityksiin.

Perussuomalaiset haluaa karsia yrittäjien byrokratiaa. Hyvinvointiyhteiskuntamme on vähittäin paisunut holhousyhteiskunnaksi, jossa byrokraatti säätelee pienintäkin asiaa. Järjettömäksi pöhöttynyttä byrokratiaa ja epäonnistunutta sääntelyä on purettava. Pahimmassa tapauksessa uudet innovaatiot ja kokonaiset toimialat kuihtuvat byrokratian rattaissa ja uusi yritystoiminta syntyy muihin maihin, joissa on yrittäjäystävällisempi lainsäädäntö. Tähän on saatava muutos, tai ylisääntelemme taloutemme kuoliaaksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Kuten tunnettua, työ tuo tekijälleen paitsi taloudellista itsenäisyyttä, myös tunteen yhteiskuntaan kuulumisesta, mitä perussuomalaiset pitää tärkeänä. On tärkeää, että jokaisen työpanos saataisiin yhteiskuntamme hyötykäyttöön.

Puhdas vesi, ilma ja luonto ovat kansalaisomaisuuttamme, jota ei tule yhtiöittää tai myydä ulkomaille. Vastaavasti maaperämme luonnonvarojen ei tule olla kenen tahansa hyödynnettävissä niin, että esimerkiksi kaivosyhtiö hyödyntää malmiesiintymän ja pilaa ympäröivän luonnon, mutta kaivoksen ehtyessä yhtiö laitetaan konkurssiin ja jätetään ympäristövahinkojen korjaaminen suomalaisten veronmaksajien harteille. Perussuomalaiset haluavat puolustaa suomalaista työtä ja maataloutta sekä suojella kansallisomaisuuttamme pitämällä puhtaat vedet, luonnonrikkaudet ja valtion keskeisen omaisuuden omissa käsissä.

Perussuomalaiset ottavat ilmasto- ja ympäristökysymykset vakavasti. Tässäkään asiassa me emme tyydy julistamaan, vaan esitämme konkreettisia, vaikuttavia ja realistisia keinoja. Perussuomalaiset korostavat, että teollisuuden säilyttäminen Suomessa on ympäristö- ja ilmastoteko, koska Suomessa tuotteet tuotetaan mahdollisimman puhtaasti ja luontoa kunnioittaen. Ei ole ympäristön eikä ilmaston etu, jos tuotanto pakotetaan siirtymään Suomesta maihin, joissa ei noudateta eurooppalaisia ympäristönormeja, ja tämän lisäksi heikompia ympäristönormeja noudattaen valmistettuja tuotteita kuljetetaan vielä pitkiä matkoja Suomen markkinoille.

Kiertotalous antaa suuria mahdollisuuksia. Tällä hetkellä 70 prosenttia päästöistä syntyy materiaalien valmistuksesta ja hävittämisestä. 80 prosenttia kaikista kulutustavaroista heitetään pois tai poltetaan sen sijaan, että niiden materiaalit hyödynnettäisiin uudelleen. Suomen pitää vaatia puhtaamman tuotannon suosimista poistamalla kilpailuetu saastuttamalla ja ympäristöä pilaamalla valmistetuilta tuotteilta. Perussuomalaiset esittävät ilmastotullien käyttöönottoa tuotteille, jotka on valmistettu sellaisissa maissa, jotka eivät noudata eurooppalaisia ympäristönormeja. Tullien tuotoilla voitaisiin pienentää EU-jäsenmaiden maksuosuuksia EU:n budjetista ja samalla ohjata saastuttajien tuotantoa vähemmän saastuttavaan suuntaan. Myös muuttoliike kehitysmaista Pohjoismaihin tulee lopettaa jo siksi, että asuminen ja eläminen kuluttavat pohjoisessa enemmän energiaa kuin lämpimissä maissa. Tämä on ainoa mahdollisuus päästötavoitteissa pysymiseksi; myös kehitysyhteistyössä pitää korostaa naisten koulutusta ja väestönkasvun hillitsemistä.

Talouskasvun hedelmät ovat jakautuneet yhteiskunnassamme epätasapuolisesti. Perussuomalaiset haluaa varmistaa, että talouskasvun hedelmistä pääsevät nauttimaan kaikki kansalaiset. Panostamme Suomeen ja suomalaisiin, tarjoamme paremman ja oikeudenmukaisemman vaihtoehdon. Perussuomalaiset katsoo, että suomalaisten valitsemien päättäjien on ensisijaisesti puolustettava kotimaansa ja kansalaistensa etua, ei liittovaltioideologiaa tai muiden etua suomalaisten kustannuksella.

Esimerkiksi terveydenhuoltoa, sosiaaliturvaa ja julkisia palveluja ei tule yhtenäistää suomalaisten edun vastaisesti tai jopa tarjota laittomasti maassa oleskeleville parempaa palvelua kuin oman maan kansalaisille. Tästä hyvänä huonona esimerkkinä toimii Helsingin kaupunginvaltuuston päätös antaa paperittomille maahantulijoille ilmainen terveydenhuolto.

Samaten suomalaisen työssäkäyvän veronmaksajan näkökulmasta ei ole reilua se, että päiväkodin lastenhoitajan palkka ei riitä korkeaan vuokraan sekä autoon. Samalla Suomeen saapunut tur-

vapaikanhakijaperhe asuu veronmaksajien piikkiin isossa asunnossa kaupungin keskustassa ja lapset tuodaan hoitoon autolla, eikä kumpikaan vanhemmista käy töissä. Tilanne, jossa sosiaaliturvan varassa eläville on taattu leveämpi leipä kuin kovaa työtä tekeville pienipalkkaisille työntekijöille, on yhteiskuntamoraalin kannalta kestämätön.

Yhteiskunnan ilmiöistä moni ei koske ainoastaan yhden ministeriön toimialaa. Tällöin ei ole ennakolta selvää, mihin momenttiin kohdistettuna panostukset tietyn havaitun ongelman korjaamiseksi toimisivat tehokkaimmin. Esimerkiksi asumista ja rakentamista koskevat monet asiat, joihin talousarviolla voi vaikuttaa, jotta asuminen ei olisi niin kallista. Avainasemassa on kokonaisuuksien hallinta sekä osaamisresurssien liikuteltavuus ja kohdentaminen sinne, missä niistä on eniten hyötyä.

Kuten muun muassa Sitra on todennut, Suomen tulevaisuuden kannalta on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota hallinnonrajat ylittävien ilmiöiden tunnistamiseen ja niihin vastaamiseen julkisen politiikan keinoin. Ilmiöpohjainen budjetointi ja päätöksenteko mahdollistaa strategisemman, pitkäjänteisemmän ja yhtenäisemmän johtamiskulttuurin, jolla päästään nykyistä tehokkaammin vaikuttaviin lopputuloksiin.

Ilmiöpohjaisen budjetoinnin käyttöönoton myötä ministeriöiden ja julkishallinnon yksiköiden tulosohjausta pystytään kehittämään vaikuttavuusnäkökulmasta siten, että strategisten tavoitteiden toteutuminen varmistettaisiin. Tällainen tarkastelumalli on erityisen tärkeää laajoissa, poikkihallinnollisissa uudistushankkeissa, kuten sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa sellaiseksi, että työnteko on aina sosiaalitukien varassa elämistä kannattavampaa.

Euroalueen talous ei ole vakaalla pohjalla. Britannian EU-ero uhkaa toteutuessaan nostaa muiden jäsenvaltioiden maksuosuuksia merkittävästi, ja Italian velkakriisi yhdistettynä Euroopan Keskuspankin roskalainojen osto-ohjelman päättymiseen lisää taloustilanteen epävarmuutta entisestään. Onkin odotettavissa, että lähivuosina euroaluetta odottaa korkojen nousu, josta seuraa talouskasvun pysähtyminen ja työttömyyden kasvu. Suomen tulisi varautua ennalta tähän tilanteeseen sekä euroalueen mahdolliseen hajoamiseen.

Hallituksen esityksessä ampuma-aselain uudistukseksi otetaan käyttöön niin sanottu EU:n ampuma-asedirektiivi, jonka valmistelu alkoi EU:ssa Pariisin terrori-iskujen jälkeen. Perussuomalaiset korostavat, että terrorismia ei voi torjua hankaloittamalla lainkuuliaisten reserviläisten, metsästäjien ja muiden ase- ja ampumaharrastajien osaamista. Terrori-iskut tehdään laittomasti hankituilla ampuma-aseilla, jos ampuma-aseita käytetään. Hallituksen esityksessä on edelleen kiristyksiä, joihin direktiivi ei velvoita. Esimerkiksi kiväärin ja ison lippaan yhdistelmän myöntämisen ikärajaksi on otettu 20 vuotta, kun direktiivi edellyttää vain 18 vuoden iän.

Vaikka työllisyysaste on kääntynyt hitaaseen nousuun, eivät kaikki suomalaiset ole päässeet nauttimaan talouskasvun hedelmistä. Osa kansalaisista joutuu edelleen elämään varsin matalien tulojen turvin. Erilaisten selvitysten mukaan arviolta noin 20 000—25 000 ihmistä hankkii viikoittain ruokansa leipäjonojen kautta. Tästä avustusruoanjakelusta on käytännössä tullut tärkeä osa kaikkein huono-osaisimpien avustustoimintaa ja julkisia palveluita täydentävää turvaa, sillä leipäjonoissa asioi pääasiassa perusturva-etuuksien varassa eläviä ja huonossa työmarkkina-ase-

massa olevia henkilöitä. Monelle heistä tämä tuki on viimesijainen keino hankkia elämiseen välttämättömät elintarvikkeet.

Valtiovarainvaliokunta lisäsi vielä vuoden 2017 talousarvioon miljoona euroa valtakunnallisille toimijoille, jotka järjestävät ruoka-apua erityisen tuen tarpeessa oleville. Tuen myöntämisessä tuli valiokunnan mietinnön mukaan kiinnittää erityistä huomiota toiminnan vaikuttavuuteen. Vuoden 2018 budjettiin määrärahaa ei enää sisällytetty, eikä sitä ole huomioitu myöskään vuoden 2019 talousarvioesityksessä. Talouskasvusta huolimatta ruoka-avun tarve ei ole kadonnut tai edes merkittävästi vähentynyt. Valtion on jatkossakin perusteltua myöntää määrärahaa järjestöille, jotka järjestävät ruoka-apua sen tarpeessa oleville henkilöille. Tuen myöntämisessä tulee myös kiinnittää erityistä huomiota toiminnan vaikuttavuuteen.

Suomessa lemmikkieläimiä otetaan yhä enemmän, mutta samaan aikaan yhä useampi lemmikki jätetään heitteille, kun niistä ei jakseta huolehtia. On arvioitu, että pelkästään kissoja hylätään vuodessa 20 000. Useissa Suomen kunnissa toimii eläinsuojeluyhdistyksiä, jotka ylläpitävät löytöeläinkoteja. Nämä yhdistykset tekevät tärkeää eläinsuojelutyötä, useimmiten enimmäkseen vapaaehtoispohjalta varsin vaatimattoman rahoituksen turvin. Perussuomalaiset katsovat, että tätä järjestöjen tekemää eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä työtä voitaisiin rahoittaa jatkossa veikkausvoittovaroista.

Hallitus julkisti joulukuussa 2015 sinänsä hyvän turvapaikkapoliittisen ohjelman, joka toteutuessaan olisi tehnyt Suomesta merkittävästi vähemmän houkuttelevan kyseenalaisista syistä turvapaikkaa Suomesta hakevien henkilöiden keskuudessa. Hallitus ei kuitenkaan ole noudattanut laatimaansa ohjelmaa, ja tästä syystä Suomeen on saapunut ja jäänyt suuri joukko sellaisia henkilöitä, jotka muodostavat uhkan kansalliselle turvallisuudelle ja kansalaisten hyvinvoinnille. Suomi on myös usein epäonnistunut kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden poistamisessa maasta. Esimerkiksi Turun terrori-iskun tekijä oli saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen. Turvapaikanhakijat ovat myös tehneet useita muita kansalaistemme henkeen ja fyysiseen koskemattomuuteen kohdistuneita rikoksia maassamme.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa talouspolitiikkansa linjaa siten, että kasvun hedelmät jaetaan oikeudenmukaisesti eri väestöryhmien sekä maaseudun ja kaupunkialueiden välillä.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kokonaisverouudistuksen siten, että verotus edistää työntekoa ja suomalaista yrittämistä sekä supistaa tuloeroja ja kohtelee oikeudenmukaisesti ansiotulojen, pääomatulojen sekä eläketulojen saajia.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa työvoima- ja työttömyysturvapolitiikan siten, että työttömien perustoimeentuloa kiristävistä toimenpiteistä luovutaan ja työtä tai koulutusta hakevien toimeliaisuutta kannustetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus purkaa byrokratiaa, tehostaa virastoja sekä vahvistaa hallinnonalojen ja yksiköiden tulosvastuuta.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo asianmukaiset ja julkiset perustelut kaikille valtion varoista maksettaville avustuksille ja tuille.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy riittäviin toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten ostovoiman vahvistamiseksi sekä asumisen ja liikenteen energiakustannusten alentamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa tavoitteiksi työllisyysasteen nostamisen vähintään 75 %:iin, julkisen velkaantumisen pysäyttämisen, työn ja yrittämisen verotuksen keventämisen, sosiaaliturvan uudistamisen oikeudenmukaiseksi, tuloloukkujen poistamisen ja syntyvyyden kääntämisen kasvuun.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus varautuu suuriin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin, jotka aiheutuvat mm. Brexitistä, Italian velkakriisistä ja Euroopan Keskuspankin roskalainaosto-ohjelman päättymisestä ja joista seuraa korkojen nousu, talouskasvun pysähtyminen ja työttömyyden kasvu.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että aselakia muutetaan vain asedirektiivin kansallisen voimaansaattamisen edellyttämien minimivaatimusten mukaisesti ja Suomi hyödyntää kansallisen edun nimissä kaikki mahdolliset poikkeukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että reserviläisten, metsästäjien ja muiden ase- ja ampumaharrastajien osaaminen ja harrastusmahdollisuudet ylläpidetään korkealla tasolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa ruoka-apua vähävaraisille antavien järjestöjen toiminnan edellytykset.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta vapaaehtoispohjalta eläinsuojelutyötä tekevien yhdistysten toimintaa voitaisiin tukea veikkausvoittovaroista.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallitus ei ole halunnut eikä kyennyt toteuttamaan sellaista maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa, joka takaa suomalaisten lasten ja aikuisten fyysisen ja henkisen koskemattomuuden. Koska hallitus ei lisäksi ole toteuttanut laatimaansa turvapaikkaohjelmaa, se ei nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset katsoo, että ministeriöiden tarkoituksenmukaisen toiminnan varmistamiseksi korkeimpien virkamiesten tulisi olla kokeneita ammattilaisia, joilla on laaja, hallinnonalat ylittävä kokemus valtionhallinnosta. Pelkkä poliittinen sopivuus ei riitä. Jotta valtionhallinnon toiminta yli hallinnonalojen rajojen olisi mahdollisimman sujuvaa, on tärkeää, että kansliapäälliköllä on käytännön kokemusta myös muiden kuin oman ministeriönsä toiminnasta. Tästä syystä esitämme kansliapäälliköiden valintaan toimintamallia, jossa poikkihallinnollisesta kokemuksesta tehdään pätevyysvaatimus kansliapäällikön virkaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luodakseen kansliapäälliköiden valintaan toimintamallin, jossa poikkihallinnollisen osaamisen edistämiseksi edellytetään, että valittavalla kansliapäälliköllä on työkokemusta vähintään kolmelta hallinnonalalta.

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Perussuomalaiset katsoo, että osana valtionhallinnon tehostamistoimenpiteitä tulee poliittisin perustein valittujen virkamiesten lukumäärä ja asema ministeriöissä arvioida uudelleen. Lähtökohtaisesti pääosin poliittista työtä tekevien henkilöiden, joita ei nimitetä virkaansa avoimen haun perusteella vaan poliittisin perustein, ei tulisi olla ministeriöiden vaan puolueiden palkkalistoilla. Nykyisellään poliittinen valmistelu ja virkamiesvalmistelu on sotkettu toisiinsa, mikä tekee järjestelmästä sekavan ja tuottaa huonoa valmistelua. Poliittisen ohjauksen paikka ei ole yksittäisissä ministeriöissä, vaan virkakoneiston tulisi keskittyä hyvän hallinnon toteuttamiseen. Poliittinen johtaminen ja ohjaus tulee keskittää talouspoliittiseen ministerivaliokuntaan ja poliittisten erityisavustajien määrää karsia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 14

> Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän.

24. Suomen EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)

Suomi on paljon muutakin kuin pääkaupunkiseutu. Yleensä merkittävät kansainväliset kokoukset ja tapahtumat on kuitenkin järjestetty pääkaupunkiseudulla. Perussuomalaiset esittää, että Suomen tulevan EU-puheenjohtajakauden aikana puheenjohtajakauteen liittyviä tapahtumia järjestettäisiin eri puolilla maata, jotta EU-päättäjät tutustuisivat Suomeen monipuolisemmin. Tämä avaisi myös uusia yhteistyömahdollisuuksia sekä pääkaupunkiseudun ulkopuolisille kunnille että niissä toimiville yrityksille ja omalta osaltaan vauhdittaisi Suomen viennin- ja matkailunedistämisponnistuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 15

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta Suomen EU-puheenjohtajakauden aikana järjestettävissä kokouksissa kokoukset jalkautetaan koko maahan. Kokousten pitopaikkana tulisi olla muitakin Suomen kaupunkeja kuin Helsinki. Esimerkiksi silloin, kun kokouksen aihe koskee kestävää kehitystä tai matkailua, kokouspaikkana voisi olla jokin Lapin lomakeskus, Oulu tai Jyväskylä.

25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)

Työterveyslaitoksen laskelmien mukaan Suomessa on 800 000 ihmistä, jotka päivittäin altistuvat sisäilman ongelmille niin kodeissa kuin työpaikoillakin. Sisäilmaongelmista kärsivät ovat kuitenkin jääneet aivan liian vähälle huomiolle. Sisäilmasairaus alkaa usein ärsytysoireilla, kuten nuhalla, yskällä ja silmien punoituksella. Lopuksi voidaan olla tilanteessa, jossa edessä ovat neurologiset ja reumaattiset oireet sekä astma. Ongelmat koskevat Suomessa liian usein kouluja ja päiväkoteja, jolloin sekä lapset että opettajat altistuvat sisäilmaongelmille, vaikka kotona sisäilmaongelmia ei olisi.

Tänäkin päivänä sisäilman aiheuttamat oireet tulkitaan helposti psykosomaattisiksi. Sairastuneille on tarjottu avuksi terapiaa tai heitä on jopa pidetty mielenterveysongelmaisina. Koska diagnoosia ei ole saatavilla, vaihtoehtona on monelle ottaa sinänsä väärä mielenterveysdiagnoosi. Tilanteeseen on saatava muutos, koska asianmukaisen diagnoosin puute voi johtaa siihen, ettei sairastunut henkilö esimerkiksi saa hänelle kuuluvia tukia eikä häntä voida todeta työkyvyttömäksi. Lapsen fysiologiset oireet voidaan kuitata keksityiksi väittämällä, että vanhemmilla on mielenterveysongelmia. Selkeästi nykyistä enemmän määrärahoja tulisi kohdistaa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 23.01.25 lisätään 1 000 000 euroa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen.

10. Omistajaohjaus

Omistajaohjauksen osalta tärkeää on myös varmistaa kansallinen pitkän tähtäimen etu niin työllisyyskehityksen, alueellisen kehityksen kuin huoltovarmuudenkin näkökulmasta. Valtio-omistaja voi ja sen tulee painottaa omistajaohjauspolitiikassaan keskeisenä osana Suomen kansallista etua. Perussuomalaiset katsovat, että valtion määräysvalta tulee säilyttää erityisesti sellaisissa yhtiöissä, jotka hoitavat sellaisia tehtäviä, joilla on keskeinen merkitys yhteiskunnan toiminnan turvaamisessa kriisitilanteissa esimerkiksi energiahuollon tai liikenteen toimialoilla.

Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja yritysten toimintamahdollisuuksien kannalta on tärkeää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan posti- ja jakelupalveluiden säilyminen vähintään nykyisellä tasolla koko maassa. Mahdolliset tehostamistoimenpiteet eivät saa näkyä loppukäyttäjän kannalta huonontuneena palveluna. Myös palveluiden säilymiseen kohtuuhintaisina on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Yhtiöiden osingonjakopolitiikkaan tulee myös kiinnittää erityistä huomiota, ja tilanteissa, joissa yhtiön taseeseen kertyy varoja, jotka eivät ole välttämättömiä yhtiön toiminnan kannalta pitkällä aikavälillä, valtio-omistajan tulisi nostaa ylimääräiset varat osinkoina ja sijoittaa varat tuottavasti esimerkiksi koulutuksen ja tutkimuksen tukemiseen sekä alueellisesti työllistävien kasvuyritysten tukemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 16

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa valtion omistajaohjausta erityisesti niiden yhtiöiden osalta, jotka toimivat kansalaisrajapinnassa ja joilla on tärkeä yhteiskunnallinen palvelutehtävä, kuten mm. Posti ja VR. Eduskunta edellyttää hallitukselta konkreettisia toimenpiteitä, joilla turvataan nykyisten tasoisten yleispostipalveluiden säilyminen koko maassa. Mahdolliset tehostamistoimenpiteet on kohdistettava jakelulogistiikkaan, jota voidaan yhdistää yksityisen sektorin toimijoiden kanssa, mutta tehostamistoimenpiteet eivät saa heikentää palveluiden loppukäyttäjien palvelutasoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa omistajaohjauspolitiikassaan siihen, että syntyy uusia innovatiivisia tulevaisuuden yrityksiä ja työpaikkoja sekä koulutus ja tutkimus vahvistuvat, mutta pitää valtion määräysvallassa ne yhtiöt, joilla on huoltovarmuuden tai alueellisen kehityksen kannalta tärkeä merkitys. Valtion kehitysyhtiötä Vakea kannustetaan luomaan kansallista akkuekosysteemiä sekä tukemaan hankkeita, jotka tähtäävät toimintakyvyn ylläpitämiseen ikääntymisen kustannusten alentamiseksi ja ikäihmisten elämänlaadun parantamiseksi. Yksityisen sektorin toimijoiden sekä korkeakoulujen kanssa selvitetään tarpeet tekoälykoulutuksen lisäämiseksi, jotta teknologia-alalla toimivat suomalaisyritykset saavat tarvitsemansa työvoiman ja varmistetaan Suomen asema teknologian kärkimaana.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy omistajaohjauksessa toimenpiteisiin valtion hallinnassa olevien kiinteistöyhtiöiden, kuten Senaatti-Kiinteistöjen, asiakastyytyväisyyden nostamiseksi keskeiseksi tekijäksi yhtiöiden toimintastrategiassa ja johdon palkitsemisen perusteena.

20. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Perussuomalaiset ehdottavat puoluetukeen 15 prosentin leikkausta vuoden 2018 tasosta. On kohtuullista, että puoluetukea kohdellaan samoin kuin muitakin vastaavanlaisia määrärahoja, joita on leikattu. Perussuomalaiset ovat valmiita laskemaan puoluetukia siitäkin huolimatta, että puolue ei saa merkittävää osaa rahoituksestaan etujärjestöiltä tai säätiöiltä, toisin kuin monet muut. Perussuomalaiset katsovat, että kaiken puolueiden saaman tuen tulee olla julkista ja, jos puolue saa rahoitusta muilta tahoilta, yhteiskunnalta tulevan tuen määrää tulee laskea vastaavasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.20.50 vähennetään 4 445 000 euroa puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetusta määrärahasta.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vientikauppa on kovaa ja osaamista vaativaa työtä, jossa paikallistuntemus on monin tavoin keskeisessä asemassa. Kun kauppataseemme alijäämä nousi viime vuodesta 0,2 miljardilla ja kaup-

patase oli tammi—syyskuussa 1,9 miljardia euroa alijäämäinen, on selvää, että yhteiskunnan tulisi panostaa vientiyritysten tukemiseen nykyistä enemmän.

Samanaikaisesti matkailu Suomeen on nosteessa, ja viime vuonna Suomeen suuntautuvassa kansainvälisessä matkailussa lyötiin kaikki ennätykset: ulkomaiset yöpymiset kasvoivat 813 000 yöpymisellä ennätykselliseen 6,6 miljoonaan. Keskeiseksi kasvua rajoittavaksi tekijäksi uhkaa kuitenkin muodostua lentokenttä- ja hotellikapasiteetti.

Jotta positiivista työllisyyskehitystä saadaan vahvistettua ja sekä matkailu- että vientiyritykset saavat kansantaloutemme kannalta tärkeälle toiminnalleen tarvitsemansa tuen, tulee hallituksen panostaa ulkomaanedustustojen toiminnassa nykyistä enemmän vienninedistämiseen ja Suomeen kohdistuvan matkailun tukemiseen. Ulkomaanedustustojen toiminnassa keskeiseksi painopisteeksi tulee nostaa vientikaupan mahdollisuuksien tunnistaminen, erityisesti pk-yritysten tukeminen vientiponnisteluissa sekä aktiivinen yhteistyö matkailualan toimijoiden kanssa Suomeen kohdistuvan matkailun edistämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 19

> Eduskunta edellyttää, että hallitus siirtää taloudellisia ja henkilöresursseja kaikissa ulkomaisissa edustustoissa vientimme edistämiseen ja Suomeen suuntautuvan matkailun kasvattamiseen.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Huonosti hoidettu kehitysapu ei ratkaise, vaan pidentää kurjuutta. Perussuomalainen vaihtoehto perustuu vapaaehtoisuuteen. Jokainen kansalainen voi halutessaan veroilmoituksen kautta lahjoittaa kehitysapuun, ja lahjoitus menisi suoraan ruohonjuurityöhön, esimerkiksi konfliktien ehkäisyyn ja ratkaisuun, koulutukseen sekä tyttöjen ja naisten oikeuksien parantamiseen kehitysmaissa. Suorat budjettituet tulee lopettaa.

Kehitysapu estää markkinaehtoisten rahoitusjärjestelyjen toimivuutta ja paikallisten pankkien kehittymistä, paisuttaa köyhien maiden julkista sektoria ja hämärtää hallitusten vastuullisuutta omille kansalaisilleen. Nämä väitteet ovat pitkän uran kehitysavun parissa tehneen Matti Kääriäisen kirjasta Kehitysavun kirous (Into 2015). Perussuomalaisten kehitysapumalli tulee perustumaan vapaaehtoisuuteen ja ruohonjuuritason auttamiseen.

Vuodelle 2019 valtion tulee varata vain välttämätön pohjakassa niitä maksuja varten, jotka on jo sovittu. Perussuomalaiset haluavat, että suomalaisten tuloksellisten järjestötoimijoiden painoarvoa kehitysyhteistyörahaston toiminnassa pitää kasvattaa. Kehitysavun painopistettä siirretään veroporkkanan avulla vapaaehtoisille lahjoituksille ja kehitysyhteistyön läpinäkyvyyttä on lisättävä, jotta toiminnan vaikuttavuuden seuranta on mahdollista ja rahat voidaan keskittää tehokkaimmille ja hyödyllisimmille toimijoille.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Passiivisen rahanjaon sijasta kehitysavun tarkoituksena tulee olla konfliktien ehkäiseminen ja ratkaiseminen sekä auttaa kohdemaita tulemaan toimeen omillaan. Samaan aikaan hiilijalanjälkeä lisäävä massasiirtolaisuus tulee lopettaa, koska ei ole sen enempää lähtömaiden kuin Euroopan maiden kannalta järkevää, että kehitysmaiden väestö siirtyy Eurooppaan laajamittaisesti sosiaaliturvan varaan tai hanttihommiin sen sijaan, että osallistuisi kotimaansa ongelmien ratkaisemiseen.

Perussuomalaiset korostavat sitä, että naisten ja tyttöjen aseman parantaminen on tärkein yksittäinen teko kehitysmaiden ongelmien ratkaisemiseksi pitkällä tähtäimellä. Tyttöjen on saatava käydä koulunsa ja osallistua tasavertaisina yhteiskunnan rakentamiseen sen sijaan, että heidät alistetaan lapsentekokoneiksi ollessaan vielä itsekin lapsia. Tähän ongelmaan puuttumalla korjataan myös koko maapallon kannalta merkittävin ongelma, liikakansoitus. Kehitysavun saamisen ehdoksi tulee asettaa, että kohdevaltio esittää suunnitelman väestönkasvun saamiseksi kuriin.

Perussuomalaisten mallissa veronmaksaja voi veroilmoituksessaan ilmoittaa vapaaehtoisen summan kehitysapuun. Tämä ei kuitenkaan riitä. Suomen tulee irtautua haitallisista kehitysapukohteista ja keskittyä vain ruohonjuuritason työhön, kuten opetuksen järjestämiseen sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseen, joiden tulee olla prioriteettien kärjessä myös tulevaisuudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 24.30.66 vähennetään 75 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetusta määrärahasta ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

> Eduskunta edellyttää, että kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä luovutaan maakumppanuudesta Palestiinalaisalueen kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

> Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa Suomen kehitysyhteistyön Perussuomalaisten luoman mallin mukaiseksi ja vahvistaa suomalaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön rahoitusta.

Vastalauseen lausumaehdotus 22

> Eduskunta edellyttää, että hallitus painottaa kehitysavun tarkoituksena konfliktien ehkäisemistä ja ratkaisemista sekä toimintamalleja, joissa kohdemaita autetaan tulemaan toimeen omillaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

> Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka Suomen T&K-panostuksia voitaisiin hyväksyä OECD:n ODA-laskennassa kehitysavuksi sikäli, kun innovaatiot ovat kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisia.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Yrittäjyyteen liittyy aina epäonnistumisen riski, ja yritystoiminnan päättyminen konkurssiin voi aiheuttaa yrittäjää ja hänen perhettään koskevan henkilökohtaisen tragedian. Suomi tarvitsee kuitenkin yrittäjyyttä ja yrittäjien luomia työpaikkoja. Tästä syystä on syytä varmistaa, että yritystoiminnan päättymisellä tilanteessa, jossa konkurssiin ei liity vilpillisyyttä tai epärehellisyyttä, ei ole yrittäjälle kohtuuttomia seurauksia. Nykyjärjestelmässä velkavankeus pitkittyy, kun mahdollisuus henkilökohtaiseen konkurssiin puuttuu. Perussuomalaiset katsovat, että epäonnistumisen yritystoiminnassaan kokeneiden ihmisten sulkeminen työelämän ulkopuolelle on haaskausta ja ylivelkaantuneille ihmisille tulee taata mahdollisuus päästä takaisin työelämään. Konkurssin ei tule olla automaattisesti häpeä, vaan konkurssin tehneelle yrittäjälle tulee antaa mahdollisuus saada kokemuksensa hyödyttämään suomalaista yrityselämää. Perussuomalaiset kiirehtii hallitusta saattamaan voimaan henkilökohtaista konkurssia koskevan lainsäädännön.

Useimmissa EU-maissa on käytössä positiivinen luottorekisteri, josta lainanantajat voivat tarkistaa myös lainanhakijan muut lainat ja tulot. Tällainen positiivinen luottorekisteri kuvaa lainanhakijan kykyä hoitaa maksuvelvoitteensa. Suomessa pidetään tällä hetkellä kuitenkin ainoastaan negatiivista luottorekisteriä, eli rekisteröidään maksuhäiriöitä. Viime vuosina kulutusluottoja on myönnetty kiihtyvään tahtiin, velkaantuminen on kasvanut ja maksuhäiriöisten suomalaisten määrä on lisääntynyt useilla tuhansilla henkilöillä vuodessa. Positiivinen luottorekisteri mahdollistaisi lainanmyöntäjille lainanhakijan aiempien velkojen selvittämisen ja auttaisi siten ehkäisemään ylivelkaantumista. Perussuomalaiset katsovat, että hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin ylivelkaantumisen ehkäisemiseksi ja tehdä tarvittavat muutokset lainsäädäntöön mahdollistaakseen positiivisen luottorekisterin perustamisen.

Kun lakia yksityishenkilön velkajärjestelystä uudistettiin vuonna 2015, jäi 1990-luvun laman velallisten ahdinko edelleen huomiotta. Valtiovallan harjoittama rahapolitiikka ja devalvointi aiheuttivat konkurssiaallon, jonka seurauksia moni velallinen maksaa yhä. Perussuomalaiset katsoo, että olisi kohtuullista ja inhimillistä antaa näille ihmisille uusi mahdollisuus yli 20 vuoden velkavankeuden jälkeen, ja kehottaa hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin 1990-luvun lamavelallisten vapauttamiseksi viimeinkin velkavankeudesta.

Perussuomalaiset katsoo, että rikoksista tuomittavien rangaistusten tulee olla selkeässä yhteydessä teon vakavuuteen ja moitittavuuteen. Erityisesti lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja väkivaltarikosten tuomioiden matala taso on omiaan koettelemaan kansalaisten oikeustajua. Lapset ovat uhreina erityisen haavoittuvassa asemassa, ja lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat tästä syystä erityisen moitittavia. Tästä huolimatta raiskauksen tunnusmerkistöä on tulkittu esimerkiksi siten, että sukupuoliyhteyttä 10-vuotiaan lapsen kanssa ei ole tuomittu törkeänä raiskauksena, koska uhrin suostumuksen puutetta ei katsottu näytetyn toteen. Lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja väkivaltarikosten tunnusmerkistöt sekä rangaistusasteikot tulee ottaa kriittisen arvioinnin kohteiksi,

jotta tekijä ei selviäisi vähäisemmällä rangaistuksella esimerkiksi siksi, että uhria on nuoren iän vuoksi vaikeaa kuulla todistajana, ja jotta tuomittavat rangaistukset olisivat linjassa tekojen törkeyden ja uhrille aiheutetun vahingon kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lainsäädännön henkilökohtaisen konkurssin mahdollistamiseksi Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti ryhtyy toimenpiteisiin maksuhäiriöiden määrän vähentämiseksi esim. luomalla positiivisen luottorekisterin.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin 1990-luvun lamavelallisten vapauttamiseksi vastuistaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin seksuaalirikosten rangaistusten nostamiseksi.

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeusministeriön alaisuudessa toimii useita eri valtuutettuja: lapsiasiavaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, tietosuojavaltuutettu ja tiedusteluvaltuutettu. Lisäksi perussuomalaiset ovat esittäneet perustettavaksi vanhusasiamiehen viran.

Perussuomalaiset esittää oikeusministeriön alaisuudessa toimivien valtuutettujen toimintojen yhdistämistä saman katon alle tiedusteluvaltuutettua lukuun ottamatta. Muodostettaisiin oikeusturvatalo, jossa eri valtuutettujen toimitilat ja tukitoiminnot yhdistettäisiin. Tämä edistäisi kansalaisten oikeusturvan toteutumista, kun oikeusturvaan liittyvät palvelut toteutettaisiin yhden luukun periaatteella, säästäisi yhteiskunnan rahoja tukitoimintojen yhdistämisestä vapautuneiden määrärahojen myötä ja helpottaisi muun muassa sijaisuuksien järjestämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeusministeriön alaisten valtuutettujen toimistojen yhdistämiseksi oikeusturvataloksi, jotta oikeusturvaan liittyvät palvelut voitaisiin tuottaa kansalaisille yhden luukun periaatteella.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Perussuomalaiset katsoo, että keskeinen ongelma oikeusturvan toteutumisessa Suomessa ovat usein mittaviksi nousevat oikeudenkäyntikulut, jotka riita-asioissa jäävät hävinneen osapuolen maksettaviksi. Merkittäväksi ongelma nousee erityisesti silloin, kun vastakkain ovat yksityishenkilö ja suuryritys, esimerkiksi vakuutusyhtiö. Suuren kuluriskin takia asioita ei voi käytännössä viedä oikeuteen, vaan lautakuntaratkaisut ovat lopullisia silloinkin, kun esimerkiksi potilasvahinkoasioissa oikeusturvalle olisi tarvetta. Perussuomalaiset katsoo, että valtion tulisi puuttua tähän ongelmaan ja ryhtyä toimenpiteisiin, jotta oikeusturva toteutuisi. Yhtäältä maksuttoman oikeusavun tulisi olla käytettävissä esimerkiksi potilasvahinkoasioita käsittelevissä lautakunnissa, ja toisaalta tilanteissa, joissa oikeudenkäynnin osapuolet ovat hyvin epätasavertaisessa asemassa, kynnys oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseen tulisi olla merkittävästi nykyistä alempi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

> Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa suomalaisten oikeusturvaa laskemalla oikeudenkäyntikulujen tasoa.

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talous- ja velkaneuvonta siirtyy kunnista oikeusaputoimistoihin vuoden 2019 alussa. Tällä hetkellä talous- ja velkaneuvonnan jonot ovat pitkiä, keskimäärin kuusi viikkoa. Alueelliset erot ovat kuitenkin suuria, ja pisimmillään jonot ovat joissakin kaupungeissa jopa lähes puolen vuoden mittaisia, kun joissakin kaupungeissa neuvontakäynnille on päässyt jopa alle viikossa. Perussuomalaiset katsoo, että jo kansalaisten yhdenvertaisuus edellyttää, että kohtuuttoman pitkiin jonoihin on löydettävä ratkaisu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 30

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että velalliset ja taloudellisessa ahdingossa olevat saavat välitöntä apua ja jonoja lyhennetään, kun talous- ja velkaneuvonta siirretään oikeusaputoimistoihin. Jonotusaikojen tulee olla kohtuullisia koko maassa.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Vielä vuonna 2010 virkaa tekeviä poliiseja oli Suomessa vajaat 8 000. Nyt luku on noin 7 150, ja ennusteen mukaan vuonna 2020 virassa on enää 6 300 poliisia. Perussuomalaiset esittävätkin kenttäpoliisin resurssien vahvistamista kouluttamalla ja palkkaamalla 2020-luvun alkuvuosina vähintään 800 uutta poliisimiestä kenttätehtäviin. Suomalaiset eivät tarvitse nettipoliiseja kyttäämään ajatusrikoksia sosiaalisessa mediassa, vaan osaavia, rehellisiä poliiseja kentälle takaamaan arjen turvallisuuden, huolehtimaan liikenneturvallisuudesta ja selvittämään rikoksia. Hallituksen poliisille osoittamista lisäresursseista liian iso osa on menossa kohonneiden vuokrien muodossa toimitilakustannuksiin.

Suomessa on ylivoimaisesti vähiten poliiseja per asukas Pohjoismaissa. Esimerkiksi Ruotsissa on kaksi poliisia tuhatta asukasta kohden, kun suhdeluku on Suomessa 1,3. Silti Ruotsin poliisi on helisemässä esimerkiksi humanitäärisen maahanmuuton aiheuttaman lähiöväkivallan, tuhotöiden ja terrorismiuhan alla. Näin ollen myös suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin toimintaedellytyksiä on parannettava.

Suomen turvallisuustilanne ei ole parantunut sen myötä, kun poliisien määrä on vähentynyt — päinvastoin. Kansalaisten turvallisuuden takaaminen on valtiovallan ensisijaisia tehtäviä, ja perussuomalaiset olisivat valmiita satsaamaan poliisin työhön tuntuvasti.

Kyse ei ole pelkästään siitä, että ulkona on turvallista liikkua, vaan myös oikeusturvasta. Kun poliisin resursseja vähennetään, tutkinta-ajat kasvavat entisestään ja rikosten selvittämisprosentti heikkenee. Kun poliisiasemaverkostoa on harvennettu ja liikkuvan poliisin lakkauttamisen myötä poliisin näkyminen katukuvassa on vähentynyt, kansalaisten turvallisuudentunne on heikentynyt. Poliisien voimavarojen heikentäminen on näkynyt käytännössä myös poliisien työssäjaksamisen heikentymisenä. Perussuomalaiset haluaa panostaa lisää kansalaisten turvallisuuteen ja varmistaa poliisille riittävän resursoinnin sen tekemään yhteiskunnan kannalta elintärkeään työhön. Hallitus poisti vuoden 2018 lisätalousarviokäsittelyssä eduskunnan kertaluontoisen lisämäärärahan nettipedofilian ja verkkorikollisuuden torjuntaan. Hallituksen tulisikin varmistaa, että poliisilla on vuoden 2019 talousarviossa riittävät resurssit nettipedofilian ja verkkorikollisuuden torjuntaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.10.01 lisätään 25 000 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 31

> Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa poliisin toimintaedellytyksiä niin, että sisäinen turvallisuus varmistetaan koko maassa ja rikosten selvitysaste nousee nykyisestä. Tämä edellyttää, että poliisien määrä nostetaan pysyvästi 7 500:aan vuoteen 2025 mennessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa voimakkaasti harmaan talouden torjuntaan tietojenvaihtoon perustuen ja mahdollisten väärinkäytösten edellyttämiin toimenpiteisiin sekä vastaavien ilmiöiden ennalta ehkäisemiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa poliisille riittävän resursoinnin nettipedofilian ja verkkorikollisuuden torjuntaan.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Turvallisuus- ja hyvinvointipakettimme tarkoituksena on turvata kansalaisten perusturvallisuus. Emme ole valmiita tinkimään sisäisestä tai ulkoisesta turvallisuudesta edes syrjäseuduilla. Vaadimme siksi lisää resursseja rajavartiolaitokselle, jotta he pystyvät hoitamaan tehtävänsä maamme koskemattomuuden varmistajina.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.01 lisätään 5 000 000 euroa rajavartiolaitoksen toimintamenoihin.

Eurooppaan ja erityisesti Schengen-alueeseen on kohdistunut viime vuosina ennennäkemätön turvapaikanhakijoiden vyöry. Vaikka EU:n ulkoraja vuotaa kuin seula, ei Suomi tällä hetkellä tee rajatarkastuksia 26 Schengen-alueen maan välisessä ns. sisärajaliikenteessä. Tästä johtuen EU:n ulkopuolelta tulleet ihmisjoukot kulkevat EU:n sisällä esteettä EU:n omien sääntöjen vastaisesti, usein paremman elintason perässä, mutta toisinaan myös vakaviin rikoksiin syyllistyen. Rajavalvonnan puutteesta johtuen emme tiedä, millaisia ihmisiä maassamme oleskelee, ja turvallisuusuhkiin on vaikeaa varautua. Myöskään karkotuspäätöksiä ei saada pantua täytäntöön tehokkaasti. Perussuomalaiset katsoo, että hallituksen tulee varautua turvallisuustilanteen äkilliseen heikkenemiseen entisestään laatimalla viipymättä toimintasuunnitelma, joka mahdollistaa rajatarkastusten nopean palauttamisen Suomen kaikille ulkorajoille tilanteen sitä edellyttäessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii suunnitelman ottaa rajatarkastukset nopeasti käyttöön Suomen kaikilla ulkorajoilla, mikäli tilanne sitä edellyttää.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomessa järjestetään useilla erityisaloilla erittäin laadukasta koulutusta, mutta koulutusviennin mahdollisuudet ovat jääneet pitkälti käyttämättä eikä koulutusosaamista ole tuotteistettu silloin-

kaan, kun suomalaiselle osaamiselle olisi kysyntää. Perussuomalaiset katsoo, että pelastusopiston koulutustarjontaa voitaisiin tuotteistaa myymällä esimerkiksi metsäpalojen sammuttamista koskevaa koulutusta ulkomaille. Koulutusviennistä saatavat tuotot voitaisiin hyödyntää pelastustoimen koulutusresurssien lisäämiseen ja koulutuksen kehittämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 35

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tutkii mahdollisuudet suomalaisen pelastusalan koulutuksen tuotteistamiseen ja koulutuksen aktiiviseen markkinointiin ulkomaalaisille toimijoille.

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hätäkeskuksissa tehdään kansalaistemme arjen turvallisuuden kannalta korvaamattoman arvokasta työtä. Hätäkeskuspäivystäjä joutuu ensimmäisenä arvioimaan, millaista apua tarvitaan, kun pulassa oleva ihminen soittaa. Työvuorot ovat 12 tunnin mittaisia. Niitä tehdään niin arkena kuin pyhänä. Kaikissa Suomen kuudessa hätäkeskuksessa vastataan vuositasolla yhteensä yli 2,6 miljoonaan puheluun. Hätäkeskuksia kuitenkin vaivaa merkittävä henkilöstöpula, ja koko maassa tarvittaisiin välittömästi 35 uutta hätäkeskuspäivystäjää, jotta hätäpuheluihin vastaaminen ei hidastuisi. Eniten vajetta on Keravalla ja Turussa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

> Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa hätäkeskuslaitoksen riittävän resursoinnin yhtäältä henkilöstön työssäjaksamisen turvaamiseksi ja toisaalta hätäpuheluihin vastaamisen vasteaikojen pitämiseksi sellaisella tasolla, jotta kansalaisten turvallisuus ei vaarannu.

40. Maahanmuutto

Vastaanottotoiminnasta suomalaisille veronmaksajille aiheutuneet kustannukset ovat olleet mittavat, vuoden 2015 osalta 168,4 miljoonaa euroa ja vuonna 2016 huimat 619,1 miljoonaa euroa. Vaikka vastaanoton piirissä olevien henkilöiden määrä on laskenut, vastaanottotoiminnasta koitui edelleen veronmaksajille vuonna 2017 lähes 282 miljoonan euron kustannus. Kuluvan vuoden talousarviossa kustannukseksi on arvioitu 203,8 miljoonaa euroa ja ensi vuodelle 179,2 miljoonaa euroa.

Tavoitteet kustannuksiltaan kalliimpien vastaanottokeskusten sulkemisesta eivät ole onnistuneet, sillä useimmat yksikkökustannukset eivät ole laskeneet merkittävästi. Perussuomalaiset katsoo, että vastaanottotoiminnan kustannukset on saatava kuriin, ja tästä syystä edellyttää, että hallitus teettää puolueettoman ja perusteellisen selvityksen vastaanottokeskusten rahan käytöstä ja hallinnosta ja tuo selvityksen eduskunnan käsittelyyn.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 37

> Eduskunta edellyttää, että hallitus teettää puolueettoman ja perusteellisen selvityksen vuosina 2015—2017 perustettujen vastaanottokeskusten rahan käytöstä ja hallinnosta ja tuo selvityksen eduskunnan käsittelyyn.

Hallitus laati vuonna 2015 turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman, jonka lyhyen aikavälin tavoitteena oli katkaista turvapaikanhakijoiden hallitsematon virta maahamme ja saada turvapaikkakustannukset hallintaan sekä kotouttaa tehokkaasti turvapaikan saaneet. Ohjelmassa listattujen toimenpiteiden toteutus on kuitenkin jäänyt kesken, ja pelkästään vastaanottotoiminnasta esitetään talousarviossa Suomelle aiheutuvan vuonna 2018 lähes 191 miljoonan euron kustannukset. Perussuomalaiset edellyttävät, että hallitus toteuttaa turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelmansa täysimääräisenä, jotta turvapaikanhakijoita erityisesti Suomeen houkuttelevat vetovoimatekijät saadaan poistettua, kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet käännytettyä ja turvapaikanhakijakriisistä veronmaksajille aiheutuvat kustannukset saadaan hallintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 38

> Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kokonaisuudessaan syksyllä 2015 laaditun turvapaikkapoliittisen toimintaohjelmansa.

Vastalauseen lausumaehdotus 39

> Eduskunta edellyttää, että maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden seurantaa ja maasta karkottamista tehostetaan sekä lakkautetaan maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden kunnalliset palvelut.

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Turvapaikkakriisistä on aiheutunut valtion lisäksi merkittäviä kustannuksia myös muille tahoille, kuten kunnille. Pahimmillaan turvapaikanhakijan majoitusvuorokausi maksoi vuonna 2015 Joutsenon vastaanottokeskuksen säilöönottoyksikössä 443 euroa. Vastaanottokeskuksia pyörittävät yritykset ovat tehneet toiminnallaan miljoonien eurojen voittoja. Jotta tapahtuneista virheistä voidaan ottaa oppia eikä samoja virheitä toisteta, on ensiarvoisen tärkeää selvittää, kuinka veronmaksajien maksettavaksi jäänyt satojen miljoonien kokonaislasku syntyi. Perussuomalaiset edellyttää, että hallitus selvittää ja julkaisee viipymättä turvapaikan hakijoista aiheutuvat kokonaiskustannukset.

Perussuomalaiset ehdottavat vastaanoton kustannuksiin leikkausta. Katsomme, että väärin perustein tapahtuva maahanmuutto aiheuttaa Suomelle mittavia kustannuksia, jotka on selvitettävä. Maahanmuuton kustannuksista löytyy useita säästökohteita. Suomen tulee entisestään tiukentaa

turvapaikka- ja perheenyhdistämismenettelyä, sillä jonossa on tällä hetkellä runsaasti hakemuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 40

> Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja julkaisee viipymättä turvapaikanhakijoista aiheutuvat kokonaiskustannukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 41

> Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää kotoutumisen seurantaan mittarit, kriteerit sekä enimmäiskeston ja ryhtyy toimenpiteisiin, joilla vähennetään kotouttamisen kuluja merkittävästi sekä lisätään prosessien kustannustehokkuutta.

22. Vapaaehtoinen paluu (siirtomääräraha 2 v)

Turvapaikkakriisin myötä Suomeen on jäänyt runsaasti kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita henkilöitä, joilla ei ole laillista oikeutta oleskella maassamme. Sen lisäksi, että luvattomasti maassa oleskelevista henkilöistä aiheutuu yhteiskunnalle kustannuksia muun muassa toimeentulotukimenojen muodossa, osa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista voi muodostaa yhteiskunnallemme turvallisuusuhkan. Suomessa on lukuisia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita, joita poliisi ei ole kyennyt poistamaan maasta. Perussuomalaiset katsoo, että käännytysprosessia on tehostettava kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden poistamiseksi maasta ja käännytysprosessin onnistumisen varmistamiseksi kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut on tarvittaessa otettava säilöön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 42

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden, luvattomasti maassa olevien henkilöiden poistamista Suomesta.

63. Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha)

Korkean verotuksen, kalliiden asumiskustannusten ja humanitäärisille maahanmuuttajille hyvän sosiaaliturvan yhdistelmä on luonut tilanteen, jossa Suomi ei ole erityisen houkutteleva kohde työperäiselle maahanmuutolle, mutta se on yksi maailman houkuttelevimmista, ellei houkuttelevin, kohde sosiaaliturvashoppailijoille ja turvapaikkaturisteille.

Perussuomalaiset katsoo, että maahanmuuton kustannuksista voitaisiin löytää merkittävästi säästökohteita. Turvapaikanhakijoille maksettavat avokätiset tuet toimivat vetovoimatekijänä, joka lisää maamme houkuttelevuutta ja siten aiheettomien turvapaikkahakemusten määrää. Rahallinen panostus tulisi suunnata turvapaikkahakemusten nopeampaan käsittelyyn sekä kielteisten

turvapaikkapäätösten nopeampaan täytäntöönpanoon, jolloin vastaanottotoiminnan asiakkaiden määrä sekä vastaanottotoiminnan kustannukset laskisivat. Hallituksen tulisi toteuttaa turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelmansa täysimääräisenä ja ryhtyä tarvittaessa lisätoimenpiteisiin, jotta turvapaikanhakijamäärä sekä siten vastaanottotoiminnan asiakasmäärä saataisiin laskuun. Perussuomalaiset katsoo, että maastapoistamisprosessia tulee tehostaa ja käyttää esitetyt määrärahat muihin käyttökohteisiin. Turvapaikkaprosessin väärinkäyttöä voidaan omalta osaltaan vähentää vähentämällä turvapaikanhakijoille maksettavia tukia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 43

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvapaikanhakijoina tulevien henkilöiden vastaanottorahan vähentämiseksi sellaiselle tasolle, ettei se muodosta vetovoimatekijää muihin Euroopan maihin verrattuna, sekä ryhtyy toimenpiteisiin, joilla saavutetaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten vastaanoton kuluista merkittävät säästöt vastaanottotoiminnan palvelutarjontaa ja kustannustasoa karsimalla.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Perussuomalaiset kunnioittavat kansalaisvelvollisuuttaan suorittavia varusmiehiä sekä kertausharjoituksiin osallistuvia. Maanpuolustus on fyysisesti raskasta toimintaa, joka sisältää vaarallisia tilanteita, joihin liittyy tapaturmariski. Sotilastapaturmalainsäädäntöä ollaan uudistamassa, mutta varusmiesten parannettua vakuutusturvaa tullaan soveltamaan vain vuoden 2019 alusta eteenpäin tapahtuneisiin tapaturmiin. Vaatimukset lain soveltamisesta takautuvasti aikaisemmin tapahtuneisiin tapaturmiin ovat kaikuneet kuuroille korville.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 44

> Eduskunta edellyttää, että sotilas- ja tapaturmalainsäädäntöä kehitetään siten, että asevelvollisuutta suorittavien ja kertausharjoituksissa olevien korvauskäytännöt säädetään samalle tasolle kuin kriisinhallinnassa olevilla ja uusia korvauskäytäntöjä sovelletaan myös jo tapahtuneiden tapaturmien osalta.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Puolustusvoimat on joutunut sopeuttamaan menojaan kohtuuttomasti jo kymmenen vuotta. Vaikka pieniä parannuksia tilanteeseen on tullut viime vuosina, kuten reservin määrän nostaminen lä-

hemmäs tarvetta, tarvitaan myös lisää kantahenkilökuntaa. Kantahenkilökunnan lisäämisen myötä reserviä voidaan kasvattaa takaisin kestävään määrään eli noin 350 000 sotilaaseen. Puolustusvoimien tehtävä on koko maan puolustaminen, eikä se alhaisemmalla määrällä ole täysin realistista, vaikka kalusto olisi hyvää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 27.10.01 lisätään 40 000 000 euroa Puolustusvoimien toimintamenoihin.

Jalkaväkimiinat ovat olleet historiallisesti merkittävä osa maanpuolustustamme. Jalkaväkimiina ei ole hyökkäysase, vaan kustannustehokas puolustusase, jolla oli keskeinen merkitys uskottavan puolustuksen kannalta vihollisen liikkuvuuden rajoittajana. Puolustusministeriön selvitystyöryhmä on todennut miinat edullisiksi ja tehokkaiksi sekä katsoo, ettei maavoimilla ole muita määrällisesti riittäviä asejärjestelmiä, joilla mekanisoidun hyökkääjän liike voitaisiin yhtä tehokkaasti hidastaa ja pysäyttää. Puolustusministeriö vastusti Ottawan sopimukseen liittymistä, ja miinoista luopuminen vaikeuttaakin maamme puolustamista sekä lisää maahamme suuntautuvan maahyökkäyksen sattuessa merkittävästi puolustajien tappioita. Kansainvälisen yhteisön näkökulmasta sopimukseen liittyminen ei ollut välttämätöntä, sillä sopimuksen ulkopuolelle ovat jättäytyneet muun muassa Yhdysvallat, Venäjä, Intia ja Kiina. Perussuomalaiset esittävätkin, että maanpuolustuksen edellytysten turvaamiseksi hallitus aloittaa toimenpiteet Ottawan sopimuksesta irtautumiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 45

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin reservin kasvattamiseksi 350 000 sotilaaseen sekä kantahenkilökunnan lisäämiseksi tämän edellyttämälle tasolle.

Vastalauseen lausumaehdotus 46

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Suomen irtaantumiseksi jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta.

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Perussuomalaiset katsoo, että on erittäin tärkeää, että Suomella on oma toimintakykyinen aseteollisuus. Se turvaa kriisiaikoina aseiden ja taistelutarvikkeiden saannin, vaikka maamme meri- ja ilmakuljetukset olisi katkaistu vihollisen toimesta. Kotimaisen puolustusteollisuuden menestys ei saa olla pelkästään kiinni ulkomaisesta viennistä, vaan myös Puolustusvoimien on aktiivisesti hankittava aseita ja taistelutarvikkeita kotimaasta. Myös Puolustusvoimien elintarvike- ja muissa päivittäistavaroiden ja palveluiden hankinnassa tulee painottaa kotimaisuutta työllisyyden, yrittäjyyden ja huoltovarmuuden esittämiseksi.

Hornet-hävittäjien seuraajien hankinta on lähitulevaisuuden suurin yksittäinen Puolustusvoimien investointi. Jopa kymmenen miljardin euroon suuruusluokkaan yltävä hankinta on suuruusluo-

kaltaan mittava koko kansantalouden kannalta. Onkin tärkeää, että hankinta valmistellaan huolellisesti ja hankintaan pyritään kytkemään laajuudeltaan merkittävää innovaatiokumppanuusyhteistyötä koneiden toimittajan kanssa kotimaisen puolustusteollisuuden kehittämiseksi ja puolustusteknologiaosaamisen säilyttämiseksi Suomessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 47

> Eduskunta edellyttää, että hallitus suuntaa puolustusvoimien hankinnat mahdollisimman laajasti kotimaassa tuotettuihin ja valmistettuihin tuotteisiin työllisyyden, yrittäjyyden ja huoltovarmuuden edistämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 48

> Eduskunta edellyttää, että hallitus toimittaa eduskunnalle selonteon hävittäjähankinnan kokonaiskustannuksista sekä niiden rahoittamisesta ja mahdollisesta innovaatiokumppanuusyhteistyöstä koneet toimittavan tahon kanssa.

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Maassa on aina armeija. Jos se ei ole oma, se on jonkun muun. Tämä on syytä muistaa. Perussuomalaiset tukee jatkossakin vahvaa asevelvollisuuteen ja laajaan reserviin perustuvaa järjestelmää. Jotta uskottava kriisivalmius säilyisi reservissäkin, on vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön panostettava. Esimerkiksi MPKY:n ja maakuntajoukkojen ajanmukaista koulutusta on tuettava asianmukaisin koulutusresurssein.

Vapaaehtoisella maanpuolustuksella on merkittävä rooli yhteiskuntamme kokonaisturvallisuuden kannalta maanpuolustushengen ja -kyvyn lujittajana sekä viranomaisten toiminnan tukena. Vapaaehtoinen maanpuolustus antaa Suomen puolustusvalmiudelle tehokkaan resurssin: se parantaa kansalaisten valmiuksia selviytyä häiriö- ja poikkeusoloissa ja täydentää ja tukee viranomaisten toimintaa sekä rauhan että kriisien aikana. Vapaaehtoisjärjestöjen etenkin paikallistasolla tekemällä työllä voidaan saavuttaa tulevaisuudessa suurta turvallisuushyötyä sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi varataan riittävät resurssit.

Varusmiesten kuntoa on mitattu kuntotesteillä vuosikymmenten ajan. Kuntotestien tulokset ovat hälyttäviä: varusmiesten kunto on huonompi kuin koskaan ennen. Samaan aikaan palvelukseen astuvien keskipaino on 24 vuodessa noussut 6,8 kilogrammaa. Puolustusvoimia huolettaa erityisesti se, että kuntotestissä ääripäät ovat kaukana toisistaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 49

> Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maanpuolustusjärjestöjen toimintaedellytykset.

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla edistetään nuorten liikuntaharrastuksia ja yhteistyössä maanpuolustusjärjestöjen kanssa pyritään kohottamaan asepalvelukseen astuvien kuntoa.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Euroalueeseen kuuluu maita, joiden hintakilpailukyvyssä ja tuottavuudessa on merkittäviä eroja. Nämä erot ovat johtamassa pysyvien elintasoerojen syntyyn ja syvenemiseen euroalueen sisällä samaan aikaan, kun euroaluetta on pidetty keinotekoisesti kasassa EKP:n toiminnalla. Valitut toimintatavat ovat aiheuttaneet pankkien ja isäntävaltioiden välisen kohtalonyhteyden ja kasvattaneet valtioiden vastuita, eikä sijoittajavastuu ole käytännössä toteutunut. Keinotekoisen alhainen korkotaso ja näennäisen ilmainen raha ovat johtaneet kevytmieliseen velkaantumiseen samaan aikaan, kun yhteisvastuun nimissä jonkun muun, tässä tapauksessa keskeisesti keskuspankin, oletetaan kantavan riskit. *No bailout* -säännöltä on puuttunut uskottavuus, ja tästä syystä myös huonokuntoisten pankkien heikkolaatuisiin saataviin on markkinoilla suhtauduttu lähes riskittöminä. Tällainen sairaiden rakenteiden ylläpito johtaa itsessään yhteisvastuuseen. Koska yhteisvastuu ei ole Suomen kansallisen edun mukainen vaihtoehto, perussuomalaiset katsoo, että Suomen tulee kansallisen etunsa nimissä valmistautua euroalueen hajoamiseen konkreettisen varautumissuunnitelman muodossa.

Arvopaperikeskusuudistuksen käsittelyn yhteydessä vuoden 2017 toukokuussa eduskunta hyväksyi ponnen, joka edellytti lakimuutoksia suoran omistuksen tasoisen omistustietojen julkisuuden turvaamiseksi. Omistustietojen julkisuus on tärkeä päämäärä sekä veronkierron torjunnan että markkinoiden luottamuksen ja sisäpiiritiedon väärinkäytösten ehkäisemisen kannalta. Perussuomalaiset edellyttää, että hallitus ryhtyy hyväksytyn ponnen mukaisiin toimenpiteisiin omistusten julkisuuden lisäämiseksi. Tällä hetkellä omistustietojen julkisuus ei tosiasiallisesti toteudu, kun maksuton tutustuminen osakasluetteloihin on mahdollista ainoastaan Euroclear Finlandin toimipisteessä Helsingissä ja muualta maasta käsin omistustietojen kysely on mahdollista ainoastaan maksulliseen puhelinnumeroon soittamalla kalliilla minuuttiveloituksella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Eduskunta edellyttää, että hallitus torjuu EU/EMU-alueen liittovaltiokehityksen ja laatii Suomelle suunnitelman EMUn/euron hajoamisen varalle.

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää omistusten julkisuutta, kuten eduskunta päätti säädettäessä uutta lakia arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta.

Vastalauseen lausumaehdotus 53

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotka lisäävät omistusten julkisuutta erityisesti julkisesti listattujen yhtiöiden osalta. Omistustietoihin tutustumisen tulisi olla mahdollista nykyistä laajemmin ja kohtuullisin kustannuksin. Mahdollisuus tähän voitaisiin toteuttaa esimerkiksi aluehallintovirastojen yhteydessä.

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Moniin eri talousrikollisuuden muotoihin olisi mahdollista puuttua ottamalla käyttöön lohkoketjuihin perustuva arvonlisäveron valvontajärjestelmä. Lohkoketjujen käyttöönotto mahdollistaisi liiketapahtumien todennettavuuden ja kirjanpidon synkronoinnin, estäisi kaksinkertaisten kuittien käytön, tekisi tapahtumista kiistämättömiä ja nopeuttaisi valvontaa merkittävästi. Tämän lisäksi lohkoketjuteknologia helpottaisi kansainvälistä verotusta siirtohinnoittelun oikeellisuuden todentamisen muodossa osoittamalla, mikä osuus voitoista kuuluu millekin liiketoiminnan osalle. Perussuomalaiset esittävät, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luodakseen lohkoketjuteknologiaan perustuvan arvonlisäveron valvontajärjestelmän ja edistää sen käyttöönottoa EU-tasolla. Lisäpanostus verohallinnon resursointiin valvontajärjestelmän toteuttamiseksi maksaa itsensä takaisin harmaan talouden vähentymisen myötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 54

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää verohallinnon resursseja erityisesti arvonlisäverotuksen valvonnan kehittämiseksi ja talousrikollisuuteen puuttumiseksi. Valvonnan tehostamiseksi ja harmaan talouden torjumiseksi verohallinnossa on käynnistettävä hanke lohkoketjuteknologiaan perustuvan arvonlisäverotuksen valvontajärjestelmän ottamiseksi käyttöön ensi tilassa.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tullin voimavarojen riittävyys on keskeisessä asemassa rajat ylittävän rikollisuuden, kuten ihmis- ja huumekaupan sekä kansainvälisen talousrikollisuuden torjunnassa. Tullin tekemä työ on keskeisessä asemassa myös veropetosten ja sähköiseen kaupankäyntiin liittyvien rikosten selvittämisessä. Erityisesti sähköisen kaupankäynnin kasvu ja talousrikollisuuden kansainvälistyminen ovat lisänneet talousrikostorjunnan haasteita. Perussuomalaiset vaatii, että Tullille varmistetaan riittävät voimavarat rajat ylittävän talousrikollisuuden ja sähköiseen kaupankäyntiin liittyvän rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 55

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että Tullilla on käytössään riittävät resurssit, jotta erityisesti rajat ylittävää talousrikollisuutta sekä sähköiseen kaupankäyntiin liittyvää rikollisuutta pystytään torjumaan tehokkaasti.

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Ahvenanmaa on Suomen varakkaimpiin kuuluva alue. Maakuntahallinto on velaton, ja väkilukuun suhteutettuna valtion menot ovat Ahvenanmaalla suurin piirtein kaksinkertaiset muun Suomen keskiarvoon verrattuna. Perussuomalaiset haluaa rajoittaa kohtuuttomia varainsiirtoja Ahvenanmaan maakuntaan Manner-Suomen ja Ahvenanmaan asukkaiden yhdenvertaiseen asemaan saattamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 56

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla Ahvenanmaan tasoitusmaksun taso lasketaan kohtuulliselle tasolle maakunnan velattomuus ja manner-Suomeen verrattuna erittäin hyvä taloudellinen tilanne huomioiden.

90. Kuntien tukeminen

32. Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin (siirtomääräraha 3 v)

Digitalisaatio säästää kuluja, mutta se on myös toiminnan kannalta tärkeää. Tehokkuus on työntekijän ja ennen kaikkea palveluiden käyttäjän, eli jokaisen Suomen kansalaisen, etu. Julkisen sektorin tulee toimia suunnannäyttäjänä, kun koko yhteiskunnalta edellytetään paitsi tehokkuutta myös kulumalttia. Perussuomalaiset näkee kuntien ja kuntayhtymien hallinnossa ja erityisesti taloushallintoprosesseissa merkittäviä potentiaalisia kustannussäästöjä, jotka voidaan saavuttaa, jos digitalisaation mahdollistamat tehostamistoimet toteutetaan täysimääräisinä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 57

Eduskunta edellyttää, että hallitus kannustaa kuntia ja kuntayhtymiä edistämään hallinnon digitalisaatiota ja osoittaa valtionavustuksia hankkeisiin, joilla taloushallintoprosesseja yhtenäistetään ja pyritään yhtenäistämisellä saavuttamaan taloushallintoprosesseissa digitalisaation mahdollistamat kustannussäästöt täysimääräisinä.

92. EU ja kansainväliset järjestöt

69. Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)

Suomi maksaa Euroopan unionille jäsenmaksua, joka perustuu arvonlisäveropohjaan ja bruttokansantuloon. Ensi vuonna jäsenmaksuosuutemme on reilut kaksi (2) miljardia euroa. Vaikka Suomi saa osan erilaisten tukien muodossa takaisin, Suomi on ollut nettomaksajan roolissa lähes koko jäsenyysaikamme ajan ja nettomaksuosuutemme on ollut vuosittain satoja miljoonia.

Oman jäsenmaksunsa lisäksi Suomi osallistuu muutamien varakkaiden EU-maiden maksuosuuksien helpottamiseen. Suomi helpottaa Saksan, Hollannin, Itävallan, Ruotsin ja viimeisimpänä myös Tanskan maksuosuuksia, mikä on täysin kestämätöntä. Suomi on maksanut huomattavia summia myös Isolle-Britannialle myönnetyn maksuhelpotuksen rahoittamiseksi, vuonna 2019 149 miljoonaa euroa. Brexitin myötä EU:n toiseksi suurimman nettomaksajan lähtiessä Suomen nettomaksuosuus on vaarassa kasvaa entisestään.

Perussuomalaiset vaatii, että aiemmasta poiketen Suomen on jatkossa neuvotteluissa ajettava omaa kansallista etuamme ja vaadittava oman taakkamme kohtuullistamista. Epäreiluista jäsenmaksualennuksista on luovuttava ja samalla on varmistettava, ettei Suomen nettomaksuosuus nouse entisestään. Tärkein tavoite on EU:n budjetin tuntuva leikkaus, joka edellyttää, että EU:n järjettömäksi paisunut hallinto on laitettava laihdutuskuurille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 58

> Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomen nettomaksuosuus Euroopan unionille ei kasva Brexitin myötä ja alenee seuraavalla rahoituskaudella. Suomen tulee ajaa neuvotteluissa toimenpiteitä, joilla pyritään keventämään Euroopan unionin hallintoa siten, että tavoitteena tulee olla vähintään 260 miljoonan euron alennus Suomen jäsenmaksuosuuteen.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Peruskoulujen määrä koko maassa on vähentynyt vuodesta 2005 noin tuhannella koululla valtion poistettua pienille kouluille suunnatun lisän. Monessa kunnassa suunnitellaan edelleen koulujen lakkauttamisia. Koulujen lakkauttamisista johtuen päivittäiset koulumatkat voivat pidentyä erityisesti pienimpien koululaisten kannalta kohtuuttomiksi. Perussuomalaiset katsovat, että hallituksen tulee ryhtyä alueellisen tasa-arvon varmistamiseksi toimenpiteisiin, joilla kylä- ja lähikoulujen toimintaedellytykset turvataan.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Vuonna 2017 Suomessa oli noin 111 748 pelkän perusasteen suorittanutta 20—29-vuotiasta henkilöä, noin 16 prosenttia ikäluokasta. Osuus on noussut 2000-luvun alusta. Tilastokeskuksen mukaan koulutustasolla on suuri vaikutus nuorten työllistymismahdollisuuksiin: korkeakoulutettu alle 30-vuotias työtön työllistyy noin 50 prosentin todennäköisyydellä, keskiasteen opinnot suorittanut lähes 40 %:n todennäköisyydellä ja peruskoulun käynyt vain 17 %:n todennäköisyydellä. Sekä nuoren itsensä että yhteiskunnan näkökulmasta olisi perusteltua ohjata nuoret jatko-opintoihin.

Oppivelvollisuus päättyy sinä vuonna, jona nuori täyttää 17 vuotta. Valtaosa peruskoulun keväällä päättäneistä jatkaa elokuussa lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Tässä nivelvaiheessa muutama tuhat nuorta ei kuitenkaan pääse tai hakeudu keskiasteen oppilaitoksiin. Työpaikkoja alaikäisille ei juuri ole tarjolla. Ne nuoret, jotka eri syistä jäävät kokonaan koulutuksen ulkopuolelle tai keskeyttävät opinnot, ovat suuressa vaarassa syrjäytyä. Tästä heille, heidän läheisilleen ja koko yhteiskunnalle syntyy pitkävaikutteisia ongelmia ja kustannuksia.

Nuorisotakuulla pyrittiin turvaamaan nuorille opiskelu tai työharjoittelu. Se ei kuitenkaan ole onnistunut, koska nuorilla ei ole velvollisuutta niihin osallistumiseen. Perussuomalaiset eivät kannata oppivelvollisuuden jatkamista, koska se olisi kallista ja pääosin tarpeetonta. Esitämme, että peruskoulun päättäneille kuitenkin säädettäisiin opiskeluvelvollisuus. Heidän tulisi opiskella esim. kieliä, tietotekniikkaa, kansalais- ja taloustietoa sekä muita sellaisia aineita, jotka heitä kiinnostavat. Opiskeluvelvollisuus voisi sisältää opiskelua esim. 20 tuntia viikossa. Velvollisuus päättyisi sinä vuonna, kun nuori saavuttaa täysi-ikäisyyden eli täyttää 18 vuotta. Yhteiskunnan tulisi järjestää tähän mahdollisuudet.

Monissa kouluissa kärsitään sisäilmaongelmista, ja ongelmat voivat pahimmillaan jatkua vuosikausia ennen kuin niitä edes yritetään korjata. Perussuomalaiset katsoo, että sekä opiskelijoilla että opettajilla koulutusasteesta riippumatta on oikeus terveelliseen työskentely-ympäristöön ja tästä syystä välttämättömiin korjaustoimiin sisäilmaongelmista kärsivissä kouluissa ja päiväkodeissa on ryhdyttävä viipymättä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 59

> Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa kylä- ja lähikoulujen toimintaedellytykset ja oppilaiden kohtuulliset päivittäiset koulumatka-ajat.

Vastalauseen lausumaehdotus 60

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin opiskeluvelvollisuuden säätämiseksi nuorille oppivelvollisuusiän täyttymisen jälkeen siihen asti, kun nuori täyttää 18 vuotta.

Vastalauseen lausumaehdotus 61

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan opiskelijoille ja opetushenkilökunnalle terveellinen ja sisäilmaongelmista vapaa toimintaympäristö koulutusasteesta riippumatta.

20. Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Laadukas koulutus kaikilla koulutuksen asteilla on elintärkeää maamme kilpailukyvyn varmistamiseksi tulevaisuudessa. Suomen sijoitus osaamista mittaavassa Pisa-tutkimuksessa on kuitenkin laskenut vuodesta 2006 lähtien. Eri koulutusasteisiin on kohdistettu viime vuosina lukuisia leikkauksia, joiden todellinen hinta selviää vasta vuosien päästä. Perussuomalaiset katsovat, että laadukas koulutus on investointi tulevaisuuteen ja koulutuksen tasosta tinkiminen on lyhytnäköistä sekä yhteiskunnan kokonaisedun vastaista. Koulutukselle sekä tutkimukselle on varmistettava riittävät resurssit ja tämän lisäksi on varmistettava, että resurssit jakautuvat tasapuolisesti koko maassa.

Perussuomalaiset katsovat, että pakollinen toisen kotimaisen kielen opiskelu ei ole tarkoituksenmukaista ja vapaalla kielivalinnalla voitaisiin saada merkittäviä etuja kielivalikoiman laajentumisen muodossa esimerkiksi matkailualan tarpeisiin. Suomeen suuntautuvan matkailun kannalta keskeisten kielten opetuksen lisääminen olisi tarpeen, jotta esimerkiksi Kiinasta ja Venäjältä Suomeen suuntautuvan matkailun tarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan. Ruotsinkielisen väestön palveluiden turvaaminen ei edellytä sitä, että jokainen Suomen kansalainen osaa ruotsia, vaan tarkoituksenmukaisempaa olisi palkata riittävä määrä ruotsia hyvin osaavia virkamiehiä niihin tehtäviin, joissa ruotsin kielen taidolle on todellinen tarve.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 62

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa resursseja koko maassa eri koulutusmuodoille ja kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen, vapaan sivistystyön oppilaitoksissa annettavaan koulutukseen ja täydennyskoulutukseen sekä laaja-alaiseen tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 63

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa tavoitteeksi ruotsin kielen säätämisen valinnaiseksi oppiaineeksi ja ryhtyy toimenpiteisiin Suomeen suuntautuvan matkailun kannalta keskeisten kielten opetuksen lisäämiseksi kouluissa.

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Perusopetuksessa opetus, oppimistulokset ja koulurauha kärsivät resurssipulan johdosta liian suuriksi paisuneista opetusryhmistä. Erityisryhmiä on jouduttu purkamaan ja tukea tarvitsevia oppilaita on siirretty perusopetuksen ryhmiin. Perussuomalaiset haluaa pitää opetusryhmien koot

riittävän pieninä sekä turvata erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tarpeet. Perussuomalaiset esittääkin lisäresursseja ryhmäkokojen pienentämiseen. Ryhmäkokojen pienentäminen on mahdollista, kun pakollista esiopetusta ei laajenneta nykyisestä koskemaan viisivuotiaita.

Alueellisen tasa-arvon säilyttäminen edellyttää, että lapsilla on mahdollisuus varhaiskasvatukseen ja koulunkäyntiin ilman kohtuuttoman pitkiä koulumatkoja koko maassa. Perussuomalaiset vaatii tästä syystä, että opetus- ja kulttuuriministeriö ryhtyy konkreettisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, ettei yhdenkään lapsen päivittäisen koulumatkan pituus ylitä kahta tuntia. Esitämme tämän tavoitteen toteuttamista varten 50 000 000 euron määrärahaa lähi- ja kyläkoulujen ja -päiväkotien toiminnan turvaamiseen. Määräraha jaettaisiin hakemuksesta valtionosuuksina sellaisille kunnille, joiden alueilla lasten koulumatkat ovat erityisen pitkiä ja joissa kyläkoulujen ja -päiväkotien toiminnan turvaaminen edellyttää lisäpanostuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.10.30 lisätään 50 000 000 euroa lähi- ja kyläkoulujen ja -päiväkotien toiminnan turvaamiseen.

20. Ammatillinen koulutus

21. Ammatillisen koulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Ammatillisesta koulutuksesta on leikattu viime vuosina rankalla kädellä. Tämä on käytännössä tarkoittanut opetuksen vähentämistä, kun opettajien määrää on karsittu. Koska laki ei säätele lähiopetuksen määrää ammattikouluissa, oppilaille voidaan tarjota itsenäisesti suoritettavia verkkokursseja tai muuta itsenäistä opiskelua. Kun vielä pari vuosikymmentä sitten ammattikouluissa opiskeltiin 38 tuntia viikossa opettajien ohjauksessa, nykyään lähiopetuksen määrä on enää 28 viikkotunnin tasoa ja muu opiskelu on opiskelijan omalla vastuulla.

Perussuomalaiset katsovat, ettei ammatillisen koulutuksen rahoitus ole riittävä, ja vaativat lisäpanostuksia ammatillisen koulutuksen laadun turvaamiseksi. Ammattikouluihin tulee turvata riittävä määrä sekä lähiopetusta että opettajia ja opinto-ohjaajia. Tavoitteet opettajien ja opinto-ohjaajien määristä suhteessa opiskelijamääriin tulisi huomioida ja myöntää tähän tarkoitukseen riittävät määrärahat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.20.21 lisätään 40 000 000 euroa ammatillisen koulutuksen menoihin.

Suomi tarvitsee jatkossakin ammattiosaajia, ja perussuomalaiset kantavat suurta huolta näiden ammattiosaajien kouluttamisesta ja osaamistason varmistamisesta, jotta yrityksillämme on tarjolla osaavaa työvoimaa ja suomalaisilla nuorilla työtä. Parasta työvoimapulan paikkaamista on kouluttaa suomalaiset nuoret ammatteihin, joissa heillä on edellytykset työllistyä. Työvoiman tarve on suuri muun muassa ohjelmisto-, rakennus- ja sote-aloilla, joilla aloituspaikkojen määrää tulisikin lisätä.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 64

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti ohjelmisto-, rakennus- ja sote-alojen aloituspaikkojen lisäämiseksi ammatillisessa koulutuksessa, jotta työvoiman lisääntyvään kysyntään näillä aloilla voidaan vastata.

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Nuorisotyöttömyys on maassamme edelleen vakava ongelma. Perussuomalaiset esittävät hallitukselle oppisopimuskoulutuksen lisäämistä sekä mestari-kisällimallin käyttöönottoa nuorten jatkokouluttamiseksi erityisesti valmistavan teollisuuden, rakennusalan, kaivosteollisuuden ja konepajojen ammattilaisiksi. Mallista hyötyisivät sekä nuoret että varttuneemmat työntekijät: kisällikoulutus parantaa työkokemusta vailla olevien nuorten työllistymistä ja mestarivalmentajatoiminnalla voidaan pidentää vanhempien ammattilaisten työuria sekä ehkäistä ennenaikaista eläköitymistä.

Kisällien koulutus tapahtuisi pääsääntöisesti työpaikoilla ns. mestarityöntekijän ohjaamana. Koulutus vahvistaa käytännön valmiuksien kehittymistä nuorille työntekijöille, jotka ovat saaneet alan peruskoulutuksen, mutta varsinainen alan työkokemus puuttuu.

Toimintamallissa mestarityöntekijä koulutetaan jatkokoulutusvalmentajaksi. Mestareiksi voidaan valikoida alan ammattilaisia, joiden työuria voidaan pidentää työtehtävien vaihtumisella keveämmiksi. Kisällikoulussa mestari kouluttaa kisälliä, kisälli oppii mestarilta. Kisällikoulun toimintaperiaatteita ovat osaamisen ja hiljaisen tiedon siirtyminen vanhoista perinteistä, työtavoista ja materiaaleista mestarilta kisällille sekä käytännön ammatti- ja työelämätaitojen kasvattaminen. Kisällikoulutoimintamallin toteutus on luontevinta tehdä yhteistyössä alan ammattioppilaitosten tai kurssikeskusten kanssa, jotka myös ohjaavat tulevat mestarivalmentajat tehtäviinsä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 65

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen lisäämiseksi ja tavoitteellisten mestari-kisällimallien toteuttamiseksi.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset haluavat jatko-opintoihin tehokkuutta ja mahdollisuuksia. Yliopistokoulutusta tulee kehittää sivistysyliopistomallin mukaisesti panostaen laadukkaaseen tutkimukseen ja opetukseen. Lisäksi yliopistojen perustutkimukselle on taattava pitkäjänteisesti riittävä ja vakaa rahoitus. Yliopistomaailmassa tulee antaa suomen kielelle riittävä arvostus.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Perussuomalaiset esittävät 40 000 000 euron lisämäärärahaa laadukkaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen turvaamiseen. Määrärahaa myönnettäisiin hakemuksesta yliopistoille alueellisten osaamiskeskittymien kehittämiseen, tarkoituksena luoda maakuntien yliopistoihin huippuyksiköitä, jotka piristäisivät yhteistyössä alueen elinkeinoelämän kanssa paikallista yritystoimintaa ja siten edistäisivät maamme kilpailukykyä sekä opiskelijoiden työllistymistä. Potentiaalia olisi esimerkiksi energiatekniikan, metsäteollisuuden ja kaivosalan tutkimuksen edistämisessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.40.50 lisätään 40 000 000 euroa laadukkaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen turvaamiseen.

80. Taide ja kulttuuri

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Suomessa on lähes 1 000 paikallismuseota, joista 730 on kuntien, yhdistysten ja säätiöiden ylläpitämiä. Paikallismuseot ovat kirjastojen jälkeen alueellisesti kattavin kulttuuripalveluverkostomme. Paikallismuseoissa on vuosittain yhteensä miljoona kävijää, niiden kokoelmissa on yhteensä 2,4 miljoonaa kohdetta ja hoidossa 3 000 rakennusta.

Paikallismuseot ovat pääosin ei-ammatillisesti hoidettuja museoita, joissa arvokasta vapaaehtoistyötä tekee vuosittain 10 000 ihmistä. Museoiden taloudellinen vaikuttavuus -tutkimuksen mukaan jokainen museokävijä kasvattaa museon lähialueen taloutta 32—49 eurolla. Monessa kotiseutumuseossa toimii myös alueen kotiseutuarkisto.

Perussuomalaiset haluavat varmistaa kotiseutumuseoiden rahoituksen säilymisen maakuntauudistuksen yhteydessä, kannustaa museoita tallentamaan kokoelmissaan olevien esineiden tarinat sekä laajentamaan paikkakuntansa historian dokumentoinnin ulottumaan nykypäivään asti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 66

> Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää tukea kotiseutumuseoille ympäri maata paikallishistorian tuntemuksen lisäämiseksi.

91. Nuorisotyö

50. Rahapelitoiminnan tuotot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Toisin kuin puoluetukien, poliittisten nuorisojärjestöjen tukien jakoperusteet eivät ole demokraattiset eivätkä perustu puolueiden menestykseen vaaleissa. Sen sijaan keskeisenä osana tukien määräytymiseen vaikuttaa järjestöjen edeltävä tukisumma. Perussuomalaiset katsovat, ettei tällainen järjestelmä ole oikeudenmukainen eikä kuulu osaksi demokraattista yhteiskuntaa, koska

tukien jako ei kuvasta kansan tahtoa, vaan pyrkii edesauttamaan vallitsevien poliittisten voimasuhteiden säilymistä. Poliittisten nuorisojärjestöjen tukijärjestelmä tulee muuttaa merkittävästi nykyistä läpinäkyvämmäksi siten, että tuen määräytyminen perustuu keskeiseltä osin edeltävien eduskuntavaalien vaalitulokseen eikä kuntien tai muiden julkishallinnon toimijoiden nuorisotoimintaan varattuja varoja käytetä puoluepoliittisesti sitoutuneiden tai tiettyä poliittista aatetta edistämään perustettujen järjestöjen tukemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 67

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa poliittisten nuorisojärjestöjen tukimäärärahan jakoperusteet siten, että kunkin järjestön osuus vastaa ao. puolueen edellisissä eduskuntavaaleissa saamaa kansanedustajamäärää.

Hallitus on ottanut tavoitteekseen harrastustakuun lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen on merkittävä sijoitus yhteiskuntamme yhdenvertaisuuden kannalta, mutta sen toteutuminen käytännössä edellyttää rahoitusta. Perussuomalaiset näkevät tarkoituksenmukaisena panostaa harrastuksiin suoraan järjestöjen kautta, jolloin raha kiertää mahdollisimman pienillä hallintokustannuksilla, ja esittää järjestökenttään kohdistuvaa lisärahoitusta.

Liikuntapoliittisen selonteon mukaan liikkumattomuus on vakava kansanterveydellinen haaste, joka tulee maksamaan vuositasolla yli kolme miljardia euroa. Selonteossa esitetään toimia lisätä liikuntaa esimerkiksi perusopetuksessa, työelämässä ja vanhusten palveluissa. Myös liikkumista välitunneilla halutaan parantaa ja koulupäivän jälkeistä harrastus- ja kerhotoimintaa lisätä. Kuntien käyttöön on myös kehitteillä harrastuspassi. Sen avulla kunnat voisivat tarjota erityisesti peruskoululaisille harrastusmahdollisuuksia. Perussuomalaiset esittää, että liikuntapoliittisessa selonteossa esitetyt toimenpiteet koululaisten ja opiskelijoiden liikuntaharrastuksen lisäämiseksi otetaan käyttöön viipymättä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 68

> Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa liikunta- ja harrastustoiminnan lisäämisen siten, että jokaiselle lapselle ja nuorelle taataan vähintään yksi harrastus. Erityisen tärkeää on pienituloisten perheiden lasten liikuntaharrastuksen kehittäminen.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Maatalous on ajautunut EU:n, kotimaisen politiikan ja kahden katovuoden seurauksena vakavaan kriisiin. Jos vahvoihin toimenpiteisiin ei nopeasti ryhdytä, maatalouden ongelmat ajavat tuhansia tiloja vararikkoon. Tämän seurauksena myös kymmenet tuhannet elintarvikeketjun työpaikat ovat vaarassa. Kehitys uhkaa kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) mukaan maatalouden kannattavuus on nykyisellään koko 2000-luvun heikoimmalla tasolla ja heikkenee entisestään viime vuoteen verrattuna. Keskivertomaatilalla yrittäjätulo jää tänä vuonna noin 7 200 euroon, mikä on lähes 40 prosenttia viime vuotta vähemmän. Luonnonvarakeskuksen ennuste arvioi sikatilojen kannattavuuskertoimen laskevan 0,24:ään ja maitotilojen 0,2:een. Kannattavuus heikkenee myös naudan- ja sianlihantuotannossa sekä lammas- ja vuohitaloudessa. Siipikarjataloudessa kannattavuus säilyy ennallaan.

Perussuomalaiset vaatii, että Suomeen säädetään elintarvikeketjun tulolaki. Tällä lailla tulee taata se, että kuluttajan maksamasta hinnasta kohtuullinen osuus menee alkutuottajille, jalostukselle, kuljetuksiin ja kaupalle. Näin voidaan ilman kuluttajahintojen nousua viljelijöille tuleva osuus kasvattaa kattamaan tuotantokustannukset, investoinnit ja kohtuullinen palkka tehdystä työstä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 69

> Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii kannattavan maataloustuotannon edellytyksistä Suomessa ja ryhtyy toimenpiteisiin tavoitteena säätää viljelijöiden ja alkutuottajien tulonmuodostuksen turvaava elintarvikeketjun tulolaki.

54. Rahapelitoiminnan tuotolla rahoitettava hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Suomenhevonen oli korvaamaton apu Suomen sodissa ja menneinä vuosikymmeninä metsätaloudessa sekä Suomen jälleenrakentamisessa merkittävä työhevonen. Kaupungistumisen myötä siitä on tullut harrastekäytössä monipuolinen yleishevonen. Hevosen ja ihmisen kumppanuus on löytänyt uuden muodon hevosharrastuksessa, jossa suomenhevosella sekä ratsastetaan että ajetaan. Suomenhevosen asemaa kunnioittaakseen perussuomalaiset esittävät, että hallitus määrää suomenhevosen maamme itsenäisyyden juhlaeläimeksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 70

> Eduskunta edellyttää, että hallitus nimeää suomenhevosen maamme itsenäisyyden juhlaeläimeksi.

20. Maa- ja elintarviketalous

01. Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kuluttajien tietoisuus ja kiinnostus ruuan alkuperästä on kasvanut samaan aikaan, kun ruuantuotanto on kansainvälistynyt: valmistusmaa ja alkuperämaa eivät ole läheskään aina sama asia, ja esimerkiksi Suomessa paistettu leipä tai pakattu maito voikin olla peräisin ulkomailta. Erityisesti eläinperäisissä tuotteissa kuluttajia kiinnostaa tuotannon eettisyys. Perussuomalaiset esittävät, että hallitus ryhtyy toimiin elintarvikkeiden alkuperämerkintöjen kehittämiseksi siten, että kuluttaja saa nykyistä tarkemmat tiedot tuotteen alkuperästä ja tuotantotavan eettisyydestä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 71

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin merkinnän saamiseksi elintarvikkeisiin sen varmistamiseksi, että kuluttaja saa tiedon tuotteen alkuperästä ja tuotantotavan eettisyydestä.

44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Suomi on maailman pohjoisin maatalousmaa. Perussuomalaiset näkevät, että maataloustuotannon säilymisen kannalta maassamme on erityisesti luonnonhaittakorvauksella suuri merkitys. Sen avulla tasoitetaan tulotasoeroa epäsuotuisten ja suotuisten alueiden viljelijöiden välillä.

Luonnonhaittakorvaus on merkittävä kannattavuuden parantaja suomalaisilla maatiloilla. Kannattavuus on elinehto sille, että maatiloille saadaan ylipäänsä jatkajia. Kannattava maatalous mahdollistaa elinvoimaisten maatilojen säilymisen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämisen maaseutumaisilla alueilla. Maatalous puolestaan ylläpitää paitsi kotimaista ruuantuotantoa myös huoltovarmuutta maassamme. Samoin viljelijöiden tulee jatkossa voida luottaa siihen, että ao. maksuvirastot hoitavat aina — tai jopa etupainotteisesti — tukimaksut viljelijöille.

Perussuomalaiset kantaa huolta maanviljelyselinkeinon tulevaisuudesta Suomessa. Haluamme, että jatkossa on viljelijöille tarjolla nykyistä parempi ja kohtuuhintaisempi vakuutusturva satovahinkojen varalle kohtuullisin ehdoin. Tämän vakuutusjärjestelmän luomiseen tulee myös yhteiskunnan osallistua sen käynnistymisvaiheessa rahallisin kustannuksin. Pitkällä tähtäimellä järjestelmä tulee kuitenkin rahoittaa viljelijöiden maksamilla vakuutusmaksuilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 72

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viljelijöiden uuden julkisvetoisen satovahinkovakuutusjärjestelmän.

47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Maatalouspolitiikkaa uhkaa lähivuosina murros Britannian mahdollisesta EU-erosta johtuen: kun EU:n kokonaisbudjetista putoaisi pois Brexitin myötä arviolta 10—11 miljardia euroa, joudutaan EU-budjetin suurimman osa-alueen muodostavaa maatalouspolitiikkaa tukineen pakostikin arvi-

oimaan uudestaan. Tällaisessa tilanteessa Suomen on arvioitava myös omaa tukipolitiikkaansa uudestaan. Keskeinen haaste on huoltovarmuudenkin näkökulmasta turvata omaa tarvetta vastaava maatalous- ja elintarviketuotanto kaikissa olosuhteissa. Perussuomalaiset edellyttävät, että hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin turvatakseen Suomen maa- ja elintarviketaloudessa kaikissa oloissa oman kansan tarvetta vastaavan tuotannon keskeisissä tuotteissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 73

> Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomen maa- ja elintarviketaloudessa turvataan kaikissa oloissa oman kansan tarvetta vastaava tuotanto keskeisissä tuotteissa.

40. Luonnonvaratalous

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Suomen metsät ovat hiilinielu, koska metsien kasvu sitoo enemmän hiiltä kuin mitä sitä vapautuu metsien käytön ja luonnollisen poistuman vuoksi. Suomen kasvavat metsävarat ovat vähentäneet ilmakehässä olevaa hiilidioksidin määrää jo vuosikymmeniä. Kun puut kasvavat, ne varastoivat hiiltä runkoon, oksiin, juuriin ja lehtiin. Hiili vapautuu luontaisesti takaisin ilmaan hiilidioksidina, kun puu ja karike lahoavat. Kun puuta käytetään, hiili varastoituu tai vapautuu, riippuen siitä, mitä puusta tehdään. Suomessa metsäpohjainen bioenergia nojaa metsäteollisuuden ja metsänhoidon sivutuotteisiin. Suurimmat ilmastohyödyt puunkäytöllä saavutetaan puupohjaisilla pitkäikäisillä tuotteilla, joiden hiilisisältö pystytään pitämään pitkään käytössä ja jotka korvaavat elinkaarivaikutuksiltaan suuripäästöisiä tuotteita. Suomessa puuta ei kasvateta energiakäyttöä varten, vaan hyödynnetään teollisuuden sivujakeet sekä metsänhoidossa pieniläpimittainen puu ja hakkuutähteet.

Puun, turpeen ja biomassan poltosta syntyvä tuhka on erinomainen lannoiteaine, jonka käyttö on sangen vaatimatonta syystä tai toisesta. Perussuomalaisten mielestä Suomen metsien lannoiteaineena tulisi käyttää em. poltoista syntyvää tuhkaa nykyistä enemmän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 74

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan hyvä metsänhoito sekä puuraaka-aineen mahdollisimman kattava ja tarkoituksenmukainen käyttö. Tavoitteena tulee olla Suomen asema puurakentamisen huippumaana, puupohjaisten tuotteiden innovatiivinen kehittäminen sekä sellaisen puuaineksen, jota ei pystytä hyödyntämään muussa teollisessa tuotannossa, mahdollisimman tehokas hyödyntäminen energiantuotannossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 75

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin puun, turpeen ja biomassan poltosta syntyvän tuhkan käytön lisäämiseksi metsien lannoitteena.

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Kalastusmatkailu on Suomessa nousussa: suomalaisista noin kolmannes harrastaa kalastusta, minkä lisäksi monet ulkomaalaiset matkailijat kalastavat Suomessa. Suomessa toimii toistasataa yritystä kalastusmatkailun alalla ja kalataloudessa kokonaisuudessaan noin 1 700 yritystä. Kalastusmatkailun taloudelliset vaikutukset hyödyttävät myös alueen muita, niin majoitusta tarjoavia, elintarvikkeita myyviä kuin veneitä vuokraavia yrityksiä. Perussuomalaiset näkevät kalastusmatkailulla Suomessa suuren potentiaalin ja esittävät, että vaihtotaseen alijäämää helpottaakseen ja matkailutuloja lisätäkseen hallitus luo kansallisen kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämisohjelman. Puhtaalla suomalaisella kalalla on kysyntää myös ulkomailla, ja tästä syystä hallituksen tulisi panostaa myös sellaisen yritystoiminnan edistämiseen, joka tähtää kotimaisten kalatuotteiden vientiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 76

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämisohjelman edistääkseen kotimaisen kalan käyttöä, kalastusmatkailua ja kalatuotteiden vientiä.

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Suomessa oli kuluvan vuoden maaliskuussa Luonnonvarakeskuksen laskentojen mukaan 165—190 sutta. Arvio on noin 10 % suurempi kuin vuoden 2017 maaliskuuta koskeva arvio (150—180). Susikannan painopiste on siirtynyt itäisestä Suomesta läntiseen Suomeen, jossa maaliskuussa oli noin 70 prosenttia Suomen susista. Eniten susikanta on vahvistunut Pohjanmaalla, missä keskustelu susihavainnoista on kansalaisten keskuudessa käynyt etenkin tänä vuonna kiivaana.

Toisaalta sudet ovat tappaneet myös runsaasti tuotanto- ja kotieläimiä eri puolilla maata, samoin kuin metsästäjien koiria, vaikka päämetsästyskausi ei ole vielä edes alkanut. Lisäksi, kun on yleisessä tiedossa se, että jo viime vuonna ilmoitettiin, että korvaukset ovat tippuneet rajusti, niin tilanne vaatii perussuomalaisten mielestä korjausrahaa, jotta esimerkiksi tilalliset pystyvät hakemaan vahingonkorvauksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 77

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kehittääkseen petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvausjärjestelmää.

Vastalauseen lausumaehdotus 78

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti häirikkösusien ja kotieläinvahinkoja aiheuttaneiden susien kaatolupaprosessin sujuvoittamiseksi.

50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Sekä luonto- että metsästysalan järjestöt tunnistavat, että Suomessa tapahtuu salametsästystä. Ongelman laajuudesta on kuitenkin erimielisyyttä. Salametsästyksen kohteeksi joutuvat usein petoeläimet, kuten sudet, ahmat, karhut ja kotkat. On arvioitu, että vain noin kymmenen prosenttia salametsästystapauksista päätyy valvontaviranomaisten tietoon, koska tutkintaresursseja ei ole riittävästi. Perussuomalaiset haluavat pitää metsästyksen hallittuna ja esittävät, että hallitus sekä lisää resursseja salametsästyksen valvontaan että nostaa metsästysrikosten rangaistusasteikoita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 79

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin salametsästyksen ehkäisemiseksi mm. valvontaa parantamalla ja rangaistuksia tehostamalla.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Heinäkuun alussa voimaan tulleen taksiuudistuksen tarkoitus oli lisätä kilpailua ja matkustajien valinnanvapautta. Käytännössä uudistus kuitenkin tarkoittaa kuluttajalle taksimarkkinoita, joilla hintoja ei ole etukäteen määritelty, taksiliikennettä melkein millä tahansa ajoneuvoilla ja taksiyrityksiä, jotka operoivat milloin ja missä haluavat. Päivystysvelvollisuus poistui, velvollisuus käyttää taksikylttiä poistui, ja samalla mahdollisuudet matkustajien huijaamiseen valetakseihin helpottuivat merkittävästi. Monelle rehelliselle taksiyrittäjälle uudistus merkitsi romahtaneita tuloja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 80

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin korjatakseen taksiuudistuksessa ilmenneet epäkohdat. Tavoitteena tulee olla maaseudun taksipalvelujen palauttaminen, harmaan talouden kitkeminen taksialalta sekä matkustajien turvallisuuden varmistaminen.

10. Liikenneverkko

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Liikenneviraston mukaan Suomen väyläverkko on päässyt rapistumaan sen kunnossapitoon osoitetun niukan rahoituksen seurauksena ja korjausvelan määrä on tällä hetkellä noin 2,5 miljardia euroa. Vaikka korjausvelan vähentämiseen on myönnetty lisärahoitusta 600 miljoonaa euroa vuosille 2016—2018, kaikkia tärkeitä huonokuntoisia kohteita ei pystytä kunnostamaan. Perus-

suomalaiset esittääkin, että hallitus lisää resursseja liikenneväylien korjausvelan lyhentämiseen ja liikenneturvallisuuden varmistamiseen.

Tieverkon kunnon parantamisen myötä olisi perusteltua myös nostaa nopeusrajoituksia 130 kilometriin tunnissa moottoriteillä liikenteen sujuvuuden lisäämiseksi ja matka-aikojen lyhentämiseksi. Nopeusrajoituksia tulisi nostaa niillä tieosuuksilla, joilla liikenneturvallisuus ja tien kunto sen sallivat ja joilla on käytössä muuttuvat nopeusrajoitusmerkit. Kokeilu voitaisiin aloittaa esimerkiksi väleillä Helsinki—Turku ja Helsinki—Tampere, ja mikäli kokeilun perusteella todettaisiin, ettei nopeusrajoituksen nostamisella ole liikenneturvallisuutta heikentävää vaikutusta, laajentaa korkeampien nopeusrajoitusten käyttöä myös muualle maahan, muun muassa Helsinki—Lahti- ja Helsinki—Kotka-väleille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 31.10.20 lisätään 100 000 000 euroa perusväylänpitoon ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 81

> Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia liikenneväylien korjausvelan lyhentämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 82

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käynnistääkseen kokeilun nopeusrajoitusten nostamiseksi moottoriteillä liikenneolosuhteiden sekä tieosuuden kunnon sen salliessa.

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

EU:n komissio tukee yhtenäisen liikenneverkon kehittämistä sisämarkkinoiden, alueellisen yhteneväisyyden ja kestävän liikennejärjestelmän edistämiseksi TEN-T-rahoituksen muodossa. TEN-T-hankkeiden monivuotisesta ohjelmasta tuetaan pääasiassa EU:n prioriteettihankkeita ja muutamia komission priorisoimia yleiseurooppalaisia hankkeita. Nopean junayhteyden suunnittelu Helsingin ja Turun välille on jo aloitettu, ja uusi nopea junayhteys vahvistaakin alueen talouskasvua sekä kehitysmahdollisuuksia. Suomi on kuitenkin käyttänyt tähän mennessä TEN-T-rahoitusta merkittävästi vähemmän kuin esimerkiksi Ruotsi. Perussuomalaiset katsovat, että hallituksen tulisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta harvaan asuttu pitkien etäisyyksien maamme saisi riittävän tuen väyläverkostomme kehittämiseen.

Nykyinen liikenneministeri on hyvin aktiivinen suurten liikennekysymysten äärellä. Valitettavan vähälle hallituksessa on mielestämme kuitenkin jäänyt rataverkon kehittäminen. Rataverkkomme antaa erinomaiset mahdollisuudet kehittää Suomesta pohjoisen Euroopan rautatieliikenteen keskusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Oleellinen osa rataverkostomme kehittämisessä on turvallisuudella. Tasoristeysonnettomuudet ovat maassamme valitettavan yleisiä, näitä kohtaan tulisi ollakin nollatoleranssi. Tämä on saavutettavissa poistamalla vaaralliset tasoristeykset ja merkitsemällä vaaralliseksi koetut paikat kunnon turvalaitteilla. Jotta rataverkoista voidaan saada kaikki irti, tulee hallituksen laatia rataverkon kehittämisohjelma, johon sisältyy tärkeiden ratayhteyksien kapasiteetin parantamistarpeet, turvalaitteiden uudistaminen sekä tasoristeysten poistaminen.

Suomen teiden rahoitus on budjettivetoista; jos rahaa ei ole, ei myöskään kipeästi tarvittuja tiehankkeita voida aloittaa. Tähän Perussuomalaiset haluavat muutosta. Hallituksen on laajennettava suurten tieinfrahankkeiden rahoitusta rahastomallilla. Toinen vaihtoehto voisi olla nykyisin käytössäkin oleva yksityisellä rahalla toteutettu elinkaarimalli, jonka käytöstä valtio maksaa korvausta. Lisäksi ulkomaisten rekkojen vinjettimaksulla voitaisiin kerätä varsinkin talouskasvun aikoina kiitettäviä rahamääriä tähän tarkoitukseen.

Matkustajajunaliikenne on joukkoliikenteen muodoista ympäristöystävällisimpiä, koska sähköjunat ovat lähipäästöttömiä. Junaliikenteen kulkutapaosuutta kaukoliikenteessä tulisikin pyrkiä lisäämään. Keskeinen kysymys kulkuvälineen valinnassa on liikenteen nopeus: ympäri maailmaa on nähty, että uudet nopeat junayhteydet ovat lisänneet junaliikenteen matkustajamääriä merkittävästi. Suomen tulisi seurata esimerkkiä ja ottaa tavoitteeksi tunnin junayhteyksien toteuttaminen Helsingistä Turkuun ja Tampereelle. Junien nopeuksia tulisi lisätä myös Itä-Suomen ja Pietarin liikenteessä, jotta junaliikenteen kilpailukyky suhteessa lentomatkustamiseen kasvaisi, sekä toteuttaa neljän tunnin junayhteys Helsingin ja Oulun välille. Nopeat junayhteydet palvelisivat niin maakuntien kaupunkien yrityselämää kuin myös vapaa-ajan matkustusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 83

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sen, että Suomi saa osuuden Euroopan unionin TEN-T-rahoituksesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 84

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii rataverkon kehittämisohjelman, johon sisältyy tärkeiden ratayhteyksien kapasiteetin parantamistarpeet, turvalaitteiden uudistaminen sekä tasoristeysten poistaminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 85

Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa suurten liikenneväylähankkeiden rahoitusmallin.

Vastalauseen lausumaehdotus 86

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tunnin junayhteyksien rakentamiseksi Helsingin ja Tampereen välille sekä nopeiden junayhteyksien toteuttamiseksi siitä

eteenpäin Ouluun (ns. neljän tunnin juna) ja Jyväskylään asti sekä Itä-Suomen yhteysvälien nopeuttamiseksi.

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Joukkoliikennepalveluiden saatavuudessa on maassamme suuria alueellisia eroja. Erityisesti poikittaissuuntaiset yhteydet ovat vähäisiä, ja ruuhka-Suomen ulkopuolella vuorovälit ovat usein pitkiä. Erityisesti junaliikenteessä olisi paljon kehittämisen varaa. Perussuomalaiset kehottaa hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin, joilla lisätään joukkoliikenteen saatavuuden alueellista tasa-arvoa ja varmistetaan kohtuuhintainen joukkoliikennetarjonta koko maassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 87

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa riittävät ja kohtuuhintaiset joukkoliikennepalvelut koko maassa.

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Monipuolisen ja riippumattoman median toimintaedellytysten turvaamiseksi Perussuomalaiset katsovat myös, että kansalaisilla pitäisi olla nykyistä suurempi vapaus päättää siitä, millaisia mediapalveluita heidän verorahoillaan tuotetaan. Sen sijaan, että kansalaisilta kerätään verona summa, joka osoitetaan automaattisesti Ylen toiminnan tukemiseen, tulee kansalaisten valinnanvapautta kasvattaa. Ylen toiminnan tukemisen sijaan kansalaisille tulee tarjota mahdollisuus osoittaa Yle-veron summaa vastaava summa paikalliselle tai aatteelliselle radiolle tai haluamalleen sisällöntuottajalle käytettäväksi uutis- ja ajankohtaistuotantoon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 88

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo kansalaisille mahdollisuuden suunnata maksamaansa YLE-veroa vastaavan määrän paikalliselle tai aatteelliselle radiolle tai haluamalleen sisällöntuottajalle käytettäväksi uutis- ja ajankohtaistuotantoon.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset katsovat, että työvoimapalveluihin suunnattavat resurssit tulee hyödyntää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Ikääntyneet pitkäaikaistyöttömät ovat yksi vaikeimmin työllistettävistä ryhmistä. Työvoimapalveluiden resurssien tehokkaamman suuntaamisen kannalta olisi järkevää ottaa yli 60-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille suunnattu eläketuki pysyvästi käyttöön. Tuki olisi takuueläkkeen suuruinen, ja sitä maksettaisiin, kunnes tuen kohteena oleva, yhtäjaksoisesti viisi vuotta työttömänä ollut henkilö täyttää 65 vuotta tai siirtyy työeläkkeelle.

Perussuomalaiset katsovat, että asumisen kustannukset eivät saa olla esteenä esimerkiksi työnteolle taikka työnteon perässä liikkumiselle. Mielestämme on tärkeää, että asumiskustannukset pysyvät kohtuullisina.

Työn perässä muuttavan työntekijän kannalta on tärkeää välttää kahden asunnon loukkuun joutumista. Laajennetun muuttoavustuksen käyttöönotolla voidaan kannustaa työntekijöitä vastaanottamaan työ silloinkin, kun se edellyttäisi muuttamista uudelle paikkakunnalle, mistä seuraisi työn vastaanottavalle työntekijälle kustannuksia. Haluamme luoda pilottihankkeen, jolla pyritään estämään työntekijän joutuminen kahden asunnon loukkuun tilanteessa, jossa hän ottaa uuden työpaikan vastaan toiselta paikkakunnalta, uuteen työpaikkaan liittyy pitkä koeaika ja tästä johtuen työntekijä joutuu tekemään päätöksen muuttamisesta ilman varmuutta työpaikan pysyvyydestä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 89

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lakiesityksen yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien eläketuen pysyvästä käyttöönotosta.

Vastalauseen lausumaehdotus 90

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin laajennetun muuttoavustuksen pilottihankkeen käyttöönottamiseksi Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa esitetyn mukaisesti.

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Valtioneuvosto on asettanut työryhmän, jonka työn tavoitteena on luoda pitkän aikavälin suunnitelma, jossa yritystukijärjestelmää kehitetään selkeämmäksi, paremmin yritysten uudistumista ja tuottavuutta edistäväksi sekä valtiontalouden kannalta kustannustehokkaammaksi huomioiden energia- ja ilmastostrategian tavoitteet. Perussuomalaiset pitävät työryhmän työtä tärkeänä ja kannattavat tavoitetta yritystukijärjestelmän painopisteen siirtämiseksi yritysten ja elinkeinojen pitkän aikavälin tuottavuutta edistävään suuntaan. Työryhmän työn tulosten perusteella hallituk-

sen tulisikin ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin haitallisten, tehottomien ja kilpailua vääristävien tukimuotojen karsimiseksi.

Malminetsintä on osoittanut Suomessa elpymisen merkkejä muutaman hiljaisemman vuoden jälkeen. Suomessa malmia etsivät lähinnä kanadalaiset ja australialaiset yhtiöt. Kiinnostus kohdistuu erityisesti kupariin, nikkeliin ja kultaan. Suomen kaivospolitiikka on ollut liian epäitsekästä ja kansallisen edun vastaista: Suomi on käytännössä julistanut mineraalinsa koko maailman yhteiseksi omaisuudeksi siten, ettei suomalaisilla ole mineraaleihin ulkomaalaisia parempaa oikeutta eikä kaivoksista peritä erillistä kaivosveroa. Perussuomalaiset esittävät, että Suomen tulee uudistaa kaivospolitiikkaansa kansallisen edun näkökulmasta ja luoda edellytykset kotimaisen malminetsintään ja kaivosteollisuuteen keskittyvän yhtiön toiminnalle varmistaakseen, että jatkossa suurempi osa kaivostoiminnan voitoista jää Suomeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 91

> Eduskunta edellyttää, että hallitus karsii viipymättä haitalliset, tehottomat ja kilpailua vääristävät elinkeinotuet.

Vastalauseen lausumaehdotus 92

> Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää kotimaista malminetsintää ja kaivosteollisuutta erityisesti akkutoimialan kehittämiseksi sekä takaa Suomen Malmijalostus Oy:n toiminnalle riittävät taloudelliset edellytykset.

44. Kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki (siirtomääräraha 3 v)

Perussuomalaiset esittävät muutosta lämmön- ja energiantuotannon tukijärjestelmään kotimaisen raaka-aineen osuuden kasvattamiseksi. Sahoilla on paljon purua ja kuorta, joka ei mene polttoaineeksi tai jatkojalostukseen. Tämä johtuu tukijärjestelmän epäkohdista, jotka tulee korjata.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 93

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa tukijärjestelmää siten, että kotimaisten sahojen sivutuotteet jatkojalostetaan sekä hyödynnetään sähkön ja lämmön tuotannossa.

89. Pääomasijoitus Business Finland Venture Capital Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)

Perussuomalaiset ehdottavat 10 000 000 euron lisäystä Business Finland Venture Capital Oy:n rahoitukseen. Näemme, että innovaatiotuet ovat merkittävässä asemassa innovaatioiden kaupallistamisessa, ja käytännössä on nähty, että Tekesin tukea kasvuunsa saaneet yritykset ovat pystyneet kasvattamaan liikevaihtoaan merkittävästi muiden vastaavien pk-yritysten keskimääräistä tasoa enemmän.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.20.89 lisätään 10 000 000 euroa Business Finland Venture Capital Oy:n rahoitukseen.

Euroopan fotoniikan markkina on noin 70 miljardia euroa, ja sen teollisuus työllistää yli 300 000 ihmistä. Viimeisen 10 vuoden aikana fotoniikan teollisuus on kasvanut kaksi kertaa nopeammin kuin bruttokansantuote. Vuoteen 2020 mennessä joka kymmenennen työpaikan Euroopassa on arvioitu olevan riippuvainen fotoniikasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 94

> Eduskunta edellyttää, että Business Finlandille luodaan fotoniikan invest-in -ohjelma kotimaisen fotoniikkaliiketoiminnan kehittämiseksi.

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Harva pärjää nykyajan työelämässä ilman uusien taitojen opettelua. Elinikäinen oppiminen on paitsi välttämättömyys myös mahdollisuus. Oppimisesta seuraavat uudet toimenkuvat ja alanvaihdot ovat hyvässä tapauksessa piristäviä kokemuksia, jotka parantavat sekä työmotivaatiota että elämänlaatua.

Valtion velvollisuus ja etu on turvata työikäisten sujuva oppiminen työelämän murroksessa. Palkkatyön ja opiskelun yhdistävä oppisopimuskoulutus on erinomainen väylä osaamisen päivittämiseen etenkin aikuisiällä. Oppisopimuskoulutuksen käyttöalaa on siksi laajennettava. Lisäksi käytännön työssä ammattitaitonsa hankkineille tarvitaan nykyistä joustavampia malleja saada osaamistaan vastaava tutkinto.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.30.51 lisätään 25 000 000 euroa oppisopimuskoulutuksen lisäämiseen ja kehittämiseen.

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

40. Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Itä-Suomessa talouden kehittyminen muuta Suomea hitaammin heikentää alueen kehittämisen ja kilpailukyvyn edellytyksiä. Alueen keskeisimmät haasteet ovat olleet jo pitkään väestön väheneminen ja korkea työttömyysaste. Myös alueen sisällä erot ovat kasvaneet: kaupungit ja niiden läheinen maaseutu näyttävät selviävän paremmin syrjäiseen maaseutuun verrattuna. Perussuomalaiset näkevät, että hallituksen tulee kiinnittää huomiota kehitykseen ja lisätä panostuksia Itä-

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Suomen taantuvien alueiden elinkeinojen kehittämiseen ja työllisyysasteen nostamiseen alueelta poismuuton hillitsemiseksi ja elinvoiman lisäämiseksi.

Suomen Yrittäjien Yksinyrittäjäkyselyn mukaan yksinyrittäjät tavoittelevat kasvua ensisijaisesti etsimällä uusia asiakkaita ja markkinoita sekä toissijaisesti tekemällä yhteistyötä muiden yrittäjien kanssa. Uusien tuotteiden kehittäminen on tärkeysjärjestyksessä kolmantena. Perussuomalaiset haluavat helpottaa yksinyrittäjien elämää paitsi työtilimallin myötä myös alueellisella pilottihankkeella yksinyrittäjien tukemiseksi. Perussuomalaiset esittävätkin, että hallitus käynnistää Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla alueellisen pilottihankkeen, joka keskittyy yksinyrittäjien toimintaedellytysten ja aseman parantamiseen tukemalla muun muassa yksinyrittäjien verkostoitumista, tuotekehitystä ja markkinointia.

Lappiin kohdistuva matkailu on nostanut suosiotaan, ja erityisesti kiinalaisturistien määrä on kasvanut. Perussuomalaiset näkevät Lappiin kohdistuvalla matkailulla Suomessa suuren potentiaalin ja esittävät, että vaihtotaseen alijäämää helpottaakseen ja matkailutuloja lisätäkseen hallitus ryhtyy toimenpiteisiin matkailun kasvua haittaavien pullonkaulojen poistamiseksi mm. lentokapasiteettia lisäämällä ja edistämällä suorien lentojen operoimista Kiinasta Lapin kentille.

Matkailualan jakamis- ja alustatalouden kehittämiseksi tulee myös ryhtyä kehittämistoimiin, jotta tällä sektorilla voidaan vastata paremmin alan tulevaisuuden haasteisiin. Jatkossa digitaalisilla matkailualustoilla voitaisiin esitellä maamme matkailukohteita, kuten kansallispuistoja, etenkin videoiden muodossa voimallisemmin. Samaan formaattiin sopivat hyvin myös erä-, kalastus- ja metsästysmatkailusektorit. Tätä kautta myös voidaan auttaa alueellista matkailua ja sen kehittämistä. Suomen matkailun digitiekartta on hyvä alku, mutta pilottiohjelmia sekä matkailun digipalveluita tulee lisätä ja kehittää entisestään.

Suomalainen sauna ja saunomiskulttuuri ovat vahvoja. Niillä on pitkät perinteet. Saunassa puhdistaudutaan, rentoudutaan, käydään neuvotteluja, edistetään maailmanrauhaa. Saunomisella on viimeaikaisten tutkimusten mukaan erittäin myönteinen vaikutus sekä fyysiseen että henkiseen terveyteen. Saunojen ja saunomiskulttuurin vientiin sisältyy suuret mahdollisuudet. Näitä ei ole hyödynnetty. Lisäksi kotimaassa ne tarjoavat mahdollisuuksia matkailun kehittämiseen ja lisäämiseen. Siksi valtion panostus alan kehittämiseen on tarpeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 95

> Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia Itä-Suomen taantuvien alueiden elinkeinojen kehittämiseen ja työllisyysasteen nostamiseen alueelta poismuuton hillitsemiseksi ja elinvoiman lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 96

> Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla alueellisena pilottihankkeena yksinyrittäjien toimintaedellytysten ja aseman parantamista koskevan hankkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 97

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Lapin matkailun kasvua haittaavien pullonkaulojen poistamiseksi mm. lentokapasiteettia lisäämällä.

Vastalauseen lausumaehdotus 98

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa toimenpiteitä matkailualan digitaalisten sisältöjen luomiseksi sekä kansallispuistojen matkailukäytön lisäämiseksi tukemalla digitaalisen alustan luomista ja kehittämistä niiden palvelutarjonnan vahvistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 99

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin suomalaisen saunan ja saunomiskulttuurin edistämiseksi ja vientimahdollisuuksien kasvattamiseksi.

60. Energiapolitiikka

44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)

Perussuomalaiset korostaa, että missään tukijärjestelmissä ei pidä olla tuulivoiman tuotantotukia mukana, koska maalle rakennetuista vaihtoehtoisista sähköntuotantotavoista tuulivoima on jo nyt edullisin tapa tuottaa sähköä. Erityiseksi leikkauksen kohteeksi on otettava satojen miljoonien eurojen aurinko- ja tuulivoiman tuotantotuet ja laitettava syyniin näiden tulonsiirtojen poliittiset etupiirikytkökset.

Perussuomalaiset katsoo, että uusiutuvien energialähteiden tuotantotukia tärkeämpää olisi panostaa tuotekehitys- ja tutkimusrahoitukseen sekä investointitukiin. Näin voidaan kehittää edelleen teknologisia ratkaisuja, joilla hiiltä ja öljyä raaka-aineenaan käyttävien voimalaitosten ominaispäästöt olisivat minimoitavissa. Muualla Euroopassa esimerkiksi hiiltä käyttäviä laitoksia ei tulla ajamaan alas vielä kymmeniin vuosiin. Myös meidän pitää ylläpitää näitä laitoksia huoltovarmuutemme nimissä. Tuotteiden kilpailukykyyn suunnattujen panosten kautta on mahdollisuus saada vahva vientituote suomalaisten kehittämille hiilidioksidipäästöjen vähentämisteknologioille.

Tuulivoimarakentamisen haittoja, kuten melu, välke ja muut haitat, ei myöskään ole juuri lainkaan huomioitu. On myös huolestuttavaa, että maamme on jäämässä isojen ulkomaalaisten tuulivoimayhtiöiden pelikentäksi — ellei muutoksia pikaisesti tehdä. Tuulivoimassa on muualla Euroopassa liikkunut ns. "harmaata rahaa", jonka alkuperää on vaikea jäljittää. Ainakaan istuva hallitus ei ole innokas tekemään tälle tuulivoima-asialle yhtikäs mitään. Se on tällä vaalikaudella nähty. Verotuksella ja tukipolitiikalla tulee kannustaa kotimaisten energianlähteiden, kuten turpeen ja puuhakkeen, hyödyntämiseen. Energiapolitiikan tukien ja verotuksen tulee olla läpinäkyviä ja tukien järkevällä tasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 100

Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa vakavasti huomioon tuulivoimaloiden ympäristö- ja terveyshaitat tukipäätösehdoissa ja peruu myönnetyt kohtuuttomat tuulituet.

70. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus laati vuonna 2015 turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman, jonka lyhyen aikavälin tavoitteena oli katkaista turvapaikanhakijoiden hallitsematon virta maahamme ja saada turvapaikkakustannukset hallintaan sekä kotouttaa tehokkaasti turvapaikan saaneet. Ohjelmassa listattujen toimenpiteiden toteutus on kuitenkin jäänyt kesken, ja tästä johtuen Suomelle aiheutuu maahanmuutosta edelleen erittäin merkittävät, satojen miljoonien eurojen vuotuiset kustannukset. Perussuomalaiset edellyttävät, että hallitus toteuttaa turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelmansa täysimääräisenä, jotta turvapaikanhakijoita erityisesti Suomeen houkuttelevat vetovoimatekijät saadaan poistettua, kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet käännytettyä ja turvapaikanhakijakriisistä veronmaksajille aiheutuvat kustannukset hallintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 101

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kokonaisuudessaan syksyllä 2015 laaditun turvapaikkapoliittisen toimintaohjelmansa.

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Korkean verotuksen, kalliiden asumiskustannusten ja humanitäärisille maahanmuuttajille hyvän sosiaaliturvan yhdistelmä on luonut tilanteen, jossa Suomi ei ole erityisen houkutteleva kohde työperäiselle maahanmuutolle, mutta se on yksi maailman houkuttelevimmista, ellei houkuttelevin, kohde sosiaaliturvashoppailijoille ja turvapaikkaturisteille.

Humanitäärinen maahanmuutto heikentää huoltosuhdetta sekä koko julkisen sektorin rahoitusvajetta. Lisäksi se aiheuttaa sosiaalisia ongelmia, kuten rikollisuutta. Tämä puolestaan kuormittaa virkavaltaa ja koko yhteiskuntaa. Tilastoja eri maahanmuuttajaryhmien yliedustuksesta esimerkiksi seksuaali- ja väkivaltarikoksissa on tehnyt muun muassa poliisiammattikorkeakoulu.

Maahanmuuton kustannukset ovat moninaiset. Kasvukeskusten toimeentulotukiasiakkaista jopa 40 prosenttia on maahanmuuttajataustaisia. Asumistukikulut ovat valtavat, ja työllisyysaste matelee tietyissä ryhmissä vielä vuosienkin maassaolon jälkeen jopa alle 20 prosentissa. Lisäksi on suoria vastaanottotoiminnan kuluja, erillisiä koulutuksia, epäonnistunutta kotouttamistoimintaa, palveluita laittomasti maassa oleville, viranomaispalveluita, tulkkausta ja niin edelleen. Vuosikustannukset lasketaan miljarditasolla.

Maahanmuuttopolitiikassa etusijalle on aina asetettava kansallinen etu, kuten monet EU:n ulkopuoliset maat (esimerkiksi USA ja Australia) ovat tehneet. Muualta tulijoilla ei saa olla subjektiivista oikeutta asua Suomessa, ellei heistä ole hyötyä suomalaiselle yhteiskunnalle, puhumattakaan tilanteesta, jossa heistä on suoranaista haittaa. Suomella tai suomalaisilla ei tule olla minkäänlaista velvollisuutta kustantaa tai muutenkaan edistää maahanmuuttajan lähtömaan kulttuurin ylläpitoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 102

> Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää käytössä olevien kotouttamistoimenpiteiden tehokkuuden sekä luopuu sellaisista kotouttamistoimenpiteistä, jotka eivät edistä maahanmuuttajien integroitumista osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja kannustavat ylläpitämään maahanmuuttajille kantaväestöstä erillisiä palvelumuotoja.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

THL:n joulukuussa 2016 julkaiseman tutkimusraportin mukaan joka kymmenes lapsiperhe on köyhä. Lasten ja lapsiperheiden köyhyys on lähtenyt jälleen kasvusuuntaan vähennyttyään muutaman vuoden ajan, ja jyrkimmin köyhyys on kasvanut kahden huoltajan pikkulapsiperheissä. Tutkimusajankohtana köyhiä lapsiperheitä oli 63 400 ja niissä eli 126 000 lasta. Laman jälkeen vuodesta 1995 vuoteen 2007 köyhyysaste kolminkertaistui ja on sen jälkeen 2010-luvulla pysynyt THL:n raportin mukaan noin kymmenen prosentin tasolla. Toimeentuloa ovat raportin mukaan heikentäneet myös tulonsiirtojen reaaliarvon aleneminen sekä monet verotuksen ja maksujen muutokset. Yhteiskunnan tuki lapsiperheille ei noussut taloudellisen kasvun vuosina, mutta lamavuosina 1990-luvun alussa ja 2010-luvulla lapsiperheiltä on leikattu. Perussuomalaiset pitävät lapsiperheiden köyhyyttä vakavana ongelmana ja edellyttävät perhetukijärjestelmän uudistamista lapsiperheiden toimeentulon ja hyvinvoinnin takaamiseksi.

Kunnallisen terveydenhuollon asiakasmaksuissa on kalenterivuosittainen maksukatto, vuosina 2018—2019 683 euroa vuodessa, ja vastaavasti lääkekustannuksilla on oma kalenterivuosittainen kattonsa, joka on 605,13 euroa vuonna 2018. Perussuomalaiset näkevät, että terveydenhuollon maksuista muodostuu merkittävä kuluerä paljon sairastaville pienituloisille, ja kehottavat hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin sairaanhoidon yhtenäisen ja kohtuullisen maksukaton luomiseksi, jotta sairastuminen ei vaaranna vähävaraisten kansalaistemme toimeentuloa. Lääkkeistä aiheutuvat kustannukset erityisesti pienituloisimmille, työttömille ja eläkeläisille ovat merkittävä kuluerä kokonaistoimeentuloa ajatellen. Perussuomalaiset kantaa huolta vähävaraisten asemasta ja katsoo, että lääkekustannusten kasvua olisi hillittävä. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä esittää, että sosiaali- ja terveysministeriö ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, millä keinoin varmistettaisiin, että vähävaraisetkin pystyvät tosiasiallisesti hankkimaan tarvitseman-

sa lääkkeet. Keinona voisi olla joko lääkkeiden omavastuun poistaminen, jaksottaminen tai merkittävä laskeminen kahden vähätuloisimman tulodesiilin osalta.

Perussuomalaiset esittävät, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vanhustenhoidon hoitajamitoituksen sisällyttämiseksi vanhuspalvelulakiin ja henkilöstön vähimmäismäärän nostamiseksi asteittain tehostetussa palveluasumisessa 0,60 hoitotyöntekijään asiakasta kohden. Nosto tapahtuisi vähitellen aloittaen niistä paikoista, joissa mitoitus tällä hetkellä on alle 0,50, ja käynnistämällä lakimuutoshanke, jossa hoitajamitoitukseksi nostetaan 0,60 vuonna 2019. Terveyskeskusten tai muiden sellaisten hoivayksiköiden vuodeosastoilla, joissa on pitkäaikaishoidossa asiakkaita, joiden hoidon tarve on perusteltu lääketieteellisesti tai turvallisen hoidon varmistamiseksi, vähimmäismitoitukseksi tulee asettaa 0,70 hoitotyöntekijää asiakasta kohden. Nosto tapahtuisi asteittain käynnistämällä tätä koskeva lakihanke. Henkilöstön vähimmäismitoitus tarkoittaa todellista hoitoon osallistuvan henkilöstön mitoitusta, jossa poissaolevien työntekijöiden osuus korvataan sijaisilla. Henkilöstön vähimmäismäärään luetaan vain ammattikoulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt.

Saattohoito on hyvää ja arvokasta potilaan hoitamista lähestyvän kuoleman edessä. Perussuomalaiset katsovat, että saattohoidon tulisi olla hyvinvointivaltioon kuuluvana subjektiivinen oikeus, nykyisin pehmeämpien normien varassa olevien saattohoitopaikkojen riittävän määrän tulee olla kirjattu lakiin ja myös saattohoitohenkilöstön ammatillinen osaaminen tulee varmistaa. Nykylainsäädäntö ja pehmeämmät ohjauskeinot, kuten saattohoitosuositukset, eivät nykyisellään pysty turvaamaan hyvää saattohoitoa jokaiselle sitä tarvitsevalle. Saattohoidon järjestämisessä ja osaamisessa on vaihtelua eri puolilla Suomea, samoin kuin saattohoitoa tarvitsevia on enemmän kuin saattohoitopaikkoja. Terveydenhuollon taloudellisten resurssien heikentyminen ja yleinen yhteiskunnallinen eriarvoistuminen voi lisäksi vaarantaa hoidon oikeudenmukaisen saatavuuden. Nykytilan korjaamiseksi tarvitaan laki, jossa määritellään hyvän saattohoidon edellytykset. Laki takaisi hyvän hoidon saatavuuden jokaiselle saattohoitoa tarvitsevalle koko Suomessa. Laki on tarkoitettu tulevan voimaan mahdollisimman pikaisesti. Samalla perussuomalaiset esittävät, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin huolehtiakseen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kouluttamisesta erityisesti saattohoidon, toimintakyvyn arvioinnin ja teknologian saralla.

Vakuutuslääkäreiden asema suomalaisessa terveydenhuollossa on erikoinen. Vakuutuslääkärit ovat voineet laatia arvionsa potilaasta ilman, että heidän tarvitsee allekirjoittaa asiakirjoja "kunnian ja omantunnon kautta" toisin kuin muun terveydenhuollon ammattihenkilöstön. He ovat voineet päätöksissään kävellä yliopistollisten sairaaloiden erikoislääkäreiden todistusten yli ja evätä korvaukset potilasta itse tapaamatta. Maksamatta jätetyt satojen miljoonien eurojen korvaukset jäävät vakuutusyhtiöiden kassaan ja omaisuudeksi. Summa jaetaan osinkoina osakkeenomistajille valtiolle ja kunnille sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöille, kärsijöinä ovat kansalaiset. Perussuomalaiset vaativat, että tämä epäoikeudenmukaisuus korjataan muuttamalla lakia siten, että vakuutusyhtiöiden korvaus- ja eläkepäätökset tehdään lähtökohtaisesti vakuutetun oman lääkärin diagnoosin pohjalta. Vakuutusyhtiöiden lääkäreillä ei pidä olla mahdollisuutta evätä korvausta, elleivät he kykene lääketieteellisin perustein todistamaan korvaushakemusta olennaisilta osin virheelliseksi. Korvaustilanteissa vakuutusyhtiöihin tulee soveltaa käännettyä todistustaakkaa siten, että vakuutusyhtiö voi vapautua korvauksen maksamisesta vain, jos kykenee todistamaan diagnoosin, jolla korvaus vakuutetulle maksettaisiin, olennaisilta osin virheelliseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Omaishoitajilla on lain mukaan oikeus vapaapäiviin. Näin ei kuitenkaan käytännössä ole. Myös omaishoidon tuki on omaishoidon tuottamiin yhteiskunnallisiin säästöihin nähden hyvin vajavainen, ja verotus syö vielä siitäkin vähästä. Mielestämme hallituksen tulee huolehtia siitä, että omaishoitajien lakisääteiset vapaapäivät toteutuvat, sijaisia on saatavilla ja omaishoidon hoitopalkkio muutetaan verottomaksi tuloksi vaikuttamatta omaishoitajan eläkekertymään negatiivisesti.

Suomessa ns. perhehoito on vähemmän tunnettu hoidon muoto. Perussuomalaiset katsovatkin, että maamme tulisi hyödyntää ja tukea perhehoitoa koko maassa laajemmassa mittakaavassa kuin nyt tapahtuu. Myös vanhusten hoitoa voidaan mielestämme tuoda mukaan perhehoitoon.

Suomessa valitettavan moni nuori voi pahoin ja jopa neljänneksellä on diagnosoitu mielenterveyden ongelmia. Huolimatta panostuksista nuorisotyöhön, emme ole onnistuneet tavoittamaan sitä kohderyhmää, joka on eniten tuen tarpeessa. Kolmas sektori muodostaa tukiverkkoa ja lähipiiriä erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa oma perhe ei sitä tarjoa, ja on moniongelmaisille nuorille luontevampi auttajataho kuin viranomainen. Erityisesti kiusaaminen syrjäyttää lapsia hyvinkin nuoresta iästä alkaen. Kouluhyvinvointia tukeva työ pitää tuoda mukaan koulun arkeen luontevasti ja myönteisesti: osoittamalla lapsille, kuinka tärkeää on pitää huolta toisesta ja kannustaa. Toisen arvostaminen lähtee siitä, että jokainen kokee itsensä arvokkaaksi. Kouluihin tarvitaan tavoitetta tukevia kampanjoita ja vierailukäyntejä. Perussuomalaiset kehottaa hallitusta laatimaan lasten ja nuorten hyvinvointiohjelman, jolla vahvistetaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja ja tehostetaan koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Indeksijäädytykset lisäävät erityisesti vähävaraisten ja eläkeläisten toimeentulon ongelmia ja lisäävät eriarvoisuutta yhteiskunnassamme. Kuten hallitus on itsekin todennut, tämän lisäksi indeksijäädytykset lisäävät menoja muualla: esimerkiksi eläkeläisten asumistuen, toimeentulotuen sekä lääkekorvausten ennustetaan nousevan, mikäli indeksi jäädytetään. Perussuomalaiset kehottaa hallitusta jättämään indeksijäädytykset tekemättä varmistaakseen etuuksille sellaisen tason, että etuksiin oikeutetut tulevat toimeen ilman toimeentulotukeen turvautumista. Lisäksi perussuomalaiset edellyttää, että hallitus valmistelee työeläkejärjestelmän muutoksen, jossa palautetaan asteittain ns. puoliväli-indeksi käyttöön nimenomaan pienimpien työeläkkeiden korottamiseksi, jotta nämä eläkkeet seuraisivat palkkakehitystä paremmin kuin ns. taitetun indeksin perusteella tapahtuu.

Sote-uudistukseen liittyy merkittäviä riskitekijöitä. Uudistuksen ympärillä ei näytä olevan hyvää säädöspolitiikkaa. Tästä seuraa uhkakuvia, että sääntelyn kyky täyttää perustavia tehtäviä heikkenee. Uudistukselle on asetettu mittavia tavoitteita, joista yksi on rahan säästäminen. Perussuomalaiset katsoo, että kustannusten hillitsemiseksi valinnanvapauden lisäämisen tulee perustua tutkittuun tietoon. Myös erilaisia kokeiluja on hyödynnettävä. Vain näin pystytään tunnistamaan niitä taloudellisia, sosiaalisia ja muita taustatekijöitä sekä sellaisia yleispäteviä mekanismeja, jotka ovat käytettävissä sosiaali- ja terveydenhuollon sektorilla. Lisäksi Perussuomalaiset esittävät, että valinnanvapaus tulee rakentaa muotoon, jossa yksityiset palveluntuottajat täydentävät julkisia palveluja.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Yksinyrittäjien määrä on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Samanaikaisesti yksinyrittäjien merkitys koko yhteiskunnalle on kasvanut. Toimivien yritysten lukumäärän kasvu on toivottavaa. Työ ja yrittäminen vaikuttavat talouden kykyyn luoda uusia työpaikkoja ja hyvinvointia. Yrityskannan muutoksiin voidaan vaikuttaa lainsäädännöllä, yritysverotuksella ja yritystuilla. Perussuomalaiset haluavat puuttua pienyrittäjän heikkoon asemaan siinä tilanteessa, kun yritystoiminta ei menesty suunnitellulla tavalla. Tästä syystä yksinyrittäjien tukemiseksi tulee parantaa konkurssi-, työttömyys, työterveys-, tapaturma- ja muuta vastaavaa turvaa.

Kansainvälistä miestenpäivää on vietetty vuodesta 1999 asti. Tarkoituksena on toimia vastapainona tiedotusvälineiden tarjoamille monesti kielteisille mieskuville. Miestenpäivä on tarpeellinen, sillä se edistää poikia ja miehiä tuottamaan positiivista panosta läheisiin ja yhteiskuntaan. Suomessa miestenpäivää ei Helsingin yliopiston kalenterin mukaan kuitenkaan vietetä, siitäkään huolimatta, että instituutiona tällä almanakalla on vaikuttava sosiaalinen merkitys. Miestenpäivän ovat kuitenkin huomioineet monet järjestöt eri puolilla maailmaa sekä YK. Perussuomalaiset näkevät, että pohjalla oleviin yhteisiin oikeudellisiin arvoihimme kuuluu sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Empiirisesti tässä asiassa näin ei sitä vastoin ole. Edellä olevin perustein Perussuomalaiset puoltaa, että kansainvälisen miestenpäivän asemaa ja viettoa vahvistetaan myös Suomessa.

Palomiesten eläkeikä ei poikkea muiden suomalaisten eläkeiästä. Käytännössä moni palomies joutuu työkyvyttömyyseläkkeelle erilaisista fyysisistä vaivoista johtuen. Tähän puuttumiseksi tarvitaan analyyttisia välineitä, tietopuolista tukea ja kriittisiä näkökohtia. Asiaa koskevan perustellun käsityksen muodostamiseksi palomiesten eläkeiän alentamiseksi tarvittavat toimenpiteet pitää edellä olevin perustein selvittää.

Vaativaan lääkinnälliseen kuntoutukseen ovat oikeutettuja esimerkiksi henkilöt, joilla on vamman tai sairauden vuoksi huomattavia vaikeuksia selviytyä arjen toimissa. Aiemmissa vastaavissa kilpailutuksissa Kela on painottanut valintakriteereissään 50 prosenttia laatua ja 50 prosenttia hintaa. Tuoreimmassa kilpailutuksessa Kela oli kuitenkin muuttanut kriteerejä siten, että hinnan painotus oli 80 prosenttia ja laadun 20 prosenttia. Tuomiston mukaan laatukriteerit oli pisteytetty niin, että lähes kaikki palveluntuottajat täyttivät vaatimukset. Tällainen kilpailutus heikentää palveluiden laatua eikä siksi ole palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullista. Perussuomalaiset vaativat, että kilpailuttamisen kriteereissä painotetaan jatkossakin laatua tai kilpailutuksesta luovutaan, mikäli se johtaa kuntoutettavien kannalta kohtuuttomiin ja epätarkoituksenmukaisiin lopputuloksiin.

Samapalkkaisuusohjelman pyrkimyksenä on kaventaa naisten ja miesten keskimääräistä palkkaeroa. Tällä hetkellä naisten ja miesten keskimääräinen palkkaero koko työmarkkinoilla on vajaat 17 prosenttia. Jos aiempi kehitys jatkuisi, keskimääräinen sukupuolten palkkaero kaventuisi vähintään 12 prosenttiin koko työmarkkinoilla viimeistään vuoteen 2025 mennessä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän toimikausi päättyy maaliskuussa 2019. Perussuomalaiset esittävät, että työryhmän toimikautta jatketaan samapalkkaisuustavoitteen edistämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 103

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uuden perhetukijärjestelmän siten, että lapsiperheiden tuloerot supistuvat ja kaikille perheille taataan riittävä toimeentulo.

Vastalauseen lausumaehdotus 104

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sairaanhoidon yhtenäisen ja kohtuullisen maksukaton luomiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 105

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lainmuutoksen vanhustenhuollon hoitajamäärän lisäämiseksi siten, että hoidon taso ja hoitajien jaksaminen turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 106

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa saattohoitolain säätämisen eduskunnalle tehdyn ed. Arja Juvosen ym. lakialoitteen mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 107

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa vakuutusyhtiöitä ja -lääkäreitä koskevan totuusvelvoitteen ja käännetyn todistustaakan säätämisen ns. Lex Ronkaisen lakialoitteen mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 108

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että omaishoitajien lakisääteiset vapaapäivät toteutuvat ja omaishoidettavien sijaishoito on laadukasta sekä selvittää mahdollisuudet omaishoitajien hoitopalkkion säätämiseksi verovapaaksi siten, että omaishoitajat eivät menetä oikeutta eläkekertymään.

Vastalauseen lausumaehdotus 109

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perhehoidon saamiseksi tunnetuksi ja sen varmistamiseksi, että ikääntyneiden mahdollisuutta päästä perhehoitoon tuetaan yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 110

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja ja tehostaa koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 111

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa indeksitarkistukset kaikkiin etuuksiin ja eläkkeisiin, joiden osalta ne on jäädytetty.

Vastalauseen lausumaehdotus 112

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin lääkkeiden vuosiomavastuun vähentämiseksi summalla, jonka suuruus vahvistetaan erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Vastalauseen lausumaehdotus 113

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee työeläkejärjestelmän muutoksen, jossa palautetaan asteittain ns. puoliväli-indeksi käyttöön nimenomaan pienimpien työeläkkeiden korottamiseksi, jotta nämä eläkkeet seuraisivat palkkakehitystä paremmin kuin ns. taitetun indeksin perusteella tapahtuu.

Vastalauseen lausumaehdotus 114

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee soten valinnanvapauden tutkitun tiedon, pilottien ja alueellisten kokeilujen perusteella sekä siten, että julkiset sote-palvelut ovat järjestelmän perusta ja yksityiset palveluntuottajat täydentävät julkisia palveluita.

Vastalauseen lausumaehdotus 115

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yksinyrittäjien konkurssi-, työttömyys-, työterveys-, tapaturma- ja muun vastaavan turvan parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 116

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansainvälisen miesten päivän (19.11.) statuksen ja vieton vahvistamiseksi myös Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 117

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää palomiesten eläkeiän alentamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Vastalauseen lausumaehdotus 118

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lääkinnällisen kuntoutuksen kilpailuttamisesta laatunäkökulmaa painottaen tai kilpailuttamisesta luopumiseksi kokonaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 119

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa vuosina 2016—2019 toimineen samapalkkaisuustyöryhmän toimikautta vuosille 2020—2023 ja edistää periaatetta, jossa samasta työstä maksetaan sama palkka.

05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Aluehallintovirastojen koostaman selvityksen mukaan useilla kunnilla on vaikeuksia toteuttaa lastensuojelun tehtäviä määräajassa. Lastensuojelulain mukaan palvelutarpeen arviointi on aloitettava seitsemän arkipäivän kuluessa. Lastensuojelutarpeen selvityksen on puolestaan valmistuttava kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Tämä ei monessa kunnassa toteudu. Monilla kunnilla on ollut ongelmia myös muun muassa lastensuojelun henkilöstömäärissä, sijaishuollon valvonnan toteutumisessa ja menettelytavoissa. Osaavia ja ammattitaitoisia työntekijöitä ei ole tarpeeksi, ja heillä on aivan liikaa asiakkaita. Perussuomalaiset edellyttävät, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kriisiytyneen lastensuojelun ongelmien ratkaisemiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 120

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin kriisiytyneen lastensuojelun ongelmien ratkaisemiseksi.

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Vammaisten tulkkauspalvelun laatu ja saatavuus ovat keskeisessä osassa mahdollistamassa vammaisten henkilöiden osallistumisen työelämään. Perussuomalaiset katsovat, että riittävän tulkkauspalvelun järjestäminen vammaisille on yhdenvertaisuuskysymys ja hallituksen tulee ryhtyä toimiin tulkkauspalvelujen irrottamiseksi kilpailutuksen piiristä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 121

Eduskunta edellyttää, että vammaisten tulkkauspalveluiden kilpailuttamisesta luovutaan.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Hallitus on leikannut terveyden- ja sairaanhoidosta maksettavia korvauksia kovalla kädellä: yksityislääkärin tai hammaslääkärin palkkioista korvataan entistä pienempi osa ja lääkekorvauksiin on kohdistettu merkittäviä leikkauksia. Perussuomalaiset edellyttävät, että yhtenäisen ja kohtuullisen maksukaton luomisen lisäksi hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lääkekorvauksiin tehtyjen leikkausten kohtuullistamiseksi erityisesti pienituloisten osalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 122

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohtuullistaa lääkekorvauksiin tehdyt leikkaukset pienituloisten osalta.

40. Eläkkeet

Perussuomalaiset haluavat, että pieni- ja keskituloisten eläkeläisten taloudellisen ja muun aseman parantamiseksi ryhdytään toimiin yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Eläkeläisten epäoikeudenmukainen kohtelu tulisi korjata. Keskeisintä on eläkeläisten ostovoima arjessa. Perussuomalaisessa eläkeuudistusmallissa kaikki eläkeläiset voittavat.

Eläkeläisköyhyys on vakava ongelma. Eläkeläisten määrä kasvaa entisestään, eivätkä pelkät nimelliset takuueläkkeen nostot riitä. Kansaneläkettä nauttivista suuri osa joutuu elämään erittäin pienillä tuloilla. Eläkeläiset joutuvat tulemaan toimeen usein alle tuhannella eurolla kuukaudessa. Perussuomalaiset pitävät kohtuuttomana, että eläkeläiset, jotka ovat tätä maata rakentaneet, voivat huonosti ja edelleen ovat Suomen pienituloisimpien joukossa.

Eläkkeissä on indeksiturva siksi, että sillä huolehditaan maksussa olevan eläkkeen ostovoiman säilymisestä. Muuten inflaatio nakertaisi eläkkeen arvon hitaasti, mutta vääjäämättä. Pienituloisten eläkeläisten tulot menevät lähes kaikki kotimaiseen kulutukseen eli kiertoon.

Puoliväli-indeksin palauttaminen koskemaan kaikkia eläkkeitä ei ole kestävä ratkaisu, sillä eläkevarojen tuotto ei riitä kattamaan niitä eläkekorotuksia, jotka syntyisivät puoliväli-indeksillä, ilman tuntuvia työntekijän eläkemaksujen korotuksia. Perussuomalaiset katsovat kuitenkin, että nimenomaan pienituloisimpien työeläkeläisten asemaa on korjattava. Tavoitteemme on palauttaa asteittain ns. puoliväli-indeksi käyttöön nimenomaan pienimpien työeläkkeiden korottamiseksi, jotta nämä eläkkeet seuraisivat palkkakehitystä paremmin kuin ns. taitetun indeksin perusteella tapahtuu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 123

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kunnallisen eläketulovähennyksen nostamiseen eläkeläisten toimeentulon parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 124

Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa indeksitarkistukset kaikkiin etuuksiin ja eläkkeisiin, joiden osalta ne on jäädytetty.

Vastalauseen lausumaehdotus 125

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee työeläkejärjestelmän muutoksen, jolla ns. taitettu indeksi palautetaan 50/50-indeksiksi pieniin ja keskisuuriin eläkkeisiin painottuen asteittain vuoteen 2022 mennessä.

50. Veteraanien tukeminen

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Sodissa palvelleiden henkilöiden työ satavuotisjuhlavuottaan viettäneen itsenäisen Suomen eteen on korvaamatonta, joten on perusteltua laajentaa sotilasvammalain määrittelemiin etuuksiin oikeutettujen joukkoa kattamaan kaikki Suomen sodissa vuosina 1939—1945 palvelleet henkilöt. Veteraanien korkean iän vuoksi heidän asemansa parantamiseksi tehtävillä lakimuutoksilla on kiire: vaikka veteraanien määrä vähenee, samanaikaisesti korkean iän seurauksena hoitotarve kasvaa. Tästä johtuen laitoshoidon palveluita tarvitaan nykyistä enemmän suhteessa veteraanien määrään ja sosiaali- ja terveydenhuollon avopalvelujen sekä vanhustenhuollon tarve lisääntyy. Perussuomalaiset katsoo, että viimeisellekin veteraanille on järjestettävä kaikki mahdollinen tuki, ja kehottaa hallitusta toimenpiteisiin veteraanien palvelutarjonnan resurssien varmistamiseksi.

Lahdessa toimii veteraanikummihanke, jonka tavoitteena on taata jokaiselle niin haluavalle veteraanille henkilökohtainen luottohenkilö eli kummi, jonka kanssa voi keskustella ja hoitaa käytännön asioita ja joka huolehtii siitä, että veteraani pysyy omatoimisena ja osallistuvana. Kummina vierellä- ystävystoiminnasta puhuttaessa käytetään veteraani-sanaa tarkoittamaan sekä sotiemme veteraaneja, heidän puolisoitaan että heidän leskiään. Perussuomalaiset katsoo, että olisi perusteltua pyrkiä levittämään vastaavaa toimintaa koko maahan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 126

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että sotiemme veteraanit saavat elämänsä loppuun asti täysimääräisesti sekä kuntoutuspalvelut että kotiin vietävät palvelut.

Vastalauseen lausumaehdotus 127

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin levittääkseen veteraanikummitoiminnan Lahdesta koko maahan.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Perussuomalaiset ehdottavat laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin leikkausta. Katsomme, että suomalaisten veronmaksajien tehtävänä ei ole kustantaa laittomasti maassa olevien palveluita, vaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulisi poistaa maasta viipymättä päätöksen jälkeen ja maasta poistamisen toteutumisen varmistamiseksi ottaa

säilöön ennen palautusta palauttamisen onnistumisen varmistamiseksi sen sijaan, että heidät päästetään liikkumaan vapaasti maassamme, potentiaalisesti vaarantamaan kansallisen turvallisuuden ja käyttämään kunnallisia palveluita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 33.60.37 vähennetään 5 346 000 euroa laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannuksiin ehdotetusta määrärahasta.

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Maatalouden tuottajat tekevät arvokasta työtä suomalaisten ruokahuollon eteen. Työ itsessään on hyvin sitovaa varsinkin karja- ja turkistaloudessa. Tällöin lomat jäävät helposti pitämättä, koska päteviä lomittajia on vaikea saada.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.80.40 lisätään 10 000 000 euroa maatalouslomituksen lisäämiseen.

Maatalouslomittajista on huutava pula monin paikoin Suomea. Syinä tähän ovat karjakokojen suurentuminen sekä tilojen koneellistuminen, mistä on seurannut lomittajien koulutustarpeen kasvu. Tilannetta kiristää edelleen se, että ammattiryhmän edellytykset eläinten ja niiden hoidon tuntemuksen kohdalla ovat lisääntyneet. Maatalousyrittäjille kuuluva mahdollisuus lomaan on kuitenkin merkittävä tekijä. Maatalouslomittajat tekevät käytännön työtehtävät näiden yrittäjien lomien ja sairaslomien aikana. Täten on vain luonnollista, että maatalousyrittäjien mahdollisuuksilla saada päteviä lomittajia on suuri merkitys jo työssä jaksamisen kannalta. Lomittajapulaan on tästä syystä etsittävä sopivia ratkaisuja ja keinoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 128

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin maatalouden ja porotalouden harjoittajien lomituspalvelujen parantamiseksi.

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Suomessa on lähes kymmenentuhatta asunnotonta, joista noin viidennes elää kokonaan vailla asuntoa. Tilanteen korjaamiseksi ei ole löytynyt riittävän tehokkaita keinoja. Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä. Haasteena on myös mm. koulusyrjäytyminen. Sosiaalisesti kestävä työympäristö kouluissa, kestävä

kehitys ja kiusaamisen ehkäiseminen ovat tilanteita, joihin tulee löytää sopivia keinoja. Tällaisia ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa ja välttämätöntä huolenpitoa tarvitsevia on muissakin erilaisista ongelmista kärsivissä ryhmissä. Yhteiskuntaelämän sektoreista erityisesti kansalaisjärjestöillä ja vapaaehtoisella kansalaistoiminnalla on oma tärkeä toimintonsa tällä alueella. Näiden epäkohtien helpottamiseksi Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (Stea) tuotosta on järjestettävä 100 miljoonaa euroa asunnottomien, syrjäytyneiden, koulupudokkaiden ja muiden vastaavista ongelmista kärsivien tukemiseen yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 129

> Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa Stean tuotosta 100 miljoonan euron apupotin asunnottomien, syrjäytyneiden, koulupudokkaiden ja muiden vastaavista ongelmista kärsivien tukemiseen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulevaisuudessa asuntorakentamisen ja asuntotuotannon haasteet ovat suuret yhtäältä, kun maaseutu autioituu, ja toisaalta pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa sinne pakkautuvan väkimäärän vuoksi. Monilla vuokralla asuvista henkilöistä ei ole edes tosiasiallista mahdollisuutta muuttaa edullisempiin vuokra-asuntoihin, kun sellaisia ei ole edes tarjolla, ainakaan pääkaupunkiseudulla. Kohtuuhintaisen vuokra-asuinrakentamisen kiihdyttämiseen onkin keksittävä aina uusia keinoja muun muassa kaavoituksen ja rahoitusratkaisujen kautta. Vuokra-asuntotuotannossa on panostettava erityisesti kunnallisiin vuokra-asuntoihin, koska yleishyödyllisiksi itseään kutsuvien toimijoiden asuntojen vuokrat ovat usein markkinavuokrien tasoa. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä sitä, että myös korjausavustusten määrä palaa riittävälle tasolle. Nykyistä suurempi satsaus on erittäin tarpeellinen, jotta vanhusten ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaaminen kotona asumisen mahdollistamiseksi voidaan toteuttaa. Hallituksen määräraha on korjausavustuksiin auttamattomasti liian pieni. Samoin lupabyrokratian purkamiseen tulee panostaa nykyistä enemmän, sillä tämä käynnistää investointeja sekä luo työpaikkoja myös nykyistä enemmän.

Energiaviraston sähköverkkoyhtiöiden hinnoittelua koskevassa raportissa, jossa tarkastettiin 110 verkkoyhtiön hinnoittelu, todetaan, että sähkönjakelijoiden siirtohinnoittelussa oli vuosina 2012—2015 yhteensä 175 miljoonan euron ylijäämä. Energiavirasto määrittelee sähköverkkoyhtiöille kohtuullisen tuoton monimutkaisella laskentakaavalla (WACC). Mielestämme tämä malli antaa matalien korkojen vallitessa liian suuren "kohtuullisen" tuottovaateen, joka on ollut jopa yli 7 % joillakin valvontajaksoilla. Suurehko osa kuluttajan sähkölaskusta muodostuu sähkön siirrosta. Sähkön siirron kustannustason laskeminen on perussuomalaisille tärkeä tavoite. Esitäm-

me, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että sähkön siirron osuus kuluttajan sähkölaskusta pystytään laskemaan kohtuulliselle tasolle.

Asumiskustannukset vievät monilla ihmisillä yli kolmanneksen palkasta. Tämä on merkittävä kansantaloudellinen ja inhimillinen ongelma. Perussuomalaiset eivät halua korottaa esimerkiksi lämmityspolttoaineiden verotusta, kuten hallitus on tekemässä. Hallituksen kaavailema polttoaineveron korotus iskee pahiten juuri ihmisiin, joilla ei ole varaa investoida moderneihin lämmitysratkaisuihin ja jotka asuvat vanhemmissa asunnoissa. Lämmityspolttoaineiden veronkorotus on peruttava.

Sisäilmasairauksiin kuuluvat home- ja kosteusvauriosairaudet ovat mittavia ongelmia läntisessä yhteiskunnassamme. Työterveyslaitoksen laskelmien mukaan Suomessa on 800 000 ihmistä, jotka päivittäin altistuvat sisäilman ongelmille niin kodeissa kuin työpaikoillakin. Sisäilmaongelmista kärsivät ovat kuitenkin jääneet aivan liian vähälle huomiolle. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä esittääkin sisäilmapoliklinikan perustamista jokaisen yliopistosairaalan yhteyteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 130

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä asumisen halpuutusohjelman, jossa panostetaan mm. vuokra-asuntotuotantoon ja korjausrakentamiseen, asunnottomuuden poistamiseen, asumiskustannusten alentamiseen lämmityskustannuksia, kiinteistöveroa ja varainsiirtoveroa pienentämällä, sähkön siirtohinnan alentamisella, tonttimaakeinottelun estämisellä, kaavoituksen nopeuttamisella, kohtuuttomiin vuokriin puuttumalla sekä työpaikan saamisen tai vaihtamisen johdosta tapahtuvien muuttojen tukemisella.

Vastalauseen lausumaehdotus 131

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perustaakseen jokaisen yliopistosairaalan yhteyteen sisäilmasairauksien hoitoon erikoistuneen yksikön.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että kaikkien Suomen kansalaisten tulee saada nauttia hyvinvointivaltion eduista eli saada tukea kohtuuhintaisen asumisen järjestämisessä ja päästä tarvittavien sosiaali-, terveys- ja sivistyspalveluiden piiriin. Toisaalta viime aikoina on tunnustettu ja tunnistettu, että asunnottomien joukossa on paljon ihmisiä, joiden asuminen ei onnistu ilman erityistoimenpiteitä ja lisäresursseja asunnon hankinnassa. Eduskuntaryhmämme vaatii hallitukselta välittömiä toimenpiteitä, jotta kantaväestölle luodaan polkuja ulos asunnottomuudesta siten, että polun loppupäässä on mahdollista selviytyä asumisesta ja elämisestä itsenäisesti, ilman erityistukea.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 132

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee toimenpiteet suomalaisten asunnottomuuden poistamiseksi samalla nopeudella kuin se järjesti asumisen suurelle turvapaikanhakijain joukolle.

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Sisäilmaongelmat ja sisäilmasairaudet ovat mittava ongelma maassamme. Taloudellisilta vaikutuksiltaan kyseessä on miljardiluokan asia, sillä varovaisestikin arvioituna jopa 800 000 henkilöä päivittäin altistuu home- ja kosteusvaurioille niin päiväkodeissa, kouluissa kuin työpaikoillakin. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että ongelmaan puututaan ripeästi ja riittävän laajasti. Tämän johdosta eduskuntaryhmämme esittää konkreettisia toimenpiteitä omassa vaihtoehtobudjetissaan asian korjaamiseksi. Vaadimme, että ongelmista kärsiville henkilöille on saatavissa asianmukaisia kuntoutuspalveluja sekä kelvollisia asuintiloja. Esitämme myös, että jo sairastuneille henkilöille turvataan oikeudenmukainen sosiaaliturva. Hallituksen on varattava riittävät resurssit ja tuki sisäilmakorjauksiin ja sisäilmaongelmien hoidosta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 133

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin rakennusten sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Perussuomalaiset katsovat, että maamme verotuksen painopisteitä on syytä muuttaa. Nykyisin työtä verotetaan ankarammin kuin oikeastaan mitään muuta verotettavaa asiaa. Yksi eroista on pääomaverojen alhaisuus suhteessa työn verotukseen. Mielestämme hallituksen tulee ryhtyä toimiin ansio- ja pääomatulojen verotuksen prosenttierojen supistamiseksi asteittain.

Hallituksen tekemien verotuksellisten säästöjen ja indeksisäästöpäätösten lopputuloksena erityisesti pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden taloudellinen ahdinko on viime vuosina lisääntynyt hälyttävästi. Maamme talous on ollut jo pidempään kasvu-uralla, mutta tämän kasvun hedelmiä on jaettu kitsaasti heille, joilta on aiemmin viety. Mielestämme hallituksen on ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotuksen kohtuullistamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Perussuomalaiset haluavat laajentaa veropohjaa oikeudenmukaisella tavalla ottamalla verotuksen piiriin suurten säätiöiden ja yhdistysten saamat pääomatulot, kuten osingot, vuokratulot ja myyntivoitot. Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on arvioinut, että pelkästään viiden suurimman säätiön vuosittainen veroetu oli 29—45 miljoonaa euroa vuosina 2004—2005. Säätiöiden varallisuudeksi VTV arvioi 12—15 miljardia euroa. On kohtuutonta, että pienetkin yritykset, jotka toimivat markkinariskin alaisina, joutuvat maksamaan pääomatuloveroa, kun todella vauraat yhdistykset ja säätiöt saavat vakaat pääomatulonsa verottomina.

Suomessa on edellä kerrotun lisäksi myös toinen erityinen verotuksellinen epäsuhta työn verotuksen ja muun verotuksen välillä, nimittäin eläkkeensaajien verotus. Eläkkeet ovat järjestään pienempiä kuin palkka työelämän aikana, mutta silti eläkkeitä verotetaan ankarammin kuin palkkaa. Eläkeläisköyhyys on edelleen maassamme vakava ongelma ja pienituloisia eläkeläisiä on edelleen runsaasti. Eläkkeet ovat nousseet selvästi palkkoja hitaammin, ja lisäksi yleisimmissä tuloluokissa eläketulon verotus on palkkatuloa ankarampaa. Perussuomalaiset kantavat huolta eläkkeensaajien toimeentulosta ja kehottavat hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin erityisesti pienituloisimpien eläkeläisten toimeentulon vahvistamiseksi. Työeläkejärjestelmää tulee uudistaa siten, että eläkkeiden ostovoiman kehitys vastaisi nykyistä enemmän palkkakehitystä ja saman suuruisesta eläketulosta käteen jäävä tulo vastaisi palkkatuloa. Saman suuruisesta tulosta tulee saada käteen yhtä suuri euromäärä. Lisäksi esitämme, että ryhdytään toimenpiteisiin, joilla verotuksen jälkeen palkan tai eläkkeen saajan käteen jäävä euromäärä on aina vähintään 1 000 euroa kuukaudessa.

Luovien alojen tekijänoikeuspalkkioiden nykyinen verotuskäytäntö koetaan monessa mielessä epäoikeudenmukaiseksi. Erityinen ongelma on pienten toimijoiden heikot mahdollisuudet elättää itseään luovalla työllä, ja nykyinen verotuskäytäntö syö näitä mahdollisuuksia entisestään. Käytännössä esimerkiksi musiikin tekeminen on luonteeltaan yrittäjämäistä toimintaa ja usein sitä varten on perustettu yritys. Tästä johtuen tekijänoikeuskorvauksien katsominen palkkatuloksi on aiheuttanut närää. Perussuomalaiset esittävät, että luovien alojen tekijänoikeuspalkkiot muutetaan verotettaviksi elinkeinotulona.

Uusien sijoituskohteiden, kuten virtuaalivaluuttojen, kohdalla verotus ei ole kaikilta osin johdonmukaista. Tappioiden vähennyskelpoisuuden tulisi kuitenkin olla samalla tasolla kuin muissa sijoituskohteissa. Esitämme, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tämän epäkohdan korjaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 134

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotuksen kohtuullistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 135

> Eduskunta edellyttää, että ansio- ja pääomatulojen verotuksen prosenttitasoeroja asteittain supistetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 136

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee suursäätiöiden ja suurten yhdistysten saattamisen pääomaverovelvollisiksi lukuun ottamatta yliopistojen säätiöitä.

Vastalauseen lausumaehdotus 137

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin palkansaajan ja eläketulon saajan verotuksen korjaamiseksi siten, että saman suuruisesta tulosta saa aina käteen yhtä suuren euromäärän.

Vastalauseen lausumaehdotus 138

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varmistaakseen, että verotuksen jälkeen palkan tai eläkkeen saajan käteen jäävä tulojen määrä on aina vähintään 1 000 euroa/kuukausi ja tulotason säilyminen varmistetaan sitomalla minimitulotaso indeksiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 139

Eduskunta edellyttää, että luovien alojen tekijänoikeuspalkkiot muutetaan verotettaviksi elinkeinotulona.

Vastalauseen lausumaehdotus 140

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla uusien sijoituskohteiden, kuten virtuaalivaluuttojen, osalta tappioiden vähennyskelpoisuus olisi samalla tasolla kuin muissa sijoituskohteissa.

02. Yhteisövero

Perussuomalaisten mielestä Suomen on tiukemmin puututtava yritysten siirtohinnoittelun, konserniavustusten ja konsernin sisäisen lainoituksen avulla tapahtuvaan keinotekoiseen verokeplotteluun. Sen lisäksi, että aggressiivisen verosuunnittelun mahdollisuuksien tukkiminen toisi lisää verotuloja, se parantaisi myös suomalaisten pk-yrittäjien mahdollisuuksia kilpailla tasaveroisesti kansainvälisten suuryritysten kanssa, jotka voivat nykyään polkea hintoja, koska ne kotiuttavat voittonsa veroparatiiseissa.

Finnwatch arvioi Suomen menettävän vuosittain verotuloja 430—1 400 miljoonaa euroa ns. siirto-hinnoittelun väärinkäytösten takia. Perussuomalaiset vaativat lisäpanostuksia siirtohinnoittelun valvontaan. Toinen keino alentaa suomalaisen tytäryhtiön verotusta on konsernin sisäinen lainoitus. Tavallisesti tämä tehdään siten, että Suomessa sijaitseva tytäryritys ottaa samaan konserniin kuuluvalta ulkomaalaiselta yritykseltä lainaa. Tämän lainan korkokulut suomalainen tytäryritys voi vähentää verotuksessaan. Korkotulon saava emoyritys taas sijaitsee veroparatiisissa, jossa sitä verotetaan hyvin kevyesti, jolloin konsernin kokonaisveroaste kevenee huomattavasti. Hallitus on tiukentanut konsernin sisäisten lainojen korkokulujen vähennysoikeutta, mutta mielestämme lainsäädäntöä on syytä kiristää siten, että kulloisenkin markkinakoron yli menevien

korkojen vähennysoikeus poistettaisiin. Lisäksi Suomessa tulee säätää niin sanotun alikapitalisoinnin kieltävä laki, jossa koron verovähennysoikeuden maksimimäärä perustuisi velan ja oman pääoman suhteeseen. Vähintään on syytä tiukentaa vähennysoikeutta silloin, kun konserniyritys sijaitsee veroparatiisimaassa.

Verovälttelyn torjumiseksi pitää kiinnittää myös huomiota omistusten avoimuuteen ja todellisten edunsaajien tuomiseen julki sekä asettaa riittävän tiukat säännöt kansallisessa lainsäädännössämme korkomenojen vähennysoikeudelle ja ulkomaisille väliyhteisöille. Aggressiivisen verosuunnittelun tuomiseksi julki tulee kehittää julkista maakohtaista raportointia. ALV-valvonnassa tulee käyttää Suomessa ja jatkossa koko EU-alueella lohkoketjuihin pohjautuvaa valvontateknologiaa. Lohkoketjuilla voi olla monia merkittäviä vaikutuksia ALV-petosten vähentämiseksi: liiketapahtumien todennettavuus, kirjanpidon synkronointi, kaksinkertaisten kuittien eliminointi, tapahtumien kiistämättömyys ja nopeus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 141

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yritysten aggressiivisen verosuunnittelun saattamiseksi kuriin.

04. Perintö- ja lahjavero

Perussuomalaiset haluavat, että perintöverotuksen epäkohdat korjataan. Perussuomalaiset näkevät, että perintövero on ongelmallinen, koska vero voi kohdistua asuntoon, jossa leski asuu, tai omaisuuteen, jota verotettava ei saa veronmaksuhetkellä haltuunsa, ja tästä syystä veron maksamiseksi saatetaan joutua realisoimaan omaisuutta. Tällaiset verot aiheuttavat kohtuuttomia tilanteita.

Perintöveron maksuunpano aiheuttaa monille ihmisille vakaviakin taloudellisia ongelmia läheisen kuoleman jälkeen. Vero tulee maksuun henkilön kuoleman jälkeen, mutta omaisuus ei usein tule perinnönsaajan haltuun, koska sitä rasittaa esimerkiksi lesken hallintaoikeus. Perintövero koskee kovemmin tavallista suomalaista työssäkäyvää ja yrittäjää eikä vain varakasta marginaalia.

Perussuomalaiset haluavat korjata perintöverotuksen räikeimmät epäkohdat, joita muun muassa yli 57 000 allekirjoitusta keränneessä kansalaisaloitteessa nostettiin esille. Nämä koskevat lesken ja perittävän lasten asemaa. Ensimmäinen räikeä epäkohta koskee lesken asemaa. Lesken periessä puolison jää lesken vähennyksen jälkeen usein maksettavaa, vaikka omaisuutena olisi vain tavanomainen omaisuus, kuten yhteinen asunto ja kesäpaikka. Joskus perillinen joutuu ottamaan velkaa tai pahimmassa tapauksessa jopa luopumaan perinnöstä. Haluamme korjata tämän epäkohdan muuttamalla lakia niin, että tilanteessa, jossa leski perii puolisonsa, yhteisen asunnon arvoa ei huomioida laskennallisesti perintöverotuksessa.

Toiseksi haluamme korjata perittävän lasten aseman tilanteessa, jossa leski jää hallitsemaan jäämistöä, mahdollisesti jopa vuosikymmenten ajaksi. On kohtuutonta joutua maksamaan veroa sel-

laisesta omaisuudesta, jota ei todellisuudessa edes saa haltuunsa. Tällaisessa tilanteessa lesken hallinta-aika tulee rauhoittaa verotukselta ja siirtää lesken hallintaoikeuteen jäävän omaisuuden verotusta siihen ajankohtaan, kun omaisuus siirtyy perinnön saajan vapaaseen hallintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 142

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perintöverotuksen epäkohtien korjaamiseksi ja ottaa käyttöön periaatteen, jossa omaisuutta verotetaan vasta silloin, kun omaisuus siirtyy perinnön saajan vapaaseen hallintaan.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Moniin eri talousrikollisuuden muotoihin olisi mahdollista puuttua ottamalla käyttöön lohkoketjuihin perustuva arvonlisäveron valvontajärjestelmä. Lohkoketjujen käyttöönotto mahdollistaisi liiketapahtumien todennettavuuden ja kirjanpidon synkronoinnin, estäisi kaksinkertaisten kuittien käytön, tekisi tapahtumista kiistämättömiä ja nopeuttaisi valvontaa merkittävästi. Tämän lisäksi lohkoketjuteknologia helpottaisi kansainvälistä verotusta siirtohinnoittelun oikeellisuuden todentamisen muodossa osoittamalla, mikä osuus voitoista kuuluu millekin liiketoiminnan osalle. Perussuomalaiset esittävät, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luodakseen lohkoketjuteknologiaan perustuvan arvonlisäveron valvontajärjestelmän ja edistää sen käyttöönottoa EU-tasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 143

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ottaakseen käyttöön viipymättä lohkoketjuihin perustuvan arvonlisäverotuksen valvontajärjestelmän.

10. Muut verot

Mahdollisuus kohtuuhintaiseen yksityisautoiluun on mielestämme kansalaisten perusoikeus sekä myös yhteiskunnan etu: kansalaisten on voitava liikkua, eikä työnteosta tule tehdä syrjäseudulla asuville kannattamatonta lisäämällä työmatkoista aiheutuvia kustannuksia kohtuuttomasti. Näkemyksemme on se, että koko maa tulee jatkossakin pitää asuttuna, ja tämän johdosta suhtaudumme liikenteen käyttömaksujen korotuksiin erittäin kriittisesti. Samoin polttoaineveron korotukset nostaisivat epäsuorasti kaikkien tuotteiden hintoja ja heikentäisivät suomalaisen raskaan liikenteen kilpailukykyä. Työmatkakulujen verovähennysoikeuden rajoittaminen olisi sekin epäoikeudenmukainen vaihtoehto, koska kaikilla kansalaisilla ei ole yhtäläistä mahdollisuutta joukkoliikennepalvelujen käyttämiseen yksityisautoilun vaihtoehtona. Hallituksen tulee pidättäytyä toimenpiteistä ja päätöksistä, joilla kasvatetaan liikenteen vero- ja maksurasituksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 144

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei kasvata liikenteen vero- ja maksurasitetta.

03. Autovero

Hallituksen tulee perussuomalaisten mielestä keventää autoilun verotusta esimerkiksi autoveron asteittaisten alennusten jatkamisella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 145

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa autoveron asteittaista alentamista.

19. Muut veronluonteiset tulot

Hallitus ei saa toimillaan ajaa kotimaista tuotantoa sellaisiin maihin, joissa päästörajoituksista ei välitetä ja joissa kustannustaso on sen vuoksi matalampi ja kilpailukyky Suomea parempi. Vastaavasti ekologisesti kestävästi toimivia suomalaisia yrityksiä ja teollisuutta ei saa karkottaa korkealla verotuksella ja vääränlaisilla tukien leikkaamisilla ulkomaille. Perussuomalaiset esittävät, että Suomi ottaisi käyttöön niin sanotut kansainväliset ilmastotullit. Tämä tarkoittaisi ylimääräistä tullimaksua tuotteille, joiden valmistaminen aiheuttaa huomattavasti päästöjä esimerkiksi kehittyvissä maissa, mutta joita valmistetaan vastuullisemmin Suomessa tai Euroopassa. Näin perussuomalaiset haluavat ohjata kulutusta kertakäyttötuotteiden sijasta ekologisesti valmistettuihin, kestäviin tuotteisiin, joiden valmistaminen saastuttaa vähemmän ja joiden elinkaarikustannukset ovat pienemmät.

Kaukomailta tuotujen tuotteiden korkeammilla ilmastotullimaksuilla ja verotuksen kiristämisellä vähennettäisiin kaukaa tulevien tuotteiden kuljetuksia Suomeen. Tällaisilla konkreettisilla ympäristö- ja ilmastotoimilla suosittaisiin kotimaista, puhdasta ja paikallista lähituotantoa. Lisäksi kyseinen politiikka ohjaisi saastuttajamaita kohti kestävämpiä tuotantotapoja. Alkuun tullimaksu voisi olla pieni. Tämän jälkeen maksuja voi kiristää tarpeen mukaan, elleivät tullimaksujen kohteet ryhtyisi toimenpiteisiin ympäristön suojelemiseksi. Tämä ohjaisi hankinnat maihin, jotka saastuttavat vähiten. Tällainen maa on esimerkiksi Suomi. Suomen tulee myös edistää ilmastotullin käyttöönottoa koko Euroopan unionissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 146

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ilmastotullin käyttöönottamiseksi, jotta hankintapäätöksissä suosittaisiin ympäristöystävällisesti valmistettuja tuotteita ja näiden tuotteiden kilpailukyky kasvaisi.

05. Eräät liikenteen maksut

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
Vastalause 6 ps

Euroopan unionissa kerätään erilaisia tienkäyttömaksuja kaikissa muissa maissa paitsi Suomessa, Virossa, Latviassa ja Liettuassa. Esimerkiksi norjalaiset yritykset käyttävät kuljetuksiinsa mieluummin suomalaista tieverkostoa, koska se on niille ilmaista. Tieliikenneverkon ylläpidosta huolehtii suomalainen veronmaksaja ulkomaisten yritysten mitenkään osallistumatta teiden kunnossapitoon.

Tienkäyttömaksun avulla ulkomaiset kuljetusalan yritykset saataisiin osallistumaan kotimaisen liikenneinfrastruktuurin ylläpitoon ja pelaamaan samoilla säännöillä kuin suomalaiset yritykset. Tämä ei ratkaisisi täysin kilpailukykyongelmaa, mutta se parantaisi huomattavasti suomalaisten yritysten asemaa. Lisäksi tienkäyttömaksut toisivat valtiolle kaivattuja lisätuloja nykyisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Myös maanteiden tavaraliikenteen ja logistisia palveluja tarjoavien yritysten edunvalvontajärjestöt ovat vaatineet jo pitkään tienkäyttömaksuja ulkomaisille kuljetusalan yrityksille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 147

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa viipymättä käyttöön ulkomaista raskasta liikennettä koskevan tienkäyttömaksun.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus valtion talousarvioksi vuodelle 2019 hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisesti edellä todetuin muutoksin,
>
> että edellä ehdotetut 147 lausumaa hyväksytään ja
>
> että edellä yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamuslause hyväksytään.

Helsingissä 14.12.2018

Ville Vähämäki ps
Toimi Kankaanniemi ps
Mika Niikko ps

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp ─ HE 123/2018 vp, HE 232/2018 vp

Liite

— Talousarvioaloite TAA 1/2018 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusväylänpitoon Masalantien (tie 11311) päällystämiseksi (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 2/2018 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusväylänpitoon Porkkalantien (tie 11247) päällystämiseksi (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 3/2018 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rantaradan parantamisen suunnittelun käynnistämiseen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 4/2018 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilman laadun arvioimiseen tarkoitettujen mittauskeinojen kehittämiseen (2 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 5/2018 vp Olavi Ala-Nissilä kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maatalousmuseo Saralle ja Loimaan ruokalukio Novidalle lasten ja nuorten ruokatietouden lisäämiseen (100 000 euroa) 31.10.63

— Talousarvioaloite TAA 6/2018 vp Olavi Ala-Nissilä kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pitkospuiden ja lintutornin tai lintujen katselulavan rakentamiseen Oukkulanlahdelle Lounais-Suomessa (50 000 euroa) 30.64.50

— Talousarvioaloite TAA 7/2018 vp Olavi Ala-Nissilä kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tiestön parantamiseen ja uudelleen päällystämiseen Varsinais-Suomessa (900 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 8/2018 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä psykologipalvelujen saamiseksi varhaiskasvatukseen (5 980 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 9/2018 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulupsykologien saatavuuden parantamiseen (29 900 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 10/2018 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (450 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 11/2018 vp Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteilija-apurahoihin (3 022 000 euroa) 29.80.51

Valmis
5.1

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 12/2018 vp Mikko Alatalo kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityisen kopioinnin hyvitykseen (2 000 000 euroa) 29.80.41

— Talousarvioaloite TAA 13/2018 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamiseen (7 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 14/2018 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen parantamiseen (16 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 15/2018 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja laadullisen tasa-arvon parantamiseen (30 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 16/2018 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (5 200 000 euroa) 29.10.31

— Talousarvioaloite TAA 17/2018 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen koulutukseen (220 000 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 18/2018 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen toimintaan (90 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 19/2018 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammattikorkeakoulujen toimintaan (42 000 000 euroa) 29.40.55

— Talousarvioaloite TAA 20/2018 vp Li Andersson vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tekijänoikeuden haltijoiden hyvitysmaksuihin (3 000 000 euroa) 29.80.41

— Talousarvioaloite TAA 21/2018 vp Li Andersson vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taiteen ja kulttuurin rahoitukseen (100 000 000 euroa) 29.80.52

— Talousarvioaloite TAA 22/2018 vp Sirkka-Liisa Anttila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (70 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 23/2018 vp Sirkka-Liisa Anttila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan siirtämisestä Suomen Akatemialle myönnetyistä tutkimusrahoista Luonnonvarakeskuksen tutkimusrahoitukseen (20 000 000 euroa) 29.40.54, 30.01.05

— Talousarvioaloite TAA 24/2018 vp Sirkka-Liisa Anttila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 2 Helsinki-Pori-tiehankkeen lisätöihin Humppilan kohdalla (4 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 25/2018 vp Sirkka-Liisa Anttila kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 4 parantamiseen välillä Hartola—Oravakivensalmi (24 900 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 26/2018 vp Paavo Arhinmäki vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (200 000 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 27/2018 vp Paavo Arhinmäki vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä metsäluonnon hoidon edistämiseen (1 000 000 euroa) 30.40.45

— Talousarvioaloite TAA 28/2018 vp Paavo Arhinmäki vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (30 000 000 euroa) 31.30.63

— Talousarvioaloite TAA 29/2018 vp Eva Biaudet r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (450 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 30/2018 vp Eva Biaudet r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyön edistämiseen (100 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 31/2018 vp Eva Biaudet r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisten ympärileikkauksen vastaiseen työhön (80 000 euroa) 33.03.04

— Talousarvioaloite TAA 32/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvion korottamisesta kotitalousvähennyksen korottamisen vuoksi (130 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 33/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite perintö- ja lahjaveron tuottoarvion pienentämisestä (-74 000 000 euroa) 11.01.04

— Talousarvioaloite TAA 34/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite ansio- ja pääomatuloveron tuottojen vähentämisestä (-90 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 35/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite energiaverojen tuottoarvion pienentämisestä (-110 000 000 euroa) 11.08.07

— Talousarvioaloite TAA 36/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite varainsiirtoveron tuoton korottamisesta ensiasunnon varainsiirtoverovapauden päättymisen vuoksi (95 000 000 euroa) 11.10.05

— Talousarvioaloite TAA 37/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-7 000 000 euroa) 23.01.22

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 38/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite Finnfundin pääoman korottamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-10 000 000 euroa) 24.30.88

— Talousarvioaloite TAA 39/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-130 000 000 euroa) 24.30.89

— Talousarvioaloite TAA 40/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite pakolaiskiintiön määrärahojen lisäämisestä (3 200 000 euroa) 26.40.21

— Talousarvioaloite TAA 41/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vapaaehtoiseen maanpuolustukseen (400 000 euroa) 27.10.50

— Talousarvioaloite TAA 42/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite kuntien valtionosuuteen peruspalvelujen järjestämiseen tarkoitetun määrärahan vähentämisestä (-50 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 43/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kuntien yhdistymisavustuksiin (25 000 000 euroa) 28.90.31

— Talousarvioaloite TAA 44/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Svenska Finlands folkting -nimisen järjestön valtionavustukseen (100 000 euroa) 29.01.50

— Talousarvioaloite TAA 45/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston opetus- ja tutkimustoiminnan erityiseen valtionrahoitukseen (31 700 000 euroa) 29.40.52

— Talousarvioaloite TAA 46/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammattikorkeakoulujen toiminnan valtionrahoitukseen (32 000 000 euroa) 29.40.55

— Talousarvioaloite TAA 47/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite opintolainojen valtiontakaukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-23 000 000 euroa) 29.70.52

— Talousarvioaloite TAA 48/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä opintotuen tulorajojen nostamiseen 50 prosentilla (14 000 000 euroa) 29.70.55

— Talousarvioaloite TAA 49/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä opintorahan korottamiseen (63 000 000 euroa) 29.70.55

— Talousarvioaloite TAA 50/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön (10 000 000 euroa) 29.91.51

— Talousarvioaloite TAA 51/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maaseutuneuvontaan (2 000 000 euroa) 30.10.50

— Talousarvioaloite TAA 52/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 4H-järjestöjen toimintaan (600 000 euroa) 30.10.55

— Talousarvioaloite TAA 53/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä avustuksen maksamiseen Suomen Ammattikalastajaliitolle (100 000 euroa) 30.40.51

— Talousarvioaloite TAA 54/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vesistöjen ravinnepitoisuuksien vähentämiseen poistokalastuksella (100 000 euroa) 30.40.62

— Talousarvioaloite TAA 55/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tammisaaren saariston kansallispuiston toiminnan kehittämiseen Jussaaressa (500 000 euroa) 30.64.50

— Talousarvioaloite TAA 56/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Paavalinkyläntien—Hommansbyntien päällystämiseen Uudellamaalla (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 57/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perustienpitoon Uudellamaalla (5 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 58/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 25 parantamiseen osuudella Hanko—Mäntsälä (5 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 59/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tasoristeyksien turvallisuuden parantamiseen (10 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 60/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hanko—Hyvinkää-radan sähköistykseen (18 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 61/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puurakentamisen tutkimukseen (1 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 62/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-30 000 000 euroa) 32.60.46

— Talousarvioaloite TAA 63/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtion kotouttamiskorvauksiin (8 600 000 euroa) 32.70.30

— Talousarvioaloite TAA 64/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lapsilisän yksinhuoltajakorotukseen (16 000 000 euroa) 33.10.51

— Talousarvioaloite TAA 65/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite ansiopäivärahan valtionosuuteen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-40 000 000 euroa) 33.20.50

— Talousarvioaloite TAA 66/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työhön kuntoutukseen (10 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 67/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä takuueläkkeen korottamiseen (12 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 68/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansaneläkkeiden indeksikorotuksiin (65 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 69/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvakotitoiminnan menojen valtion rahoitukseen (11 000 000 euroa) 33.60.52

— Talousarvioaloite TAA 70/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite kansanedustajien kotimaan matkoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-150 000 euroa) 21.01.01

— Talousarvioaloite TAA 71/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Joutsenon säilöönottoyksikön toimintamenoihin ja kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden palauttamisen tehostamiseen (175 000 euroa) 26.40.21

— Talousarvioaloite TAA 72/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lapsiperheiden kunnalliseen kotiapuun ja siitä tiedottamiseen (1 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 73/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite Suomen Akatemian tutkimusmäärärahojen vähentämisestä (-3 000 000 euroa) 29.40.51

— Talousarvioaloite TAA 74/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 6 meluntorjuntaan Ruokolahdella (120 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 75/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kotkan Paimenportin seisakkeen ja Kymenlaakson keskussairaalan välisen tieyhteyden kehittämiseen (140 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 76/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 15 parantamisen alkuvalmisteluihin (250 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 77/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 13 liikenneturvallisuuden parantamiseen välillä Mikkeli—Lappeenranta (440 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 78/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 6 vaiheittaisen toteuttamisen edistämiseen ja jatkosuunnitteluun Kouvolan kohdalla (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 79/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kotkan Hyväntuulentien jatkosuunnitteluun ja alkuvalmisteluihin (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 80/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityisteiden kunnossapitoon Kymenlaakson alueella (60 000 euroa) 31.10.50

— Talousarvioaloite TAA 81/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä itäisen rantaradan suunnitteluun (500 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 82/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä digitalisaatiokehitykseen (150 000 euroa) 31.20.01

— Talousarvioaloite TAA 83/2018 vp Juho Eerola ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puutiaisaivokuumerokotuksiin Kymenlaakson saaristoalueella (75 000 euroa) 33.70.20

— Talousarvioaloite TAA 84/2018 vp Markku Eestilä kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 5 Siilinjärvi—Iisalmi-välin parantamiseen (50 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 85/2018 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläintenpidon valvontaan (1 000 000 euroa) 28.40.01

— Talousarvioaloite TAA 86/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen ja vaativan työn lisän maksamiseen Varsinais-Suomessa (200 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 87/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä jäähallien esteettömyyden edistämiseen (200 000 euroa) 29.90.50

— Talousarvioaloite TAA 88/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vähävaraisten lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukemiseen (1 000 000 euroa) 29.91.50

— Talousarvioaloite TAA 89/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun Eläinsuojeluyhdistyksen toiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 30.20.20

— Talousarvioaloite TAA 90/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lähiruoan tuotannon ja kulutuksen vahvistamiseen (1 000 000 euroa) 30.20.47

— Talousarvioaloite TAA 91/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Postitien kunnostamiseen välillä Himoinen—Taivassalo (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 92/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kunto-ohjaajien palkkaamiseksi kuntiin (1 000 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 93/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kokeiluun koulurauha-asiamiesten palkkaamisesta kuntiin (1 000 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 94/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusten ystävätoiminnan edistämiseen (500 000 euroa) 33.50.56

— Talousarvioaloite TAA 95/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotiemme veteraaneille kohdennettujen palvelujen järjestämiseen (30 000 000 euroa) 33.50.56

— Talousarvioaloite TAA 96/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lastensuojelun palvelujen kehittämiseen ja laadun parantamiseen Varsinais-Suomessa (500 000 euroa) 33.60.31

— Talousarvioaloite TAA 97/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusten henkisen ja fyysisen terveyden edistämishankkeeseen (1 000 000 euroa) 33.60.31

— Talousarvioaloite TAA 98/2018 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Stoppi-nuorisoasuntolan toiminnan jatkamiseen (200 000 euroa) 33.90.50

— Talousarvioaloite TAA 99/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ViaDia ry:lle vankien ja vapautuneiden vankien yhteiskuntaan sopeutumista tukevaan työhön (150 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 100/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintamenoihin harmaan talouden torjumiseen (5 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 101/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoidontuen korottamiseen (10 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 102/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen (50 000 000 euroa) 29.10.30

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 103/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen koulutukseen (10 000 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 104/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perheellisten opiskelijoiden huoltajakorotuksen korottamiseen (10 000 000 euroa) 29.70.55

— Talousarvioaloite TAA 105/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikunnan yhdenvertaisuuden lisäämiseen (1 000 000 euroa) 29.90.50

— Talousarvioaloite TAA 106/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 75 parantamiseen Nurmeksessa Porokylänkadun ja Pappilansuoran liittymässä (350 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 107/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savon radan nopeustason nostoon välillä Kouvola—Kajaani (75 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 108/2018 vp Sari Essayah kd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Iisalmi—Ylivieska—Kontiomäki-radan ja Yara—Siilinjärvi-radan sähköistykseen (110 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 109/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoon (5 000 000 euroa) 31.30.63

— Talousarvioaloite TAA 110/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savonlinnan seutukunnalle (3 000 000 euroa) 32.50.42

— Talousarvioaloite TAA 111/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä energiatehokkuuden ja ilmastoystävällisen energian käytön edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen (3 000 000 euroa) 32.60.20

— Talousarvioaloite TAA 112/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkekorvausjärjestelmän kehittämiseen ja maksukaton alentamiseen (35 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 113/2018 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä energia-avustuksen palauttamiseksi pientalojen energiaremontteihin (2 000 000 euroa) 35.20.55

— Talousarvioaloite TAA 114/2018 vp Tarja Filatov sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tammelan Liesjärven kansallispuiston ajankohtaisiin kunnostustoimenpiteisiin (200 000 euroa) 30.64.50

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 115/2018 vp Tarja Filatov sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lisäraiteiden yleissuunnitelman laatimiseksi pääradalla välillä Riihimäki—Hämeenlinna—Tampere (8 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 116/2018 vp Jukka Gustafsson sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan (400 000 euroa) 29.91.51

— Talousarvioaloite TAA 117/2018 vp Jukka Gustafsson sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vuorottelukorvauksen valtionosuuteen (4 000 000 euroa) 33.20.50

— Talousarvioaloite TAA 118/2018 vp Pekka Haavisto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyön edistämiseen (300 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 119/2018 vp Pekka Haavisto vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vieraslajien torjuntaan (1 000 000 euroa) 30.40.22

— Talousarvioaloite TAA 120/2018 vp Teuvo Hakkarainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kalastuksen edistämiseen Viitasaaren alueella (200 000 euroa) 30.40.62

— Talousarvioaloite TAA 121/2018 vp Teuvo Hakkarainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kirkkosaaren sillan rakentamiseen Viitasaaren keskustassa (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 122/2018 vp Teuvo Hakkarainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 659 parantamiseen Viitasaarella 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 123/2018 vp Teuvo Hakkarainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pohjoisen Keski-Suomen kehitysyhtiö Witas Oy:lle (100 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 124/2018 vp Hanna Halmeenpää vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonmukaisen maataloustuotannon neuvontaan (500 000 euroa) 30.20.43

— Talousarvioaloite TAA 125/2018 vp Satu Hassi vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tampere—Seitseminen-tien kunnostamiseen (150 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 126/2018 vp Satu Hassi vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seitsemisen kansallispuiston retkeilyrakenteiden kunnostukseen (250 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 127/2018 vp Satu Hassi vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen luontopalveluille luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja retkeilyalueiden ylläpitoon (4 000 000 euroa) 35.10.52

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 128/2018 vp Lasse Hautala kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 4H-toimintaan (600 000 euroa) 30.10.55

— Talousarvioaloite TAA 129/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 17187 (Pysäkkitie) päällystämiseen Teuvan Äystön kylässä (100 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 130/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 274 peruskorjaukseen ja päällystämiseen välillä Kauhajärvi—Karvia (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 131/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen seututielle 672 (Tokerotie) välille kantatie 67 — Vennanmäentie Kauhajoella (400 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 132/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Lustilan paikallistielle 17129 Kauhajoella (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 133/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen paikallistielle 17107 välillä Aninkuja—Kaksoisveräjä Kauhajoella (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 134/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Jalasjärven ja Kauhajoen välisen paikallistien 17109 peruskorjaukseen ja päällystämiseen valtatien 3 ja Kauhajoen kaupunginrajan välillä (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 135/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen kantatien 67 välille Aronkylä—Harjankylä Kauhajoella (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 136/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 663 peruskorjauksen suunnitteluun ja hankkeen aloitukseen välillä Karijoki—Lapväärti (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 137/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden sillan rakentamiseen Kyrönjoen yli välille 7200 Reiniläntie—Alapääntie Seinäjoen Ylistarossa (1 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 138/2018 vp Lasse Hautala kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 661 peruskorjauksen loppuun saattamiseen välillä Isojoki—Kauhajoen Päntäne (7 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 139/2018 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä elinkeinoelämän kannalta tärkeiden kanta-, seutu- ja yhdysteiden parantamiseen ja ylläpitoon Itä-Suomessa (50 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 140/2018 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionavustukseen valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (12 000 000 euroa) 31.40.50

— Talousarvioaloite TAA 141/2018 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 10 parantamiseen välillä Hämeenlinna—Lahti (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 142/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvion korottamisesta harmaan talouden torjuntatoimenpiteiden vuoksi (70 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 143/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (175 000 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 144/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä muiden tuomioistuinten toimintamenoihin harmaan talouden torjumiseksi (3 500 000 euroa) 25.10.03

— Talousarvioaloite TAA 145/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä muiden tuomioistuinten toimintamenoihin oikeusturvan ylläpitämiseksi (3 668 000 euroa) 25.10.03

— Talousarvioaloite TAA 146/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan (500 000 euroa) 25.20.01

— Talousarvioaloite TAA 147/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin oikeusturvan ylläpitämiseen (1 164 000 euroa) 25.20.01

— Talousarvioaloite TAA 148/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syyttäjälaitoksen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan (1 000 000 euroa) 25.30.01

— Talousarvioaloite TAA 149/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syyttäjälaitoksen toimintamenoihin oikeusturvan ylläpitämiseen (2 168 000 euroa) 25.30.01

— Talousarvioaloite TAA 150/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisitoimen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan (5 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 151/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan (5 000 000 euroa) 28.10.01

— Talousarvioaloite TAA 152/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan (5 000 000 euroa) 28.10.02

— Talousarvioaloite TAA 153/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistuksen valmisteluun ja tukeen ehdotetun rahoituksen vähentämisestä (-100 000 000 euroa) 28.70.05

— Talousarvioaloite TAA 154/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raiskauksen tai muun seksuaalisen väkivallan uhrien tukikeskukselle (900 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 155/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä muistisairaiden hoitoon (10 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 156/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulukuraattorien, koulupsykologien, terveydenhoitajien ja sairaanhoitajien saatavuuden parantamiseen (20 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 157/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansallisen mielenterveysohjelman kehittämiseen (30 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 158/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite energiaintensiivisten yritysten veronpalautukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-230 000 000 euroa) 28.91.41

— Talousarvioaloite TAA 159/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yleissivistävän koulutuksen käyttökustannusten valtionosuuteen ja -avustukseen (32 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 160/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannusten valtionosuuteen ja -avustukseen (2 000 000 euroa) 29.10.31

— Talousarvioaloite TAA 161/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatillisen koulutuksen käyttökustannusten valtionosuuteen ja -avustukseen (20 000 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 162/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen toiminnan valtionrahoitukseen (68 300 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 163/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotakorvauskuunari Vegan ja Pietarsaaren Vanhan sataman telakka-alueen kunnostamiseen (2 000 000 euroa) 29.80.50

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 164/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (150 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 165/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Itämeren vedenlaadun parantamiseksi tehtäviin toimiin (10 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 166/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen (25 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 167/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-25 000 000 euroa) 32.30.01

— Talousarvioaloite TAA 168/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityisiin työnvälityspalveluihin (15 000 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 169/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rokotusvalistuksen ja rokotuskattavuuden parantamiseen (200 000 euroa) 33.03.04

— Talousarvioaloite TAA 170/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvapaikanhakijoille annettaviin äitiyspakkauksiin (40 000 euroa) 33.10.50

— Talousarvioaloite TAA 171/2018 vp Anna-Maja Henriksson r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perustoimeentulotukeen (27 000 000 euroa) 33.10.57

— Talousarvioaloite TAA 172/2018 vp Thomas Blomqvist r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä täyssähkö-, vety- ja kaasuautojen hankintatukeen (18 000 000 euroa) 31.20.42

— Talousarvioaloite TAA 173/2018 vp Petri Honkonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä esiselvityksen käynnistämiseen kantatien 58 kehittämiseksi (100 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 174/2018 vp Petri Honkonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäsämisestä valtatien 13 parantamiseen Saarijärven Asemankannaksella (190 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 175/2018 vp Laura Huhtasaari ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitolle Suomen ja Yhdysvaltain välisen nuorten verkostoitumistyön mahdollistamiseen (100 000 euroa) 29.91.50

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 176/2018 vp Laura Huhtasaari ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Helsinki—Forssa—Pori-ratayhteyden tarveselvitykseen (200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 177/2018 vp Laura Huhtasaari ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pori—Tampere-radalla sijaitsevien tasoristeysten poistamiseen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 178/2018 vp Laura Huhtasaari ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 Laani—Ruutukuoppa-tieosuuden nelikaistaistamisen toteutukseen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 179/2018 vp Katja Hänninen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä muiden tuomioistuinten toimintamenoihin (11 000 000 euroa) 25.10.03

— Talousarvioaloite TAA 180/2018 vp Katja Hänninen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin (3 800 000 euroa) 25.20.01

— Talousarvioaloite TAA 181/2018 vp Katja Hänninen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syyttäjälaitoksen toimintamenoihin (1 000 000 euroa) 25.30.01

— Talousarvioaloite TAA 182/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin (7 200 000 euroa) 25.40.01

— Talousarvioaloite TAA 183/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä home- ja kosteusvaurioiden korjaamiseen (20 000 000 euroa) 29.10

— Talousarvioaloite TAA 184/2018 vp Katja Hänninen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannusten valtionosuuteen ja avustukseen (10 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 185/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomi-Venäjä-Seuran valtionapuun (161 250 euroa) 29.80.52

— Talousarvioaloite TAA 186/2018 vp Katja Hänninen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen rakentamiseen (3 000 000 euroa) 29.90.50

— Talousarvioaloite TAA 187/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Koskenkankaantien perusparantamisen aloittamiseen Ruukissa välillä Sammalkangas—Huumola (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 188/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Olkijoen kevyen liikenteen väylän jatkamiseen (1 050 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 189/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 88 liikenneturvallisuuden parantamiseen välillä Vihanti—Pulkkila (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 190/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 787 peruskorjaukseen välillä Pyhäjoki—Oulainen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 191/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Raahen sataman rautatieyhteyden tukemiseen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 192/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän jatkamiseen välille Raahe—Kopsa kantatielle 88 (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 193/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 22 Oulu—Kajaani—Vartius-tieosuuden kehittämiseen (5 800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 194/2018 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pyhäsalmen energiavarastohankkeen investointitukeen (30 000 000 euroa) 32.60.40

— Talousarvioaloite TAA 195/2018 vp Olli Immonen ps Talousarvioaloite yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 500 000 euroa) 25.01.03

— Talousarvioaloite TAA 196/2018 vp Olli Immonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Karjalan Kielen Seura ry:lle karjalan kielen ja kulttuurin elvytysohjelman jatkamiseen (200 000 euroa) 29.01.50

— Talousarvioaloite TAA 197/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain mukaisiin korvauksiin (500 000 euroa) 28.50.50

— Talousarvioaloite TAA 198/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhustenhoivan laitoshoitopaikkojen ja ympärivuorokautisten hoivapaikkojen lisäämiseen (2 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 199/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kouluterveydenhuollon resurssien lisäämiseen (2 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 200/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä potilasturvallisen hoidon osaamisen vahvistamiseen ammatillisessa koulutuksessa (200 000 euroa) 29.20.21

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 201/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan tukemiseen (200 000 euroa) 30.20.20

— Talousarvioaloite TAA 202/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Haapajärven alueen maanteiden perusparannukseen ja kunnostamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 203/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lapin maakunnan Simossa tien 4 (E75) vaarallisten tieliittymien turvallisuuden parantamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 204/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ylilestintien, Mäntyperäntien ja Kinnulanrannantien peruskorjaamiseen Reisjärvellä (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 205/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Uudenmaan alueen kevyen liikenteen väylähankkeisiin (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 206/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Uudenmaan huonokuntoisten teiden perusparannukseen (10 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 207/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä saattohoitolain valmistelutyön aloittamiseen (200 000 euroa) 33.01.01

— Talousarvioaloite TAA 208/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotona asuvien muistisairaiden ikääntyneiden toimintakyvyn tukemiseen (300 000 euroa) 33.60.31

— Talousarvioaloite TAA 209/2018 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoitajien mahdollisuuteen maksuttomiin uinti- ja kuntosalivuoroihin, eli ns. Espoon omaishoitajien sporttikortin jalkauttamiseen Suomessa (400 000 euroa) 33.60.31

— Talousarvioaloite TAA 210/2018 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Parikkalan rajanylityspaikan kehittämiseen (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 211/2018 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savonlinnan seutukunnan elinkeinoelämän edistämiseen (3 000 000 euroa) 32.50.42

— Talousarvioaloite TAA 212/2018 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä takuueläkkeen tasokorotukseen (50 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 213/2018 vp Heli Järvinen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä saimaannorpan suojeluun (100 000 euroa) 35.10.52

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 214/2018 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kaarinan läntisen ohikulkutien jatkosuunnitteluun ja Kirjalansalmen sillan toteuttamisen aloittamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 215/2018 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 9 yhteysvälin Turku—Tampere parantamisen käynnistämiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 216/2018 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Laitilan eritasoliittymän toteuttamiseen valtatiellä 8 (25 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 217/2018 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun kehätien E18 parantamiseen välillä Kausela—Kirismäki (40 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 218/2018 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lounais-Suomen siltasopimuksen toimenpiteiden toteutukseen osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi (1 000 000 euroa) 32.50.40

— Talousarvioaloite TAA 219/2018 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maatalouden ravinnekuormituksen vähentämiseen Itämeren tilan parantamiseksi (3 000 000 euroa) 35.10.22

— Talousarvioaloite TAA 220/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville yhteisöille (300 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 221/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vapautuvien vankien tuen parantamiseen (5 000 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 222/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisille harmaan talouden torjumiseen (2 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 223/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoidon tuen parantamiseen (5 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 224/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kylätoiminnan tukemiseen (200 000 euroa) 30.10.63

— Talousarvioaloite TAA 225/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Uurainen—Kintaus-maantien parantamiseen Ylä-Kintauden ja Kintauden väliselle tieosuudelle (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 226/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityisten teiden valtionapuun (2 000 000 euroa) 31.10.50

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 227/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtateiden 4, 9, 13 ja 23 oikaisemisen suunnitteluun ja rakentamiseen Vaajakoskella (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 228/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä gondolihissin rakentamiseen Jyväskylän keskustaan (2 000 000 euroa) 32.50.40

— Talousarvioaloite TAA 229/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä datapuiston kehittämiseen Jämsän Hallissa (200 000 euroa) 32.50.42

— Talousarvioaloite TAA 230/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvaukseen (2 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 231/2018 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä takuueläkkeen korottamiseen (5 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 232/2018 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puolustusvoimien palkatun henkilöstön määrän lisäämiseen (23 400 000 euroa) 27.10.01

— Talousarvioaloite TAA 233/2018 vp Mika Kari sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 12 Lahden eteläisen kehätien liikenneturvallisuuden parantamiseen (1 000 000 euroa) 30.10.20

— Talousarvioaloite TAA 234/2018 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 12 yhteysvälin Lahti—Kouvola parantamiseen (35 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 235/2018 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulujen sisäilmakyselyjen tukemiseen (1 000 000 euroa) 29.10.20

— Talousarvioaloite TAA 236/2018 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kirjastoille aineiston hankintaan ja toiminnan kehittämiseen (1 000 000 euroa) 29.80.30

— Talousarvioaloite TAA 237/2018 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä selkokielisen kirjallisuuden käännöstyöhön ja julkaisujen edistämiseen (50 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 238/2018 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Uudenmaan kevyen liikenteen teemapaketin toteuttamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 239/2018 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rantaradan kunnostustoimiin, ohitusraiteisiin sekä Espoon kaupunkiradan jatkeen toteutuksen käynnistykseen (10 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 240/2018 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uhanalaisten lajien suojeluun (2 000 000 euroa) 35.10.21

— Talousarvioaloite TAA 241/2018 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Uudenmaan pienvesistöjä, niiden kunnostusta ja vaelluskalojen esteenä toimivien pienvoimaloiden patojen purkamista koskevan selvityksen laatimiseen (1 000 000 euroa) 35.10.22

— Talousarvioaloite TAA 242/2018 vp Johanna Karimäki vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Itämeren suojeluun Uudellamaalla (1 000 000 euroa) 35.10.22

— Talousarvioaloite TAA 243/2018 vp Anneli Kiljunen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Parikkalan rajanylityspaikan kehittämiseen (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 244/2018 vp Anneli Kiljunen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä diabeteksen lääkekorvauksiin (20 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 245/2018 vp Anneli Kiljunen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvaukseen (10 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 246/2018 vp Krista Kiuru sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen perusrahoitukseen (10 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 247/2018 vp Krista Kiuru sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mäntyluoto—Tahkoluoto-radan sähköistämiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 248/2018 vp Kimmo Kivelä sin ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuopion henkilö- ja tavararatapihojen uudistamiseen (49 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 249/2018 vp Kimmo Kivelä sin ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 5 parantamiseen välillä Leppävirta—Kuopio (110 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 250/2018 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen (400 000 euroa) 27.10.50

— Talousarvioaloite TAA 251/2018 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan (400 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 252/2018 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sauvo—Pyhäloukas-tien perusparannukseen (4 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 253/2018 vp Anna Kontula vas ym. Talousarvioaloite julkisia työvoima- ja yrityspalveluja koskevan momentin perustelujen muuttamisesta 32.30.51, 33.20.50, 33.20.52

— Talousarvioaloite TAA 254/2018 vp Kari Kulmala sin ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 5071 parantamiseen välillä Vuonislahti—kantatie 73 (1 200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 255/2018 vp Kari Kulmala sin Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 5071 parantamiseen välillä Vuonislahti—kantatie 73 (1 200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 256/2018 vp Kari Kulmala sin Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 6 ja kantatien 71 liittymä- ja kevyen liikenteen järjestelyihin Kiteen Puhoksessa (3 720 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 257/2018 vp Kari Kulmala sin ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 6 ja kantatien 71 liittymä- ja kevyen liikenteen järjestelyihin Kiteen Puhoksessa (3 720 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 258/2018 vp Katri Kulmuni kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomi-Venäjä-Seuran toiminnan turvaamiseen (1 075 000 euroa) 29.80.52

— Talousarvioaloite TAA 259/2018 vp Antti Kurvinen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 17685 Lapuan Jokitien perusparannukseen ja päällystämiseen välillä valtatie 16 ja Jokitie 541 (150 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 260/2018 vp Antti Kurvinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen maantielle 17517 välille Teponti—Latikan asemakaava-alue Seinäjoella (250 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 261/2018 vp Antti Kurvinen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 18 Isonkyrön eritasoliittymän suunnitteluun ja toteuttamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 262/2018 vp Antti Kurvinen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 733 perusparannuksen suunnitteluun ja korjaukseen välillä Kauhava—Karvala (3 150 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 263/2018 vp Antti Kurvinen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 18 välin Laihia—Seinäjoki parantamisen ensimmäisen vaiheen suunnitteluun ja toteuttamiseen (4 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 264/2018 vp Antti Kurvinen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 19 Patruunatehtaantie eritasoliittymän toteuttamiseen Jouttikalliolla Lapualla (9 600 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 265/2018 vp Antti Kurvinen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuluttajaliitto-Konsumentförbundet ry:n toiminnan turvaamiseen (120 000 euroa) 32.40.50

— Talousarvioaloite TAA 266/2018 vp Seppo Kääriäinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Iisalmi—Ylivieska—Kontiomäki-radan ja Yara—Siilinjärvi-radan sähköistykseen (110 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 267/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön (30 000 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 268/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oikeuslaitokselle (2 000 000 euroa) 25.10.03

— Talousarvioaloite TAA 269/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen (5 000 000 euroa) 28.10.01

— Talousarvioaloite TAA 270/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotikuntakorvauksen korottamiseen yksityisille kouluille (10 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 271/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien rakennusten korjaus- ja täydennysinvestointeihin (1 000 000 euroa) 29.01.51

— Talousarvioaloite TAA 272/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä opintorahan tason korottamiseen (40 000 000 euroa) 29.70.55

— Talousarvioaloite TAA 273/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työvoima- ja yrityspalvelutoimien tehostamiseen ja kehittämiseen (20 000 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 274/2018 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ruoka-apua vähävaraisille jakaville järjestöille (1 100 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 275/2018 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden Kisapuistohankkeen suunnitteluun ja projektin aloittamiseen (500 000 euroa) 29.90.50

— Talousarvioaloite TAA 276/2018 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipurantien kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kaarlaaksosta Savontielle Lahdessa (800 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 277/2018 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tuuliharjan eritasoliittymälle ja yhdystielle valtatien 4 ja seututien 140 väliin Orimattilassa (3 200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 278/2018 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden ensi- ja turvakoti ry:n toiminnan turvaamiseen (50 000 euroa) 33.60.52

— Talousarvioaloite TAA 279/2018 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenlinnan seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry:n Kanta-Hämeen piirin toimintaan (100 000 euroa) 33.90.50

— Talousarvioaloite TAA 280/2018 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Omaishoitajat ja Läheiset ry:n Päijät-Hämeen piirin toimintaan (100 000 euroa) 33.90.50

— Talousarvioaloite TAA 281/2018 vp Mats Löfström r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ahvenanmaan tasoitusmaksuun (15 000 000 euroa) 28.80.30

— Talousarvioaloite TAA 282/2018 vp Sanna Marin sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Riihimäki—Tampere-ratavälin yleissuunnitelman laatimiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 283/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite omaishoidon tuen vapauttamisesta verotuksen piiristä johtuvan tuloveroarvon vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 284/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite eläkkeiden verotuksen kohtuullistamisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-50 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 285/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite lapsivähennyksen palauttamisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-70 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 286/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite keskituloisten ansiotuloverotuksen alentamisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-300 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 287/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite perussuomalaisen yritysveromallin käyttöönotosta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-50 000 000 euroa) 11.01.02

— Talousarvioaloite TAA 288/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite perintö- ja lahjaverojärjestelmän uudistamisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-40 000 000 euroa) 11.01.04

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 289/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite arvonlisäverollisen liiketoiminnan alarajan nostosta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-50 000 000 euroa) 11.04.01

— Talousarvioaloite TAA 290/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite energiaverojen korotuksen perumisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-40 000 000 euroa) 11.08.07

— Talousarvioaloite TAA 291/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite liikennepolttoaineiden veronkorotuksen perumisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-50 000 000 euroa) 11.08.07

— Talousarvioaloite TAA 292/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite raskaan liikenteen vinjetin käyttöönotosta johtuvan tuloveroarvion korottamisesta (5 000 000 euroa) 11.19.05

— Talousarvioaloite TAA 293/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite valtioneuvoston kanslian toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-6 200 000 euroa) 23.01.01

— Talousarvioaloite TAA 294/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-4 445 000 euroa) 23.20.50

— Talousarvioaloite TAA 295/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite ulkoasianhallinnon toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-11 200 000 euroa) 24.01.01

— Talousarvioaloite TAA 296/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-300 000 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 297/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite oikeusministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 000 000 euroa) 25.01.01

— Talousarvioaloite TAA 298/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite sisäministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-700 000 euroa) 26.01.01

— Talousarvioaloite TAA 299/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintamenoihin (50 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 300/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tehostetun paluumuutto-ohjelman käyttöönotoon (10 000 000 euroa) 26.10.20

— Talousarvioaloite TAA 301/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (5 000 000 euroa) 26.20.01

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 302/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminnan kustannuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-100 000 000 euroa) 26.40.21

— Talousarvioaloite TAA 303/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-30 000 000 euroa) 26.40.63

— Talousarvioaloite TAA 304/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite puolustusministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-700 000 euroa) 27.01.01

— Talousarvioaloite TAA 305/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puolustusvoimien toimintamenoihin (40 000 000 euroa) 27.10.01

— Talousarvioaloite TAA 306/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite valtiovarainministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 500 000 euroa) 28.01.01

— Talousarvioaloite TAA 307/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan (5 000 000 euroa) 28.10.02

— Talousarvioaloite TAA 308/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite Ahvenanmaan tasoitusmaksuun ehdotetun määrärahan vähentämisestä oikeudenmukaiselle tasolle (-100 000 000 euroa) 28.80.30

— Talousarvioaloite TAA 309/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmasairaiden auttamiseen (36 000 000 euroa) 28.90.

— Talousarvioaloite TAA 311/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-900 000 euroa) 29.01.01

— Talousarvioaloite TAA 312/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen koulurauha-asiamiesten perustamista varten (10 000 000 euroa) 29.10.20

— Talousarvioaloite TAA 313/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä laadukkaan ja innovatiivisen lukiokoulutuksen turvaamiseen (5 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 314/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen pienentämiseen sekä kyläkoulujen ja -päiväkotien tukemiseen (60 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 315/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppisopimuskoulutukseen (25 000 000 euroa) 29.20.21

— Talousarvioaloite TAA 316/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen koulutukseen (40 000 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 317/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä laadukkaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen turvaamiseen (40 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 318/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotiseutumuseoiden tukemiseen (3 000 000 euroa) 29.80.31

— Talousarvioaloite TAA 319/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vähävaraisten lasten liikuntaharrastuksen tukemiseen (2 000 000 euroa) 29.90.50

— Talousarvioaloite TAA 320/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite poliittisten nuorisojärjestöjen tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-2 452 500 euroa) 29.91.50

— Talousarvioaloite TAA 321/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite maa- ja metsätalousministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 100 000 euroa) 30.01.01

— Talousarvioaloite TAA 322/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonhaittakorvauksiin ja vahinkovakuutusjärjestelmän luomiseen (50 000 000 euroa) 30.20.44

— Talousarvioaloite TAA 323/2018 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä suomenhevosen kasvatuksen ja rodunjalostuksen tukemiseen (100 000 euroa) 30.20.62

— Talousarvioaloite TAA 324/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä petoeläinten/susien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen (10 000 000 euroa) 30.40.42

— Talousarvioaloite TAA 325/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-700 000 euroa) 31.01.01

— Talousarvioaloite TAA 326/2018 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 25 eteläpuolella olevan maantien 130 rampin muuttamiseksi liikennöitäväksi kahteen suuntaan (500 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 327/2018 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 25 ja Hyvinkään Kalevankadun liittymän muuttamiseksi eritasoliittymäksi (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 328/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite televisio- ja radiorahastoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-61 186 000 euroa) 31.40.60

— Talousarvioaloite TAA 329/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 700 000 euroa) 32.01.01

— Talousarvioaloite TAA 330/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Business Finlandin toimintamenoihin (4 000 000 euroa) 32.20.06

— Talousarvioaloite TAA 331/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä muuttoavustuksen pilottihankeeseen (15 000 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 332/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite tuulivoiman tuotantotukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-231 900 000 euroa) 32.60.44

— Talousarvioaloite TAA 333/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite kotouttamiskulujen korvaamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-200 000 000 euroa) 32.70.30

— Talousarvioaloite TAA 334/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 600 000 euroa) 33.01.01

— Talousarvioaloite TAA 335/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ruoka-apua erityisen tuen tarpeessa oleville henkilöille tarjoaville järjestöille (2 000 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 336/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkkeiden omavastuun poistamiseen pienituloisilta (11 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 337/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 346 000 euroa) 33.60.37

— Talousarvioaloite TAA 338/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maatalousyrittäjien lomituspalveluihin (10 000 000 euroa) 33.80.40

— Talousarvioaloite TAA 339/2018 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä avustajakoirien hankintaan ja käyttäjille aiheutuvien kustannusten tukemiseen (2 000 000 euroa) 33.90.50

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 340/2018 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite ympäristöministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 300 000 euroa) 35.01.01

— Talousarvioaloite TAA 341/2018 vp Krista Mikkonen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen pelastusopiston toiminnan vahvistamiseen (1 860 000 euroa) 26.30.01

— Talousarvioaloite TAA 342/2018 vp Krista Mikkonen vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (450 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 343/2018 vp Silvia Modig vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Terveet tilat 2018 -ohjelman toimeenpanon aloittamiseen (5 000 000 euroa) 23.01.25

— Talousarvioaloite TAA 344/2018 vp Silvia Modig vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvakotipaikkojen lisäämiseen (6 000 000 euroa) 33.60.52

— Talousarvioaloite TAA 345/2018 vp Silvia Modig vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoihin henkilöstön lisäämiseksi (3 000 000 euroa) 35.01.04

— Talousarvioaloite TAA 346/2018 vp Silvia Modig vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä avustuksiin järjestöille (370 000 euroa) 35.01.65

— Talousarvioaloite TAA 347/2018 vp Silvia Modig vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonsuojelualueiden hankintaan (22 500 000 euroa) 35.10.63

— Talousarvioaloite TAA 348/2018 vp Silvia Modig vas ym. Talousarvioaloite korkotukilainoituksen käynnistysavustuksen korottamiseen 35.20.60

— Talousarvioaloite TAA 349/2018 vp Markus Mustajärvi vas ym. Talousarvioaloite Metsähallituksen tuotto- ja tuloutusvaatimuksen alentamisesta (-10 000 000 euroa) 13.05.01

— Talousarvioaloite TAA 350/2018 vp Riitta Myller sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen toimintaan Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan maakuntien alueilla (1 600 000 euroa) 30.64.50

— Talousarvioaloite TAA 351/2018 vp Riitta Myller sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Helsinki—Joensuu-rautatien kehittämiseen ja Helsinki—Porvoo—Kouvola-ratayhteyden selvittämiseen (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 352/2018 vp Riitta Myller sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen luontopalveluille saimaannorpan suojelutyöhön (100 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 353/2018 vp Jari Myllykoski vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 2 ja kantatien 43 liittymän turvallisuuden parantamiseen Harjavallassa (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 354/2018 vp Jari Myllykoski vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pori—Parkano—Haapamäki-radan käyttöönoton ja kaasuveturikokeilun jatkoselvitykseen (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 355/2018 vp Jari Myllykoski vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 2 Haistilan liittymän parantamiseen (1 300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 356/2018 vp Jari Myllykoski vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä laajan negatiivisen työmarkkinatilanteen takia työttömiksi joutuvien henkilöiden kokonaistilanteen hallitsemiseen (2 000 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 357/2018 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 9 välin Kuopio—Joensuu parantamiseen (15 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 358/2018 vp Mika Niikko ps ym. Talousarvioaloite kansainvälistä kehitysyhteistyötä koskevan momentin perusteluihin tehtävästä muutoksesta 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 359/2018 vp Mika Niikko ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lasten internetissä tapahtuvan seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyyn ja tehtyjen rikosten selvittämiseen (460 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 360/2018 vp Mika Niikko ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten syrjäytymisen vastaisen järjestöpohjaisen Korjaamo-toiminnan laajentamiseen (5 000 000 euroa) 29.91.52

— Talousarvioaloite TAA 361/2018 vp Mika Niikko ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kroonisen väsymysoireyhtymän sekä muiden vakavien huonosti tunnettujen sairauksien tutkimukseen (1 000 000 euroa) 33.60.32

— Talousarvioaloite TAA 362/2018 vp Ilmari Nurminen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keikyän riippusillan peruskorjaukseen (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 363/2018 vp Ilmari Nurminen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 12 parantamiseen välillä Tampere—Kangasala (10 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 364/2018 vp Ilmari Nurminen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenkyrön ohitustien investointien aloittamiselle valtatiellä 3 välillä Tampere—Vaasa (10 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 365/2018 vp Ilmari Nurminen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Nokian kaupungin hyvinvointikeskuksen suunnitteluun ja rakentamiseen (10 000 000 euroa) 33.60.38

— Talousarvioaloite TAA 366/2018 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisipalveluiden saatavuuden varmistamiseen Uudellamaalla (2 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 367/2018 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lapinkyläntien—Heikinkyläntien päällystystyön loppuun saattamiseen Lapinjärvellä (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 368/2018 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Porvoon saaristotien rakentamiseen (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 369/2018 vp Mikaela Nylander r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Loviisa—Lahti-radan perusparantamiseen ja kunnossapitoon (6 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 370/2018 vp Mikaela Nylander r Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Loviisan meriväylän syventämiseen (14 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 371/2018 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisen yhteensovittamiselimen toimintamenoja varten (200 000 euroa) 33.03

— Talousarvioaloite TAA 372/2018 vp Mikaela Nylander r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mielenterveyspotilaiden hoitoon (1 500 000 euroa) 33.03

— Talousarvioaloite TAA 373/2018 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maa- ja metsätalousalan kehitysyhteistyöjärjestöjen kehitysyhteistyöhön (20 000 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 374/2018 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä happamien sulfaattimaiden kartoitukseen ja ehkäisyohjelman laatimiseen (500 000 euroa) 30.40.21

— Talousarvioaloite TAA 375/2018 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen Luontopalvelujen retkeily- ja virkistyskohteiden kunnossapitoon (3 000 000 euroa) 30.64.50

— Talousarvioaloite TAA 376/2018 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikenneturvallisuuden parantamiseen seututiellä 748 Kruunupyyssä (550 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 377/2018 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 7390 sekä yhdystien 17903 peruskorjaukseen Pedersören kunnassa (1 080 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 378/2018 vp Mats Nylund r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 ja kantatien 68 risteysalueen liikenneratkaisujen parantamiseen (4 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 379/2018 vp Pentti Oinonen sin ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 75 Pitkämäentien liittymän parantamiseen Nurmeksessa (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 380/2018 vp Pentti Oinonen sin ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Joensuu—Ilomantsi-yhteyden perusparantamisen jatkamiseen rataosuudella Heinävaara—Ilomantsi (20 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 381/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (130 000 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 382/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-30 000 000 euroa) 24.30.89

— Talousarvioaloite TAA 383/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen ulkopolitiikan kannalta keskeisten teemojen piirissä toimivien järjestöjen tukemiseen (1 000 000 euroa) 24.90.50

— Talousarvioaloite TAA 384/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tuomioistuimille harmaan talouden torjuntaan (3 100 000 euroa) 25.10.03

— Talousarvioaloite TAA 385/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ulosottolaitokselle harmaan talouden torjuntaan (2 000 000 euroa) 25.20.01

— Talousarvioaloite TAA 386/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syyttäjälaitokselle harmaan talouden torjuntaan (2 100 000 euroa) 25.30.01

— Talousarvioaloite TAA 387/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisille harmaan talouden torjuntaan (3 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 388/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Verohallinnon toimintamenoihin (3 700 000 euroa) 28.10.01

— Talousarvioaloite TAA 389/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toimintamenoihin (2 100 000 euroa) 28.10.02

— Talousarvioaloite TAA 390/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen peruuttamiseen (6 600 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 391/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaiskasvatuksessa olevien yli 3-vuotiaiden ryhmäkokojen pienentämiseen (15 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 392/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joustavaan koulupäivään ja lasten harrastuslupauksen toimeenpanoon (10 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 393/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionosuuteen yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (10 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 394/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppivelvollisuuden pidentämiseen ja maksuttomaan toiseen asteeseen (10 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 395/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusopetuksen laatuun ja tasa-arvoon suunnattuun avustukseen (15 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 396/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansanopistojen opintoseteliavustukseen (1 000 000 euroa) 29.10.31

— Talousarvioaloite TAA 397/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppivelvollisuuden pidentämiseen ja maksuttomaan toiseen asteeseen (10 000 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 398/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (11 200 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 399/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen työvoimapoliittiseen kotouttamiskoulutukseen (20 000 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 400/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen koulutukseen (190 000 000 euroa) 29.20.30

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 401/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten aikuisten osaamisohjelmaan (20 000 000 euroa) 29.20.33

— Talousarvioaloite TAA 402/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä korkea-asteen aloituspaikkojen lisäämiseen (10 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 403/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen toiminnan rahoittamiseen (43 700 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 404/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ylimääräisiin tutkijaeläkkeisiin (500 000 euroa) 29.40.53

— Talousarvioaloite TAA 405/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammattikorkeakoulujen toiminnan rahoittamiseen (20 600 000 euroa) 29.40.54

— Talousarvioaloite TAA 406/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä opintorahan korottamiseen (105 400 000 euroa) 29.70.55

— Talousarvioaloite TAA 407/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä museoiden, teattereiden ja orkestereiden valtionosuuteen (12 000 000 euroa) 29.80.31

— Talousarvioaloite TAA 408/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityisen kopioinnin hyvitykseen (2 000 000 euroa) 29.80.41

— Talousarvioaloite TAA 409/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä järjestöjen valtionavustuksiin (1 700 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 410/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinsuojeluasiamiehen viran jatkamiseen (100 000 euroa) 30.01.01

— Talousarvioaloite TAA 411/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusväylänpitoon (100 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 412/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kittilän ja Inarin välisen maantien 955 parantamiseen välillä Köngäs—Hanhimaa (7 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 413/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tornio—Laurila-radan sähköistämiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 414/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Köngäs—Tepasto-tien parantamiseen (12 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 415/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kemin Ajoksen väylän syventämiseen (21 200 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 416/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Muonion ja Kilpisjärven välisen tieyhteyden perusparannukseen valtatiellä 21 (50 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 417/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kolarin radan sähköistämiseen (50 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 418/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väyläverkon kehittämiseen (100 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 419/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä junaliikenteen ostopalveluihin (10 000 000 euroa) 31.30.63

— Talousarvioaloite TAA 420/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenoihin (1 000 000 euroa) 32.01.01

— Talousarvioaloite TAA 421/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luovien alojen kasvuohjelmaan (3 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 422/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen (20 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 423/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työllisyyttä edistävän kuntakokeilun jatkamiseen (5 000 000 euroa) 32.30.01

— Talousarvioaloite TAA 424/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite nuorisotakuun palauttamisesta 32.30.01

— Talousarvioaloite TAA 425/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenoihin (1 500 000 euroa) 32.40.01

— Talousarvioaloite TAA 426/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savonlinnan seutukunnan elinkeinoelämän edistämiseen (3 000 000 euroa) 32.50.42

— Talousarvioaloite TAA 427/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusasiavaltuutetun viran perustamiseen (100 000 euroa) 33.01.01

— Talousarvioaloite TAA 428/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työsuojelun alueviranomaisten toimintamenoihin (1 500 000 euroa) 33.02.07

— Talousarvioaloite TAA 429/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotilasavustuksen indeksitarkistuksen tekemiseen (150 000 euroa) 33.10.53

— Talousarvioaloite TAA 430/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä asumistuen leikkausten perumiseen (16 000 000 euroa) 33.10.54

— Talousarvioaloite TAA 431/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionosuuteen työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (9 400 000 euroa) 33.20.50

— Talousarvioaloite TAA 432/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionosuuteen työttömyysetuuksien perusturvasta (18 300 000 euroa) 33.20.52

— Talousarvioaloite TAA 433/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä aikuiskoulutustuen valtionosuuteen Työllisyysrahastolle (30 000 euroa) 33.20.55

— Talousarvioaloite TAA 434/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite järjestöille maksettavan palkkatuen 4 000 henkilön enimmäismäärän poistamiseen 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 435/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatilliseen työvoimapoliittiseen kotouttamiskoulutukseen (10 000 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 436/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sairausvakuutuslain perusteella maksettavien etuuksien indeksikorotuksiin (2 400 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 437/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansaneläkelain perusteella maksettavien etuuksien indeksikorotuksiin (34 200 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 438/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rintamalisien indeksikorotuksiin (100 000 euroa) 33.50.50

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 439/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvakotipaikkoihin (2 000 000 euroa) 33.60.52

— Talousarvioaloite TAA 440/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ympäristöjärjestöille (200 000 euroa) 35.01.65

— Talousarvioaloite TAA 441/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen luontopalveluille nuorten työllistämiseen (1 000 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 442/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Porkkalan kansallispuiston perustamiseen (2 000 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 443/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin (5 000 000 euroa) 35.10.63

— Talousarvioaloite TAA 444/2018 vp Johanna Ojala-Niemelä sd ym. Talousarvioaloite valtion asuntorahaston valtuuksiin tehtävistä muutoksista 35.20.60

— Talousarvioaloite TAA 445/2018 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite merenkululle asetettujen väylämaksujen poistamisesta (-48 400 000 euroa) 11.19.06

— Talousarvioaloite TAA 446/2018 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä HaminaKotkan sataman Kotolahden ratapihan lisäraiteiden rakentamiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 447/2018 vp Sirpa Paatero sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kotkan ja Kouvolan välisen valtatien 15 parantamiseen (146 400 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 448/2018 vp Markku Pakkanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Anjalan kartanomuseon peruskorjaukseen (50 000 euroa) 29.80.31

— Talousarvioaloite TAA 449/2018 vp Markku Pakkanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Miehikkäläntien (tie 384) kevyen liikenteen väylän rakentamiseen (200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 450/2018 vp Markku Pakkanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Onnenmäentien (3751) peruskorjaukseen Kouvolassa (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 451/2018 vp Markku Pakkanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tien 3531 peruskorjaukseen Etelä-Kymenlaaksossa (300 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 452/2018 vp Markku Pakkanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mäntyharjuntien (4164) pohjoisosan peruskorjaukseen (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 453/2018 vp Markku Pakkanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Inkeroistentien (tie 354) kevyen liikenteen väylän rakentamiseen (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 454/2018 vp Olli-Poika Parviainen vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raideliikennehankkeiden suunnitteluun (10 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 455/2018 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Aulangon puistometsän kulttuuriperinnön säilyttämiseen ja kunnostusvelan vähentämiseen (1 000 000 euroa) 30.64.50

— Talousarvioaloite TAA 456/2018 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansallisen 5G-vision laatimiseen ja sen osana maan ensimmäisen maakuntarajat ylittävän, liikkuvan 5G-kokeilualueen valmisteluun (1 400 000 euroa) 31.20.01

— Talousarvioaloite TAA 457/2018 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin (13 000 000 euroa) 33.03.04

— Talousarvioaloite TAA 458/2018 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työttömyysetuuksien ansioturvaan (11 600 000 euroa) 33.20.50

— Talousarvioaloite TAA 459/2018 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä työttömyysetuuksien perusturvaan (65 000 000 euroa) 33.20.52

— Talousarvioaloite TAA 460/2018 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvauksen palauttamiseen (600 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 461/2018 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä takuueläkkeen korottamiseen (35 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 462/2018 vp Aino-Kaisa Pekonen vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansaneläkkeen korottamiseen (250 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 463/2018 vp Arto Pirttilahti kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rataosuuksien Orivesi—Haapamäki—Seinäjoki ja Haapamäki—Jyväskylä sähköistämissuunnitelmien tekemiseen (300 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 464/2018 vp Sari Raassina kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionavustukseen kunnille koulujen homekorjauksiin (30 000 000 euroa) 29.10.34

— Talousarvioaloite TAA 465/2018 vp Mika Raatikainen ps Talousarvioaloite Ulkopoliittisen instituutin toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-350 000 euroa) 21.30.01

— Talousarvioaloite TAA 466/2018 vp Mika Raatikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maasta poistamisen tehostamiseen (1 500 000 euroa) 26.10.20

— Talousarvioaloite TAA 467/2018 vp Mika Raatikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin (2 000 000 euroa) 26.30.02

— Talousarvioaloite TAA 468/2018 vp Mika Raatikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen (300 000 euroa) 27.10.50

— Talousarvioaloite TAA 469/2018 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvemaiden hiilidioksiditutkimukseen (200 000 euroa) 30.01.05

— Talousarvioaloite TAA 470/2018 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rinnakkaisvesijohdon rakentamiseen välille Karhukangas—Törmä Haapavedellä (200 000 euroa) 30.40.31

— Talousarvioaloite TAA 471/2018 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oulaisten alueen liikenneturvallisuuden parantamiseen (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 472/2018 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Leiviskänkankaan teollisuusinfrastruktuurin rakentamiseen (200 000 euroa) 32.50.65

— Talousarvioaloite TAA 473/2018 vp Antti Rantakangas kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä diabeetikoiden omahoidon älykkään tuen vaikuttavuustutkimukseen (450 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 474/2018 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Himankajoen alapään kunnossapitoruoppaukseen (200 000 euroa) 35.10.61

— Talousarvioaloite TAA 475/2018 vp Veronica Rehn-Kivi r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Eestinkyläntien—Hilantien päällystämiseen Kirkkonummella (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 476/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pyhäjärven ja Onkamojärvien ravinnepitoisuuksien vähentämiseen hoitokalastuksella (200 000 euroa) 30.40.31

— Talousarvioaloite TAA 477/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 9 ja Liperintien (476) risteyksen Ylämyllyn eritasoliittymän suunnitteluun (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 478/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lieksan Viekintien 5260 peruskorjaukseen (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 479/2018 vp Eero Reijonen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 15716 (Vanha Nurmeksentie) kevyen liikenteen järjestelyjen toteuttamiseen Kontiolahdella (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 480/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lieksan kunnassa sijaitsevien teiden 5071 ja 15832 peruskorjaukseen (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 481/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Liperin Niinikkosaarentien 15637 perusparannukseen (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 482/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen tielle 502 Liperissä (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 483/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi Joensuun Hammaslahdessa sijaitseville teille 484 ja 492 (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 484/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Polvijärven Ruvaslahdentien 15793 peruskorjaukseen ja päällystykseen (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 485/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Juuan Viitaniementien 508 peruskorjaukseen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 486/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Valtimontien 5284 peruskorjaukseen Pohjois-Karjalassa (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 487/2018 vp Eero Reijonen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Polvijärven Kaavintien 502 peruskorjaukseen (2 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 488/2018 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä LUT — Lahden AMK — Saimaan AMK -hankkeen tukemiseen (5 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 489/2018 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kaiteen asentamiseen maantielle 259 välille Toivomäentie—Kutinkankaantie Kärkölässä (35 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 490/2018 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13869 parantamiseen välillä Kärkölä—Korvenkylä (200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 491/2018 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 259 korkeusprofiilin muuttamiseen välillä Tillolantie—Koukuntie Kärkölässä (250 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 492/2018 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välille Kirkkotie—Pyhäniementie Hollolassa (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 493/2018 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Järvelän rautatieaseman turvallisuutta parantavan ali- tai ylikulkusillan rakentamiseen (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 494/2018 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hollolassa sijaitsevan Hälvälän ampuma- ja harjoitusradan parannustöiden ja ympäristönsuojelun edistämiseen (200 000 euroa) 35.01.65

— Talousarvioaloite TAA 495/2018 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden Vesijärven hoito-ohjelman edistämiseen (200 000 euroa) 35.10.61

— Talousarvioaloite TAA 496/2018 vp Markku Rossi kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtionavustukseen kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (59 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 497/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä karjalan kielen ja kulttuurin opetuksen tehostamiseen (200 000 euroa) 29.01.50

— Talousarvioaloite TAA 498/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuopio tanssii ja soi -tapahtuman juhlavuoden järjestämiseen (100 000 euroa) 29.80.01

— Talousarvioaloite TAA 499/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rautalammin museon korjaukseen (650 000 euroa) 29.80.31

— Talousarvioaloite TAA 500/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Konnekosken kunnostamiseen Rautalammilla (100 000 euroa) 30.40.31

— Talousarvioaloite TAA 501/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Nilsiän reitin kalataloudellisiin kunnostushankkeisiin ja kalateihin (400 000 euroa) 30.40.31

— Talousarvioaloite TAA 502/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lieteniementien (maantie 16151) kunnostukseen Sisä-Savossa (130 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 503/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 551 liikenneturvallisuuteen ja perusparannukseen välillä Haminalahti—Karttula Kuopiossa (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 504/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä teiden perusparannuksen suunnitteluun ja aloitukseen Kylylahden kaivoksen ja Luikonlahden rikastamon vaikutusalueella (750 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 505/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Muuruveden taajamateiden parantamiseen maanteillä 5661 ja 5662 Kuopiossa (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 506/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mustavirrantien, Haatalantien ja Tuovilanlahdentien kunnostuksiin Maaningalla (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 507/2018 vp Markku Rossi kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tien 5460 Vaajasalmi—Tervamäki (Saikarintie) perusparannukseen ja päällystämiseen Sisä-Savossa (900 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 508/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintamenoihin poliisimäärän lisäämiseksi (5 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 509/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen (5 000 000 euroa) 28.10.02

— Talousarvioaloite TAA 510/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä saattohoidon valtakunnalliseen kehittämiseen (20 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 511/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhustenhoidon tason parantamiseen kunnissa (50 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 512/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen (100 000 euroa) 29.01.51

— Talousarvioaloite TAA 513/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansanopistojen valtionosuuden korottamiseen (3 800 000 euroa) 29.10.31

— Talousarvioaloite TAA 514/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Moreenin-Rastikankaan eritasoliittymän toteuttamiseen valtatiellä 3 (4 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 515/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 parantamiseen välillä Tammela—Hollola (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 516/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lapsilisän tason korottamiseen (30 000 000 euroa) 33.10.51

— Talousarvioaloite TAA 517/2018 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä diabeteslääkkeiden korvausluokan korotukseen (20 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 518/2018 vp Kristiina Salonen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 Eurajoen risteysaluekokonaisuuden suunnitteluun (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 519/2018 vp Kristiina Salonen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Satakunnan positiivista rakennemuutosta tukevaan työvoimakoulutukseen (2 000 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 520/2018 vp Kristiina Salonen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Selkämeren kansallispuistossa sijaitsevan Säpin sataman kunnostamiseen ja saaren retkeilypalveluiden ylläpitoon ja luonnonhoitoon (1 245 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 521/2018 vp Hanna Sarkkinen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille (182 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 522/2018 vp Hanna Sarkkinen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan kehittämiseen (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 523/2018 vp Hanna Sarkkinen vas ym. Talousarvioaloite päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuen poistamiseen (-30 000 000 euroa) 32.60.46

— Talousarvioaloite TAA 524/2018 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yrittäjyyspainotteisen lukio-opetuksen kehittämiseen ja siihen liittyviin kokeiluhankkeisiin (1 500 000 euroa) 29.10.20

— Talousarvioaloite TAA 525/2018 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun ja rakentamiseen Ylöjärvellä Vastamäentien ja Saksitien välille (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 526/2018 vp Sami Savio ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Orivesi—Jyväskylä-rataosuuden kaksoisraiteen suunnitteluun ja aloitukseen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 527/2018 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 9 turvallisuuden parantamiseen välillä Yliskylä—Oritupa (9 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 528/2018 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ylöjärven Yrityspalvelu Oyn toiminnan kehittämiseen (100 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 529/2018 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liiketoiminnan kehittämiseen Pirkanmaan Kolmenkulman ECO3-yritysalueella (250 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 530/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatie 18 liittymäjärjestelyiden suunnittelemiseen Niemisvedentien ja Karhunkierroksen risteysalueilla Ähtärissä (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 531/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan välityskyvyn parantamisen aluevaraussuunnitteluun välillä Tampere—Seinäjoki ja liikenteen nopeuttamisen suunnitteluun välillä Vaasa—Seinäjoki (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 532/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 67 osuuden Seinäjoki—Ilmajoki kehittämistoimenpiteiden suunnitteluun (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 533/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 18 oikaisuun välillä Ähtärin Myllymäki—Multia (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 534/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 63 turvallisuuden parantamiseen (1 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 535/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 711 kunnostamiseen välillä Kuortane—Alajärvi (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 536/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 18 Pelmaan risteyksen toteuttamiseen (3 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 537/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 liikennejärjestelyihin Heinolan alueella Kokkolassa (4 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 538/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 19 ja valtatien 3 Jalasjärven eritasoristeyksen toteuttamiseen (6 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 539/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 parantamisen suunnitteluun välillä Edsevö—Kokkola (200 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 540/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 parantamiseen välillä Vassor—Kärklax (7 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 541/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 68 ja Pietarsaaren satamayhteyden parantamiseen (7 400 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 542/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 63 parantamiseen välillä Evijärvi—Kaustinen (10 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 543/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 19 parantamiseen välillä Seinäjoki—Lapua (21 700 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 544/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoki—Kaskinen rautatien peruskorjaukseen (22 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 545/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kokkolan raideliikenteen ja keskusta-alueen kehittämiseen (50 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 546/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kokkola-Pietarsaaren lentoliikenteen tukemiseen (350 000 euroa) 31.30.63

— Talousarvioaloite TAA 547/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Osuuskunta Viexpon toimintaan (400 000 euroa) 32.01.40

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 548/2018 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Merenkurkun maailmanperintöalueen kehittämiseen (300 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 549/2018 vp Matti Semi vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisille raskaan liikenteen valvontayksikön perustamiseen (10 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 550/2018 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisille harmaan talouden torjuntaan (10 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 551/2018 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pakolaiskiintiön korottamiseen (3 200 000 euroa) 26.40.21

— Talousarvioaloite TAA 552/2018 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyön edistämiseen (300 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 553/2018 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 23 Varkaus—Viinijärvi-välin parantamiseen (35 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 554/2018 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotoutumiskoulutuksen hankkimiseen kiintiöpakolaisille (4 800 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 555/2018 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pakolaiskiintiön korottamiseen (8 700 000 euroa) 32.70.30

— Talousarvioaloite TAA 556/2018 vp Ville Skinnari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 24 tiesuunnitelman laatimiseen (850 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 557/2018 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan satamatien suunnittelemiseen (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 558/2018 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan logistiikkakeskuksen teollisuusraiteen rakentamiseen (7 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 559/2018 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan meriväylän syventämiseen (3 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 560/2018 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan yhdystien parantamiseen (7 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 561/2018 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 parantamiseen (74 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 562/2018 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan älyverkko- ja energianvarastointitutkimusalustan luomiseen (2 500 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 563/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kehitysvammaisten Hyppy!-teatteritapahtuman kehittämiseksi valtakunnalliseksi Erityisryhmien Hyppy! -näyttämöpäiviksi (75 000 euroa) 29.80.52

— Talousarvioaloite TAA 564/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mikkelissä toimivan valtakunnallisen Luomuinstituutin toimintaan (180 000 euroa) 30.01.05

— Talousarvioaloite TAA 565/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Euroopan suurimmalle havuvaneritehtaalle vievän 2 kilometrin tieosuuden parantamiseen Mikkelissä (200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 566/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Varkaudesta Savonlinnaan vievän maantien 464 päällystämiseen (2 700 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 567/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 2-kaistaisen kiertoliittymän rakentamiseen valtatien 13 vilkkaaseen risteykseen Mikkelissä (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 568/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 23 perusparantamiseen Etelä-Savossa Pieksämäen kohdalla (12 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 569/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mikkelin eteläpuolella sijaitsevan Hurus—Hietanen-tieosuuden (valtatie 5) turvallisuuden parantamiseen ja liikenteen nopeuttamiseen voimassa olevan tiesuunnitelman mukaisesti (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 570/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kouvolan ja Porvoon yhdistävän Itäradan suunnitteluun ja hankkeen käynnistämiseen (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 571/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kouvola—Mikkeli—Pieksämäki—Kuopio—Iisalmi välillä kulkevan Savonradan raideliikenteen nopeuttamiseen (10 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 572/2018 vp Satu Taavitsainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savonradan pistoraiteen parantamiseen välillä Pellos—Mäntyharju Euroopan suurimman vaneritehtaan toiminnan turvaamiseksi ja kehittämiseksi (15 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 573/2018 vp Katja Taimela sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Perniöntien leventämiseen Sauruntien risteyksen kohdalla (50 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 574/2018 vp Katja Taimela sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Mahtinaisentien jatkamiseen Salossa (22 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 575/2018 vp Martti Talja kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tieturvallisuuden parantamiseen välillä Kurhila—Hillilä—Asikkalan kirkonkylä (750 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 576/2018 vp Martti Talja kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen maantielle 313 Vääksyn ja Vierumäen välille (1 840 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 577/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusasiainvaltuutetun viran perustamiseen (1 000 000 euroa) 25.01.03

— Talousarvioaloite TAA 578/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kunnille mielenterveystyön laajentamiseen ja kehittämiseen (10 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 579/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmapoliklinikkojen perustamiseen yliopistollisiin keskussairaaloihin (15 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 580/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen toimintaan (10 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 581/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 1 000 euron vauvarahan maksamiseen lapsen saaville perheille (50 000 000 euroa) 33.10.51

— Talousarvioaloite TAA 582/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvauksen palauttamiseen (10 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 583/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansaneläkkeiden tason nostoon (40 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 584/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä takuueläkkeen lisäkorotukseen (40 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 585/2018 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmaongelmien ja -sairauksien tutkimukseen (10 000 000 euroa) 33.60.32

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 586/2018 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite poliisitoimen toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 587/2018 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun vankilan laajentamiseen (10 000 000 euroa) 28.20.88

— Talousarvioaloite TAA 588/2018 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä paikallistien 12287 liikenneturvallisuuden parantamiseen Liedon kunnassa (400 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 589/2018 vp Jani Toivola vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin maahanmuuttajien koulutusta tukevien opintoseteliavustusten lisäämiseen (150 000 euroa) 29.10.31

— Talousarvioaloite TAA 590/2018 vp Jani Toivola vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sähköpyörien hankintatukeen (5 000 000 euroa) 31.20.42

— Talousarvioaloite TAA 591/2018 vp Maria Tolppanen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen maantielle 717 Vaasan seudulla (1 700 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 592/2018 vp Tytti Tuppurainen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin (182 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 593/2018 vp Tytti Tuppurainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oulun yliopiston lisärahoitukseen (7 600 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 594/2018 vp Tytti Tuppurainen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pohjois-Suomen raideverkoston kehittämiseen (100 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 595/2018 vp Kari Uotila vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kävelyn ja pyöräilyn toimenpideohjelman toteuttamiseen (20 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 596/2018 vp Kari Uotila vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hanko—Hyvinkää-radan sähköistämiseen (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 597/2018 vp Raija Vahasalo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulujen kerhotoimintaan (3 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 598/2018 vp Antero Vartia vihr ym. Talousarvioaloite meriliikenteessä käytettävien alusten kil-pailukyvyn parantamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-21 000 000 euroa) 31.30.43

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 599/2018 vp Antero Vartia vihr ym. Talousarvioaloite alueellisiin kuljetustukiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 000 000 euroa) 32.50.44

— Talousarvioaloite TAA 600/2018 vp Eerikki Viljanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä riista-aidan rakentamiseen Helsinki—Turku-moottoritielle (330 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 601/2018 vp Eerikki Viljanen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Haimoonraitin kunnostukseen Vihdissä (2 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 602/2018 vp Stefan Wallin r Talousarvioaloite työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennysoikeuden alentamisesta johtuvan tuloveroarvion korottamisesta (75 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 603/2018 vp Stefan Wallin r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Länsiniementien peruskorjaukseen Kemiönsaaren kunnassa (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 604/2018 vp Stefan Wallin r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kullan ja Slätsin kylien välille Kemiönsaaren kunnassa (700 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 605/2018 vp Stefan Wallin r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Nauvon ja Prostvikin välille (2 800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 606/2018 vp Stefan Wallin r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kemiönsaaren kunnassa sijaitsevan Kasnäsintien liikenneturvallisuuden parantamiseen (7 600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 607/2018 vp Stefan Wallin r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kiinteän yhteyden toteuttamiseen Paraisten ja Nauvon välille (2 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 608/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syyttäjän toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen (5 000 000 euroa) 25.30.01

— Talousarvioaloite TAA 609/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppisopimuskoulutukseen (10 000 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 610/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammattikorkeakoulujen toimintaan (10 000 000 euroa) 29.40.55

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp
LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—309, 311—617/2018 vp

— Talousarvioaloite TAA 611/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen (5 000 000 euroa) 29.91.51

— Talousarvioaloite TAA 612/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (2 000 000 euroa) 30.10.50

— Talousarvioaloite TAA 613/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen (5 000 000 euroa) 30.40.22

— Talousarvioaloite TAA 614/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä PK-yritysten kansainvälistymisen edistämiseen (7 000 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 615/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (25 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 616/2018 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä saimaannorpan suojelutyöhön (100 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 617/2018 vp Emma Kari vihr Talousarvioaloite reservipoliisijärjestelmän perustamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-2 174 000 euroa) 26.10.01